

**Hallituksen esitys eduskunnalle maatalousyrittäjän
työtapaturma- ja ammattitautilaksi ja eräksi siihen liit-
tyviksi laeiksi**

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilaki.

Lailla uudistettaisiin nykyinen maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaki kokonaisuudessaan. Uudistaminen liittyy työntekijöitä ja muita yrittäjiä koskevan tapaturmavakuutus- ja ammattitautilainsäädännön uudistamiseen. Maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilaki vastaisi sisällöltään ja rakenteeltaan pitkälti uutta työtapaturma- ja ammattitautilakia. Maatalousyrittäjiä ja apurahansaajia koskeva tapaturma- ja ammattitautiturva on jo nykyisellään keskeisiltä osin yhteneväinen tapaturmavakuutus- ja ammattitautilainsäädännön kanssa. Esityksessä on kuitenkin otettu huomioon maatalousyrittäjätyön ja apurahansaajan työn erityispiirteet sekä järjestelmän erilainen rahoituspohja.

Lain pakollisen vakuutuksen soveltamisala seuraisi nykyiseen tapaan maatalousyrittäjän eläkelakia. Tämä tarkoittaisi, että maatalousyrittäjälle ja apurahansaajalle, jolle vahvistetaan maatalousyrittäjän eläkelain mukainen pakollinen eläkevakuutus, vahvistettaisiin samalle ajalle ja samasta työstä myös maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain mukainen pakollinen vakuutus. Myös

pakolliseen vakuutukseen kuulumaton maatalousyrittäjä voisi edelleen vapaaehtoisella työajan vakuutuksella vakuuttaa itsensä työtapaturmien ja ammattitautien varalta.

Laissa selkiytettäisiin ja täsmennettäisiin nykyisten säännösten sanamuotoja. Oikeus- ja korvauskäytännön varassa olevia tulkintoja ja periaatteita kirjattaisiin lakiin, jolloin laista kävisivät ilmi yksilön oikeudet ja velvollisuudet kuten perustuslaki edellyttää. Laissa säädettäisiin nykyistä yksityiskohtaisemmin muun muassa olosuhteista, joissa maatalousyrittäjälle ja apurahansaajalle sattunut tapaturma ja ilmennyt ammattitauti voitaisiin korvata. Laissa myös määriteltäisiin, mitä tapaturmalla laissa tarkoitettaisiin, sekä säädettäisiin korvausoikeudellisesti keskeisestä lääketieteellisen syy-yhteyden vaatimuksesta. Korvausetuudet ja niiden taso säilyisivät keskeisiltä osin nykyisellään.

Esityksessä ei ehdoteta muutoksia maatalousyrittäjien ja apurahansaajien tapaturmavakuutusjärjestelmän perusrakenteisiin, kuten järjestelmän rahoitukseen tai toimeenpanon järjestämiseen.

Lait ovat tarkoitetut tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2016.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
SISÄLLYS.....	2
YLEISPERUSTELUT.....	6
1 JOHDANTO.....	6
2 NYKYTILA JA SEN ARVIOINTI.....	6
2.1 Yleistä.....	6
2.2 Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain soveltamisala.....	7
<i>Pakollisen työvahinkoturvan henkilöllinen ja alueellinen soveltamisala</i>	7
<i>Henkilöllinen soveltamisala</i>	7
<i>Alueellinen soveltamisala</i>	9
<i>Vapaaehtoisesti järjestettävä työvahinkoturva</i>	10
<i>Vapaaehtoisesti järjestettävä vapaa-ajan tapaturmaturva</i>	11
2.3 Vahinkotapahtumat.....	12
<i>Korvattavat työvahingot</i>	12
<i>Tapaturman määritelmä</i>	12
<i>Maatalousyrittäjän työtapaturma</i>	13
<i>Maatalousyrittäjätöyssä sattunut tapaturma</i>	13
<i>Työstä johtuva liikkuminen</i>	14
<i>Maatalousyrittäjätöystä johtuvat olosuhteet</i>	14
<i>Maatalousyrittäjätöyöhön liittyvät asunnon ja työpaikan väliset matkat sekä asiointimatkat</i>	15
<i>Koulutusilaisuudet</i>	15
<i>Majoitusolosuhteet</i>	15
<i>Apurahansaajan työtapaturma</i>	15
<i>Korvattavia olosuhteita koskeva uudistamistarve</i>	17
2.4 Etuudet.....	17
<i>Yhteneväisyys tapaturmavakuutuslain mukaisiin etuuksiin nähden</i>	17
<i>Päivärahan määräytyminen</i>	18
<i>Vuosityöansio</i>	19
2.5 Maatalousyrittäjien ja apurahansaajien tapaturmavakuutusjärjestelmän toimeenpano ja vakuutusmaksut.....	19
<i>Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitos</i>	19
<i>Etuuksien toimeenpano</i>	20
<i>Eroavaisuudet tapaturmavakuutuslakiin nähden</i>	20
<i>Maatalousyrittäjien tapaturma-asiain korvauslautakunta</i>	21
<i>Tietosuojasäännökset</i>	21
<i>Maatalousyrittäjien ja apurahansaajien tapaturmavakuutusjärjestelmän rahoitus</i>	22
<i>Maatalousyrittäjien työterveyshuoltoon liittyvät tehtävät</i>	23
<i>Työturvallisuustoiminta</i>	24
<i>Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen tilastotoiminta</i>	24
2.6 Muutoksenhaku, oikaisumenettelyt ja takaisinperintä.....	24
<i>Oikaisumenettelyt ja takaisinperintä</i>	25
<i>Asianosaisuus tapaturmavakuutusasioissa</i>	25
3 ESITYKSEN TAVOITTEET JA KESKEISET EHDOTUKSET.....	26

3.1	Tavoitteet ja keinot niiden saavuttamiseksi	26
3.2	Keskeiset ehdotukset	27
	Lain rakenne	27
	<i>Korvattavat vahinkotapahtumat</i>	28
	Sairaanhoidon ja muut kustannusten korvaukset	31
	Ansionmenetykskorvaukset	31
	Vuosityöansio	32
	Haittaraha	33
	Kuntoutuskorvaukset	33
	Kuoleman johdosta maksettavat korvaukset	33
	Etuuksien toimeenpano	34
	Vakuutusmaksut	35
	Vapaaehtoinen vakuuttaminen	35
4	ESITYKSEN VAIKUTUKSET	36
4.1	Taloudelliset vaikutukset	36
4.2	Vaikutukset maatalousyrittäjien ja apurahansaajien kannalta	37
4.3	Vaikutukset sukupuolten kannalta	38
4.4	Vaikutukset tapaturmavakuutusjärjestelmän toimeenpanoon ja viranomaisten toimintaan 39	
4.5	Yhteiskunnalliset vaikutukset	39
5	ASIAN VALMISTELU	39
6	MUITA ESITYKSEEN VAIKUTTAVIA SEIKKOJA	39
	YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	41
1	LAKIEHDOTUSTEN PERUSTELUT	41
1.1	Maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilaki	41
	I Osa Yleiset säännökset	41
	1 luku Lain keskeinen sisältö ja soveltamisala	41
	II Osa Korvattavat vahinkotapahtumat	45
	2 luku Yleiset säännökset	45
	3 luku Työtapaturmaa koskevat säännökset	47
	4 luku Maatalousyrittäjän työtapaturmaa koskevat säännökset	51
	5 luku Apurahansaajan työtapaturmaa koskevat säännökset	61
	6 luku Ammattitauteja koskevat säännökset	68
	7 luku Työliikkeen kipeytyminen, pahoinpitely ja toisen henkilön muu tahallinen teko sekä henkinen järkytysreaktio	72
	III Osa Etuudet	77
	8 luku Sairaanhoidon korvaukset	77
	9 luku Muut kustannusten korvaukset	87
	10 luku Ansionmenetykskorvaukset ja pysyvän haitan korvaaminen	90
	11 luku Kuntoutuskorvaukset	100
	12 luku Vahingoittuneen kuoleman johdosta maksettavat korvaukset	104
	IV Osa Etuuskorvausten toimeenpano	108
	13 luku Korvausasian vireilletulo ja asianosaiset	108
	14 luku Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitosta koskevat menettelysään- nökset korvausasiassa	111
	15 luku Vahingoittunutta ja muuta korvauksen hakijaa koskevat menettelysään- nökset korvausasiassa	116

16 luku	Korvauksen maksaminen	119
17 luku	Velvoitteiden laiminlyönnin vaikutus korvausasian käsittelyyn.....	123
V Osa	Vakuuttaminen ja vakuutusmaksu	125
18 luku	Vakuuttaminen ja vakuutusmaksun määräytyminen.....	125
19 luku	Vakuutusmaksun perintä, vanhentuminen ja maksamattomien vakuutusmaksujen vähentäminen etuuksista.....	128
VI Osa	Vapaaehtoiset vakuutukset.....	128
20 luku	Yleiset säännökset.....	128
21 luku	Työajan vakuutus	129
22 luku	Vapaa-ajan vakuutus	134
VII Osa	Muutoksenhaku, oikaisumenettelyt ja takaisinperintä	137
23 luku	Muutoksenhaku.....	137
24 luku	Oikaisumenettely, päätöksen poistaminen ja takaisinperintä.....	139
VIII Osa	Toimeenpanojärjestelmä	139
25 luku	Toimeenpano- ja rahoitussäännökset	139
26 luku	Tietojen antaminen, saaminen ja salassapito	142
27 luku	Erinäisiä säännöksiä	144
28 luku	Voimaantulo	145
1.2	Laki työntekijän eläkelain muuttamisesta.....	148
1.3	Laki yrittäjän eläkelain muuttamisesta.....	150
1.4	Laki maatalousyrittäjän eläkelain muuttamisesta	150
1.5	Laki merimieseläkelain muuttamisesta	151
1.6	Laki kunnallisen eläkelain muuttamisesta	151
1.7	Laki valtion eläkelain muuttamisesta.....	151
1.8	Laki sairausvakuutuslain muuttamisesta.....	152
	2 luku Sairaanhoidokorvauksia koskevat yhteiset säännökset.....	152
	8 luku Sairauspäiväraha ja osasairauspäiväraha.....	152
	11 luku Päivärahaetuuksien määrä.....	152
	12 luku Päivärahaetuuden suhde muihin etuuksiin	152
	18 luku Sairausvakuutusrahasto ja vakuutusmaksut	152
	<i>Yleiset säännökset</i>	152
1.9	Laki kansaneläkelain muuttamisesta.....	153
1.10	Laki sairausvakuutuslain mukaisen omavastuuajan korvaamisesta maatalousyrittäjälle annetun lain muuttamisesta	153
1.11	Laki työttömyysturvalain muuttamisesta	156
	4 luku Soviteltu ja vähennetty työttömyysetuus	156
	6 luku Työttömyyspäivärahan määrä ja kesto.....	156
	11 luku Toimeenpanoa koskevat säännökset	156
1.12	Laki eläkkeensaajan asumistuesta annetun lain 8 ja 14 §:n muuttamisesta	156
1.13	Laki aikuiskoulutustuesta annetun lain 7 §:n ja 11 §:n muuttamisesta	157
1.14	Laki opintotukilain 6 §:n muuttamisesta.....	157
1.15	Laki Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain 13 §:n muuttamisesta	157
1.16	Laki vammaisetuuksista annetun lain 9 ja 12 §:n muuttamisesta	157
1.17	Laki takuueläkkeestä annetun lain 9 §:n muuttamisesta	157
1.18	Laki työterveyslaitoksen toiminnasta ja rahoituksesta annetun lain 2 a §:n muuttamisesta	158
2	TARKEMMAT SÄÄNNÖKSET JA MÄÄRÄYKSET	158

3	VOIMAANTULO.....	158
4	SUHDE PERUSTUSLAKIIN JA SÄÄTÄMISJÄRJESTYS.....	159
	LAKIEHDOTUKSET	160
	1. Maatalousyrittäjän työtaturma- ja ammattitautilaki.....	160
	2. Laki työntekijän eläkelain muuttamisesta	200
	3. Laki yrittäjän eläkelain muuttamisesta	202
	4. Laki maatalousyrittäjän eläkelain muuttamisesta.....	205
	5. Laki merimieseläkelain muuttamisesta	207
	6. Lakikunnallisen eläkelain muuttamisesta.....	210
	7. Laki valtion eläkelain muuttamisesta	212
	8. Laki sairausvakuutuslain muuttamisesta	214
	9. Laki kansaneläkelain muuttamisesta	217
	10. Laki sairausvakuutuslain mukaisen omavastuajan korvaamisesta maatalous- yrittäjälle annetun lain muuttamisesta.....	219
	11. Laki työttömyysturvalain muuttamisesta	222
	12. Laki eläkkeensaajan asumistuesta annetun lain 8 ja 14 §:n muuttamisesta.....	224
	13. Laki aikuiskoulutustuesta annetun lain 7 ja 11 §:n muuttamisesta.....	225
	14. Laki opintotukilain 6 §:n muuttamisesta	226
	15. Laki Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista an- netun lain 13 §:n muuttamisesta	227
	16. Laki vammaisetuuksista annetun lain 9 ja 12 §:n muuttamisesta.....	228
	17. Laki takuueläkkeestä annetun lain 9 §:n muuttamisesta	229
	18. Laki työterveyslaitoksen toiminnasta ja rahoituksesta annetun lain 2 a §:n muuttamisesta.....	230
	LIITE	231
	RINNAKKAISTEKSTIT	231
	2. Laki työntekijän eläkelain muuttamisesta	231
	3. Laki yrittäjän eläkelain muuttamisesta.....	235
	4. Laki maatalousyrittäjän eläkelain muuttamisesta.....	239
	5. Laki merimieseläkelain muuttamisesta	243
	6. Laki kunnallisen eläkelain muuttamisesta.....	247
	7. Laki valtion eläkelain muuttamisesta	251
	8. Laki sairausvakuutuslain muuttamisesta	255
	9. Laki kansaneläkelain muuttamisesta	260
	10. Laki sairausvakuutuslain mukaisen omavastuajan korvaamisesta maatalous- yrittäjälle annetun lain muuttamisesta.....	263
	11. Laki työttömyysturvalain muuttamisesta	268
	12. Laki eläkkeensaajan asumistuesta annetun lain 8 ja 14 §:n muuttamisesta.....	271
	13. Laki aikuiskoulutustuesta annetun lain 7 ja 11 §:n muuttamisesta.....	273
	14. Laki opintotukilain 6 §:n muuttamisesta	275
	15. Laki Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista an- netun lain 13 §:n muuttamisesta	276
	16. Laki vammaisetuuksista annetun lain 9 ja 12 §:n muuttamisesta.....	277
	17. Laki takuueläkkeestä annetun lain 9 §:n muuttamisesta	279
	18. Laki työterveyslaitoksen toiminnasta ja rahoituksesta annetun lain 2 a §:n muuttamisesta.....	280

YLEISPERUSTELUT

1 Johdanto

Nykyinen maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaki (1026/1981) on peräisin vuodelta 1981. Lukuisten muutosten ja lisäysten jälkeen laki ei enää rakenteeltaan ja selkeydeltään vastaa lainsäädännölle nykyisin asetettavia vaatimuksia. Työntekijöitä ja yrittäjiä koskeva työtapaturma- ja ammattitautilainsäädäntö ehdotetaan uudistettavaksi kokonaisuudessaan. Eduskunnalle on annettu vastikään hallituksen esitys uudeksi työtapaturma- ja ammattitautilakiin, jolla kootaan työtapaturmia, ammattitauteja sekä työtapaturmien ja ammattitautien perusteella annettavaa kuntoutusta koskevat säännökset yhteen lakiin.

Nykyinen maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaki sisältää lukuisia viittauksia nykyiseen tapaturmavakuutuslakiin (608/1948), ammattitautilakiin (1343/1988) sekä tapaturmavakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annettuun lakiin (625/1991; *kuntoutuslaki*). Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain nojalla korvattavat vahinkotapahtumat ja korvausetuudet määräytyvät pitkälti nykyisen tapaturmavakuutuslain, ammattitautilain ja kuntoutuslain säännösten mukaisesti. Myös etuuskien toimeenpanoa koskevat säännökset määräytyvät pääosin tapaturmavakuutuslain mukaan. Ehdotetun uuden työtapaturma- ja ammattitautilain johdosta myös maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaki on uudistettava.

2 Nykytila ja sen arviointi

2.1 Yleistä

Maatalousyrittäjiä koskeva maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaki tuli voimaan 1 päivänä heinäkuuta 1982. Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutusjärjestelmää koskevat säännökset ovat maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaissa, maatalousyrittäjien tapaturmavakuutusasetuksessa (375/1982) sekä maatalousyrittäjien eläkelaitoksen ohjesäännön sisältävässä asetuksessa (1404 /2006).

Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaki on osa lakisääteistä tapaturmavakuutusjärjestelmää, joka rakentuu yhtenäisille periaatteille.

Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain toimeenpanosta huolehtii maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitos. Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain toimeenpano on julkisen hallintotehtävän hoitamista, joka perustuslain 124 §:n nojalla voidaan lailla antaa muun kuin viranomaisen hoidettavaksi vastaavasti kuin tapaturmavakuutuslain toimeenpano on lailla annettu yksityisten vakuutuslaitosten hoidettavaksi. Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain toimeenpanoon sisältyy myös julkisen vallan käyttöä sisältäviä tehtäviä. Perustuslain 2 §:n 3 momentin mukaan julkisen vallan käytön tulee perustua lakiin ja kaikessa julkisessa toiminnassa on noudatettava tarkoin lakia. Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain toimeenpanossa noudatetaan hallinnon yleislakeja kyseisten lakien sisältämien säännösten nojalla. Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslakia toimeenpantaessa noudatetaan siten hallintolakeja (434/2003), lakia viranomaisen toiminnan julkisuudesta (621/1991; *julkisuuslaki*), kielilakia (423/2003), lakia sähköisestä asiointista viranomaistoiminnassa (12/2003) sekä henkilötietolakia (523/1999). Lainkäyttötoiminnassa tapaturma-asioiden muutoksenhakulautakunnassa ja vakuutusosoikeudessa noudatetaan hallintolainkäyttölakia (586/1996), jollei erikseen toisin säädetä. Korkeimmassa oikeudessa noudatetaan lainkäytön osalta oikeudenkäymiskaaren säännöksiä. Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen toiminnan lainmukaisuutta valvoo Finanssivalvonta ja yleiset laillisuusvalvojat. Perustuslain 118 §:n 3 momentissa säädetään vastuusta virkatoimista. Sen mukaan jokaisella, joka on kärsinyt oikeudenloukkauksen tai vahinkoa virkamiehen tai muun julkista tehtävää hoitavan henkilön lainvastaisen toimenpiteen tai laiminlyönnin vuoksi, on oikeus vaatia tämän tuomitsemista rangaistukseen sekä vahingonkorvausta julkisyhteisöltä taikka virkamieheltä tai muulta

julkista tehtävää hoitavalta sen mukaan kuin lailla säädetään. Rikosoikeudellista virkavastuuta säädetään rikoslain (39/1889) 40 luvussa, jonka 12 § 1 momentin mukaan virkamiestä koskevia säännöksiä sovelletaan myös julkista valtaa käyttävään henkilöön. Vahingonkorvausvastuusta säädetään puolestaan vahingonkorvauslaissa (412/1974).

Maatalousyrittäjien ja apurahansaajien tapaturmavakuutuksen tarkoitus on laissa säädettyjen korvausten maksaminen työtapaturmien ja ammattitautien kohdatessa. Korvauksilla turvataan maatalousyrittäjän ja apurahansaajan sekä heidän omaistensa toimeentulo työkyvyttömyyden ja kuoleman varalta. Lakisääteinen tapaturmavakuutus perustuu maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslakiin sekä korvausten että vakuuttamisen osalta.

Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain mukainen korvaus on ensisijainen suhteessa muuhun vakuutus- ja sosiaaliturvaan. Esimerkiksi maatalousyrittäjälle tai apurahansaajalle työmatkalla tai työssä sattuva liikennevahinko käsitellään ja korvataan ensisijaisesti maatalousyrittäjän tai apurahansaajan työtapaturmavakuutuksesta. Jos liikennevakuutuksen ansionmenetykskorvaus on suurempi kuin työtapaturmavakuutuksesta maksettava ansionmenetykskorvaus, maksetaan liikennevakuutuksesta korvausten välinen erotus lisäkorvauksena.

Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaki rakentuu pitkälti viittaussäännöksiin tapaturma-vakuutuslakiin, ammattitautilakiin ja kuntoutuslakiin. Tapaturmavakuutuslaissa lähes kaikista korvausmuodoista, niiden saamisen edellytyksistä ja määräytymisavoista säädetään laissa, mutta kuitenkin osa keskeisistä säännöksistä puuttuu laista kokonaan tai säännökset ovat sanamuodoltaan väljiä, mikä on antanut tilaa erilaisille tulkinnoille. Työntekijöitä ja yrittäjiä koskeva tapaturma- ja ammattitautilainsäädäntö on lainsäädännön uudistamisen yhteydessä tarkoitus kirjoittaa nykyistä avoimemmaksi ja tarkkarajaisemmaksi. Nykyiset oikeus- ja korvauskäytännön varassa olevat soveltamisratkaisut ja periaatteet on tarkoitus säännellä laissa, jotta laista ilmenisivät yksilön oikeudet ja velvollisuudet kuten perustuslaki edellyttää. Koska maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaki monilta osin perustuu viittaussään-

nöksiin tapaturmavakuutuslainsäädäntöön, koskevat samat ongelmat myös maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslakia. Vastavasti kuin työntekijöitä ja muita yrittäjiä myös maatalousyrittäjiä ja apurahansaajia koskien laista tulisi ilmetä perustuslain edellyttämällä tavalla yksilön oikeudet ja velvollisuudet nykyistä avoimemmin ja tarkkarajaisemmin.

Nykyinen maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 9 § sisältää laajan viittaussäännösten tapaturmavakuutuslakiin, ammattitautilakiin ja kuntoutuslakiin. Pykälässä olevat viittaussäännökset ovat osin tulkinnanvaraisia eivätkä täytä nykyaikaiselle lainsäädännölle asetettavia vaatimuksia. Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslakia uudistettaessa viittaukset uuteen työtapaturma- ja ammattitautilakiin olisi tehtävä nykyistä yksityiskohdaisemmin ja kutakin säännöstä koskevassa asiayhteydessä.

2.2 Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain soveltamisala

Pakollisen työvahinkoturvan henkilöllinen ja alueellinen soveltamisala

Henkilöllinen soveltamisala

Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaki koskee pakollisena lain 3 §:ssä tarkoitettuja maatalousyrittäjiä sekä 4 §:ssä tarkoitettuja apurahansaajia. Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain pakollisen työvahinkoturvan soveltamisala on yhteneväinen maatalousyrittäjän eläkelain (1280/2006) mukaisen pakollisen työeläketurvan henkilöllisen soveltamisalan kanssa.

Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain mukaan maatalousyrittäjällä tarkoitetaan maatalousyrittäjän eläkelain 3 §:ssä tarkoitettua maatilatalouden harjoittajaa, kalastajaa tai poronmestajaa, sanotun lain 3 §:n 5 kohdassa tarkoitettua maatalousyrittäjän kanssa yhteisessä taloudessa avioliitonomaisissa olosuhteissa jatkuvasti elävää henkilöä sekä sanotun lain 4 §:ssä tarkoitettua perheenjäsentä. Maatalousyrittäjänä pidetään maatilatalouden harjoittajaa, joka omaan tai yhteiseen lukuun itse työhön osallistuen harjoittaa maatilataloutta vähintään viiden hehtaarin

viljelmällä. Kalastajalla tarkoitetaan kalastajaa, joka olematta työsuhteessa harjoittaa ammattimaista kalastusta. Poronomistajalla tarkoitetaan poronomistajaa, joka omaan, perheenjäsenensä tai paliskunnan lukuun tekee poronhoitotyötä. Maatalousyrittäjänä pidetään myös henkilöä, joka tekee maatilatalouden töitä, kalastusta tai poronhoitotyötä maatalousyrittäjän perheenjäsenenä tai maatalousyrittäjän eläkelain 3 §:n 5 kohdassa tarkoitettuna avopuolisona.

Maatalousyrittäjän perheenjäsen on määritelty tarkemmin maatalousyrittäjän eläkelain 4 §:ssä. Perheenjäseneltä edellytetään, että hän asuu maatalousyrittäjän taloudessa tai viljelmällä ja on tietystä sukulaisuussuhteesta maatalousyrittäjään. Perheenjäseninä vakuutetaan paitsi samassa taloudessa tai viljelmällä asuvat ylenevässä ja alenevassa polvessa suoraan sukua olevat henkilöt ja heidän aviopuolisonsa myös maatilatalouden harjoittajan kanssa samalla viljelmällä asuvat veljet, siskot, tädit, sedät, enot sekä veljen tai sisaren lapset. Perheenjäsenenä voidaan vakuuttaa myös henkilö, joka asuu viljelmällä tai sen läheisyydessä ja tekee viljelmällä maatilatalouden työtä säännöllisesti ja pääasiallisesti sekä on maatilatalouden harjoittajan lapsi tai vanhempi tai tällaisen henkilön puoliso. Säännökset perheenjäsenenä vakuuttamisesta eivät koske osakeyhtiömuodossa harjoitetun toiminnan eläkevakuuttamista. Avoimen yhtiön tai kommandiittiyhtiön vastuunalaisen yhtiömiehen sukulaiset sen sijaan voidaan edellytysten täytyessä vakuuttaa perheenjäseninä.

Maatalousyrittäjänä pidetään myös henkilöä, joka harjoittaa maatilataloutta, kalastusta tai poronhoitoa osakeyhtiössä tai muussa yhteisössä siten kuin maatalousyrittäjän eläkelain 5 §:ssä säädetään. Maatalousyrittäjänä pidetään maatilataloutta, kalastusta tai poronhoitoa harjoittavassa osakeyhtiössä johtavassa asemassa työskentelevää osakasta tai mainittua toimintaa harjoittavaa muussa yhteisössä johtavassa asemassa työskentelevää henkilöä, joka tekee maatilatalouden, kalastuksen tai poronhoidon töitä ja omistaa tietyn osuuden yhtiön osakkeista tai osakkeiden tuottamasta äänivallasta. Osakeyhtiömuotoisen toiminnan osalta eläkevakuuttaminen edellyttää, että henkilö omistaa yksin yli

30 % yhtiön osakepääomasta tai, että hänellä on yksin yli 30 % yhtiön osakkeiden tuottamasta äänimäärästä tai, että osakeyhtiön osakas omistaa yhdessä avio- tai avopuolisonsa tai samassa taloudessa asuvan, osakkaalle sukua suoraan ylenevässä ja tai alenevassa polvessa olevan henkilön kanssa yli 50 % yhtiön osakepääomasta taikka, että heillä on yhdessä yli 50 % yhtiön osakkeiden tuottamasta äänimäärästä. Muiden yhteisöjen osalta edellytetään, että johtavassa asemassa työskentelevällä henkilöllä on vastaava määräamisvalta kuin edellä on selostettu osakeyhtiömuotoisen toiminnan osalta. Johtavalla asemalla tarkoitetaan toimitusjohtajuutta, hallituksen jäsenyyttä tai muuta vastaavaa tosiasiallista määräamisvaltaa osakeyhtiössä tai muussa yhteisössä. Edellä selostettuja omistussuosuuksia laskettaessa otetaan huomioon myös välillinen omistus.

Maatalousyrittäjän eläkelain 5 §:n 2 momentin mukaan maatalousyrittäjänä pidetään myös maatilataloutta, kalastusta ja poronhoitoa harjoittavan avoimen yhtiön yhtiömiestä tai muun yhteisön tai yhtymän sellaista osakasta tai yhtiömiestä, joka on henkilökohtaisessa vastuussa yhteisön tai yhtymän velvoitteista ja sitoumuksista.

Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain soveltamisala seuraa maatalousyrittäjän eläkelain soveltamisalaa siten, että, jos henkilöä ei vakuuteta maatalousyrittäjän eläkelain mukaisesti, ei hänelle voida myöskään myöntää pakollista maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain mukaista pakollista vakuutusta. Maatalousyrittäjän eläkelaki ei koske maatalousyrittäjän toimintaa ennen 18 vuoden iän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alkua eikä toimintaa, joka jatkuu sen kalenterikuukauden jälkeen, jona maatalousyrittäjä täyttää 68 vuotta. Maatalousyrittäjän eläkelaki ei koske toimintaa, joka ei ole jatkunut yhdenjaksoisesti vähintään neljä kuukautta eikä toimintaa, joka on alkanut tai jatkunut sen jälkeen kun maatalousyrittäjä on siirtynyt työeläkelakien mukaiselle vanhuuseläkkeelle. Maatalousyrittäjän eläkelaki ei myöskään koske maatalousyrittäjää, jonka työtulo maatalousyrittäjän eläkelain mukaan arvioituna on arvioitava pienemmäksi kuin 3 715,29 euroa vuoden 2014 tasossa. Maatalousyrittäjän eläkelaki ei myöskään koske maatilatalou-

den, kalastuksen ja poronhoidon yhteydessä harjoitettua toimintaa, jota on pidettävä eri yrityksenä, eikä ansiotyötä, jonka perusteella maatalousyrittäjällä on oikeus eläkkeeseen muun työeläkelain mukaan.

Jos maatalousyrittäjä täyttää maatalousyrittäjän eläkelain mukaiset vakuuttamisen edellytykset, hän on velvollinen ottamaan työeläkevakuutuksen kuuden kuukauden kuluessa maatalousyrittäjätoiminnan alkamisesta. Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 17 §:n mukaan maatalousyrittäjä, joka on velvollinen ottamaan maatalousyrittäjän eläkelain säädettyä vähimmäiseläketurvaa koskevan vakuutuksen, on maksettava sanottu vakuutuksen ajalta vakuutusmaksu maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain mukaista työvahingoturvaa varten. Jos maatalousyrittäjä vakuutetaan maatalousyrittäjän eläkelain 10 §:n mukaisesti, hänet vakuutetaan ilman eri hakemusta myös maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain mukaisesti.

Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain piiriin ovat vuodesta 2009 lukien kuuluneet myös maatalousyrittäjän eläkelain 10 a §:n mukaan vakuuttamisvelvolliset apurahansaajat. Maatalousyrittäjän eläkelain apurahansaajalla tarkoitetaan Suomessa asuvaa henkilöä, joka olematta työsuhteessa apurahan myöntäjään tekee Suomessa tieteellistä tutkimusta tai harjoittaa taiteellista toimintaa hänelle Suomesta henkilökohtaisesti myönnetyn apurahan turvin. Sama koskee henkilöä, joka vastaavasti työsuhteessa olematta tekee työtä tutkija- tai taiteilijaryhmässä, jolle apuraha on myönnetty. Edellä tarkoitettuna apurahansaajana pidetään myös henkilöä, joka työsuhteessa ollessaan tai yrittäjätoimintaa harjoittaessaan saa apurahan työsuhteesta tai yrittäjätoiminnasta erillään tehtävää tutkimusta tai taiteellista toimintaa varten.

Maatalousyrittäjän eläkelain 10 a §:n mukaan apurahansaaja on velvollinen ottamaan maatalousyrittäjän eläkelain mukaisen vakuutuksen, kun hänelle on myönnetty Suomesta apuraha, jonka turvin hän työskentelee Suomessa yhdenjaksoisesti vähintään neljä kuukautta ja hänen saamansa apurahan määrä vuotuisesti työtuloksi muunnettuna on vähintään 3 715,29 euroa vuodessa vuoden 2014 tasossa. Apurahansaaja on velvollinen ottamaan edellä tarkoitettua vakuutuksen

kolmen kuukauden kuluessa apurahalla työs-kentelyn alkamisesta. Jos apurahansaaja vakuutetaan maatalousyrittäjän eläkelain 10 a §:n mukaisesti, hänet vakuutetaan samalla myös maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain mukaisesti.

Alueellinen soveltamisala

Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 1 §:ssä todetaan, että Suomessa asuvalla maatalousyrittäjällä ja apurahansaajalla on oikeus saada korvausta työvahingosta tämän lain mukaan. Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain säännöksissä ei ole mainintoja kansallisen lainsäädännön edelle menevän sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 883/2004 ja sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisesta annetun asetuksen (EY) N:o 883/2004 täytäntöönpanomenettelystä annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 987/2009 (EU:n sosiaaliturva-asetukset) soveltamisesta. Edellä mainituissa asetuksissa on sovellettavaa lainsäädäntöä koskevien säännösten lisäksi säännökset muun muassa eläkkeistä, sairausetuuksista, työ- ja ammattitautietuuksista, perhe-etuksista ja työttömyysetuuksista.

Soveltamiskäytännössä maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain mukainen alueellinen soveltamisala on käytännössä määräytynyt maatalousyrittäjän eläkelain alueellista soveltamisalaa koskevien säännösten perusteella, koska lakien soveltamisalan on pakollisen turvan osalta tarkoitettu olevan yhteneväinen. Täten, jos henkilö on voitu maatalousyrittäjän eläkelain alueellista soveltamisalaa koskevien säännösten nojalla vakuuttaa maatalousyrittäjän eläkelain mukaisesti, hänet on vakuutettu myös maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain säännösten mukaisesti.

Maatalousyrittäjän eläkelain 1 §:n mukaan Suomessa asuvan maatalousyrittäjän on vakuutettava itsensä Maatalousyrittäjien eläkelaitoksessa. Suomessa asumista ei kuitenkaan edellytetä, jos maatalousyrittäjä asuu EU- tai ETA-maassa. Maatalousyrittäjän eläkelain EU- tai ETA-maalla tarkoitetaan maata, johon sovelletaan EU:n sosiaaliturvan perusasetusta tai sosiaaliturvajärjestelmien sovel-

tamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä annettua neuvoston asetusta (ETY) N:o 1408/71.

Suomessa asuminen arvioidaan soveltaen asumiseen perustuvan sosiaaliturvalainsäädännön soveltamisesta annetun lain (1573/1993, *soveltamisalalaki*) lain periaatteita. Henkilöä pidetään Suomessa asuvana, jos hänellä on Suomessa varsinainen asunto ja jos hän jatkuvasti ja pääasiallisesti oleskelee Suomessa. Maatalousyrittäjän eläkelain mukaan ei voida vakuuttaa maatalousyrittäjää, johon ei sovelleta Suomen lainsäädäntöä EU:n sosiaaliturvan perusasetuksen tai sosiaaliturvasopimuksen sovellettavaa lainsäädäntöä koskevien määräysten perusteella. EU:n perusasetuksella tarkoitetaan sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisesta annetun Euroopan parlamentin asetusta (EY) N:o 883/2004. Arvioitaessa kysymystä sovelletaanko maatalousyrittäjään Suomen sosiaaliturvalainsäädäntöä, sovelletaan edellä mainitun asetuksen lisäksi myös sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisesta annetun asetuksen (EY) N:o 883/2004 täytäntöönpanomenettelystä annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EY) N:o 987/2009.

Maatalousyrittäjän eläkelain 8 §:n mukaan laki koskee myös sellaista ulkomailla työskentelevää maatalousyrittäjää, johon sovelletaan Suomen lainsäädäntöä EU:n sosiaaliturvan perusasetuksen tai sosiaaliturvasopimuksen sovellettavaa lainsäädäntöä koskevien määräysten perusteella, jos tämän lain soveltamisalaan kuulumisen edellytykset muuten täyttyvät. Maatalousyrittäjän eläkelain mukaisesti vakuutettu maatalousyrittäjä ja enintään vuoden muussa kuin EU, ETA- tai sosiaaliturvasopimusmaassa maatalousyrittäjätoimintaa harjoittava maatalousyrittäjä voi pitää maatalousyrittäjän eläkelain mukaisen vakuutuksen voimassa sanotun ajan, jos hän asuu Suomessa.

Suomessa asuvan apurahansaajan, joka työskentelee Suomessa apurahan turvin, on vakuutettava itsensä Maatalousyrittäjien eläkelaitoksessa maatalousyrittäjän eläkelain mukaan. Suomessa asuminen arvioidaan noudattaen soveltamisalain periaatteita. Myös ulkomailta Suomeen muuttava voidaan katsoa Suomessa asuvaksi, jos hänen katso-

taan muuttaneen Suomeen vakinaisesti asumaan. Soveltamisalain periaatteiden mukaan määräytyvää Suomessa asumista ei kuitenkaan edellytetä, jos apurahansaajaan sovelletaan Suomen sosiaaliturvalainsäädäntöä EY:n sosiaaliturvan perusasetuksen tai sosiaaliturvasopimuksen perusteella.

Apurahansaajan muualla kuin Suomessa tekemä apurahatyö voi myös kuulua maatalousyrittäjän eläkelain piiriin. Suomessa tehtävään tieteelliseen tutkimukseen tai taiteellisen toiminnan harjoittamiseen rinnastetaan tieteellisen tutkimuksen tekeminen tai taiteellisen toiminnan harjoittaminen ulkomailla, jos apuraha on myönnetty Suomesta muualla kuin Suomessa tehtävää tutkimusta tai taiteellisen toiminnan harjoittamista varten. Käytännössä tämä koskee tilanteita, joissa apurahansaaja on menossa työskentelemään niin kutsuttuihin kolmansiin valtioihin eli sellaiseen valtioon, jota ei koske EU:n sosiaaliturvan perusasetus eikä sosiaaliturvasopimus.

Maatalousyrittäjän eläkelain 10 b §:n mukaan apurahansaajan maatalousyrittäjän eläkelain mukaisen vakuutuksen voimassaolo jatkuu apurahansaajan muussa maassa kuin EU- tai ETA-maassa tai sosiaaliturvasopimusmaassa asumisesta ja työskentelystä huolimatta, jos häneen sovelletaan edelleen Suomen sosiaaliturvalainsäädäntöä soveltamisalain perusteella. Vakuutuksen voimassaolo jatkuu myös apurahansaajan EU- tai ETA -maassa ja sosiaaliturvasopimusmaassa asumisesta ja työskentelystä huolimatta, jos apurahansaajaan sovelletaan Suomen sosiaaliturvalainsäädäntöä EU:n sosiaaliturvan perusasetuksen tai sosiaaliturvasopimuksen määräysten perusteella.

Koska nykyinen maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaki ei sisällä kattavia säännöksiä lain alueellisesta soveltamisalasta, kyseisiä säännöksiä on tarvetta täydentää siten, että säännösten sisältö vastaisi nykyisin noudatettua soveltamiskäytäntöä.

Vapaaehtoisesti järjestettävä työvahinkoturva

Pakolliseen vakuutukseen kuulumattoman maatalousyrittäjän työvahinkoturva voidaan sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön vahvistamin

ehdoin järjestää maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 21 §:n mukaisella vapaaehtoisella vakuutuksella. Vapaaehtoinen työajan vakuutus voidaan myöntää maatalousyrittäjälle, jonka viljelmä on pienempi kuin 5 hehtaaria tai maatalousyrittäjälle, jonka vuosityöansio on maatalousyrittäjän eläkelain 7 §:n 4 kohdassa tarkoitettu määrää pienempi (3 715,29 euroa vuoden 2014 tasossa). Vapaaehtoinen työajan vakuutus voidaan myöntää myös maatalousyrittäjälle sellaisen työvahingon varalle, joka sattuu aikana, jona maatalousyrittäjä ei ole velvollinen ottamaan maatalousyrittäjän eläkelain 10 §:n mukaista vakuutusta. Tällaisia henkilöitä ovat alle 18-vuotiaat, vanhuuseläkkeellä olevat sekä maatalousyrittäjien luopumistuesta annetun lain (1293 /1994) tai maatalouden harjoittamisesta luopumisen tukemisesta annetun lain (612/2006) mukaista luopumistukea saavat henkilöt, jotka voivat jatkaa metsätöissä työskentelyä tai työskennellä sukupolvenvaihdon jälkeen jatkajan maatilalla.

Vakuutuksen myöntämisen edellytyksenä on, että maatalousyrittäjä muutoin täyttää maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaissa säädetyt edellytykset. Vakuutusta ei myönnetä takautuvasti. Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen on vakuutuksen alkaessa ja olosuhteiden muuttuessa todettava maatalousyrittäjän eläkelain 14—21 §:n säännöksiä soveltaen, mitä on pidettävä vakuutetun vuosityöansiona.

Jotta vapaaehtoinen työajan vakuutus on voitu myöntää, soveltamiskäytännössä on edellytetty, että maatalousyrittäjän vuosityöansion tulee olla vähintään puolet maatalousyrittäjän eläkelain edellä mainitusta vähimmäismäärästä. Tällä edellytyksellä on pyritty määrittelemään ansiotarkoituksessa tehty työ. Tämä käytäntö olisi tarkoituksenmukaista kirjata lakiin. Laissa olisi perusteltua säätää myös keskeisistä vakuutuksen myöntämiseen, voimassaoloon ja irtisanomiseen liittyvistä asioista, joista tällä hetkellä on mainittu vakuutusehdoissa.

Vapaaehtoisesti järjestettävä vapaa-ajan tapaturmaturva

Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 21 §:n 2 momentin perusteella maatalousyrit-

täjällä ja apurahansaajalla, jota koskee maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain mukainen työvahinkoturva, on sosiaali- ja terveysministeriön määräämin ehdoin oikeus saada vakuutus myös muun kuin tässä laissa tai tapaturmavakuutuslaissa tarkoitettun tapaturman varalta. Vakuutusta ei voi saada tapaturmavakuutuslain 4 §:n 2 momentin 7 kohdassa tarkoitettun kipeytymisen eikä mainitun lain 4 a §:ssä tarkoitettun pahoinpitelystä tai muusta toisen henkilön tahallisesta teosta aiheutuneen vamman tai sairauden varalta.

Turvan sisältö määräytyy sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamien vakuutusehtojen mukaisesti. Nykyisten vakuutusehtojen mukaan vapaa-ajan vakuutuksia on kahdenlaisia suhteessa muihin sosiaalivakuutusetuksiin. Vapaa-ajan vakuutuksia on yhteensovitettavia ja ei-yhteensovitettavia. Jos kysymyksessä on yhteensovitettava vapaa-ajan vakuutus vakuutusehtojen 15 §:n mukaan vapaa-ajan vakuutuksen mukaisesta päivärahaa vähennetään sairauspäivärahaa vastaavana osuutena 60 % vakuutuksenottajan maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 11 §:n 1 ja 2 momentin sekä 12 §:n 1 momentin nojalla määrätyn vuosityöansion mukaisesta täyden päivärahan määrästä kuitenkin siten, että vakuutuksenottajalle suoritetaan vähintään 25 % vapaa-ajan vakuutuksen mukaisen täyden päivärahan määrästä. Sairauspäivärahalla tarkoitetaan saman tapaturman johdosta myönnettyä sairausvakuutuslain (1224/2004) ja sairausvakuutuslain mukaisen omavastuuajan korvaamisesta maatalousyrittäjille annetun lain (118/1991) mukaista päivärahaa. Vähennystä ei saa tehdä ajalta, jolta vakuutuksenottaja osoittaa tai vakuutuksenantaja muutoin saa tietää, ettei vakuutuksenottajalle myönnetä sairauspäivärahaa. Vakuutusehdoissa on myös määräys, jonka mukaan vähennys on 60 %:n sijasta sairausvakuutuslain mukaista päivärahaa vastaavaa osuutta vähennettäessä 40 % siltä osin kuin sanottu vuosityöansio on suurempi kuin kolme kertaa tapaturmavakuutuslain mukainen vähimmäisvuosityöansio (12 440 euroa vuonna 2014) tapaturman sattuessa.

Yhteensovitettavan vakuutuksen osalta vakuutusehtojen 16 §:n mukaan vapaa-ajan vakuutuksen mukaisesta päivärahaa ja eläkkeestä vähennetään sellainen työ- tai vir-

kasuhteeseen taikka yrittäjätoimintaan perustuva eläke, johon vakuutuksenottajalla tai hänen omaisellaan on oikeus saman tapaturman johdosta. Tällaisena vähentävänä eläkkeenä pidetään myös vanhuuseläkettä, joksi tapaturman johdosta myönnetty työkyvyttömyyseläke on muuttunut. Vapaa-ajan vakuutuksen mukaisesta eläkkeestä vähennetään myös saman tapaturman johdosta myönnetty sairausvakuutuslain ja sairausvakuutuslain mukaisen omavastuuajan korvaamisesta maatalousyrittäjille annetun lain mukainen päiväraha.

Vakuutusehtojen 17 §: n mukaan 15 ja 16 §:ssä olevat määräykset yhteensovitukselta voidaan kumota vakuutussopimuksesta tehtäessä. Tällöin vapaa-ajan vakuutuksesta maksettavasta etuudesta ei vähennetä vahingoituneelle mahdollisesti myönnettäviä muita sosiaalivakuutusetuksia. Työeläkejärjestelmässä otetaan kuitenkin huomioon vakiintuneen soveltamiskäytännön mukaan työeläkettä vähentävänä etuutena myös maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 21 §:n 5 momentin mukaisesta ei-yhteensovitettavasta vapaa-ajan tapaturmavakuutuksesta myönnetty eläke, jos se on myönnetty yli neljän kuukauden ajaksi.

Se miten ansionmenetykskorvauksen perusteena käytettävä vuosityöansio määräytyy, perustuu tällä hetkellä vakuutusehtoihin. Vakuutusehtojen määräyksillä on tehty myös eräitä rajoituksia vakuutusturvan sisältöön. Toisaalta esimerkiksi vakuutusehdoissa olevat määräykset yhteensovitukselta on voitu kumota vakuutussopimuksesta tehtäessä. Koska kysymys on lakisääteisestä vakuutuksesta, tulisi vakuutuksen keskeinen sisältö ilmetä laista eikä vakuutusehdoista. Niin ikään keskeisistä vakuutuksen myöntämiseen, voimassaoloon ja irtisanomiseen liittyvistä asioista olisi perusteltua säätää jatkossa laissa.

2.3 Vahinkotapahtumat

Korvattavat työvahingot

Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaisa työvahingolla tarkoitetaan 6 §:ssä säädettyä maatalousyrittäjän työtapaturmaa, 6 a §:ssä säädettyä apurahansaajan työtapa-

turmaa sekä 5 §:n mukaista ammattitautilaisa tarkoitettua ammattitautia.

Ammattitaudilla tarkoitetaan sairautta, joka työssä todennäköisesti on pääasiallisesti aiheutunut fysikaalisista, kemiallisista tai biologisista tekijöistä. Ammattitaudin ilmene-mishetki vastaa tapaturman sattumishetkeä. Ammattitautilaisa säädetään erikseen edellytyksistä, joiden täytyessä jännetupentulehdus ja olkaluun sivunastan tulehdus sekä rannekanavaoireyhtymä voidaan korvata ammattitautina. Ammattitautilakia täydentää ammattitautiasetus (1347/1988), jossa on luettelo sairauksista ja altisteista, joiden välillä katsotaan olevan todennäköinen syy-yhteys, kun asetuksessa mainittua altistetta on ollut henkilön työssä siinä määrin, että se on pääasiallisesti voinut aiheuttaa asetuksessa mainitun sairauden. Luetteloa tarkistetaan työlääketieteen kehityksen mukaan.

Työtapaturman ja ammattitaudin seurauksena korvataan myös muun kuin työtapaturman aiheuttaman tai ammattitautiksi katsottavan vamman tai sairauden olennainen paheneminen siten kuin tapaturmavakuutuslain 4 §:n 4 momentissa ja ammattitautilain 1 §:n 2 momentissa säädetään.

Tapaturman määritelmä

Sekä tapaturmavakuutuslaisa että maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaisa tapaturman määritelmä on osa työtapaturman määritelmää. Työtapaturman määritelmä muodostuu tapaturman käsitteestä ja niistä olosuhteista, joissa sattunutta tapaturmaa pidetään työtapaturmana.

Tapaturmavakuutuslaisa tai maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaisa ei ole määritelty varsinaista tapaturman käsitettä. Tapaturman käsite on kuitenkin ollut pitkään vakiintunut oikeus- ja korvauskäytännössä. Seuraava korkeimman oikeuden ratkaisusaan käyttämä tapaturman ilmaisu kuvaa perinteistä, vakiintuneena pidettyä tapaturman määritelmää: ”vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan tapaturmalla tarkoitetaan äkillisen, ennalta arvaamattoman ja ulkoisen tekijän aiheuttamaa vammautumista” (KKO 2006:83). Määritelmä sisältää viisi tunnusmerkkiä, joiden kaikkien olemassaoloa edel-

lytetään, jotta tietty tapahtuma katsottaisiin tapaturmaksi: äkillisyys, odottamattomuus, ulkoinen tekijä, vamma sekä syy-yhteys ulkoisen tekijän ja vamman välillä.

Tapaturmavakuutuslain 4 §:n 2 momentissa on erikseen säädetty työtapaturman aiheuttamana korvattavaksi eräitä vahingoittumisia, jotka eivät täytä edellä mainittuja tapaturman tunnusmerkkejä ja joita ei myöskään korvata ammattitautina. Tällaisia ovat hiertymä tai hankauma, syövyttävän aineen aiheuttama vamma, terveydelle vaarallisten kaasujen hengittämistä aiheutunut vamma, ilmanpaineen huomattavan vaihtelun aiheuttama vamma, tavallisuudesta poikkeavan lämpötilan aiheuttama paleltuminen, auringonpistos tai muu sellainen vamma, jatkuvasta tai tavan takaa toistuvasta taikka työntekijälle poikkeuksellisesta puristuksesta aiheutunut kyynärpään tai polvilumpion tulehdus tai työliikkeen aiheuttama lihaksen tai jänteen kipeytyminen. Nämä on voitu korvata työtapaturman aiheuttamana, jos vamma on syntynyt lyhyehkönä, enintään yhden vuorokauden pituisena aikana. Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 6 ja 6 a §:ssä olevien viittaussäännösten perusteella edellä selostetut vahingoittumiset ovat korvattavia myös maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain nojalla.

Tapaturmavakuutuksen soveltamiskäytännössä äkilliseen työolosuhteissa sattuneeseen yksittäiseen tapahtumaan liittyvä järkytyksen aiheuttama stressireaktio on jo pitkään korvattu tapaturmana, vaikkei työntekijään itseensä ole kohdistunut varsinaista ulkoisen tekijän aiheuttamaa fyysistä tapaturmaa.

Perustuslaki ja tapaturmakorvauksen haki-ajan oikeussuoja edellyttävät, että korvauksen maksamisen perusteet ilmenevät riittävän tarkoin laista. Tapaturman määrittelemisen laissa selkeyttäisi lain soveltamisalaa suhteessa ammattitauteihin ja toisaalta erityissäännösten perusteella korvattaviin vahinkoihin.

Maatalousyrittäjän työtapaturma

Kuten edellä on todettu, työtapaturman määritelmä muodostuu tapaturman käsitteestä ja niistä olosuhteista, joissa sattunutta tapaturmaa pidetään työtapaturmana.

Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 6 §:ssä säädetään maatalousyrittäjän työtapaturmasta. Maatalousyrittäjän työtapaturmalla tarkoitetaan tapaturmaa, joka aiheuttaen vamman tai sairauden on sattunut maatalousyrittäjälle hänen maatalousyrittäjätyössään tai siitä johtuvissa olosuhteissa. Työtapaturmana ei kuitenkaan korvata matkalla asunnosta työpaikalle tai työpaikalta asunnolle eikä asiointimatalla sattunutta tapaturmaa, jollei matka ole liittynyt maatalousyrittäjän maatalousyrittäjätyöhön.

Maatalousyrittäjätyössä sattunut tapaturma

Työtapaturmana korvataan maatalousyrittäjätyössä sattunut tapaturma. Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 3 §:n mukaan maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaissa maatalousyrittäjätyönä pidetään maatalousyrittäjän eläkelain 3 §:ssä tarkoitettua työtä. Maatalousyrittäjätyöksi ei katsota sanotun lain 7 §:n 5 kohdassa tarkoitettua eri yrityksenä pidettävää toimintaa. Maatalousyrittäjätyötä on maataloustyö, metsätyö, kalastus ja poronhoito sekä edellä mainitun työn rinnalla maatalousyrittäjän eläkelain nojalla vakuutettu liitännäistoiminta. Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaki koskee samoja töitä, joista periaatteessa voi vahvistaa maatalousyrittäjälle maatalousyrittäjän eläkelain mukaista työtuloa. Maatilatalouden yhteydessä harjoitettu muu yritystoiminta voidaan vakuuttaa maatalousyrittäjän eläkelain mukaan, jos kyseinen liitännäistoiminta verotetaan maatilatalouden tuloverolain (543 /1967) mukaan.

Maatalousyrittäjätyöhön kuuluvat maatalousyrittäjätoiminnan harjoittamiseen liittyvät erilaiset työtehtävät. Maatalousyrittäjällä työ ja vapaa-aika sekoittuvat, koska maatalousyrittäjä usein asuu maatilallaan. Tällöin maatalousyrittäjän asunto ei ole samalla tavalla erotettavissa työpaikasta kuin työntekijän asunto. Maatalousyrittäjä tekee yrityksensä suunnittelu-, päivystys- ja kirjanpitytyöt yleensä kotonaan. Maatalousyrittäjillä asunon ja työpaikan välillä ei ole aina selvästi

erotettavaa rajaa. Yksityistilojen yhteydessä voi olla myös yritystoimintaa osittain palveluvia tiloja, kuten erillinen työhuone, pesuhuone tai erilaisia varastotiloja. Toisaalta talousrakennuksiin liittyvinä tilalla on joskus pääasiassa yksityistarpeeseen käytettäviä osia. Maatalousyrittäjillä korvaussuoja ulottuu usein myös yksityisasuntoon, eikä katkea vielä silloin, kun maatalousyrittäjä astuu ulko-ovensa sisäpuolella. Maatalousyrittäjillä korvaussuoja ulottuu välittömästi työsuoritukseen liittyviin toimiin: työhön valmistautumiseen, jota on esimerkiksi työvaatteiden pukeminen ja työvälineiden hakeminen sekä työn lopettelemiseen, jota on välitön peseytyminen työsuorituksen jälkeen, vaatteiden vaihto ja vaatteiden kuivumaan asettelu. Korvaussuojan ei sen sijaan ole katsottu ulottuvan asuintiloissa liikkumiseen työvaatteita haettaessa, työhön lähdetäessä tai sieltä palatessa.

Maatalousyrittäjätoiminnalle on myös ominaista, että osa tehdyistä töistä voi liittyä myös maatalousyrittäjän yksityistalouteen. Korvauskäytännössä keskeisiä rajanvetokysymyksiä ovatkin olleet rajanveto maatalousyrittäjätyön ja vapaa-ajan välillä sekä rajanveto maatalousyrittäjätyöhön liittyvien tehtävien ja yksityistalouden tehtävien välillä. Asuinpiiriin kuuluvien alueiden hoitoa ja kunnossapitoa on lähtökohtaisesti pidetty yksityistalouden työnä samoin kuin tilalla sijaitsevien yksityisrakennusten rakentamista, korjausta ja kunnostamista. Yksityistalouden töihin on katsottu kuuluvan myös polttopuiden tekeminen yksityisasunnon tai saunan lämmitykseen. Jos polttopuita käytetään olennaisesti yritystoiminnassa tai niitä tehdään myyntiin, on kysymys maatalousyrittäjätyöstä. Kotitaloustyöt ovat lähtökohtaisesti yksityistalouden töitä, ellei ole kysymys kotitaloustöiden tekemisestä tilalla työskentelevien vieraiden työntekijöiden hyväksi. Vapaa-aikaan kuuluviksi toimiksi on puolestaan katsottu virkistys- ja lepotauot työn lomassa samoin kuin muut kuin välittömästi työsuoritukseen liittyvät pukeutumiset ja peseytymiset. Aterioinnin osalta esimerkiksi pellon laidalla työn lomassa tapahtuva eväiden syöminen on kuulunut korvaussuojan piiriin, mutta ei sen sijaan maatalousyrittäjän kotona tapahtuva ruokailu.

Työstä johtuva liikkuminen

Maatalousyrittäjä joutuu usein siirtymään paikasta toiseen yritystoimintaan liittyvän kuljetuksen, hankinnan tai palvelun vuoksi. Tällaisia tilanteita ovat esimerkiksi lannoitteiden hankinta ja pellolle siirtäminen, sadon kuljettaminen pellolta, puutavaran ajaminen paikasta toiseen tai koneiden tai laitteiden korjattavaksi vieminen. Tällaisen liikkumisen yhteydessä maatalousyrittäjän on katsottu olevan maatalousyrittäjätyössä.

Maatalousyrittäjätyöstä johtuvat olosuhteet

Säännös maatalousyrittäjätyöstä ja siitä johtuvista olosuhteista on ollut maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaissa heti lain voimaantulosta lukien. Säännöksellä on pyritty siihen, että korvaussuoja vastaisi sisälöltään työntekijöihin sovellettavaa tapaturmavakuutuslain 4 §:n 1 momenttia. Tapaturmavakuutuslain 4 §:n 1 momentin mukaan työtapaturmalla tarkoitetaan tapaturmaa, joka aiheuttaen vamman tai sairauden on kohdannut työntekijää: 1) työssä, 2) työstä johtuvissa olosuhteissa a) työpaikalla tai työpaikkaan kuuluvalla alueella, b) matkalla asunnosta työpaikalle tai päinvastoin taikka c) hänen ollessaan työnantajan asioilla tai 3) hänen yrittäessään varjella tai pelastaa työnantajansa omaisuutta tahi, työtoimintansa yhteydessä ihmishenkeä.

Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 6 §:ssä ei ole tarkemmin määritetty, mitä tarkoitetaan maatalousyrittäjätyöstä johtuvilla olosuhteilla. Oikeuskäytännön kautta ovat muotoutuneet periaatteet, joiden mukaan on ratkaistu, oliko tapaturmaan liittyvillä olosuhteilla sellainen ajallinen ja paikallinen yhteys itse työhön, että voidaan katsoa olleen kysymys työtapaturmasta. Korvauskäytännössä on pyritty siihen, että tapaturma korvataan maatalousyrittäjätyöstä johtuneissa olosuhteissa sattuneena työtapaturmana silloin kun se vastaavissa olosuhteissa sattuneena olisi korvattu työntekijälle työstä johtuvissa olosuhteissa sattuneena työtapaturmana.

Maatalousyrittäjätyöhön liittyvät asunnon ja työpaikan väliset matkat sekä asiointimatkat

Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 6 §:ssä on erityissäännös koskien maatalousyrittäjän matkaa asunnolta työpaikalle sekä asiointimatkaa. Pykälän mukaan työtapaturmana ei kuitenkaan korvata matkalla asunnosta työpaikalle tai työpaikalta asunnolle eikä asiointimatalla sattunutta tapaturmaa, jollei matka ole liittynyt maatalousyrittäjän maatalousyrittäjätyöhön. Säännös lisättiin lakiin lailla 1247/1997 vuoden 1998 alusta.

Lakiehdotuksen perustelujen (HE 201/1997 vp), mukaan ”tarkoituksena olisi, että korvattavaksi tulevat vain sellaiset matkat, jotka liittyvät työn suorittamiseen. Työmatkana ei pidettäisi tilan ulkopuolella asuvan, maatalousyrittäjätoimintaa lähinnä harrastuksenomaisesti harjoittavan henkilön matkoja asunnostaan tilalle. Asiointimatkan katsottaisiin liittyvän maatalousyrittäjätyöhön silloin, kun matka liittyy ajallisesti ja asiallisesti kiinteästi johonkin työsuoritukseen. Tällaisesta matkasta olisi esimerkiksi kysymys silloin, kun maatalousyrittäjä joutuu kesken kaiken hakemaan jotakin laitetta tai tarviketta, joka on työn jatkamiseksi välttämätöntä. Myös maatalousyrityksen tuotteiden kuljetusmatkat ja vastaavasti yritystoiminnan harjoittamiselle välttämättömien tuotantopanosien hankintamatkat ovat edelleen korvausturvan piirissä. Kysymys on tällöin niissä varsinaisesta maatalousyrittäjätyöstä.”

Korvauskäytännössä maatalousyrittäjän asunnon ja työpaikan välisenä työmatkana on pidetty sitä matkaa, jonka maatalousyrittäjä tekee asunnostaan työpaikalle aloittaakseen työntekojaksensa ja palatessaan tämän päätyttyä asuntoonsa. Työntekojakson aikana tehtyjä poikkeamia muusta kuin maatalousyrittäjätyön tekemisestä johtuvasta syystä asuntoon ei ole pidetty työmatkoina. Jos maatalousyrittäjä on poikennut asunnon ja työpaikan väliseltä reitiltä, korvauskäytännössä poikkeamiin on sovellettu vastaavia periaatteita kuin työntekijöitä koskevassa oikeuskäytännössä, jossa tietyt säännölliset poikkeamat tavanomaiselta työmatkareitiltä on katsottu kuuluvan vakuutusturvan piiriin. Kun poikkeaminen johtuu lapsen päivähoidon viemisestä tai päivittäisten ruokaostos-

ten tekemisestä lähikaupassa, on vakuutusturvan katsottu olevan voimassa matkojen aikana, mutta ei hoitopaikan tai kaupan sisätiloissa.

Maatalousyrittäjän asiointimatkojen korvaamisessa korvauskäytännössä on kiinnitetty huomiota lakiehdotuksen perusteluissa edellytettyyn asiointimatkan kiinteään ajalliseen ja asialliseen yhteyteen työsuoritukseen.

Koulutustilaisuudet

Kun maatalousyrittäjä on osallistunut koulutukseen, joka on liittynyt suoraan maatalousyrittäjän työtehtäviin, koulutukseen osallistumista on korvauskäytännössä pidetty maatalousyrittäjätyönä. Tapaturmasuoja on ulotunut koulutusohjelmaan merkittävään aikaan sekä matkoihin koulutustilaisuuteen ja sieltä takaisin.

Majoitusolosuhteet

Työntekijöillä oikeuskäytännössä työmatkoilla joitakin asumiseen ja oleskeluun liittyviä tilanteita on korvattu työtapaturmina silloin, kun ne muodostavat erityisen riskitekijän. Tällainen olosuhde on esimerkiksi kivikkoisessa ulkosaaristossa pidetyn seminaarin mökkimajoitus. Maatalousyrittäjä voi myös työn johdosta joutua asumaan erityisolosuhteissa, jolloin tapaturmasuoja on kohtuussyistä laajempi. Tällaisissa erityisissä majoitusolosuhteissa maatalousyrittäjille sattuneet tapaturmat korvataan samojen periaatteiden mukaan kuin työntekijöille.

Apurahansaajan työtapaturma

Apurahansaajan työtapaturmalla tarkoitetaan tapaturmaa, joka aiheuttaen vamman tai sairauden on sattunut apurahansaajalle 1) hänen 4 §:ssä tarkoitettussa apurahansaajan työssä hänen tehdessään tieteellistä tutkimusta tai harjoittaessaan taiteellista toimintaa, 2) 1 kohdassa tarkoitettusta työstä johtuvissa olosuhteissa: a) apurahansaajan työpaikalla tai työpaikkaan kuuluvalla alueella; b) matkalla asunnolta työpaikalle tai päinvastoin; c) hänen ollessaan tieteelliseen tutkimukseen tai taiteelliseen toimintaan kiinteästi liittyvällä asiointimatalla; ja d) hänen ollessaan tie-

teelliseen tutkimukseen tai taiteelliseen toimintaan liittyvällä työmatkalla, ja tapaturma on sattunut apurahansaajalle olosuhteissa, jotka kiinteästi liittyvät 1 kohdassa tarkoitettuun työhön.

Apurahansaajilla työstä johtuvissa olosuhteissa tapahtuneilla tapaturmilla tarkoitetaan erilaisissa tilanteissa sattuneita tapaturmia, jotka eivät tapahdu itse varsinaisessa työssä, mutta jotka ovat niin kiinteässä yhteydessä varsinaiseen työhön, että niitä pidetään työtapaturmina. Työntekijöiden tavoin apurahansaajan työstä johtuvissa olosuhteissa sattuneena tapaturmana pidetään tapaturmaa, joka on sattunut apurahansaajalle hänen työpaikallaan tai työpaikkaan kuuluvalla alueella kuten esimerkiksi työvälineiden hakemiseen, työpaikalla tapahtuvaan työn edellyttämään peseytymiseen ja pukeutumiseen liittyvissä tilanteissa. Jos apurahansaajan työstä johtuvissa olosuhteissa hänelle sattuu tapaturma hänen työpaikkanaan pidettävässä paikassa tai edellä sanottuun työpaikkaan kuuluvalla alueella, on kysymyksessä korvattava tapaturma, edellyttäen, että toiminnalla, jota tapaturman sattumishetkellä oltiin suorittamassa, on riittävä yhteys apurahansaajan tekemään työhön. Apurahansaajista osa työskentelee kotona ja osalla saattaa olla käytössään selkeästi erillinen työtila kuten esimerkiksi taiteilijalla ateljee tai tutkijalla yliopiston tarjoama työtila. Kumpaakin edellä mainituista työtiloista pidetään lainkohdassa tarkoitettuna työpaikkana.

Kuten työntekijöilläkin, apurahansaajan työstä johtuvana olosuhteena pidetään asunnon ja työpaikan välistä matkaa. Tällöin edellytetään kuitenkin, että apurahansaajalla on selkeästi asunnosta erillinen työpaikka. Yhdenmukaisesti työntekijöihin noudatetun käytännön kanssa, työmatkoina pidettäisiin matkaa työpäivää aloitettaessa asunnolta työpaikalle ja sieltä työpäivän päättyessä takaisin.

Työstä johtuvina olosuhteina pidetään myös apurahansaajan asiointimatkoja, jotka liittyvät kiinteästi tieteellisen tutkimuksen tekemiseen tai taiteellisen toiminnan harjoittamiseen. Tällaisia asiointimatkoja ovat esimerkiksi taiteellisen toiminnan harjoittamiseen liittyvien työvälineiden tai tieteellisen

tutkimuksen tekemiseen liittyvän ammattikirkallisuuden hankintamatkat.

Työstä johtuvina olosuhteina pidetään myös työmatkoja, jotka liittyvät apurahansaajan tieteelliseen tai taiteelliseen työhön, jos tapaturma on sattunut apurahansaajalle olosuhteissa, jotka kiinteästi liittyvät tieteellisen tutkimuksen tekemiseen tai taiteellisen toiminnan harjoittamiseen. Säännöksellä on ollut tarkoitus rajata työtapaturman korvaaminen esimerkiksi ulkomaille suuntautuvissa kongressimatkoissa, niihin olosuhteisiin, joiden voidaan katsoa liittyvän kiinteästi apurahansaajan työhön. Tällaisia tilanteita ovat esimerkiksi luennoiminen tai osallistuminen kongressin ohjelman mukaiseen toimintaan. Kongressimatkoilla vapaa-aikana sattuneet tapaturmat eivät ole korvattavuuden piirissä, vaikka itse kongressimatka liittyikin apurahansaajan työhön. Näin ollen esimerkiksi kongressin järjestämässä vapaamuotoisessa iltaohjelmassa apurahansaajalle aiheutunut tapaturma jää pääsääntöisesti korvattavuuden ulkopuolelle.

Eroavaisuudet tapaturmavakuutuslakiin nähden

Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaisissa on omat säännökset maatalousyrittäjän ja apurahansaajan työtapaturmasta. Korvattavien olosuhteiden osalta sääntely vastaa pitkälti tapaturmavakuutuslain 4 §:n 1 momenttia, mutta sääntelyssä on otettu huomioon maatalousyrittäjätöön ja apurahansaajan työn erityispiirteet. Ammattitaudit, tapaturmavakuutuslain 4 §:n 2 mukaiset vammat sekä työtapaturman tai ammattitaudin seurauksena aiheutunut muun kuin työtapaturmaksi ja ammattitaudiksi katsottavan vamman tai sairauden olennainen paheneminen korvataan maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain mukaan samalla tavalla kuin tapaturmavakuutuslaissa ja ammattitautilaissa.

Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaki ei sen sijaan sisällä viittaussäännöksiä tapaturma-vakuutuslain 4 §:n 3 momenttiin. Mainitussa säännöksessä säädetään, että työtapaturmaksi katsotaan myös sellainen työntekijää tapaturmavakuutuslain 4 §:n 1 momentissa mainitussa olosuhteissa kohdannut tapa-

turma, joka on aiheutunut sodasta tai aseellisesta selkkauksesta.

Tapaturmavakuutuslain muuttamista koskevalla lailla 1642/1992 tapaturmavakuutuslakiin lisättiin vuoden 1993 alusta voimaan tullut 4 a §, jonka mukaan mitä työtapaturmasta säädetään, sovelletaan myös sellaiseen vammaan tai sairauteen, joka on aiheutunut työntekijälle pahoinpitelystä tai muusta toisen henkilön tahallisesta teosta työssä tai muissa korvattavissa olosuhteissa. Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaki ei sisällä maatalousyrittäjien osalta viittausta tapaturmavakuutuslain 4 a §:ään. Oikeuskäytännön mukaan maatalousyrittäjälle pahoinpitely korvataan kuitenkin työtapaturmana, jos pahoinpitely on johtunut maatalousyrittäjän työstä. Tämä on perustunut korvauskäytäntöön, joka oli syntynyt jo ennen vuonna 1992 voimaan tullutta tapaturmavakuutuslain 4 a §:ää. Apurahansaajien osalta maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaissa sen sijaan on viittaus tapaturmavakuutuslain 4 a §:ään.

Korvattavia olosuhteita koskeva uudistamistarve

Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain säännökset korvattavista olosuhteista eroavat tapaturmavakuutuslain vastaavista säännöksistä lähinnä vain siltä osin kuin on ollut tarvetta ottaa huomioon maatalousyrittäjätoiminnan ja apurahansaajan työn erityispiirteet. Työntekijöitä koskevan työtapaturma- ja ammattitautilainsäädännön uudistamisen yhteydessä työntekijöihin sovellettavat työtapaturmaa koskevat säännökset on tarkoitus kirjoittaa nykyistä tarkkarajaisimmiksi ja säännöksissä on tarkoitus ottaa huomioon myös työelämän muuttuneet olosuhteet. Myös muita korvattavia olosuhteita koskevia säännöksiä tullaan tarkistamaan. Maatalousyrittäjän tapaturmavakuutuslakia uudistettaessa on pyrittävä siihen, että maatalousyrittäjien ja apurahansaajien työtapaturmaa ja muita korvattavia olosuhteita koskevissa säännöksissä otetaan huomioon työntekijöiden työtapaturma- ja ammattitautiturvaan ehdotettavat muutokset, jotta maatalousyrittäjiä ja apurahansaajia koskeva korvaussuoja olisi mahdollisimman yhdenmukainen työntekijöiden

korvaussuojan kanssa. Maatalousyrittäjien korvattavia vahinkotapahtumia koskevia säännöksiä uudistettaessa on kuitenkin kuten nykyisinkin otettava huomioon maatalousyrittäjätoimintaan ja apurahansaajien työhön liittyvät erityispiirteet.

2.4 Etuudet

Yhteneväisyys tapaturmavakuutuslain mukaisiin etuuksiin nähden

Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 9 §:n mukaan, jollei tässä laissa toisin säädetä, korvauksen hakemisesta, korvausvelvollisuudesta ja korvauksesta on soveltuvin osin voimassa, mitä tapaturmavakuutuslaissa, ammattitautilaissa ja kuntoutuslaissa säädetään. Mainitussa lainkohdassa on todettu kuitenkin, että maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain mukaisiin asioihin ei sovelleta, mitä tapaturmavakuutuslain 17 a §:ssä säädetään fyysisen hoidon johdosta syntyneen ansionmenetyksen korvaamisesta.

Maatalousyrittäjällä ja apurahansaajalla on fyysisen hoidon johdosta syntyneitä ansionmenetyskorvausta lukuun ottamatta oikeus samoihin etuuksiin kuin tapaturmavakuutuslain mukaan vakuutetulla henkilöllä ja etuudet määräytyvät samalla tavalla kuin tapaturmavakuutuslaissa, kuntoutuslaissa tai ammattitautilaissa, ellei maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaissa toisin säädetä.

Sairaanhoito, tutkimuskulut, kodinhoidon lisäkustannukset, haitta-, vaate- ja opaskoiralisä sekä esinevahingot korvataan maatalousyrittäjälle ja apurahansaajalle samalla tavalla kuin tapaturmavakuutuslaissa. Sairaanhoidon osalta tämä tarkoittaa sitä, että vuoden 2005 alussa työtapaturmavakuutuksessa toteutettu uudistus, joka koski sairaanhoidon kustannusten korvaamista niin kutsutun täyskustannusperiaatteen mukaisesti, koskee niin ikään maatalousyrittäjiä ja apurahansaajia. Uudistuksella nopeutettiin työtapaturmapotilaan hoitoon pääsyä ja työhön paluuta. Vakuutuslaitokselle annettiin mahdollisuus valita vahingoittuneen hoitopaikka niin sanottujen jatkohoitajien osalta sen jälkeen, kun hoitava lääkäri on todennut hoidon tarpeen. Ensimmä-

mäisen lääkäriissäkäynnin ja kiireellisen sairaanhoidon osalta vahingoittunut voi vapaasti mennä joko julkiseen tai yksityiseen terveydenhuoltoon. Julkisessa terveydenhuollossa annetun hoidon osalta alettiin korvata todellisia kustannuksia niin sanotulla täyskustannusmaksulla. Vastaava uudistus toteutettiin myös liikennevakuutuksessa. Jatkohoidon osalta julkisen terveydenhuollon yksikön on toimitettava ilmoitus vakuutuslaitokselle, joka 10 arkipäivän määräajassa toimitettuna oikeuttaa julkisen terveydenhuollon yksikön saamaan täyskustannusmaksun myös jatkohoidosta, ellei vakuutuslaitos ole antanut maksusitoumusta vahingoittuneelle toiseen hoitolaitokseen. Yksityisen terveydenhuollon yksikössä annetun jatkohoidon korvaaminen edellyttää maksusitoumusta. Uudistus toteutettiin siten, että osa säännöksistä sisällytettiin tapaturmavakuutuslakiin ja osa sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annettuun lakiin (734/1992; *asiakasmaksulaki*).

Maatalousyrittäjällä ja apurahansaajalla on myös oikeus haittarahaan, kuntoutuskorvauksiin sekä heidän omaisillaan kuolemantapauskorvauksiin samoin ehdoin kuin tapaturmavakuutuslaissa. Korvausten ja laissa olevien rahamäärien tarkistamiseen indeksillä sovelletaan niin ikään tapaturmavakuutuslain säännöksiä.

Maatalousyrittäjillä ja apurahansaajilla on oikeus päivärahaan ja tapaturmaeläkkeeseen samoin perustein kuin tapaturmavakuutuslaissa on säädetty. Tämä tarkoittaa muun muassa sitä, että edellä mainittujen ansionmenetykskorvauksen perusteena käytettävän vuosityöansion on oltava aina vähintään tapaturmavakuutuslain mukainen minimivuosityöansio. Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaissa on kuitenkin ansionmenetykskorvausten määräytymisen osalta maatalousyrittäjiä ja apurahansaajia koskevia erityissäännöksiä. Maatalousyrittäjätyön ja apurahansaajan työn erityispiirteiden vuoksi sääntely on tarpeen säilyttää. Suuria asiallisia muutoksia säännösten sisältöön ei ole tarvetta tehdä, mutta nykyisiä säännöksiä tulisi eräiltä osin tarkentaa. Tarkennusta vaativat säännökset koskevat muun muassa vuosityöansion määräytymistä tilanteessa, jossa ammattitauti ilmenee vanhuuseläkeaikana sekä muun toiminnan kuin maatalousyrittäjätyön ja apu-

rahansaajan työn huomioon ottamista vuosityöansiossa.

Päivärahan määräytyminen

Maatalousyrittäjän päivärahan määräytymisestä on erityissäännös maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 12 §:ssä. Pykälässä todetaan, että päivärahan suuruus on 1/360 maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 11 §:ssä tarkoitettusta vuosityöansiosta. Jos kuitenkin maatalousyrittäjä ja hänen omainsensa osoittavat, että viimeisen vuoden aikana ennen työvahingon sattumista maatalousyrittäjän eläkelain mukaisissa viljelmän työtuloon vaikuttavissa olosuhteissa on tapahtunut muutos, joka korottaisi maatalousyrittäjän työtuloa maatalousyrittäjän eläkelain mukaisesti ja maatalousyrittäjä on tehnyt hakeuksen työtulonsa tarkistamiseksi, otetaan kyseinen muutos huomioon vuosityöansiota määrättäessä. Säännöksen mukaan myös aikaisemmin tapahtunut muutos voidaan ottaa huomioon, mikäli se olosuhteisiin nähden on kohtuullista. Korotusta varten on esitettävä selvitys maatalousyrittäjätoiminnan laadussa, laajuudessa tai työpanoksessa tapahtuneista muutoksista. Korotettua vuosityöansiota käytetään päivärahaa määrättäessä kuitenkin vain siltä osin kuin päivärahaa myönnetään neljän kuukauden jälkeiselle ajalle vahingon sattumisesta.

Apurahansaajan osalta maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 12 §:n 3 momentissa todetaan päivärahan suuruuden olevan apurahansaajan työn osalta 1/360 tämän lain 11 §:ssä tarkoitettusta vuosityöansiosta.

Jos maatalousyrittäjä tai apurahansaaja on maatalousyrittäjätyönsä tai apurahansaajan työnsä ohella tehnyt muuta ansiotyötä työsuhteessa tai yrittäjänä, otetaan maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain mukaista päivärahaa määrättäessä huomioon työsuhteesta ja yrittäjätyöstä saadut ansiot siten kuin tapaturmavakuutuslaissa säädetään edellä mainittujen ansioiden huomioon ottamisesta päivärahaa määrättäessä.

Jos maatalousyrittäjän tai apurahansaajan päiväraha olisi pienempi kuin se olisi vastaavalla ajalla tapaturmavakuutuslain 28 §:n 6 momentin mukaisen vähimmäismäärän perusteella laskettuna, maksetaan päiväraha sa-

notun vuosityöansion vähimmäismäärän perusteella laskettuna.

Vuosityöansio

Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 11 §:ssä on erityissäännös maatalousyrittäjän ja apurahansaajan vuosityöansion määrittämisestä. Maatalousyrittäjän vuosityöansiona pidetään hänen maatalousyrittäjän eläkelain mukaista työtuloaan tämän lain 3 §:ssä tarkoitetusta maatalousyrittäjätyöstä työvahingon sattumishetkellä.

Apurahansaajan vuosityöansiona pidetään hänen maatalousyrittäjän 21 a §:n mukaan vahvistettua vuotuista työtuloa tai vuotuisten työtulojen yhteismäärää työvahingon sattumishetkellä. Maatalousyrittäjätoimintaa harjoittavan apurahansaajan vuosityöansiona pidetään maatalousyrittäjätyöstä ja apurahansaajan työstä vahvistettujen työtulojen yhteismäärää työvahingon sattumishetkellä.

Maatalousyrittäjälle ja apurahansaajalle, jolla ei ole työvahingon sattuessa voimassa maatalousyrittäjän eläkelain mukaista vakuutusta, määrätään vuosityöansio soveltuvin osin maatalousyrittäjän eläkelain periaatteita noudattaen.

Maatalousyrittäjän ja apurahansaajan pakolliseen maatalousyrittäjän eläkelain mukaiseen vakuutukseen perustuvan maatalousyrittäjätyön ja apurahansaajan työn rinnalla tehty työsuhdetyö tai yrittäjätoiminta ja maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 21 §:n mukaisella vapaaehtoisella työajan vakuutuksella vakuutettu työ otetaan myös vuosityöansiossa huomioon. Ansiot otetaan maatalousyrittäjän ja apurahansaajan vuosityöansiossa huomioon siten kuin tapaturmavakuutuslain 16 a, 28 ja 28 a §:ssä säädetään.

Päätoimisen opiskelijan sekä sellaisen henkilön, joka ei ole päätoiminen opiskelija ja jonka perusopetuslain (628/1998) mukaisen koulutuksen päättymisestä on kulunut työvahingon sattuessa enintään viisi vuotta, vuosityöansion määrittämisestä on soveltuvin osin voimassa, mitä tapaturmavakuutuslain 28 §:n 3 ja 4 momentissa säädetään. Tapaturmavakuutuslain mukaan päätoimisen opiskelijan

vuosityöansiona pidetään työansiota, jonka hän valmistuttuaan olisi opiskelua vastaavassa työssä tapaturman sattuessa kolmen vuoden työkokemuksella todennäköisesti saanut. Sellaisen henkilön, jonka perusopetuslain mukaisen koulutuksen päättymisestä on kulunut työvahingon sattuessa enintään viisi vuotta eikä hänellä ole työttömyyden, työn tilapäisyyden tai muun niihin rinnastettavan syyn takia vielä vakiintuneita työansioita, työntekijän vuosityöansiona käytetään tapaturmavakuutuslain mukaan työansiota, jonka hän olisi tapaturman sattuessa tekemässään työssä kolmen vuoden työkokemuksella todennäköisesti ansainnut.

Päätoimisten opiskelijoiden osalta maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain mukaisia vahinkoja koskevassa korvauskäytännössä on vuosityöansiossa pakollisesti vakuutettujen maatalousyrittäjien ja perheenjäsenten osalta otettu huomioon sekä maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain mukaan vakuutetun työn ansio eli maatalousyrittäjän eläkelain mukainen työtulo että tapaturmavakuutuslain 28 §:n 3 momentin mukaan määräytyvä vuosityöansio. Jos sen sijaan päätoimisella opiskelijalla on ollut maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 21 §:n mukainen vapaaehtoinen työajan vakuutus, on päätoimisen opiskelijan vuosityöansio määräytynyt vain vakuutussopimuksessa sovitun vuosityöansion mukaan.

2.5 Maatalousyrittäjien ja apurahansaajien tapaturmavakuutusjärjestelmän toimeenpano ja vakuutusmaksut

Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitos

Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain toimeenpanosta huolehtii maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitos, jonka tehtävät hoitaa Maatalousyrittäjien eläkelaitos. Asiasta on säädetty maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 2 §:ssä. Maatalousyrittäjän eläkelain 114 §:n 1 momentin 2 kohdan mukaan Maatalousyrittäjien eläkelaitos huolehtii maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen tehtävistä siten kuin maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaissa säädetään.

Etuuksien toimeenpano

Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain toimeenpanossa on kysymys perustuslain 124 §:ssä tarkoitettua julkisen hallintotohtävän hoitamisesta. Osassa tehtävien toimeenpanoa on kysymys myös julkisen vallan käytöstä. Yleisesti ottaen julkista valtaa käytetään annettaessa yksipuolisesti lain nojalla toista velvoittava määräys tai päätettäessä yksipuolisesti toisen edusta, oikeudesta tai velvollisuudesta. Esimerkiksi maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslakiin perustuvien korvausten myöntämistä koskevassa ratkaisutoiminnassa on kysymys julkisen vallan käytöstä. Lain toimeenpanossa noudatetaan maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain lisäksi hallinnon yleislaeista hallintolakia, julkisuuslakia, henkilötietolakia, kielilakia sekä lakia sähköisestä asioinnista. Julkista valtaa käyttävän henkilön rikosoikeudellisesta virkavastuusta säädetään rikoslaissa ja vahingonkorvausvastuusta vahingonkorvauslaissa.

Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain toimeenpanoa koskevat pitkälti samat säännökset kuin tapaturmavakuutuslain mukaista tapaturmajärjestelmää toimeenpanevia vakuutuslaitoksia. Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 9 §:n mukaan, jollei tässä laissa toisin säädetä korvausasian käsittelyä, tietojen salassapitovelvollisuudesta ja sen rikkomisesta, oikeudesta tietojen saamiseen, oikeudesta ja velvollisuudesta tietojen antamiseen, tapaturmavakuutuslaitoksen päätöksen alistamisesta, osallistumisesta tapaturmasioiden muutoksenhakulautakunnan toiminnasta aiheutuviin kustannuksiin, muutoksenhausta tapaturmavakuutuslaitoksen päätökseen ja vakuutusmaksun maksuunpanoon, tapaturmavakuutuslaitoksen takaisinsaantioikeudesta ja aiheettoman korvauksen takaisinperimisestä on soveltuvin osin voimassa, mitä tapaturmavakuutuslaissa, tapaturmavakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetussa laissa ja tapaturmasioiden muutoksenhakulautakunnasta annetussa laissa (1316/2010) säädetään.

Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitosta koskevat tapaturmavakuutuslain 41 a §:ssä olevat säännökset, jonka mukaan vakuutuslaitoksen on huolehdittava siitä, että sillä on käytettävissä kaikki korvauksen rat-

kaisua varten tarvittavat asiakirjat mahdollisimman nopeasti. Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen on oma-aloitteisesti ryhdyttävä selvittämään korvausasiaa ja hankkimaan korvauskäsittelyssä tarvittavia asiakirjoja. Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksella on myös oma-aloitteinen velvollisuus suorittaa vahingoittuneelle ne maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain mukaiset korvaukset, joihin vahingoittuneella lain mukaan ja saatujen selvitysten perusteella on oikeus.

Niin ikään tapaturmavakuutuslaissa olevat määräajat päätöksen antamisesta ja korvauksen maksamisesta koskevat myös maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitosta. Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen on annettava päätös korvausasiassa viipymättä ja viimeistään kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun se on saanut riittävät selvitykset asian ratkaisemiseksi.

Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain mukaisen korvausasian käsittelyssä tulevat sovellettaviksi useat hallintolain säännökset sellaisenaan. Esimerkkinä on hallintolain säännös asianosaisen kuulemisesta. Asianosaiselle on ennen asian ratkaisemista varattava tilaisuus lausua mielipiteensä asiasta sekä antaa selityksensä sellaisista vaatimuksista ja selvityksistä, jotka saattavat vaikuttaa asian ratkaisuun. Suoraan sovelletaan myös hallintolain säännöksiä päätöksen sisällöstä ja perustelemisesta. Kaiken kaikkiaan hallintolain säännökset ovat toimeenpanossa verraten laajalti sovellettavissa, vaikkakin tapaturmavakuutuksen toimeenpanon erityispiirteistä johtuen erityissääntelyä kuitenkin tarvitaan eräiltä osin edelleen. Osa nykyisistä säännöksistä on kokonaan tai osin päällekkäisiä hallintolain kanssa tai niiden suhde hallintolakiin on epäselvä. Näiltä osin nykyistä sääntelyä tulisikin tarkentaa. Tavoitteena olisi, että lakiin sisällytettäisiin ainoastaan säännökset, joilla selvästi poiketaan hallintolaista tai täydennetään sitä.

Eroavaisuudet tapaturmavakuutuslakiin nähden

Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain mukaan tämän lain mukaisiin asioihin ei sovelleta, mitä tapaturmavakuutuslain

30 c §:ssä ja 30 d §:ssä ja 41 b §:n 1 ja 4—6 momentissa säädetään.

Tapaturmavakuutuslain 30 c ja 30 d §:ssä on säännökset tapaturma-asiain korvauslautakunnasta. Tapaturmavakuutuslain 41 b §:n 2 momentissa on säännökset siitä, että jos vakuutuslaitos ei anna päätöstä kolmen kuukauden määräajassa, korvausasian käsittely siirtyy Tapaturmavakuutuslaitosten liitolle. Tapaturmavakuutuslain 41 b §:n 4—6 momentissa on tarkemmat menettelysäännökset tilanteesta, jossa asian käsittely siirtyy Tapaturmavakuutuslaitosten liitolle.

Maatalousyrittäjien tapaturma-asiain korvauslautakunta

Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain mukaisia asioita ei käsitellä tapaturmavakuutuslaissa säädetyssä tapaturma-asiain korvauslautakunnassa. Maatalousyrittäjien eläkelaitoksessa toimii kuitenkin maatalousyrittäjien tapaturma-asiain korvauslautakunta, jonka tehtävät on määritelty Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen hallituksen hyväksymässä maatalousyrittäjien tapaturma-asiain korvauslautakuntaa koskevassa ohjesäännössä.

Maatalousyrittäjien tapaturma-asiain korvauslautakuntaa koskevan ohjesäännön mukaan maatalousyrittäjien tapaturma-asiain korvauslautakunnan tehtävänä on kehittää maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaista johtuvien asioiden käsittelyä ja yhdenmukaistaa sitä tapaturmavakuutuslain mukaisten korvausasioiden käsittelyn kanssa. Lisäksi maatalousyrittäjien tapaturma-asiain korvauslautakunnan tehtävänä on antaa lausuntoja maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslakiin perustuvista korvausasioista: a) jotka sisältävät periaatteellista laatua olevan kysymyksen, b) joissa asian käsittely lautakunnassa on tarpeen yhtenäisen käytännön saavuttamiseksi tapaturmavakuutuslain mukaisen käytännön kanssa tai c) joissa maatalousyrittäjien tapaturmavakuutusjärjestelmää varten joudutaan luomaan erityiskäytäntöä esimerkiksi sen vuoksi, että vastaavaa tapaturmavakuutuslain mukaista käytäntöä ei ole.

Maatalousyrittäjien tapaturma-asian korvauslautakunnassa on ollut jäsenenä Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen henkilöstöstä olevien jäsenten lisäksi yksi jäsen Tapaturmava-

kuutuslaitosten liitosta, kaksi jäsentä sosiaali- ja terveysministeriöstä, kaksi jäsentä Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry:stä sekä yksi jäsen Svenska lantbruksproducenternas centralförbund SLC r.f.:stä. Puheenjohtajana on toiminut sosiaali- ja terveysministeriön edustaja. Lääkärinä on toiminut Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen ylilääkäri. Maatalousyrittäjien tapaturma-asiain korvauslautakunnan kokoonpanolla on pyritty varmistamaan, että lautakunnassa olisi mahdollisimman hyvin edustettuna maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain ja tapaturmavakuutuslain mukaisen korvauskäytännön asiantuntemus sekä asiantuntemus maatalousyrittäjätoiminnasta ja maatalousyrittäjien työskentelyolosuhteista.

Tietosuojasäännökset

Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 9 §:n mukaan tietojen salassapitovelvollisuudesta ja sen rikkomisesta, oikeudesta tietojen saamiseen sekä oikeudesta ja velvollisuudesta tietojen antamiseen on soveltuvin osin voimassa, mitä tapaturmavakuutuslaissa, ammattitautilaissa ja kuntoutuslaissa säädetään. Julkisuuslakia sovelletaan tapaturmavakuutusta toimeenpaneviin vakuutusyhtiöihin ja tapaturmavakuutuslaitosten liittoon siltä osin kuin ne käyttävät julkisuuslaissa tarkoitettua julkista valtaa. Tapaturmavakuutuslain erityissäännöksen nojalla eräitä julkisuuslain säännöksiä kuten asiakirjasalaisuutta ja vaihtolovelvollisuutta koskevia säännöksiä sovelletaan myös silloin, kun kysymys ei ole julkisen vallan käytöstä. Tapaturmavakuutuslain toimeenpanoa koskevia tietosuojasäännöksiä tarkistettiin ensimmäisenä päivänä lokakuuta 2002 voimaantulleilla muutoksilla (HE 42/2002). Tällöin otettiin huomioon julkisuuslain ja henkilötietolain säännökset. Nämä yhdessä sisältävät kattavasti työtapaturmaturvan toimeenpanon tietosuojasäännökset välttämättömien tietojen saamisesta, tietojen luovuttamisesta ja salassapidosta.

Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 19 §:ssä on lisäksi erityissäännös, jonka mukaan maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksella on oikeus yksittäistapauksessa tämän lain mukaista vakuutus- tai korvausasiaa käsitellessään käyttää muiden sille säädety-

jen tehtävien hoitamista varten saamia tietoja, jos on ilmeistä, että ne vaikuttavat asian ratkaisuun ja tiedot on lain mukaan otettava huomioon päätöksenteossa ja maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksella olisi oikeus saada tiedot muutoinkin erikseen. Henkilölle, jonka tiedoista on kysymys, on ilmoitettava etukäteen tietojen mahdollisesta käytöstä.

Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain on lisäksi eräitä säännöksiä maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen oikeudesta saada tietoja työterveyshuoltolain (1383/2001) 7 §:ssä tarkoitetuilta työterveyshuollon palvelujen tuottajilta työterveyshuoltoon kuuluvista maatalousyrittäjistä sekä oikeudesta käyttää Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen ylläpitämässä työterveyshuollon tilakäyntirekisterissä olevia tietoja vakuutusmaksuallennusjärjestelmän toimeenpanoa varten.

Maatalousyrittäjien ja apurahansaajien tapaturmavakuutusjärjestelmän rahoitus

Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 13 §:ssä on säännökset tapaturmavakuutuksen kokonaiskustannuksista. Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuksen kokonaiskustannuksiksi luetaan korvauskulut, työturvallisuuskulut ja kohtuulliset hoitokulut. Kokonaiskustannuksissa ei oteta huomioon maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 21 §:n 5 momentin mukaiseen vapaa-ajan vakuutukseen perustuvaa tapaturmaturvaa lukuun ottamatta kyseisen vakuutuksen perusteella maksettaviin etuuksiin työntekijän eläkelain (395/2006) perusteella tehtäviä korotuksia siltä osin kuin vastaavien sijoitusten tuotto ei riitä. Kohtuullisiin hoitokuluihin luetaan myös maatalousyrittäjän eläkelain 115 §:ssä ja maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 17 §:n 5 momentissa säädettyjen maatalousyrittäjien työterveyshuoltoon liittyvien tehtävien hoitamisesta aiheutuvat kustannukset. Työturvallisuuskuluja varten varataan tapaturmavakuutuksen kokonaiskustannuksista 1,75 %. Sosiaali- ja terveysministeriö vahvistaa maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen hakemuksesta ne perusteet, joiden mukaan edellä selostetut kokonaiskustannukset lasketaan.

Maatalousyrittäjien ja apurahansaajien tapaturmavakuutusjärjestelmän rahoituksesta säädetään lain 15 §:ssä. Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutusjärjestelmän kokonaiskustannukset rahoitetaan perusturvaosuudella, maatalousyrittäjien ja apurahansaajien vakuutusmaksuosuudella, valtion osuudella ja sijoitusten tuotolla. Sijoitusten tuotto laskeaan sosiaali- ja terveysministeriön maatalousyrittäjän eläkelain 135 §:n 3 momentin nojalla vahvistamien perusteiden mukaisesti. Kokonaiskustannuksista vähennetään ennen rahoitusosuuksien määräämistä perustekorokokannan ylittävä sijoitusten nettotuotto. Jos sijoitusten nettotuotto ei saavuta perustekorokokannan mukaista tasoa, alitteen määrä lisätään kokonaiskustannuksiin.

Perusturvaosuudella katetaan sellaista sosiaalivakuutuksen etuutta, johon vahingoittuneella olisi oikeus ilman maatalousyrittäjien tapaturmavakuutusjärjestelmääkin, mutta joka etuusjärjestelmien ensisijaisuusjärjestyksen vuoksi maksetaan sen kautta. Muut maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuksen kustannukset ovat lisäturvaa. Perusturvan rahoitukseen osallistuvat perusturvan etuuksista vastaavat laitokset, Kansaneläkelaitos ja Maatalousyrittäjien eläkelaitos. Kansaneläkelaitos rahoittaa järjestelmästä säästyvät sairausvakuutuslain mukaiset etuudet (sairausvakuutuslain mukainen sairaanhoito ja päivärahat) ja kansaneläkelain mukaiset etuudet (kansaneläkelain mukaiset eläkekulut ja perhe-eläkekulut). Maatalousyrittäjien eläkelaitos rahoittaa järjestelmästä säästyvät maatalousyrittäjän eläkelain mukaiset etuudet (eläkekulut). Perusturvaosuuteen katsotaan kuuluvan kokonaiskustannuksista sairausvakuutuslain (1224/2004) mukaisia päivärahoja 13,4 % ja sairaanhoitokuluja 6,6 %, kansaneläkelain (568/2007) mukaisia eläkekuluja tai niitä vastaavia kuluja 6,7 %, kansaneläkelain mukaisia perhe-eläkekuluja 0,9 % sekä maatalousyrittäjän eläkelain mukaisia eläkekuluja 9,4 %.

Lisäturvaa rahoittavat maatalousyrittäjät ja apurahansaajat sekä valtio. Maatalousyrittäjien ja apurahansaajien vakuutusmaksuosuus on 33,5 % ja valtion osuus on 29,5 % kokonaiskustannuksista. Perusturvaosuuden kautta järjestelmän rahoitukseen osallistuvat

myös työnantajat, palkansaajat, yrittäjät sekä eläke- ja etuustuloja saavat vakuutetut.

Maatalousyrittäjien ja apurahansaajien vakuutusmaksut

Maatalousyrittäjän ja apurahansaajan vakuutusmaksun määräytymisestä säädetään maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 17 §:ssä. Vakuutusmaksu muodostuu kaikille maatalousyrittäjille samansuuruisesta pohjaosasta ja maatalousyrittäjälle maatalousyrittäjän eläkelain mukaan vahvistetun työtulon perusteella määräytyvästä ansio-osasta. Apurahansaajan vakuutusmaksu on 0,5 kertaa maatalousyrittäjälle määrättävän täysimääräisen vakuutusmaksun suuruinen. Vuonna 2014 maatalousyrittäjän täysimääräisen pakollisen työtaturmavakuutuksen maksu on pohjaosan osalta 30 euroa ja ansio-osan osalta 1,25 % maatalousyrittäjän eläkelain mukaisesta työtulosta.

Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaisa on vuodesta 1998 lähtien sovellettu vakuutusmaksu-alennusjärjestelmää, jolla on pyritty kannustamaan maatalousyrittäjiä omalla toiminnallaan vaikuttamaan tapaturmariskiä ja häneltä perittävän tapaturmavakuutusmaksun suuruuteen. Vakuutusmaksualennusjärjestelmän taustalla on ajatus, että maatalousyrittäjä voi omalla toiminnallaan vaikuttaa työpaikkansa olosuhteisiin ja työturvallisuuteen ja sitä kautta ennaltaehkäistä tapaturmia. Työvahingoilta välttyvät saavat alennusta vakuutusmaksusta. Säännösten mukaan maatalousyrittäjillä vakuutusmaksua alennetaan 10 %:lla jokaiselta vakuutusmaksun kohdentumisvuotta edeltäneeltä kalenterivuodelta, jonka aikana maatalousyrittäjän voimassa oleva maatalousyrittäjän eläkelain 10 §:n mukaista vähimmäiseläketurvaa koskeva vakuutus on jatkunut yhdenjaksoisesti, kuitenkin enintään viideltä kalenterivuodelta. Jokainen sanottuna aikana korvattu työvahinko pienentää edellä tarkoitettua alennusta 10 %:lla alentamattomasta vakuutusmaksusta laskettuna.

Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 8 §:n mukaan maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain mukaista korvausta työvahingosta haetaan vahinkoilmoituksella. Koska maatalousyrittäjän työvahinkokorvausta kos-

keva asia tulee vireille vain hänen omalla hakemuksellaan, maatalousyrittäjä voi nykyisin päättää, hakeeko hän lainkaan korvausta maatalousyrittäjien tapaturmavakuutusjärjestelmästä. Tämä sopii huonosti yhteen tapaturmavakuutusjärjestelmän sairaanhoitokustannusten korvaamista koskevan täyskustannusvastaavuusperiaatteen ja tapaturmavakuutusjärjestelmän ensisijaisuutta koskevan periaatteen kanssa.

Maatalousyrittäjällä on yllä selostetun vakuutusmaksualennusjärjestelmän lisäksi mahdollisuus saada vakuutusmaksualennusta 20 %, jos hän on vakuutusmaksun kohdistumisvuotta edeltävän lokakuun 1 päivänä kuulunut työterveyshuoltolaissa tarkoitetun työterveyshuollon piiriin. Alennuksen saaminen edellyttää lisäksi, että työterveyshuoltolain 12 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetusta työpaikkakäynnistä on edellä mainittuun ajankohtaan mennessä kulunut enintään neljä vuotta. Viimeksi mainitusta edellytyksestä voidaan poiketa, jos työterveyshuoltoon liittymisestä on kulunut enintään neljä vuotta ja myöhemminkin, jos osoitetaan, että työpaikkakäyntiä ei ole maatalousyrittäjästä riippumattomasta syystä voitu suorittaa sanotussa ajassa. Ellei vakuutuksen päättymisestä muuta johdu, alennus myönnetään täysin kalenterivuosiin sen vuoden loppuun asti, jonka kuluessa edellytykset alennuksen saamiselle päättyvät.

Sosiaali- ja terveysministeriö vahvistaa maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen hakemuksesta vakuutusmaksun perusteet. Maksun suuruus on määrättävä niin, että se vastaa maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 15 §:n 3 momentissa tarkoitettua maatalousyrittäjien ja apurahansaajien vakuutusmaksuosuutta.

Maatalousyrittäjien työterveyshuoltoon liittyvät tehtävät

Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaisa on säännöksiä myös eräistä maatalousyrittäjien työterveyshuoltoon liittyvistä tehtävistä. Maatalousyrittäjän eläkelain 114 §:n 1 momentin 10 kohdan mukaan Maatalousyrittäjien eläkelaitos huolehtii työterveyshuoltolaissa tarkoitettuun maatalousyrittäjien työterveyshuoltoon liittyvistä tehtävistä siten

kuin maatalousyrittäjän eläkelaiassa sekä maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaissa säädetään. Vuoden 2005 alusta Maatalousyrittäjien eläkelaitokseen perustettiin tilakäyntirekisteri maatalousyrittäjien työterveyshuolto toiminnan tehostamiseksi. Tilakäyntirekisterin avulla seurataan ja edistetään työterveyshuollon tilakäyntien toteuttamista. Työterveyshuoltoyksiköt ilmoittavat tilakäyntirekisteriin tiedon toteutuneesta tilakäynnistä ja seuraavasta suunnitteilla olevasta tilakäynnistä. Tilakäyntirekisteriä koskevat säännökset ovat maatalousyrittäjän eläkelaiassa ja vakuutusmaksualennusjärjestelmän toimeenpanoon liittyvät säännökset ovat maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaissa.

Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutusjärjestelmän vakuutusmaksualennus edellyttää, että maatalousyrittäjälle tehdään työterveyshuollon työpaikkakäynti neljän vuoden välein. Alennuksen edellytyksenä olevien tilakäyntien toteutumista on pyritty tehostamaan myös siten, että maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslakiin on otettu säännöksiä siitä, että jos tilakäyntiä ei ole tehty määräajassa Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen on oltava asian selvittämiseksi yhteydessä kyseisen työpaikkakäynnin toteuttamisesta vastaavaan työterveyshuoltolain 7 §:ssä tarkoitettuun työterveyshuollon palvelujen tuottajaan. Maatalousyrittäjien eläkelaitos voi myös huolehtia työpaikkakäynnin toteuttamisesta maatalouden asiantuntijan suorittamana työpaikkakäyntinä, jos kyseinen työterveyshuollon palvelujen tuottaja antaa asiassa toimeksiannon.

Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain mukaan vakuutusmaksualennusjärjestelmän toimeenpanossa voidaan käyttää maatalousyrittäjien työterveyshuollon tilakäyntirekisteriin rekisteröityjä tietoja.

Työturvallisuustoiminta

Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 14 §:n mukaan maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitos voi käyttää tapaturmavakuutuksen kokonaiskustannuksista 1,75 % maatalousyrittäjien ja apurahansaajien etuja palvelevan työsuojelun edistämiseen. Mainittuja varoja voidaan käyttää myös maatalousyrittäjien ja apurahansaajien etuja palvelevaa

työsuojelua ja työolosuhteiden kehittämistä koskevaan tutkimukseen, koulutukseen ja tiedottamiseen.

Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen tilastotoiminta

Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 22 §:n 3 momentin mukaan maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitos pitää ja julkaisee tilastoa tässä laissa tarkoitetuista työvahingoista ja niiden perusteella maksettavista korvauksista. Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksella on myös oikeus antaa Tilastokeskukselle tietoja vahingoittuneista, vahingon sattumisolosuhteista ja syistä, vammojen ja sairauden laadusta sekä niiden aiheuttaman työkyvyttömyyden kestosta, jos tiedot ovat välttämättömiä Tilastokeskuksen yhteiskuntaoloja ja niiden kehitystä kuvaavien tilastojen laadintaa varten. Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksella on myös oikeus antaa Työterveyslaitokselle työterveyslaitoksen toiminnasta ja rahoituksesta annetun lain (159/1978) 2 a §:n 2 momentissa tarkoitettuja tietoja työperäisten sairauksien rekisteröintiä varten.

2.6 Muutoksenhaku, oikaisumenettelyt ja takaisinperintä

Muutoksenhaku

Muutoksenhaun osalta maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 9 §:n mukaan muutoksenhausta maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen päätökseen ja vakuutusmaksun maksuunpanoon on soveltuvin osin voimassa, mitä tapaturmavakuutuslaissa, ammattitautilaissa ja kuntoutuslaissa säädetään. Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen päätökseen tyytymätön voi hakea siihen muutosta tapaturma-asioiden muutoksenhakulautakunnalta kirjallisella valituksella. Toisena muutoksenhakuasteena toimii vakuutusosikeus. Valitus aika on molemmissa asteissa 30 päivää päätöksen tiedoksisaannista. Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain perusteella määrätyn maksun maksuunpanoa koskeva valitus on perustevalitus, joka on tehtävä kahden vuoden kuluessa sitä seu-

raavan vuoden alusta, jona saaminen on määrätty tai maksuunpantu.

Muutoksenhakuun sovelletaan hallintolainkäyttölakia. Valituksen tulee olla kirjallinen ja se toimitetaan päätöksen antaneelle Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitokselle. Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitos voi tässä vaiheessa oikaista päätöksensä. Jos päätöstä ei oikaista, valitus toimitetaan eteenpäin muutoksenhakuelimelle.

Vakuutus oikeuden päätöksestä on mahdollista valittaa rajoitetusti korkeimpaan oikeuteen. Valittaa voi päätöksestä, jolla on ratkaistu kysymys siitä, oikeuttaako ruumiinvamma, sairaus tai kuolema tapaturmavakuutuslain mukaiseen korvaukseen tai siitä, kenen on korvaus suoritettava. Lisäksi perustevalituksesta on mahdollista valittaa korkeimpaan oikeuteen. Valitusaika on 60 päivää päätöksen tiedoksisaannista. Valitus edellyttää aina valitusluvan myöntämistä. Asian käsittely korkeimmassa oikeudessa on riitaasian käsittelyä ja sovellettavaksi tulevat oikeudenkäymiskaaren säännökset.

Oikaisumenettelyt ja takaisinperintä

Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 9 §:n 1 momentin mukaan muutoksenhausta tapaturmavakuutuslaitoksen päätökseen ja aiheettoman korvauksen takaisinperimisestä on soveltuvin osin voimassa, mitä tapaturmavakuutuslaissa, ammattitautilaissa ja kuntoutuslaissa säädetään. Tapaturmavakuutuslaissa on säännökset asia- ja kirjoitusvirheen korjaamiseksi, lainvoimaisen päätöksen oikaisemiseksi ja poistamiseksi sekä takaisinperinnästä. Tapaturmavakuutuslain säännöksiä on yhdenmukaistettu muiden sosiaaliturvaetuja sääntelevien lakien kanssa vuonna 2011 (HE 274/2010).

Asianosaisuus tapaturmavakuutusasioissa

Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain mukaista työtapaturma- ja ammattitautiasiaa käsiteltäessä on useimmiten kaksi osapuolta: maatalousyrittäjä tai apurahansaaja on korvauksensaaja ja maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitos maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain toimeenpanija. Jos maatalousyrittäjällä tai apurahansaajalla on ollut

maatalousyrittäjätoiminnan tai apurahansaajan työn rinnalla työsuhteessa tehtyä työtä, voi myös maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain mukaisissa asioissa tulla pohdittavaksi työnantajan asianosaisasema.

Asianosaisuudesta säädetään hallintolain 11 §:ssä. Sen mukaan hallintoasiassa asianosainen on se, jonka oikeutta etua tai velvollisuutta asia koskee. Julkisuuslain 11 §:ssä säädetään asianosaisen oikeudesta tiedonsaantiin. Säännöksen mukaan asianosaisella tarkoitetaan hakijaa, valittajaa sekä muuta, jonka oikeutta, etua tai velvollisuutta asia koskee. Julkisuuslain 11 §:n 1 momentin mukaan asianosaisella on oikeus saada asiaa käsittelevältä tai käsitelleeltä viranomaiselta tieto muunkin kuin julkisen asiakirjan sisällöstä, joka voi tai on voinut vaikuttaa hänen asiansa käsittelyyn. Säännöksen 2 momentissa säädetään eräitä poikkeuksia tähän oikeuteen. Oikeutta ei muun muassa ole asiakirjaan, josta tiedon antaminen olisi vastoin erittäin tärkeää yleistä etua taikka lapsen etua tai muuta erittäin tärkeää yksityistä etua.

Hallintolainkäyttölain 6 §:n 1 momentin mukaan päätöksestä saa valittaa se, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa. Oikeudenkäynnin julkisuudesta hallintotuomioistuimissa annetun lain (381/2007) 3 §:n nojalla siltä osin kuin tässä laissa ei toisin säädetä, hallintotuomioistuimissa sovelletaan, mitä julkisuuslaissa tai muussa laissa säädetään. Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan työnantajalla on katsottu olevan hallintolainkäyttölain mukainen asianosaisasema, kun päätös koskee tapaturmaetuutta, johon työnantajalla olisi tapaturmavakuutuslain mukaan oikeus sairausajan palkan perusteella.

Korvauskäsittelyssä työnantajan asianosaisasemaan on kuitenkin liittynyt ongelmallisia tilanteita ennen kaikkea tietojen luovutukseen liittyen eli mitä tietoja työnantajalle voidaan antaa korvauspäätöksessä tai muutoin, jos asiassa on merkittäviltä osin kysymys lääketieteellisestä asiasta (lääketieteellinen syy-yhteys, työkyvyn arviointi) ja vahingoittuneen terveydentilatiedot ovat ratkaisun keskiössä. Tilanteissa on kysymys paitsi asianosaisen tiedonsaantioikeudesta ja oikeudesta saada perusteltu päätös (oikeus oikeus-

turvaan, perustuslaki 21 §), myös vakuutetun työntekijän terveydentilaa koskevien tietojen salassa pidettävyydestä (yksityiselämän suoja, perustuslaki 10 §). Täyskustannusmaksuun liittyen myös kunnan asianomaisasema on ollut ongelmallinen. Asiakasmaksulain 13 a §:ssä on säännös, jonka mukaan työtapaturmapotilaan hoidon järjestänyt kunta ei ole asianosainen asiassa, joka koskee hoitopalvelun käyttäjän oikeutta korvaukseen vammasta tai sairaudesta. Kunnat ovat vieneet täyskustannusmaksua koskevia erimielisyyksiä hallinto-oikeuksiin hallintoriita-asioina ratkaistaviksi. Tässä yhteydessä on lähdetty ratkaisemaan kunnan vaatimuksesta kysymystä siitä, onko vakuutuslaitoksella velvollisuus tapaturmakorvauksen suorittamiseen ilman, että työntekijä on mukana tässä prosessissa. Tapaturmavakuutuslain mukaista korvausvelvollisuutta, joka on tapaturmavakuutuslaissa säädetty tapahtuvaksi erityistuomioistuimessa, ei pitäisi voida kuitenkaan ratkaista hallintotuomioistuimessa. Uudessa työtapaturma- ja ammattitautilaissa on tarkoitus lainsäädännöllisesti ratkaista asianosaisuuskysymykset sekä korvauskäsittelyn että muutoksenhaun osalta. Vastaavat muutokset on tarkoituksenmukaista tehdä myös maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslakiin, koska myös maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain mukaiset asiat voivat koskea työntantajaa ja vastaavasti täyskustannusvastuuperiaatteen noudattamisen myötä kuntien asianosaisasemaa koskevat ongelmat koskevat myös maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslakia.

3 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

3.1 Tavoitteet ja keinot niiden saavuttamiseksi

Esityksessä ehdotetaan annettavaksi uusi maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilaki. Esityksen tavoitteena on maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain rakenteen ja sisällön selkeyttäminen ja uudistaminen vastaamaan työelämän muuttuneita olosuhteita vastaavasti kuin työntekijöitä koskevan tapaturmavakuutus- ja ammattitautilainsäädännön uudistamisen osalta. Esityksen tavoitteena on, että maatalousyrittäjien ja apu-

rahansaajien työtapaturma- ja ammattitautiturva olisi sisällöltään mahdollisimman yhdenmukainen työntekijöitä koskevan työtapaturma- ja ammattitautilain kanssa. Esityksen keskeinen tavoite on saada maatalousyrittäjien ja apurahansaajien tapaturmavakuutusta koskeva lainsäädäntö avoimemmaksi ja tarkkarajaisemmaksi, jolloin laista kävisivät ilmi yksilön oikeudet ja velvollisuudet siten kuin perustuslaki edellyttää. Viittaussäännökset ehdotettavaan uuteen työtapaturma- ja ammattitautilakiin on tarkoitus kirjoittaa tarkkarajaisemmiksi ja viittaukset on tarkoitus yhden säännöksen sijaan sijoittaa yksittäisiin pykäliin asiayhteytensä mukaan.

Esityksessä on perusteltu yksityiskohtaisesti lähinnä ne säännökset, joilla nykytilaan ehdotetaan muutoksia. Siltä osin kuin voimassa oleviin säännöksiin ei ole katsottu tarpeen tehdä muutoksia ja säännökset on siirretty sellaisenaan tai vain sanamuodoltaan tarkistettuina, säännösten tarkemmat perustelut löytyvät aikaisemmista hallituksen esityksistä. Tapaturmavakuutuslakiin ja maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslakiin on tehty useita muutoksia 2000 -luvulla. Muun muassa vuoden 2000 alusta tapaturmavakuutuslakia muutettiin vastaamaan uusittua holhouslainsäädäntöä (HE 164/1999 vp). Tietosuojasäännökset uudistettiin vuonna 2002 (HE 42/2002 vp). Haittarahasäännökset, lisät sekä opiskelijoiden, harjoittelijoiden ja nuorten henkilöiden vuosityöansiota ja ansionmenetykskorvauksia koskevat säännökset uudistettiin vuoden 2003 alusta (HE 245/2003 vp). Samassa yhteydessä eräiden ammattitautien säännöksiä tarkistettiin sekä säädettiin opiskelutapaturmalaki (1318/2002). Vuonna 2004 tehtiin osana eräitä muita uudistuksia hallintolain voimaantulosta johtuvat tarpeelliset lakimuutokset tapaturmavakuutuslakiin ja maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslakiin. Lakeihin lisättiin myös vakuutusmaksujen perimistä, liikaa maksettujen vakuutusmaksujen takaisinsaantia sekä aiheettomasti maksettujen korvausten takaisinperintää koskevat vanhentumissäännökset (HE 159/2003). Työtapaturmapotilaiden hoitopääsyn nopeuttamiseksi sairaanhoitokustannusten osalta otettiin käyttöön täyskustannusmaksu vuoden 2005 alusta (HE 158/2004 vp).

Indeksijärjestelmää koskevat muutokset tulivat voimaan vuoden 2005 alusta (HE 250/2004 vp). Lisäksi viime vuosina on uudistettu tapaturmavakuutuksen häirtarahaa (224/2009 vp) koskevat säännökset. Vuonna 2007 maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslakiin tulivat säännökset siitä, että Maatalousyrittäjien eläkelaitos voi huolehtia työterveyshuollon työpaikkakäyntien toteuttamisesta työterveyshuollon antaman toimeksianton perusteella (HE 154/2009). Apurahansaajia koskevat säännökset tulivat maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslakiin vuoden 2009 alusta (HE 92/2008). Muutoksenhakua ja muutoksenhakulautakuntaa koskevat säännökset on uudistettu vuoden 2011 alusta voimaan tulleella lainmuutoksella (218/2010 vp).

3.2 Keskeiset ehdotukset

Lain rakenne

Maatalousyrittäjän työtaturma- ja ammattitautilain rakenteen ehdotetaan seuraavan mahdollisimman pitkälle uuden työtaturma- ja ammattitautilain rakennetta. Ehdotettava laki sisältäisi itsenäiset säännökset valtaosasta samoja asioita, joista säädetään myös työtaturma- ja ammattitautilain säännös soveltuu asiallisesti sellaiseenaan, säännöksessä on pyritty mahdollisimman tarkasti viittaamaan asianomaiseen työtaturma- ja ammattitautilain säännökseen. Viittaussäännösten osalta ehdotettu laki onkin nykyistä huomattavasti täsmällisempi, jolloin tulkinnanvaraisuus vähenee. Lainsäädännön selkeyttä on ehdotetun lain rakenteessa pyritty toteuttamaan siten, että lain eri osat muodostaisivat yhtenäisen kokonaisuuden. Ensimmäisestä osasta ilmeni maatalousyrittäjän työtaturma- ja ammattitautilain keskeinen sisältö eli kenellä on oikeus turvaan, kenellä on vakuuttamisvelvollisuus, miten toimeenpano on järjestetty sekä lain alueellinen soveltamisala. Toinen osa muodostuisi säännöksistä koskien korvattavia vahinkotapahtumia. Osaan sisältyisivät paitsi työtaturman korvattavuutta koskevat säännökset myös nykyisestä ammattitautilaista ammattitauteja koskevat säännökset. Kolmas

osa pitäisi sisällään kaikki etuuksia koskevat säännökset. Neljännen osan säädökset koskisivat etuuksien toimeenpanoa. Viides osa koskisi maatalousyrittäjien ja apurahansaajien vakuuttamista ja vakuutusmaksuja. Kuudes osa sisältäisi vapaaehtoisia vakuutuksia koskevat säännökset. Seitsemäsosa sisältäisi muutoksenhakua koskevat säännökset mukaan lukien oikaisumenettelyä sekä takaisinperintää koskevat säännökset. Kahdeksanteen osaan sisältyisivät toimeenpanojärjestelmää koskevat säännökset. Yhdeksäs osa sisältäisi erinäisiä säännöksiä. Kyseisessä osassa olisivat muun muassa tietojen antamista, saamista ja salassapitoa koskevat säännökset. Viimeisenä olisivat voimaantuloa koskevat säännökset.

Lain tarkempi sisältö olisi seuraava:

I OSA YLEISET SÄÄNNÖKSET

1 luku Lain keskeinen sisältö ja soveltamisala

II OSA KORVATTAVAT VAHINKOTAPAHTUMAT

2 luku Yleiset säännökset

3 luku Tapaturmaa koskevat säännökset

4 luku Maatalousyrittäjän työtaturmaa koskevat säännökset

5 luku Apurahansaajan työtaturmaa koskevat säännökset

6 luku Ammattitauteja koskevat säännökset

7 luku Työliikekipeytyminen, pahoinpitely ja toisen henkilön muu tahallinen teko sekä henkinen järkytysreaktio

III OSA ETUUKSET

8 luku Sairaanhoidon korvaukset

9 luku Muut kustannusten korvaukset

10 luku Ansionmenetykskorvaukset ja pysyvän haitan korvaaminen

11 luku Kuntoutuskorvaukset

12 luku Vahingoittuneen kuoleman johdosta maksettavat korvaukset

IV OSA ETUUKSIEN TOIMEENPANO

13 luku Korvausasian vireilletulo ja asianosaiset

14 luku Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitosta koskevat menettelysäännökset korvausasiassa

15 luku Vahingoittunutta ja muuta korvauksenhakijaa koskevat menettelysäännökset korvausasiassa
 16 luku Korvauksen maksaminen
 17 luku Velvoitteiden laiminlyönnin vaikutus korvausasian käsittelyyn

V OSA VAKUUTTAMINEN JA VAKUUTUSMAKSU

18 luku Vakuuttaminen ja vakuutusmaksun määräytyminen
 19 luku Vakuutusmaksun perintä, vanhentuminen ja maksamattomien vakuutusmaksujen vähentäminen etuudesta

VI OSA VAPAAEHTOISET VAKUUTUKSET

20 luku Yleiset säännökset
 21 luku Työajan vakuutus
 22 luku Vapaa-ajan vakuutus

VII OSA MUUTOKSENHAKU, OIKAISUMENETTELYT JA TAKAISINPERINTÄ

23 luku Muutoksenhaku
 24 luku Oikaisumenettely, päätöksen poistaminen ja takaisinperintä

VIII OSA TOIMEENPANOJÄRJESTELMÄ

25 luku Toimeenpano- ja rahoitussäännökset

IX OSA ERINÄISET SÄÄNNÖKSET

26 luku Tietojen antaminen, saaminen ja sallassapito
 27 luku Erinäisiä säännöksiä
 28 luku Voimaantulo

Lain soveltamisala

Lain ensimmäisessä luvussa säädettäisiin muun muassa lain soveltamisalasta, mikä on eräs järjestelmän keskeisimmistä asioista. Siitä, ketä pidettäisiin laissa tarkoitettuna maatalousyrittäjänä ja apurahansaajana, mitä maatalousyrittäjätyöllä ja apurahansaajan työllä laissa tarkoitettaisiin sekä lain alueellinen soveltamisala seuraisivat maatalousyrittäjän eläkelain soveltamisalaa koskevia säännöksiä kuten tälläkin hetkellä. Jatkossakin maatalousyrittäjälle ja apurahansaajalle, jolle vahvistetaan maatalousyrittäjän eläkelain

mukainen pakollinen vakuutus, vahvistettaisiin samalle ajalle ja samasta työstä aina myös pakollinen vakuutus työtaturman ja ammattitaudin varalta.

Lain soveltamisalaan kuuluu myös pakolliseen vakuutukseen kuulumaton maatalousyrittäjä, joka on vakuuttanut itsensä vapaaehtoisella työajan vakuutuksella. Tällaiseen vakuutukseen voidaan liittää myös vapaaehtoinen vapaa-ajan vakuutus. Vapaaehtoisen vapaa-ajan vakuutuksen voivat ottaa myös pakollisesti vakuutettu maatalousyrittäjä ja apurahansaaja. Oikeudesta saada vapaaehtoinen vakuutus säädettäisiin tarkemmin ehdotetun lain VI osassa. Myös vapaaehtoisten vakuutusten alueellinen soveltamisala määräytyisi maatalousyrittäjän eläkelain säännösten mukaisesti.

Korvattavat vahinkotapahtumat

Työtaturma- ja ammattitautilakia vastaan korvattavia vahinkotapahtumia olisivat työtaturma ja ammattitauti. Korvattavien vahinkotapahtumien osalta sääntely vastaisi rakenteeltaan ja sisällöltään työtaturma- ja ammattitautilain säännöksiä. Työtaturmaa koskevissa säännöksissä on korvattavia olosuhteita koskien kuitenkin huomioitu eräitä maatalousyrittäjän ja apurahansaajan työn erityispiirteitä.

Laki sisältäisi jatkossa säännöksen lääketieteellisen syy-yhteyden arvioinnista. Niin työtaturman seurauksena korvattavan vamman tai sairauden kuin työperäisestä altistuksesta johtuvan ammattitaudin osalta lääketieteellinen syy-yhteys on välttämätön edellytys korvaamiselle. Vahinkotapahtuman korvaaminen edellyttäisi lähtökohtaisesti todennäköistä lääketieteellistä syy-yhteyttä vahinkotapahtuman ja vamman tai sairauden välillä. Syy-yhteyden arvioinnissa otettaisiin huomioon erityisesti lääketieteelliset löydökset ja havainnot, vahingon sattumistapa sekä aikaisemmat vammat ja sairaudet. Voimassa olevan lain sanamuoto ei ota kantaa näytön asteeseen, jolla vamma tai sairaus voidaan katsoa maatalousyrittäjän ja apurahansaajan tapaturman aiheuttamaksi. Ehdotetussa säännöksessä syy-seuraussuhteelta edellytetty osoitus todennäköisestä lääketieteellisestä syy-yhteydestä vastaisi nykyistä tapaturmien

korvaamisessa noudatettua korvauskäytäntöä.

Korvattavia vahinkotapahtumia koskevan osan tapaturmaa koskevassa luvussa määriteltäisiin, mitä tapaturmalla tarkoitettaisiin. Tapaturman määritelmä on pyritty kirjamaan siten, että se mahdollisimman hyvin vastaisi oikeus- ja korvauskäytännössä vakiintunutta tapaturman tulkintaa. Nykyinen tapaturmavakuutuslaki sen paremmin kuin maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslakiakaan ei sisällä säännöstä tapaturman määritelmästä, vaikka se on keskeinen korvausoikeuteen vaikuttava seikka. Laissa tapaturmalla tarkoitettaisiin ulkoisesta tekijästä johtuvaa äkillistä ja odottamatonta tapahtumaa, joka aiheuttaa maatalousyrittäjälle tai apurahansaajalle vamman tai sairauden. Tapaturman käsite sisältäisi myös pahoinpitelyn tai muun tahallisen vahingoittamisen kohteeksi joutumisen. Vahingoittuneen kannalta pahoinpitely on usein äkillinen ja odottamaton tapahtuma, joka ei eroa tapaturmasta seurauksiin.

Tapaturmaa koskevassa luvussa säädettäisiin myös nykyistä maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 6 §:n 2 momenttia vastaavasti eräistä tapaturmavakuutuslain 4 §:n 2 momentin mukaisista tapaturman aiheuttamina pidettävistä vammoista ja sairauksista, jotka korvattaisiin tapaturmina, vaikka tapahtuma ei varsinaisesti täyttäisikään tapaturman määritelmää. Säännöksen tarkoitus on selkiyttää näiden vammojen ja sairauksien suhdetta ammattitauteihin. Tapaturmavakuutuslain edellä mainittuun säännökseen nykyisin sisältyvää jatkuvan tai tavan takaa toistuvan tai poikkeuksellisen puristuksen aiheuttaman kyynärpään tai polvilumpion tulehdusta ei jatkossa enää korvattaisi tapaturman seurauksena vaan ammattitautina, ja sairaus sisällytettäisiin ammattitautiluetteloon. Tapaturmaa koskevassa luvussa säädettäisiin myös nykyistä tarkemmin tapaturman aiheuttaman muun vamman tai sairauden olennaisen pahenemisen korvaamisesta. Säännöksen tarkoitus on selkiyttää pahenemisen käsitettä ja tapaturmavakuutusjärjestelmän vastuuta suhteessa muuhun sosiaalivakuutukseen. Korvausaika pahenemisen perusteella rajattaisiin enintään kuuteen kuukauteen tapaturman sattumisesta. Lääketieteellisen kokemuseräisen

tiedon perusteella ilman komplikaatioita kudusvaurio paranee yleensä viimeistään kuudessa kuukaudessa.

Koska maatalousyrittäjän ja apurahansaajan työn luonne poikkeavat toisistaan, laissa säädettäisiin nykyiseen tapaan erikseen maatalousyrittäjän työtaturman ja apurahansaajan työtaturman korvattavista olosuhteista. Yleisesti ottaen työtaturmaa koskevissa säännöksissä säädettäisiin nykyistä yksityiskohtaisemmin niistä työnteekoon liittyvistä olosuhteista ja toiminnan luonteesta, joissa sattuneet tapaturmat kuuluisivat korvaussuojan piiriin. Ehdotetun lain mukaan sekä maatalousyrittäjän että apurahansaajan työtaturmana korvattaisiin työssä työnteon yhteydessä sattuneet tapaturmat, työntekopaikan alueella sattuneet tapaturmat sekä työntekopaikan alueen ulkopuolella sattuneet tapaturmat siten kuin niiden korvaamisesta kunkin osalta erikseen säädettäisiin.

Henkilön työhön liittyvät tehtävät ja niiden tekemistavat määrittäisivät pitkälle työssä sattunutta tapaturmaa koskevan säännöksen soveltamisalan. Työnteon yhteydessä sattuneina pidettäisiin muun muassa välittömästi maatalousyrittäjän työsuorituksen liittyvien toimien yhteydessä sattuneita tapaturmia kuten tälläkin hetkellä. Säännös ei olisi aikaan eikä paikkaan sidottu eli myös esimerkiksi kotona työnteon yhteydessä sattuneet tapaturmat olisivat korvaussuojan piirissä. Korvattavuus olisi viime kädessä kuitenkin aina näyttökysymys. Myös työstä johtuva matkustaminen rinnastettaisiin työnteekoon. Matkustaminen kattaisi työtehtävien edellyttämän liikkumisen eri työntekopaikkojen välillä. Maatalousyrittäjän osalta tämä tarkoittaisi erityisesti sitä, että työtehtäviin liittyvät asiointimatkat, jotka nykyisin korvataan erityissäännöksen nojalla, tulisivat jatkossa korvauksen piiriin matkustamista koskevan säännöksen kautta. Matkustamissäännöksen kautta turvan piirissä olisivat myös vähäiset poikkeamat matkareitiltä työmatkapaikkojen tapaan.

Työntekopaikan alueella muutoin kuin työnteon yhteydessä sattunutta tapaturmaa puolestaan pidettäisiin työtaturmana, jos tapaturma on sattunut työntekopaikalla oloon tavanomaisesti liittyvässä toiminnassa (niin sanottu alueperiaate). Työntekopaikan aluee-

seen katsottaisiin kuuluvan alue, jossa maatalousyrittäjä ja apurahansaaja työskentelee maatalousyrittäjän ja apurahansaajan työssä ja suorittaa työtehtäviään. Työntekopaikan alue määrittäisi siten pitkälti työtehtävien luonteen ja sisällön sekä työntekopaikan olosuhteiden mukaan. Jos työn tekemisen paikka vaihtelee, työntekopaikan alue olisi aina siellä, missä työtä kulloinkin tehdään. Työntekopaikan alueeseen kuuluivat myös muun muassa henkilön käytettävissä olevat läheiset sosiaalililat kuten WC-tilat. Työntekopaikan alueeseen eivät sen sijaan kuuluisi henkilön asunto tai muut pääasiallisesti yksityiskäytössä olevat alueet. Työntekopaikalla oloon tavanomaisesti liittyvänä toimintana pidettäisiin esimerkiksi ruokailu- ja kahvitaukoja. Rajanveto sen suhteen onko kotona asunnossa sattunut tapaturma korvattava työssä sattuneena vai onko kysymys ollut korvaussuojan ulkopuolisesta muusta kuin itse työntekoon liittyvästä toiminnasta, voi erityisesti maatalousyrittäjän osalta olla haastavaa, koska maatalousyrittäjä usein asuu siellä missä myös harjoittaa maatalousyrittäjätoimintaa.

Työntekopaikan alueen ulkopuolella sattuneena korvattaisiin maatalousyrittäjän ja apurahansaajan tapaturma asunnon ja työpaikan välisellä matkalla eli työmatkalla sekä ruokailu- tai virkistystauolla työntekopaikan alueen läheisyydessä. Työmatkaan katsottaisiin kuuluvaksi myös vähäinen poikkeaminen työmatkareitiltä lasten päivähoidon, ruoka-kaupassa käynnin tai muun näihin rinnastettavan syyn vuoksi. Erikseen säädettäisiin maatalousyrittäjän ja apurahansaajan eräiden työhön tai työssäoloon liittyvissä olosuhteissa kuten esimerkiksi koulutustilaisuuteen ja tähän liittyvässä virkistystilaisuudessa sekä tiettyjen terveydenhuollon vastaanotolla käynteihin kuuluvassa toiminnassa sattuneiden tapaturmien korvaamisesta. Myös matkat asunnolta tai työntekopaikalta tällaiseen toimintaan ja takaisin olisivat korvaussuojan piirissä.

Erikseen säädettäisiin rajoituksista korvaussuojaan sellaisen työn osalta, jota maatalousyrittäjä ja apurahansaaja tekee pääasiallisesti muualla kuin työtehtävän edellyttämässä työntekopaikassa. Tyypillistä tällaiselle työlle on, että työnsuorittamisen paikka ei

määräydy työtehtävien mukaan, vaan on henkilön itsensä vapaasti päätettävissä. Kysymys voi olla esimerkiksi työstä, jota henkilö tekee kannettavalla tietokoneella vapaavalintaisessa paikassa kuten esimerkiksi kahvilassa. Korvaussuoja kattaisi ainoastaan työssä työnteon yhteydessä sattuneet tapaturmat. Henkilö olisi matkustamista koskevan säännöksen piirissä, jos hän lähtisi vapaavalintaisesta työntekopaikasta seuraavaksi sellaiseen työntekopaikkaan, joka määräytyy työtehtävän luonteen perusteella. Säännöksen tarkoittamaan omavalintaiseen työntekopaikkaan ei sovellettaisi alueperiaatetta eikä henkilö ole työmatka ja ruokailu- sekä virkistystaukoja koskevan turvan piirissä. Apurahansaajan osalta samat rajoitukset koskevat, kun työtä tehdään asunnossa.

Ammattitauteja koskeva säännöskokonaisuus pitäisi sisällään nykyisen ammattitautilain ja -asetuksen säännökset. Koska laissa ehdotetaan säädettäväksi yksityiskohtaisesti olosuhteista, joissa sattunut maatalousyrittäjän ja apurahansaajan tapaturma voitaisiin korvata työtapaturmana, myös ammattitautien osalta säädettäisiin nykyistä tarkemmin olosuhteista, joissa tapahtunut altistus voitaisiin korvata ammattitautina. Asetuksella säädettäisiin edelleen ammattitautiluettelosta eli sairauksista ja fysikaalisista, kemiallisista ja biologisista tekijöistä, joiden välillä katsotaan olevan tietyllä altistusasteella yleisesti tunnustetuun lääketieteellisiin tutkimusmenetelmin osoitettu todennäköinen syy-yhteys.

Korvattavia vahinkotapahtumia koskevassa osassa säädettäisiin nykyistä yksityiskohtaisemmin korvausedellytyksistä, joiden täytyessä niin sanotun työliikekipeytymisen perusteella maksettaisiin korvausta. Korvausaika rajattaisiin enintään kuuteen viikkoon. Lisäksi säädettäisiin laajennuksista ja rajoituksista olosuhteissa, joissa korvattaisiin pahoinpitelyn ja toisen henkilön muun tahallisen teon aiheuttamia vahinkoja, sekä säädettäisiin eräiden henkisten järkytysreaktioiden korvaamisen edellytyksistä työtapaturman seurauksena. Tällä hetkellä järkytysreaktioiden korvaaminen perustuu oikeus- ja korvauskäytäntöön. Korvausedellytysten selkeyden ja yhdenvertaisuuden varmistamiseksi säännöksessä määriteltäisiin ne tapahtumat, joiden perusteella järkytystilat voivat tulla korvatta-

viksi. Määrittelyt vastaisivat pääosin niitä kuvauksia, joita on liitetty diagnostisena edellytyksenä näihin järkytystiloihin nykyisessä ICD-10 tautiluokituksessa.

Etuudet

Sairaanhoito ja muut kustannusten korvaukset

Korvausten osalta noudatettaisiin viittaus-säännöksiin mitä työtapaturma- ja ammattitautilaissa säädetään. Sairaanhoidon kustannuksia korvattaisiin jatkossa sen sisältöisenä mitä sairaanhoitopalvelut pitävät sisällään terveydenhuoltolaissa (1326/2010). Koska lääkinnällinen kuntoutus on terveydenhuoltolaissa osa sairaanhoitoa, myös tapaturmavakuutuksen lääkinnällinen kuntoutus olisi jatkossa osa sairaanhoitoa. Lääkinnällisen kuntoutuksen apuvälineenä korvattaisiin jatkossa muun muassa opaskoiran ylläpidosta aiheutuneet kustannukset. Erillisestä opaskoirailiästä luovuttaisiin.

Julkisen terveydenhuollon ilmoitusvelvollisuudesta säädetäisiin jatkossa asiakasmaksulain sijaan työtapaturma- ja ammattitautilaissa. Laki sisältäisi nykyistä yksityiskohtaisemmat säännökset siitä, mitä tietoja vakuutuslaitokselle on toimitettava ja missä ajassa. Laissa eroteltaisiin kertaluonteiset ja jatko hoitoa vaativat tilanteet. Ensiksi mainittujen osalta vakuutuslaitokselle olisi viipymättä toimitettava hoitotiedot ja mahdollinen työnantajatieto. Ilman näitä tietoja vakuutuslaitos ei voi ratkaista hoidon korvattavuutta eikä maksaa täyskustannusmaksua. Jatkohoitoa vaativien tilanteiden osalta terveydenhuollon toimintayksikön olisi viimeistään neljän arkipäivän kuluessa potilasasiakirjoihin tehdystä merkinnästä toimitettava hoitosuunnitelma tai -päätös vakuutuslaitokselle.

Yksityisessä terveydenhuollossa annettuun muuhun kuin kiireelliseen hoitoon säädetäisiin työtapaturma- ja ammattitautilaissa 300 euron raja, johon asti hoito korvattaisiin ilman maksusitoumusta. Euromäärä sidottaisiin indeksiin. Ilman maksusitoumusta annettu yksityinen hoito korvattaisiin vain, jos hoitolaitos on toimittanut vakuutuslaitokselle käyntiä koskevat käyntimerkinnot. Jos kysymys on hoidosta, johon tarvitaan mak-

susitoumus, hoitolaitoksen olisi jatkossa informoitava vakuutettua maksusitoumuksen tarpeellisuudesta ennen hoitoa sekä toimitettava maksusitoumuspyynnön mukana hoitosuunnitelma tai muu asiakirja vakuutuslaitokselle.

Jatkossa selvyuden vuoksi Euroopan unionin alueella annetun hoidon korvaamisesta sekä hoidon korvaamisesta Euroopan unionin ulkopuolella säädetäisiin erikseen.

Työtapaturma- ja ammattitautilaki sisältäisi jatkossa tarkemmat säännökset matka- ja majoituskulujen korvaamisesta. Myös kodinhoito lisäkustannusten ja eräiden henkilökohtaisessa käytössä olleiden esineiden korvaamista koskevat säännökset täsmentyisivät. Voimassa oleva haittaliä muuttuisi etuuden tarkoitusta paremmin kuvaavaksi hoitotuki nimiseksi etuudeksi. Määrä ja perusteet eivät muuttuisi.

Maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilaki sisältäisi jatkossa uuden säännöksen ansionmenetykskorvauksen korvaamisesta tutkimusajalta, kun vahinko ei osoittautu korvattavaksi. Vastaaventyypinen säännös on myös työtapaturma- ja ammattitautilaissa. Korvausta maksettaisiin maatalousyrittäjälle ja apurahansaajalle enintään seitsemältä päivältä. Säännöksen tarkoituksena olisi turvata ansionmenetyks tutkimuksesta ja sen aiheuttamasta työkyvyttömyydestä sekä tutkimuksen suorittamiseksi välttämättömistä matkoista johtuvan poissaolon ajalta.

Ansionmenetykskorvaukset

Ansionmenetykskorvausten osalta sääntely perustuisi pitkälti työtapaturma- ja ammattitautilain säännöksiin. Uutena ansionmenetykskorvauksena otettaisiin käyttöön päivärahan ja tapaturmaeläkkeen rinnalle kuntoutusraha. Kuntoutusrahan määrä ei muuttuisi nykyisestä korvauksesta. Kuntoutusrahaa maksettaisiin päivärahan tai tapaturmaeläkkeen sijaan ansionmenetykskorvauksena ammatillisen kuntoutuksen ajalta. Tällä hetkellä korvaus kuntoutusajalta on muodoltaan päivärahaa tai tapaturmaeläkettä.

Eräiltä osin ansionmenetykskorvauksista on tarpeen säätää työtapaturma- ja ammattitautilakia poikkeavasti. Tämä selittyy muun muassa sillä, että päiväraha perustuu maatalous-

yrittäjillä ja apurahansaajilla heti alusta alkaen vuosityöansioon toisin kuin työntekijöillä. Myös työkyvyn ja ansioiden alentumisen määrittämiseen liittyy tiettyjä erityispiirteitä. Maatalousyrittäjällä saattaa myös tavallista työntekijää useammin olla varsinaisen päätyön ohella myös muuta ansiotoimintaa. Hän voi harjoittaa maatalousyrittäjätyön rinnalla myös muuta yritystoimintaa tai hänellä voi olla rinnalla työsuhdetyö.

Ansionmenetyskorvausta koskevilla säännöksillä pyritään selkiyttämään maatalousyrittäjän ja apurahansaajan työkyvyn määrittämistä. Tarkoituksena on, ettei päivärahakaudella olisi tarvetta selvittää maatalousyrittäjän ja apurahansaajan ansioiden mahdollista vähenemistä, vaan työkykyä arvioitaisiin vamman tai sairauden maatalousyrittäjätyölle ja apurahansaajan työlle aiheuttamien rajoitusten perusteella. Käytännössä maatalousyrittäjän on vaikea konkreettisesti osoittaa työansion vähentymistä, koska vuosityöansion perusteena on maatalousyrittäjän eläkelain mukainen työtulo, jonka tasoa ei muuteta lyhytaikaisten muutosten johdosta. Apurahansaajan osalta puolestaan työtulon tarkistaminen kesken määräaikaisen vakuutuskauden on mahdollista vain, jos apurahansaajalle myönnetään työkyvyttömyyseläke. Sen sijaan tapaturmaeläkevaiheessa maatalousyrittäjän työkykyä arvioitaisiin laajemmin. Lähtökohtaisesti oikeus tapaturmaeläkkeeseen määräytyisi kuten nykyisinkin, mutta työkyvyn heikentymää määritettäessä otettaisiin huomioon myös maatalousyrittäjän eläkelain mukainen työtulo vahinkotapahtuman jälkeen. Käytännössä muun kuin tilapäisen työkyvyttömyyden tilanteissa tapaturmaeläkettä ei voitaisi myöntää, jos maatalousyrittäjän eläkelain mukaista työtuloa ei olisi pienennetty vahinkotapahtuman jälkeen.

Nykyistä sääntelyä korvauksen vähentämisestä vahingoittuneen myötävaikutuksen perusteella täsmennettäisiin ja se näin vastaisi paremmin vakiintunutta korvauskäytäntöä. Vähennys tehtäisiin jatkossa vain päivärahaan, ja sen suuruus olisi enintään puolet päivärahan määrästä.

Laissa säädettäisiin erikseen oikeudesta tapaturmaeläkkeeseen, kun vahinkotapahtuma sattuu työssä, jota vahingoittunut tekee vanhuuseläkkeellä ollessaan. Säännös koskisi

sellaista vahingoittunutta, jonka vanhuuseläke on alkanut hänen täytettyä 63 vuotta ja vahinkotapahtuma sattuu hänelle tässä työssä. Tapaturmaeläkettä maksettaisiin tällöin enintään kaksi vuotta tai siihen saakka, kun hän täyttää 68 vuotta. Päivärahaa maksettaisiin normaalisti ensimmäisen vuoden ajan. Työeläkelakeja ehdotetaan vastaavasti muutettavan, ettei tällaisen henkilön osalta päivärahaa ja tapaturmaeläkettä vähennettäisi henkilön työeläkkeestä. Näin tapaturmaeläke vastaisi paremmin työn aiheuttamaa ansionmenetystä.

Opiskelijoiden osalta laissa säädettäisiin jatkossa työtaturma- ja ammattitautilain tapaan ansionmenetyskorvauksen maksamisesta, kun vahinko estää opiskelun. Säännös koskisi työtaturma- ja ammattitautilain tapaan vain päätoimisesti opiskelevaa, jolle sattuu vahinkotapahtuma opintojen ohella työskennellessä tai työskennellessä opintojen loma-aikana. Korvausta maksettaisiin täyden työkyvyttömyyden perusteella, jos vahinko estäisi pääasiallisesti opiskelun. Puolet täyden työkyvyttömyyden mukaisesta ansionmenetyskorvauksesta puolestaan maksettaisiin, jos vahinko merkittävästi rajoittaisi opiskelua.

Vuosityöansio

Maatalousyrittäjän ja apurahansaajan korvauksen perusteena käytettävää nykyistä vuosityöansiosäännöstä täsmennettäisiin. Vuosityöansio määräytyisi pääosin maatalousyrittäjätyön ja apurahansaajan työn osalta kuten tälläkin hetkellä. Maatalousyrittäjän vuosityöansiona pidettäisiin hänelle maatalousyrittäjätyöstä maatalousyrittäjän eläkelain mukaan vahvistettua työtuloa tai vuotuisten työtulojen yhteismäärää vahinkotapahtuman sattuessa. Apurahansaajan vuosityöansiona pidettäisiin vastaavasti hänelle apurahansaajan työstä maatalousyrittäjän eläkelain mukaan vahvistettua vastaavaa määrää.

Työtaturma- ja ammattitautilakia mukailen laissa säädettäisiin erikseen vuosityön määrittämisestä tilanteessa, jossa ammattitauti ilmenee henkilön ollessa vanhuus- tai työkyvyttömyyseläkkeellä. Tällä hetkellä asiasta säädetään ammattitautilaissa. Myös nykyiset tapaturmavakuutuslain säännökset koskien

päätoimisen opiskelijan ja koululaisen vuositöoansion määräämistä sisällytettäisiin ehdotettuun lakiin ja säännöksiä täsmennettäisiin työtapaturma- ja ammattitautilain tapaan. Laissa säädettäisiin myös nykyistä täsmällisemmin muun toiminnan kuin maatalousyrittäjätöön ja apurahansaajantöön huomioon otamisesta vuositöoansiossa. Maatalousyrittäjän ja apurahansaajan vuositöoansiossa huomioitaisiin myös ansiot vanhuuseläkkeellä tehdystä tööstä siten kuin työtapaturma- ja ammattitautilain tapaan. Siitä mitä töoansioita näissä tapauksissa otettaisiin huomioon maatalousyrittäjän ja apurahansaajan korvauksen perusteena olevassa töoansiossa, määräytyisi työtapaturma- ja ammattitautilain töoansiosäännöksen perusteella. Työtapaturma- ja ammattitautilain tapaan vähimmäisvuositöoansion tasoon tehtäisiin 10 %:n korotus.

Haittaraha

Haittarahaan sovellettaisiin viittaussäännöksiin työtapaturma- ja ammattitautilain haittarahaa koskevia säännöksiä. Haittarahan suuruus määräytyisi jatkossa haittarahaa koskevan perusmäärän mukaisesti eikä sitä enää sidottaisi vähimmäisvuositöoansioon. Laissa säädetty perusmäärä olisi nykyinen tapaturmavakuutuslain mukainen vähimmäisvuositöoansio vuoden 2014 palkkakertoimella tarkistettuna. Jatkossa perusmäärä tarkistettaisiin kalenterivuositöoittain tööntekijän eläkelain 98 §:ssä tarkoitetulla työeläkeindeksillä.

Haittaluokissa 1—5 korvaus maksettaisiin jatkossa aina kertakorvauksena. Kertakorvauksen pääomituksessa siirryttäisiin käyttämään yhtä ikäkerrointa, joka olisi naisille ja miehille sama. Haittaluokissa 6—20 korvaus maksettaisiin aina jatkuvana eikä voimassaolevan lain mukaisista pääomittamista voitaisi enää tehdä. Edellytyksistä oikaista haittaluokkaa alaspäin säädettäisiin laissa erikseen. Haittaluokituksesta säädettäisiin tarkemmin valtioneuvoston asetuksella nykyisen sosiaali- ja terveysministeriön asetuksen sijaan. Haittaluokituksen sisältöön ei työtapaturma- ja ammattitautilain uudistuksen yhteydessä ehdotettu muutoksia. Haittaluokitus on uudistettu viimeksi vuonna 2009.

Kuntoutuskorvaukset

Kuntoutuskorvausten osalta sovellettaisiin viittaussäännöksiin, mitä työtapaturma- ja ammattitautilain tapaan säädetään. Työtapaturma- ja ammattitautilain tapaan säädetään paitsi ammatillisesta kuntoutuksesta myös palveluasumisesta aiheutuvien lisäkustannusten korvaamisesta, päivittäisissä toiminnoissa tarvittavien apuvälineiden korvaamisesta, asunnonmuutostöiden korvaamisesta, tulkkauspalveluiden korvaamisesta, sopeutumisvalmennuksen korvaamisesta omaisille sekä kuntoutuksen matka- ja majoituskustannusten korvaamisesta vastaavasti mitä matkakulujen korvaamisesta sanotussa laissa säädetään sairaanhoidon (mukaan lukien lääkinällinen kuntoutus) osalta. Työtapaturma- ja ammattitautilain tapaan säädetään kuntoutusrahan maksamisesta myös ammatillisen kuntoutuksen päätyttyä, jos vahingoittunut ei työllisty koulutuksen mukaiseen tööhön tai työllistyy, mutta ansiotaso jää koulutuksen mukaista ansiotasoa alhaisemmaksi. Korvausta maksettaisiin enintään kuuden kuukauden ajalta. Tällä hetkellä vastaavan korvauksen maksaminen on perustunut korvauskäytäntöön.

Lisäksi työtapaturma- ja ammattitautilain tapaan säädetään ammatillisessa kuntoutuksessa olevan työtapaturma- ja ammattitautiturvasta. Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen, joka korvaa ammatillista kuntoutusta, johon sisältyy tööhön rinnastettavia koulutusjaksoja, olisi näin vakuutettava henkilö ehdotetun lain mukaisella pakollisella vakuutuksella.

Kuoleman johdosta maksettavat korvaukset

Kuoleman johdosta maksettavien korvausten osalta sovellettaisiin viittaussäännöksiin työtapaturma- ja ammattitautilain tapaan säädettäviä säännöksiä. Säännökset perhe-eläkkeen maksamisesta tilanteessa, jossa tööntekijä on kadonnut, tämentyvät. Niin sanotun avoiesken eläkeoikeuden osalta keskinäistä elatussopimusta täsmennetään laissa siten, että sopimuksen keskinäisestä elatuksesta tulisi jatkossa olla julkisen notaarin oikeaksi todistama. Laissa säädetään myös, että perhe-eläkettä ei makseta henkilölle, joka tahallisesti on aiheuttanut edunjättäjän kuoleman. Vastaava säännös on

jo työntekijän eläkelaiassa, mutta tapaturmavakuutuslaista säännös on puuttunut. Myös kansaneläkelaiassa on vastaavantyyppinen säännös.

Etuuksien toimeenpano

Etuuksien toimeenpanon osalta sovellettaisiin viittaussäännöksiin pääsääntöisesti työtaturma- ja ammattitautilain säännöksiä. Myös tällä hetkellä maatalousyrittäjien ja apurahansaajien vakuutusturvan toimeenpano perustuu pitkälti tapaturmavakuutuslain säännöksiin. Maatalousyrittäjien ja apurahansaajien vakuutusturvan toimeenpanossa on tapaturmavakuutuksen tavoin kysymys julkisen hallintotehtävän hoitamisesta. Tämä tarkoittaa, että työtaturma- ja ammattitautilain säännösten lisäksi hallintolakia sovelletaan yleislakina korvausasian käsittelyssä Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksessa. Hallinnon yleislaeista toimeenpanossa noudatetaan myös julkisuuslakia, henkilötietolakia, kielilakia sekä sähköisestä asiointista viranomaistoiminnassa annettua lakia. Kun tehtävän hoitamisessa on kysymys julkisen vallan käytöstä, tehtävää hoitavaan sovelletaan perustuslain 118 §:ssä säädettyjä virkavastuusäännöksiä. Virkavastuusta säädettyihin ehdotettavassa laissa erikseen. Nykyisistä säännöksistä on poistettu tarpeettomat hallintolain kanssa päällekkäiset säännökset ja selkiytetty säännösten suhdetta hallintolakiin. Koska etuuskien toimeenpanossa on piirteitä, jotka eroavat tyyppillisten hallintoasioiden käsittelystä luonteensa vuoksi, laissa on eräiltä osin hallintolaista poikkeavia ja sitä täydentäviä säännöksiä kuten tälläkin hetkellä. Toimeenpanoa koskevissa säännöksissä on mahdollisuuksien mukaan pyritty yhdenmukaisuuteen muun sosiaalivakuutusta koskevan lainsäädännön kanssa.

Korvausasian vireilletulosta säädettäisiin erikseen. Korvausasia tulisi vireille maatalousyrittäjän ja apurahansaajan Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitokselle tekemällä vahinkotapahtumaa koskevalla ilmoituksella. Laissa säädettäisiin ilmoittamista koskevasta määräajasta. Tämä olisi vakuutetun kannalta eräs keskeisimmistä muutoksista nykytilaan. Vahingoittuneen olisi jatkossa ilmoitettava

tämän lain mukaisesta vahinkotapahtumasta viimeistään 30 päivänä vahinkopäivästä laissa erikseen säädettävällä ilmoituksella. Yrittäjille on myös työtaturma- ja ammattitautilaisissa säädetty vastaava määräaika. Kysymys on lakisääteisestä ensisijaisesta etuudesta, joka vaikuttaa muihin sosiaalivakuutusetuksiin. Tämän lain nojalla vakuutettu ei näin voisi esimerkiksi itse päättää hakeeko korvausta työtaturman aiheuttamasta työkyvyttömyydestä sairausvakuutuslain vai ehdotetun lain nojalla. Korvausasia voisi tulla vireille myös terveydenhuollon toimintayksikön tekemällä täyskustannusmaksua koskevalla ilmoituksella. Edellytyksenä on, että asiakirjasta käyvät ilmi laissa säädetyt riittävät yksilöintitiedot. Jos korvausasia tulee vireille muutoin kuin vahingoittuneen ilmoituksella, laissa säädettäisiin erikseen korvausasian vireilletulosta ilmoittamisesta vahingoittuneelle.

Laissa säädettäisiin erikseen korvausasian asianosaisista eikä hallintolain asianosaismääritelmää tältä osin sovellettaisi. Korvausasian asianosaisia olisivat vahingoittunut sekä kuolemantapauksessa hänen edunsaajansa. Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen päätökseen tyytymättömällä korvausasian asianosaisella olisi oikeus hakea muutosta korvauspäätökseen. Työnantaja ei olisi korvausasian asianosainen, mutta työnantajan näkemys tulisi selvitettyksi osana korvausasian selvittämisvelvollisuutta kuten tälläkin hetkellä. Päätös työnantajalle annettaisiin aina, jos työnantaja on maksanut sairausajan palkkaa. Tässä asiassa työnantajalla on myös oikeuskäytännössä katsottu olleen hallintolainkäyttölain mukainen asianosaisasema muutoksenhaussa. Vahingoittuneen hoidosta järjestämisvastuussa oleva kunta tai kuntayhtymä ei olisi myöskään korvausasian asianosainen, mutta kunnalle tai kuntayhtymälle annettaisiin aina päätös, jos kysymys on korvaukseen oikeuttavan hoidon perusteella maksettavan täyskustannusmaksun suuruudesta ja vakuutuslaitos maksaa maksun vaadittua pienempänä taikka maksu on evätty sillä perusteella, ettei kunta tai kuntayhtymä ole täyttänyt sille laissa säädettyä ilmoittamisvelvollisuutta. Tällaisesta vakuutuslaitoksen päätöksestä kunnalla tai kuntayhtymällä olisi muutoksenhakuoikeus ensivaiheessa ta-

tapaturma-asioiden muutoksenhakulautakuntaan.

Päätöksen tiedoksiannosta säädettäisiin erikseen kuten tälläkin hetkellä. Päätökset annettaisiin tiedoksi tavanomaista tiedoksiannottapaa käyttäen kuten tälläkin hetkellä. Päätöksen sähköiseen tiedoksiantoon sovellettaisiin sähköisestä asioinnista viranomaistoi-minnassa annettua lakia. Sen sijaan päätök-sen perustelemisesta olisi voimassa, mitä hal-lintolaissa säädetään. Laissa säädettäisiin kuitenkin erikseen päätöksen lääketieteelli-sestä perustelemisesta, millä on tarkoitus pa-rantaa korvauspäätösten lääketieteellistä syy-yhteyttä koskevia perusteluita. Korvausasia-n käsittelyn ja päätöksenteon joutuisuutta pyrit-täisiin edistämään muun muassa säätämällä seitsemän arkipäivän aika, jonka kuluessa Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslai-toksen olisi viimeistään aloitettava korvaus-asian selvittäminen, sekä lyhentämällä pää-töksen antamista koskevaa määräaika kol-mesta kuukaudesta yhteen kuukauteen siitä, kun maatalousyrittäjien tapaturmavakuutus-laitos on saanut asian ratkaisemiseksi tarvit-tavat selvitykset. Muutoksenhakuelimen pää-tös olisi puolestaan pantava täytäntöön viivy-tyksettä ja viimeistään 14 päivän kuluessa siitä, kun päätös on tullut lainvoimaiseksi ja Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitos on saanut päätöksen antamiseksi riittävät sel-vitykset. Päätöksenannon joutuisuutta pyri-tään edistämään myös saattamalla erät kus-tannukset, kuten matkakulut, hakemuksenva-raisiksi ja säätämällä korvauksen hakemiselle määräaika. Laissa myös säädettäisiin vahin-goittuneen velvollisuudesta omalla toimin-nallaan edistää korvausasian käsittelyä. Myös ammatillista kuntoutusta pyritään tehosta-maan muun muassa säätämällä määräaika kuntoutusselvittelyn aloittamiselle sekä vel-voite vakuutuslaitokselle seurata selvittelyn edistymistä. Velvollisuudet ja niiden laimin-lyönneistä aiheutuvat vaikutukset korvauskä-sittelyyn ja korvaukseen on pyritty kirjoitta-maan lakiin nykyistä tarkkarajaisemmin.

Vakuutusmaksut

Maatalousyrittäjän nykyisestä vakuutus-maksualennusjärjestelmästä luovuttaisiin. Nykyisin maatalousyrittäjän täysimääräisestä

vakuutusmaksusta on myönnetty 10 %:n alennus jokaiselta vuodelta, jona ei ole kor-vattu työvahinkoja, kuitenkin enintään viidel-tä vuodelta. Vakuutusmaksualennusjärjes-telmästä luovuttaisiin, koska sairaanhoidon kustannuksia koskeva täyskustannusvasta-avuusperiaatteen tehokas toteutuminen edel-lyttää, että kaikki maatalousyrittäjätyössä sat-tuneet vahinkotapahtumat ilmoitetaan ja, että vahingoittunut myötävaikuttaa vahinkotapahtumien selvittämiseen. Nykyisellään vakuu-tusmaksualennusjärjestelmä voi johtaa sii-hen, ettei vahinkotapahtumasta haluta ilmoit-taa, mikä ei puolestaan sovi yhteen täyskus-tannusvastaavuusperiaatteen ja tapaturmava-kuutusjärjestelmän ensisijaisuutta koskevan periaatteen kanssa.

Maatalousyrittäjä on saanut edellä kuvail-lun vakuutusmaksualennuksen lisäksi työter-veyshuoltoon kuulumisen perusteella 20 %:n suuruisen alennuksen vakuutusmaksustaan laissa tarkemmin säädetyin edellytyksin. Tästä ei luovuttaisi vaan se säilyisi myös jatkos-sa. Alennus tehdään tällä hetkellä vakuutus-maksualennusjärjestelmän perusteella alen-netusta vakuutusmaksusta. Vakuutusmaksu-alennusjärjestelmän poistuessa työterveys-huoltoa koskeva alennus myönnettäisiin jat-kossa täysimääräisestä vakuutusmaksusta. Alennus säilyisi kannustavuudeltaan saman-tasoisena kuin voimassa olevassa laissa.

Sosiaali- ja terveysministeriö vahvistaisi maatalousyrittäjän ja apurahansaajan työajan ja vapaa-ajan vakuutusmaksujen laskuperus-teet maatalousyrittäjien tapaturmavakuutus-laitoksen hakemuksesta.

Vapaaehtoinen vakuuttaminen

Vapaaehtoisia vakuutuksia koskevissa säännöksissä on huomioitu työtapaturma- ja ammattitautilain vapaaehtoisia vakuutuksia koskeva sääntely. Säännöksissä on mahdolli-suuksien mukaan pyritty yhdenmukaisuuteen työtapaturma- ja ammattitautilain säännösten kanssa.

Ehdotetun lain mukaisia vapaaehtoisia va-kuutuksia olisivat työajan vapaaehtoinen työ-tapaturma- ja ammattitautivakuutus sekä va-paa-ajan vapaaehtoinen tapaturmavakuutus. Ensiksi mainitun työajan vakuutuksen voisi

nykyiseen tapaan ottaa pakolliseen vakuutukseen kuulumatonta maatalousyrittäjää. Vapaa-ajan vakuutuksen voisivat ottaa pakollisesti vakuutettava maatalousyrittäjä ja apurahansaaja sekä työntekijän vapaaehtoisen työtapaturma- ja ammattitautivakuutuksen ottanut maatalousyrittäjä. Apurahansaajan vapaa-ajan vakuutus myönnettäisiin määräaikaisena. Vapaaehtoisista vakuutuksista ja niiden sisällöstä säädettäisiin nykyistä yksityiskohtaisemmin laissa. Vakuutusehdoilla ei voitaisi laajentaa vapaaehtoisten vakuutusten turvaa. Laissa säädettäisiin rajoituksista, joita turvan sisältöön ja korvattaviin vahinkotapahtumiin olisi vakuutusehdoilla jatkossa mahdollista tehdä.

Laissa säädettäisiin vakuutuksia koskevasta myöntämispakosta. Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen olisi myönnettävä siltä haettu ehdotetun lain mukainen vapaaehtoinen työntekijän ja vapaa-ajan vakuutus, jos tämän lain mukaiset vakuuttamisen edellytykset täyttyvät. Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitos voisi olla myöntämättä vakuutuksen ainoastaan silloin, jos maatalousyrittäjän tapaturmavakuutuslaitoksella olisi erääntyneitä riittämättömästi saatavia maatalousyrittäjältä tai apurahansaajalta. Säätely vastaisi tältä osin työtapaturma- ja ammattitautilain säännöksiä vapaaehtoisia vakuutuksia koskien.

Työntekijän vapaaehtoisen työtapaturma- ja ammattitautivakuutuksen soveltamisala vastaisi nykyistä lakia ja soveltamiskäytäntöä. Jotta maatalousyrittäjä olisi oikeutettu saamaan vakuutuksen, edellytettäisiin nykyisten laissa säädettyjen edellytysten lisäksi, että maatalousyrittäjän vuosityöansio on vähintään puolet maatalousyrittäjän eläkelain 7 §:n 4 kohdan tarkoittamasta tulorajasta (vuonna 2014 tuloraja on 3729,15 euroa). Edellä mainittu tulorajaedellytys vastaa nykyistä soveltamiskäytäntöä siitä, mitä on pidetty ansiotarkoituksessa tehtynä työnä.

Vapaaehtoisten vakuutusten vuosityöansiosäännökset vastaisivat pääosin nykyisiä säännöksiä ja vakuutusehtoja. Työkyvyn arvioinnissa huomioitaisiin samat periaatteet kuin pakollisen vakuutuksen osalta. Laki sisältäisi säännökset myös muun muassa vapaaehtoisten vakuutusten irtisanomisesta ja päättymisestä. Tällä hetkellä monista vakuu-

tuksiin liittyvistä asioista on mainittu vakuutusehdoissa.

4 Esityksen vaikutukset

4.1 Taloudelliset vaikutukset

Lakiehdotuksessa korvattavat olosuhteet ja myönnettävät etuudet ovat pitkälti yhteneväiset uuden työtapaturma- ja ammattitautilain säännösten kanssa, ottaen kuitenkin huomioon maatalousyrittäjien ja apurahansaajan työhön liittyvät erityispiirteet. Työtapaturma- ja ammattitautilain uudistamisessa on pyritty kokonaiskustannusten osalta mahdollisimman neutraaliin lopputulokseen. Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain nykyiset korvattavat olosuhteet maatalousyrittäjätöissä ja siitä johtuneissa olosuhteissa sattuneiden tapaturmien osalta ovat noudattaneet pitkälti samoja periaatteita kuin nykyisen tapaturmavakuutuslain korvattavat olosuhteet. Sama koskee apurahansaajien korvattavia olosuhteita. Tämä yhtenäisyys on pyritty säilyttämään ehdotettavassa maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilaissa. Yksittäisten etuuksien osalta korvausmeno joidenkin osalta nousee ja joidenkin osalta laskee.

Vähimmäisvuosityöansioon ehdotettava noin 10 %:n korotus nostaa kokonaiskorvausmenoa arviolta 0,3 %. Tämä tarkoittaisi arviolta 100 000 euron kasvua korvausmenoon, kun vuosittaisen korvausmenon on arvioitu olevan 40 miljoonaa euroa. Tällä hetkellä päivärahoista ja eläkkeistä reilut 5 % määräytyy minimivuosityöansion perusteella.

Haittarahan perusmäärä tarkistettaisiin jatkossa työntekijän eläkelain 98 §:ssä tarkoitettulla työeläkeindeksillä. Eläketurvakeskuksen pitkän välin ennusteen mukaan palkkakertoimen keskimääräinen vuosimuutos on 3 % ja työeläkeindeksin vastaavasti 2 %. Tämä pienentäisi jatkossa haittarahan tasoa vuosittain noin prosenttiin verran. Korvausmeno vähenisi nykytasossa vajaa 10 000 euroa vuodessa. Nykyiseen tasoon verrattuna haittarahan perusmäärä 10 vuoden kuluttua olisi noin yhdeksän prosenttia pienempi ja 30 vuoden kuluttua noin 25 % pienempi.

Uutena etuutena lakiin on ehdotettu ansiomenetykskorvausta tutkimuksen ja sen aiheuttaman työkyvyttömyyden ajalta niissä ti-

lanteissa, joissa vahinko ei sittemmin osoitautu korvattavaksi. Korvausta maksetaan enintään seitsemältä päivältä. Tämän arvioidaan lisäävän korvaustapauksia vajaalla 300:lla ja kustannuksia noin 100 000 eurolla.

Korvausmenon arvioidaan näiden edellä mainittujen muutosten johdosta kasvavan yhteensä vajaa 200 000 euroa vuonna 2016, jonka jälkeen korvausmenon lisäys alenee asteittain haittarahan indeksimuutoksen johdosta.

Valtio rahoittaa maatalousyrittäjien ja apurahansaajien työajan vakuutuksen kustannuksia sekä perusturvaosuuden että lisäturvaosuuden kautta. Valtion lisäturvan rahoitusosuus kustannuksista on 29,5 %. Perusturvaosuutena valtio rahoittaa sairaanhoitokuluja, kansaneläkekuluja, perhe-eläkekuluja sekä maatalousyrittäjän eläkelain kuluja siten, kuin se muutoinkin rahoittaa asianomaisia etuuksia. Valtion osuus vajaan 0,2 miljoonan euron korvauskulun kasvusta arvioidaan olevan noin 100 000 euroa, josta valtion lisäturvan osuus on 60 000 euroa ja valtion rahoittama perusturvaosuus 40 000 euroa.

Lisäturvan kautta maatalousyrittäjät ja apurahansaajat rahoittavat työajan vakuutuksen korvausmenon kasvusta 33,5 % eli noin 65 000. Lisäksi perusturvaosuuden kautta muita korvausmenon rahoittajia ovat työnantajat, palkansaajat, yrittäjät sekä etuudensaajat. Työnantajien sairausvakuutusmaksulla sekä palkansaajien ja yrittäjien päivärahamaksulla rahoitetaan korvausmenon kasvusta noin 25 000 euroa ja vakuutettujen sekä eläke- ja etuustuloista perittävällä sairaanhoitomaksulla menoista rahoitetaan vajaa 10 000 euroa.

Vapaaehtoinen vapaa-ajan vakuutus rahoitetaan maatalousyrittäjien ja apurahansaajien maksamin vakuutusmaksuin.

Korvausmenon kasvun lisäksi uudistus nostaa jonkin verran järjestelmän toimeenpanon hoitokuluja (korvauksen hoidon kulut ja liikekulut). Kustannuksia aiheutuisi jo vuonna 2015 kertaluonteisten hoitokulujen muodossa johtuen tietojärjestelmämuutoksista. Ehdotetun maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain aiheuttamien tietojärjestelmämuutosten määrittelyyn, toteutukseen ja testaukseen arvioidaan tarvittavan 500 henkilötyöpäivää, josta aiheutuisi kustannuksia

noin 500 000 euroa. Maatalousyrittäjien vapaa-ajan tapaturmavakuutuksen osuuden hoitokuluista arvioidaan oleva 150 000 euroa ja varsinaisen työajan tapaturmavakuutuksen osuus 350 000 euroa.

Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen hoitokulut korvataan määräaikaisen hoitokulunormin kautta. Hoitokulunormi uudistetaan vuoden 2015 alusta lukien. Yllä oleva tietojärjestelmämuutoksen kustannus korvataan Melalle osana hoitokulunormia ja sen vuoksi kustannus jakaantuu neljälle vuodelle. Vapaa-ajan tapaturmavakuutuksen hoitokulut rahoittavat maatalousyrittäjät ja apurahansaajat sekä varsinaisen työajan tapaturmavakuutuksen rahoittavat valtio, maatalousyrittäjät, apurahansaajat, työnantajat, palkansaajat, yrittäjät sekä eläke- ja etuustuloja saavat vakuutetut. Tietojärjestelmämuutoksen aiheuttama hoitokulunormin vuosittainen korotus on maatalousyrittäjille ja apurahansaajille vajaa 70 000 euroa ja valtiolle noin 40 000 euroa. Muiden tahojen rahoitusmuutokset olisivat vähäisempiä.

Korvausmenon ja hoitokulun hienoinen kasvu ei aiheuta välitöntä korotuspainetta vakuutettujen vakuutusmaksuun, sillä sekä työajan että vapaa-ajan vakuutuksen rahoittamisessa on tasoitusvastuun avulla varauduttu vakuutusliikkeen heilahduksiin.

Lakiehdotuksessa maatalousyrittäjien ja apurahansaajien tapaturmajärjestelmän rahoittamista koskevat säännökset vastaavat asiasisällöltään nykyisiä säännöksiä. Tapaturmavakuutuksen kokonaiskustannukset vuonna 2013 olivat noin 46 miljoonaa euroa. Vuoden 2013 kokonaiskustannusta kasvatti kertaluonteisena eränä noin viidellä miljoonalla eurolla vuonna 2013 käyttöön otettu uusi jatkuvien korvausten pääomitusmalli. Ottaen huomioon aleneva vakuutettujen lukumäärä, aleneva vahinkotiheys sekä ansionmenetykskorvausten ja kulukorvausten tason noususta johtuvat lisääntyvät yksikkökustannukset vuoden 2016 kokonaiskustannuksiksi arvioidaan noin 44 miljoonaa euroa.

4.2 Vaikutukset maatalousyrittäjien ja apurahansaajien kannalta

Vakuutusturvan sisältö hahmottuu nykyistä helpommin lain rakenteen ja sisällön uudis-

tamisen myötä. Työtaturmaa, ammattitautia ja kuntoutusta koskevat säännökset maatalousyrittäjien ja apurahansaajien osalta on nyt sisällytetty kokonaisuudessaan ehdotettavaan maatalousyrittäjän työtaturma- ja ammattitautilakiin. Viittaussäännökset työtaturma- ja ammattitautilakiin ovat tarkkarajaisia ja asiakohtaisesti yksittäisissä säännöksissä. Yksilön oikeudet ja velvollisuudet ilmenevät ehdotettavasta laista nykyistä selkeämmin, minkä voidaan arvioida lisäävän yksilön oikeusturvaa.

Lakiin on perustuslain edellyttämällä tavalla kirjattu korvausetuudet, joihin maatalousyrittäjä ja apurahansaaja työtaturman ja ammattitaudin kohdatessa olisi oikeutettu sekä korvausetuksien saamista koskevat etuuskohtaiset edellytykset. Laissa säädettäisiin vahingoittuneelle myös eräitä velvoitteita, jotka ovat välttämättömiä, jotta korvausasia voitaisiin ratkaista. Maatalousyrittäjän tai apurahansaajan olisi esimerkiksi tehtävä ilmoitus vahinkotapahtumasta kolmenkymmenen päivän kuluessa vahinkotapahtumasta. Laissa säädettävillä määräajoilla pyritään jouduttamaan korvausasian käsittelyä ja päätöksenantoa. Osa velvoitteista koskee korvausoikeuteen liittyvistä olennaisista olosuhteiden muutoksista ilmoittamista. Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen päätösten lääketieteellisiä perusteluita pyritään parantamaan nimenomaisella säännöksellä. Laista ilmenisi jatkossa myös nykyistä tarkemmin velvoitteiden laiminlyöntien vaikutukset korvauskäsittelyyn ja korvausten maksumiin.

Ansionmenetykskorvauksen perusteena käytettävän vuosityöansion määrääminen säänneltäisiin nykyistä tarkemmin, mikä lisäisi maatalousyrittäjän ja apurahansaajan oikeusturvaa. Maatalousyrittäjätyön ja apurahansaajan työn rinnalla työsuhteessa tehdyn työn osalta vuosityöansio perustuisi jatkossa nykyistä enemmän laskentaan, jolloin arvioinnin osuus vuosityöansion määräämisessä vähenisi. Vähimmäisvuosityöansion nosto parantaisi niiden pienituloisten maatalousyrittäjien ja apurahansaajien toimeentuloa, joiden ansionmenetykskorvauksen perusteena käytetään vähimmäisvuosityöansiota. Lisäksi säädettäisiin uutena asiana ansionmenetykskorvauksen maksamisesta tutkimusajalta ja tut-

kimuksen aiheuttaman työkyvyttömyyden ajalta silloin, kun vahinko ei osoittaudu korvattavaksi.

Vakuutusmaksujen määräytymisperusteita ehdotetaan muutettavaksi siten, että maatalousyrittäjien nykyinen työvahinkojen korvaamiseen kytketty vakuutusmaksualennusjärjestelmä poistuisi ja ainoastaan työterveyshuoltoon liittymisen ja säännöllisten työpaikkakäyntien toteuttamisen perusteella myönnettävä vakuutusmaksualennus työajan vakuutuksen vakuutusmaksusta säilytettäisiin. Vakuutettujen maksuosuus järjestelmän kokonaiskustannuksista jakautuisi tällöin nykyistä tasaisemmin kaikkien vakuutettujen kesken.

4.3 Vaikutukset sukupuolten kannalta

Tapaturmavakuutuksen korvausetuudet määräytyvät henkilöille sukupuolesta riippumatta samoin perustein. Korvausetuksia maksetaan tilastollisesti miehille naisia enemmän sen vuoksi, että miehille keskimäärin sattuu tapaturmia ja ammattitauteja naisia enemmän.

Haittaraha määräytyy niin ikään samoin perustein miehille ja naisille. Koska naisille maksettava kertakorvaus on muodostunut rahamääräisesti miesten korvausta suuremmaksi johtuen maksutavasta ja haittarahan luonteesta elinaikaisena etuutena, jatkossa haittarahan kertakorvauksen pääomituksessa siirryttäisiin käyttämään kerrointa, joka on sama miehille ja naisille. Keskimäärin kustannusneutraaliin pääomakertoimeen päästäisiin yhteisellä pääomakertoimella, jossa miesten pääomakertoimen paino olisi 72 % ja naisten pääomakertoimen vastaavasti 28 %. Tällöin miesten haittarahan kertakorvaus haittaluokissa 1—5 kasvaisi nykyiseen lakiin verrattuna keskimäärin noin kolme prosenttia ja naisten vastaavasti pienenesi keskimäärin noin seitsemän prosenttia. Miesten ja naisten keskinäiset muutosprosentit riippuisivat kuitenkin oleellisesti henkilön iästä. Arviossa on sovellettu diskonttauskorkoa 3,5 % ja vuoden 2011 lopussa julkaistua lakisääteisen vahinkovakuutuksen kuolevuusreferenssimallia.

4.4 Vaikutukset tapaturmavakuutusjärjestelmän toimeenpanoon ja viranomaisten toimintaan

Ehdotetusta laista aiheutuu korvaus- ja menettelysäännösten muutosten vuoksi maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitokselle menettelytapojen ja tietojärjestelmien muutostarpeita. Toimeenpano edellyttäisi myös mittavaa koulutustoimintaa, jotta uudet säännökset saataisiin kaikkien asiantuntijoiden sekä korvaus- ja vakuutuskäsittelijöiden tietoon. Koska ennen lain voimaantuloa sattuneisiin vahinkotapahtumiin sovellettaisiin edelleen nykyistä lakia, maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen täytyisi ylläpitää vielä pitkään nykyisiä korvausjärjestelmiä ja tietotaitoa myös vanhojen korvaustapausten käsittelyssä.

Toisaalta pitkällä aikavälillä uuden lain entistä selkeämmät säännökset vähentäisivät hallinnollista taakkaa toimeenpanossa. Tähän on pyritty muun muassa käsitteiden määrittelyillä ja selkeillä määrärajoilla.

4.5 Yhteiskunnalliset vaikutukset

Yhteen lakiin koottu säännöstö sekä säännösten selkiyttäminen ja tarkentaminen parantavat maatalousyrittäjien ja apurahansaajien mahdollisuutta saada tietoa ja ymmärtää oikeuksiaan ja velvollisuuksiaan tapaturmavakuutusjärjestelmässä.

5 Asian valmistelu

Hallituksen esitys on työtapaturma- ja ammattitautilain valmisteluaineiston pohjalta valmisteltu sosiaali- ja terveysministeriössä virkatyönä yhdessä Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry:n ja Svenska lantbruksproducenternas centralförbundet r.f:n kanssa.

Esityksestä ei ole sen kiireisen valmistelu-aikataulun vuoksi järjestetty varsinaista lausuntokierrosta, mutta lain valmistelussa ovat olleet edustettuina järjestelmän keskeiset toimijat, jolloin toimijoiden näkemykset on voitu ottaa huomioon esitystä valmisteltaessa. Esityksestä on erikseen pyydetty lausunto apurahansaajien neuvottelukunnalta.

Neuvottelukunta totesi lausunnossaan, että lakiehdotuksen perusteluja olisi tarpeen vielä täsmentää apurahansaajan asunnossa tehtyä työtä ja vapaavalintaisessa paikassa tehtyä työtä koskevan 28 §:n osalta siten, että siitä selkeämmin ilmenee, missä tilanteissa turva on voimassa ja missä tilanteissa se ei ole voimassa. Neuvottelukunta myös katsoi, että perusteluissa voitaisiin monipuolisemmin tuoda esille, minkälaisissa erilaisissa paikoissa apurahansaajan työtä usein tehdään. Esityksen taloudellisten vaikutusten ja todettujen toimeenpanon hoitokulujen osalta neuvottelukunnan mielestä olisi tarpeen tuoda selvemmin esiin, onko toimeenpanon kannalta välttämättömillä muutoksilla, esimerkiksi tietojärjestelmämuutoksilla, valtiontaloudellisia vaikutuksia hoitokulujen nousun johdosta. Esitystä on tarkennettu edellä mainittujen asioiden osalta.

Lakiesitystä ei ole ehditty tarkastaa oikeusministeriön tarkastustoimistossa.

6 Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja

Eduskunnalle annetaan 27 päivänä marraskuuta 2014 hallituksen esitys työtapaturma- ja ammattitautilakiin ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi, johon tämä esitys pitkälti perustuu. Ehdotettu maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilaki sisältää lukuisia viittaussäännöksiä työtapaturma- ja ammattitautilakiin. Hallituksen esitys työtapaturma- ja ammattitautilakiin ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi sisältää paitsi uuden työtapaturma- ja ammattitautilain myös useita muutoslakeja. Suurta osaa näistä muutoslajeista esitetään muutettavaksi myös tässä esityksessä ja muutokset kohdistuvat useissa tapauksissa samoihin säännöksiin. Hallituksen esityksessä työtapaturma- ja ammattitautilakiin sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi ehdotetaan annettavaksi myös uusi opiskeluun liittyvissä työhön rinnastettavissa olosuhteissa syntyneen vamman tai sairauden korvaamisesta annettu laki.

Eduskunnalle 6 päivänä marraskuuta 2014 annettu hallituksen esitys apurahansaajien eläkevakuuttamista koskevien säännösten tarkistamiseksi (HE 226/2014 vp) vaikuttaa

ehdotettavan maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain 5 §:ään, jossa on viittaussäännös maatalousyrittäjän eläkelain 10 b §:n 2 momenttiin.

Eduskunnalle syysistuntokaudella 2014 annettava sosiaali- ja terveystieteiden jär-

jestämistä koskeva lakiesitys saattaa vaikuttaa tämän esityksen useampaan lukuun siltä osin kuin tässä esityksessä sairaanhoidon järjestämisvastuussa olevasta tahosta käytetään nimitystä kunta ja kuntayhtymä.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Lakiehdotusten perustelut**1.1 Maatalousyrittäjän työtaturma- ja ammattitautilaki****I Osa Yleiset säännökset****1 luku Lain keskeinen sisältö ja soveltamisala**

1 §. Lain tarkoitus. Pykälässä todettaisiin maatalousyrittäjän työtaturma- ja ammattitautilain keskeinen tarkoitus, joka on säätää maatalousyrittäjän ja apurahansaajan oikeudesta korvaukseen työtaturman ja ammattitaudin varalta.

2 §. Maatalousyrittäjä ja maatalousyrittäjätyö. Pykälässä määriteltäisiin, ketkä olisivat laissa tarkoitettuja maatalousyrittäjiä. Voimassa olevassa laissa asiasta säädetään lain 3 §:n 1 momentissa. Ehdotetussa pykälässä viitattaisiin nykyiseen tapaan maatalousyrittäjän eläkelain 3 ja 4 §:ään, joissa on määritelty maatalousyrittäjän eläkelain henkilöllinen soveltamisala. Kuten nykyisinkin, maatalousyrittäjän eläkelain ja ehdotettavan maatalousyrittäjän työtaturma- ja ammattitautilain henkilöllisen soveltamisalan on tarkoitus olla yhteneväinen. Maatalousyrittäjiä olisivat maatalousyrittäjän eläkelain 3 §:n mukaan maatilatalouden harjoittaja, joka omaan tai yhteiseen lukuun itse työhön osallistuen harjoittaa maatilataloutta vähintään viisi hehtaaria maatalousmaata käsittävällä viljelmällä, kalastaja, joka olematta työsuhteessa harjoittaa ammattimaista kalastusta sekä poronomistaja, joka omaan, perheenjäsenensä tai paliskunnan lukuun tekee poronhoitotyötä.

Maatalousyrittäjänä pidettäisiin myös henkilöä, joka tekee maatilatalouden töitä, kalastusta tai poronhoitotyötä maatalousyrittäjän eläkelain 4 §:ssä tarkoitettuna maatalousyrittäjän perheenjäsenenä tai maatalousyrittäjän eläkelain 3 §:n 5 kohdassa tarkoitettuna avopuolisona. Maatalousyrittäjänä pidettäisiin niin ikään henkilöä, joka harjoittaa maatilataloutta, kalastusta tai poronhoitoa osakeyhtiössä tai muussa yhteisössä siten kuin maatalousyrittäjän eläkelain 5 §:ssä säädetään.

Maatalousyrittäjätyönä pidettäisiin maatalousyrittäjän eläkelain 3 §:ssä tarkoitettua työtä. Maatalousyrittäjätyötä olisi siten maatilatalouden harjoittaminen, ammattimainen kalastus sekä poronhoito. Maatalousyrittäjätyötä olisi se työ, joka voidaan ottaa huomioon vahvistettaessa maatalousyrittäjän eläkelain mukaisen vakuutuksen vuotuinen työtuolo. Maatalousyrittäjätyötä olisi myös maatilatalouden, kalastuksen ja poron hoidon rinnalla harjoitettu sellainen toiminta, jota ei ole pidettävä eri yrityksenä. Käytännössä tämä tarkoittaa maatilatalouden rinnalla harjoitetun toiminnan osalta, että jos mainitusta toiminnasta saadut tulot verotetaan maatilatalouden tuloverolain perusteella, ei toimintaa pidetä eri yrityksessä harjoitettuna toimintana. Säännös vastaisi voimassa olevan lain 3 §:n 2 momentin säännöstä.

Säännöksen 3 momentissa todettaisiin, että maatalousyrittäjän eläkelain 3 §:stä poiketen tässä laissa tarkoitettuja maatalousyrittäjiä olisivat myös maatalousyrittäjät, jotka harjoittavat toimintaansa alle viiden hehtaarin viljelmällä. Nämä maatalousyrittäjät voitaisiin vakuuttaa kuten tälläkin hetkellä vapaaehtoisella työajan vakuutuksella, josta sää-

dettäisiin jäljempänä 116 §:ssä. Tässä momentissa tarkoitettuna yrittäjän mainitulla viljelmällä tekemänsä työtä pidettäisiin myös edellä 1 momentissa tarkoitettuna maatalousyrittäjätyönä.

Pykälä vastaisi asiasisällöltään maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain nykyistä henkilöllistä soveltamisalaa ja maatalousyrittäjätyön käsitettä.

3 §. Apurahansaaja ja apurahansaajan työ. Pykälässä määriteltäisiin, että apurahansaajalla tarkoitettaisiin maatalousyrittäjän eläkelain 10 a §:n mukaan vakuuttamisvelvollista apurahansaajaa.

Säännöksen 2 momentissa todettaisiin, että apurahansaajan työnä pidettäisiin hänen maatalousyrittäjän eläkelain 8 a §:ssä tarkoitettua tieteellisen tutkimuksen tekemistä tai taiteellisen toiminnan harjoittamista.

Pykälä vastaisi nykyistä maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 4 §:n 1 momenttia.

4 §. Muut määritelmät ja viittaussäännökset. Pykälän 1 momentissa määriteltäisiin, mitä tietyillä käsitteillä tarkoitetaan tässä laissa. Keskeinen käsite on vahinko, joka tarkoittaisi lain nojalla korvaukseen oikeuttavan 11 §:ssä todetun vahinkotapahtuman seurauksena. Vahinkoina lain nojalla korvattaisiin vamma, sairaus, niiden seurauksena aiheutunut kuolema sekä tietyissä poikkeustapauksissa esinevahinko. Laissa pakollisella vakuutuksella tarkoitettaisiin maatalousyrittäjälle tai apurahansaajalle 5 §:n 1 ja 2 momentin mukaan vahvistettua tai jatkettua tämän lain mukaista vakuutusta. Sen vastinpari käsitteellisesti on vapaaehtoinen työajan vakuutus, joka määritellään jäljempänä lain 116 §:ssä. Vapaaehtoisesta vapaa-ajan vakuutuksesta puolestaan säädettäisiin lain 124 §:ssä. Vahingoittuneella tarkoitettaisiin henkilöä, jolle on sattunut 11 §:ssä tarkoitettu vahinkotapahtuma.

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisesta (EY) N:o 883/2004 ja sen täytäntönnäpömenettelystä annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EY) N:o 987/2009 kutsuttaisiin laissa yhteisellä termillä EU:n sosiaaliturva-asetukset, koska laissa ei käytetä viittauksia mainittujen asetusten yksittäisiin artikloihin. Kolmannella valtiolla tarkoitettaisiin jo melko vakiin-

tuneenkin kielenkäytön mukaisesti sellaista valtiota, johon ei sovelleta mainittuja EU:n sosiaaliturva-asetuksia eikä Suomea sitovaa sosiaaliturvasopimusta.

Vanhuuseläke ja työkyvyttömyyseläke tarkoittaisivat voimassa olevaa lakia vastaavasti tiettyjä työeläke- ja kansaneläkelainsäädännön mukaisia eläkkeitä sekä niitä vastaavia ulkomailta maksettavia eläkkeitä. Lisäksi täyteen työkyvyttömyyseläkkeeseen rinnastettaisiin työntekijän eläkelain voimaantulon (396/2006) 24 §:n 2 momentissa tarkoitettu luopumistuki, jotka otetaan huomioon työntekijän eläkelain 92 §:n 2 momentissa tarkoitettuna eläkkeenä. Mainitun säännöksen mukaan eläkkeenä otetaan huomioon maatalouden harjoittamisesta luopumisen tukemisesta annetussa laissa (612 / 2006) tarkoitettu luopumistuen perusmäärä sekä maatalousyrittäjien luopumistuesta annetun lain (1293 /1994) mukainen luopumistuen perusmäärä.

Pykälän 2 momentin mukaan lakisääteeseen toistaiseksi myönnettyyn tapaturmaeläkkeeseen ja liikennevakuutuslain (279/1959) mukaiseen ansionmenetyskorvaukseen sekä niitä vastaaviin ulkomailta maksettaviin eläkkeisiin sovellettaisiin, mitä tässä laissa säädetään täydestä työkyvyttömyyseläkkeestä. Tapaturmaeläkkeen ja liikennevakuutuslain mukaisen korvauksen osalta täysi eläke tai ansionmenetyskorvaus tarkoittaisi 100 %:n työkyvyn alentuman perusteella maksettavaa eläkettä tai ansionmenetyskorvausta.

Pykälän 3 momentin mukaan Euroopan talousalueeseen kuuluvaan valtioon ja Sveitsiin sovellettaisiin mitä laissa säädetään Euroopan unionin jäsenvaltiosta.

Ehdotettava maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilaki sisältää monilta osin viittauksia työtapaturma- ja ammattitautilakiin. Pykälän 4 momentissa todettaisiin, että mitä työtapaturma- ja ammattitautilaissa säädetään työntekijästä tai vahingoittuneesta sovellettaisiin tässä laissa edellä mainittuun lakiin viitatuilta osin maatalousyrittäjään ja apurahansaajaan.

Pykälän 5 momentissa todettaisiin puolestaan, että mitä työtapaturma- ja ammattitautilaissa säädetään vakuutuslaitoksesta, sovellettaisiin tässä laissa edellä mainittuun lakiin viitatuilta osin myös maatalousyrittäjien ta-

paturmavakuutuslaitokseen. Säännös on tarpeen, koska ehdottavassa työtapaturma- ja ammattitautilaissa maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitos ei ole mainitussa laissa tarkoitettu vakuutuslaitos.

Pykälän 6 momentissa todettaisiin, että mitä maatalousyrittäjän eläkelaisa säädetään työeläkevakuutus-maksusta, sovellettaisiin edellä mainittuun lakiin tässä laissa viitatuilta osin tämän lain mukaiseen vakuutusmaksuun, ellei tässä laissa toisin säädetäisi.

5 §. Vakuuttamisvelvollisuus. Maatalousyrittäjän eläkelain 10 §:n mukaisen pakolliseen vakuutuksen perustuvan eläketurvan ja tässä laissa säädetävän pakollisen työ- ja ammattitautiturvan soveltamisala olisi tarkoitus olla yhteneväinen kuten nykyisinkin. Pykälän 1 momentissa todettaisiin, että maatalousyrittäjälle, jolle vahvistetaan maatalousyrittäjän eläkelain 10 §:n mukainen vakuutus, vahvistettaisiin samalle ajalle ja samasta maatalousyrittäjätystä myös tämän lain mukainen vakuutus. Tämän lain mukainen vakuuttamisvelvollisuus seuraisi siitä, että maatalousyrittäjä täyttää maatalousyrittäjän 10 §:n mukaisen pakollisen vakuutuksen vahvistamisen edellytykset. Maatalousyrittäjän eläkelain 10 §:n mukaisten vakuuttamisen edellytysten täytyessä, maatalousyrittäjälle vahvistettaisiin aina myös tämän lain mukainen vakuutus.

Pykälän 2 momentissa todettaisiin vastaavasti, että apurahansaajalle, jolle vahvistetaan maatalousyrittäjän eläkelain 10 a §:n mukainen vakuutus, vahvistettaisiin samalle ajalle ja samasta apurahansaajan työstä myös tämän lain mukainen vakuutus. Jos apurahansaajan vakuutus olisi keskeytetty apurahalla työskentelyn keskeytymisen johdosta maatalousyrittäjän eläkelain 10 b §:n 2 momentin mukaisesti, tämän lain mukaista vakuutusta jatkettaisiin keskeytyksen jälkeen, kun maatalousyrittäjän eläkelain 10 a §:n mukaista vakuutusta jatkettaisiin keskeytyksen jälkeen maatalousyrittäjän eläkelain 10 b §:n 2 momentin mukaisesti. Pykälän 3 momentissa todettaisiin, että mikäli maatalousyrittäjän tai apurahansaajan maatalousyrittäjän eläkelain mukainen työeläkevakuutus päättyisi tai sen voimassaolo keskeytyisi, myös tämän lain mukainen vakuutus päättyisi tai keskeytyisi.

Pykälä vastaa asiasisällöltään nykyisin noudatettua soveltamiskäytäntöä.

6 §. Vapaaehtoisesti järjestettävä työtapaturma- ja ammattitautiturva. Säännöksessä todettaisiin, että tämän lain mukainen työtapaturma- ja ammattitautiturva voisi koskea myös sellaista maatalousyrittäjää, joka ei ole velvollinen ottamaan maatalousyrittäjän eläkelain 10 §:n mukaista pakollista vakuutusta. Vakuuttamisen tarkemmista ehdoista säädetäisiin lain VI osassa.

7 §. Vapaa-ajan tapaturmaturva. Säännöksessä todettaisiin, että tämän lain 5 §:n ja 6 §:n mukaiseen työ- ja ammattitautiturvaa koskevaan vakuutukseen voitaisiin liittää myös vapaa-ajan turvaa koskeva vapaaehtoinen vakuutus. Asiasta säädetäisiin tarkemmin lain VI osassa.

8 §. Korvausten ensisijaisuus ja suhde muihin etuuksiin. Pykälässä säädetäisiin maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautivakuutuksen ensisijaisuudesta lakisääteisiin etuusjärjestelmiin nähden vastaavasti kuin ehdotettavan työtapaturma- ja ammattitautilain 5 §:ssä. Aikaisemmin ei tätä voimassa olevankin lain mukaista periaatetta ole ilmaistu yhdessä säännöksessä, vaan periaate on välillisesti ilmennyt eri etuuslakien säännöksistä. Ensisijaisuus tarkoittaa, ettei muun lain mukainen korvaus vähennä tämän lain mukaista korvausta. Se, miten muun lain mukainen korvaus käyttäytyy suhteessa tämän lain mukaiseen korvaukseen, säännellään muissa etuuslaeissa. Ensisijaisuudesta voitaisiin poiketa vain tämän lain säännöksillä. Tällainen säännös on ehdotettavassa 72 §:ssä, jossa on viittaus ehdotettavan työtapaturma- ja ammattitautilain 104 §:ään, jonka 7 momentin mukaan lapseneläkkeestä vähennetään kansaneläkelain mukaisen lapseneläkkeen määrä.

Pykälän 2 momentissa todettaisiin, että tämän lain mukaisiin vakuutuksiin perustuvat korvaukset otettaisiin huomioon muussa laissa säädettyä korvausta määrättäessä samalla tavoin kuin työtapaturma- ja ammattitautilain mukaiset korvaukset, ellei tässä laissa tai muussa laissa toisin säädetäisi. Lähtökohtaisesti kussakin etuuslaissa tulisi olla nimenomaisesti säädettyä, miten kyseiseen etuuteen vaikuttavat muut lakisääteiset etuudet. Pykälä vastaa nykyistä maatalousyrittäjien

tapaturmavakuutuslain 9 §:n 2 momenttia ja on tarkoitettu niihin tilanteisiin, joissa etuuslaissa ei erikseen olisi mainittu maatalousyrittäjän työtaturma- ja ammattitautilakiin perustuvia korvauksia.

9 §. Alueellinen soveltamisala. Pykälä sisältäisi säännöksen lain alueellisesta soveltamisalasta koskien kaikkia tämän lain mukaisia vakuutuksia. Tätä lakia sovellettaisiin sellaiseen maatalousyrittäjään ja apurahansaajaan, johon sovelletaan maatalousyrittäjän eläkelain alueellista soveltamisalaa koskevien säännösten nojalla Suomen lainsäädäntöä. Maatalousyrittäjän ja apurahansaajien eläke- ja työtaturmaturvan alueellisen soveltamisalan on tarkoitus olla yhteneväinen 5 §:n mukaisesti myös niissä tilanteissa, joissa on kysymys ulkomailla työskentelemisestä tai siitä, että maatalousyrittäjä tai apurahansaaja tulee Suomeen työskentelemään.

Maatalousyrittäjän eläkelain mukaan Suomessa asuva ja toimiva maatalousyrittäjä sekä Suomessa asuva ja työskentelevä apurahansaaja vakuutetaan maatalousyrittäjän eläkelain mukaan. Suomessa asumista ei edellytetä, jos maatalousyrittäjä tai apurahansaaja asuu EU- tai ETA-maassa tai Sveitsissä. Suomessa asuminen arvioidaan maatalousyrittäjän eläkelakia sovellettaessa asumisen perustuvan sosiaaliturvalainsäädännön soveltamisesta annetussa laissa säädettyjä periaatteita noudattaen. Jos maatalousyrittäjä tai apurahansaaja olisi maatalousyrittäjän eläkelain mukaan Suomessa asuva ja työskentelevä, olisi hän myös tämän lain alueellista soveltamisalaa koskevan säännöksen mukaan työtaturma- ja ammattitautiturvan piirissä.

Maatalousyrittäjän eläkelakia sovelletaan myös maatalousyrittäjän ja apurahansaajan ulkomailla tehtävään työhön. Kun kysymyksessä on EU, ETA-maa tai Sveitsi, EU:n sosiaaliturvan perusasetuksen (EY) N:o 883/2004 säännökset ratkaisevat, minkä lain sosiaaliturvalainsäädäntöä sovelletaan. Maatalousyrittäjien ja apurahansaajia koskevat lainvalintasäännökset ratkaistaan mainitun asetuksen yrittäjiä koskevien säännösten nojalla. Jos maatalousyrittäjään tai apurahansaajaan mainitun lain asetuksen mukaan sovellettaisiin Suomen sosiaaliturvalainsäädäntöä, maatalousyrittäjä vakuutettaisiin maatalousyrittäjän eläkelain mukaan Suomessa ja

sen myötä hän kuuluisi myös työtaturma- ja ammattitautiturvan piiriin. Käytännössä erityisesti apurahansaajat työskentelevät ulkomailla ja hakevat EU-maahan tai sosiaaliturvasopimusmaahan lähtiessään Eläketurvakeskuksesta lähetetyn yrittäjän todistusta, jonka nojalla he voivat pysyä Suomen sosiaaliturvan piirissä. Tilanteissa, joissa maatalousyrittäjä tai apurahansaaja on saanut edellä tarkoitetun todistuksen, hänen työskentelynsä vakuutetaan maatalousyrittäjän eläkelain mukaan. Tällöin myös työtaturma- ja ammattitautiturva olisi ehdotetun säännöksen mukaan voimassa.

Jos maatalousyrittäjä lähtee työskentelemään sellaiseen maahan, jonka kanssa Suomella ei ole sosiaaliturvasopimusta, eikä kyseessä olisi EU tai ETA-maa tai Sveitsi, hän pysyisi Suomen sosiaaliturvan piirissä maatalousyrittäjän eläkelain 8 §:n mukaan vuoden ajan edellyttäen, että hän asuu Suomessa.

Maatalousyrittäjän eläkelain 8 a §:n 2 momentin mukaan Suomessa tehtävään tieteelliseen tutkimukseen tai taiteellisen toiminnan harjoittamiseen rinnastetaan tieteellisen tutkimuksen tekeminen tai taiteellisen toiminnan harjoittaminen ulkomailla, jos Suomesta myönnetty apuraha on nimenomaan myönnetty muualla kuin Suomessa tehtävää tutkimusta tai taiteellisen toiminnan harjoittamista varten. Käytännössä edellä mainittu säännös koskee työskentelyä sellaisessa maassa, jonka kanssa Suomella ei ole sosiaaliturvasopimusta ja johon ei sovelleta EU:n sosiaaliturvan perusasetusta. Edellä tarkoitettu suoraan ulkomailla alkava työskentely apurahansaajana vakuutettaisiin maatalousyrittäjän eläkelain mukaan Suomessa ja ehdotetun alueellista soveltamisalaa koskevan säännöksen mukaan myös työtaturma- ja ammattitautiturva olisi voimassa. Jos apurahansaaja olisi jo maatalousyrittäjän eläkelain mukaan vakuutettu työskentelystään Suomessa, mutta hän lähtisi vakuutuksen voimassaoloaikana sopimuksettomaan maahan työskentelemään, hänen maatalousyrittäjän eläkelain mukainen vakuutuksensa jatkuisi, jos häneen edelleen sovellettaisiin Suomen sosiaaliturvalainsäädäntöä asumiseen perustuvan sosiaaliturvalainsäädännön soveltamisesta annetun lain perusteella. Työtaturma- ja ammattitautivakuutuksen alueellinen soveltamisala seu-

raisi myös edellä mainituissa tilanteissa eläkevakuuttamisen osalta tehtyä ratkaisua.

Ehdotettu pykälä lain alueellisesta soveltamisalasta vastaa nykyisin noudatettua soveltamiskäytäntöä.

10 §. Toimeenpano. Pykälässä todettaisiin tämän lain toimeenpanojärjestelmä, joka säilyttäisiin nykyisellään. Tämän lain toimeenpanosta huolehtisi maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitos. Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen tehtävät hoitaisi Maatalousyrittäjien eläkelaitos. Pykälä vastaisi asiasisällöltään nykyisen maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 2 §:ää.

II Osa **Korvattavat vahinkotapahtumat**

2 luku **Yleiset säännökset**

11 §. Korvattavat vahinkotapahtumat. Pykälän 1 momentin mukaan tämän lain nojalla korvattavia vahinkotapahtumia olisivat työtapaturma ja ammattitauti, mikä vastaa voimassa olevaa lakia. Niistä edellytyksistä, joiden täytyessä vahinkotapahtumista suoritetaan korvausta, säädettäisiin tarkemmin 12—35 §:ssä.

Vahinkotapahtuma käsitteenä on erotettava vahingon käsitteestä. Vahinko on vahinkotapahtuman seuraus eli tämän lain tarkoittama vamma tai sairaus. Vahingon käsitteeseen sisältyy myös vahinkotapahtumasta aiheutuva kuolema. Korvattavia vahinkoja ei siten sisälly tähän luetteloon. Työtapaturman seurauksena eli vahinkona ehdotetaan korvattavaksi nimenomaisen säännöksen nojalla tapaturman aiheuttama muun kuin tämän lain mukaan korvattavan vamman tai sairauden olennainen paheneminen (16 §). Lisäksi ehdotetaan viittaussäännöstä ehdotettavan työtapaturma- ja ammattitautilain 18 §:ään, jossa on luettelo eräistä tapaturman aiheuttamana pidettävistä vammoista ja sairauksista, jotka eivät sinänsä täytä tapaturman määritelmää (15 §). Samoin lihaksen tai jänteen äkillisen kipeytymisen, joka on tapahtunut ilman tapaturmaa (työliikekipeytyminen), korvaamisen edellytyksistä säädettäisiin nykyiseen tapaan erikseen (33 §) Työtapaturmana korvattavan tapaturman käsitteeseen sisältyy vahinkona myös erikseen säädettävät tahallaan aiheute-

tun vahingon korvaaminen (34 §) sekä henkisen järkytysreaktion korvaaminen (35 §). Ammattitautina puolestaan korvattaisiin myös muun kuin tämän lain mukaan korvattavan vamman tai sairauden olennainen paheneminen tietyin edellytyksin (32 §).

Pykälän 2 momentissa määriteltäisiin käsite vahinkopäivä, jolla tarkoitettaisiin työtapaturman sattumispäivää ja ammattitaudin ilmenemispäivää. Ammattitaudin ilmenemispäivästä säädettäisiin tarkemmin työtapaturma- ja ammattitautilain 31 §:ssä, johon tämän lain 29 §:n 3 momentin 2 kohdassa viitattaisiin. Ehdotettu pykälä vastaa kokonaisuudessaan asiasisällöltään ehdotettavan työtapaturma- ja ammattitautilain 15 §:ää.

12 §. Korvausvelvollisuus ja vakuutus. Pykälässä säädettäisiin vahinkotapahtuman korvaamiseen liittyvistä yleisistä edellytyksistä liittyen maatalousyrittäjän ja apurahansaajan maatalousyrittäjän eläkelain mukaiseen vakuuttamiseen vastaavalla tavalla kuin nykyisen maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 7 §:ssä. Kuten nykyisinkin, tarkoituksena on, että maatalousyrittäjä ja apurahansaaja olisivat työtapaturmaturvan piirissä sinä aikana, jolle maatalousyrittäjän eläkelain mukainen 10 §:n ja 10 a §:n pakollinen vakuuttamisvelvollisuus kohdistuu ja jolle ajalle vakuutus voidaan maatalousyrittäjän eläkelain mukaan vahvistaa. Maatalousyrittäjän eläkelain 10 §:n mukaista vakuutusta on haettava kuuden kuukauden kuluessa maatalousyrittäjätoiminnan aloittamisesta. Apurahansaajan on haettava maatalousyrittäjän eläkelain 10 a §:n mukaista vakuutusta kolmen kuukauden kuluessa apurahalla työskentelyn alkamisesta. Pykälän 1 momentin 1 kohdassa todettaisiin vahinkotapahtuman korvaamisen edellyttävän, että vahinkotapahtuma olisi sattunut maatalousyrittäjälle tai apurahansaajalle sellaisena aikana, jolle hän on velvollinen ottamaan maatalousyrittäjän eläkelain 10 §:n tai 10 a §:n mukaisen pakollisen vakuutuksen. Pykälän 1 momentin 2 kohdassa todettaisiin, että vahinkotapahtuman korvaaminen edellyttäisi, että vahinkotapahtuma olisi sattunut maatalousyrittäjän eläkelain 3 §:n 5 kohdassa tarkoitettulle henkilölle sellaisena aikana, jolle hän on velvollinen ottamaan ja jolle hänellä on voimassa mainitun lain 10 §:n mukainen vakuutus tai

hakemus vireillä sen saamiseksi. Säännöksessä on kysymys maatalousyrittäjän kanssa avioliitonomaisissa olosuhteissa elävästä avopuolisosta, joka maatalousyrittäjän eläkelain 10 §:n mukaan vakuutetaan työskentelynsä perusteella vasta hakemusta seuraavasta päivästä.

Pykälän 1 momentin 3 kohdassa säänneltäisiin tilanne, jossa maatalousyrittäjätyö tai apurahansaajan työ ei olisi hänen täytettyään 18 vuotta ehtinyt jatkua yhdenjaksoisesti vähintään neljä kuukautta.

Pykälän 1 momentin 4 kohdassa olisi kysymys tilanteesta, jossa maatalousyrittäjän tai apurahansaajan työeläkevakuutus päätetään takautuvasti työkyvyttömyyseläkkeen johdosta. Jos maatalousyrittäjä ei työkyvyttömyytensä johdosta olisi enää vakuuttamisvelvollinen, tapaturmaturva olisi voimassa, jos vahinkotapahtuma olisi sattunut ennen kuin 30 päivää olisi kulunut siitä, kun hän sai tiedon eläkelaitoksen tai muutoksenhakuelimen päätöksestä. Maatalousyrittäjän tai apurahansaajan katsottaisiin saaneen tiedon päätöksestä seitsemäntenä päivänä sen jälkeen, kun päätös olisi postitettu hänen ilmoittamaansa osoitteeseen.

Pykälän 2 momentissa säänneltäisiin vahinkotapahtuman korvaamisen edellytyksiä tilanteessa, jossa on kysymys ammattitaidin ilmenemisestä aikana, jona maatalousyrittäjä tai apurahansaaja ei ole enää siinä työssä, josta ammattitauti on voinut aiheutua. Jos ehdotettavan työtapaturma- ja ammattitautilain 32 §:n nojalla korvausvelvollisuus määräytyisi maatalousyrittäjätyön tai apurahansaajan työn perusteella, vahinkotapahtuman korvaaminen edellyttäisi, että maatalousyrittäjä ja apurahansaaja olisi täyttänyt 1 momentissa tarkoitettut edellytykset ollessaan korvausvelvollisuuden määräävässä työssä. Käytännössä tämä tarkoittaisi, että hän olisi sanotulta ajalta vakuuttamisvelvollinen MYEL 10 tai 10 a §:n mukaisesti ja, että vakuutus sanotulta ajalta olisi vahvistettu tai voitaisiin vielä vahvistaa maatalousyrittäjän eläkelain 10 ja 10 a §:n mukaisesti.

13 §. Lääketieteellinen syy-yhteyden arviointi. Pykälässä säädettäisiin lääketieteellisen syy-yhteyden arvioinnista vastaavalla tavalla kuin työtapaturma- ja ammattitautilain 16 §:ssä. Niin työtapaturman seurauksena

korvattavan vamman tai sairauden kuin työperäisestä altistuksesta johtuvan ammattitautin osalta lääketieteellinen syy-yhteys on välttämätön edellytys korvaamiselle. Syy-seuraussuhteen arvioinnin täsmentämiseksi ja yhdenmukaistamiseksi ehdotetaan säädettäväksi, että korvaukseen oikeuttava syy-seuraussuhde sisältää todennäköisen lääketieteellisen syy-yhteyden vaatimuksen, jollei jäljempänä laissa toisin säädetä. Lääketieteellisen syy-yhteyden arviointia koskevia erityismääräyksiä sisältyy muun muassa eräiden jäljempänä ammattitautina korvattaviksi ehdotettavien sairauksien korvauserusteisiin.

Todennäköisellä lääketieteellisellä syy-yhteydellä tarkoitetaan, että vamman tai sairauden aiheutumista vahinkotapahtuman seurauksena voidaan pitää kaikki arviointiin vaikuttavat tekijät huomioon ottaen todennäköisempänä kuin sen aiheutumista muusta syystä. Syy-yhteyden puolesta puhuvien seikkojen tulee siten olla painavampia kuin syy-yhteyttä vastaan puhuvien seikkojen. Pelkkä mahdollinen lääketieteellinen syy-seuraussuhde ulkoisen tekijän ja vamman välillä ei siten ole riittävä peruste korvaamiselle, vaikka muita selittäviä tekijöitä ei olisi-kaan selvitetty tai osoitettavissa. Tämä todennäköisen lääketieteellisen syy-yhteyden vaatimus vastaa nykyistä tulkintaa.

Pykälässä mainitaan lääketieteellisen syy-yhteyden arvioinnissa erityisesti huomioon otettavia seikkoja: lääketieteelliset löydökset ja havainnot, vahingon sattumistapa sekä aikaisemmat vammat ja sairaudet. Kyseessä ei ole asian luonteen vuoksi tyhjentävä luettelo, vaan kaikki syy-yhteyden arviointiin vaikuttavat seikat on luonnollisesti otettava huomioon.

Lääketieteellisen syy-seuraussuhteen arviointi edellyttää, että maatalousyrittäjien tapaturma- vakuutuslaitoksen käytettävissä on luotettava selvitys vahingosta sekä sen sattumistavasta ja -ajasta. Syy-yhteyden arviointiin kuuluu myös mahdollisten muiden syytekijöiden poissulkeminen. Tässä suhteessa on tärkeää, että maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen tietoon tulevat kaikki lääketieteelliset löydökset, jotka voivat vaikuttaa asian arviointiin.

Lääketieteellistä syy-yhteyttä arvioitaessa on kiinnitettävä huomiota tapahtumakuvaus-

seen hoitoon hakeutumisen yhteydessä ja sen yhdenmukaisuuteen eri asiakirjoissa. Tapah-
tumakuvaukseen kuuluvat tiedot vammame-
kanismista ja vammaenergian laadusta ja
määrästä, vahinkotapahtuman sattumisajan-
kohdasta, oireiden laadusta ja ajallisesta yh-
teydestä vahinkotapahtumaan. Syy-yhteyden
arviointiin vaikuttavat myös tiedot hoitoon
hakeutumisesta, vahingoittuneen 75 §:n mu-
kaisessa ilmoituksessa antamat tiedot, tiedot
vamman ulkoisista merkeistä tai niiden puut-
tumisesta sekä tutkimuslöydösten sopivuu-
desta kuvattuun vammamekanismiin, oirei-
siin ja todettuun vammaan. Syy-yhteyttä ar-
vioitaessa on myös kiinnitettävä huomiota
vamman tai sairauden määrittelyyn vaikutta-
viin löydöksiin lääketieteellisissä asiakirjois-
sa, kuten tapaturmaperäisyyttä puoltaviin ja
sitä vastaan puhuviin merkintöihin.

Syy-yhteyden todennäköisyyttä voivat vä-
hentää esimerkiksi ristiriitaiset tapahtumaku-
vaukset sekä vamman tai sairauden laadun
huomioon ottaen merkittävä ajallinen viive
hoitoon hakeutumisen ja ilmoitetun vahinko-
tapahtuman välillä. Merkittävä ajallinen viive
vaikeuttaa muissa kuin korvattavissa olosuh-
teissa sattuneen vahingon mahdollisuuden
poissulkemista mahdollisena syytekijänä.
Hoitoon hakeutumisen viive saattaa antaa
myös viitteitä vammaenergian ja -mekanis-
min laadusta sekä vamman tai sairauden va-
kavuudesta. Todennäköinen lääketieteellinen
syy-yhteys edellyttää myös, että vamma tai
sairaus sopii lääketieteellisesti arvioiden ku-
vatun vahinkomekanismin aiheuttamaksi.

Jos todettu vamma tai sairaus ei lääketie-
teellisen kokemuksen ja tutkimusnäytön mu-
kaan sovi todennäköisesti kuvatun vahinko-
tapahtuman aiheuttamaksi tai sen vaikeusaste
on epäsuhteessa kuvattuun vammaenergiaan
tai -mekanismiin, todennäköisen syy-
seuraussuhteen vaatimus ei täyty. Muun
mahdollisen syytekijän, kuten kudossrappeu-
tumisen toteaminen ei yksinään voi poistaa
syy-yhteyttä vahinkotapahtumaan, vaan se on
otettava huomioon yhtenä arviointiin vaikut-
tavana tekijänä, mikäli löydöksellä voi sen
laatu ja vaikeusaste huomioiden olla lääketie-
teellisesti katsoen merkitystä.

Lääketieteellisen syy-yhteyden arviointi on
maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitok-
sen asiantuntijalääkärin tehtävä ja hänen olisi

merkittävä perusteltu arvionsa asiakirjoihin.
Jos maatalousyrittäjien tapaturmavakuutus-
laitos epää korvauksen, sillä olisi korostettu
perusteluvelvollisuus päätökseen johtaneiden
lääketieteellisten seikkojen osalta. Näistä
velvoitteista säädettäisiin jäljempänä 83 §:n
2 kohdassa ja 84 §:n 1 kohdassa.

Korvauksen edellytyksenä olevan syy-
seuraussuhteen toteaminen on järjestelmää
toimeenpanevan maatalousyrittäjien tapatur-
mavakuutuslaitoksen tehtävänä. Jos hoidon
yhteydessä ja tarvittaessa vamman tai sairau-
den työperäisyyden selvittämiseksi perustel-
luissa lisätutkimuksissa ei tule esille löydök-
siä, jotka osoittaisivat kysymyksessä olevan
tämän lain piiriin kuuluvan vahinkotapahtu-
man aiheuttamasta vammasta tai sairaudesta,
maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitok-
sen olisi evättävä korvaus. Tapaturmavakuu-
tusjärjestelmän sosiaaliturvaluonteon huomi-
oon ottaen sitä toimeenpanevan vakuutuslai-
toksen ei sinänsä tarvitse osoittaa, mikä muu
kuin kuvattu vahinkotapahtuma voisi olla
vamman tai sairauden aiheuttaja. Maatalous-
yrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksella on
kuitenkin velvollisuus 82 §:n nojalla huoleh-
tia vahinkoasian riittävästä selvittämisestä.
Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslai-
toksen tulee siten huolehtia muun muassa, et-
tä hoitavalta lääkäriltä ja hoitolaitoksilta saa-
daan vamman tai sairauden tutkimuksia ja
hoitoa koskevat potilasasiakirjat. Maatalous-
yrittäjien tapaturmavakuutuslaitos voi myös
tarvittaessa ohjata vahingoittuneen lääkärin
tutkittavaksi tai pyytää vahingoittunutta toi-
mittamaan vammasta tai sairaudesta uuden
lääketieteellisen kannanoton, jos se katsoo
selvitykset puutteellisiksi.

3 luku **Työtapaturmaa koskevat säännökset**

14 §. Tapaturma. Pykälässä ehdotetaan
säädettyväksi tapaturman määritelmä vastaa-
vasti kuin työtapaturma- ja ammattitautilain
17 §:ssä. Tapaturmalla tarkoitettaisiin ulkoi-
sesta tekijästä johtuvaa äkillistä ja odottama-
tonta tapahtumaa, joka aiheuttaa maatalous-
yrittäjälle tai apurahansaajalle vamman tai
sairauden. Tapahtumalla tarkoitetaan esimer-
kiksi työkalun aiheuttamaa iskuja, kompas-
tumista epätasaisella pinnalla, työkonene alle

jäämistä, käden osumista neulaan tai koneen terään, liukkaalla tiellä liukastumista tai horjahtamista alas esimerkiksi rakennustelineiltä.

Ulkoista tekijää ei ole pykälässä tarkemmin määritelty joustavan tulkinnan mahdollistamiseksi. Ulkoisella tekijällä tarkoitetaan vahingoittuneesta riippumatonta seikkaa, joka aiheuttaa vahinkotapahtuman, esimerkiksi kadun liukkaus, kuoppa tiessä, päälle kaatuva esine, käteen osuva terävä esine. Ulkoinen tekijä voi olla muun muassa mekaaninen energia, kuten työkoneen aiheuttama isku, jolloin puhutaan usein tapaturmamomentista. Ulkoinen tekijä voi olla happoa, viruksia tai bakteereja sisältävä aine, joka roiskahtaa horjahtamisen seurauksena iholle tai limakalvolle, mistä seuraa ihon syöpymävamma tai tartuntatauti. Tapahtuman ulkoisuuden vaatimus merkitsee toisaalta sitä, että kysymys ei voi olla niin sanotusta sisäsyntyisestä sairaudesta.

Ulkoisen tekijän aiheuttaman tapahtuman tulee olla äkillinen. Äkillisyydellä tarkoitetaan lähtökohtaisesti hyvin lyhytkestoista tapahtumaa. Puhutaan myös yhtäkkisestä ja nopeasta tapahtumasta. Esimerkiksi katolta putoaminen on äkillinen tapahtuma. Kuitenkin äkillisyys on arvioitava aina tapauskohtaisesti, eikä mitään aikarajaa voida säätää tapahtuman kestolle. Rajanveto-ongelmien välttämiseksi työtaturma- ja ammattitautilain 18 §:ssä, johon tämän lain 15 §:ssä viitataan, säädettäisiin vielä tarkemmin eräistä vammoista ja sairauksista, jotka voivat aiheutua enintään vuorokauden pituisena aikana tapahtuvasta altistumisesta ulkoiselle tekijälle.

Tapahtuman odottamattomuudella tarkoitetaan, että ulkoisen tekijän aiheuttaman tapahtuman pitää olla maatalousyrittäjälle tai apurahansaajalle ennalta arvaamaton. Kyseessä on siis vahingoittuneen tahdosta riippumaton tapahtuma. Odottamattomasta tapahtumasta ei ole kysymys, kun maatalousyrittäjä tai apurahansaaja aiheuttaa itselleen vammautumisen vahingoittamistarkoituksessa. Kysymys ei ole itsensä vahingoittamistarkoituksesta, jos maatalousyrittäjä tai apurahansaaja pakkotilanteessa hengen, terveyden tai omaisuuden suojelemiseksi joutuu aiheuttamaan itselleen vamman, esimerkiksi pelastautuak-

seen itse palavasta rakennuksesta hyppää ikkunasta ja vahingoittuu. Kyseessä on vakiintuneen tulkinnan mukaan tapaturma ottaen huomioon tapahtuman kokonaisarviointi.

Ulkoisena tekijänä voi olla myös toisen henkilön tahallisesti suorittama teko. Tapaturmasta on siten kysymys, jos maatalousyrittäjä käynnistää työkoneen huomaamatta, että tilalla työskentelevä perheenjäsen on sitä puhdistamassa, mistä seuraa perheenjäsenen vahingoittuminen. Myös pahoinpitely tai muu tahallinen vahingoittaminen on vahingoittuneen kannalta lähtökohtaisesti hänestä riippumaton äkillinen ja odottamaton tapahtuma. Tappeluun osallistuminen on sen sijaan tapaturman käsitteen kannalta tulkinnanvarainen tilanne ja jää tapauskohtaisen harkinnan varaan, voiko sellaisessa tilanteessa vahingoittuminen olla odottamatonta ja tapaturmana korvattavaa. Pahoinpitelyn tai muun tahallisen vahingoittamisen korvaamisen edellytyksistä ehdotetaan säädettäväksi tarkemmin jäljempänä 34 §:ssä.

Vamma tai sairaus on pykälässä mainitun tapahtuman seuraus. Työtaturmana tai ammattitautina korvattavaa vammaa tai sairautta nimitettäisiin tässä laissa vahingoksi. Vamma tai sairaus todetaan aina lääketieteellisessä tutkimuksessa ja se ilmaistaan diagnoosina. Vamma tai sairaus voi olla fyysinen tai psyykinen ja siltä edellytetään aina todennäköistä lääketieteellistä syy-yhteyttä vahinkotapahtumaan. Lääketieteellisestä syy-yhteydestä säädettäisiin lain 13 §:ssä. Psykkisten vammojen ja sairauksien syy-yhteyden arviointiin liittyvien erityisten vaikeuksien vuoksi jäljempänä 35 §:ssä ehdotetaan erikseen säädettäväksi eräiden järkytysreaktioiden korvaamisen edellytyksistä.

15 §. *Muut tapaturman aiheuttamana pidettävät vammat ja sairaudet.* Pykälässä säädettäisiin eräistä vammoista ja sairauksista, joihin sovellettaisiin tapaturmaa koskevia säännöksiä, vaikka niissä ei yleensä ole kyse tapaturman määritelmän mukaisesta vammautumisesta. Lainkohdassa viitattaisiin työtaturma- ja ammattitautilain 18 §:ssä lueteltuihin muihin tapaturman aiheuttamana pidettäviin vammoihin ja sairauksiin. Tapaturman käsitteelle on ominaista, että vamman tai sairauden aiheuttanut ulkoinen tapahtuma on äkillinen ja kertaluontoinen, jonka seura-

ukseksi vamma tai sairaus voidaan muun muassa ajallisessa suhteessa helposti yksilöidä. Tämä merkitsee, että vamma tai sairaus syntyy yleensä heti tai hyvin lyhyessä ajallisessa yhteydessä ulkoiseen tapahtumaan. Ammattitautille puolestaan on tyypillistä sairauden syntyminen vähitellen maatalousyrittäjän tai apurahansaajan altistuessa toistuvasti, usein hyvin pitkänkin ajan kuluessa haitalliselle ulkoiselle fysikaaliselle, kemialliselle tai biologiselle tekijälle. Sairauden aiheutumista ei voida tällöin yhdistää yksittäiseen altistuskertaan, vaan olennaista on toistuvan altistumisen yhteisvaikutus.

Työtapaturmia ja ammattitauteja koskevat korvaussäännökset osin poikkeavat toisistaan. Sen vuoksi työtapaturman ja ammattitaudin välisen rajan tulisi olla selkeä. Tätä raja-aluetta säännellään nykyisen tapaturmavakuutuslain 4 §:n 2 momentissa, johon viitataan voimassa olevan maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 6 ja 6 a §:ssä. Tapaturmaksi katsotaan myös eräät vammautumiset, joissa ne aiheuttanut ulkoinen tapahtuma ei ole välttämättä äkillinen, yksittäinen ja kertaluontoinen tapahtuma. Niissä voi olla kysymys useammasta altistumistapahtumasta, jotka kuitenkin tapahtuvat niin lyhyen ajan sisällä, ettei niiden aiheuttamaa vammaa voi luontevasti pitää ammattitautina. Ammattitaudin ja tapaturman välisen rajanvedon selkeyden vuoksi työtapaturma- ja ammattitautilain 18 § sisältäisi edelleen nykyisen kaltaisen säännöksen eräistä tapaturmaan rinnastettavista vahingoittumisista, joissa poiketaan ulkoisen tapahtuman kertaluontoisuuden ja äkillisyyden vaatimuksesta. Säännöksellä tarkennettaisiin nykyisen vastaavan säännöksen sanamuotoa. Muutoksilla ei ole tarkoitus muuttaa nykyisen säännöksen pohjalta syntynyttä korvauskäytäntöä.

Työtapaturma- ja ammattitautilain 18 §:ssä luetellut vammautumiset ja sairastumiset voivat syntyä paitsi kertaluontoisen äkillisen, ulkoisen tapahtuman seurauksena, myös vuorokauden pituisen ajan kuluessa tapahtuvan toistuvan altistumisen seurauksena. Mainitun pykälän mukaan korvattaisiin hankauksen aiheuttama ihon hiertymä sekä vamma tai sairaus, joka on aiheutunut syövyttävän aineen kosketuksesta, kaasun, höyryn tai huurun hengittämisestä tai säteilystä. Samoin korvat-

taisiin tavanomaisesta poikkeaville lämpöolosuhteille altistumisesta aiheutunut paleltuma, palovamma, hypotermia ja lämpösairus sekä fysikaalisen paineen huomattavalle vaihtelulle altistumisesta aiheutunut vamma. Edellytyksenä on, että sekä altistuminen momentissa mainitulle ulkoiselle aiheuttajalle että vamman tai sairauden syntyminen ovat tapahtuneet saman, enintään vuorokauden pituisen ajan kuluessa. Mikäli altistus tapahtuisi ja vamma seuraisi tätä pidemmän ajan kuluessa, korvattavuus tulisi arvioitavaksi ammattitautia koskevien korvausperusteiden mukaan.

Työtapaturma- ja ammattitautilain 18 §:ssä olevaan säännökseen ei sisälly enää nykyisen tapaturmavakuutuslain 4 §:n 2 momentin 6 kohdassa mainittu jatkuvasta tai tavan takaa toistuvasta tai poikkeuksellisesta puristuksesta aiheutunut kyynärpään tai polvilumpion tulehdus. Tällaisena sairautena korvataan polvilumpion tai kyynärpään limapussin tulehdus. Sairaudet voitaisiin korvata jatkossa ammattitauteina. Polvilumpion limapussin tulehdus lisättäisiin erikseen työtapaturma- ja ammattitautilain nojalla annettavaan valtioneuvon asetuksella säädettävään ammattitautiluetteloon. Jos kuitenkin tällainen sairaus on syy-yhteydessä 14 §:ssä tarkoitettuun tapaturmaan, se korvattaisiin tapaturman aiheuttamana vammana. Tällä muutoksella ei ole tarkoitus muutoin muuttaa vallitsevaa korvauskäytäntöä. Nykyisessä tapaturmavakuutuslain 4 §:n 2 momentin 7 kohdassa mainittu työliikekipeytyminen ehdotetaan korvattavaksi oman 33 §:ään sisältyvän erityissäännöksen nojalla.

16 §. *Tapaturman aiheuttaman vamman tai sairauden olennainen paheneminen.* Pykälässä ehdotetaan tapaturman seurauksena korvattavaksi myös tapaturman aiheuttama muun kuin tässä laissa tarkoitetun vamman tai sairauden olennainen paheneminen siten kuin työtapaturma- ja ammattitautilain 19 §:ssä säädettäisiin. Kysymyksessä ei olisi korvattavasta työtapaturmasta erillinen vahinkotapahtuma, vaan sen seuraus.

Säännös vastaisi nykyisen tapaturmavakuutuslain 4 §:n 4 momenttia, johon nykyisessä maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 5 §:n 4 momentissa viitataan. Työtapaturma- ja ammattitautilain 19 §:ssä säädettäisiin pa-

henemisen korvauserusteista nykyistä yksityiskohtaisemmin. Tarkoituksena on selkeyttää pahenemisen käsitettä ja tapaturmavakuutusjärjestelmän vastuuta suhteessa muihin sosiaalivakuutusjärjestelmiin. Säännös koskee tilanteita, joissa sekä työtapaturmalla että vahingoittuneella jo vahinkotapahtuman sattuessa olleella aikaisemmalla vammalla tai sairaudella on osuutta työtapaturman jälkeiseen terveydentilan muutokseen.

Työtapaturma- ja ammattitautilain 19 §:ssä tarkoitetuissa tilanteissa on usein kysymys myös piilevien, sairauseräisiksi katsottavien kudosuutosten syyosuuden arvioinnista. Tällaiset kudosuutokset sisältyvät vamman tai sairauden käsitteeseen. Aikaisemman kudovaurion osuuteen vetoaminen edellyttää yleensä merkityksellisen kudovaurion osoittamista. Esimerkiksi kudorapheetumisen osuuteen ei siten voida vedota pelkästään vahingoittuneen iän perusteella.

Työtapaturma- ja ammattitautilain 19 §:n mukaan olennaisen pahenemisen korvaus tulee määrittellä siten, että se vastaa työtapaturman syyosuutta pahenemisessa. Syyosuutta arvioitaessa otetaan huomioon tapaturman sattumismekanismi, mikä on sen aiheuttaman vammaenergian voimakkuus, minkälainen ajallinen yhteys tapaturman ja tilan pahenemisen välillä on ja mikä on aikaisemman vamman tai sairauden aiheuttama myötävaikutus. Arvioinnin tulee perustua yleiseen lääketieteelliseen kokemukseen ja vallitsevaan tutkimustietoon siitä, minkälainen syyosuus erityyppisillä ja eri voimakkuusasteen vammamekanismeilla voi yleensä olla kysymyksessä olevan kaltaisen vammautumisen aiheuttajana.

Vamman tai sairauden pahenemisen tulee olla olennaista. Korvausta ei suoriteta, jos tapaturman aiheuttaman ulkoisen vammaenergian merkitys on vamma- tai sairauskokonaisuudessa lääketieteellisesti arvioiden hyvin vähäinen suhteessa maatalousyrittäjällä ja apurahansaajalla jo tapaturman sattuessa olleen vamman tai sairauden myötävaikuttavaan osuuteen. Tällainen voi olla tilanne esimerkiksi silloin, kun maatalousyrittäjällä tai apurahansaajalla todetaan jo tapaturman sattuessa pitkälle edennyt kudovaurio ja työtapaturman aiheuttama ulkoinen vammaenergia on ollut vähäinen. Esimerkiksi olka-

pään kiertäjäkalvosimen repeämän kohdalla tapaturman aiheuttaman vammaenergian osuutta voidaan yleensä pitää vähäisenä, kun rappeutunut jännekudos repeää henkilön ottaessa kädellä tukea seinästä kompastumisen aiheuttaman horjahduksen seurauksena ilman kaatumista käden varaan tai kun henkilö tällaisessa tilanteessa horjahduksen seurauksena lyö olkapään seinään tai kun olkapää nytkähtää kuoppaan astumisen seurauksena.

Jos tapaturma on vammaenergialtaan, vammamekanismitaan ja kohdentumiseltaan sellainen, että se voi aiheuttaa todetun vamman tai sairauden yksinkin ilman muiden tekijöiden myötävaikutusta, kysymys ei ole säännöksessä tarkoitettua pahenemisesta, vaan työtapaturman aiheuttaman vamman tai sairauden korvaamisesta. Jos kuitenkin toipuminen tällaisessa tapauksessa pitkittyy selvästi yli kysymyksessä olevan vamman tai sairauden tavanomaisen toipumisajan tai kokonaan, joudutaan arvioimaan, onko kysymys myös osin pahenemisesta ja mikä osuus aikaisemmalla vammalla, sairaudella tai kudovauriolla tai -muutoksella on siihen.

Työtapaturma- ja ammattitautilain 19 §:n 2 momentin mukaan korvausaika rajattaisiin enintään kuuteen kuukauteen tapaturman sattumisesta. Pahenemisen korvaamisessa on lähtökohtaisesti kysymys ohimenevän tilan korvaamisesta. Jos komplikaatioita ei synny, normaalin kudoksen tapaturmavamma paranee lääketieteellisen kokemuksen mukaan yleensä viimeistään kuudessa kuukaudessa, useimmiten kuitenkin huomattavasti tätä lyhyemmässä ajassa. Jos toipuminen kuitenkin pitkittyy, siihen todennäköisemmin vaikuttavat enemmän muut kuin tapaturmaperäiset syytekijät.

Pahenemistilanteessa toipuminen voi kuitenkin joskus pitkittyä hoidollisista syistä. Näin voi tapahtua silloin, kun hoito viivästyy hoidon odottamisen vuoksi tai kun pitempi toipumisaika liittyy valittuun asianmukaiseen hoitomenetelmään. Näin voi olla silloin, kun hoitosuosituksen mukaan ensisijainen hoitomuoto on konservatiivinen hoito ja operatiiviseen hoitoon päädytään vasta sen jälkeen, kun asianmukainen konservatiivinen hoito ei johda tavoiteltuun hoitotulokseen. Tämän vuoksi edellä tarkoitettua pääsääntöisestä enimmäiskorvausajasta voidaan poiketa ja

korvauksen maksamista voidaan jatkaa niin kauan kuin on ilmeistä, että kysymys on pääasiallisesti korvattavan pahenemisen hoidon jatkumisesta. Ilmeisyys ja pääasiallisuus edellyttävät todennäköisyyttä vahvempaa osoitusta hoidon jatkumisen syy-yhteydestä pahenemiseen.

Korvausta pahenemisesta maksetaan vain tapaturman seurauksena. Siksi sitä ei voida maksaa 33 §:ssä tarkoitetun ilman tapaturmaa tapahtuvan lihaksen tai janteen äkillisen kipeytymisen perusteella. Yksittäisen työliikkeen sisältämä vähäinen ulkoinen vammaenergia ei mahdollista eri tekijöiden syy-yhteyden ja syyosuuksien erittelemistä.

4 luku **Maatalousyrittäjän työtapa- turmaa koskevat säännökset**

17 §. Maatalousyrittäjän työtaturma. Pykälä sisältäisi korvaussuojan alueellista ulottuvuutta koskevan jaottelun maatalousyrittäjän työssä, maatalousyrittäjän työnteekopaikan alueella ja sen ulkopuolella sattuviin työtaturmiin. Tähän perustuen jäljempänä 18—22 §:ssä määriteltäisiin tarkemmin olosuhteet ja sen toiminnan luonne, jossa aiheutuneet vahingot voivat kuulua korvaussuojan piiriin. Varsinaista työhön kuuluvien tehtävien suorittamista koskee 18 §. Mitä kuuluu maatalousyrittäjätyöhön on selostettu edellä 2 §:n yhteydessä. Maatalousyrittäjätyöhön liittyvien työtehtävien suorittamisen kautta määrittyy samalla myös työnteekopaikan alue. Työnteekopaikalla tarkoitettaisiin paikkaa, jossa työ tehdään. Työntekijöillä yleisin työnteekopaikka on työpaikka, jolla tarkoitetaan niin sanottua vakituista työnteekopaikkaa ja jota koskee asunnon ja työpaikan välistä matkaa koskeva säännös. Maatalousyrittäjillä vakituisena työpaikkana voidaan pitää hänen säännöllistä työnteekopaikkaansa eli maatilaa tai muuta esimerkiksi maatilalla harjoitettuun liitännäistoimintaan liittyvää säännöllistä työnteekopaikkaa, johon vastaavasti sovelletaan 20 §:n 1 kohdan säännöstä työpaikan ja asunnon välisestä matkasta. Maatalousyrittä-

jä voi kuitenkin tehdä maatalousyrittäjätyötä muuallakin kuin säännöllisessä työnteekopaikassa ja tällöin työnteekopaikan alue määräytyy kyseisen työtehtävän perusteella.

Se, mikä kuuluu työnteekopaikan alueeseen, rajaa puolestaan sen, mistä alkaa työnteekopaikan ulkopuolinen alue. Maatalousyrittäjätyöhön liittyvien työtehtävien suorittamisen kautta määräytyisi samalla myös maatalousyrittäjän työnteekopaikan alue. Koska maatalousyrittäjätyölle on ominaista, että maatalousyrittäjä usein asuu tilallaan, säännöksissä on otettu huomioon maatalousyrittäjän työnteekopaikan alueen rajautumisen osalta se, että maatalousyrittäjällä asunto ja muut yksityiskäytössä olevat alueet eivät ole samalla tavalla erotettavissa työpaikasta tai työnteekopaikasta kuin työntekijällä. Korvausedellytykset määräytyvät jäljempänä osin myös sen toiminnan perusteella, jossa tapaturma sattuu ilman, että turvan soveltamisalaa olisi rajattu alueellisesti. Tämä on tarpeen, koska sama toiminta voi tapahtua sekä työnteekopaikkaan kuuluvalla alueella että myös sen ulkopuolella.

18 §. Maatalousyrittäjätyössä sattunut tapaturma. Pykälässä säädettäisiin, mitä työssä sattuneella tapaturmalla tarkoitetaan. Maatalousyrittäjän työtehtävät ja niiden tekemistavat määrittävät pykälän soveltamisalan. Maatalousyrittäjälle työnteon yhteydessä sattuneina tapaturmina pidettäisiin lähtökohtaisesti sellaisissa työtehtävissä sattuneita tapaturmia, jotka nykyisenkin lain mukaan on korvattu maatalousyrittäjätyössä sattuneina. Työnteon yhteydessä sattuneina tapaturmina pidettäisiin myös välittömästi maatalousyrittäjän työsuoritukseen liittyvien työhön valmistautumiseen ja työn lopettelemiseen liittyvien toimien yhteydessä sattuneita tapaturmia. Tällaisia toimia olisivat esimerkiksi välittömästi työsuoritukseen liittyvä työvaatteisiin pukeutuminen ja työvälineiden hakeeminen sekä työnteon lopettelemiseen liittyvinä toimina välittömästi työsuoritukseen liittyvä peseytyminen, vaatteiden vaihto ja vaatteiden kuivumaan asettelu. Erityinen piirre maatalousyrittäjätoiminnalle on, että maatalousyrittäjä usein asuu siellä, missä hän myös harjoittaa yritystoimintaansa. Maatalousyrittäjän asunnossaan tekemä maatalousyrittäjätyö ja asunnossa tapahtuvat välittömästi työ-

suoritukseen liittyvät työhön valmistautumiseen ja lopettamiseen liittyvät toimet olisivat korvaussuojan piirissä. Kuten nykyisinkin, työtehtävien suorittamiseen liittyvä korvausuoja maatalousyrittäjän asunnossa ei kattaisi kuitenkaan maatalousyrittäjän asunnossa liikkumista työvaatteita haettaessa, työhön lähdeäessä tai sieltä palattaessa. Asunnossa liikkumisen yhteydessä sattuneet tapaturmat olisivat kuitenkin korvaussuojan piirissä, jos asunnossa liikkuminen on johtunut maatalousyrittäjätyöhön liittyvän työtehtävän suorittamisesta kuten esimerkiksi tilanteessa, jossa maatalousyrittäjä on maatalousyrittäjän kirjanpitoa koskevaa mappia hyllyyn laittaessaan kompastunut.

Maatalousyrittäjä tekee työpäivänsä aikana sekä yritystoimintaansa liittyviä tehtäviä että yksityistalouteen liittyviä tehtäviä. Oikeuskäytännössä on vakiintunut periaatteet siitä, mitä on katsottu yksityistalouteen liittyviksi tehtäviksi, eikä näitä periaatteita ole tarkoitus muuttaa. Yksityistalouden töitä olisivat siten edelleen esimerkiksi polttopuiden teko yksityistalouden rakennusten lämmittämiseen, asuinpiirin kunnostaminen sekä tilalla sijaitsevien yksityisrakennusten rakentaminen, korjaus ja kunnostus. Kuten nykyisinkin, kotitaloustyö olisi maatalousyrittäjätyötä, jos työ tehdään vieraiden työntekijöiden hyväksi.

Pykälän 2 momentin mukaan maatalousyrittäjätyössä sattuneena pidettäisiin myös tapaturmaa, joka on sattunut maatalousyrittäjälle työtehtävästä johtuvan matkustamisen aikana. Säännös kattaisi työtehtävien edellyttämän liikkumisen maatalousyrittäjän eri työntekopaikkojen välillä. Matkustaminen voisi alkaa myös maatalousyrittäjän asunnolta. Jos maatalousyrittäjä aloittaisi työpäivänsä menemällä suorittamaan työtehtävänsä muualle kuin vakinaiseen työpaikkaansa, matka kyseiselle työntekopaikalle olisi säännöksessä tarkoitettua matkustamista. Vastavasti matka kyseiseltä muulta kuin vakinaiselta työntekopaikalta takaisin asunnolle olisi säännöksessä tarkoitettua matkustamista. Kyse voisi olla matkustamisesta asunnolta työkohteeseen tai työkohteesta toiseen samalla paikkakunnalla tai toiselle paikkakunnalle tai ulkomaille kohteeseen, jossa maatalousyrittäjän on tarkoitus tehdä työtään. Edellytyksenä on, että matka on välttämätön, jotta maatalo-

usyrittäjä pystyy tekemään kyseisen työtehtävän.

Pykälän 2 momentissa tarkoitettussa matkustamisessa on kysymys muusta kuin 20 §:n 1 kohdassa tarkoitettua vakituisen työpaikan ja asunnon välisestä matkasta. Tämän vuoksi on tarpeen säätää matkustamiseen kuuluvista vähäisistä poikkeamista erikseen tässä momentissa, jotta korvausuoja matkan osalta olisi samanlainen maatalousyrittäjän matkustaessa asunnoltaan työntekopaikalle kuin se olisi hänen mennessään asunnoltaan niin sanottuun vakituisen työpaikkaan.

Korvattavan vahinkotapahtuman tulisi sattuua matkustettaessa. Matkustamiseen kuuluisi matkantekoon tavanomaisesti liittyvä toiminta esimerkiksi pysähdyksineen kulkuneuvon vaihtoa varten. Matkustamiseen katsottaisiin kuuluvan myös 20 §:n 1 kohdassa tarkoitettu vähäinen poikkeaminen matkareitiltä. Vähäinen poikkeaminen koskisi siten poikkeamista matkareitiltä lasten päivähoidon, ruokakaupassa käynnin tai muun niihin rinnastettavan syyn vuoksi. Säännöksen tarkoittamasta matkustamisesta ei olisi enää kyse, kun maatalousyrittäjä on saapunut työntekopaikkaan tai työkohteeseen sijaitsevaan yöpymispaikkaan. Jos matka edellyttäisi hotelliyöpymistä, matkustamiseen ja työtehtävän suorittamiseen liittyvä korvausuoja ei kattaisi matkakohdeeseen yöpymiseen liittyvää vapaa-aikaa eikä muutakaan matkakohteeseen oleskelemiseen liittyvää, työtehtävien suorittamiseen liittyvätöntä vapaa-aikaa. Jäljempänä ehdotettavan 21 §:n 1 momentin 7 kohdan mukainen poikkeuksellista tapaturman vaaraa aiheuttavissa olosuhteissa majoittumiseen liittyvä turva olisi kuitenkin voimassa myös edellä tarkoitettuna vapaa-aikana.

Maatalousyrittäjätyöhön liittyy myös yrityksen pankki- ja viranomaisasioiden sekä erilaisten kauppa-asioiden hoitamista. Kuten nykyisinkin, itse asiointitehtävän suorittamiseen katsottaisiin olevan työtehtävän suorittamista ja tässä yhteydessä sattunut tapaturma korvattaisiin työnteon yhteydessä sattuneena. Matkaa asunnolta tai työntekopaikan alueelta asiointipaikalle pidettäisiin maatalousyrittäjän työtehtävän vuoksi tapahtuvana matkustamisena edellyttäen, että matkan pääasiallinen tarkoitus olisi maatalousyrittäjätyöhön liittyvän asiointityötehtävän suorittaminen.

Arvio matkan pääasiallisesta tarkoituksesta tehtäisiin kyseessä olevan matkaosuuden perusteella. Lain 20 §:n 1 kohdassa tarkoitettu vähäinen poikkeama työtehtävän suorittamiseen liittyvältä reitiltä olisi turvan piirissä, mutta ei itse poikkeamaan liittyvä toiminta.

Jos maatalousyrittäjä lähtisi asiointimatkalta muualta kuin työtekopaikaltaan tai asunnoltaan, kuten esimerkiksi vapaa-ajan toiminnoista tai muusta yksityiselämänsä liittyvästä lähtöpaikasta tai vähäiseen poikkeamaan liittyvästä paikasta, matkaosuus edellä mainitun lähtöpaikan ja asiointipaikan välissä olisi turvan piirissä edellyttäen, että maatalousyrittäjä on menossa välittömästi suorittamaan asiointiin liittyvää työtehtävää ja matka on välttämätön työtehtävän suorittamiseksi. Maatalousyrittäjän suoritettua asiointitehtävänsä, hänen seuraavaksi aloittamansa matka olisi jälleen turvan piirissä, jos kyseisen matkaosuuden pääasiallinen tarkoitus liittyisi myös maatalousyrittäjätyöhön tai olisi palaamista takaisin työtekopaikan alueelle tai maatalousyrittäjän asunnolle. Jos maatalousyrittäjä asiointitehtävän suoritettuaan lähtisi muuhun kuin maatalousyrittäjätyöhön liittyvään kohteeseen, kyseinen matkaosuus ei olisi turvan piirissä, ellei olisi kysymys vähäisestä poikkeamasta.

19 §. Tapaturma maatalousyrittäjän työtekopaikan alueella. Pykälä sisältäisi niin sanotun alueperiaatteen. Sen mukaan korvausuoja koskisi lähtökohtaisesti muuta toimintaa kuin varsinaisten työtehtävien suorittamista oleskeltaessa työstä johtuen työtekopaikkaan kuuluvalla alueella. Työtekopaikalla tarkoitettaisiin tässä yhteydessä paikkaa, jossa maatalousyrittäjän työ tehdään. Se määrittäisi maatalousyrittäjän yksilöllisten työtehtävien luonteen ja sisällön sekä yritystoiminnan ja työtekopaikan olosuhteiden mukaan. Työtekopaikalla ei siten tarkoitettaisi pelkästään kiinteää työtilaa, kuten navettaa ja kuivuria, vaan ylipäätään mitä tahansa työtekopaikkaa, jossa maatalousyrittäjä suorittaa työtehtäviään. Maatalousyrittäjän tehdessä esimerkiksi peltotöitä, työtekopaikan alue olisi traktori ja kyseinen peltoala, jolla hän tekee peltotöitä. Maatalousyrittäjän tehdessä työtä navetassa, työtekopaikan alue olisi kyseinen navetta ja se alue, jossa maatalousyrittäjä tekee työtehtäviään. Jos työn suo-

rittamisen paikka vaihtelee, työtekopaikan alue on aina siellä, missä maatalousyrittäjä kulloinkin työtehtäviään suorittaa.

Kuten työntekijöilläkin, korvaussuojan piiriin kuuluvan toiminnan täytyisi olla työnteosta johtuvaa työtekopaikalla olemiseen liittyvää tavanomaista toimintaa. Työntekijöillä työtekopaikalla olemiseen liittyvää tavanomaista toimintaa on muun muassa työtekopaikan alueella tapahtuvat virkistys-, kahvi- ja ruokailutauot. Tavanomaisuutta arviointiin yleisestä näkökulmasta, mitä on pidettävä yleensäkin tavanomaisena toimintana työtekopaikalla sekä myös kyseisen maatalousyrittäjätoimintaa harjoittavan yrityksen olosuhteet huomioon ottaen. Alueperiaatteen nojalla ei ole tarkoitus korvata tapaturmia, jotka ovat sattuneet sellaisen toiminnan yhteydessä, jossa on kysymys työtekopaikan alueella tapahtuvista maatalousyrittäjän yksityistalouden töiden suorittamisesta tai maatalousyrittäjän vapaa-aikaan liittyvistä toimista.

Maatalousyrittäjän työtekopaikan alueella tarkoitettaisiin aluetta, jolla maatalousyrittäjä harjoittaa maatalousyrittäjätoimintaansa ja suorittaa työtehtäviään. Työtekopaikan alueeseen kuuluisivat myös maatalousyrittäjän työtekopaikan alueella mahdollisesti sijaitsevat ruokailu-, kahvi- sekä peseytymis- ja WC-tilat. Eväiden syöminen pellon laidalla tai maatalousyrittäjän edellä kuvatussa työtekopaikan alueella sijaitsevassa taukotilassa olisi korvaussuojan piirissä alueperiaatteen nojalla. Jos maatalousyrittäjä tekisi esimerkiksi lumenaurausta maatalouden liitännäistoimintana, työpaikan alue olisi itse lumenauraustraktori sekä alue, jossa hänen on kuljetettava ajoneuvoaan. Kahvi-, ruokailu- ja WC-käyntien kuuluminen korvaussuojan piiriin arviointiin jäljempänä säädettävän työpaikan alueen läheisyydessä pidettyjä tavanomaisia ruokailu- ja virkistystaukoja koskevan 20 §:n 2 kohdan nojalla.

Maatalousyrittäjätoiminnalle on ominaista, että maatalousyrittäjä asuu usein maatilallaan ja yritystoimintaa harjoitetaan asunnon ja sen pihapiirin läheisyydessä sekä myös itse asunnossa. Alueperiaate koskee muita kuin työnteon yhteydessä sattuneita tapaturmia. Työn ja vapaa-ajan toimintojen erotteluun liittyvien rajanveto-ongelmien vuoksi työtekopaikan aluetta ehdotetaan pykälän

2 momentissa rajattavaksi siten, että maatalousyrittäjillä työntekopaikan alueeseen eivät kuuluisi maatalousyrittäjän asunto tai pääasiallisesti yksityiskäytössä olevat alueet. Asunnolla tarkoitettaisiin koko rakennusta, jossa maatalousyrittäjä asuu, vaikka siellä olisi yksittäisiä huoneita tai tiloja, joita käytetään myös työssä. Asunnolla tarkoitettaisiin paitsi maatalousyrittäjän vakinaista asuntoa, myös maatalousyrittäjän vapaa-ajan asuntoa tai tilapäistä asuntoa. Asunnossa tehtävä maatalousyrittäjätyö olisi turvan piirissä 18 §:n nojalla, eikä työntekopaikan alueen rajaaminen säännöksessä ehdotetulla tavalla vaikuttaisi työnteon yhteydessä sattuneiden vahinkotapahtumien korvaamiseen. Koska maatalousyrittäjätyötä on muun muassa työsuoritukseen välittömästi liittyvä työvaatteiden vaihto ja peseytyminen, ei asuntoa koskevan rajauksen johdosta korvaussuoja katkeaisi välttämättä heti siihen, kun maatalousyrittäjä astuu ulko-ovenssa sisäpuolelle, jos hän suorittaa sisälle tultuaan vielä edellä mainittuja välittömästi työsuoritukseen liittyviä toimia.

Maatiloilla asuntoon liittyy usein myös maatalousyrittäjän yksityiskäytössä oleva pihapiiri sekä mahdollisesti muita alueita tai rakennuksia, jotka ovat pääasiallisesti yksityiskäytössä. Tällaisia alueita olisivat esimerkiksi kesäkeittiö, grillikatos, uimapaalu tai -allas, rantasauna, harrastustoimintaan käytettävä rakennus tai vapaa-ajan liikuntaan käytettävä alue kuten esimerkiksi urheilukenttä tai trampoliini. Maatalousyrittäjän pääasiallisesti yksityiskäytössä olevilla alueilla sattuneita tapaturmia ei korvattaisi alueperiaatteen nojalla, mutta tapaturmat korvattaisiin myös näillä alueilla, jos ne olisivat sattuneet työnteon yhteydessä. Asunnossa tai muulla työntekopaikkaan kuulumattomalla alueella sattunut tapaturma voisi tulla korvattavaksi myös 20 §:ssä tai 21 §:ssä säädettyjen olosuhteiden perusteella.

20 §. Tapaturma maatalousyrittäjän työntekopaikan alueen ulkopuolella. Pykälässä säädettäisiin korvaussuojasta työntekopaikan alueen ulkopuolella. Suojan piiriin kuuluvan toiminnan tulisi olla pykälässä mainituille olosuhteille tavanomaista. Tarkoituksena on, että tavanomaisuutta arvioitaisiin lähtökohteisesti yleiseltä kannalta, mutta myös kysei-

sen maatalousyrittäjätoimintaa harjoittavan yrityksen yksilölliset olosuhteet tulisi ottaa huomioon. Siten kaikki toiminta, joka mainituissa olosuhteissa tapahtuu, ei kuuluisi suojan piiriin. Vahingon tulisi myös olla yhteydessä pykälässä tarkoitettuun toimintaan.

Ensimmäisenä olosuhteena mainitaan pykälän 1 kohdassa tavanomainen maatalousyrittäjätyöstä johtuva matka asunnon ja työpaikan välillä. Sillä tarkoitettaisiin matkaa työpäivän alkaessa asunnolta työpaikalle ja työn päätyttyä takaisin. Työpaikalla tarkoitettaisiin tässä yhteydessä työntekopaikkaa, jossa maatalousyrittäjä työskentelee säännöllisesti eli hänen maatilaansa tai muuta niin sanottua vakituista maatalousyrittäjätyöhön liittyvää työntekopaikkaa. Jos maatalousyrittäjä ei ole matkalla tässä pykälässä tarkoitettuun työntekopaikkaan, hänen liikkumisensa muuhun kuin vakituisen työntekopaikkaan käsitellään 18 §:n mukaisena matkustamisena.

Turvan piiriin voisi kuulua myös useampi vastaava matka työpäivän aikana. Kuten työntekijöilläkin, työssäkäynnistä johtuvalla matkalla ei tarkoitettaisi käyntiä kotona kesken työpäivän omien asioiden hoidon tai muun työhön liittymättömän syyn vuoksi. Soveltamiskäytännön olisi tarkoitus olla yhdenmukainen työtaturma- ja ammattitautilaissa olevan vastaavan säännöksen kanssa. Maatalousyrittäjillä matka työntekopaikkaan saattaa olla hyvinkin lyhyt, jos maatalousyrittäjä asuu maatilallaan. Aina maatalousyrittäjä ei asu tilallaan ja useimmiten ainakin kalastajat ja poronhoitajat asuvat kauempana työntekopaikastaan. Lisäksi maatilalla asuvan maatalousyrittäjänkin työmatka voi muodostua pitkäksi, jos hän on menossa työskentelemään etäämmälle pellolle. Tavanmukaisella työssäkäynnistä johtuvalla matkalla tarkoitettaisiin sellaista asunnon ja työpaikan välistä matkaa, jonka käyttäminen on perusteltua ottaen huomioon muun muassa kulkuyhteydet, käytettävä kulkuväline, liikenneolosuhteet sekä matkan pituus ja siihen kuluva aika.

Pykälän 1 kohdassa tarkoitettuun asunnon ja työpaikan väliseen matkaan luettaisiin myös vähäinen poikkeaminen tavanomaiselta matkareitiltä, kun poikkeaminen tapahtuu lasten päivähoitoon viennin tai sieltä noudon, ruokakaupassa käynnin tai muun niihin rin-

nastettavan syyn vuoksi. Kuten työntekijöilläkin muu rinnastettava syy voisi olla esimerkiksi lapsen vienti tai noutaminen koulusta, poikkeaminen tavanomaiselta matkareitiltä huoltoasemalle auton tankkaamiseksi tai auton vieminen työmatkareitin varrella olevaan korjaamoon. Lähtökohtana poikkeamien arvioinnissa olisi se tavanomainen reitti, jota maatalousyrittäjä käyttäisi matkalla maatalousyrittäjätyöhönsä ilman edellä tarkoitettua syytä. Kuten työntekijöilläkin, vähäisenä ei pidettäisi poikkeamaa, jossa on pikemminkin kysymys erillisestä matkasta kuin poikkeamasta. Vähäinen poikkeama ei olisi kysymyksessä, kun poikkeaminen asunnon ja työpaikan väliseltä reitiltä on ajallisesti tai matkallisesti huomattava. Näin on yleensä silloin, jos maatalousyrittäjä asioi matkan varrella useissa eri kaupoissa tai käy matkalla syömässä ravintolassa. Kohdassa mainitulla muulla syyllä tarkoitettaisiin esimerkiksi lapsen vientiä ja noutoa koulusta, poikkeamista tavanomaisen työmatkareitin varrella olevalla huoltoasemalla auton tankkaamiseksi tai auton vientiä työmatkareitin varrella olevaan korjaamoon. Kun poikkeaminen ei olisi huomattava, korvaussuoja koskisi sitä aikaa, jonka maatalousyrittäjä suorittaa matkaa poikkeavaa matkareittiä pitkin. Siten turva ei ulottuisi itse sen tehtävän tai toiminnan suorittamiseen, jonka vuoksi poikkeaminen tavanomaiselta reitiltä tapahtuu, kuten asiointia ruokakaupassa tai päiväkodissa. Jos poikkeama ei olisi vähäinen, maatalousyrittäjä olisi suojan piirissä, kun hän palaa tavanmukaiselle asunnon ja työpaikan väliselle reitille. Näin ei kuitenkaan olisi silloin, kun kysymys on ajallisesti niin huomattavasta poikkeamasta, ettei matkaa enää voida pitää maatalousyrittäjätyöstä johtuvana asunnon ja työpaikan välisenä matkana.

Asunnolla tarkoitettaisiin paitsi maatalousyrittäjän vakinaista asuntoa, myös tilapäistä asuntoa tai työn edellyttämää majoitusta samoin kuin vapaa-ajan asuntoa, josta maatalousyrittäjä kulkee työn vuoksi maatalousyrittäjätyön suorittamispaikalle. Erityisesti kasviviljelytiloilla työskentelevät maatalousyrittäjät työskentelevät maatalousyrittäjätyön rinnalla usein myös työsuhdetyössä, jolloin he eivät välttämättä asu maatilalla. Tällöin

maatilan etäisyys vakinaiseen asuntoon voi vaihdella puolen tunnin ajomatkasta hyvinkin pitkään ajomatkaan. Maatalousyrittäjä saattaa viettää kyseisellä maatilalla myös vapaa-aikaansa ja lomiaan. Edellä kuvatussa tilanteessa maatalousyrittäjän matka vakinaisesta asunnostaan maatilalle olisi säännöksessä tarkoitettu työstä johtuva asunnon ja työpaikan välinen matka, jos matka pääasiallisesti johtuisi maatalousyrittäjätyöstä. Kuten työntekijöilläkin, jotta kysymyksessä voitaisiin katsoa olevan säännöksessä tarkoitettu työstä johtuva matka, sen tulisi tapahtua sellaiseen aikaan, että matkan voitaisiin katsoa olevan kiinteässä ja läheisessä ajallisessa yhteydessä maatalousyrittäjätyön päättymiseen tai alkamiseen. Jos maatalousyrittäjä esimerkiksi saapuisi vakinaisesta asuinpaikastaan kauempana sijaitsevalle tilalleen vasta myöhään illalla, matkaa pidettäisiin työstä johtuvana, jos maatalousyrittäjä aloittaisi työnteon välittömästi seuraavana aamuna. Jos edellä tarkoitettun matkan ja työnteon aloittamisen tai päättymisen välillä olisi pidempi ajanjakso esimerkiksi vapaa-ajan viettoon johtuvista syistä, säännöksessä tarkoitettuna maatalousyrittäjätyöstä johtuvana matkana pidettäisiin vain matkaa maatilalla sijaitsevan asunnon ja työpaikan välillä. Vastaavasti kuin työntekijöillä, kotimatkaa maatilalta vakinaiselle asunnolle voitaisiin kuitenkin pitää pykälässä tarkoitettuna asunnon ja työpaikan välisenä matkana, jos olosuhteet huomioon ottaen ei voitaisi edellyttää, että matka olisi pitänyt tehdä heti työn päätyttyä. Tältä osin olisi tarkoitus noudattaa vastaavaa soveltamiskäytäntöä kuin työntekijöillä.

Kuten työntekijöillä, korvaussuoja edellyttäisi lisäksi, että tapaturma on sattunut edellä tarkoitettulle matkalle ominaisessa toiminnassa. Asunnon ja työpaikan välisen matkan suorittamiselle ominaista toimintaa olisi esimerkiksi tiellä eteen juuttuneen auton työntäminen silloin, kun se on edellytyksenä sille, että pääsee jatkamaan matkaansa. Turvan piiriin ei kuuluisi toiminta, joka ei ole ominaista matkan suorittamiselle. Tarkoitus olisi, että matkan suorittamiselle ominaisen toiminnan osalta noudatettaisiin vastaavaa soveltamiskäytäntöä kuin työntekijöillä.

Pykälän 2 kohta koskee työnteeseen liittyvää taukoa, jonka aikana maatalousyrittäjä

poistuu työntekopaikaltaan sen läheisyyteen ruokailemaan tai virkistäytymään. Ehdotettava säännös koskisi esimerkiksi tilannetta, jossa maatalousyrittäjä kävisi peltotöissä ollessaan työpaikan alueen läheisyydessä olevalla huoltoasemalla ruokailemassa. Korvaussuojan piirissä olisi tällöin maatalousyrittäjän matka taukopaikalle, itse ruokailutapahtuma sekä matka takaisin työpaikan alueelle.

Maatalousyrittäjän työtekopaikan alueeseen ei kuulu maatalousyrittäjän asunto. Maatalousyrittäjätoiminnalle on hyvin tyypillistä, että maatalousyrittäjä ruokailee pääsääntöisesti kotonaan. Maatalousyrittäjän kotona tapahtuva ruokailu, kahvitelu tai esimerkiksi wc-käynti olisi turvan piirissä ehdotettavan säännöksen nojalla, jos maatalousyrittäjä tulee esimerkiksi navetassa tekemänsä työntekojakson jälkeen välittömästi kotiinsa edellä tarkoitetulle tauolle ja palaa tauon jälkeen välittömästi takaisin maatalousyrittäjätyöhön. Turvan piirissä olisi vain ruokailu- ja virkistystauolle ominainen tavanomainen toiminta. Koska maatalousyrittäjä pääsääntöisesti ruokailee kotonaan, säännöksessä tarkoitettuun työntekojaksojen välissä pidetyn tavanomaisen ruokailutauon osalta korvaussuojan piirissä olisi matka asunnolle, itse ruokailutapahtuma sekä matka asunnolta takaisin työpaikan alueelle. Maatalousyrittäjän saavuttua asunnolleen turvan piirissä olisi vielä tauon pitämiseksi tarpeelliset välittömästi työnteon lopettamiseen liittyvät toimet kuten työvaatteiden riisuminen ja peseytyminen. Turvan piirissä olisi myös asunnossa tapahtuva ruokailu sellaisella tauolla, jonka maatalousyrittäjä pitää asunnossa tekemänsä maatalousyrittäjätyön lomassa, jos työnteko jatkuisi välittömästi ruokailutauon jälkeen.

Ruoan valmistus tai muut yksityistalouden kotitaloustyöt eivät olisi turvan piirissä säännöksessä tarkoitettuna ruokailutauolle ominaisena toimintana, koska maatalousyrittäjä ruokailee kotonaan myös vapaa-aikaan liittyvissä olosuhteissa. Ruoan valmistus voisi olla kuitenkin turvan piirissä maatalousyrittäjätyönä, jos kysymys olisi vieraiden työntekijöiden ruokahuollosta. Koska maatalousyrittäjällä ei ole työaikaa, arvioitaessa sitä, olisi ko kysymyksessä työstä johtuva ruokailutauko, arviossa olisi otettava huomioon pidetyn tauon ajallinen kesto ja ajankohta. Tauosta ei

olisi kysymys esimerkiksi silloin, jos kyseessä olisi päivän päätteeksi syöty iltapala, jonka jälkeen työntekoa ei välittömästi jatkettaisi aterioinnin jälkeen. Tauosta ei olisi myöskään kysymys, jos tauon ajallinen kesto olisi sellainen, että maatalousyrittäjän olisi katsottava siirtyneen jo vapaa-ajan toimintoihin. Arvioitaessa taukopaikan etäisyyttä suhteessa työntekopaikan alueeseen olisi kuitenkin soveltamiskäytännössä otettava huomioon, että maaseudulla etäisyydet ovat pidempiä ja ruokailupaikkoja on harvemmassa.

21 §. Maatalousyrittäjän tapaturma erityisissä olosuhteissa. Pykälässä säädettäisiin korvaussuojasta eräissä työhön tai työssäoloon liittyvissä olosuhteissa myös muussa toiminnassa kuin 18 §:ssä tarkoitettussa työssä tai 19 §:ssä tarkoitettuna työntekopaikan alueella. Pykälän 1 momentin 1 kohdassa säädetään korvaussuojasta työhön liittyvässä koulutustilaisuudessa. Selvästi työhön kuulumaton, kuten maatalousyrittäjän omiin harrastuksiin liittyvä koulutus ei olisi tällainen koulutus.

Maatalousyrittäjätyöhön liittyvällä koulutustilaisuudella tarkoitettaisiin maatalousyrittäjän työtehtäviin liittyvää koulutustilaisuutta. Työtehtäviin liittyvänä voitaisiin pitää sellaista koulutusta, jota maatalousyrittäjän yritystoiminnassa vaadittava osaaminen edellyttäisi ja joka liittyisi maatalousyrittäjän omaan maatalousyrittäjätoimintaan. Säännöksessä tarkoitettu koulutustilaisuus tarkoittaisi tietyille kohderyhmälle suunnattua tilaisuutta, jossa olisi ulkopuolinen järjestävä organisaatio sekä tietty ohjelma, johon maatalousyrittäjä osallistuisi. Säännöksessä tarkoitettu koulutustilaisuus olisi esimerkiksi maataloustukiin, verotukseen tai viestintään liittyvä koulutustilaisuus. Tilaisuus voisi olla kestoltaan muutaman tunnin kestävä, koko päivän kestävä tilaisuus tai useamman päivänkin kestävä tilaisuus, jolla olisi päiväkohtainen ohjelma. Jos maatalousyrittäjä esimerkiksi harjoittamansa maatilamatkailutoiminnan johdosta tarvitsisi työssään kielikoulutusta, osallistumista kielitunneille tai yksityisopettajan antamaa kielenopetusta voitaisiin pitää säännöksessä tarkoitettuna koulutustilaisuutena.

Säännöksessä tarkoitettua koulutustilaisuuteen kuuluvaa toimintaa olisivat myös tilai-

suuden ohjelmaan kuuluvat ruokailu- ja virkistystauot. Kuten työntekijöilläkin turva ei kattaisi toimintaa koulutustilaisuuteen liittyvän ruokailu- tai virkistystauon aikana, jos maatalousyrittäjä on poistunut tilaisuuden pitopaikalta tai sen välittömästä läheisyydestä omaehtoisen ruokailun tai yksityisasioiden takia. Useamman päivän kestävien tilaisuuksien osalta suojan piirissä olisi toiminta, joka kunakin päivänä kuuluu kyseisen koulutustilaisuuden ohjelmaan ja olisi kyseiselle tilaisuudelle ominaista toimintaa. Siten esimerkiksi hotellissa tai laivaristeilyllä järjestettävän koulutustilaisuuden ohjelman ulkopuolella oleva vapaa-aikaan kuuluva toiminta jäisi suojan ulkopuolelle. Jos koulutustilaisuuteen liittyisi myös ohjelmallista virkistystoimintaa, korvaussuoja määräytyisi tältä osin pykälän 1 momentin 2 kohdassa olevan koulutustilaisuuksiin liittyviä virkistystilaisuuksia koskevan säännöksen perusteella.

Pykälän 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetuissa työhön tai 1 kohdassa tarkoitettuun koulutukseen liittyvissä virkistystilaisuuksissa on lähtökohtaisesti kysymys muusta kuin työtehtävien tekemisestä tai siihen liittyvästä koulutuksesta. Käytännössä voi joskus olla vaikeata vetää rajaa sen välille, onko kysymyksessä koulutus- vai virkistystilaisuus, tai tilaisuus voi olla järjestetty osin molempia tarkoituksia varten. Siksi on perusteltua, että molemmissa tapauksissa korvausedellytykset ovat pääsääntöisesti samat. Korvattavuudessa olisi eroja vain 29 §:n mukaisen ammattitaidin, 34 §:n mukaisen pahoinpitelyn tai muun tahallisen teon aiheuttaman vahingon ja 35 §:n mukaisen henkisen järkytysreaktion korvaamisen osalta.

Virkistystilaisuudessa on lähtökohtaisesti kysymys muusta kuin työtehtävien tekemisestä tai työtehtäviin liittyvästä koulutuksesta. Tilaisuuteen liittyvän korvaussuojan kannalta on arvioitava tilaisuuden liittyminen työhön; onko tilaisuuteen osallistumisen syytä enemmän oman harrastuksen toteuttaminen tai muu yksityiselämään liittyvä syy kuin työtehtävistä johtuva syy. Työntekijöillä virkistystilaisuuden järjestävä taho voi olla työnantaja tai muu ulkopuolinen taho, jonka järjestämään tilaisuuteen osallistumisen työnantaja on hyväksynyt. Maatalousyrittäjillä työhön liittyvällä virkistystilaisuudella tar-

koitettaisiin maatalousyrittäjän harjoittamaan yritystoimintaan liittyvää tilaisuutta, jossa tilaisuudella on jokin ulkopuolinen järjestävä organisaatio ja ohjelma. Maatalousyrittäjien keskenään järjestämät virkistystilaisuudet eivät olisi säännöksessä tarkoitettua toimintaa. Maatalousyrittäjätyöhön liittyvien virkistystilaisuuksien järjestävinä tahoina voisivat olla esimerkiksi maatalousyrittäjän yritystoimintaan liittyviä tuotantopanoksia, kuten esimerkiksi suurempia työkoneita myyvien tai maatalousyrittäjän yrityksen tuotteita ostavien tahojen, kuten esimerkiksi meijerien järjestämät ohjelmalliset tilaisuudet. Esimerkiksi maatalousyrittäjän työssään tarvitseman leikkuupuimurin hankintaan voi liittyä myyjän järjestämä asiakastilaisuus, jossa on asiaohjelma sekä ruokailu. Maatalousyrittäjätyöhön liittyviä virkistystilaisuuksia voisivat olla myös sadonkorjuujuhlat, joissa on järjestäjänä ulkopuolinen organisaatio ja tilaisuuteen liittyy myös ohjelma. Pykälässä tarkoitettuihin koulutustilaisuuksiin liittyvinä virkistystilaisuuksina voitaisiin pitää esimerkiksi Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen maatalousyrittäjille järjestämiä työhyvinvointitilaisuuksia, jotka sisältävät työhyvinvointiin liittyvää asiaohjelmaa ja ohjelmaan kuuluvaa virkistystoimintaa.

Kuten työntekijöilläkin, suoja koskisi vain sitä toimintaa, joka kuuluu virkistystilaisuuteen. Korvaussuojan piirissä olevan toiminnan tulisi tapahtua virkistystilaisuudelle varatun ajan ja ohjelman puitteissa. Se, mikä on tällaiseen tilaisuuteen kuuluvaa toimintaa, tulisi arvioida ensisijaisesti tilaisuuden ohjelman ja tilaisuuden luonteen perusteella ja viime kädessä sen mukaan, mitä yleisen käytännön mukaan voidaan katsoa kuuluvan tällaiseen tilaisuuteen. Maatalousyrittäjätyöhön liittyvissä virkistystilaisuuksissa korvaussuoja olisi vastaava kuin työntekijöillä. Suojan piiriin kuuluisi tilaisuuden yhteyteen järjestettyyn ruokailuun tai virkistykseen tavanomaisesti liittyvät toiminta.

Kuten työntekijöilläkin turva koskisi myös erilaisten liikunnan muotojen yhteydessä sattuneita vahinkoja, jos tällainen toiminta sisältyisi virkistystilaisuuden ohjelmaan. Korvaamisen edellytyksenä olisi, että vahinkotapahtuma on syy-yhteydessä pykälän 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettuun virkistysti-

laisuuteen kuuluvaan toimintaan. Tällaista toimintaa ei olisi rikollinen tai muu selvästi kielletty toiminta. Sellaista ei olisi myöskään toiminta, jossa on kysymys erityistä tapaturman vaaraa aiheuttavasta, tilaisuuden ohjelmaan kuulumattomasta toiminnasta kuten omaehtoisesta kiipeilystä tai temppuilusta. Suojan piiriin toiminta voisi kuitenkin kuulua, jos se sisältyisi koulutus- tai virkistystilaisuuden ohjelmaan.

Korvaussuoja ei kattaisi oleskelua kokonaisuudessaan yöpymistä tai majoittumista edellyttävässä virkistystilaisuudessa. Siten esimerkiksi hotellissa tai laivaristeilyllä virkistystilaisuuden ohjelman ulkopuolella oleva vapaa-aikaan kuuluva toiminta jäisi suojan ulkopuolelle. Jos olisi kysymys useamman päivän kestävästä ulkomaanmatkasta, johon sisältyy osin maatalousyrittäjätyötä tai maatalousyrittäjätyöhön liittyvää koulutusta ja osin säännöksessä tarkoitettua virkistystoimintaa, korvaussuojan ulottuvuus määräytyisi päiväkohtaisesti sen mukaan, täyttäisikö kyseisen matkapäivän ohjelma maatalousyrittäjätyön ja siihen liittyvän virkistystilaisuuden tai maatalousyrittäjätyöhön liittyvän koulutus- ja virkistystilaisuuden edellytykset vai olisiko enemmänkin kysymys matkakohteessa tapahtuvasta yhteisestä vapaa-ajan viestosta ja ryhmämatkailusta.

Pykälän 1 momentin 1 ja 2 kohdassa säädetään työpaikan alueen ulkopuolella pidettävistä koulutus- ja virkistystilaisuuksista. Työntekijöillä työpaikan alueella järjestettävää koulutus- ja virkistystilaisuutta pidetään työpaikan alueella työssäoloon tavanomaisesti liittyvänä toimintana ja korvaussuoja määräytyy tällöin työtapaturma- ja ammattitautilain 22 §:n mukaan. Jos maatalousyrittäjätyöhön liittyvä koulutus- tai virkistystilaisuus järjestettäisiin maatalousyrittäjän työtekopaikan alueella, korvaussuoja määräytyisi vastaavasti kyseisen maatalousyrittäjän osalta 19 §:n mukaisesti.

Pykälän 1 momentin 3 kohdassa säädettäisiin korvaussuojasta hyvän työterveyshuoltokäytännön mukaisessa työkykyä ylläpitävässä toiminnassa. Korvaussuojan piirissä olisi toiminta, joka olisi järjestetty maatalousyrittäjälle työterveyshuoltolain mukaisena toimintana. Työntekijöillä työkykyä ylläpitävällä toiminnalla tarkoitetaan työnantajan järjes-

tämismääräykselle kuuluvaan toimintaan, joka järjestetään yhdessä työpaikan työterveyshuollon kanssa. Työterveyshuoltolain 12 §:n mukaan työnantajan järjestettäväksi kuuluu hyvän työterveyshuoltokäytännön mukaisesti omalta osaltaan suunnitella ja toteuttaa osana tässä laissa määriteltyjä työterveyshuollon tehtäviin kuuluvia työkykyä ylläpitäviä ja edistäviä toimenpiteitä, joihin sisältyy tarvittaessa kuntoutustarpeen selvittäminen.

Maatalousyrittäjillä säännöksessä tarkoitettua toimintaa olisi sellainen työterveyshuoltolain mukainen tarkoitettu työkykyä ylläpitävä toiminta, joka olisi järjestetty maatalousyrittäjälle työterveyshuollon palvelun tuottajan toimesta tai yhteistyössä työterveyshuollon palvelun tuottajan kanssa. Maatalousyrittäjillä työkykyä ylläpitävä toiminta on pitkälti maatalousyrittäjän omalla vastuulla olevaa toimintaa. Työterveyshuollon tehtävänä on toimia asiantuntijana ja toteuttaa työterveyshuoltolaissa määriteltyjen työterveyshuollon tehtävien kautta työkykyä ylläpitäviä ja edistäviä toimenpiteitä, joihin sisältyy tarvittaessa kuntoutustarpeen selvittäminen. Työkykyä ylläpitävä toiminta ei ole maatalousyrittäjillä yleensä erillistä toimintaa, vaan työterveyshuolto sisällyttää työkykyä ylläpitävän ja edistävän näkökulman omiin toimenpiteisiinsä ja selvityksiinsä. Hyvän työterveyshuoltokäytännön mukaiseen toimintaan kuuluu tietojen antaminen, ohjaus ja neuvonta maatalousyrittäjän työkyvyn edistämiseksi. Tietojen antamista toteutetaan pääsääntöisesti työoloselvitysten ja terveystarkastusten yhteydessä. Lisäksi työterveyshuolto voi järjestää myös erikseen työterveyshuoltolain mukaista työkykyä ylläpitävää toimintaa maatalousyrittäjille.

Työkykyä ylläpitävää toimintaa toteutetaan usein osana paikallisina projekteja yhteistyössä työterveyshuoltoyksikön ja muun järjestävän tahon kanssa. Tällaiset yhteistyöhankkeet olisivat myös säännöksessä tarkoitettua toimintaa, jos on kysymys työterveyshuoltolaissa tarkoitettua toiminnasta. Maatalousyrittäjille työterveyshuoltolain mukaisesti järjestetyn, työkykyä ylläpitävää toimintaa koskevan korvaussuojan olisi tarkoitus olla soveltamiskäytännössä yhteneväinen sen korvaussuojan kanssa, joka työtapaturma- ja

ammattitautilain 24 §:n 1 momentin 3 kohdan mukaan koskee työntekijöitä.

Kuten työntekijöillä, pykälän 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettu suoja ei myöskään koskisi vahinkoja, jotka sattuvat ajallisesti tai alueellisesti tässä kohdassa tarkoitettuun toimintaan liittyen, mutta joissa on asiallisesti kysymys selvästi muusta kuin kohdassa tarkoitettua toiminnasta.

Työntekijöillä työnantajan tai työntekijöiden omaehtoisesti järjestämä toiminta työpaikalla tai työaikana ei täytä säännöksen edellytyksiä, vaikka toiminnalla olisi vastaava tarkoitus. Maatalousyrittäjän vapaaajallaan omaehtoisesti harjoittama liikunta kuten esimerkiksi hiihto, sauvakävely tai lenkkeily ei olisi vastaavasti säännöksessä tarkoitettua järjestettyä toimintaa, vaikka työterveyshuoltoyksikön toimesta olisi maatalousyrittäjälle suositeltu liikuntaa työkyvyn ylläpitämiseen.

Pykälän 1 momentin 4 ja 5 kohta koskisivat tapaturmasuojaa, kun maatalousyrittäjä on vastaanottokäynnillä terveydenhuollossa. Edellytyksenä olisi, että käynti johtuisi säännöksissä mainituista syistä. Momentin 4 kohdassa todettaisiin turvan ulottuminen terveydenhuoltokäyntiin, jonka syynä on tämän lain nojalla korvattava vahinko tai sen epäily. Kuten työntekijöilläkin, turva koskisi vain tässä laissa tarkoitettua maatalousyrittäjää, ei siis eläkkeellä tai muutoin työelämän ulkopuolella olevaa henkilöä.

Jos kysymyksessä olisi äkillinen sairastuminen kesken työpäivän, käynti kuuluisi turvan piiriin vain, jos maatalousyrittäjä olisi lähtenyt vastaanotolle kesken työpäivän työn suorittamispaikalta. Työterveyshuoltolain 12 §:n mukaisella työterveyshuollolla tarkoitetaan työterveyshuollon ennaltaehkäisevää toimintaa kuten esimerkiksi maatalousyrittäjälle järjestettävää terveystarkastusta tai työolosuhdeselvitystä. Jos terveydenhuoltokäynnin syynä olisi jokin muusta lainsäädännöstä johtuva maatalousyrittäjätyöstä johtuva velvoite, käynti olisi myös tapaturmaturvan piirissä. Tarkoituksena on, että turva rajautuisi siihen aikaan, kun maatalousyrittäjä on vastaanottotiloissa ja siihen toimintaan, joka kuuluu vastaanottokäyntiin. Säännöksessä tarkoitettuna vastaanotolla käyntiin kuuluva toimintana pidettäisiin myös maatalous-

yrittäjän tilalla tapahtuvaa työterveyshuoltolain 12 §:n mukaiseen työterveyshuoltoon liittyvää tilakäyntiä sekä siihen mahdollisesti liittyvää terveystarkastusta.

Pykälän 1 momentin 6 kohdassa ulotettaisiin korvaussuoja koskemaan myös matkaa asunnolta tai työntekopaikalta 1—5 kohdassa tarkoitettuun toimintaan. Edellä tarkoitettu matka määrittyisi samoin edellytyksin kuin asunnon ja työpaikan välinen tavanomainen matka. Asunnolla tarkoitettaisiin maatalousyrittäjän vakinaista asuntoa, vapaa-ajan asuntoa, tilapäistä asuntoa sekä työn edellyttämää majoitusta. Tulkinnan kohteena voi olla muun muassa, onko kysymyksessä tavanomaisena pidettävä reitti ottaen huomioon sen ajallisen ja matkallisen pituuden ja matkalta mahdollisesti tehtävien poikkeaminen syy ja vähäisyys. Kun kysymys on äkillisestä sairastumisesta muun kuin pykälän 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettun syyn vuoksi kesken työpäivän, matkaa koskeva korvaussuoja koskisi luonnollisesti vain matkaa työntekopaikalta terveydenhuollon vastaanottopaikkaan ja sieltä asunnolle tai takaisin työntekopaikalle. Suojan piiriin kuuluisivat 20 §:n 1 kohtaa koskevan viittauksen perusteella sellaiset vahingot, jotka sattuvat tällaiselle matkalle ominaisessa toiminnassa.

Pykälän 1 momentin 7 kohta koskee korvaussuojaa tilanteessa, jossa maatalousyrittäjä joutuu työtehtäviensä vuoksi majoittumaan muualla kuin asunnossaan poikkeuksellista tapaturman vaaraa aiheuttavissa majoitusolosuhteissa. Turva koskisi tällöin vain sellaisia majoittumisen aikana sattuneita vahinkoja, jotka johtuvat majoitusolosuhteisiin liittyvistä syistä, kuten huonosta paloturvallisuudesta. Poikkeuksellinen tapaturman vaara voi aiheutua myös siitä, että majoitustila sijaitsee sotatoimialueella.

Pykälän 2 momentissa rajattaisiin tämän lain ulkopuolelle korvaus niistä potilasvahingoista, jotka sattuvat 1 momentin 5 kohdassa mainituissa tilanteissa. Siten terveydenhuollon vastaanotolla sattuva potilasvahinko ei olisi tämän lain nojalla korvattava, kun vastaanotolla käynnin syynä on äkillinen sairastuminen kesken työpäivän, työterveyshuoltolain 12 §:n mukainen työterveyshuolto tai työstä johtuva velvoite. Jos käynti on 1 momentin 4 kohdan mukainen, vastaanotolla

sattunut tapaturma olisi tämän lain nojalla korvattava, vaikka se olisi samalla myös potilasvahinko.

22 §. *Maatalousyrittäjän tapaturma muualla kuin työtehtävän edellyttämässä työntekopaikassa.* Pykälässä säädettäisiin rajoituksista edellä säädettyyn korvaussuojaan sellaisen työn kohdalla, jota maatalousyrittäjä tekee muualla kuin työtehtävän edellyttämässä työntekopaikassa. Ehdotetussa pykälässä tarkoitulle työlle on ominaista, että työn suorittamisen paikka ei määräydy työtehtävien tai työn sisällön tai luonteen mukaan, vaan se on maatalousyrittäjän vapaasti itse päätettävissä. Kysymys voi olla esimerkiksi työstä, jota maatalousyrittäjä tekee kannettavan tietokoneen avulla. Pykälää sovellettaisiin vain niissä tilanteissa, joissa maatalousyrittäjä on täysin omavalintaisesti valinnut työntekopaikkansa. Jos työntekopaikka määräytyisi työtehtävän luonteen mukaisesti kuten esimerkiksi peltotyössä, metsätyössä, eläinhoidossa tai lumenaurauksessa, ei olisi kysymys pykälässä tarkoitettua muualla kuin työtehtävän edellyttämässä työntekopaikassa tehdystä työstä.

Korvaussuoja rajattaisiin pykälässä tarkoitettua työskentelyn osalta vain 18 §:ssä tarkoitettuun työntekoon. Työnteon yhteydessä sattunut tapaturma korvattaisiin siis aina. Kyseisen pykälän 2 momentin mukainen matkustaminen ei kuitenkaan sovellu sillä hetkellä, kun työtä tehdään itse päätetyssä työntekopaikassa. Matkustamista koskevan säännöksen soveltamisen edellytyksenä on, että matka johtuu työtehtävästä ja on välttämätön, jotta maatalousyrittäjä pystyy tekemään työtään. Jos maatalousyrittäjä lähtisi edellä mainitusta vapaavalintaisesta työntekopaikasta seuraavaan työntekopaikkaan, joka määräytyisi työtehtävän luonteen perusteella, olisi matka jälkimmäiseen työntekopaikkaan 18 §:n 2 momentissa tarkoitettua matkustamista.

Työntekopaikan aluetta (19 §) tai asunnon ja työpaikan välistä matkaa ja ruokailu- ja virkistystaukoa (20 §) koskevaa korvaussuojaa ei ulotettaisi tilanteisiin, joissa maatalousyrittäjä työskentelee vapaavalintaisessa työntekopaikassa. Pykälän rajoituksesta seuraa, että maatalousyrittäjällä, joka tekee töitä kannettavalla tietokoneella paikallisessa kah-

vilassa, ei ole korvaussuojaa matkalla kyseessä olevaan työntekopaikkaan. Hänellä ei myöskään tällöin ole työntekopaikan aluetta koskevaa korvaussuojaa, eikä häneen sovelleta 20 §:n 2 kohdassa tarkoitettua ruokailu- ja virkistystaukoa koskevaa säännöstä. Pykälässä tarkoitetuissa tilanteissa voi olla vaikeuksia objektiivisesti todeta, onko tapaturma sattunut työnteon yhteydessä. Silloin kun maatalousyrittäjä työskentelee työntekopaikassa, joka on määräytynyt maatalousyrittäjätöihin liittyvän työtehtävän perusteella, häneen ei sovellettaisi pykälässä säädettyjä rajoituksia, vaan korvaussuoja olisi kaikilta osin voimassa.

Maatalousyrittäjätöiden luonne huomioon ottaen maatalousyrittäjän asunnossaan tehtävän työn osalta turvaa ei ehdoteta rajattavaksi siten kuin työtapaturma- ja ammattitautilain 25 §:ssä on tehty asunnossaan työtä tekevän, kuten esimerkiksi etätyötä tekevän työntekijän osalta. Maatalousyrittäjätöiden erityispiirteisiin kuuluu, että maatalousyrittäjä usein asuu maatilallaan ja työskentelee osittain myös kotona. Asunto ja työntekopaikan alue eivät ole samalla tavalla myöskään selkeästi eroteltavissa toisistaan kuin työntekijöillä. Maatalousyrittäjä tekee maatalousyrittäjätöitään pääosin muualla kuin asunnossaan. Maatalousyrittäjätöille on ominaista myös työn tekeminen vaihtelevasti eri työntekopaikoissa sekä liikkuminen eri työntekopaikkojen ja asunnon välillä. Maatalousyrittäjän asunnossaan tehdyn työn osuus ei ole vastaavalla tavalla merkittävä kuin esimerkiksi kotona etätyötä pääsääntöisesti tekevällä työntekijällä tai asunnossaan sijaitsevassa ateljeissa pääsääntöisesti työtään tekevällä taiteilijalla. Maatalousyrittäjän työpäivään voi kuulua useita 20 §:n 1 kohdan mukaisia maatalousyrittäjätöistä johtuvia asunnon ja työpaikan välisiä lyhyitä matkoja. Ei ole tarkoituksenmukaista, että maatalousyrittäjän turva näin lähtökohtaisesti olisi hyvin erilainen riippuen työntekopaikasta. Maatalousyrittäjän asunto ja pääasiallisesti yksityiskäytössä olevat alueet on kuitenkin työn- ja vapaa-ajan toimintojen erotteluun liittyvien rajanveto-ongelmien vuoksi rajattu 19 §:ssä alueiksi, jotka eivät kuulu maatalousyrittäjän työntekopaikan alueeseen. Asunnossaan työtä tekevä maatalousyrittäjä olisi turvan piirissä

asunnon ja työpaikan välisellä matkalla sekä ruokailu- ja virkistystauolla siten kuin 20 §:ssä säädetään.

5 luku **Apurahansaajan työtapatuurmaa koskevat säännökset**

23 §. Apurahansaajan työtapatuurma. Pykälä sisältäisi korvaussuojan alueellista ulottuvuutta koskevan jaottelun apurahansaajan työssä, apurahansaajan työntekopaikan alueella ja sen ulkopuolella sattuviin työtapatuuriin. Tähän perustuen jäljempänä 24—28 §:ssä määriteltäisiin tarkemmin olosuhteet ja sen toiminnan luonne, jossa aiheutuneet vahingot voivat kuulua korvaussuojan piiriin. Varsinaista työhön kuuluvien tehtävien suorittamista koskee 24 §. Apurahansaajan työhön liittyvien työtehtävien suorittamisen kautta määräytyisi samalla myös apurahansaajan työntekopaikan alue. Työntekijöillä yleisin työntekopaikka on työpaikka, jolla tarkoitetaan niin sanottua vakituista työntekopaikkaa ja jota koskee asunnon ja työpaikan välistä matkaa koskeva säännös. Apurahalla työskentelylle on ominaista, että osalla apurahansaajilla työnteko tapahtuu erillisessä apurahatyöhön osoitetussa työpaikassa tai apurahansaajan erikseen hankkimassa työtallassa, mutta työskentely voi yhtä lailla tapahtua apurahansaajan asunnossa tai muussa yksityiskäytössä olevalla alueella. Tämän johdosta työntekopaikan aluetta ehdotetaan apurahansaajien osalta rajattavaksi vastaavalla tavalla kuin maatalousyrittäjien osalta on ehdotettu. Jos apurahansaajalla on asunnosta erillinen työpaikka tai työtila, jossa hän työskentelee säännöllisesti, pidetään tätä sellaisena työpaikkana, johon sovelletaan 26 §:n 1 kohdassa olevaa säännöstä asunnon ja työpaikan välisestä matkasta.

Kuten maatalousyrittäjilläkin, korvausedellytykset määräytyisivät jäljempänä osin myös sen toiminnan perusteella, jossa tapaturma sattuu ilman, että turvan soveltamisalaa olisi rajattu alueellisesti. Tämä on tarpeen, koska sama toiminta voi tapahtua sekä työntekopaikkaan kuuluvalla alueella että myös sen ulkopuolella.

24 §. Apurahansaajan työssä sattunut tapaturma. Pykälässä säädettäisiin, mitä työssä sattuneella tapaturmalla tarkoitetaan. Työn-

teon yhteydessä sattuneilla tapaturmilla tarkoitettaisiin tapaturmia, jotka ovat sattuneet apurahansaajan työhön kuuluvien työtehtävien suorittamisen yhteydessä. Apurahansaajan työhön kuuluu ehdotetun lain 3 §:n mukaan maatalousyrittäjän eläkelain 8 a §:ssä tarkoitettu tieteellisen tutkimuksen tekeminen sekä taiteellisen toiminnan harjoittaminen. Apurahansaajalle myönnettyssä apurahassa on useimmiten apurahan myöntäjän taholta määritetty käyttötarkoitus, johon apuraha on myönnetty. Apurahansaajan työhön liittyvät tehtävät määräytyvät yksityiskohtaisemmin edellä mainitun apurahansaajan työn määritelmän kautta sekä myös sen apurahan käyttötarkoituksen pohjalta, jolla apurahansaaja työskenteli vahingon sattuessa. Lähtökohtaisesti apurahansaajan työnteon yhteydessä sattuneina tapaturmina pidettäisiin sellaisia työtehtäviä, jotka nykyisinkin on katsottu apurahansaajan työhön kuuluviksi. Apurahansaajan työ voi olla hyvin erilaista riippuen esimerkiksi siitä, onko kysymys tieteellisestä tutkimustyöstä tai taiteellisen toiminnan harjoittamisesta. Osa apurahansaajista työskentelee kotonaan ja osalla saattaa olla käytössään erillinen työtila kuten esimerkiksi tutkijalla yliopiston tarjoaman työtila tai taiteilijalla ateljee. Kuten maatalousyrittäjilläkin, työnteon yhteydessä sattuneina korvaussuojan piirissä olisivat apurahansaajan työnteon aloittamiseen ja lopettamiseen välittömästi liittyvät toimet kuten esimerkiksi työn edellyttämä suojaaviin työvaatteisiin pukeutuminen, työvälineiden hakeminen sekä välittömästi työsuoritukseen liittyvä työn edellyttämä peseytyminen.

Pykälän 2 momentin mukaan työssä sattuneena pidettäisiin myös tapaturmaa, joka on sattunut apurahansaajalle työtehtävästä johtuvan matkustamisen aikana. Säännös kattaisi työtehtävien edellyttämän liikkumisen apurahansaajan eri työntekopaikkojen välillä. Matkustaminen voisi alkaa myös apurahansaajan asunnolta. Jos hän aloittaisi työpäivänsä menemällä suorittamaan työtehtäväänsä muualle kuin vakinaiseen työpaikkaansa matka kyseiselle työntekopaikalle olisi säännöksessä tarkoitettua työtehtävän vuoksi matkustamista samoin kuin paluu asunnolle edellä mainitulta työskentelypaikasta matkan päätyttyä, ellei olisi kysymys 28 §:ssä tarkoi-

tetusta työntekopaikasta. Kyse voisi olla matkustamisesta asunnolta työkohteeseen tai työkohteesta toiseen samalla paikkakunnalla tai toiselle paikkakunnalle tai ulkomaille kohteeseen, jossa apurahansaajan on tarkoitus tehdä työtään. Edellytyksenä on, että matka on välttämätön, jotta apurahansaaja pystyy tekemään kyseisen työtehtävän. Tällainen matka voisi olla esimerkiksi tieteelliseen tutkimukseen tai taiteellisen toiminnan harjoittamiseen liittyvä kongressimatka.

Pykälän 2 momentissa tarkoitettussa matkustamisessa on kysymys muusta kuin 26 §:n 1 kohdassa tarkoitettusta vakituisen työpaikan ja asunnon välisestä matkasta. Tämän vuoksi on tarpeen säätää matkustamiseen kuuluvista vähäisistä poikkeamista erikseen tässä momentissa, jotta korvaussuoja matkan osalta olisi samanlainen apurahansaajan matkustessa asunnoltaan työntekopaikalle kuin se olisi hänen mennessään asunnoltaan niin sanottuun vakituisen työpaikkaan.

Korvattavan tapaturman tulisi sattua matkustettaessa. Matkustamiseen kuuluisi matkantekoon tavanomaisesti liittyvä toiminta esimerkiksi pysähdyksiin kulkuneuvon vaihtoa varten. Matkustamiseen katsottaisiin kuuluvan myös 26 §:n 1 kohdassa tarkoitettu vähäinen poikkeaminen matkareitiltä. Vähäinen poikkeaminen koskisi siten poikkeamista matkareitiltä lasten päivähoidon, ruokakaupassa käynnin tai muun niihin rinnastettavan syyn vuoksi. Säännöksen tarkoittamasta matkustamisesta ei olisi enää kyse, kun apurahansaaja on saapunut työntekopaikkaan tai työkohteessa sijaitsevaan yöpymispaikkaan. Jos matka edellyttäisi hotelliyöpymistä, matkustamiseen ja työtehtävän suorittamiseen liittyvä korvaussuoja ei kattaisi matkakohdeessa yöpymiseen liittyvää vapaa-aikaa eikä muutakaan matkakohteessa oleskelemiseen liittyvää, työtehtävien suorittamiseen liittyvää vapaa-aikaa. Jäljempänä ehdotettavan 27 §:n 1 momentin 6 kohdan mukainen poikkeuksellinen tapaturman vaaraa aiheuttavissa olosuhteissa majoittumiseen liittyvä turva olisi kuitenkin voimassa myös edellä tarkoitettuna vapaa-aikana.

Apurahansaajan työhön liittyy myös erilaisia asiointimatkoja, kuten esimerkiksi taiteellisen toiminnan harjoittamiseen liittyvien tarvikkeiden tai tieteellisen tutkimuksen teke-

miseen liittyvän ammattikirjallisuuden hankintamatkoja. Itse asiointitehtävän suorittamisen katsottaisiin olevan työtehtävän suorittamista ja tässä yhteydessä sattunut vahinkotapahtuma korvattaisiin työnteon yhteydessä sattuneena. Matkaa asunnolta tai työntekopaikan alueelta asiointipaikalle pidettäisiin apurahansaajan työtehtävän vuoksi tapahtuvana liikkumisena edellyttäen, että matkan pääasiallinen tarkoitus olisi apurahansaajan työhön liittyvän työtehtävän suorittaminen. Kuten maatalousyrittäjienkin osalta, arvio matkan pääasiallisesta tarkoituksesta tehtäisiin kyseessä olevan matkaosuuden perusteella. Lain 26 §:n 1 kohdassa tarkoitettu poikkeama työtehtävän suorittamiseen liittyvältä reitiltä olisi turvan piirissä, mutta ei itse poikkeamaan liittyvä toiminta.

Jos apurahansaaja lähtisi asiointimatkalle muualta kuin työntekopaikaltaan tai asunnoltaan, kuten esimerkiksi vapaa-ajan toiminnoista tai muusta yksityiselämäänsä liittyvästä lähtöpaikasta tai vähäiseen poikkeamaan liittyvältä lähtöpaikalta, matkaosuus mainitun lähtöpaikan ja asiointipaikan välillä olisi turvan piirissä, jos apurahansaaja olisi menossa välittömästi suorittamaan asiointiin liittyvää työtehtäväänsä. Apurahansaajan suorittaman työtehtävän jälkeen hänen seuraavaksi aloittamansa matka olisi jälleen turvan piirissä, jos kyseisen matkaosuuden pääasiallinen tarkoitus liittyisi myös apurahansaajan työhön tai olisi palaamista takaisin työntekopaikan alueelle tai apurahansaajan asunnolle. Jos apurahansaaja lähtisi työtehtävän suorittamisen jälleen muuhun kuin apurahansaajan työhön liittyvään kohteeseen, ei kyseinen matkaosuus olisi myöskään turvan piirissä.

25 §. *Tapaturma apurahansaajan työntekopaikan alueella.* Pykälä sisältäisi niin sanotun alueperiaatteen. Sen mukaan korvaussuoja koskisi lähtökohtaisesti muuta toimintaa kuin varsinaisten työtehtävien suorittamista oleskeltaessa työstä johtuen työntekopaikkaan kuuluvalla alueella. Työntekopaikan alueeseen kuuluisi alue, jossa apurahansaaja työskentelee apurahansaajan työssään ja suorittaa työtehtäviään. Apurahansaajan työn tekemispaiikka määrittäisi apurahansaajan yksilöllisten työtehtävien luonteen ja sisällön sekä apurahansaajan työntekopaikan olosuhteiden mukaan. Työntekopaikalla ei siten tar-

koitettaisi pelkästään kiinteää työtilaa, vaan ylipäättään mitä tahansa työntekopaikkaa, jossa apurahansaaja suorittaa työtehtäviään. Monilla apurahansaajilla on käytössään selkeästi asunnosta erillinen työntekopaikka, kuten esimerkiksi taiteilijalla ateljee tai tutkijalla yliopiston tarjoama työtila. Jos apurahansaajalla olisi käytössä erillinen työntekopaikka, työntekopaikan alueeseen kuuluisivat myös apurahansaajan työntekopaikan alueella mahdollisesti sijaitsevat ruokailu-, kahvi- sekä peseytymis- ja WC-tilat. Esiintyvillä taiteilijoilla työntekopaikan alue olisi siellä, missä apurahatyöskentelyyn liittyvää taiteellista toimintaa harjoitetaan ja työntekopaikan alueeseen kuuluisivat myös tällöin apurahansaajan käytettävissä olevat edellä mainitut tilat.

Korvaussuojan piiriin kuuluvan toiminnan täytyisi olla työnteosta johtuvaa työntekopaikalla olemiseen liittyvää tavanomaista toimintaa. Tavanomaisuutta arvioidaisiin yleisestä näkökulmasta, mitä on pidettävä yleensäkin tavanomaisena toimintana apurahansaajan työntekopaikalla sekä myös apurahansaajan työskentelyolosuhteet huomioon ottaen. Alueperiaatteen nojalla ei ole kuitenkaan tarkoitus korvata tapaturmia, jotka ovat sattuneet sellaisen toiminnan yhteydessä, jossa on kysymys enemmänkin työntekopaikan alueella tapahtuvista apurahansaajan vapaa-ajkaan liittyvistä toiminnoista. Työntekijöillä työntekopaikalla olemiseen liittyvää tavanomaista toimintaa on mm. työntekopaikan alueella tapahtuvat virkistys-, kahvi- ja ruokailutuot. Jos apurahansaaja olisi työntekopaikan alueella, korvaussuoja edellä tarkoitettulla tauolla määräytyisi pykälässä säädettävän alueperiaatteen mukaisesti. Jos ruokailu- tai kahvitauko tapahtuisi työntekopaikan alueen läheisyydessä, taukoon liittyvä korvaussuoja määräytyisi ehdotettavan 26 §:n 2 kohdan nojalla.

Monet apurahansaajat työskentelevät apurahatyötä varten varatussa erillisessä työtilassa tai apurahatyön luonteesta johtuvassa muussa työn suorittamispaikassa. Apurahansaaja voi kuitenkin myös tehdä apurahansaajan työtään kokonaan tai osittain myös asunnossaan. Alueperiaate koskee muita kuin työnteon yhteydessä sattuneita tapaturmia. Työn ja vapaa-ajan toimintojen erotteluun

liittyvien rajanveto-ongelmien vuoksi työntekopaikan aluetta ehdotetaan 2 momentissa rajattavaksi siten, että kuten maatalousyrittäjilläkin myöskään apurahansaajilla työntekopaikan alueeseen ei kuuluisi apurahansaajan asunto eivätkä muut pääasiallisesti yksityiskäytössä olevat alueet. Täten sellainen tila, joka kuuluisi apurahansaajan asuntoon, ei kuuluisi työntekopaikan alueeseen.

Asunnolla tarkoitettaisiin paitsi apurahansaajan vakinaista asuntoa, myös apurahansaajan vapaa-ajan asuntoa tai tilapäistä asuntoa. Asunnossa tehtävä apurahansaajan työ olisi turvan piirissä 24 §:n nojalla, eikä työntekopaikan alueen rajaaminen säännöksessä ehdotetulla tavalla vaikuttaisi työnteon yhteydessä sattuneiden vahinkotapahtumien korvaamiseen. Maaseudulla sekä omakotitalossa asuvilla apurahansaajilla asuntoon liittyy usein myös muita alueita, jotka ovat pääasiallisesti yksityiskäytössä kuten esimerkiksi talon pihapiiri ja muut vastaavat yksityiskäytössä olevat alueet, jotka on mainittu edellä 19 §:n yhteydessä. Kuten maatalousyrittäjienkin osalta edellä mainitussa asunnossa ja pääasiallisesti yksityiskäytössä olevilla alueilla sattuneita tapaturmia ei korvataisi alueperiaatteen nojalla, mutta tapaturmat korvattaisiin myös näillä alueilla, jos ne olisivat sattuneet työnteon yhteydessä.

26 §. *Tapaturma apurahansaajan työntekopaikan alueen ulkopuolella.* Pykälässä säädettäisiin korvaussuojasta apurahansaajan työntekopaikan alueen ulkopuolella. Suojan piiriin kuuluvan toiminnan tulisi olla pykälässä mainituille olosuhteille tavanomaista. Tarkoituksena on, että tavanomaisuutta arvioidaisiin lähtökohtaisesti yleiseltä kannalta, mutta myös kyseisen apurahalla työskentelevän apurahansaajan työn yksilölliset olosuhteet tulisi ottaa huomioon. Siten kaikki toiminta, joka mainituissa olosuhteissa tapahtuu, ei kuuluisi suojan piiriin. Vahingon tulisi myös olla yhteydessä pykälässä tarkoitettuun toimintaan.

Ensimmäisenä olosuhteena pykälän 1 kohdassa mainitaan tavanomainen apurahansaajan työstä johtuva matka asunnon ja työpaikan välillä. Sillä tarkoitettaisiin matkaa työpäivän alkaessa asunnolta työpaikalle ja työn päätyttyä takaisin. Työpaikalla tarkoitettaisiin tässä yhteydessä työntekopaikkaa, jossa

apurahansaaja työskentelee säännöllisesti eli niin sanottua vakituista apurahansaajan työhön liittyvää työntekopaikkaa kuten esimerkiksi työtilaa yliopistolla tai apurahansaajan käytössä olevaa erillistä apurahansaajan työhön tarkoitettua työpaikkaa kuten esimerkiksi ateljeeta. Jos apurahansaaja ei ole matkalla tässä pykälässä tarkoitettuun työntekopaikkaan, hänen liikkumisensa muuhun kuin vakituiseen työntekopaikkaan käsitellään 24 §:n mukaisena matkustamisena.

Turvan piiriin voisi kuulua myös useampi vastaava matka työpäivän aikana. Kuten työntekijöilläkin, työssäkäynnistä johtuvalla matkalla ei tarkoitettaisi käyntiä kotona kesken työpäivän omien asioiden hoidon tai muun työhön liittymättömän syyn vuoksi. Soveltamiskäytännön olisi tarkoitus olla yhdenmukainen työtaturma- ja ammattitautilaissa olevan vastaavan säännöksen kanssa. Tavanmukaisella työssäkäynnistä johtuvalla matkalla tarkoitettaisiin sellaista asunnon ja työpaikan välistä matkaa, jonka käyttäminen on perusteltua ottaen huomioon muun muassa kulkuyhteydet, käytettävä kulkuväline, liikenneolosuhteet sekä matkan pituus ja siihen kuluva aika.

Pykälän 1 kohdassa tarkoitettuun asunnon ja työpaikan väliseen matkaan luettaisiin myös vähäinen poikkeaminen tavanomaiselta matkareitiltä, kun poikkeaminen tapahtuu lasten päivähoitoon viennin tai sieltä noudon, ruokakaupassa käynnin tai muun niihin rinnastettavan syyn vuoksi. Kuten työntekijöilläkin muu rinnastettava syy voisi olla esimerkiksi lapsen vienti tai noutaminen koulusta, poikkeaminen tavanomaiselta matkareitiltä huoltoasemalle auton tankkaamiseksi tai auton vieminen työmatkareitin varrella olevaan korjaamoon. Lähtökohtana poikkeamien arvioinnissa olisi se tavanomainen reitti, jota apurahansaaja käyttäisi matkalla työhönsä ilman edellä tarkoitettua syytä. Kuten työntekijöilläkin, vähäisenä ei pidettäisi poikkeamaa, jossa on pikemminkin kysymys erillisestä matkasta kuin poikkeamasta. Vähäinen poikkeama ei olisi kysymyksessä, kun poikkeaminen asunnon ja työpaikan väliseltä reitiltä on ajallisesti tai matkallisesti huomattava. Näin on yleensä silloin, kun apurahansaaja asioi ostoskeskuksessa useissa liikkeissä tai käy matkalla syödessä ravintolassa.

Kun poikkeaminen ei olisi huomattava, korvaussuoja koskisi sitä aikaa, jonka apurahansaaja suorittaa matkaa poikkeavaa matkareittiä pitkin. Siten turva ei ulottuisi itse sen tehtävän tai toiminnan suorittamiseen, jonka vuoksi poikkeaminen tavanmukaiselta reitiltä tapahtuu, kuten asiointia ruokakaupassa, ostoskeskuksessa tai päiväkodissa. Jos poikkeama ei olisi vähäinen, apurahansaaja olisi suojan piirissä, kun hän palaa tavanmukaiselle asunnon ja työpaikan väliselle reitille. Näin ei kuitenkaan olisi silloin, kun kysymys on ajallisesti niin huomattavasta poikkeamasta, ettei matkaa enää voida pitää apurahansaajan työstä johtuvana asunnon ja työpaikan välisenä matkana.

Asunnolla tarkoitettaisiin paitsi apurahansaajan vakinaista asuntoa, myös tilapäistä asuntoa tai työn edellyttämää majoitusta samoin kuin vapaa-ajan asuntoa, josta apurahansaaja kulkee työn vuoksi työn suorittamispaikalle.

Kuten työntekijöillä korvaussuoja edellyttäisi lisäksi, että tapaturma on sattunut edellä tarkoitettulle matkalle ominaisessa toiminnassa. Asunnon ja työpaikan välisen matkan suorittamiselle ominaista toimintaa olisi esimerkiksi tiellä eteen juuttuneen auton työntäminen silloin, kun se on edellytyksenä sille, että pääsee jatkamaan matkaansa. Turvan piiriin ei kuuluisi toiminta, joka ei ole ominaista matkan suorittamiselle. Tarkoitus olisi, että matkan suorittamiselle ominaisen toiminnan osalta noudatettaisiin vastaavaa soveltamiskäytäntöä kuin työntekijöillä.

Pykälän 2 kohta koskisi työntekopaikan alueen ulkopuolella pidettäviä ruokailu- ja virkistystaukoja. Säännöksessä tarkoitettaisiin sellaista apurahansaajan työhön liittyvää tavanomaista taukoa, jonka aikana apurahansaaja poistuu työntekopaikkansa alueen ulkopuolelle, mutta sen läheisyyteen ruokailemaan tai virkistystauolle ja jatkaa tauon jälkeen välittömästi työntekoa palaten työpaikkansa alueelle. Työntekopaikan alueella tapahtuva ruokailu- tai virkistystauko olisi turvan piirissä 25 §:ssä säädetyn alueperiaatteen nojalla. Jos apurahansaajalla olisi käytössään erillinen työtila kuten ateljee tai toimitila esimerkiksi kirjallisen työn tekemistä varten, hänen työntekopaikan läheisyydessä sijaitsevassa kahvilassa tai ravintolassa pitämänsä

kahvi- tai lounastauko matkoineen edestakaisin olisi turvan piirissä. Vastaavasti esiintyvien taiteilijoiden osalta apurahatyöhön liittyvän kulloisenkin esiintymispaikan läheisyydessä pidetyt kahvi- ja ruokatauot olisivat turvan piirissä. Jos apurahansaaja työskentelisi asunnossaan, jäljempänä säädettävän 28 §:n mukaan asunnossa tehtävään työhön ei sovellettaisi ruokailu- ja virkistystaukoja koskevaa korvaussuojaa.

27 §. Apurahansaajan tapaturma erityisissä olosuhteissa. Pykälässä säädettäisiin korvaussuojasta eräissä työhön tai työssäoloon liittyvissä olosuhteissa myös muussa toiminnassa kuin 24 §:ssä tarkoitettussa työssä tai 25 §:ssä tarkoitettulla työtekopaikan alueella. Pykälän 1 momentin 1 kohdassa säädetään korvaussuojasta työhön liittyvässä koulutustilaisuudessa. Selvästi apurahansaajan työhön kuulumaton, kuten apurahansaajan omiin harrastuksiin liittyvä koulutus ei olisi tällainen koulutus.

Apurahansaajan työhön liittyvällä koulutustilaisuudella tarkoitettaisiin apurahansaajan työtehtäviin liittyvää koulutusta. Työtehtäviin liittyvänä voitaisiin pitää sellaista koulutusta, jota apurahansaajan työssä edellytety osaaminen edellyttää ja joka liittyy apurahalla tehtyyn työhön. Säännöksessä tarkoitettu koulutustilaisuus tarkoittaisi tietylle kohderyhmälle suunnattua tilaisuutta, jossa olisi ulkopuolinen järjestävä organisaatio sekä ohjelma, johon apurahansaaja osallistuisi. Tilaisuus voisi olla kestoltaan muutaman tunnin kestävä, koko päivän kestävä tilaisuus tai useamman päivänkin kestävä tilaisuus, jolla olisi päiväkohtainen ohjelma. Jos apurahansaajan työ edellyttäisi kielikoulutusta, myös osallistumista kielitunneille tai yksityisopettajan antamia kielitunteja pidettäisiin säännöksessä tarkoitettuina koulutustilaisuuksina.

Säännöksessä tarkoitettua koulutustilaisuuteen kuuluvaa toimintaa olisivat myös tilaisuuden ohjelmaan kuuluvat ruokailu- ja virkistystauot. Kuten työntekijöilläkin turva ei kattaisi toimintaa koulutustilaisuuteen liittyvän ruokailu- tai virkistystauon aikana, jos apurahansaaja on poistunut tilaisuuden pito paikalta tai sen välittömästä läheisyydestä omaehtoisen ruokailun tai yksityisasioiden takia. Useamman päivän kestävien tilaisuuksien osalta korvaussuojan piirissä olisi toi-

mina, joka kunakin päivänä kuuluu kyseisen koulutustilaisuuden ohjelmaan ja olisi kyseiselle tilaisuudelle ominaista toimintaa. Siten esimerkiksi hotellissa tai laivaristeilyllä järjestettävän koulutustilaisuuden ohjelman ulkopuolella oleva vapaa-aikaan kuuluva toiminta jäisi korvaussuojan ulkopuolelle. Jos koulutustilaisuuteen liittyisi myös ohjelmalista virkistystoimintaa, korvaussuoja määntyisi tältä osin pykälän 1 momentin 2 kohdassa koulutustilaisuuteen liittyviä virkistystilaisuuksia koskevan säännöksen perusteella.

Pykälän 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetuissa apurahansaajan työhön tai 1 kohdassa tarkoitettuun koulutukseen liittyvissä virkistystilaisuuksissa on lähtökohtaisesti kysymys muusta kuin työtehtävien tekemisestä tai siihen liittyvästä koulutuksesta. Tilaisuuden korvattavuuden kannalta on arvioitava tilaisuuden liittyminen työhön: onko tilaisuuteen osallistumisen syynä enemmän oman harrastuksen toteuttaminen tai muu yksityiselämään liittyvä syy kuin työtehtävistä johtuva syy. Työntekijöillä virkistystilaisuuden järjestävä taho voi olla työnantaja tai muu ulkopuolinen taho, jonka järjestämään tilaisuuteen osallistumisen työnantaja on hyväksynyt. Apurahansaajan työhön liittyvällä virkistystilaisuudella tarkoitettaisiin apurahansaajan työhön liittyvää tilaisuutta, jossa tilaisuudella on jokin ulkopuolinen järjestävä organisaatio ja ohjelma. Täten esimerkiksi apurahatyötä tekevän työryhmän jäsenten keskenään järjestämä virkistystilaisuus ei olisi säännöksessä tarkoitettua toimintaa. Apurahansaajan työhön liittyvä virkistystilaisuus voisi olla esimerkiksi tieteellisen kongressin jälkeen alkava ohjelmallinen virkistystilaisuus kaikille osallistujille. Kuten työntekijöilläkin, korvaussuoja koskisi vain sitä toimintaa, joka kuuluu virkistystilaisuuteen. Korvaussuojan piirissä olevan toiminnan tulisi tapahtua virkistystilaisuudelle varatun ajan ja ohjelman puitteissa. Se, mikä on tällaiseen tilaisuuteen kuuluvaa toimintaa, tulisi arvioida ensisijaisesti tilaisuuden ohjelman ja tilaisuuden luonteen perusteella ja viime kädessä sen mukaan, mitä yleisen käytännön mukaan voidaan katsoa kuuluvan tällaiseen tilaisuuteen. Apurahansaajan työhön liittyvissä virkistystilaisuuksissa korvaussuoja olisi

vastaava kuin työntekijöillä. Korvaussuojan piirissä olevan toiminnan tulisi tapahtua virkistystilaisuudelle varatun ajan ja ohjelman puitteissa. Turva koskisi siten myös erilaisten liikunnan muotojen yhteydessä sattuneita vahinkoja, jos tällainen toiminta sisältyisi virkistystilaisuuden ohjelmaan. Korvaamisen edellytyksenä olisi, että vahinkotapahtuma on syy-yhteydessä 2 kohdassa tarkoitettuun virkistystilaisuuteen kuuluvaan toimintaan. Tällaista toimintaa ei olisi rikollinen tai muu selvästi kielletty toiminta. Sellaista ei olisi myöskään toiminta, jossa on kysymys erityistä tapaturman vaaraa aiheuttavasta, tilaisuuden ohjelmaan kuulumattomasta toiminnasta kuten omaehtoisesta kiipeilystä tai temppuilstusta. Suojan piiriin toiminta voisi kuitenkin kuulua, jos se sisältyisi koulutus- tai virkistystilaisuuden ohjelmaan.

Suojan piiriin kuuluisi tilaisuuden yhteyteen järjestettyyn ruokailuun tai virkistykseen tavanomaisesti liittyvät toiminta. Kuten työntekijöilläkin turva ei kattaisi toimintaa tilaisuuteen kuuluvan ruokailu- tai virkistystauon aikana, kun apurahansaaja on poistunut tilaisuuden pitopaikalta tai sen välittömästä läheisyydestä omaehtoisen ruokailun tai yksityisasioiden takia. Korvaussuoja ei kattaisi oleskelua kokonaisuudessaan yöpymistä tai majoittumista edellyttävässä virkistystilaisuudessa. Siten esimerkiksi hotellissa tai laivaristeilyllä virkistystilaisuuden ohjelman ulkopuolella oleva vapaa-aikaan kuuluva toiminta jäisi korvaussuojan ulkopuolelle. Jos olisi kysymys useamman päivän kestävästä ulkomaanmatkasta, johon sisältyy osin apurahansaajan työtä tai työhön liittyvää koulutusta ja osin säännöksessä tarkoitettua virkistystoimintaa, korvaussuojan ulottuvuus määräytyisi päiväkohtaisesti sen mukaan, täyttäisikö kyseisen matkapäivän ohjelma työn ja siihen liittyvän virkistystilaisuuden tai työhön liittyvän koulutus- ja virkistystilaisuuden edellytykset vai olisiko enemmänkin kysymys matkakohteessa tapahtuvasta yhteisestä vapaa-ajan vietosta ja ryhmämatkailusta.

Pykälän 1 momentin 1 ja 2 kohdassa säädetään työpaikan alueen ulkopuolella pidettävistä koulutus- ja virkistystilaisuuksista. Työntekijöillä työpaikan alueella järjestettävää koulutus- ja virkistystilaisuutta pidetään

työpaikan alueella työssäoloon tavanomaisesti liittyvänä toimintana ja korvaussuoja määräytyy tällöin työtapaturma- ja ammattitautilain 22 §:n mukaan. Jos apurahansaajan työhön liittyvä koulutus- tai virkistystilaisuus järjestettäisiin apurahansaajan työntekopaikan alueella, korvaussuoja määräytyisi vastaavasti 25 §:n mukaisesti.

Pykälän 1 momentin 3 ja 4 kohta koskisivat korvaussuojaa, kun apurahansaaja on vastaanottokäynnillä terveydenhuollossa. Edellytyksenä olisi, että käynti johtuisi säännöksissä mainituista syistä. Momentin 4 kohdassa todettaisiin turvan ulottuminen terveydenhuoltokäyntiin, jonka syynä on tämän lain nojalla korvattava vahinko tai sen epäily. Kuten työntekijöilläkin, turva koskisi vain tässä laissa tarkoitettua apurahansaajaa, ei siis eläkkeellä tai muutoin työelämän ulkopuolella olevaa henkilöä. Jos kysymyksessä olisi äkillinen sairastuminen kesken työpäivän, käynti kuuluisi turvan piiriin vain, jos sairastuminen on tapahtunut kesken työpäivän ja apurahansaaja olisi lähtenyt vastaanotolle kesken työpäivän työn suorittamispaikalta. Tarkoituksena on, että turva rajautuisi siihen aikaan, kun apurahansaaja on vastaanottotiloissa ja siihen toimintaan, joka kuuluu vastaanottokäyntiin. Apurahansaajan työstä johtuvilla velvoitteilla tarkoitettaisiin hänen työhönsä liittyvää velvoitetta, joka voi johtua muusta lainsäädännöstä ja edellyttää terveydenhuollon vastaanotolla käyntiä.

Pykälän 1 momentin 5 kohdassa ulotettaisiin korvaussuoja koskemaan myös matkaa asunnolta tai työntekopaikalta 1—4 kohdassa tarkoitettuun toimintaan. Edellä tarkoitettu matka määräytyisi samalla tavoin kuin 26 §:n 1 kohdassa säännelty asunnon ja työpaikan välinen tavanomainen matka. Asunnolla tarkoitettaisiin apurahansaajan vakainaista asuntoa, vapaa-ajan asuntoa, tilapäistä asuntoa sekä työn edellyttämää majoitusta. Tulkinnan kohteena voisi olla muun muassa, onko kysymyksessä tavanomaisena pidettävä reitti ottaen huomioon sen ajallisen ja matkallisen pituuden ja matkalla mahdollisesti tehtävien poikkeamien syy ja vähäisyys.

Kun on kysymys äkillisestä sairastumisesta muun kuin pykälän 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettun syyn vuoksi kesken työpäivän, matkaa koskeva korvaussuoja koskisi luon-

nollisesti vain matkaa työpaikalta terveydenhuollon vastaanottoaikaan ja sieltä asunnolle tai takaisin työpaikalle. Suojan piiriin kuuluisivat 26 §:n 1 kohtaa koskevan viittauksen perusteella sellaiset vahingot, jotka sattuvat tällaiselle matkalle ominaisessa toiminnassa.

Momentin 6 kohta koskisi korvaussuojaa tilanteessa, jossa apurahansaaja joutuu työtehtäviensä vuoksi majoittumaan muualla kuin asunnossaan poikkeuksellista tapaturman vaaraa aiheuttavissa olosuhteissa. Turva koskisi tällöin vain sellaisia majoittumisen aikana sattuneita vahinkoja, jotka johtuvat majoitusolosuhteisiin liittyvistä syistä, kuten esimerkiksi huonosta paloturvallisuudesta. Poikkeuksellisen tapaturman vaara voi aiheutua myös siitä, että majoitustila sijaitsee sota- toimialueella.

Pykälän 2 momentissa rajattaisiin tämän lain ulkopuolelle korvaus niistä potilasvahingoista, jotka sattuvat 1 momentin 4 kohdassa mainituissa tilanteissa. Siten terveydenhuollon vastaanotolla sattuva potilasvahinko ei olisi tämän lain nojalla korvattava, kun vastaanotolla käynnin syynä on äkillinen sairastuminen kesken työpäivän tai työstä johtuva velvoite. Jos käynti on 1 momentin 3 kohdan mukainen, vastaanotolla sattunut tapaturma olisi tämän lain nojalla korvattava, vaikka se olisi samalla myös potilasvahinko.

28 §. *Apurahansaajan tapaturma asunnossa ja muualla kuin työtehtävän edellyttämässä työntekopaikassa tehdyssä työssä.* Pykälässä säädettäisiin rajoituksista edellä säädettyyn korvaussuojaan sellaisen työn kohdalla, jota apurahansaaja tekee asunnossaan tai muualla kuin työtehtävän edellyttämässä työntekopaikassa. On paljon apurahansaajia, jotka tekevät niin kutsuttua vapaata taidetta. Näillä henkilöillä ei ole kodista erillistä työhuonetta, vaan työt tehdään usein kotona. Säveltäjä tekee työtä kotona, videotaitelija tekee editointityötä kotona ja kirjailija kirjoittaa kotonaan. Lisäksi on asuntoja, joissa on yhdistetty ateljee ja taiteilijan koti. Apurahansaajalla ei monesti ole mahdollista vuokrata erillistä työskentely- tai harjoittelutilaa ellei sellaista työskentelyn luonteen kautta ole valmiiksi tarjolla. Jos apuraha myönnetään vain lyhyeksi aikaa, saattaa olla, ettei erillistä työhuonetta tai harjoittelutilaa

ole mahdollista tai mielekästä vuokrata niin lyhyeksi aikaa. Työtapaturma- ja ammattitautilain 25 §:ssä on säädetty ehdotettua säännöstä vastaavista työntekijöiden korvaussuojaa rajoittavista olosuhteista. Asunnossa tehtävä työ on työntekijöillä tavallisesti etättyötä. Työtapaturma- ja ammattitautilain 196 §:n 3 momentissa on myös yrittäjää koskien vastaava rajaus asunnossa ja muualla kuin työtehtävän edellyttämässä työntekopaikassa tehtyä työtä koskien. Apurahansaajan työ voi olla hyvin samantyyppistä kuin työtapaturma- ja ammattitautilain 25 §:ssä tarkoitetulla asunnossaan työtä tekevällä työntekijällä, jos apurahansaaja ei työskentele erillisessä työntekopaikassa. Työ voi tällöin sisältää pääosin asunnossa tai vapaavalintaisessa työntekopaikassa tehtäviä työtehtäviä. Jos apurahansaajana työskentelevällä tutkijalla on käytettävissään esimerkiksi yliopistolla oleva työtila, hänen työolosuhteensa ovat samantyyppiset kuin työsuhteessa tutkijan työtä tekevällä, ja viimeksi mainittua koskee myös työtapaturma- ja ammattitautilain 25 § etättyön ja vapaavalintaisten työntekopaikkojen osalta. Tämän johdosta ehdotetaan, että apurahansaajilla asunnossa tehdyn työn ja muualla kuin työtehtävän edellyttämässä työntekopaikassa tehdyn työn osalta turvaa olisi rajattu vastaavasti kuin työtapaturma- ja ammattitautilain 25 §:ssä.

Muualla kuin työtehtävän edellyttämässä työntekopaikassa tehty työ voi olla esimerkiksi työtä, jota apurahansaaja tekee kannettavan tietokoneen avulla kaupungilla valitsemassaan kahvilassa. Jos taas kahvilaan on sovittu apurahansaajan työhön liittyvä tapaaminen, apurahansaaja on 24 §:n tarkoittamassa työssä. Pykälää sovellettaisiin niissä tilanteissa, joissa apurahansaaja on täysin vapaasti valinnut työntekopaikkansa. Tällöin apurahansaaja työskentelee muualla kuin hänelle mahdollisesti apurahatyöhön osoitetussa työtilassa tai asunnosta erillisessä itse järjestetyssä työskentelytilassa kuten esimerkiksi taiteilijan ateljeessa tai kirjoitustilassa. Jos työntekopaikka olisi määräytynyt työtehtävän luonteen mukaisesti kuten esimerkiksi tieteelliseen tutkimustyöhön liittyvä haastattelutapaaminen, taiteelliseen työhön liittyvä esiintyminen tai omien töiden esittelytilaisuus taikka näyttelytiloissa näyttelyyn liitty-

vä taulujen ripustus, ei olisi kysymys pykälässä tarkoitetusta muualla kuin työtehtävän edellyttämässä työntekopaikassa tehdystä työstä.

Korvaussuoja rajattaisiin pykälässä tarkoitettun työskentelyn osalta vain 24 §:ssä tarkoitettuun työntekoon. Työnteon yhteydessä sattunut tapaturma korvattaisiin siis aina. Kyseisen pykälän 2 momentin mukainen matkustaminen ei kuitenkaan sovellu sillä hetkellä, kun työtä tehdään kotona tai itse pääteytössä työntekopaikassa. Matkustamista koskevan säännöksen soveltamisen edellytyksenä on, että matka johtuu työtehtävästä ja on välttämätön, jotta apurahansaaja pystyy tekemään työtään. Jos apurahansaaja lähtisi edellä mainitusta vapaavalintaisesta työntekopaikasta seuraavaan työntekopaikkaan, joka määräytyy työtehtävän luonteen perusteella, olisi matka jälkimmäiseen työntekopaikkaan 24 §:n 2 momentissa tarkoitettua matkustamista.

Työntekopaikan aluetta (25 §) tai asunnon ja työpaikan välistä matkaa ja ruokailu- ja virkistystaukoa (26 §) koskevaa korvaussuojaa ei ulotettaisi tilanteisiin, joissa apurahansaaja työskentelee asunnossaan tai täysin vapaavalintaisessa työntekopaikassa. Pykälän rajoituksesta seuraa, että esimerkiksi apurahansaajalla, joka tekee töitä kannettavalla tietokoneella kahvilassa, ei ole korvaussuojaa matkalla kahvilaan. Hänellä ei myöskään ole työntekopaikan aluetta koskevaa korvaussuojaa eli kahvilassa ruokailemisen tai WC-käynnin yhteydessä sattunutta tapaturmaa ei korvata työtapaturmana. Jos apurahansaaja siirtyy vapaavalintaisesta työntekopaikasta seuraavan työtehtävän vuoksi työntekopaikkaan, jossa hän on 24 §:ssä tarkoitettussa työssä, on matka tälle seuraavalle työntekopaikalle korvaussuojan piirissä matkustamista koskevan säännöksen nojalla.

Käytännössä pykälässä tarkoitetuissa tilanteissa voi olla vaikeuksia objektiivisesti todeta, onko tapaturma sattunut työnteon yhteydessä. Silloin kun apurahansaaja työskentelee työntekopaikassa, joka on määräytynyt apurahansaajan työhön liittyvän työtehtävän perusteella, häneen ei sovellettaisi pykälässä säädettyjä rajauksia, vaan korvaussuoja määräytyisi 24—27 §:n mukaisesti.

6 luku

Ammattitauteja koskevat säännökset

29 §. Ammattitauti. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin ammattitaudin yleisestä määritelmästä nykyistä ammattitautilain 1 §:ää vastaavasti. Sairauden korvaaminen ammattitautina edellyttäisi, että se on todennäköisesti pääasiallisesti aiheutunut maatalousyrittäjälle tai apurahansaajalle altistumisesta fysikaaliselle, kemialliselle tai biologiselle tekijälle 18§:ssä tai 24 §:ssä tarkoitettuun tavoin työtä tehdessä tai hänen oleskellessaan 19 §:ssä tai 25 §:ssä tarkoitettuun tavoin työpaikan alueella taikka 21 §:n 1 momentin tai 27 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettussa koulutuksessa. Säännöksellä ei ole tarkoitus muuttaa voimassa olevan ammattitautilain mukaista ammattitaudin määritelmää tai soveltamisalaa.

Todennäköisellä aiheutumisella tarkoitetaan niin sanottua yleistä syy-yhteyttä tietyn sairauden ja tietyn altistustekijän välillä. Se merkitsee, että yleisesti hyväksytyin lääketieteellisin tutkimusmenetelmin on saatu tieteellinen osoitus siitä, että tietyn tasoinen altistuminen määrätyleiselle altistustekijälle voi aiheuttaa tietyn yksilöidyn sairauden. Todennäköisyyden vaatimus edellyttää myös riittävää selvitystä ajallisesta ja määrällisestä altistumisesta mainitulle altistustekijälle laissa säädettyissä työhön liittyvissä olosuhteissa. Pääasiallisella aiheutumisella tarkoitetaan, että sairaus on aiheutunut pääasiallisesti työssä eikä sen ulkopuolella tapahtuneesta altistumisesta, jos altistumista on ollut sekä työssä että sen ulkopuolella.

Maatalousyrittäjän tai apurahansaajan 22 §:ssä tai 28 §:ssä tarkoitettun työn sekä maatalousyrittäjän asunnossaan tekemän työn osalta edellytyksenä on, että altistuminen liittyy itse varsinaiseen työn tekemiseen. Lain tarkoittamasta altistuksesta on siten kysymys esimerkiksi silloin, kun 22 §:ssä tai 28 §:ssä tarkoitettussa paikassa tehtävään työskentelyyn sisältyy tavan takaa toistuvia ja yksipuolisia työliikkeitä. Sen sijaan lain tarkoittamasta altistuksesta ei ole kysymys, jos maatalousyrittäjä tai apurahansaaja asunnossaan työtä tehdessään altistuu asunnossaan oleville kosteusvauriomikrobeille.

Pykälään sisältyisi ammattitaudin yleinen määritelmä, jonka perusteella arvioitaisiin sairauden korvattavuutta ammattitautina. Näistä arviointiperusteista ehdotetaan kuitenkin jäljempänä 30 ja 31 §:ssä poikettavaksi eräiden yläraajasairauksien osalta, joissa lääketieteellinen tutkimustieto syy-seuraussuhteesta on osin puutteellista, mutta joiden korvaamista tietynlaiseen työssä tapahtuvaan altistumiseen liittyen voidaan pitää perusteltuna.

Pykälän 2 momentti vastaisi nykyisen ammattitautiasetuksen 1 §:n säännöstä, jonka mukaan sairauden toteaminen ammattitautiksi edellyttää sellaista lääketieteellistä tutkimusta, jossa on käytettävissä riittävä tieto työssä olevasta altistuksesta ja josta ammattitautilain 2 §:ssä tarkoitetuissa ammattitau-deissa vastaa asianomaiseen alaan perehtynyt lääkäri. Nyt ehdotetaan säädettäväksi, että sairauden toteaminen ammattitautiksi edellyttää sellaista lääketieteellistä tutkimusta, jossa on käytettävissä riittävä tieto työntekijän työolosuhdetiedoista sekä työssä olevasta altistuksesta. Olennaista on, että lääkärillä on ammattitautidiagnoosin tekemistä varten riittävät altistustiedot. Vastaava säännös on työtaturma- ja ammattitautilain 26 §:n 2 momentissa.

Pykälän 3 momentin 1 kohdassa todettaisiin tämän lain mukaisiin ammattitauteihin sovellettavan myös, mitä työtaturma- ja ammattitautilain 27 §:ssä säädetään ammattitautiluettelosta ja ammattitauti-luettelossa mainittujen sairauksien korvaamisesta ammattitautina. Ehdotettavan työtaturma- ja ammattitautilain 27 §:ssä säädetään valtuutuksesta nykyiseen tapaan säätää valtioneuvoston asetuksella tarkemmin työtaturma- ja ammattitautilain 26 §:ssä tarkoitetuista sairauksista ja fysikaalisista, kemiallisista ja biologisista tekijöistä, joiden välillä katsotaan olevan tietyllä altistustasolla yleisesti tunnustetuin lääketieteellisin tutkimusmenetelmin osoitettu todennäköinen syy-yhteys. Tällaisissa tapauksissa ei ole siten tarpeen enää osoittaa niin sanottua yleisen tason todennäköisyyttä sairauden ja tietyn tasoisen altistumisen välillä. Sairauden korvaaminen vaatii ainoastaan, että maatalousyrittäjän tai apurahansaajan osoitetaan altistuneen työssä tai muissa 29 §:n 1 momentissa tarkoite-

tuissa olosuhteissa, ottaen huomioon myös viimeksi mainitussa säännöksessä maatalousyrittäjän asunnossa ja 22 §:ssä tarkoitettun työn sekä apurahansaajan 28 §:ssä tarkoitettun työn osalta asetetut rajoitukset, siinä määrin asetuksessa mainittavalle altisteelle, että se voi lääketieteellisen tutkimustiedon perusteella aiheuttaa luettelossa altisteen kohdalla mainittavan sairauden. Luettelossa mainitun sairauden korvaaminen sairauden kohdalla mainitun altisteen perusteella edellyttää lisäksi, ettei sairauden syynä ole 29 §:ssä mainittujen työhön liittyvien olosuhteiden ulkopuolinen altistuminen tälle altistustekijälle tai muu, esimerkiksi sisäsyntyinen syy.

Luettelo ei ole tyhjentävä. Muu kuin luettelossa mainittu sairaus voidaan todeta ammattitautiksi, jos se on ehdotettavan 29 §:n 1 momentin mukaisesti todennäköisesti pääasiallisesti aiheutunut maatalousyrittäjälle tai apurahansaajalle altistumisesta fysikaaliselle, kemialliselle tai biologiselle tekijälle.

Pykälän 3 momentin 2 kohdassa todettaisiin tämän lain mukaisiin ammattitauteihin sovellettavan, mitä työtaturma- ja ammattitautilain 31 §:ssä säädetään ammattitaudin ilmenemisajasta. Mainitun lainkohdan mukaan voimassa olevaa lakia vastaavasti ilmenemisaika olisi se päivä, jona vahingoittunut ensimmäisen kerran hakeutui lääkärin tutkitavaksi sairauden takia, joka sittemmin todetaan vakuutuslaitoksen päätöksellä ammattitautiksi. Erityisestä syystä johtuen voitaisiin ilmenemisaika määritellä muulla perusteella. Erityisenä syynä on pidetty sitä, että käytännössä on ongelmallista selvittää, milloin lääkärissäkäynti on tapahtunut juuri ammattitautiksi sittemmin katsotun sairauden johdosta. Näin voi olla esimerkiksi kuulon aleneman kohdalla, kun kuulomittauksia tehdään tietyissä ammateissa työsuhteen alussa ja määrääjain työterveyshuoltoon kuuluvien lääkärissäkäyntien yhteydessä. Meluvamman ilmenemisajankohta on korvauskäytännössä määräytynyt yleensä sen kuulontutkimuksen perusteella, jossa ensimmäistä kertaa todetaan meluvammaan sopiva löydös. Ihottumien kohdalla vahingoittuneella on saattanut esiintyä jo vuosia ennen ammattitautiksi katsottua ihottumaa muuta ihottumaa, jonka vuoksi hän on voinut olla lääkärin hoidossa

ja tutkimuksissa. Korvauskäytännössä ilmenemisajankohtana on pidetty yleensä sitä lääkäriissäkäyntiä, jonka perusteella jatkok tutkimukset allergian toteamiseksi on käynnistetty ja lähete tutkimuksiin tehty. Vastaavan tyyppisiä tilanteita voi esiintyä myös hengityselinsairauksissa. Näissä tilanteissa ilmenemisaika on yleensä kytkeyty siihen kuvantamistutkimukseen, jossa voidaan ensimmäisen kerran todeta ammattitautiin viittaava löydös.

Pykälän 3 momentin 3 kohdassa todettiin tämän lain mukaisiin ammattitauteihin sovellettavan myös, mitä työtaturma- ja ammattitautilain 32 §:ssä säädetään ammattitautin korvausvelvollisuuden määräytymisestä. Mainitussa lainkohdassa säädettäisiin siitä, minkä työn perusteella korvausvelvollisuus määräytyy, kun vahingoittunut ei ole ammattitautin ilmetessä enää siinä työssä, josta ammattitauti on voinut aiheutua. Korvausvelvollisuus määräytyisi silloin sen työn perusteella, jossa altistuminen on pääasiallisesti tapahtunut. Jollei pääasiallista altistusta voitaisi selvittää, korvausvelvollisuus määräytyisi sen työn perusteella, jossa tapahtunut altistus olisi voinut viimeksi aiheuttaa ammattitautin. Säännös poikkeaa voimassa olevan ammattitautilain 3 §:n 3 momentista, jonka mukaan korvausvelvollisuus määräytyy sen mukaan, mikä työ on viimeksi voinut aiheuttaa taudin. Muutoksella halutaan vahvistaa korvauksen syyperusteisuutta niissä tapauksissa, joissa pääasiallinen altistus on selvitettävissä.

30 §. *Ammattitautina korvattava yläraajan jännetulehdus ja olkaluun sivunastan tulehdus.* Pykälässä säädettäisiin yläraajan jännetulehdusten ja olkaluun sivunastan tulehduksen korvaamisesta työstä aiheutuneena ammattitautina sen estämättä, mitä 29 §:n 1 momentissa säädetään. Tällöin noudatettaisiin, mitä työtaturma- ja ammattitautilain 28 §:ssä säädetään ammattitautina korvattavasta yläraajan jännetulehduksesta ja olkaluun sivunastan tulehduksesta. Lääketieteellinen tutkimusnäyttö näiden sairauksien syytöydestä työhön on ollut puutteellista ja toistuvien korvausräiöiden välttämiseksi yläraajan jännetupentulehduksille ja olkaluun sivunastan tulehdukselle on säädetty aikanaan yhtenäiset ammattitautin korvausperus-

teet. Maaliskuun alusta 1987 voimaan tulleen ammattitautiasetuksen 2 §:n mukaan jännetupentulehdus ja olkaluun sivunastan tulehdus säädettiin korvattaviksi ammattitautina, jos sairaus oli todennäköisesti aiheutunut työssä tavan takaa toistuvan ja yksipuolisen taikka työntekijälle oudon liikkeen suorittamisesta. Jännetupen tulehduksella tarkoitettiin tuolloin ranteen jännetupentulehdusta. Vakiintuneen korvauskäytännön mukaan samoilla perusteilla kuin ranteen jännetupentulehdus, korvattaviksi on kuitenkin katsottu myös sormien ja kyynärvarren jännetulehdus ja janteen ympärystulehdus. Kysymyksessä oli siten viime kädessä sopimus pohjainen ratkaisu. Jännetupen tulehduksen ja olkaluun sivunastan tulehduksen ammattitautikorvausta koskevat säännökset siirrettiin vuoden 2003 alusta ammattitautilain muuttamisesta annetulla lailla (1315/2002) ammattitautilakiin. Tällöin säännöksen sanamuotoa hieman muutettiin, mutta korvattavuuden olennaiset edellytykset säilytettiin ennallaan. Mainittuja säännöksiä sovelletaan nykyisin maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 9 §:n 1 momentin nojalla. Korvauskäytäntö on näiden sairauksien korvaamisen suhteen vakiintunut ja ne ehdotetaan edelleen korvattaviksi työtaturma- ja ammattitautilain 28 §:ssä.

Jännetulehduksella tarkoitettaisiin ehdotetavassa työtaturma- ja ammattitautilain 28 §:ssä paitsi jännetupentulehdusta myös janteen tulehdusta ja janteen ympärystulehdusta, mikä vastaa nykyistä tulkintaa. Korvattavuus rajattaisiin vakiintunutta korvauskäytäntöä vastaavasti koskemaan sormien, ranteen ja kyynärvarren jännetulehduksia. Nykyinen tutkimustieto ei puolla säännöksen ulottamista koskemaan olkapään ja olkavarren jännerakenteita. Olkavarren ja olkapään jännerakenteiden tulehduksen korvaamista fyysikaalisen tekijän aiheuttamana ammattitautina voidaan kuitenkin arvioida tämän lain 29 §:ssä olevan ammattitautia koskevan yleissäännöksen perusteella, mikäli riittävää näyttöä tulehduksen todennäköisistä, pääasiallisesta aiheutumisesta tietyn työssä suoritettun työliikkeen seurauksena yksittäisessä tapauksessa saadaan.

Korvauksen edellyttämää altistusta tarkennettaisiin myös siten, että työliikkeen tulisi

olla yläraajaa kuormittava. Tavan takaa toistuvien työliikkeiden tulisi lisäksi olla samalla yksipuolisia tai maatalousyrittäjälle tai apurahansaajalle outoja. Päinvastoin kuin jäljempänä korvattavaksi säädetävän rannekanavaoireyhtymän kohdalla, tässä pykälässä tarkoitetuille sairauksille on tyypillistä, että ne useimmiten syntyvät suhteellisen pian suoritetuissa työliikkeissä tapahtuneen muutoksen jälkeen.

Työtapaturma- ja ammattitautilain 28 §:n toisen virkkeen perusteella korvausta ei kuitenkaan maksettaisi, vaikka työ olisi sinänsä sisältänyt kuvatun altistuksen, jos sairauden syynä kuitenkin ovat työstä riippumattomat tekijät, esimerkiksi sisäsyntyinen sairaus tai muualla kuin työssä tapahtunut altistus. Mainituilla tarkennuksilla ei ole tarkoitus muuttaa olennaisesti tähän saakka noudatettua korvaus-käytäntöä.

31 §. Ammattitautina korvattava rannekanavaoireyhtymä. Pykälässä säädettäisiin rannekanavaoire-yhtymän korvaamisesta ammattitautina sen estämättä, mitä 29 §:n 1 momentissa säädetään. Tällöin noudatettaisiin, mitä työtapaturma- ja ammattitautilain 29 §:ssä säädetään. Rannekanavaoireyhtymää koskeva säännös lisättiin ammattitautilain muuttamisesta annetulla lailla (1315/2002) ammattitautilakiin vuoden 2003 alusta ja säännöstä on sovellettu nykyisin maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 9 §:n 1 momentin nojalla. Nykyinen rannekanavaoireyhtymän korvaamista koskeva säännös on johtanut hyvin pidättyväiseen korvauslinjaan ja korvaushakemusten valtaosan hylkäämiseen. Työtapaturma- ja ammattitautilain valmistelun yhteydessä saadussa Työterveyslaitoksen lausunnossa on esitetty siinä mainittujen tutkimusten perusteella rannekanavaoireyhtymän riskitekijöiksi käden suuren puristusvoiman ja tärisevien työkalujen käyttö sekä työliikkeiden toistuvuus. Riskin on todettu lisääntyvän voimankäytön ja toistuvuuden esiintyessä samassa työssä ja voimankäytön yhdistyessä taipuneisiin ranteen asentoihin. Rannekanavaoireyhtymän osalta ei ole ilmennyt olennaisesti uutta lääketieteellistä tietoa, jonka perusteella sen ammattitautikorvattavuutta voitaisiin ainakaan laajentaa nykyisellä säännöksellä tarkoitettua. Säännöksen sanamuoto on kuitenkin osoit-

tautunut korvauskäytännön kannalta epäselväksi eikä siitä ilmene riittävän täsmällisesti kaikki korvattavuutta koskevat perusteet, minkä vuoksi säännöstä on tarkennettu ehdotettavassa työtapaturma- ja ammattitautilain 29 §:ssä.

Rannekanavaoireyhtymä korvattaisiin maatalousyrittäjälle tai apurahansaajalle ammattitautina, kun hän on suorittanut työssään ennen oireiden ilmaantumista pitkäaikaisesti, toistuvia merkittävää puristusvoimaa vaativia ja rannekanavaa ahtauttavia työliikkeitä. Tällaisilla liikkeillä tarkoitettaisiin ranteen taipuneita asentoja yhdistyneenä puristusliikkeeseen. Riittäväällä toistuvuudella tarkoitettaisiin sitä, että rannetta ahtauttavien liikkeiden osuus työstä on keskeinen, vaikka työ sisältäisi lisäksi muita työliikkeitä. Syy-yhteyttä puoltaisi se, että työhön on liittynyt pitkäaikaisesti ja toistuvasti käsiin tärinää aiheuttavien työkalujen käyttöä ja että rannekanavaoireyhtymä esiintyy vain kuormittuneessa ranteessa. Korvattavaksi voisi tulla myös molempien ranteiden rannekanavaoireyhtymä, mikäli altistus täyttää molempien yläraajojen kohdalla vaadittavat edellytykset.

Korvausta ei toisaalta maksettaisi silloin, kun rannekanavaoireyhtymän syynä ovat todennäköisesti työstä riippumattomat tekijät. Tällaisia tekijöitä ovat muun muassa rannekanavaoireyhtymälle altistavat sairaudet, kuten maatalousyrittäjän tai apurahansaajan sairastama diabetes, nivelreuma, munuais-sairaudet ja hypotyreoosi samoin kuin ylipaino ja raskaus. Korvausta ei maksettaisi myöskään silloin, kun syynä on todennäköisemmin työn ulkopuolinen altistus.

32 §. Työstä aiheutunut muun vamman tai sairauden olennainen paheneminen. Pykälässä säädettäisiin ammattitautina korvattavasta muun kuin tämän lain nojalla korvattavan sairauden olennaisesta pahenemisesta vastaavalla tavalla kuin työtapaturma- ja ammattitautilain 30 §:ssä. Ammattitautina korvattaisiin muun kuin tässä laissa tarkoitettun vamman tai sairauden paheneminen, joka on todennäköisesti pääasiallisesti aiheutunut maatalousyrittäjän tai apurahansaajan altistumisesta fysikaaliselle, kemialliselle tai biologiselle tekijälle siten kuin 29—31 §:ssä säädetään.

Voimassa olevan ammattitautilain 1 §:n 2 momentin mukaan, mitä ammattitautilain 1 §:n 1 momentissa säädetään ammattitautista, sovelletaan myös muun kuin työtapaturmaksi tai ammattitaudiksi katsottavan vamman tai sairauden olennaiseen pahenemiseen tämän pahenemisen ajalta. Mainittua säännöstä on nykyisin sovellettu maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 5 §:n 4 momentin nojalla. Säännöksellä on tarkoitettu korvata esimerkiksi työn ulkopuolisesta altistuksesta aiheutuneen nikkeliallergian paheneminen sen seurauksena, että vahingoittunut on altistunut työssään nikkelille tai jauhoallergiaa sairastavan allergian paheneminen työssä tapahtuneen jauhoaltistuksen seurauksena. Tällaisessa tilanteessa jo olemassa olevan sairauden olennaisen pahenemisen korvaaminen on perusteltua, koska sama altiste voisi aiheuttaa kyseisen sairauden terveellekin ihmiselle, jolloin kyseessä olisi korvattava ammattitauti. Sen sijaan epäspesifisten tekijöiden aiheuttamia pahenemistapauksia ei tarkoitettu kuuluviksi pahenemiskäsitteen piiriin. Korvattavaksi ei siten katsota astman tilan pahenemista astmaatikon joutuessa pölyiseen työhön. Sairautena yleisen astman normaaliin taudinkuvaan kuuluvat sairauden tilan muutokset usein ilman selittävää ulkoista tekijää.

Nykyisestä spesifin altisteen vaatimuksesta pahenemisen korvaamisen edellytyksenä ei ole lääketieteellisiä perusteita luopua. Tapaturmavakuutusjärjestelmälle kuuluvan korvausvastuun selkeyden vuoksi pahenemisen korvaamisen tulee edelleenkin edellyttää, että sairaus on täsmällisesti määritelty ja että maatalousyrittäjä tai apurahansaaja altistuu työssään samalle aiheuttajalle, josta olemassa oleva sairaus johtuu. Nykyistä laajempi tulkinta voisi johtaa syy-perusteisen tapaturmavakuutusjärjestelmän ja sairautta korvaavan sairausvakuutuksen välisen soveltamisalan hämärtymiseen. Vaarana olisi tavallisten sairauksien laaja-alainen siirtyminen työtapaturma- ja ammattitautivakuutuksesta korvattavaksi. Säännöksessä edellytetty saman altisteen vaatimus käytännössä rajoittaa esimerkiksi nivelrikkosairauden pahenemisen korvaamisen pykälän perusteella.

Työssä tapahtuneesta altistuksesta johtuvan pysyvän vaikutuksen osoittaminen on lääketieteellisesti vaikeaa. Pysyvän pahenemisen

korvaus voisi tulla kysymykseen vain edellyttäen, että pysyvyys voidaan lääketieteellisesti kiistattomasti osoittaa yksilöidyn työssä esiintyvän altisteen aiheuttamaksi. Pykälä vastaisi nykyisen ammattitautilain 1 §:n 2 momenttia.

Altistumisen tulee tapahtua maatalousyrittäjän ja apurahansaajan osalta 18 §:ssä tai 24 §:ssä tarkoitetussa työssä, 19 §:ssä tai 25 §:ssä tarkoitetulla työtekopaikan alueella taikka 21 §:n 1 momentin 1 kohdassa tai 27 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetussa koulutuksessa. Myös 29 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohdan toisessa virkkeessä säädetty altistumista koskevat edellytykset tulevat sovellettaviksi ehdotettavan pykälän kohdalla.

Syy-yhteyden osoittamiseksi edellytetään nykyisen lain tapaan, että paheneminen johtuu maatalousyrittäjän tai apurahansaajan altistumisesta työssään samalle altistustekijälle, josta pahentunut vamma tai sairaus on aikoinaan syntynyt. Korvausta maksettaisiin ainoastaan aikaisemman vamman tai sairauden olennaisen pahenemisen ajalta. Lähtökohtana on, että työssä tapahtuvan altistuksen päätyttyä muun vamman tai sairauden tila paranee ennalleen. Säännöksen sanamuoto kuitenkin mahdollistaa myös pysyvän korvauksen, jos voidaan lääketieteellisesti osoittaa, että mainituissa työolosuhteissa tapahtunut altistus on todennäköisesti pääasiallisesti aiheuttanut työstä riippumattoman vamman tai sairauden tilan pysyvän heikentymisen.

7 luku **Työliikekipeytyminen, pahoinpitely ja toisen henkilön muu tahallinen teko sekä henkinen järkytysreaktio**

33 §. Työliikekipeytyminen. Pykälässä säädetäisiin työliikekipeytymisestä. Tällä tarkoitetaan lihaksen tai jänteen kipeytymistä, joka on nykyisin säädetty korvattavaksi tapaturmavakuutuslain 4 §:n 2 momentin 7 kohdassa, jota sovelletaan nykyisin maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 6 ja 6 a §:n nojalla. Vastaava säännös on työtapaturma- ja ammattitautilain 33 §:ssä. Tulkintaongelmiin liittyvien korvausriitojen välttämiseksi lainsäädännössä on perusteltua säilyttää edelleen säännös, johon perustuen voidaan maksaa kohtuullinen ohimenevä korvaus lievista

työnteolle ominaisten, kuormitusta aiheuttavien liikkeiden yhteydessä syntyneistä lihaksen tai jänteen kiputiloista, vaikkei selkeää ulkoista tapaturmamomenttia voida osoittaa. Sen sijaan korvattaviksi ei ole perusteltua edelleenkaan kuulua luu- ja rustokudoksen vammat. Niiden kohdalla lääketieteellinen syy-yhteys edellyttää merkittävää ulkoista tapaturmamomenttia. Myöskään vähitellen syntyneet kipeytymiset eivät kuuluisi säännöksen piiriin.

Pykälässä säädettäisiin korvattavaksi eitäpaturmaperäinen lihaksen tai jänteen kipeytyminen, joka on aiheutunut maatalousyrittäjän tai apurahansaajan suorittaessa yksittäistä kuormittavaa työliikettä 18 §:ssä tai 24 §:ssä tarkoitettussa työssä. Säännöksen sanamuoto poikkeaa nykyisen lain sanamuodosta ja sillä pyritään tarkentamaan korvauserusteita. Erittäin kriteereinä korvattavalle työliikkeelle mainitaan sen yksilöitävyys ja kuormittavuus.

Jotta säännös olisi sopusoinnussa nykyllä lääketieteen tiedon kanssa ja toisaalta syyseuraussuhde kipeytymisen ja työliikkeen välillä säilyisi, korvattavuudelta tulee edellyttää, että kipeytyminen sopii ajallisesti ja syntymekanismiltaan kipeytyneeseen lihakseen tai jänteeseen kuormitusta aiheuttaneeseen yksittäiseen työliikkeeseen. Korvausratkaisujen kannalta on keskeistä, että lääkärinlausunnoissa olisi riittävän tarkka kuvaus yksittäisestä työliikkeestä, sen liikesuunnasta ja sen aiheuttamasta kuormituksesta kipeytyneeseen lihakseen tai jänteeseen samoin kuin kipeytymisen äkillisyydestä. Syy-yhteyttä arvioitaessa hoitoon hakeutumisen viivästyminen yleensä heikentää syy-yhteyden osoittamista työhön.

Työliikkeen kuormittavuutta ei voida arvioida pelkästään esimerkiksi käsiteltävän taakan painon perusteella, vaan arviointi tulee tehdä kokonaisuutena. Kuormituksen syntymiseen vaikuttaa myös työliikkeen mekanismit. Paino yhdistyneenä hankalaan työasentoon, kuten kiertoliikkeeseen, kurkotukseen tai painon siirtymiseen voi aiheuttaa kuormituksen sellaisen taakan käsittelyn yhteydessä, jonka painon ei yksinään voitaisi katsoa aiheuttavan kuormitusta.

Pykälän nojalla tulisivat edelleen tavallisimmin korvattaviksi työnteolle tyypillisiä

yksittäisiä nosto-, taivutus-, kierto-, vääntö- ja ojennusliikkeitä suoritettaessa tapahtuneet lihas- ja jännekudosten ohimenevät venähdys- ja revähdystyypiset kipeytymiset, joissa ulkoinen vammaenergia on korkeintaan vähäinen tai joissa sellaista ei voida selkeästi osoittaa.

Pykälässä tarkoitettussa työliikkeessä voi olla kysymys myös kuormitusta aiheuttavasta nosto- tai kannatusliikkeestä taakkaa nostettaessa. Jos tällöin on kysymys pikemmin ylivoimaisesta ponnistuksesta, kuten tilanteessa, jossa kahden maatalousyrittäjän yhdessä kannattama painava taakka jää äkillisesti ja ennalta arvaamatta pelkästään toisen maatalousyrittäjän varaan aiheuttaen kudosten kestokyvyn ylittävän ponnistuksen, korvattavuutta tulee arvioida ensisijaisesti tapaturmana.

Korvauksen maksaminen ei säännöksen luonteesta johtuen edellytä lihas- tai jännekudoksen vaurion osoittamista objektiivisin tutkimusmenetelmin. Riittävää olisi kliinisesti todettu lihaksen tai jänteen kiputila yksittäisen työliikkeen yhteydessä.

Korvausta tämän pykälän nojalla ei kuitenkaan maksettaisi, jos ilmenee, että kysymys on maatalousyrittäjällä tai apurahansaajalla jo aikaisemmin olleen vamman tai sairauden esiintulosta tai oireilusta työsuorituksen yhteydessä. Korvausta tämän säännöksen perusteella ei myöskään ole tarkoitettu maksettavaksi, jos oirekuva jo alkuvaiheessa sopii sellaiseen kudonvaurioon, jonka syntyminen terveessä kudoksessa edellyttäisi lääketieteellisen kokemuksen mukaan selkeää äkillisen, ulkoisen väkivallan kohdistumista kipeytyneelle alueelle. Tällaisia kudonvaurioita ovat muun muassa olkapään kiertäjäkalvosimen, akillesjänteen ja hauislihaksen pitkän pään jänteen repeämät sekä nivustyrä. Korvausta ei myöskään jatkettaisi, kun tutkimusten perusteella kipeytymisen syyksi osoittautuu sen tyyppinen vamma, joka ei voi aiheutua pelkän työliikkeen suorittamisen seurauksena.

Säännös on tarkoitettu luonteensa vuoksi sovellettavaksi lähinnä lihas- ja jännekudoksen venähdys- ja revähdystyypisiin vammoihin. Koska lääketieteellisen kokemuksen mukaan tällainen vamma paranee yksilölliset tekijätkin huomioon ottaen viimeistään kuudessa viikossa, korvausaika rajoitettaisiin

säännöksessä nykykäytännön mukaisesti enintään kuuteen viikkoon kipeytymisestä lukien. Jos toipuminen jatkuu tätä pitempään, kysymys on todennäköisemmin kudosvauriosta, jonka syntyy vähäisen ulkoisen tekijän muodostavalla työliikkeellä ei voida katsoa olevan enää merkittävää osuutta.

Kipeytymistä koskevaan säännökseen ei olisi enää tarpeen ottaa nykyistä vuorokauden aikarajoitusta, koska korvattavuus säännöksessä sidotaan selkeästi yksilöityyn yksittäiseen työliikkeeseen. Jos kipeytyminen liittyy toistuviin työliikkeisiin, korvattavuutta tulisi arvioida ammattitautia koskevien säännösten perusteella.

34 §. *Pahoinpitelyn ja toisen henkilön muun tahallisen teon aiheuttama vahinko.* Tapaturman käsitettä ehdotetaan edellä 14 §:ssä selkiytettäväksi niin, että se sisältäisi myös pahoinpitelyn tai muun tahallisen vahingoittamisen kohteeksi joutumisen. Vahingoittuneen kannalta pahoinpitely on usein äkillinen ja odottamaton tapahtuma, joka ei eroa tapaturmasta seurauksineen. Pahoinpitelyn tai muun tahallisen vahingoittamisen korvaamisen edellytyksistä eräissä tapauksissa ehdotetaan kuitenkin säädettäväksi omalla säännöksellään, jossa sekä rajoitetaan että laajennetaan tällaisen vahingoittumisen korvattavuutta suhteessa niihin olosuhteisiin, joissa työtapaturmat yleensä korvattaisiin. Tämä on tarpeen pahoinpitelyn muista työtapaturmista poikkeavan luonteen vuoksi.

Pykälässä säädettäisiin laajennuksista ja rajoituksista pahoinpitelyn ja muun toisen henkilön tahallaan aiheuttaman vahingon korvaamisessa maatalousyrittäjälle tai apurahansaajalle. Muilta osin pahoinpitelyn ja toisen henkilön muun tahallisen teon aiheuttamaan vahinkoon sovellettaisiin työtapaturmia koskevia säännöksiä. Pykälän 1 momentin mukaan pahoinpitelyn aiheuttama vahinko tai muu toisen henkilön tahallaan aiheuttama vahinko korvattaisiin riippumatta siitä, mitä edellä ehdotetuissa 18—28 §:ssä on säädetty korvaukseen oikeuttavista olosuhteista, jos tahallisen teon syynä olisi maatalousyrittäjän tai apurahansaajan työtehtävä. Työtehtävän vuoksi tapahtunut pahoinpitely tai muu tahallinen vahingoittaminen olisi siten sattumisolosuhteista ja -ajasta riippumatta aina korvattavaa. Siten esimerkiksi myös maatalous-

yrittäjän tai apurahansaajan työtehtävästä johtuva pahoinpitely vapaa-aikana olisi korvattava työtapaturmana. Myöskään jäljempänä ehdottavassa 3 momentissa säädetyt rajoitukset tahallisen vahingoittamisen korvaamiselle eivät pätsisi, kun tahallisen vahingoittamisen syynä on maatalousyrittäjän tai apurahansaajan työtehtävä.

Työtehtävällä tarkoitetaan momentissa jotakin kyseisen maatalousyrittäjän tai apurahansaajan nimenomaista työtehtävän suorittamista. Esimerkiksi maatalousyrittäjän tai apurahansaajan pahoinpitely lounastauolla työpaikan ulkopuolella tai vapaa-aikana olisi 1 momentin nojalla korvattava, jos pahoinpitely liittyy maatalousyrittäjän työtehtävään tai apurahansaajan työtehtävään. Pahoinpitelyn ja työtehtävän välinen syy-yhteys tulee voida osoittaa esimerkiksi esitutkintapöytäkirjalla tai muulla luotettavalla tavalla. Korvattavuuteen ei riittäisi pelkästään se, että maatalousyrittäjä tai apurahansaaja edustaa tekijälle jonkin tietyn elinkeinon harjoittamista tai instituutiota.

Pykälän 2 momentissa toisaalta rajattaisiin pahoinpitelyn tai toisen henkilön muun tahallisen teon aiheuttama vahinko korvattavuuden ulkopuolelle, jos vahingoittamisen pääasiallisena syynä olisi työntekijän perhesuhteisiin tai muuhun yksityiselämään liittyvä seikka. Siten esimerkiksi perheväkivalta ja muut yksityiselämän riidoista johtuvat pahoinpitelyt eivät olisi työtapaturmana korvattavia, vaikka tapahtuma olisi sattunut 18—28 §:n mukaisissa olosuhteissa, joissa työtapaturma muutoin korvattaisiin.

Pykälän 3 momentissa ehdotetaan rajattavaksi korvattavuuden ulkopuolelle toisen henkilön tahallaan aiheuttama vahinko, joka on kohdannut maatalousyrittäjää 20 §:n 2 kohdassa tai 21 §:n 1 momentin 2—7 taikka apurahansaajaa 26 §:n 2 kohdassa tai 27 §:n 1 momentin 2—6 kohdassa tarkoitetussa toiminnassa.

Siten pahoinpitelyä tai muuta tahallaan aiheutettua vahinkoa ei korvattaisi mainittujen lainkohtien nojalla ruoka- tai virkistystauolla työntekopaikan läheisyydessä, virkistystilaisuudessa tai sille tehtävällä matkalla, työkykyä ylläpitävässä toiminnassa tai siihen liittyvällä matkalla, terveydenhuollon käynnillä tai siihen liittyvällä matkalla, tai maatalous-

yrittäjän tai apurahansaajan ollessa majoittuneena poikkeuksellista tapaturman vaaraa aiheuttavissa olosuhteissa. Muilta osin pahoinpitelyn ja toisen henkilön muun tahallisen teon aiheuttama vahinko olisi korvattavissa samoissa 18—28 §:n mukaisissa olosuhteissa tapahtuneena kuin työtapaturma. Jos kuitenkin pahoinpitelyn syynä olisi tässä momentissa mainituissa olosuhteissa maatalousyrittäjän tai apurahansaajan työtehtävä, se korvattaisiin tämän pykälän 1 momentin nojalla. Pykälä vastaisi asiasisällöltään työtapaturma- ja ammattitautilain 34 §:ää

35 §. *Henkinen järkytysreaktio työtapaturman seurauksena.* Pykälässä säädettäisiin henkisen järkytysreaktion korvaamisesta työtapaturman seurauksena. Pykälän 1 momentin mukaan tällöin noudatettaisiin, mitä tässä pykälässä ja työtapaturma- ja ammattitautilain 35 §:n 1 ja 2 momentissa säädettäisiin. Viimeksi mainituissa lainkohdissa ehdotetaan säädettäväksi tarkemmin eräiden henkisten järkytysreaktioiden korvaamisen edellytyksistä. Työtapaturma- ja ammattitautilain 35 §:n 1 momentissa määriteltäisiin ne henkiset järkytysreaktiot, jotka voitaisiin korvata työtapaturman seurauksena. Näitä ovat akuutti stressireaktio, traumaperäinen stressihäiriö ja tuhoisaa kokemusta seuraava persoonallisuuden muutos. Järkytysreaktioiden nimikkeet vastaavat ICD-10-tautiluokituksen mukaisia tautinimikkeitä. Mainitut järkytysreaktiot on vakiintuneesti korvattu myös nykyisen korvaus- ja oikeuskäytännön perusteella, jossa korvaaminen on kytketty diagnostisten kriteerien toteutumiseen.

Korvusedellytysten selkeyden ja yhdenvertaisuuden varmistamiseksi säännökset sisältäisivät niiden tapahtumien määrittelyn, joiden perusteella säännöksessä mainitut järkytystilat voisivat tulla korvattaviksi. Nämä tapahtumien määrittelyt vastaavat pääosin niitä kuvauksia, joita tapahtumaan on näihin järkytystiloihin nykyisessä ICD-10 tautiluokituksessa diagnostisena edellytyksenä liitetty. Näin ollen, kun tapahtuma täyttää säännöksessä asetetut edellytykset, järkytystilan lääketieteellinen diagnosointi tapahtuu muutoin tautiluokituksen määrittelyjen perusteella. Korvusedellytyksiä arvioitaessa tulisi siten ottaa huomioon myös luokitukseen sisältyvä erotusdiagnostiikka. Koska

korvusedellytysten täyttymistä arvioidaan tapahtuman yleisen henkisen kuormittavuuden ja potilaan oireiden perusteella, korvausratkaisun tekeminen edellyttää riittävän tarkkaa kuvausta tapahtuman luonteesta ja olosuhteista sekä sellaisia hoitavan lääkärin potilasasiakirjoihin tekemiä havaintoja ja löydöksiä potilaan oireistosta, joiden perusteella diagnostisten edellytysten voidaan arvioida täyttyvän.

Työtapaturma- ja ammattitautilain 35 §:n 1 momentin 1 kohdassa esitetään akuutin stressireaktion määritelmä: se seuraa reaktiona sellaiseen poikkeuksellista fyysistä tai psyykkistä rasitusta aiheuttavaan tapahtumaan, johon liittyy vakava turvallisuuden tai fyysisen koskemattomuuden menetys tai menettämisen uhka. Akuutti stressireaktio on tautiluokituksen mukaan ohimenevä, mutta vaikea-asteinen häiriö, joka kehittyy oireetomalle henkilölle reaktiona poikkeukselliseen fyysiseen tai psyykkiseen stressiin ja joka tavallisesti häviää muutaman tunnin tai päivän kuluessa. Oireet laukaisevana tapahtumana kuvataan muun muassa luonnon katastrofi, onnettomuus tai rikoksen uhriksi joutuminen. Oireet alkavat yleensä minuuttien kuluessa traumaattisesta tapahtumasta ja kestävät 2—3 päivää. Usein tila kestää vain muutamia tunteja. Tautiluokituksen mukaan ohimenevään henkiseen rasitustekijään liittyvän äkillisen stressireaktio oireet vaimenevat enintään 8 tunnin kuluessa.

Työtapaturma- ja ammattitautilain 35 §:n 1 momentin 2 kohdassa mainittu traumaperäinen stressihäiriö seuraa reaktiona sellaiseen rasittavaan, poikkeuksellisen uhkaavaan tai tuhoisaan tapahtumaan, joka todennäköisesti aiheuttaisi voimakasta ahdistuneisuutta melkein kenessä tahansa. Traumaperäinen stressihäiriö kehittyy tautiluokituksen mukaan viivästyneenä tai pitkittyneenä vasteena rasittavaan, lyhyt- tai pitkäkestoiseen poikkeuksellisen uhkaavaan tai tuhoisaan tapahtumaan tai tilanteeseen, joka todennäköisesti aiheuttaisi voimakasta ahdistuneisuutta melkein kenessä tahansa. Esimerkkeinä mainitaan ihmisen aiheuttamat tuhot tai luonnonkatastrofit, sotatila, vakava onnettomuus, väkivaltaisen kuoleman näkeminen, kidutuksen, terrorismin, raiskauksen tai muun rikoksen uhriksi joutuminen. Häiriötä ei yleensä

pidä diagnosoida, mikäli näyttöä ei ole siitä, että oireet ovat alkaneet kuuden kuukauden sisällä poikkeuksellisen vaikeasta traumasta.

Suomen lääkäriseura Duodecimin ja Suomen Psykiatriyhdistys ry:n asettaman työryhmän julkaiseman Käypä hoito -suosituksen mukaan vaikeaoireinen traumaperäinen stressihäiriö saattaa heikentää huomattavasti työkykyä, joten sairausloma voi olla joskus erityisterapian aikana välttämätöntä. Kohtalaisen nopean työhön paluun tukemisella on traumaperäisen stressihäiriönkin kohdalla myös hoidollista merkitystä. Suosituksen mukaan olisi myös pyrittävä siihen, että potilas saisi stressitapahtumaan liittyvän mahdollisen rahallisen korvauksen aktiivisen hoidon ja kuntoutuksen korvauksena eikä pysyvän haitan korvauksena.

Työtapaturma- ja ammattitautilain 35 §:n 1 momentin 3 kohdassa mainittu tuhoisaa kokemusta seuraava persoonallisuuden muutos seuraa pitkäaikaisena tai pysyvänä reaktiona äärimmäisen voimakasta henkistä rasitusta synnyttävään tapahtumaan. Tuhoisaa kokemusta seuraavalla persoonallisuuden muutoksella tarkoitetaan ainakin kaksi vuotta kestävää persoonallisuuden muutosta, joka seuraa altistumista tuhoisalle rasitukselle. Rasituksen täytyy olla niin äärimmäistä, että sen syvällistä vaikutusta persoonallisuuteen ei ole tarpeen selittää yksilöllisellä haavoituvuudella. Esimerkkinä tällaisesta rasituksesta mainitaan keskitysleirikokemukset, kidutus, suuronnettomuudet tai pitkäaikaisen altistuminen hengenvaaralle, kuten panttivankitilanteissa ja pitkäaikaisessa vankeudessa, johon liittyy välitön tapetuksi tulemisen uhka. Traumaperäinen stressireaktio voi edeltää mainittua persoonallisuuden muutosta. Tuhoisaa kokemusta seuraava persoonallisuuden muutos ei sen sijaan liity tautiluokituksen mukaan lyhytaikaiseen henkeä uhkaavaan tilanteeseen, kuten auto-onnettomuuteen.

Työtapaturma- ja ammattitautilain 35 §:n 2 momentin perusteella traumaperäisen stressireaktion ja tuhoisaa kokemusta seuraavan persoonallisuuden muutoksen korvaaminen edellyttäisi myös, että maatalousyrittäjällä tai apurahansaajalla on todettu traumaperäiseen stressireaktioon sopiva oireisto ennen kuin kuusi kuukautta on kulunut tapahtumasta.

Säännös on tarpeen syy-yhteyden arvioinnin mahdollistamiseksi. Kuten edellä todettiin, traumaperäistä stressihäiriötä ei yleensä pidä diagnosoida, mikäli näyttöä ei ole siitä, että oireet ovat alkaneet kuuden kuukauden sisällä poikkeuksellisen vaikeasta traumasta. Momentissa oireiston toteamisella tarkoitetaan sitä, että lääkäri on potilaan tavattu kirjannut potilasasiakirjoihin tapahtumaan liittyen löydökset tällaisesta oireistosta potilaskäynnin yhteydessä.

Edellä mainitut järkytysreaktiot korvattaisiin siis työtapaturman seurauksena. Tapaturman määritelmään sisältyvän ulkoisesta tekijästä johtuvan tapahtuman tulee täyttää työtapaturma- ja ammattitautilain 35 §:n 1 momentin 1—3 kohdassa mainitut kriteerit. Lisäksi tapahtuman tulee liittyä niihin 18—28 §:ssä säädettyihin olosuhteisiin, joissa työtapaturma korvataan. Korvattavien olosuhteiden osalta säädettäisiin kuitenkin eräitä poikkeuksia jäljempänä 3 momentissa.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin erityisistä juridisista edellytyksistä henkisen järkytystilan korvaamiselle työtapaturman seurauksena. Momentin mukaan henkisen järkytysreaktion korvaaminen edellyttäisi, että vahingoittunut on ollut välittömästi osallisena työtapaturma- ja ammattitautilain 35 §:n 1 momentissa tarkoitettussa tapahtumassa ja että tapahtuma on kiinteässä ja asiallisessa yhteydessä niihin olosuhteisiin, joissa työtapaturma korvataan.

Välittömällä osallisuudella tapahtumaan tarkoitettaisiin henkilökohtaiseen vaaraan joutumista, esimerkiksi konkreettista hengen tai vakavan vammautumisen uhkaa. Osallisuudella tarkoitettaisiin myös silminnäkijänä olemista silloin, kun tapahtuma täyttää paitsi tässä pykälässä asetetun välittömyyden edellytyksen myös 1 momentissa kuvatut kuormittavuuden edellytykset. Välittömyydellä tarkoitetaan sellaista omakohtaista kokemista tapahtuman välittömässä läheisyydessä, mikä mahdollistaa omakohtaisen havainnoinnin.

Asiallinen yhteys korvattaviin olosuhteisiin, jotka säädettäisiin 18—28 §:ssä, olisi olemassa esimerkiksi silloin, kun maatalousyrittäjä tai apurahansaaja näkee työtä tehdessään lähellä työskentelevän työtoverinsa kuolevan tapaturmaisesti. Tapahtumalla ei olisi asiallista yhteyttä työpaikan alueelle kuulu-

vaan toimintaan, kun maatalousyrittäjä tai apurahansaaja järkyttyy työpaikan alueella ollessaan nähdessään ulkona tapahtuvan liikenneonnettomuuden. Sen sijaan liikenneonnettomuus voi muodostaa tällaisen tapahtuman asunnon ja työpaikan välisellä matkalla. Kiinteää ja asiallista yhteyttä korvattaviin olosuhteisiin ei olisi esimerkiksi silloin, kun maatalousyrittäjä tai apurahansaaja ollessaan työssä tai työntekopaikan alueella järkyttyy saatuaan tiedon lähiomaisen äkillisestä kuolemasta.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin erityistä rajoituksista korvattavien olosuhteiden osalta. Poiketen siitä, mitä edellä on työtapaturman korvaamisesta säädetty, henkistä järkytysreaktiota ei kuitenkaan korvattaisi, jos se on kohdannut maatalousyrittäjää 20 §:n 2 kohdassa tai 21 §:n 1 momentin 2—6 kohdassa taikka apurahansaajaa 26 §:n 2 kohdassa tai 27 §:n 1 momentin 2—5 kohdassa tarkoitetussa toiminnassa, paitsi jos kyseessä olisi edellä 34 §:n 1 momentin mukainen toisen henkilön tahallaan aiheuttama vahinko, jonka syynä on vahingoittuneen työtehtävä. Korvaussuoja koskisi tapahtumaa, joka sattuu 20 §:ssä tai 24 §:ssä tarkoitettuun tavoin työssä ja 19 ja 25 §:ssä tarkoitettussa toiminnassa työpaikan alueella. Lisäksi se koskee 21 §:n 1 ja 26 §:n 1 kohdassa tarkoitettua toimintaa asunnon ja työpaikan välisellä matkalla ja 21 §:n 1 momentin 1 kohdassa ja 27 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettua koulutusta. Korvattavuuden ulkopuolelle jäisivät samat olosuhteet kuin tahallisen vahingoittamisen osalta lukuun ottamatta 21 §:n 1 momentin 7 kohdan ja 27 §:n 1 momentin 6 kohdan mukaista tilannetta. Jos siis maatalousyrittäjä tai apurahansaaja on työnsä vuoksi majoittuneena poikkeuksellista tapaturman vaaraa aiheuttavissa olosuhteissa ja järkytysreaktio johtuu näihin olosuhteisiin liittyvästä syystä, esimerkiksi sotatilasta tai terroriteosta, järkytysreaktio korvataan muiden tässä pykälässä säädettyjen edellytysten täytyessä.

Ehdotetun 34 §:n 1 momentin nojalla myös vapaa-aikana tahallaan aiheutettu järkytysreaktio korvattaisiin, jos sen syynä olisi maatalousyrittäjän tai apurahansaajan työtehtävä. Siten korvattavaksi tulisi tilanne, jossa maatalousyrittäjä tai apurahansaaja saisi henkisen

järkytysreaktion häneen kohdistuneen rikollisen teon tai uhkauksen vuoksi. Vastaavasti 34 §:n 2 momentin nojalla ei korvattaisi järkytysreaktiota, joka johtuisi perhesuhteisiin tai muuhun yksityiselämään liittyvän syyn vuoksi tehdystä pahoinpitelystä tai muusta tahallisesta vahingoittamisesta.

III Osa Etuudet

8 luku Sairaanhoidon korvaukset

36 §. *Sairaanhoidon kustannusten korvaaminen ja korvattava sairaanhoito.* Pykälän mukaan sairaanhoito korvattaisiin noudattaen, mitä työtapaturma- ja ammattitautilain 36 ja 37 §:ssä säädetään sairaanhoidon kustannusten korvaamisesta ja korvattavasta sairaanhoidosta. Pykälässä säädettäisiin sairaanhoidon kustannusten korvaamisen yleisistä edellytyksistä. Korvattavuuden yleisenä edellytyksenä olisi 1 momentin mukaan, että sairaanhoitoa on annettu vahingon vuoksi ja että kyse on tarpeellisesta sairaanhoidosta. Vastaava säännös on voimassa olevan tapaturmavakuutuslain 15 §:n 1 momentissa, jota sovelletaan maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 9 §:n 1 momentin nojalla. Sairaanhoidon korvattavuutta arvioitaisiin nykyiseen tapaan kunkin kustannuksen osalta erikseen. Vahinkotapahtuman ja sen seurauksena saadun vamman tai sairauden syy-yhteys annettuun sairaanhoitoon on edellytyksenä sen korvaamiselle. Jokaisen sairaanhoitoon kuuluvan toimenpiteen kohdalla arvioidaan, onko kyseessä ollut korvattavan vahingon vuoksi tarpeellinen hoito.

Sairaanhoitoa annetaan Suomessa sekä julkisen terveydenhuollon palveluna että yksityisen terveydenhuollon palveluna. Näitä säännellään kansanterveyslaissa (66/1972), erikoissairaanhoitolaissa (1062/1989), terveydenhuoltolaissa, yksityisestä terveydenhuollosta annetussa laissa (152/1990) ja terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetussa laissa (559/1994). Työtapaturma- ja ammattitautilain 36 §:n 2 momentin mukaan korvausta maksettaisiin sellaisesta sairaanhoidosta, jota on annettu edellä mainittujen lakien perusteella. Lähtökohtana näissä säännöksissä on, että suomalaisen terveydenhuollon toi-

minnan on perustuttava arvioituun lääketieteelliseen näyttöön ja hyviin hoito- ja toimintakäytäntöihin.

Työtapaturma- ja ammattitautilain 37 §:ssä säädettäisiin korvattavan sairaanhoidon kustannusten sisällöstä. Sairanhoidon kustannusten korvaamisen sisältö vastaisi terveydenhuoltolain mukaista sairaanhoidon käsitettä. Tällä ei olisi vaikutuksia korvauksen sisältöön tai korvauksen määrään. Työtapaturma- ja ammattitautilain 37 §:n 1 momentin mukaan sairaanhoitoon kuuluisivat ensihoito, vamman tai sairauden tutkimus, määritys ja hoito, lääkkeet ja hoitotarvikkeet sekä sairaanhoitona annettava lääkinnällinen kuntoutus. Säännös vastaisi terveydenhuoltolain mukaista sairaanhoidon määrittelyä.

Lakisääteistä tapaturmavakuutusjärjestelmää ja terveydenhuoltoa koskevassa voimassa olevassa lainsäädännössä sairaanhoidon ja lääkinnällisen kuntoutuksen käsitteet eroavat toisistaan. Sairanhoidosta säädetään voimassa olevan tapaturmavakuutuslain 15 a §:ssä, mutta siihen ei sisälly lääkinnällinen kuntoutus. Tapaturmavakuutusjärjestelmässä lääkinnällisellä kuntoutuksella tarkoitetaan kuntoutuslain 7 §:n mukaista työ- tai toimintakykyä edistävää kuntoutusta. Lisäksi apuvälineiden osalta ongelmia on aiheuttanut se, että niitä koskevia säännöksiä sisältyy sekä voimassa olevaan tapaturmavakuutuslakiin että kuntoutuslakiin. Käsitteiden eroavuudet ovat aiheuttaneet epäselvyyttä sairaanhoidon ja lääkinnällisen kuntoutuksen järjestämistä ja kustannuksia koskevassa vastuunjaossa. Sen vuoksi tapaturmavakuutusjärjestelmän korvaama lääkinnällinen kuntoutus luettaisiin uudessa työtapaturma- ja ammattitautilaissa korvattavaan sairaanhoitoon terveydenhuoltolakia vastaavalla tavalla. Siten kaikista niistä toimenpiteistä, jotka annettaisiin terveydenhuoltolain mukaisena sairaanhoitona, aiheutuvat kustannukset olisivat korvattavissa tämän lain mukaisena sairaanhoitona työtapaturma- ja ammattitautilain 37 §:ään olevan viittaussäännöksen perusteella.

Vahingon vuoksi tarpeellisen sairaanhoidon kustannuksen korvattavuutta arvioitaisiin voimassa olevan lain tapaan kunkin kustannuksen osalta erikseen. Esimerkiksi lääkemen-
kustannusten tarpeellisuutta arvioitaessa otet-

taisiin huomioon viitehintajärjestelmän mukainen lääkevaihto reseptillä määrättyä halvempaan niin sanottuun rinnakkaislääkkeeseen. Jos vahingoittunut kieltäytyisi apteekin tarjoamasta halvemmasta lääkkeestä, korvaus maksettaisiin viitehinnan mukaan ja vahingoittuneen itsensä maksettavaksi jäisi viitehinnan ylittävä osuus. Korvausperiaate vastaisi tällöin sairausvakuutuslain mukaista lääkekorvausperiaatetta. Jos apteekilla ei olisi halvempaa lääkettä tarjolla, lääkemääräyksen mukainen viitehintaa kalliimpi lääke korvattaisiin.

Työtapaturma- ja ammattitautilain 37 §:n 2 momentissa säädettäisiin lääkinnällisen kuntoutuksen toimenpiteistä, jotka vastaavat lääkinnällisen kuntoutuksen osalta voimassa olevan kuntoutuslain 7 §:ssä säädettyjä työ- ja toimintakykyä edistäviä toimenpiteitä, joita nykyisin sovelletaan maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 9 §:n 1 momentin nojalla. Työtapaturma- ja ammattitautilain 37 §:n 2 momentissa luettaisiin muutoin aivan samat toimenpiteet kuin terveydenhuoltolain 29 §:n 1 momentissa, mutta 6 kohdan apuvälinepalvelu olisi määritelty tarkemmin kuin terveydenhuoltolaissa. Läkinnällisen kuntoutukseen kuuluisivat työtapaturma- ja ammattitautilain 37 §:n 2 momentin mukaan 1) kuntoutusneuvonta ja kuntoutusohjaus, 2) toiminta- ja työkyvyn ja kuntoutustarpeen arviointi, 3) kuntoutustutkimus, jonka avulla selvitetään potilaan kuntoutusmahdollisuudet, 4) toimintakyvyn parantamiseen ja ylläpitämiseen tähtäävät terapiat sekä muut tarvittavat kuntoutumista edistävät toimenpiteet, 5) lääkinnällisen kuntoutuksen apuvälineet mukaan lukien apuvälineiden sovitin, muostotyöt, kokeilu, käytön opetus ja seuranta, perustellusta syystä apuvälineen kuljetus, apuvälineen huolto ja korjaus, 6) sopeutumisvalmennus sekä 7) 1—6 kohdissa tarkoitettuja toimenpiteistä koostuvat kuntoutusjaksot laitos- tai avohoidossa. Läkinnällisen kuntoutuksen osalta pätsi sama työtapaturma- ja ammattitautilain 36 §:n 2 momentissa mainittu periaate kuin muunkin sairaanhoidon osalta: järjestämisvastuu määräytyy terveydenhuollon lainsäädännön mukaisesti ja vakuutuslaitokset korvaavat vahinkotapah-
tuman vuoksi tarpeellisista toimenpiteistä aiheutuneet kustannukset.

Lääkinnällisen kuntoutuksen apuvälineistä säädettäisiin tarkemmin työtaturma- ja ammattitautilain 37 §:n 2 momentissa. Jäljempänä tämän lain 71 §:n 2 kohdassa viitattaisiin työtaturma- ja ammattitautilain 94 §:n 1 momenttiin, jossa säädettäisiin sellaisten päivittäisissä toiminnoissa tarvittavien apuvälineiden kustannusten korvaamisesta, jotka eivät ole lääkinällisen kuntoutuksen apuvälineitä. Viimeksi mainitun säännöksen olisi tarkoitus vastata julkisen terveydenhuollon käsitettä lääkinällisen kuntoutuksen apuvälineestä. Lääkinällistä apuvälinettä ei ole täysin yhdenmukaisesti määritelty terveydenhuollossa, mutta sairaanhoitopiirien apuvälineiden saatavuusperusteet vastaavat pitkälti toisiaan. Lääkinällisen kuntoutuksen apuvälineellä tarkoitettaisiin laitetta, tarviketta, ohjelmaa tai vastaavaa ratkaisua, joka tukee, ylläpitää tai parantaa vahingoittuneen työkykyä tai toimintakykyä päivittäisissä toiminnoissa tai ehkäisee työ- tai toimintakyvyn heikentymistä. Korvattavia olisivat tavanomaisen tasoiset apuvälineet. Tätä tasoa paremmasta apuvälineestä aiheutuneet kustannukset voitaisiin korvata, jos sen käyttäminen mahdollistaisi työkyvyn palautumisen tai henkilökohtaisen avun tarpeen olennaisen vähentymisen. Tavanomaista tasoa arvioitaessa otettaisiin huomioon lääketieteen ja apuvälinetekniikan kehittyminen. Lääkinällisen kuntoutuksen korvattavia apuvälineitä olisivat esimerkiksi kyynärsauvat, pyörätuolit, ortoosit ja proteesit, suihkutuoli, ruuanlaitossa tarvittavat leikkuu- ja pilkkomisvälineet, ruokailemiseen tarvittavat apuvälineet ja opaskoira. Opaskoiran osalta luovutettaisiin voimassa olevan tapaturmavakuutuslain 20 a §:n 4 momentin mukaisesta korvauksesta, jota maksetaan opaskoiran ylläpidosta aiheutuvista kustannuksista. Sairaanhoitopiirit ostavat opaskoirapalvelut Näkövammaisten Keskusliitto ry:ltä tai muilta opaskoiria kouluttavilta organisaatioilta. Nämä tuottavat palvelut sopimuksen perusteella. Opaskoiran hankinnasta, kouluttamisesta, ruokinnasta ja eläinlääkinnästä aiheutuvat kulut korvattaisiin kuten muistakin apuvälineistä aiheutuvat kulut täyskustannusmaksuna kunnalle tai kuntayhtymälle, joka vastaa opaskoirapalvelusta. Käytännössä ostopalvelun tuottaja maksaa koiran käyttä-

jälle kulut opaskoirasta, eikä ylläpidosta aiheudu vahingoittuneelle korvattavia kuluja.

Asuntoon kuuluvien apuvälineiden ja laitteiden korvaamisesta kuntoutuksena säädettäisiin työtaturma- ja ammattitautilain 95 §:ssä, johon viitattaisiin tämän lain 71 §:n 3 kohdassa. Työtehtävien suoriutumisesta tarvittavien apuvälineiden korvaamisesta kuntoutuksena säädettäisiin ammatillista kuntoutusta koskevassa työtaturma- ja ammattitautilain 89 §:ssä, johon viitattaisiin tämän lain 69 §:n 1 kohdassa.

Pykälän 2 momentissa todettaisiin selvyyden vuoksi nimenomaisesti, että oikeudesta saada sairaanhoitoa ja sairaanhoidon järjestämistä vastuuista säädetään muussa laissa. Sairanhoidon järjestämistä vastuuista ja oikeudesta saada sairaanhoitoa säädetään terveydenhuollon lainsäädännössä, esimerkiksi terveydenhuoltolaissa, erikoissairaanhoitolaissa, kansanterveyslaissa, potilaan asemasta ja oikeuksista annetussa laissa (785/1992) sekä eräissä erityislaeissa kuten esimerkiksi työterveyshuoltolaissa, mielenterveyslaissa, päihdehuoltolaissa ja tartuntatautilaissa. Vastava säännös on työtaturma- ja ammattitautilain 36 §:n 2 momentissa.

37 §. Korvattavat tutkimuskulut. Pykälässä säädettäisiin tutkimuskulujen korvaamisesta tilanteessa, jossa vahinko eli vamma tai sairaus ei osoittaudu korvattavaksi. Säännös vastaisi asiasisällöltään voimassa olevan tapaturmavakuutuslain 14 §:n 4 momenttia, jota sovelletaan nykyisin maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 9 §:n 1 momentin nojalla. Tutkimusten edellytettäisiin edelleen olevan tarpeellisia eli perusteltuja nimenomaan vamman tai sairauden työperäisyyden selvittämiseksi, minkä vuoksi korvauskäytännössä käytetään termiä perusteltu epäily erotukseksi tapauksista, joissa on selvää, ettei kyse ole korvattavasta vammasta tai sairaudesta. Vamman tai sairauden työperäisyyden selvittämisestä johtuvat lääkäri- ja tutkimuskulut olisivat työtaturma- ja ammattitautilain 36 ja 37 §:ssä tarkoitettua sairaanhoitoa, joten niistä maksettaisiin julkiselle terveydenhuollossa täyskustannusmaksu. Myös tutkimuksista johtuvat matkat korvattaisiin vahingoittuneelle kuten sairaanhoidosta johtuvat matkat 42 §:n mukaisesti. Lääkärintuotto-

palkkion ja terveydentilatietojen toimittamisesta aiheutuneiden muiden kustannusten korvaamiseen sovellettaisiin 168 §:n säännöstä.

38 §. *Julkisessa terveydenhuollossa annetun sairaanhoidon korvaaminen.* Pykälässä todettaisiin, että julkisessa terveydenhuollossa annettu sairaanhoito korvataan noudattaen, mitä työtapaturma- ja ammattitautilain 39—42 §:ssä säädetään. Ehdotettavan työtapaturma- ja ammattitautilain 39 §:ssä säädettäisiin sairaanhoidon kustannusten korvaamisesta vahingoittuneelle, kun hoitoa on annettu julkisen terveydenhuollon palveluna. Vahingoittuneelle korvattaisiin asiakasmaksu, joka määrätään hänelle terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain (734/1992, jäljempänä *asiakasmaksulaki*) mukaan. Ehdotettavan 39 §:n 1 momentti vastaa sisällöltään voimassa olevan tapaturmavakuutuslain 15 b §:n 1 momenttia, jota nykyisin sovelletaan maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 9 §:n 1 momentin nojalla. Työtapaturma- ja ammattitautilain 39 §:n 2 momentissa säädettäisiin sen kustannuksen korvaamisesta, joka aiheutuu vahingoittuneelle sosiaali- ja terveydenhuollon palvelusetelistä annetun lain (569/2009; *palvelusetelilaki*) mukaisen palvelusetelin käytöstä. Jos vahingoittuneelle on annettu palveluseteli hoitoa varten, häneltä ei peritä asiakasmaksua. Sen sijaan hänelle voi jäädä maksettavaksi palvelusetelilain 3 §:n 4 kohdassa ja 7 §:n 1 momentissa tarkoitettu omavastuu eli se osuus yksityisen palvelujen tuottajan palvelun hinnasta, jota kunnan myöntämän palvelusetelin arvo ei kata. Momentin mukaan vahingoittuneelle korvattaisiin tämä omavastuuosuus.

Palvelusetelilain 7 §:n 2 momentin mukaan lääkinnällisen kuntoutuksen apuvälineen hankkimiseksi annettavan palvelusetelin arvon tulee olla sellainen, että sillä voi hankkia asiakkaan yksilöllistä tarvetta vastaavan tavanomaisen apuvälineen. Koko kustannus sisältyy tällöin kuntalaskutuskustannukseen, eikä asiakkaalle synny omavastuuosuutta, jota pitäisi korvata vahingoittuneelle itselleen. Vahingoittunut saa kuitenkin halutessaan hankkia palvelusetelin arvoa kalliimman apuvälineen, jolloin hänen tulee itse maksaa valitsemansa apuvälineen hinnan ja palvelusetelin arvon välinen hinnanero. Tällöin

kyseessä ei ole työtapaturma- ja ammattitautilain 39 §:n 2 momentin mukainen, palvelusetelilain tarkoittama omavastuuosuus, vaan hinnanero, joka syntyy, kun vahingoittunut haluaa hankkia perustasoa paremman apuvälineen maksamalla itse erotuksen. Tätä erotusta ei korvattaisi tämän lain nojalla.

Ehdotettavan työtapaturma- ja ammattitautilain 40 §:ssä on säännökset kunnan tai kuntayhtymän oikeudesta täyskustannusmaksuun. Pykälässä säädettäisiin vakuutuslaitoksen velvollisuudesta maksaa julkisessa terveydenhuollossa annetusta korvattavasta sairaanhoidosta kunnalle tai kuntayhtymälle täyskustannusmaksu. Tämä velvollisuus koski myös maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitosta. Työtapaturma- ja ammattitautilain 40 §:n 1 momentin mukaan maksun maksamisen edellytyksenä olisi, että vahingoittuneella on oikeus korvaukseen saamastaan hoidosta ja lisäksi edellytettäisiin, että julkisen terveydenhuollon yksikkö on täyttänyt ehdotetun työtapaturma- ja ammattitautilain 41 §:n mukaisen ilmoitusvelvollisuutensa.

Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen velvollisuus maksaa täyskustannusmaksu seuraisi siitä, että maatalousyrittäjien ja apurahansaajien tapaturmavakuutusjärjestelmälle on tämän lain mukaisen vahingon perusteella syntynyt lakiin perustuva velvollisuus korvata kysymyksessä oleva hoito vahingoittuneelle. Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitos voisi antaa päätöksen täyskustannusmaksun maksamisesta vasta sen jälkeen, kun vahingoittuneen oikeus korvaukseen sairaanhoidosta on ratkaistu.

Ehdotettavan työtapaturma- ja ammattitautilain 40 §:n 2 momentin mukaan täyskustannusmaksua ei maksettaisi pitkäaikaisesta laitoshoidosta. Säännös vastaisi sanamuodoltaan tarkistettuna voimassa olevan lain 15 b §:n 7 momenttia, jota nykyisin sovelletaan maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 9 §:n 1 momentin nojalla.

Ehdotettavan työtapaturma- ja ammattitautilain 40 §:n 3 momentin mukaan täyskustannusmaksu olisi samansuuruinen kuin terveydenhuoltolain 58 §:n mukaisesti määräytyvä potilaan kotikunnan vastuu hoidon kustannuksista. Säännös vastaisi tältä osin voimassa olevan asiakasmaksulain 13 a §:n 2 moment-

tia. Momentissa ei säädettäisi siitä, mitä sairaanhoitoa korvataan tämän lain nojalla, vaan korvattava sairaanhoito määräytyisi ehdotettavan 36 §:n mukaisesti työtapaturma- ja ammattitautilain 36 ja 37 §:n säännösten perusteella. Siten esimerkiksi tuotteistukseen perustuva hinta voi sisältää kustannuksia, jotka aiheutuvat hoidosta, jota ei korvata tapaturmavamman hoitona tai jota ei ole annettu. Siten laskutuksessa olisi pystyttävä tarvittaessa erittelemään kustannusten muodostuminen. Laskuun ei saa sisällyttää esimerkiksi laskutuslisää, koska laskutusmenettely sisältyy jo kuntalaskutukseen. Mainittua asiakaskasmaksulain säännöstä on tarkennettu ottamalla huomioon tilanne, jossa hoitoa varten on annettu palveluseteli, jolloin täyskustannusmaksu olisi momentin mukaan palvelusetelin arvon suuruinen.

Ehdotettavan työtapaturma- ja ammattitautilain 41 §:ssä on säännökset julkisen terveydenhuollon toimintayksikön ilmoitusvelvollisuudesta täyskustannusmaksun saamiseksi. Pykälän 1 momentissa on säännökset tiedoista, jotka julkisen terveydenhuollon toimintayksikön tulee toimittaa jokaisesta hoitokäynnistä täyskustannusmaksun saamiseksi. Ehdotettavan työtapaturma- ja ammattitautilain 40 §:n mukaan kunnan tai kuntayhtymän oikeus täyskustannusmaksuun edellyttäisi, että vahingoittuneella on oikeus korvaukseen saamastaan hoidosta. Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitos voisi siis maksaa hoitoa koskevan täyskustannusmaksun vasta sen jälkeen, kun on selvillä, onko kyse korvattavan vahinkotapahtuman vuoksi annetusta hoidosta ja onko kyse korvattavasta sairaanhoidosta. Maatalous-yrittäjien tapaturmavakuutuslaitos ei voisi tehdä hoidon osalta korvattavuusratkaisua, ellei sillä ole käytettävissään vahingoittuneen hoitokäyntiä koskevia merkintöjä. Terveydenhuollon toimintayksikkö tekee potilaan asemasta ja oikeuksista annetun lain mukaiset merkinnät potilasasiakirjoihin. Työtapaturma- ja ammattitautilain 41 §:n 1 momentissa olevan säännöksen perusteella terveydenhuollon toimintayksikön olisi annettava hoitokäyntiä koskevat merkinnät maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitokselle. Tiedot olisi annettava maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitokselle

viipymättä vahingoittuneen hakeuduttua hoitoon.

Kun tiedot olisi toimitettu ja maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitos olisi ratkaissut, että kyseessä on korvattava vahinkotapahtuma ja korvattava sairaanhoito, maksettaisiin kunnalle tai kuntayhtymälle täyskustannusmaksu kyseisestä hoidosta. Jos hoidosta tehdään työtapaturma- ja ammattitautilain 41 §:n 2 momentissa tarkoitettu suunnitelma, työtapaturma- ja ammattitautilain 41 §:n 1 momentin mukaiset tiedot voisi ilmoittaa kyseisen suunnitelman mukana. Tällöin ei siis tarvitsisi tehdä kahta erillistä ilmoitusta.

Ehdotettavan työtapaturma- ja ammattitautilain 41 §:n 2 momentissa säädettäisiin niin sanottua jatkohoitoa koskevasta ilmoitusvelvollisuudesta ja siihen liitetystä määräajasta. Mainitun säännöksen perusteella toimenpiteistä, josta laaditaan potilaan asemasta ja oikeuksista annetun lain 4 a §:n mukainen suunnitelma, olisi lähetettävä maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitokselle suunnitelma viimeistään neljän arkipäivän kuluessa päivästä, jona suunnitelmaa koskevat merkinnät on tehtävä potilasasiakirjoihin. Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksen (298/2009) 8 §:n 1 momentin mukaan potilasasiakirjamerkinnät on tehtävä viimeistään viiden vuorokauden kuluessa siitä, kun potilas poistuu vastaanotolta, taikka palvelutapahtuma muutoin päättyy. Tällaisessa niin sanotussa jatkohoidossa maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitos voisi antaa työtapaturma- ja ammattitautilain 42 §:n mukaisen maksusitoumuksen maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen valitsemaan hoitopaikkaan.

Ehdotettavan työtapaturma- ja ammattitautilain 41 §:n 2 momentin säännöstä sovellettaisiin toimenpide-kohtaisesti eli jos suunnitelmaan, joka koskee tutkimusta, hoitoa tai lääkinnällistä kuntoutusta, sisältyy erilaisia toimenpiteitä, ilmoitusvelvollisuuden täyttämistä arvioitaisiin toimenpidekohtaisesti. Ilmoitusvelvollisuuden laiminlyöminen alkuvaiheen toimenpiteiden osalta ei siten estäisi täyskustannusmaksun maksamista niistä suunnitelmaan sisältyvistä toimenpiteistä, jotka annetaan vasta myöhemmin niin, että maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitok-

sella on vielä niiden osalta mahdollisuus antaa maksusitoumus.

Ehdotettavan työtapaturma- ja ammattitautilain 41 §:n 3 momentissa on säännökset niistä tilanteista, joita mainitun lain 41 §:n 2 momentin mukainen ilmoitusvelvollisuus ei koskisi. Säännöksessä luetellut toimenpiteet vastaisivat täsmennettynä niitä toimenpiteitä, joista julkisen terveydenhuollon toimintayksikön ei voimassa olevan lain 15 §:n 3 momentin ja 15 a §:n 3 momentin sekä asiakasmaksulain 13 b §:n 1 momentin nojalla tarvitse tehdä ilmoitusta vakuutuslaitokselle täyskustannusmaksun saadakseen. Mainittuja säännöksiä on nykyisin sovellettu maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 9 §:n 1 momentin nojalla. Edellä tarkoitettuja toimenpiteitä olisivat kiireellinen sairaanhoito tai vastaanottokäynti ja sen yhteydessä tehtävä vähäinen tutkimus- ja hoitotoimenpide. Kiireellisellä sairaanhoidolla tarkoitettaisiin välittömän hoidon tarpeen arviointia ja hoitoa, jota ei voida siirtää ilman vamman tai sairauden olennaista pahenemista. Välitön hoidon tarve tarkoittaa saman ensimmäisen hoitokäynnin yhteydessä annettavan hoidon tarpeen arviointia. Hoitona, jota ei voida siirtää, ei pidetä hoitoa, joka voidaan antaa julkisessa terveydenhuollossa noudatettavin lääketieteellisin perustein myös myöhemmän kuin ensimmäisen hoitokäynnin yhteydessä ilman, että hoidon lykkääntymisestä aiheutuisi hoidon lopputulokselle olennaista heikentymistä.

Kiireellisen hoidon tarpeen arviointi voi sisältää erilaisia tutkimustoimenpiteitä. Tällaisia ovat muun muassa röntgen-, ultraääni- ja MRI-tutkimus sekä artroskopia. Toimenpiteiden kuuluminen kiireelliseen hoitoon arvioidaan vamman tai sairauden vaikeusasteesta riippuen lääketieteellisesti. Työtapaturma- ja ammattitautilain 41 §:n 3 momentissa säädettyjä toimenpiteitä koskisi kuitenkin mainitun lain 41 §:n 1 momentin mukainen ilmoitusvelvollisuus eli näidenkään osalta täyskustannusmaksua maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitos ei voisi maksaa ennen kuin se on saanut potilasasiakirjamerkinnot ja korvattavuusratkaisu on tehty.

Myös ostopalveluprosessissa ilmoitusvelvollisuus on aina kunnalla. Kunta ja ostopalvelun antaja voivat kuitenkin sopia, että os-

topalvelun antaja tekee ilmoituksen kunnan puolesta. Kunnan olisi tällöin ilmoitettava maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitokselle ostopalvelun samoin kuin palvelusetelin käytöstä samalla, kun se ilmoittaa työtapaturma- ja ammattitautilain 41 §:n 2 momentin mukaisesta suunnitelmasta. Kunnan tulee tehdä ilmoitus hoitopäätöksestä niin ajoissa, että maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksella on käytännössä mahdollisuus tarjota vaihtoehtoja hoitopaikkaa ennen hoidon antamista. Toisaalta odotusaikaa maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen ohjausoikeuden käytölle ei ole perusteita asettaa, koska se voisi johtaa hoidon viivästyymiseen. Laiminlyöntitilanteissa vastuu on viime kädessä kunnalla. Laskun pitää tulla aina kunnalta tai kuntayhtymältä eikä maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksella olisi oikeutta maksaa täyskustannusmaksua ostopalvelun antajalle.

Jos toimintayksiköllä ei olisi tiedossaan, että vahingoittunut on vakuutettu maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksessa, sen olisi tehtävä tässä pykälässä tarkoitetut ilmoitukset 74 §:n mukaisesti Tapaturmavakuutuskeskukselle. Jos työtapaturma- ja ammattitautilain 41 §:ssä tarkoitettuja ilmoituksia ei ole tehty, kunnalla tai kuntayhtymällä ei ole oikeutta täyskustannusmaksuun.

Ehdotettavan työtapaturma- ja ammattitautilain 42 §:ssä säädettäisiin vakuutuslaitoksen oikeudesta ohjata maksusitoumuksella vahingoittunut vakuutuslaitoksen valitsemaan hoitopaikkaan silloin, kun on kyse julkisella sektorilla annettavasta niin sanotusta jatkohoidosta. Yksityisellä sektorilla hoidossa olevan vahingoittuneen ohjaamisesta vakuutuslaitoksen valitsemaan hoitopaikkaan säädettäisiin työtapaturma- ja ammattitautilain 45 §:ssä. Ehdotettava säännös vastaa sanamuodoltaan täsmennettynä voimassa olevan tapaturmavakuutuslain 15 §:n 3 momenttia, jota sovelletaan nykyisin maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 9 §:n 1 momentin nojalla. Vakuutuslaitoksen ohjausoikeuden tarkoituksena on nopeuttaa hoitoon pääsyä ja työhönpaluuta sekä vähentää korvauskustannuksia. Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitokseen sovellettaisiin, mitä työtapaturma- ja ammattitautilain 42 §:ssä säädetään vakuutuslaitoksesta.

Työtapaturma- ja ammattitautilain 42 §:n 1 momentin mukainen ohjausoikeus koskisi niin sanottua jatkohoitoa eli ainoastaan niitä toimenpiteitä, joista julkisen terveydenhuollon toimintayksiköllä on työtapaturma- ja ammattitautilain 41 §:n 2 momentin mukainen ilmoitusvelvollisuus. Siten maksusitoumusta ei voisi antaa työtapaturma- ja ammattitautilain 41 §:n 3 momentissa tarkoitettuun kiireelliseen sairaanhoitoon tai vähäiseen hoitotoimenpiteeseen.

Työtapaturma- ja ammattitautilain 42 §:n 1 momentin mukaan hoitopaikan olisi oltava sellainen, jossa vahingoittunut saa korvattavan vahingon edellyttämän hoidon. Tämä tarkoittaisi, että hoidon on täytettävä kaikelle korvattavalle sairaanhoidolle asetetut kriteerit eli sen on perustuttava arvioituun lääketieteelliseen näyttöön ja hyviin hoito- ja toimintakäytäntöihin. Hoitopaikan valinnassa maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitos voisi ottaa huomioon esimerkiksi myös hoitopaikan etäisyyden asuinpaikkaan, kun potilas on perheellinen. Jäljempänä 91 §:ssä säädettäisiin, että vahingoittunut on korvauksen saamiseksi velvollinen ottamaan vastaan tarpeellisen hoidon, joka todennäköisesti parantaisi hänen työ- tai toimintakykyään. Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen ohjausoikeus ei kuitenkaan rajoita potilaan itsemääräämisoikeutta hoidon ja hoitopaikan valinnassa.

Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen oikeus tarjota muuta hoitoa ei vaikuta julkisen sektorin velvollisuuteen järjestää työtapaturmapotilaan hoito samoin perustein kuin muille potilaille. Julkisen terveydenhuollon toimintayksikkö ei voi jäädä odottamaan antaako maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitos maksusitoumuksen, vaan hoito on annettava sen kiireellisyyden edellyttämässä ajassa.

Työtapaturma- ja ammattitautilain 42 §:n 2 momentissa olevien säännösten perusteella maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen olisi annettava päätös maksusitoumuksista viipymättä vahingoittuneelle ja ilmoitettava asiasta ilmoituksen tehneelle terveydenhuollon toimintayksikölle ja sille terveydenhuollon toimintayksikölle, jonne vahingoittunut on ilmoituksen mukaan siirretty tai tarkoitus siirtää. Jos kunta olisi järjestänyt

hoitopalvelun ostamalla sen yksityiseltä terveyspalvelujen tuottajalta, ilmoitus tehtäisiin aina julkisen terveydenhuollon yksikölle, joka on tehnyt hoitosuunnitelmaa koskevan ilmoituksen, jollei mainittu yksikkö ole toisin ilmoittanut maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitokselle.

Työtapaturma- ja ammattitautilain 42 §:n 3 momentissa olevien säännösten perusteella täyskustannusmaksua ei maksettaisi, jos hoito on annettu julkisessa terveydenhuollossa, vaikka maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitos on ohjannut vahingoittuneen maksusitoumuksella yksityiseen terveydenhuoltoon. Vahingoittuneelle korvattaisiin asiakasmaksulain mukainen asiakasmaksu. Työtapaturma- ja ammattitautilain 42 §:n 3 momentti vastaa sisällöltään nykyisen tapaturmavakuutuslain 15 b §:n 5 momenttia, jota sovelletaan maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 9 §:n 1 momentin nojalla.

39 §. *Yksityisessä terveydenhuollossa annetun sairaanhoidon korvaaminen.* Pykälässä todettaisiin, että yksityisessä terveydenhuollossa annettu sairaanhoito korvattaisiin noudattaen, mitä työtapaturma- ja ammattitautilain 43—45 §:ssä säädetään. Ehdotettavassa työtapaturma- ja ammattitautilain 43 §:ssä säädettäisiin sairaanhoidon kustannusten korvaamisesta vahingoittuneelle, kun hoitoa on annettu yksityisessä terveydenhuollossa. Tämän perussäännöksen mukaan vahingoittuneelle korvattaisiin yksityisessä terveydenhuollossa tarpeettomia kustannuksia välttämättä sairaanhoidosta aiheutuneet kustannukset siten kuin työtapaturma- ja ammattitautilain 44 ja 45 §:ssä säädetään. Sama kustannusten korvaamisen periaate on ilmaistu voimassa olevan tapaturmavakuutuslain 15 §:ssä, jota nykyisin sovelletaan maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 9 §:n 1 momentin nojalla. Työtapaturma- ja ammattitautilain 43 §:ssä määritellään yksityiseksi terveydenhuolloksi se sairaanhoito, joka on annettu yksityisestä terveydenhuollosta annetun lain mukaisena palveluna tai terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetussa laissa tarkoitettuna itsenäisen ammatinharjoittajan palveluna. Säännös vastaisi tältä osin voimassa olevan tapaturmavakuutuslain 15 §:ää.

Ehdotettavan työtapaturma- ja ammattitautilain 44 §:ssä säädettäisiin siitä yksityisessä terveydenhuollossa annetusta sairaanhoidosta, joka korvattaisiin vahingoittuneelle ilman maksusitoumusta. Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen antamaa maksusitoumusta ei tarvittaisi, kun kyse olisi kii-reellisestä sairaanhoidosta tai yksittäisestä vastaanotokäynnistä ja sen yhteydessä tehdystä röntgentutkimuksesta, ultraäänitutkimuksesta tai muusta niihin rinnastettavasta vähäisestä tutkimus- ja hoitotoimenpiteestä, jonka kustannus on enintään 300 euroa. Kii-reellisellä hoidolla tarkoitettaisiin välittömän hoidon tarpeen arviointia ja hoitoa, jota ei voida siirtää ilman vamman tai sairauden olennaista pahenemista. Säännös vastaisi julkista terveydenhuoltoa koskevaa työtapaturma- ja ammattitautilain 41 §:n 3 momenttia sillä erotuksella, että vähäiselle hoitotoimenpiteelle ehdotetaan yksityisessä terveydenhuollossa säädettäväksi euromääräinen raja 300 euroa, jota korotettaisiin palkkakertomella vuosittain. Säännöksessä luetellut toimenpiteet vastaisivat niitä yksityisessä terveydenhuollossa tehtyjä toimenpiteitä, jotka voimassa olevan tapaturmavakuutuslain 15 §:n 3 momentin ja 15 b §:n 3 momentin nojalla korvataan ilman maksusitoumusta. Mainittuja tapaturmavakuutuslain säännöksiä on nykyisin sovellettu maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 9 §:n 1 momentin nojalla.

Ehdotettavan työtapaturma- ja ammattitautilain 44 §:n 2 momentissa säädettäisiin yksityisen terveydenhuollon palvelun antajalle velvollisuus antaa salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä vakuutuslaitokselle potilaan asemasta ja oikeuksista annetun lain 12 §:ssä tarkoitettut tiedot 1 momentissa tarkoitetuista hoitokäynnistä. Nämä tiedot ovat välttämättömiä korvausasian ratkaisemiseksi. Säännös koskisi myös maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitosta.

Ehdotettavan työtapaturma- ja ammattitautilain 45 §:n mukaan yksityisessä terveydenhuollossa annetusta muusta kuin työtapaturma- ja ammattitautilain 44 §:ssä tarkoitettusta hoidosta vahingoittuneelle aiheutuneiden kustannusten korvaaminen edellyttää, että vakuutuslaitos on antanut vahingoittuneelle

hoitoon maksusitoumuksen. Täten maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksella olisi oikeus maksusitoumuksella ohjata vahingoittunut valitsemaansa hoitopaikkaan. Hoitopaikan olisi oltava sellainen, jossa vahingoittunut saa korvattavan vahingon edellyttämän hoidon. Jos työtapaturma- ja ammattitautilain 45 §:n 1 momentissa tarkoitettu hoito annetaan muualla kuin maksusitoumuksen osoittamassa hoitopaikassa tai maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitos ei olisi antanut työtapaturma- ja ammattitautilain 45 §:n 1 momentin mukaista maksusitoumusta, hoidosta korvataan vahingoittuneelle enintään asiakasmaksu, jonka vahingoittunut olisi joutunut asiakasmaksulain mukaan itse maksamaan vastaavasta hoidosta julkisessa terveydenhuollossa.

Hoitoa yksityisenä terveydenhuoltona antavan on ilmoitettava hoitoon hakeutuvalla vahingoittuneelle ennen hoidon alkamista maksusitoumuksen tarpeellisuudesta sekä toimitettava maatalousyrittäjien vakuutuslaitokselle maksusitoumuspyynnön mukana potilaan asemasta ja oikeuksista annetun lain 4 a §:n mukainen suunnitelma.

40 §. *Ulkomailla annetun sairaanhoidon korvaaminen.* Pykälässä todettaisiin, että toisessa Euroopan unionin jäsenvaltiossa annetun sairaanhoidon kustannusten korvaamiseen sovellettaisiin, mitä työtapaturma- ja ammattitautilain 36 §:ssä ja EU:n sosiaaliturva-asetuksissa säädetään. EU-asetuksissa sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisesta (883/2004 ja 987/2009) säädetään sairaanhoidon osalta erityisestä toimintamallista työtapaturmissa ja ammattitaudeissa, kun hoitoa on annettu toisessa jäsenvaltiossa kuin missä toimivaltainen laitos sijaitsee. EU-asetukset ovat Suomessa suoraan sovellettavaa lainsäädäntöä henkilöiden liikkua EU-alueella. Toimintamallin mukaan sairaanhoidon korvataan asuin- ja oleskelupaikan laitoksen lainsäädännön mukaisesti ja toimivaltainen laitos korvaa kustannukset täysimääräisesti asuin- ja oleskelupaikan laitokselle.

Korvaamisen edellytyksenä on, että asuin- ja oleskelupaikan laitos on saanut toimivaltaiselta laitokselta maksuluvan eli todistuksen, jossa mainitaan työtapaturmana tai ammattitautina korvattava vamma tai sairaus. Vahingoittunut voi pyytää todistuksen etukä-

teen lähtiessään toiseen jäsenvaltioon tai asuin- ja oleskelupaikan laitos voi pyytää todistuksen saatuaan laskun hoitolaitokselta. Jos vahingoittunut on maksanut kustannukset itse hoitolaitoksessa ja perii niitä suoraan toimivaltaiselta laitokselta, toimivaltainen laitos tiedustelee asuin- ja oleskelupaikan laitokselta, miten hoito olisi siellä korvattu ja korvaa hoidon sen mukaisesti.

Toimintamalli koskee kaikkea vamman tai sairauden vuoksi annettua sairaanhoitoa siitä riippumatta, onko henkilö tilapäisesti kyseisessä maassa vai asuuko hän siellä. Tältä osin työtapaturmia ja ammattitauteja koskevat EU-asetuksien säännökset eroavat muun sairaanhoidon säännöksistä, joiden mukaan vain välttämätön hoito korvataan, jos henkilö tilapäisesti oleskelee toisessa jäsenvaltiossa.

Esimerkiksi, jos Saksassa vakuutettu henkilö saa työtapaturman vuoksi sairaanhoitoa Suomessa, Tapaturmavakuutuslaitosten liitto maksaa hoitolaitokselle tapaturmavakuutuslain mukaisesti korvauksen hoidosta — täyskustannusmaksu mukaan lukien — ja perii kustannukset täysimääräisesti takaisin Saksasta toimivaltaiselta laitokselta. Edellytyksenä on, että Tapaturmavakuutuslaitosten liitto on saanut edellä mainitun maksuluvan Saksasta. Vastaavasti Suomessa sijaitseva toimivaltainen vakuutuslaitos maksaa täysimääräisesti sairaanhoidon kustannukset esimerkiksi Ranskaan, jos siellä on hoidettu työtapaturma-vammaa. Korvaus määräytyy tällöin Ranskan lainsäädännön mukaisesti.

Potilaan oikeuksien soveltamisesta rajat ylittävässä terveydenhuollossa annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2011/24/EU (potilasdirektiivi) lähtökohtana on, että potilas saa hakea vapaasti terveyspalveluja toisesta EU-valtiosta. Potilasdirektiiviä sovelletaan myös, jos potilas hakeutuu toiseen jäsenvaltioon hoitoon työtapaturman tai ammattitaudin vuoksi. Potilasdirektiivin mukaisessa toimintamallissa vahingoittuneen tulisi ensin itse maksaa hoidon kustannukset kokonaisuudessaan hoitolaitoksessa ja periä jälkikäteen toimivaltaiselta laitokselta. Tällöin vahingoittuneella on direktiivin mukaan oikeus kustannusten korvaukseen samoin perustein kuin, jos kustannus olisi aiheutunut vahingoittuneen kotimaassa.

Potilasdirektiiviä sovelletaan rinnakkain EU-asetusten kanssa ja vahingoittuneen kannalta edullisempi säännöstö on ensisijainen, jos molempia olisi mahdollista tilanteessa soveltaa. Käytännössä direktiivin tarkoittaman hoitoon hakeutumistilanteen erottaminen EU-asetuksen mukaisesta tilapäisestä oleskelusta on vaikeaa, kun kumpikaan säännöstö ei edellytä asian ilmoittamista etukäteen.

Edellä kerrottu huomioon ottaen direktiivin ei katsota sisältävän sellaisia säännöksiä, jotka edellyttäisivät erillisten säännösten sisällyttämistä lakiin. Työtapaturmien ja ammattitautien osalta EU-asetusten soveltaminen on vahingoittuneelle edullisempaa.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin sairaanhoidon korvaamisesta kolmannessa valtiossa annetusta sairaanhoidosta eli tilanteessa, jossa hoitoa on annettu kolmannessa valtiossa eli käytännössä EU/ETA-alueen ulkopuolella. Tällöin noudatettaisiin, mitä työtapaturma- ja ammattitautilain 47 §:ssä säädetään. Voimassa olevassa laissa tällaista tilannetta ei ole erikseen säädetty ja käytännössä korvaus on maksettu tapaturmavakuutuslain 15 ja 15 a §:ää tulkitsemalla.

Lähtökohtaisesti EU/ETA-alueen ulkopuolella annettu sairaanhoito korvattaisiin samojen periaatteiden mukaan kuin Suomessa yksityisessä terveydenhuollossa annettu hoito. Korvattavaa olisi työtapaturma- ja ammattitautilain 47 §:n 1 momentin mukaan sairaanhoito, joka on annettu tarpeettomia kustannuksia välttämällä ja että sairaanhoitoon on saatu vakuutuslaitokselta maksusitoumus. Ilmaisu ”tarpeettomia kustannuksia välttämällä” on tarkoitus tulkita suhteessa hoidon antamisvaltion järjestelmään ja kustannuksiin eli momenttia sovellettaisiin huomioiden sairaanhoitojärjestelmien ja kustannuksien eroavaisuudet maiden välillä. Kun kustannukset vaihtelevat maittain, vahingoittuneen edun mukaista on, että hänellä on maksusitoumus hoidon korvaamisesta vakuutuslaitokselta. Tällöin on myös varmistunut, että kyseessä on korvattava vahinkotapahtuma.

Työtapaturma- ja ammattitautilain 47 §:n 2 momentissa säädettäisiin tilanteista, joissa maksusitoumusta ei edellytetäisi. Tällöin vahingoittuneelle korvattaisiin hänelle hoidosta aiheutuneet kustannukset kokonaisu-

nessaan. Säännös vastaisi asiasisällöltään työtaturma ja ammattitautilain 44 §:n 1 momenttia. Kiireellinen sairaanhoito voi sisältää muun muassa vahingoittuneen kuljetamisen sellaiseen hoitopaikkaan, jossa vamman edellyttämä hoito on annettavissa. Se, ettei momenttiin sisälly 44 §:n 1 momentin 2 kohdan mukaista euomääräistä rajaa, liittyy edellä mainittuun sairaanhoitojärjestelmien ja kustannuksien eroavaisuuksien huomioon ottamiseen.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin sairaanhoidon korvaamisesta, jos maksusitoumusta ei ole annettu eikä kyseessä ole 2 momentissa tarkoitettu sairaanhoito. Tällöin vahingoittuneelle korvattaisiin asiakasmaksulain mukaan vastaavasta hoidosta määräytyvä asiakasmaksu.

41 §. *Ansionmenetyksen korvaaminen tutkimusajalta.* Ehdotettava pykälä on uusi. Pykälässä säädettäisiin maatalousyrittäjän ja apurahansaajan ansionmenetyksen korvaamisesta tutkimusajalta, kun vahinko ei osoittaudu korvattavaksi. Korvausta maksettaisiin enintään seitsemältä päivältä.

Pykälän 2 momentin mukaan ansionmenetykskorvauksena maksettaisiin kultakin päivältä määrä, joka on 1/360 maatalousyrittäjätystä ja apurahansaajan työstä 61 §:n mukaisesti määräytyvästä vuosityöansiesta tai vapaaehtoisen vakuutuksen 117 §:n tai 126 §:n mukaisesta vuosityöansiesta vahinkopäivänä, jos tutkimuksen ja sen aiheuttaman työkyvyttömyyden ajallinen kesto edestakaisine matkoineen on yli kymmenen tuntia. Jos tutkimuksen ja sen aiheuttaman työkyvyttömyyden ajallinen kesto edestakaisine matkoineen ei ylitä kymmentä tuntia, mutta on kuitenkin yli kuusi tuntia, korvaus olisi 1/720 maatalousyrittäjätystä ja apurahansaajan työstä 61 §:n mukaisesti määräytyvästä vuosityöansiesta tai tämän lain mukaisen vapaaehtoisen vakuutuksen 117 §:n tai 126 §:n mukaisesta vuosityöansiesta vahinkopäivänä. Jos tutkimus edestakaisine matkoineen ja tutkimuksen aiheuttama työkyvyttömyys ei ylittäisi kestoaltaan kuutta tuntia, ansionmenetykskorvausta ei maksettaisi lainkaan.

Säännöksen tarkoituksena on turvata ansionmenetyksen tutkimuksesta ja sen aiheuttamasta työkyvyttömyydestä sekä tutkimuksen

suorittamiseksi välttämättömistä matkoista johtuvan poissaolon ajalta. Edestakaisella matkalla tarkoitettaisiin matkaa maatalousyrittäjän tai apurahansaajan kotoa tai työtekopaikalta lähimmälle tai maksusitoumuksen mukaiselle tutkimuksen suorittamispaikalle ja takaisin. Pykälässä tarkoitettujen tutkimuksen johdosta aiheutuneet matka- ja mahdolliset majoituskulut korvattaisiin lain 42 §:n nojalla. Pykälässä tarkoitettuna matkana hyväksyttäisiin vastaava matka kuin 42 §:ää sovellettaessa eli kysymyksessä tulisi olla matka, josta voitaisiin korvata välttämättömät matkakustannukset. Kysymys olisi edestakaisesta matkasta maatalousyrittäjän tai apurahansaajan asunnolta tai työtekopaikalta 37 §:n mukaisen tutkimuksen suorittamispaikkaan sellaista reittiä pitkin, jota voitaisiin pitää perusteltuna ottaen huomioon kulkuyhteydet, käytettävä kulkuväline, liikenneolosuhteet sekä matkan pituus ja siihen kuluva aika. Matka voitaisiin tehdä julkisella kulkuneuvolla tai omalla autolla. Matkan ajalliseen keston voitaisiin lukea mukaan matkantekoon tavanomaisesti liittyvä toiminta esimerkiksi pysähdyksineen kulkuneuvon vaihtoa varten, matkustamiseen liittyvät tavanomaiset ruokailutauot sekä matkantekoon liittyvät vähäiset poikkeamat kuten esimerkiksi auton tankkaaminen. Majoittumisen osalta noudatettaisiin samoja periaatteita, joilla majoituskulut korvataan lain 42 §:n nojalla. Majoittumiseen liittyvä aika voitaisiin lukea mukaan pykälässä tarkoitettuun matkaan, jos vahingoittunut on tutkimuksen vuoksi tai liikenneolosuhteista johtuvista syistä joutunut yöpymään tutkimuksen tekemiseen liittyvällä matkalla.

Pykälän tarkoituksena on korvata ansionmenetyksen ajalta, joka johtuu poissaolosta tutkimuksen ja sen aiheuttaman työkyvyttömyyden johdosta edestakaisine matkoineen. Säännöksessä tarkoitettuun edestakaiseen matkaan luettavan paluumatkan tutkimuksen jälkeen tulisi alkaa heti, kun se on vahingoittuneen vointi ja käytettävät kulkuvälineet sekä liikenneolosuhteet huomioon ottaen mahdollista. Matkan ajalliseen keston voitaisiin katsoa kuuluvan vähäinen matkantekoon liittyvä poikkeaminen matkareitiltä, mutta jos poikkeama olisi ajallisesti huomattava, ei olisi enää kysymys säännöksessä tarkoitettusta

matkasta, jonka ajallisen keston perusteella suoritettaisiin ansionmenetykskorvausta.

Esimerkiksi jos maatalousyrittäjä tai apurahansaaja ei tutkimuksen jälkeen välittömästi lähtisi paluumatkalle, vaan jäisi yksityisistä syistä oleskelemaan paikkakunnalle, jossa tutkimus suoritettaisiin, pykälässä tarkoitettua ansionmenetykskorvausta maksettaisiin enintään siihen asti mihin tutkimuksen suorittaminen ja siitä aiheutunut työkyvyttömyys on kestänyt. Paluumatkan ajallisen keston osalta ei voisi tällöin saada pykälässä tarkoitettua ansionmenetykskorvausta, koska ajallisesti huomattavan poikkeaman johdosta ei paluumatkan voitaisi katsoa enää olevan osa tutkimukseen liittyvää edestakaista matkaa. Paluumatkasta aiheutuvat matkakustannukset voitaisiin kuitenkin edellytysten täytyessä korvata 42 §:n nojalla.

Pykälän 3 momentissa todettaisiin, ettei kyseisessä ansionmenetykskorvauksessa otettaisi huomioon muuta kuin maatalousyrittäjätyöstä ja apurahansaajan työstä aiheutuvaa ansionmenetystä. Kyseiseen korvaukseen ei sovellettaisi, mitä 62—66 §:ssä säädetäisiin vuosityöansioista, eikä siten sovellettaisi esimerkiksi säännöstä vähimmäisvuosityöansioista. Pykälässä tarkoitettu ansionmenetys laskettaisiin 61 §:n mukaisesta vuosityöansioista, jossa otetaan huomioon pakollisesti vakuutetun maatalousyrittäjätyön työtulo sekä myös vapaaehtoisen työajan vakuutuksen vuosityöansio. Jos maatalousyrittäjällä olisi vain 116 §:n mukainen vakuutus vuosityöansio olisi 117 §:ssä määrätyn suuruinen. Jos olisi kysymyksessä vapaa-ajalla sattunut vahinko, vuosityöansio määräytyisi lain 126 §:n nojalla, kuitenkin siten, ettei vähimmäisvuosityöansiota sovellettaisi tämän pykälän mukaista ansionmenetykskorvausta määrättäessä. Korvausta suoritettaessa vahinkopäivänä pidettäisiin 11 §:stä poiketen päivää, jolloin tutkimusten suorittaminen on alkanut eli ansionmenetykskorvaus määräytyisi kyseisen päivän perusteella.

Sen varalta, että vahinko myöhemmin korvataan esimerkiksi muutoksenhaun seurauksena, säädetäisiin 4 momentissa, että 1 momentin mukaan maksettu korvaus vähennetään samalta ajalta maksettavasta ansionmenetykskorvauksesta. Maatalousyrittäjän ja apurahansaajan tulisi hakea pykälässä tarkoi-

tettua ansionmenetykskorvausta erikseen maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitokselta 86 §:n mukaisesti vuoden kuluessa kustannusten syntymisestä eli tutkimusten alkamisesta.

9 luku **Muut kustannusten korvaukset**

42 §. Matka- ja majoituskulujen korvaaminen. Pykälässä säädetäisiin tyhjentävästi sairaanhoidosta aiheutuneiden matka- ja majoituskulujen korvaamisesta vahingoittuneelle. Matka- ja majoituskulut korvattaisiin noudattaen, mitä työtapaturma- ja ammattitautilain 50 §:ssä säädetään. Mainitussa pykälässä olisi tarkemmin ja täsmällisemmin säännely matkakulujen korvaaminen kuin voimassa olevan tapaturmavakuutuslain 15 a §:n 2 momentissa, jota sovelletaan maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 9 §:n 1 momentin nojalla.

Työtapaturma- ja ammattitautilain 50 §:n 1 momentissa säädetäisiin matkakulujen korvaamisen pääsääntö, jonka mukaan korvattavasta sairaanhoidosta johtuvat välttämättömät matkakulut korvattaisiin. Säännös vastaisi voimassa olevan tapaturmavakuutuslain 15 a §:n 2 momentin säännöstä. Välttämättömillä matkakuluilla tarkoitettaisiin kustannuksia, jotka aiheutuvat edestakaisesta matkasta lähimpään hoitolaitokseen tai vakuutuslaitoksen antaman maksusitoumuksen mukaiseen hoitopaikkaan julkisella liikennevälineellä. Tämä vastaisi voimassa olevan lain tulkintaa. Kun käytännössä kuitenkin sairaanhoidon matkat useimmiten tehdään omalla autolla, ehdotetaan lisäksi säädetäväksi, että yksityisen auton käyttö rinnastuu julkiseen liikennevälineeseen, mutta tällöin matkakuluina korvataan puolet verohallinnon tuloverolain (1535/1992) 73 §:n ja 75 §:n 2 momentin nojalla vuosittain päätöksellään vahvistamasta verovapaasta kilometrikorvauksesta. Voimassa olevan lain tulkinnassa on lähdetty siitä, että oman auton käytön välttämättömyys on harkittu tapauskohtaisesti. Jos oman auton käyttö on katsottu välttämättömäksi, on vahingoittuneelle korvattu verottajan vuosittain vahvistaman verovapaan kilometrikorvauksen määrä täysimääräisenä. Ehdotettavan korvaustason katsotaan riittävästi

vastaavan muuttuvia kustannuksia, esimerkiksi polttoaine- ja rengaskuluja, jotka huomioidaan verohallinnon vahvistamassa verovapaan kilometrikorvauksen määräytymisessä. Verohallinto huomioi laskelmissaan muuttuvien kustannusten lisäksi kiinteitä kustannuksia, esimerkiksi pääoma- ja vakuutuskustannuksia, jotka ovat riippumattomia sairaanhoidon matkoista. Korvauksen katsotaan kattavan myös pysäköinnistä aiheutuvat kulut, joten niitä ei erikseen korvattaisi.

Lähimmällä hoitopaikalla tarkoitetaan sitä lähimpänä olevaa hoitopaikkaa, jossa vahingoittunut voi saada tässä laissa tarkoitettua tarpeellisen hoidon. Jos vahingoittunut oma-toimisesti hakeutuu kauemmaksi hoitoon, matka korvataan niiden kustannuksien mukaan, jotka olisivat syntyneet matkasta lähimpään tarpeellisena pidettävään hoitopaikkaan. Tämä koskee myös tilanteita, joissa vahingoittunut käyttää terveydenhuoltolain mukaista valinnanvapauttaan ja hakeutuu lähintä hoitopaikkaa kauemmaksi hoitoon. Ulkomailta annetun hoidon osalta sovellettaviksi voivat tulla potilasdirektiivi tai EU-asetukset. Kun sovelletaan potilasdirektiiviä, hoitoon liittyvien matkakustannusten korvaaminen on jäsenvaltion harkittavissa, mutta korvausperiaatteiden tulee olla yhdenvertaiset valtion sisäisissä ja rajat ylittävissä tilanteissa. Jos siis henkilö käyttää potilasdirektiivin mukaista valinnanvapauttaan ja hakeutuu toiseen EU-maahan hoitoon, sovelletaan 1 momentin mukaista periaatetta eli matka korvataan niiden kustannuksien mukaan, jotka olisivat syntyneet matkasta lähimpään tarpeellisena pidettävään hoitopaikkaan. Henkilön liikkuessa EU-alueella EU-asetusten tarkoittamissa tilanteissa matkakustannuksia, jotka aiheutuvat maasta toiseen liikuttaessa, ei korvata. Sovellettavaksi tulee tällöinkin 1 momentin mukainen periaate. Poikkeukset edellä sanottuun koskee EU-asetusten ja potilasdirektiivin ennakkoluvalisen hoidon tilanteita, jolloin matkakustannukset korvataan siihen hoitopaikkaan, jossa ennakkoluvan mukainen hoito annetaan.

Työtaturma- ja ammattitautilain 50 §:n 2 momentissa säädettäisiin muun ajoneuvon kuin julkisen kulkuneuvon tai yksityisauton käytöstä aiheutuneiden kulujen korvaamisesta. Muulla ajoneuvolla tarkoitettaisiin esi-

merkiksi taksia tai sairaankuljetusajoneuvoa. Vahingoittuneelle aiheutuneet kulut korvattaisiin, jos vamma tai sairaus edellyttää kyseisen ajoneuvon käyttöä. Taksin käyttö voi olla esimerkiksi välittömästi tapaturman satumisen jälkeen välttämätöntä vamman tilan vuoksi tai muutoinkin lääketieteellisen arvon perusteella vahingoittunut ei voi käyttää julkisia liikennevälineitä. Samoin kulut korvattaisiin, jos julkisen liikenteen huonon saatavuuden vuoksi esimerkiksi taksin käyttö on välttämätöntä. Matkakuluna voitaisiin korvata myös nykyisen korvauskäytännön mukaisesti taksin kohtuullinen odotusaika, jonka taksi joutuu odottamaan potilasta esimerkiksi edestakaisella matkalla tai nouto-osoitteessa. Sairaan kuljetusajoneuvolla tehdystä sairaankuljetuksesta korvattaisiin vahingoittuneelle maksu, joka häneltä on peritty asiakasmaksuasetuksen (912/1992) perusteella. Kunnan tai kuntayhtymän oikeus täyskustannusmaksuun sairaankuljetuksen osalta määräytyisi työtaturma- ja ammattitautilain 41 §:n perusteella.

Työtaturma- ja ammattitautilain 50 §:n 3 momentin perusteella korvattaisiin vahingoittuneelle myös välttämättömät majoituskustannukset, jos vahingoittunut tutkimuksen, hoidon tai liikenneolosuhteista johtuen joutuu yöpymään matkalla. Korvattavia olisivat siten majoituskustannukset, jotka aiheutuvat siitä, että pitkän matkan vuoksi sairaanhoitopaikkakunnalle on jouduttu saapumaan edellisenä iltana, kun hoito alkaa sairaalassa seuraavana aamuna kahdeksalta.

Työtaturma- ja ammattitautilain 50 §:n 4 momentin perusteella korvattaisiin saattajan matka- ja majoituskulut vastaavin perustein kuin vahingoittuneen matka- ja majoituskulut. Edellytyksenä olisi, että saattaja on ollut matkan aikana välttämätön. Korvattavaa olisivat saattajalle aiheutuneet välttämättömät matka- ja majoituskulut. Saattajalle aiheutunutta ansionmenetystä ei korvattaisi.

Korvausta matka- ja majoituskuluista olisi ehdotettavan lain 86 §:n mukaan haettava määräajassa maatalousyrittäjien tapaturma- vakuutuslaitokselta.

43 §. Hoitotuki. Pykälässä säädettäisiin hoitotuen maksamisesta. Vahingoittuneelle maksettaisiin hoitotukea noudattaen, mitä työtaturma- ja ammattitautilain 51 §:ssä

säädetään hoitotuesta. Mainittu lainkohta vastaisi asiasisällöltään voimassa olevan tapaturmavakuutuslain 20 §:ää, jota sovelletaan maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 9 §:n 1 momentin nojalla.

Korvausperusteet tai määrä eivät muuttuisi, mutta haittalisän sijaan otettaisiin käyttöön uusi nimitys, hoitotuki. Hoitotuen maksamista harkittaessa ratkaiseva tekijä on vahingoittuneen avuntarve päivittäisissä henkilökohtaisissa toiminnoissa. Vahingoittunut voi käyttää saamaansa hoitotukea esimerkiksi henkilökohtaisen avustajan palkkaamiseen. Tästä aiheutuvia kuluja ei siis tapaturmavakuutuksesta erikseen korvata.

Tarkemmista myöntämisperusteista säädettäisiin työtapaturma- ja ammattitautilain 51 §:n 1 momentissa, joka on edellytysten osalta täysin samansisältöinen kuin voimassa olevan tapaturmavakuutuslain 20 §:n 2—4 momentin säännökset, joita nykyisin sovelletaan maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 9 §:n 1 momentin nojalla. Alimman haittalisän nimitys muuttuisi perushoitotueksi, keskimmäisen haittalisän korotetuksi hoitotueksi ja ylimmän haittalisän ylimmäksi hoitotueksi. Rahamäärät on ilmaistu laissa vuoden 2014 tasolla ja ne korotetaan vuosittain työeläkeindeksillä.

Työtapaturma- ja ammattitautilain 51 §:n 2 momentissa säädettäisiin sokealle maksettavasta hoitotuesta voimassa olevan tapaturmavakuutuslain 20 § 5 momenttia vastaavasti. Mainitun pykälän 3 momentin säännös vastaisi voimassa olevan tapaturmavakuutuslain 20 §:n 6 momentin säännöstä, jonka mukaan hoitotukea ei makseta laitoshoidon ajalta. Edellä mainittuja tapaturmavakuutuslain säännöksiä on nykyisin sovellettu maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 9 §:n 1 momentin nojalla.

44 §. Vaatelisä. Pykälässä säädettäisiin vahingoittuneelle maksettavasta vaatelisästä. Tällöin noudatettaisiin, mitä työtapaturma- ja ammattitautilain 52 §:ssä säädetään vaatelisästä. Mainitussa pykälässä säädettäisiin vaatelisän myöntämisperusteista ja suuruudesta. Säännös vastaisi sanamuodoltaan täsmennettynä voimassa olevan tapaturmavakuutuslain 20 a §:ää, jota sovelletaan nykyisin maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 9 §:n 1 momentin nojalla. Vaatelisän

korvausperusteita tai määrää ei ehdoteta muutettavaksi. Työtapaturma- ja ammattitautilain 52 §:n 1 momentissa säädettäisiin vaatelisän edellytyksistä ja määrästä. Momenttiin kirjattaisiin korvauskäytännössä noudatettu kolmen kuukauden yhdenjaksoisen käytön edellytys.

Työtapaturma- ja ammattitautilain 50 §:n 2 momentissa säädettäisiin korotetun vaatelisän edellytyksistä ja määrästä voimassa olevaa lakia vastaavasti.

45 §. Kodinhoidon lisäkustannusten korvaaminen. Pykälässä säädettäisiin kodinhoidosta aiheutuneiden vahingon vuoksi välttämättömien lisäkustannusten korvaamisesta. Tällöin noudatettaisiin, mitä työtapaturma- ja ammattitautilain 53 §:ssä säädetään. Voimassa olevassa laissa asiasta säädetään tapaturmavakuutuslain 20 b §:ssä, jota sovelletaan maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 9 §:n 1 momentin nojalla. Uutena asiana työtapaturma- ja ammattitautilain 53 §:ssä ehdotetaan säädettäväksi, miten kohtuullisuutta arvioidaan ja mitä kodinhoidolla tarkoitetaan. Nämä tarkennukset vastaisivat voimassa olevasta säännöksestä annettua tapaturma-asiain korvauslautakunnan ohjeistusta eli korvauksen nykytila säilyisi ennallaan.

Työtapaturma- ja ammattitautilain 53 §:n 1 momentin mukaan korvauksen kohtuullisuutta arvioitaessa lähtökohtana pidettäisiin asiakasmaksulain nojalla annettujen säännösten mukaan vastaavasta palvelusta perittävää maksua. Säännöksen sanamuoto ei kuitenkaan estäisi korvaamasta yksityisestä avusta aiheutuneita kustannuksia, vaikka ne olisivat suurempiakin kuin sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun asetuksen (912/1992) mukaiset kotona annettavasta palvelusta perittävät asiakasmaksut, jos kustannuksia on sinänsä pidettävä välttämättömänä ja kohtuullisina. Kodinhoidolla tarkoitettaisiin siivousta, pyykinpesua, kaupassakäyntiä, lasten hoitoa ja muita näihin rinnastettavia kodin tavanomaisia ylläpitotoimintoja. Tällaisia muita kodin tavanomaisia ylläpitotoimintoja voisivat olla esimerkiksi ruohonleikkuu, lumenluonti tai asunnon lämmitäminen. Sen sijaan seuraeläimen ulkoiluttamista ei pidettäisi nykyisen korvauskäytännön mukaisesti pykälän tarkoittamana kodinhoidona.

Korvaus maksettaisiin joko kuittia vastaan vahingoittuneelle tai laskua vastaan suoraan palvelun tuottajalle. Korvausta olisi 86 §:n mukaan haettava määräajassa maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitokselta.

46 §. *Eräiden henkilökohtaisessa käytössä olleiden esineiden korvaaminen.* Pykälässä säädettäisiin vahinkotapahtuman yhteydessä särkyneiden esineiden korvaamisesta. Tällöin noudatettaisiin, mitä työtapaturma- ja ammattitautilain 54 §:ssä säädetään. Asiasta säädetään voimassa olevan tapaturmavakuutuslain 14 §:n 3 momentissa, jota sovelletaan maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 9 §:n 1 momentin nojalla. Uutena asiana ehdotetaan työtapaturma- ja ammattitautilakiin kirjattavaksi vakiintunut käytäntö vaatteiden ja sormuksen korjauksen korvaamisesta, kun ne on jouduttu rikkomaan sairaanhoidon antamiseksi. Korvauskäytäntö säilyisi siis tältä osin ennallaan. Esinevahingon korvaaminen edellyttäisi korvattavan työtapaturman sattumista eli myös vammaa tai sairautta sen seurauksena. Työtapaturma- ja ammattitautilain 54 §:n luettelo on tyhjentävä eikä siten muita esineitä voitaisi korvata.

10 luku **Ansionmenetyskorvaukset ja pysyvän haitan korvaaminen**

Yleiset säännökset

47 §. *Ansionmenetyskorvaukset.* Pykälässä lueteltaisiin ansionmenetyskorvaukset, joita olisivat päiväraha, tapaturmaeläke ja kuntoutusraha. Päiväraha ja tapaturmaeläke vastaavat nykyisessä laissa käytettyjä korvauslajeja. Uutena otettaisiin käyttöön kuntoutusraha, jota maksettaisiin päivärahan tai tapaturmaeläkkeen sijaan ansionmenetyskorvauksena silloin, kun vahingoittunut on 69 §:n 1 kohdassa tarkoitettussa ammatillisessa kuntoutuksessa. Nykyisin kuntoutuksen ajalta ansionmenetyskorvauksena maksetaan päivärahaa tai tapaturmaeläkettä. Kuntoutus on kuitenkin tärkeä osa korvausjärjestelmää ja käsitteen kuntoutusraha käyttöön ottamisella halutaan korostaa kuntoutuksen ensisijaisuutta ja siten myös selkeyttää sen asemaa. Pykä-

lä vastaa asiasisällöltään työtapaturma- ja ammattitautilain 55 §:ää.

Päiväraha

48 §. *Oikeus päivärahaan.* Pykälässä säädettäisiin päivärahan saamisen ja maksamisen edellytyksistä. Säännös vastaisi asiasisällöltään pääosin voimassa olevan tapaturmavakuutuslain 17 §:n 1 ja 3 momenttia, jota sovelletaan maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 9 §:n 1 momentin nojalla. Pykälän 1 momentin mukaan ansionmenetyskorvaus olisi päivärahaa yhden vuoden ajan vahinkopäivästä lukien ja vahingoittuneella olisi oikeus päivärahaan, jos hän on vahingon johdosta kykenemätön tekemään työtään kokonaan tai osittain. Työllä tarkoitettaisiin vahingoittuneen tavanomaisia työtehtäviä vahinkotapahtuman sattuessa. Kun päivärahasa on kyse lyhytaikaisen työkyvyttömyyden ajalta maksettavasta korvauksesta, vahingoittuneen ei katsota olevan velvollinen opettelemaan uutta työtä tai vastaanottamaan sellaista työtä, johon ei ole koulutusta. Ammatillisen kuntoutuksen tarve tulisi kuitenkin 83 §:n 1 kohdan mukaan arvioida viimeistään kolmen kuukauden kuluttua työkyvyttömyyden alkamisesta.

Pykälän 2 momentin mukaan työkyvyn tulisi olla heikentynyt vähintään kymmenen prosenttia. Pykälä ei enää sisältäisi edellytystä, että työansio olisi vähentynyt vähintään vähimmäisvuosityöansion kahdeskymmenesosalla. Maatalousyrittäjän on vaikea konkreettisesti osoittaa työansion vähentymistä, koska vuosityöansion perusteena on maatalousyrittäjän eläkelain mukainen tulo, jonka tasoa ei maatalousyrittäjillä muuteta lyhytaikaisten muutosten johdosta. Sama koskee yrittäjän eläkelain mukaisena yrittäjänä saatujen työansioiden vähentymisen osoittamista, jos maatalousyrittäjä tekee maatalousyrittäjätyön rinnalla työtapaturma- ja ammattitautilain mukaan vakuutettua yrittäjätyötä. Apurahansaajilla tulo tason tarkistaminen kesken määräaikaisen vakuutuskauden on mahdollista vain, jos apurahansaajalle myönnetään työkyvyttömyyseläke. Tämän johdosta maatalousyrittäjällä ja apurahansaajalla oikeus päivärahaan arvioidaisiin

sairauden tai vamman maatalousyrittäjän tai apurahansaajan työskentelylle aiheuttamien rajoitusten mukaan, kun on kysymys maatalousyrittäjätyöstä, apurahansaajan työstä sekä niiden rinnalla tehdystä työtapaturma- ja ammattitautilain 188—190 §:n mukaisesti vakuutetusta työstä. Jos vahinko estäisi pääasiallisesti työnteon, päiväraha maksettaisiin täysimääräisenä. Maatalousyrittäjän tai apurahansaajan ei tarvitsisi erityisesti osoittaa, ettei hän lainkaan kykene työhönsä silloin, kun vahingon aiheuttamien rajoitusten voidaan arvioida aiheuttavan täyden työkyvyttömyyden. Jos työkyvyn rajoitusten arvioitaisiin selvästi aiheuttavan vain osatyökyvyttömyyden, päivärahan suuruus määräytyisi 49 §:n mukaisesti. Jos maatalousyrittäjällä tai apurahansaajalla olisi maatalousyrittäjätyön tai apurahansaajan työn rinnalla työsuhteessa tehtyä työtä, kyseisen työn osalta työkyvyn heikentymä määritettäisiin samalla tavalla kuin työtapaturma- ja ammattitautilain 57 §:n 2 momentissa on säädetty.

Pykälän 3 momentin mukaan päivärahaa maksettaisiin jokaiselta kalenteripäivältä. Vahinkopäivältä päivärahaa ei maksettaisi. Lisäksi maksamisen edellytyksenä olisi, että vahingoittunut on ollut työkyvyttö vähintään kolmena peräkkäisenä päivänä vahinkopäivää lukuun ottamatta. Esimerkiksi, jos vahinkopäivä on maanantai ja vahingoittunut on työkyvyttö maanantain, tiistain ja keskiviikon, päivärahaa ei maksettaisi. Jos vahingoittunut myöhemmin on saman vahinkotapahtuman johdosta työkyvyttö kolme peräkkäistä päivää, esimerkiksi seuraavan viikon maanantain, tiistain ja keskiviikon, maksettaisiin päivärahaa näiden kolmen päivän lisäksi edellisen viikon tiistailta ja keskiviikolta.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin päivärahan määräytymisestä silloin, kun ammattitauti ilmenee vasta vahingoittuneen ollessa vanhuus- tai työkyvyttömyyseläkkeellä. Kun vahingoittunut ei ole enää työelämässä ammattitautin ilmetessä, työkyvyn arvioinnin perusteena olevaa ilmenemishetken työtä ei ole. Tämän vuoksi säädettäisiin, että henkilön työkykyä arvioitaisiin sen työn perusteella, jota hän viimeksi teki ennen siirtymistään eläkkeelle. Lisäksi päiväraha määräytyisi alusta alkaen vuosityöansion perusteella ol-

len 1/360 62 §:n mukaisesta vuosityöansios- ta. Vastaava säännös on voimassa olevan ammattitautilain 3 a §:ssä.

49 §. Päiväraha osittaisen työkyvyttömyyden perusteella. Päivärahan saamisen yleisistä edellytyksistä säädettäisiin 48 §:ssä ja niitä sovellettaisiin myös osittaisen työkyvyttömyyden tilanteissa.

Pykälän 1 momentin mukaan päiväraha olisi työkyvyn heikentymistä vastaava suhteellinen osa päivärahan täydestä määrästä, jos vahingoittunut on osittain kykenemätön tekemään työtään, jollei työtapaturma- ja ammattitautilain 58 §:stä muuta johdu. Työllä tarkoitettaisiin 48 §:n tavoin vahingoittuneen tavanomaisia työtehtäviä vahinkotapahtuman sattuessa.

Työkyvyn heikentymä määräytyisi 2 momentin mukaisesti vamman tai sairauden maatalousyrittäjän tai apurahansaajan työskentelylle asettamien rajoitusten perusteella. Tarkoitus olisi, ettei päivärahaudella edellytetäisi maatalousyrittäjän eläkelain tai yrittäjän eläkelain mukaiseen työtuloon perustuvien töiden osalta ansioiden vähentymistä, vaan työkykyä arvioitaisiin vamman tai sairauden työlle asettamien rajoitusten mukaan. Työkyvyn heikentymää olisi kuitenkin arvioitava kokonaisuutena ottaen huomioon kaikki ansiotyöt, mitä maatalousyrittäjä tai apurahansaaja on tehnyt ennen vahinkotapahtumaa ja verrattava tilannetta siihen, miten työskentely jatkuu vahinkotapahtuman jälkeen. Jos maatalousyrittäjällä tai apurahansaajalla olisi maatalousyrittäjän ja apurahansaajan työn rinnalla muuta ansiotoimintaa kuten esimerkiksi työsuhdetyötä, työkyvyn heikentymää olisi arvioitava kokonaisuutena ottaen huomioon kyseessä olevien töiden suhteellinen osuus vuosityöansiossa ennen vahinkotapahtumaa. Työsuhteessa tehdyn työn osalta olisi tarkasteltava ansioiden vähentymistä vahinkotapahtuman jälkeen.

Säännökseen ehdotetaan lisättäväksi myös vakiintunut käytäntö, että työkyvyn heikentymän suhteellinen osuus pyöristettäisiin lähimpään viiteen prosenttiin.

50 §. Päivärahan määräytyminen. Pykälässä säädettäisiin päivärahan määräytymisestä. Päiväraha perustuisi kuten nykyisinkin maatalousyrittäjän tai apurahansaajan vuosityöansioon ja olisi määrältään 1/360 jäljem-

pänä säädettävästä 61—66 §:n mukaisesta vuosityöansiesta. Päivärahassa otettaisiin huomioon vahinkotapahtumahetkellä voimassa olleista työsuhteista saadut ansiot siten kuin työtapaturma- ja ammattitautilaisissa säädetään sekä vahinkotapahtumahetkellä työtapaturma- ja ammattitautilain mukaan vakuutettu yrittäjätyö, jonka osalta päivärahan perusteena olisi työtapaturma- ja ammattitautilain mukaisen vakuutuksen vuosityöansio.

Jos vahingoittunut oli vahinkotapahtumahetkellä työsuhteessa, päiväraha määräytyisi kuitenkin työsuhteesta saatujen ansioiden osalta enintään 28 päivän ajalta vahinkopäivästä lukien sitä lukuun ottamatta noudattaen, mitä työtapaturma- ja ammattitautilain 58 §:ssä säädetään sairausajan palkan perusteella määräytyvästä päivärahasta sekä mitä 81 §:ssä säädetään ansionmenetykskorvauksen perusteena olevasta työansiesta. Jos maatalousyrittäjä työsuhteen rinnalla teki myös työtapaturma- ja ammattitautilain mukaan vakuutettua yrittäjätyötä, mainitun työn osalta päiväraha olisi 1/360 vapaaehtoisen työajan vakuutuksen vuosityöansiesta vahinkopäivänä. Päivärahan määrä työsuhteesta ja yrittäjätoiminnasta olisi tällöin työsuhteesta ja yrittäjätyöstä määrättyjen päivärahajen yhteenlaskettu määrä. Edellä tarkoitetun 28 päivän jälkeiseltä ajalta päiväraha perustuisi aina vuosityöansion kaikkien työansioden osalta ja määräytyisi jäljempänä säädettävien 61—66 §:n mukaisesti. Työsuhteesta saatujen ansioiden osalta noudatettaisiin tällöin työtapaturma- ja ammattitautilain säännöksiä vuosityöansion määrittämisestä työsuhteissa ja työtapaturma- ja ammattitautilain mukaan vakuutetun yrittäjätyön osalta vuosityöansiossa otettaisiin huomioon yrittäjän vapaaehtoisen työajan vakuutuksen vuosityöansio.

Pykälän 2 ja 3 momentit sisältäisivät nykyisin maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 11 §:n 2 ja 3 momentissa olevat säännökset viljelmän työtuloon vaikuttavissa tekijöissä tapahtuneesta muutoksesta ja muutoksen huomioon ottamisesta vuosityöansiossa ja päivärahan määrässä siltä osin kuin päiväraha myönnetään neljän kuukauden jälkeiselle ajalle vahinkotapahtuman sattumisesta.

51 §. Päivärahan vähimmäismäärä. Pykälässä säädettäisiin päivärahan vähimmäismäärästä. Säännöksen mukaan vahingoittu-

neelle maksettaisiin 66 §:n mukaisen vähimmäisvuosityönansion perusteella laskettua päivärahaa, jos se on suurempi kuin ehdotetun lain 50 §:n mukaan määräytyvä täysimääräinen päiväraha. Päivärahan määrää ei kuitenkaan korotettaisi, jos vahingoittunut vahinkotapahtuman sattumassa sai 4 §:n 1 momentin 6 ja 7 kohdassa tarkoitettua vanhuus- tai työkyvyttömyyseläkettä, lukuun ottamatta 48 §:n 4 momentissa tarkoitettuja tapauksia. Säännös vastaisi asiasisällöltään ehdotettavan työtapaturma- ja ammattitautilain 60 §:ää.

52 §. Päivärahan vähentäminen vahingoittuneen myötävaikutuksen perusteella. Pykälässä säädettäisiin päivärahan vähentämisestä vahingoittuneen myötävaikutuksen perusteella. Tällöin noudatettaisiin ehdotettavan työtapaturma- ja ammattitautilain 61 §:n säännöksiä, joiden mukaan päiväraha voidaan vähentää, jos vahinkotapahtuman syyinä oli vahingoittuneen alkoholin tai huumausaineen vaikutuksenalaisuus tai lääkeaineen väärinkäyttö, tahallinen tai törkeän huolimaton menettely työssä työturvallisuusmääräysten vastaisesti tai muu menettely, jossa oli kysymys törkeästä huolimattomuudesta tai rikollisesta toiminnasta. Vähentämisen edellytyksiä ja vähennyksen suuruutta arvioitaessa on otettava huomioon, onko vähennystä pidettävä kohtuullisena ottaen huomioon vahingoittuneelle aiheutuneen vamman tai sairauden laatu ja muu erityisen painava syy. Vähennys on enintään puolet päivärahan määrästä. Työtapaturma- ja ammattitautilakiin ehdotettava säännös vastaa vakiintunutta käytäntöä vähennyksen tekemisen osalta.

53 §. Päivärahasta tehtävä palkansaajamaksujen vähennys. Pykälässä säädettäisiin päivärahasta tehtävästä palkansaajamaksujen vähennyksestä siltä osin kuin maatalousyrittäjän tai apurahansaajan päiväraha perustuisi työsuhteen ansioihin. Tällöin noudatettaisiin ehdotettavan työtapaturma- ja ammattitautilain 62 §:n säännöksiä palkansaajamaksujen vähentämisestä. Päiväraha määräytyisi työsuhteen ansioiden osalta bruttoansioiden perusteella. Jos etuudessa ei otettaisi huomioon pykälässä mainittujen työntekijämaksujen ansiotasoa alentavaa vaikutusta, etuuden taso ei vastaisi palkasta saatavaa tuloa. Päivärahan bruttokorvaus, josta veron ennakonpidä-

tys tehdään, on se rahamäärä, josta vähennys on tehty. Työtapaturma- ja ammattitautilain 62 §:n 2 momentissa säädettäisiin tyhjentävästi ne tilanteet, jolloin vähennystä ei tehdä.

Tapaturmaeläke

54 §. Oikeus tapaturmaeläkkeeseen. Pykälässä säädettäisiin tapaturmaeläkkeen saamisen edellytyksistä. Pykälän 1 momenttiin sisällytettäisiin käytännössä vakiintunut käsite, vahinkopäivän vuosipäivä, josta alkaen tapaturmaeläkettä aikaisintaan maksetaan. Esimerkiksi, jos vahinkopäivä on ensimmäinen päivä helmikuuta 2013, niin vuosipäivä on ensimmäinen päivä helmikuuta 2014 eli sama kalenteripäivä vuoden päästä vahinkopäivästä. Momentin nojalla työkyvyn heikentymän tulisi olla vähintään 10 prosenttia, jotta tapaturmaeläkettä voitaisiin myöntää.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin voimaassa oleva lakia vastaavasti, mitä seikkoja otetaan huomioon työkyvyn heikentymää arvioitaessa. Kyseessä ei ole pelkästään lääketieteellinen toimintakyvyn arviointi vaan olennaista on arvioida työansioiden menetyksiä. Tällöin arvioidaan momentin mukaan vahingoittuneen kykyä hankkia ansiotuloja sellaisella saatavissa olevalla työllä, jota hänen voidaan kohtuudella edellyttää tekevän. Jos vahingoittunutta pidettäisiin osittain työkyvyttömänä, tapaturmaeläkkeen suuruus määriteltäisiin 55§:n mukaisesti.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin tarkemmin työkyvyn heikentymän arvioinnista työansioiden vähentymisen kannalta. Olennaista olisi selvittää työansioiden vähentymisen syy-yhteys korvattavaan vahinkoon. Säännös vastaisia asiasisällöltään voimassa olevan tapaturmavakuutuslain 18 §:n 4 momenttia, jota sovelletaan maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 9 §:n 1 momentin nojalla. Jos vahingoittunut kykenisi osittain vahinkotapahtuman jälkeen työskentelemään, hänen siitä työstä saamiaan ansioita verrattaisiin hänen vuosityöansioonsa. Ansioiden erotus muutettaisiin prosenteiksi, jota käytetään kuvaamaan työkyvyn heikentymistä.

Työkyvyn heikentymistä ei arvioida pelkästään maatalousyrittäjän eläkelain mukaisen työtulon perusteella vaan, maatalousyrittäjän työkyvyn heikentymistä arvioitaisiin 2

ja 3 momentissa säädettyjen seikkojen perusteella. Huomioon otettavia seikkoja maatalousyrittäjällä olisivat tilanteesta riippuen esimerkiksi yrityksen toiminnan jatkuminen, maatalousyrittäjän työtehtävien luonne ennen vahinkotapahtumaa, vahingon aiheuttamat rajoitukset työtehtävien osalta, maatalousyrittäjän työtehtävien tosiasiallinen muuttuminen vahinkotapahtuman jälkeen ja maatalousyrittäjän mahdollisuudet muuttaa työtehtäviään.

Pykälän 4 momentissa todettaisiin, että arvioitaessa maatalousyrittäjän työkyvyn heikentymistä 2 ja 3 momentin nojalla, otettaisiin lainkohdissa mainittujen seikkojen lisäksi huomioon myös hänen maatalousyrittäjän eläkelain mukainen työtulonsa, joka on voimassa vahinkotapahtuman jälkeen. Tämä tarkoittaisi, että verrattaessa 3 momentin mukaisesti maatalousyrittäjän vuosityöansiota vahinkotapahtuman jälkeiseen tilanteeseen, maatalousyrittäjätöön osalta vertailu tapahtuisi maatalousyrittäjän eläkelain mukaisen työtulon perusteella. Jos maatalousyrittäjän työkyvyn voitaisiin arvioida heikentyneen maatalousyrittäjätöössä, momentin mukaan pysyvää tapaturmaeläkettä ei voitaisi myöntää, jos maatalousyrittäjän eläkelain mukaista työtuloa ei olisi pienennetty vahinkotapahtuman jälkeen. Tapaturmaeläkevaiheessa — toisin kuin päivärahakaudella — edellytettäisiin siis maatalousyrittäjän eläkelain mukaisessa työtulossa muutosta, jotta pysyvää ansionmenetystä maatalousyrittäjätöystä voitaisiin korvata. Myös pitkäkestoisen työkyvyn heikkenemisen tilanteissa, vaikka tilanteen ei voitaisi arvioida olevan vielä pysyvä, tulisi arvioida maatalousyrittäjän työtulon merkitys maatalousyrittäjän työkyvyn heikkenemisen ja työansioiden vähentymisen kannalta. Työkyvyttömyyden pitkittyessä sen täytyisi näkyä maatalousyrittäjän työansioissa ja sitä kautta maatalousyrittäjän eläkelain mukaisessa työtulossa, jos maatalousyrittäjän työkyvyn voitaisiin arvioida heikentyneen maatalousyrittäjätöössä. Jos maatalousyrittäjällä olisi muita ansiotöitä maatalousyrittäjätöön rinnalla ja maatalousyrittäjä ei kykenisi vahingosta johtuen vahinkotapahtuman jälkeen jatkamaan enää muussa kuin maatalousyrittäjätöössä, työkyvyn heikentymää arvioitaessa otettaisiin huomioon muussa ansiotyössä vähentyneet ansiot sekä muut työkyvyn arvi-

oinnissa huomioon otettavat seikat. Toistaiseksi myönnettävän osittaisen tapaturmaeläkkeen myöntäminen ei edellyttäisi maatalousyrittäjän eläkelain mukaisen työtulon pienentämistä silloin, jos työkyky maatalousyrittäjätyössä ei olisi heikentynyt, vaan työkyvyn heikentymä ja ansionmenetyksiksi muuta ansiotyötä.

Tilapäistä työkyvyttömyyttä ei eläkevaiheessa arvioitaisi samalla tavoin kuin pitkäaikaista työkyvyn heikentymää eikä määräaikaisen tapaturmaeläkkeen saamiseksi edellytetäisi maatalousyrittäjän eläkelain mukaisen työtulon muutosta. Esimerkiksi leikkauksen jälkeinen työkyvyttömyys tai muu vielä tilapäiseksi arvioitava työkyvyn heikkeneminen korvattaisiin täydellä tapaturmaeläkkeellä kuten nykyisinkin.

55 §. *Tapaturmaeläke osittaisen työkyvyttömyyden perusteella.* Tapaturmaeläkkeen saamisen yleisistä edellytyksistä säädettäisiin 54 §:ssä ja niitä sovellettaisiin myös osittaisen työkyvyttömyyden tilanteissa. Tapaturmaeläke olisi työkyvyn heikentymistä vastaava suhteellinen osa tapaturmaeläkkeen 57 §:n mukaisesta täydestä määrästä. Työkyvyn heikentymää arvioitaisiin siten kuin 54 §:ssä säädetään. Osittaista työkyvyn heikentymää arvioitaessa otettaisiin maatalousyrittäjätyön osalta ansiovertailussa huomioon maatalousyrittäjän eläkelain mukainen työtuolo. Osittainen työkyvyn heikentymä määritettäisiin viiden prosenttiyksikön tarkkuudella.

56 §. *Tapaturmaeläkkeen myöntäminen määrääjäksi tai toistaiseksi.* Lain 94 §:ssä säädettäisiin korvauksen myöntämisestä määrääjäksi. Jos vamman tai sairauden tilan kehitystä tai työkyvyn heikentymisen kestoa ei voida riittävällä varmuudella arvioida, korvaus myönnetään määrääjäksi. Jos tila arvioidaan pysyväksi, tapaturmaeläke myönnetään toistaiseksi.

Pykälässä säädettäisiin toistaiseksi myönnettävän tapaturmaeläkkeen edellytykseksi, että kuntoutuksen tarve ja mahdollisuudet on selvitetty. Säännös vastaisi voimassa olevan kuntoutuslain 11 §:ää, jota nykyisin sovelletaan maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 9 §:n 1 momentin nojalla. Kuntoutusselvittelyn ja kuntoutuksen tarkoituksena on välttää ennen aikaista eläkkeelle jäämistä, mikä on vahingoittuneen ja korvausjärjestel-

män yhteinen etu. Näin ollen päätöstä pysyvistä eläkkeistä ei annettaisi, selviä tapauksia lukuun ottamatta ennen kuin kuntoutusmahdollisuudet on selvitetty.

Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen toimimisvelvollisuudesta ja vahingoituneen velvollisuudesta edistää kuntoutuksen toteutumista säädettäisiin ehdotettavassa laisassa jäljempänä.

57 §. *Tapaturmaeläkkeen määrä ja kertakorotus.* Pykälässä säädettäisiin tapaturmaeläkkeen määrästä. Säännös vastaisi voimassa olevan tapaturmavakuutuslain 16 §:ää, jota sovelletaan maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 9 §:n 1 momentin nojalla. Pykälän 1 momentin mukaan tapaturmaeläkkeen enimmäismäärä olisi 85 prosenttia vahingoituneen vuosityöansiosta siihen asti, kunnes vahingoittunut täyttää 65 vuotta, ja tämän jälkeen tapaturmaeläkkeen määrä olisi 70 prosenttia, kuitenkin siten, että eläkkeeseen tehtäisiin työtapaturma- ja ammattitautilain 67 §:n mukainen kertakorotus.

Pykälän 2 momentin mukaan tapaturmaeläkkeen määrää tarkistettaisiin vuosittain työeläkeindeksillä. Säännös vastaisi voimassa olevan tapaturmavakuutuslain 60 §:ää, jota sovelletaan maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 9 §:n 1 momentin nojalla.

Kertakorotus vastaisi asiasisällöltään voimassa olevan tapaturmavakuutuslain 16 §:n 5 momenttia, jota sovelletaan maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 9 §:n 1 momentin nojalla.

58 §. *Oikeus tapaturmaeläkkeeseen vanhuuseläkkeellä sattuneen vahinkotapahtuman perusteella.* Pykälässä säädettäisiin oikeudesta tapaturmaeläkkeeseen, kun vahinkotapahtuma sattuu maatalous-yrittäjälle tai apurahansaajalle työssä, jota hän tekee vanhuuseläkkeellä ollessaan. Tapaturmaeläkettä maksettaisiin enintään kaksi vuotta tai enintään siihen saakka, kun hän täyttää 68 vuotta. Pykälässä rajoitetaan ajallisesti 54 ja 55 §:n mukaista oikeutta tapaturmaeläkkeeseen. Säännös vastaisi sisällöltään työtapaturma- ja ammattitautilain 68 §:ää. Tapaturmaeläkettä ei siten myönnettäisi lainkaan, jos vahinko esimerkiksi sattuu yli 68 vuotta täyttäneelle vapaaehtoisella työajan vakuutuksella vakuutetulle maatalousyrittäjälle.

Perhe-eläkkeen maksamisesta on vastaava rajoitus työtapaturma- ja ammattitautilain 103 §:ssä, johon ehdotettavassa 72 §:n 2 momentin 3 kohdassa viitattaisiin. Muihin tapaturmavakuutuslain mukaisiin etuuksiin ajallista rajoitusta ei sisällytettäisi. Tässä pykälässä tarkoitettulla vahingoittuneella olisi siten ennen tapaturmaeläkettä oikeus saada vuoden ajalta päivärahaa. Ansionmenetystä korvattaisiin yhteensä enintään kolmen vuoden ajan.

Pykälää sovellettaisiin vain henkilöihin, joiden vanhuuseläke on alkanut 63 ikävuoden täyttämisen jälkeen eli työeläkelakien mukaisessa vanhuuseläkeiässä. Pykälää sovellettaisiin myös työkyvyttömyyseläkkeellä tai luopumistuella oleviin henkilöihin, joiden työkyvyttömyyseläke tai luopumistuki muuttuu 63 vuoden iässä maatalousyrittäjän eläkelain mukaiseksi vanhuuseläkkeeksi.

Kuntoutusraha

59 §. Kuntoutusraha. Pykälässä säädettäisiin kuntoutusrahan maksamisesta. Pykälän 1 momentin nojalla vahingoittuneelle maksettaisiin päivärahan ja tapaturmaeläkkeen sijaan kuntoutusrahaa siltä ajalta, kun hän on ammatillisessa kuntoutuksessa. Oikeus kuntoutusrahan määräytyisi päiväraha- ja tapaturmaeläkesäännösten mukaisesti. Säännös on uusi vain kuntoutusraha -nimen osalta. Nykyisin kuntoutuksen ajalta maksetaan kuntoutuslain 8 §:n mukaisesti päivärahaa tai tapaturmaeläkettä. Kuntoutusrahan käyttöönottamisella halutaan korostaa kuntoutuksen ensisijaisuutta.

Pykälän 2 momentin mukaan kuntoutusraha olisi nykytilaa vastaavasti lähtökohtaisesti täysimääräisen päivärahan tai tapaturmaeläkkeen suuruinen työkyvyn heikentymisestä riippumatta. Jos kuntoutus ei kuitenkaan estä ansiotyön tekemistä, kuntoutusraha määräytyisi 48 ja 49 § tai 54 ja 55 §:n mukaisesti.

Pykälän 3 momentin säännös vastaa nykyistä kuntoutuslain 8 §:n 3 momenttia, jota sovelletaan maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 9 §:n 1 momentin nojalla. Säännöksen mukaan kuntoutuksena myönnetyn ammatillisen koulutuksen opetusohjelmaan kuuluvan loman ajalta kuntoutusraha maksettaisiin 2 momentin suuruisena eli samansuu-

ruisena kuin varsinaisen koulutuksen aikana. Työansiot, joita kuntoutuja saisi vain loma-aikana, eivät siten vaikuttaisi kuntoutusrahan määrään.

Opiskelijan ansionmenetykskorvaus opiskelun estyessä

60 §. Päätoimisen opiskelun estyminen. Pykälässä säädettäisiin ansionmenetykskorvauksen maksamisesta, kun vahinko estää opiskelun. Pykälä vastaisi työtapaturma- ja ammattitautilain 70 §:ää. Pykälä koskee päätoimisesti opiskelevaa, jolle sattuu vahinkotahtuma opintojen ohella työskennellessä tai opintojen loma-aikana työskennellessä. Oikeus päivärahaan 28 päivän jälkeen vahinkopäivästä lukien sitä lukuun ottamatta ja oikeus tapaturmaeläkkeeseen arvioitaisiin tällaiselle vahingoittuneelle ensisijaisesti sen perusteella estääkö vahinko opiskelun. Päiväraha 28 päivän ajalta vahinkopäivästä lukien sitä lukuun ottamatta määräytyisi 50 §:n mukaisesti eikä opiskelun estymistä tänä aikana arvioitaisi lainkaan. Jos vahinko estäisi pääasiallisesti opiskelun, päivärahaa tai tapaturmaeläkettä maksettaisiin täyden työkyvyttömyyden mukaan. Jos vahinko merkittävästi rajoittaisi opiskelua, päiväraha tai tapaturmaeläke olisi puolet täydestä ansionmenetykskorvauksesta.

Jos vahinko ei estä tai rajoita opiskelua, mutta estää kokonaan tai osittain opiskelun aikaisen työn suorittamisen, sovellettavaksi tulisivat pääsäännön mukaiset ansionmenetykskorvauspykälät 48, 49, 54 ja 55 §.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin selvyuden vuoksi, ettei opiskelun aikaisen työstä saatujen ansioiden menetystä erikseen korvattaisi 1 momentin tarkoittamissa tapauksissa.

Vuosityöansion määrittäminen

61 §. Maatalousyrittäjän ja apurahansaajan vuosityöansio. Pykälässä säädettäisiin maatalousyrittäjän ja apurahansaajan vuosityöansion määräytymisestä. Maatalousyrittäjän vuosityöansiona pidettäisiin pykälän 1 momentin mukaan hänelle maatalousyrittäjyöstä maatalousyrittäjän eläkelain mukaan vahvistettua vuotuista tuloa tai vuotuisten

työtulojen yhteismäärää vahinkotapahtuman sattuessa. Vastaavasti apurahansaajan vuosityöansiona pidettäisiin hänelle apurahansaajan työstä vahvistettua maatalousyrittäjän eläkelain mukaista vuotuista työtuloa tai työtulojen yhteismäärää vahinkotapahtuman sattuessa.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin tilanteesta, jolloin maatalousyrittäjän ja apurahansaajan vakuutusta ei olisi ehditty vielä vahvistaa, mutta olisi kysymys ajankohdasta, jona hän on vakuuttamisvelvollinen. Tällöin vuosityöansiona pidettäisiin sitä työtuloa tai työtulojen yhteismäärää, joka hänelle vahinkotapahtuman sattumishetkelle maatalousyrittäjän eläkelain mukaan vahvistetaan. Vastaavasti meneteltäisiin, jos vahinkotapahtuman sattumishetkellä hänellä olisi Maatalousyrittäjien eläkelaitoksessa vireillä työtulon tarkistamista koskeva hakemus, johon hän ei olisi vielä ehtinyt saada päätöstä. Vuosityöansio olisi tällöin se maatalousyrittäjän eläkelain mukainen työtulo, joka hänelle tarkistushakemuksen johdosta sittemmin vahvistettaisiin.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin tilanteesta, jossa maatalousyrittäjälle tai apurahansaajalle ei sittemmin vahvisteta lainkaan vakuutusta sille ajalle, jona vahinkotapahtuma on sattunut. Kysymys on 12 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettussa tilanteesta eli vahingon sattumisesta sellaisena aikana, jona maatalousyrittäjätyö tai apurahansaajan työ ei ole hänen täytettyään 18 vuotta vielä ehtinyt jatkua yhdenjaksoisesti vähintään neljä kuukautta ja kyseessä on niin vakava vamma tai sairaus, ettei työskentely jatku siinä määrin, että maatalousyrittäjän eläkelain mukainen vakuutus vahvistettaisiin. Vuosityöansio määrättäisiin tällöin noudattaen maatalousyrittäjän eläkelain työtulon vahvistamiselle säädetyjä perusteita. Jos maatalousyrittäjälle tai apurahansaajalle vahvistetaan vakuutus vahinkotapahtumahetkelle ja sen jälkeiselle ajalle, vuosityöansio määräytyisi 2 momentin mukaisesti eli olisi se maatalousyrittäjän eläkelain mukainen työtulo, joka hänelle sittemmin vahvistetaan. Jos olisi kysymys henkilöstä, joka tulee maatalousyrittäjän eläkelain mukaiseen työkyvyttömyyseläkkeeseen oikeuttavasti työkyvyttömäksi ja joka ei työkyvyttömyytensä johdosta enää

ole vakuuttamisvelvollinen ja vahinkotapahtuma olisi sattunut ennen kuin 30 päivää on kulunut siitä, kun hän sai tiedon eläkelaitoksen tai muutoksenhakuelimen päätöksestä, vuosityöansio vahinkotapahtuman sattumisajalle määrättäisiin maatalousyrittäjän eläkelain mukaisesti maatalousyrittäjän eläkelain työtulon vahvistamiselle ja tarkistamiselle säädetyjä perusteita noudattaen.

Pykälän 4 momentissa todettaisiin, että maatalousyrittäjän vuosityöansioon sovellettavan myös, mitä 50 §:n 2 ja 3 momentissa säädetään viljelmän työtuloon vaikuttavissa tekijöissä tapahtuneen muutoksen huomioon ottamisesta vuosityöansiossa. Tällöin esimerkiksi perhe-eläkettä myönnettäessä 50 §:n 2 momentissa tarkoitettu ja muutos otettaisiin huomioon vuosityöansiossa, jonka nojalla perhe-eläke määrättäisiin, mikä vastaisi nykyistä soveltamiskäytäntöä.

Pykälän 5 momentissa todettaisiin, että jos maatalousyrittäjällä tai apurahansaajalla oli vahinkotapahtuman sattuessa myös 116 §:n mukainen vapaaehtoinen työajan vakuutus maatalousyrittäjätyöstä, myös mainitun vakuutuksen vuosityöansio otettaisiin huomioon.

Pykälän 6 momentissa todettaisiin, että maatalousyrittäjätoimintaa harjoittavan apurahansaajan vuosityöansiona pidettäisiin maatalousyrittäjätyöstä tämän pykälän mukaan määräytyvän vuosityöansion ja apurahansaajan työstä tämän pykälän mukaan määräytyvän vuosityöansion yhteismäärää.

Pykälä vastaisi asiasisällöltään nykyistä maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 12 §:ää ja vuosityöansion osalta noudatettua soveltamiskäytäntöä.

62 §. Vuosityöansio ammattitaudin ilmetessä eläkeaikana. Pykälässä säädettäisiin vuosityöansion määräytymisestä ammattitaudin ilmetessä vanhuus- tai työkyvyttömyyseläkeaikana ennen eläkkeelle jäämistä tämän lain mukaan vakuutetussa työssä. Säännös vastaisi asiasisällöltään voimassa olevan ammattitautilain 3 a §:ää. Mitä vanhuus- ja työkyvyttömyyseläkkeellä tarkoitetaan, määriteltäisiin edellä 4 §:ssä. Tällaisessa tilanteessa vuosityöansiota määrättäessä vahinkotapahtuman sattumisajankohtana pidettäisiin eläkkeelle jäämisen ajankohtaa tai ajankohtaa, jona tä-

män lain mukainen vakuutus oli viimeksi voimassa.

Säännös olisi tarkoitettu tilanteeseen, jossa työssä altistuminen olisi päättynyt eläkkeelle jäämiseen. Maatalousyrittäjän on mahdollista vanhuuseläkkeelle jäämisen jälkeen jatkaa maatalousyrittäjätyötään ja vakuuttaa itsensä vapaaehtoisella työajan vakuutuksella. Jos työskentely olisi jatkunut vanhuuseläkkeelle jäämisen jälkeen samassa työssä, jossa altistuminen ennen eläkkeelle jäämistäkin olisi tapahtunut, ammattitauti korvattaisiin ilmenemisajankohtana voimassa olleen vuosityöansion mukaisena. Myös työkyvyttömyyseläkkeellä oleva voi työskennellä eläkkeen rinnalla siten, että hänet on vakuutettu 5 §:n mukaisella pakollisella vakuutuksella tai vapaaehtoisella 116 §:n mukaisella vakuutuksella. Jos työskentely työssä, jossa altistuminen olisi tapahtunut ennen eläkkeelle jäämistä, jatkuisi työkyvyttömyyseläkkeelle jäämisen jälkeen, ei vuosityöansiota määrätäisi 62 §:ssä säädetyn vahinkotapahtuman sattumisajankohdan perusteella, vaan ilmenemisajankohtana voimassa olevan vuosityöansion perusteella.

Mikäli tämän lain mukainen vakuutus ei olisi enää voimassa eläkkeelle jäämisen ajankohtana, vuosityöansiota määritettäessä vahinkotapahtuman sattumisajankohtana pidettäisiin sitä ajankohtaa, jona tämän lain mukainen vakuutus oli viimeksi voimassa. Säännös olisi tarkoitettu niihin tilanteisiin, joissa ammattitauti ilmeni vasta eläkkeelle jäämisen jälkeen sellaisesta maatalousyrittäjätyöstä tai apurahansaajan työstä, jossa työskentely altistavassa työssä sekä siihen liittyvä tämän lain mukainen vakuutus olisi päättynyt jo ennen eläkkeelle jäämisen ajankohtaa.

Vuosityöansiossa huomioon otettavat ansiot tarkistettaisiin ammattitaudin ilmenemisvuoden tasoon työntekijän eläkelain 96 §:ssä tarkoitettulla palkkakertoimella. Oikeus päivarahaan määräytyisi 48 §:n 4 momentin mukaan ja tapaturmaeläkkeeseen 54 §:n mukaan.

63 §. *Muusta toiminnasta saatujen ansioiden huomioon ottaminen vuosityöansiossa.* Pykälässä säädettäisiin muusta toiminnasta kuin maatalousyrittäjätyöstä ja apurahansaajan työstä saatujen ansioiden huomioon ot-

tamisesta vuosityöansiossa. Jos vahingoittunut vahinkotapahtuman sattuessa oli myös yhdessä tai useammassa työsuhteessa, otettaisiin huomioon hänen työsuhteestaan saamansa ansiot noudattaen, mitä työtapaturma ja ammattitautilain 71—73 §:ssä, 78 §:ssä ja 81 §:ssä sekä 80 §:n nojalla annetussa säännöksessä säädetään.

Ehdotettavan työtapaturma- ja ammattitautilain 71 ja 72 §:ssä on säännökset vuosityöansion määrittämisestä työsuhteiden perusteella ja pysyvän muutoksen perusteella määräytyvästä vuosityöansiosta. Siitä mitä työansioita otetaan huomioon ansionmenetykskorvauksen perusteena olevassa työansiossa, säädetään 81 §:ssä. Työtapaturma- ja ammattitautilain 80 §:ssä on asetuksenantovaltuus, jonka mukaan valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkempia säännöksi vuosityöansion määrittämisestä. Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain mukaista ansionmenetykskorvausta laskettaessa on tarkoitus ottaa tämän lain mukaisessa vuosityöansiossa huomioon työsuhteesta saadut ansiot täysin samoin perustein kuin työtapaturma- ja ammattitautilain mukaista ansionmenetykskorvausta määrättäessä.

Tämän lain mukaisessa vuosityöansiossa otettaisiin työsuhteesta saatujen ansioiden osalta huomioon myös työtapaturma- ja ammattitautilain 73 §:ssä oleva säännös vuosityöansiosta vanhuuseläkkeellä sattuneen vahinkotapahtuman perusteella. Mainitussa pykälässä säädetään vuosityöansiosta vahinkotapahtuman sattuessa työssä vanhuuseläkeaikana. Pykälän mukaan työsuhteesta saadun työansion osalta vuosityöansio määritettäisiin vuositasolla vastaamaan sitä työansiota vahinkotapahtuman sattuessa, jonka vahingoittuneen voidaan arvioida vanhuuseläkkeellä todennäköisesti jatkuvasti saavan. Huomioon otettaisiin työn teon ja työn luonne, kesto ja ansiot, työn jatkuminen sekä muut työn teon jatkuvuuteen vaikuttavat seikat. Nämä asiat selvitetään lähtökohtaisesti työnantajalta. Esimerkiksi, jos henkilö on ilmoittanut olevansa valmis työskentelemään niin paljon kuin työtä on tarjolla ja henkilö on ehtinyt työskennellä vuoden, kyseisen vuoden ansiota käytetään vuosityöansiona työsuhteen osalta. Säännös soveltuisi käytännössä vain tilanteisiin, joissa muulla kuin työeläkelakien

mukaisella vanhuuseläkkeellä olevalla maatalousyrittäjällä tai apurahansaajalla on pakollinen 5 §:n mukainen vakuutus. Maatalousyrittäjän eläkelain mukaisella vanhuuseläkkeellä olevalla voi olla vain 116 §:n mukainen vapaaehtoinen vakuutus, jonka vuosityöansiossa otetaan huomioon vain vakuutettava maatalousyrittäjätyö.

Tämän lain mukaisessa vuosityöansiossa otettaisiin huomioon myös työtaturma- ja ammattitautilain 78 §:ssä olevat säännökset nuoren henkilön vuosityöansiosta työsuhteessa tehdyn työn osalta. Työtaturma- ja ammattitautilain 78 §:n mukaan vahingoittuneen vuosityöansiona käytetään työansiota, jonka hän olisi vahinkopäivänä tekemässään työssä todennäköisesti ansainnut kolmen vuoden työkokemuksen jälkeen edellyttäen, ettei ole kysymys päätoimisesti ammattiin opiskelevasta, vahingoittunut on päättänyt perusopetuslain mukaisen koulutuksen enintään viisi vuotta vahinkopäivää ja vahingoittuneella ei ole työttömyyden, työn tilapäisyyden tai muun niihin rinnastettavan syyn takia vakiintuneita työansioita.

Pykälän 2 momentissa todettaisiin, että jos vahingoittuneella oli vahinkotapahtuman sattuessa työtaturma- ja ammattitautilain 82 §:ssä tarkoitettuja työansioita otetaan myös ne huomioon vuosityöansiossa mainitun säännöksen mukaisesti. Mainitun lainkohdan mukaan muikin kuin työtaturma- ja ammattitautilain soveltamisalaan kuuluva työansio otetaan huomioon vuosityöansiota ja työansion vähentymistä määritettäessä, ei kuitenkaan työtaturma- ja ammattitautilain 12 §:n mukaisessa urheilijan työssä saatu työansio. Säännös koskisi esimerkiksi luottamustoimesta saatuja palkkioita tai freelancerin toimeksiantosuhteessa saamia työkorvauksia.

Pykälän 3 momentissa todettaisiin, jos vahingoittunut vahinkotapahtuman sattuessa teki myös työtaturma- ja ammattitautilain 188—190 §:n mukaan vapaaehtoisesti vakuutettua yrittäjän työtä, vuosityöansioon laskettaisiin mukaan myös mainitun vakuutuksen vuosityöansio.

64 §. Päätoimisesti ammattiin opiskelevan vuosityöansio. Pykälässä säädettäisiin päätoimisesti ammattiin opiskelevan vuosityöansiosta. Päätoimisen opiskelijan vuosityöansi-

ossa otettaisiin huomioon sekä 61 §:n mukainen vuosityöansio että työtaturma- ja ammattitautilain 76 §:n 1 momentin mukaan määräytyvä vuosityöansio. Työtaturma- ja ammattitautilain 76 §:n 1 momentti vastaa asiasisällöltään voimassa olevan tapaturmavakuutuslain 28 §:n 3 momenttia, jota nykyisin on sovellettu soveltuvin osin maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 12 §:n 4 momentin nojalla. Edellä tarkoitettu työtaturma- ja ammattitautilain 76 §:n 1 momentin mukaan määräytyvä vuosityöansio otettaisiin huomioon päätoimisella opiskelijalla, jolla on vahinkotapahtuman sattuessa 5 §:n mukainen pakollinen työajan vakuutus. Jos maatalousyrittäjällä, joka opiskelee päätoimisesti, olisi vahinkotapahtuman sattuessa 116 §:n mukainen vapaaehtoinen työajan vakuutus, hänen vuosityöansionsa määräytyisi vapaaehtoista työajan vakuutuksen vuosityöansiota koskevan 117 §:n mukaisesti.

65 §. Koululaisen vuosityöansio. Pykälässä säädettäisiin koululaisen vuosityöansiosta. Perusopetuslain (628/1998) ja lukiolain (629/1998) mukaisessa opetuksessa olevan vahingoittuneen vuosityöansio määräytyisi noudattaen, mitä työtaturma- ja ammattitautilain 77 §:ssä säädetään. Koululaisen vuosityöansio olisi työtaturma- ja ammattitautilain 79 §:ssä säädetyn vähimmäisvuosityöansion kaksinkertainen määrä vahingon sattuessa. Työtaturma- ja ammattitautilain 77 § vastaa asiasisällöltään voimassa olevan tapaturmavakuutuslain 28 §:n 3 momenttia.

Pykälän 2 momentissa todettaisiin kuitenkin, että mikäli 1 momentin mukainen vuosityöansio olisi pienempi kuin 61 ja 63 §:n mukaan vahingoittuneelle määräytyvä vuosityöansio, olisi vuosityöansio tällöin 1 momentin sijaan 61 ja 63 §:n mukaan määräytyvä vuosityöansio. Edellä 1 momentissa tarkoitettun säännöksen on ollut tarkoitus turvata minimitaso ansionmenetykselle, ja mikäli koululainen olisi vakuutettu maatalousyrittäjän työtaturma- ja ammattitautilain mukaisella vakuutuksella 1 momentissa tarkoitettua vuosityöansiota korkeammalla vuosityöansiolle, turva määräytyisi korkeamman vuosityöansion perusteella. Pykälä koskisi vain koululaista, joka on vakuutettu 5 §:n mukaisella pakollisella vakuutuksella. Jos koululaisella olisi 116 §:n mukainen vapaaehtoinen

työajan vakuutus, vuosityöansio määräytyisi 117 §:n mukaisesti.

66 §. Vähimmäisvuosityöansio. Pykälässä säädettäisiin vähimmäisvuosityöansiosta. Jos vuosityöansion määrittämistä koskevien säännösten perusteella määrätty vuosityöansio jäisi pienemmäksi kuin 13 680 euroa se korotettaisiin 13 680 euroon. Vuosityöansiota ei kuitenkaan korotettaisi, jos vahingoittunut sai vanhuuseläkettä tai työkyvyttömyyseläkettä ellei olisi kysymys 62 §:ssä tarkoitusta vahingoittuneesta eli vahingoittuneesta, jolla on eläkeaikana ilmennyt ammattitauti. Pykälä vastaa sisällöltään ehdotettavan työtaturma- ja ammattitautilain 79 §:ää, joka puolestaan vastaisi asiasisällöltään voimassa olevan tapaturmavakuutuslain 28 §:n 6 momenttia kuitenkin siten, että vähimmäisvuosityöansion tasoa ehdotetaan korotettavaksi noin kymmenellä prosentilla. Korotus tehtäisiin, koska vähimmäisvuosityöansion taso on jäänyt jälkeen yleisestä ansiotason kehityksestä. Vuosityöansio olisi edelleen pyöritysmätön rahamäärä eli se ilmoitettaisiin sentin tarkkuudella.

Pysyvän haitan korvaaminen

67 §. Haittaraha. Pykälän 1 momentissa todettaisiin vahingoittuneelle maksettavan haittarahaa vahinkotapahtuman aiheuttamasta vammasta ja sairaudesta johtuvasta pysyvistä yleisestä haitasta. Pysyvän yleisen haitan korvaamisessa noudatettaisiin, mitä työtaturma- ja ammattitautilain 83—87 §:ssä säädetään haittarahasta, haittaluokan määrittämisestä, haittaluokituksesta, haittarahan määrästä ja haittarahan maksamisesta. Haittarahaa, haittaluokan määrittämistä ja haittaluokitusta koskevat säännökset (työtaturma- ja ammattitautilain 83—85 §:n säännökset) vastaisivat asiasisällöltään nykyisiä tapaturmavakuutuslain 18 a—c §:n säännöksiä, joita sovelletaan maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 9 §:n 1 momentin nojalla. Työtaturma- ja ammattitautilain 86 §:ssä säädettäisiin haittarahan määrästä. Pykälässä mainittu perusmäärä 12 440 euroa vastaisi nykyisen tapaturmavakuutuslain 28 §:n 6 momentissa säädettyä minimivuosityöansiota (9 211,76 euroa) vuoden 2014 palkkakerroimella tarkistettuna. Haittarahan suuruus

ei kuitenkaan enää jatkossa määräytyisi vähimmäisvuosityöansion mukaan, vaan erillisen haittarahaa koskevan perusmäärän mukaan. Haittarahan perusmäärä tarkistettaisiin kalenterivuositain jatkossa työntekijän eläkelain 98 §:ssä tarkoitettulla työeläkeindeksillä, kun nykyisin se tarkistetaan palkkakerroimella. Nykyiseen tapaan työtaturma- ja ammattitautilain 86 §:ssä olisi taulukko, jossa haittaluokan suuruus määräytyy haittaluokan perusteella prosentteina perusmäärästä. Haittarahan maksamisen osalta työtaturma- ja ammattitautilain 87 §:ssä nykytila muuttuisi siten, että haittaraha luokissa 1—5 maksettaisiin aina kertakaikkisena. Haittaluokat 6—20 puolestaan maksettaisiin aina jatkuvana.

Työtaturma- ja ammattitautilain 87 §:n 2 momentissa säädettäisiin voimassa olevan lain 18 e §:n 2 momenttia vastaavasti korvauksen maksamisesta nopeasti kuolemaan johtavissa sairauksissa. Kertakaikkisena korvauksena maksettavalla haittaluokkaa 10 vastaavalla haittarahalla pyritään turvaamaan vahingoittuneen itsensä käyttöön hänen elinaikanaan riittävä korvaus sairauksissa, jotka lähes poikkeuksetta johtavat nopeasti kuolemaan. Säännös on tarkoitettu sovellettavaksi ammattitautina korvattaviin, työn aiheuttamiin sairauksiin, kuten mesoteliomaan ja muihin siihen rinnastettaviin keuhkojen syöpiin, joissa sairauden etenemisen ennuste on vastaavanlainen. Korvaus on siten tarkoitettu nimenomaan vahingoittuneen omaan käyttöön hänen elinaikanaan.

Työtaturma- ja ammattitautilain 87 §:n 3 mukaan kertakaikkisen haittarahan laskennassa käytettävä pääomakerroin olisi sama miehille ja naisille. Yhtenäistä kerrointa käytettäisiin myös mainitun pykälän 2 momentissa tarkoitettua kertakorvausta pääomitettaessa. Mainitun pykälän 4 momentti vastaisi asiasisällöltään voimassa olevan tapaturmavakuutuslain 18 e §:n 3 momentin säännöstä, jota nykyisin sovelletaan maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 9 §:n 1 momentin nojalla.

Haittaluokan oikaisu olisi työtaturma- ja ammattitautilain 87 §:n 5 momentin mukaan mahdollista, jos vamman tai sairauden aiheuttama toiminnanvaja myöhemmin paheenee tai paranee vähintään yhdellä haittaluokalla. Haittarahaa maksettaisiin muuttune-

den olosuhteiden mukaisesti siitä ajankohdasta lukien, jolloin olosuhteiden on luotettavasti osoitettu muuttuneen. Oikaisu alaspäin voitaisiin tehdä vain jatkuvana korvauksena maksettavan haittaluokan osalta. Haittaluokkaa ei voitaisi oikaista, jos haittaraha on maksettu kertakorvauksena, koska jo maksetun korvauksen jälkikäteinen takaisinperintä ei ole perusteltua. Pysyvän haitan korvaus perustuu toimintakyvyn heikentymiseen muualla kuin työelämässä ja haitan arviointi tapahtuu apuvälineen mukanaan tuoma toimintakyvyn parannus huomioiden. Tämä arviointi tehdään kuitenkin sen hetkisen tilanteen mukaan, kun vamman tai sairauden tilan vakiintuneisuutta arvioidaan. Lääketieteelliset hoitomenetelmät ja apuvälineet kehittyvät jatkuvasti ja usein toimintakykyä voidaan parantaa merkittävästi uusilla hoidoilla ja apuvälineillä, joita ei ollut käytössä silloin, kun vamman tai sairauden pysyvä haitta määriteltiin. Muun muassa erilaiset tietokoneavusteiset proteesit ovat olleet viime vuosina voimakkaassa kehitysvaiheessa. Voimassa olevassa laissa oikaisu on ollut mahdollista tapaturmavakuutus 46 §:n 1 momentin säännöksen perusteella, jota nykyisin sovelletaan maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 9 §:n 1 momentin nojalla. Lähtökohtana on, että pysyvä haitta tulisi vahvistaa vasta siinä vaiheessa, kun lääketieteellisesti on selvää, ettei vamman tai sairauden tila enää parane. Käytännössä haitta kuitenkin pyritään vahvistamaan usein varsin nopeasti vahinkotapahtuman sattumisen jälkeen. Kun pysyvä haitta vahvistetaan vahvistamisajankohtana käytettävissä olevat apuvälineratkaisut huomioiden, ei myöhemmin käyttöön tulevien yhä parempien apuvälineiden tai hoitomenetelmien mukanaan tuomaa toimintakyvyn parantumista voida enää myöhemmin haittarahassa nykysäännöksin huomioida. Ristiriita tulee esille tilanteessa, jossa olisi sinänsä ainakin kohtuullisuusperusteita korvata kalliimpi, mutta selvästi paremman toimintakyvyn antava apuväline. Jos näin tehtäisiin, haittarahakorvaukseen ei kuitenkaan voitaisi puuttua, vaikka toimintakyky selvästi parani. On myös huomioitava, että nyt maksettavia haittarahakorvauksia voidaan maksaa vielä jopa 80—90 vuoden päästä, jolloin apuvä-

lineet ja hoitomenetelmät voivat olla ratkaisevasti parempia kuin nykyisin.

Ehdotetussa säännöksessä oikaisumahdollisuus koskisi haittaluokkia luokasta kuusi alkaen, jonka asteisissa vammoissa tai sairauksissa uusilla apuvälineillä ja hoitomenetelmillä voidaan ehkä saada suurimmat toimintakyvyn parannukset tulevaisuudessa. Jatkuvana maksettava haittarahakorvaus johtaisi sukupuolesta riippumatta yksilökohtaisesti oikeaan korvaukseen ja kuvaisi vammasta tai sairaudesta kulloinkin todellisuudessa aiheutuvaa toimintakyvyn rajoitusta.

11 luku Kuntoutuskorvaukset

68 §. Kuntoutuksen yleiset edellytykset. Kuntoutuksesta aiheutuvia kustannuksia korvattaisiin vahingoittuneelle noudattaen, mitä työtapaturma- ja ammattitautilain 88 §:ssä säädetään kuntoutuksen yleisistä edellytyksistä. Ehdotettu säännös vastaisi asiasisällöltään voimassa olevan kuntoutuslain 3 §:ssä säädettyjä kuntoutuksen korvaamisen yleisiä edellytyksiä, joita nykyisin sovelletaan maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 9 §:n 1 momentin nojalla.

69 §. Ammatillinen kuntoutus. Pykälän 1 momentissa todettaisiin, että tämän lain mukaiseen ammatilliseen kuntoutukseen soveltaisivat työtapaturma- ja ammattitautilain 89—90 §:t. Työtapaturma- ja ammattitautilain 89 §:ssä säädettäisiin ammatillisen kuntoutuksen korvaamisesta ja sisällöstä. Asiasta säädetään nykyisin työ- ja ansiokykyyn liittyvänä kuntoutuksena voimassa olevan kuntoutuslain 5 ja 6 §:ssä, joita sovelletaan maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 9 §:n nojalla.

Ammatillisen kuntoutuksen tavoitteena olisi kuten voimassa olevassa kuntoutuslaissaikin, että vahingoittunut kykenee jatkamaan omassa entisessä työssään tai ammatissaan taikka siirtymään sellaiseen työhön tai ammattiin, josta hän voi saada pääasiallisen toimeentulonsa. Ammatillisena kuntoutuksena korvattaisiin kohtuulliset kustannukset työtapaturma- ja ammattitautilain 89 §:n 3 momentissa tarkoitetuista toimenpiteistä.

Kuntoutustoimenpiteitä suunniteltaessa otettaisiin huomioon vahingoittuneen ikä,

ammatti, aikaisempi toiminta, koulutus, asu-
misolosuhteet, vammasta tai sairaudesta ai-
heutuvat rajoitukset sekä hänen mahdollisuu-
tensa sijoittua kuntoutuksen päätyttyä työhön
tai ammattiin työmarkkinoilla yleisesti nou-
datettavin ehdoin. Luettelo vastaa voimassa
olevan kuntoutuslain 5 §:n 2 momenttia muu-
toin paitsi, että siihen on lisätty ammatti ku-
vaamaan sitä kokonaisuutta, jota koulutuk-
sella ja aikaisemmalla toiminnalla tarkoite-
taan. Huomioon otettavissa tekijöissä kyse on
samoista kriteereistä, jotka vaikuttavat työ-
kyvyn heikentymisen arviointiin 54 §:ssä.

Työtapaturma- ja ammattitautilain 89 §:n
3 momentissa säädettäisiin ammatillisen kun-
toutuksen sisällöstä. Asiasta säädetään voi-
massa olevan kuntoutuslain 6 pykälässä ja
ehdotettavat toimenpiteet 1—8 vastaisivat
voimassa olevan lain toimenpiteitä.

Työtapaturma- ja ammattitautilain 89 §:n
4 momentissa säädettäisiin kuntoutustarpeen
ja -mahdollisuuksien selvittelyajasta ja kun-
toutuksen alkamisen odotusajasta. Niitä pi-
dettäisiin ammatilliseen kuntoutukseen kuu-
luvana silloin, kun ne johtuvat työtapaturma-
ja ammattitautilain 89 §:n 3 momentissa lue-
telluista toimenpiteistä. Säännös liittyy kun-
toutusrahaa koskevaan tämän lain 59 §:n
1 momenttiin, jonka mukaan ammatillisen
kuntoutuksen ajalta maksetaan kuntoutusra-
haa. Jotta kuntoutusrahaa voitaisiin maksaa
myös selvittely- ja odotusajalta, on tarpeen
säättää, että nämä ajat ovat osa ammatillista
kuntoutusta. Työtapaturma- ja ammattitauti-
lain 89 §:n 4 momentin säännös yhdessä
59 §:n kanssa vastaisi asiasisällöltään voi-
massa olevan kuntoutuslain 8 pykälän 2 mo-
menttia, jota nykyisin sovelletaan maatalous-
yrittäjien tapaturmavakuutuslain 9 §:n
1 momentin nojalla.

Työtapaturma- ja ammattitautilain 90 §:ää
sovellettaisiin ammatillisen kuntoutuksen
korvaamiseen ulkomailla. Pykälän lähtökoh-
tana on, että Suomessa on riittävästi koulu-
tusmahdollisuuksia ja vaihtoehtoja ja siten
ensisijaisesti korvataan vain Suomessa tapah-
tuvaa opiskelua. Kuitenkin tilanteessa, jossa
amatillinen kuntoutus Suomessa ei onnistu
esimerkiksi kielellisten vaikeuksien vuoksi,
on tarkoituksenmukaista korvata vahingoit-
tuneelle soveltuva kuntoutus sellaisella kie-
lellä, jonka hän hallitsee. Euroopan unionin

alueella annettu ammatillinen kuntoutus kor-
vattaisiin 1 momentin mukaan samoin perus-
tein kuin Suomessa annettava kuntoutus. Sen
sijaan kolmannessa valtiossa eli käytännössä
EU/ETA-alueen ulkopuolella annettu amma-
tillinen kuntoutus korvattaisiin vain, jos kun-
toutusta ei ole voitu antaa Suomessa tai sen
antamiseen ulkomailla on muu erityinen syy.
Esimerkiksi, jos vahingoittuminen on tapah-
tunut apurahansaajan työssä, jossa työskente-
ly Suomessa on alun pitäen ollut lyhytaikais-
ta, eikä tarkoituksena ole ollut jäädä Suomen
työmarkkinoille, voi olla tarkoituksenmukai-
sempaa korvata kuntoutus vahingoittuneen
kotimaassa.

Työtapaturma- ja ammattitautilain 90 §:n
mukaan aiheutuneet kustannukset korvattai-
siin enintään samansuuruisena kuin Suomes-
sa annettu kuntoutus. Korvausta ei kuiten-
kaan maksettaisi siltä osin kuin vahingoittu-
nut saa samoista kustannuksista korvausta
toisessa maassa. Tällainen etuuksien päälle-
käinen tilanne voi syntyä esimerkiksi EU-
maissa, kun vahingoittuneeseen sovelletaan
EU:n sosiaaliturva-asetuksia. EU-asetusten
mukaan henkilö on oikeutettu luontoisetuuk-
siin asuin- ja oleskelupaikan laitoksen lain-
säädännön mukaisesti ja rahaetuuksiin toimi-
valtaisen laitoksen lainsäädännön mukaisesti.
Kukin jäsenvaltio harkitsee oman lainsäädän-
tönsä osalta, mitkä etuuksista ovat luon-
toisetuuksia ja mitkä rahaetuuksia. Suomessa
amatillinen kuntoutus on katsottu raha-
etuudeksi ja siten vahingoittunut on oikeutet-
tu ammatillisen kuntoutuksen korvauksiin
Suomen lainsäädännön mukaisesti, vaikka
kuntoutusta annettaisiin toisessa EU/ETA-
maassa. On kuitenkin mahdollista, että siinä
jäsenvaltiossa, jossa kuntoutus annetaan, vas-
taava toimenpide tai jokin osa siitä katsotaan
kyseisessä jäsenvaltiossa luontoisetuudeksi,
jolloin etuuksien päällekkäisyyksiä saattaa
syntyä.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin kun-
toutusrahasta ammatillisen kuntoutuksen jäl-
keen. Tällöin noudatettaisiin työtapaturma- ja
ammattitautilain 92 §:ää. Pykälän mukaan
kuntoutusrahaan olisi oikeus enintään kuuden
kuukauden ajan ammatillisen kuntoutuksen
päätyessä, jos vahingoittunut ei saavuta vuo-
sityöansionsa mukaista ansiotasoa tänä aika-
na. Tarkoituksena on tukea vahingoittuneen

siirtymistä työelämään koulutuksen päätyessä. Vahingoittunut ei välttämättä heti koulutuksen päätyttyä onnistu saamaan työtä tai ansiotaso voi jäädä selvästi koulutuksen mukaista ansiotasoa alhaisemmaksi. Kuntoutusrahan maksamisella tuettaisiin koulutuksen mukaisen työn hakemista varmistamalla vahingoittuneen toimeentulo. Tämä mahdollistaisi vahingoittuneen keskittymisen työpäivän hakemiseen.

Pykälän mukaan kuntoutusrahan suuruus laskettaisiin vertaamalla vahingoittuneen työansioita hänen vuosityöansioonsa, joka on korotettu vertailuajankohdan tasoon palkkakertoimella. Kuntoutusrahan suuruus olisi työansioiden vähentymistä vastaava suhteellinen osa täysimääräisestä päivärahasta tai tapaturmaeläkkeestä. Kuuden kuukauden jälkeen työkyvyn heikentyminen määräytyy 54 ja 55 §:n mukaisesti eli työkyky arvioidaan sen mukaisesti, että vahingoittunut kykenisi koulutuksensa mukaiseen työhön.

70 §. *Ammatillisessa kuntoutuksessa olevan työtapaturma- ja ammattitautiturva.* Pykälässä säädettäisiin työ- ja koulutuskokeilussa, työhön valmistuksessa ja työharjoittelussa olevan vakuutuslaitoksen, Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen, joka korvaa ammatillista kuntoutusta, johon sisältyy edellä mainittuja työhön rinnastettavia koulutusjaksoja, on vakuutettava vahingoittunut koulutusjaksojen aikana mahdollisesti sattuvien vahinkotapahtumien varalta. Kyseessä olisi työtapaturma- ja ammattitautilain mukainen vakuutus, jota toimeenpanisi työtapaturma- ja ammattitautilaissa tarkoitetut vakuutusyhtiöt. Voimassa olevan kuntoutuslain mukaan vakuutuslaitoksen on järjestettävä vastaavasti kuntoutujalle tapaturmavakuutuslain 57 §:n 1 momentin mukainen vapaaehtoinen vakuutus. Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että koulutusjakson aikana sattuneen vahinkotapahtuman korvaamisessa käytettävä vuosityöansio määräytyisi siten, kuin työtapaturma- ja ammattitautilain 91 §:n 2 ja 3 momentissa säädetään. Mainitun lain 91 §:n 2 momentin mukaan vuosityöansio määräytyisi näin sen vahinkotapahtuman vuosityöansion perusteella, jonka perusteella ammatillista kuntoutusta korvataan. Tämä vuosityöansio tarkistettaisiin vahinkotapahtumavuoden tasoon työntekijän eläkelain

mukaisella palkkakertoimella. Työtapaturma- ja ammattitautilain 91 §:n 3 momentin mukaan päiväraha olisi 1/360 edellä tarkoitettua vuosityöansioista. Säännös vastaisi vakuutamisvelvollisuuden osalta voimassa olevan kuntoutuslain 8 a §:ää, jota nykyisin sovelletaan maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 9 §:n 1 momentin nojalla.

71 §. *Muut kuntoutuskorvaukset.* Pykälässä säädettäisiin muista kuntoutuskorvauksista, joita olisivat palveluasumisesta aiheutuvien lisäkustannusten korvaaminen, päivittäisissä toiminnoissa tarvittavat apuvälineet, asunonmuutostyöt, tulkkauspalvelut vahinkotapahtuman aiheuttaman näkö-, kuulo-, tai puhevamman johdosta, sopeutusvalmennus omaiselle ja kuntoutuksen matka- ja majointuskustannusten korvaaminen. Edellä mainitut etuudet määräytyisivät työtapaturma- ja ammattitautilain 93—98 §:n mukaisesti.

Työtapaturma- ja ammattitautilain 93 §:ssä säädettäisiin palveluasumisesta aiheutuvien lisäkustannusten korvaamisesta. Säännös vastaisi asiasisällöltään voimassa olevan kuntoutuslain 7 §:n 2 momentin 7-kohtaa, mutta siinä ei enää viitattaisi hoitotuen kaksinkertaiseen määrään, vaan sitä vastaava euromäärä 46,82 euroa (vuoden 2014 tasolla) kirjattaisiin pykälään. Kyseessä on normikorvaus, jota korotetaan vuosittain työeläkeindeksillä. Jos palveluasumisesta aiheutuu tämän ylittäviä kustannuksia, niitä ei korvata.

Päivittäisissä toiminnoissa tarvittavat apuvälineet korvattaisiin työtapaturma- ja ammattitautilain 94 §:n mukaisesti. Kyseeseen tulisivat apuvälineet, jotka eivät ole työtapaturma- ja ammattitautilain 37 §:ssä tarkoitettuja lääkinnällisen kuntoutuksen apuvälineitä. Korvattavia olisivat apuvälineet, joita vaikeasti vahingoittunut tarvitsee vammansa tai sairautensa johdosta liikkumisessa, henkilökohtaisessa suoriutumisessa kotona tai vapaa-ajan toiminnassa. Korvattavuuden edellytyksenä olisi, että vaikeasti vahingoittunut välttämättä tarvitsee apuvälineen suoriutuakseen tavanomaisista päivittäisistä toiminnoista. Apuvälineen hankkimisesta korvattaisiin tarpeelliset ja kohtuulliset kustannukset. Korvattavia olisivat esimerkiksi autoon tarvittavat muutostyöt ja lisälaitteet, mutta ei auton hankinnasta aiheutuvat kustannukset. Lisäksi korvattaisiin harrastusvälineiden laji-

kohtaisista apuvälineistä aiheutuvat erityiskustannukset. Korvattavina apuvälineinä ei pidettäisi tavanomaisia kotitalouden käyttöesineitä, kuten pesukonetta tai mikroaaltouunia. Myöskään kiinteistönhoidon apuvälineitä ei pidettäisi tämän lainkohdan tarkoittamana henkilökohtaiseen suoriutumiseen liittyvänä apuvälineenä. Kiinteistönhoito liittyy kodinhoitamiseen ja siitä säädetäisiin erikseen ehdotettavan työtaturma- ja ammattitautilain 53 §:ssä kodinhoitoon lisäkustannusten korvaamisen muodossa.

Korvaukset asunnon muutostöistä määräytyisivät työtaturma- ja ammattitautilain 95 §:n mukaisesti.

Säännös vastaisi asiasisällöltään voimassa olevan kuntoutuslain 7 §:n 2 momentin 4 kohtaa, jota nykyisin sovelletaan maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 9 §:n 1 momentin nojalla. Korvattavia asunnon muutostöitä olisivat esimerkiksi ovien leventtäminen, kiinteiden luiskien rakentaminen, kaapistojen asentaminen oikealle korkeudelle ja korkeussäädettävien lauteiden asentaminen. Lisäksi asunnon muutostöiksi katsottaisiin muutostöiden suunnittelu ja esteiden poistaminen asunnon välittömästä lähiympäristöstä. Asunnon muutostöinä ei korvattaisi normaaleja asumistasoon liittyviä perusrannustoimenpiteitä, vaan muutostarpeen tulee johtua korvattavasta vahinkotapahtumasta ja vamma aiheuttamista rajoituksista. Asuntoon kuuluvia apuvälineitä ja laitteita olisivat esimerkiksi nostolaitteet, hälytyslaitteet tai vastaavat muut asuntoon kiinteästi asennettavat välineet ja laitteet.

Tulkkauspalvelut vahinkotapahtuman aiheuttaman näkö-, kuulo- tai puhevamman johdosta korvattaisiin työtaturma- ja ammattitautilain 96 §:n mukaan. Tulkkipalvelujen korvaamisesta säädetään voimassa olevan kuntoutuslain 7 §:n 2 momentin 8 kohdassa, jota sovelletaan nykyisin maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 9 §:n 1 momentin nojalla. Käytännössä tulkkipalveluja on tullut korvattaviksi vain hyvin harvoissa tapauksissa. Tarpeellinen ja kohtuullinen määrä on ratkaistu erikseen kussakin yksittäistapauksessa. Voimassa olevaa tulkinnanvaraista säännöstä ehdotetaan täsmennettäväksi korvattavan määrän osalta vastaamaan vammaisten henkilöiden tulkkauspalveluista annetun

lain (133/2010) sisältöä. Laki vammaisten henkilöiden tulkkauspalveluista (133/2010) on ollut voimassa ensimmäisestä päivästä syyskuuta 2010 alkaen ja siinä säädetään vammaisen henkilön oikeudesta Kansaneläkelaitoksen järjestämään tulkkauspalveluun. Laki on toissijainen ja Kansaneläkelaitoksella on lain mukaan oikeus periä järjestämänsä tulkkauspalvelun kustannukset tulkkauspalvelusta vastuussa olevalta taholta. Tulkkauspalveluista aiheutuvat kustannukset korvattaisiin ensisijaisesti tämän lain nojalla. Jos palvelut on hankittu Kansaneläkelaitoksen kautta, maksetaan kustannukset Kansaneläkelaitokselle. Muullakin tavoin järjestetty tulkkauspalvelu korvataan, mutta korvattava enimmäismäärä määräytyisi Kansaneläkelaitoksen järjestämän palvelun mukaan.

Omaisien sopeutumisvalmennuksessa mukanaolo korvattaisiin noudattaen, mitä työtaturma- ja ammattitautilain 97 §:ssä säädetään. Vastaava säännös on voimassa olevan kuntoutuslain 7 §:n 2 momentin 5 kohdassa, jota nykyisin sovelletaan maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 9 §:n 1 momentin nojalla.

Kuntoutuksen matka- ja majoituskustannukset korvattaisiin työtaturma- ja ammattitautilain 98 §:n mukaisesti. Voimassa olevassa laissa matkakustannukset on mainittu korvattavia kustannuksia koskevassa luettelossa, jota vastaa ehdotettavassa laissa ammatillisen kuntoutuksen osalta työtaturma- ja ammattitautilain 89 §:n luettelo, jota sovelletaan ehdotettavan 69 §:n nojalla. Sairaanhoidon, johon kuuluu myös lääkinnällinen kuntoutus, osalta matkakustannuksista säädetäisiin nykyistä tarkemmin työtaturma- ja ammattitautilain 50 §:ssä, jota sovelletaan ehdotettavan 42 §:n nojalla. Vastaava säännös on tarpeen myös muun kuin lääkinnällisen kuntoutuksen osalta eli työtaturma- ja ammattitautilain 89 §:n mukaisen ammatillisen kuntoutuksen, mainitun lain 94 §:n mukaisen apuvälineiden ja mainitun lain 97 §:n mukaisen omaisen sopeutumisvalmennuksen osalta, joista voi aiheutua matkakustannuksia. Tämän pykälän mukaiseen kuntoutuksen matka- ja majoituskustannusten korvaamisen periaatteet vastaisivat työtaturma- ja ammattitautilain 50 §:ssä säädettyjä sairaanhoidon matka- ja majoituskustannusten korvaa-

misen periaatteita, jotka edellä on selostettu ehdotettavan 42 §:n perusteluissa.

12 luku **Vahingoittuneen kuoleman johdosta maksettavat korvaukset**

72 §. Perhe-eläke. Pykälän 1 momentissa todettaisiin, että vahingoittuneen jälkeen maksettaisiin perhe-eläkettä työtapaturma- ja ammattitautilain 99 §:n mukaisesti, jos vahingoittunut olisi kuollut tässä laissa tarkoitettuna vahinkotapahtuman seurauksena. Mainitun pykälän 1 momentissa säädettäisiin voimassa olevaa lakia vastaavasti perhe-eläkkeen myöntämisestä, kun vahingoittuneen kuolema on aiheutunut työtapaturmasta tai ammattitaudista. Perhe-eläke maksettaisiin nykyiseen tapaan lesken- ja lapseneläkkeenä. Työtapaturma- ja ammattitautilain 99 §:n 2 momentissa säädettäisiin perhe-eläkkeen maksamisesta määräaikaisena niissä tilanteissa, joissa vahingoittuneen kuolemasta ei voida esittää selvitystä ruumiin katoamisen vuoksi, mutta on todennäköistä, että kuolema on johtunut tässä laissa tarkoitettua vahinkotapahtumasta. Perhe-eläkettä maksettaisiin tällöin katoamispäivän jälkeisestä päivästä alkaen yhden vuoden ajan kuitenkin enintään siihen asti, kun kuolleeksi julistamisesta annettuun lakiin (127/2005) perustuva tuomioistuimen päätös on lainvoimainen. Kun tuomioistuimen päätös kuolleeksi julistamisesta on lainvoimainen, perhe-eläkettä maksettaisiin 1 momentin mukaisesti siitä ajankohdasta lukien, kun määräaikainen perhe-eläke on päättynyt. Kuolleeksi julistamisesta annetun lain 3 §:n mukaan, jos kadonnut henkilö on kadotessaan ollut välittömän hengenvaaran aiheuttaneessa onnettomuudessa tai muussa siihen rinnastettavassa tilanteessa eikä ole syytä olettaa hänen pelastuneen, hänen kuolleeksi julistamistaan voidaan hakea välittömästi katoamisen jälkeen.

Työtapaturma- ja ammattitautilain 99 §:n 3 momentissa säädettäisiin syy-yhteyden näyttövelvollisuuden jakautumisesta voimassa olevaa tapaturmavakuutuslain 23 §:n 3 momentin säännöstä vastaavasti. Säännöksen mukaan sellaisen vahingoittuneen kuolema, jonka haittaluokka oli vähintään 18,

katsottaisiin tässä laissa tarkoitettuna vahinkotapahtuman seuraukseksi, jollei voida pitää todennäköisenä, että vahinkotapahtuman aiheuttamalla vammalla tai sairaudella ei ollut siihen olennaista vaikutusta.

Pykälän 2 momentissa todettaisiin perhe-eläkkeeseen sovellettavan, mitä työtapaturma- ja ammattitautilain 100—108 §:ssä säädetään. Pykälän 2 momentin 1 kohdan mukaan perhe-eläkkeeseen sovellettaisiin, mitä työtapaturma- ja ammattitautilain 100 §:ssä säädettäisiin lesken oikeudesta eläkkeeseen. Mainitun pykälän 1 momentti vastaisi asiasällöltään voimassa olevan lain 23 a §:n 1 momentin säännöstä, jota sovelletaan maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 9 §:n 1 momentin nojalla. Aviopuolisolla tarkoitetaan avioliittolain mukaisen avioliiton osapuolia. Avioliiton tulee olla voimassa vahingoittuneen kuolinhetkellä. Laki rekisteröidystä parisuhteesta (950/2001) tuli voimaan 1 päivänä maaliskuuta 2002. Lain 8 §:n perusteella rekisteröity parisuhde rinnastetaan avioliittoon. Laissa tai asetuksessa olevaa säännöstä, joka koskee avioliittoa, sovelletaan myös rekisteröityyn parisuhteeseen, jollei toisin säädetä.

Työtapaturma- ja ammattitautilain 100 §:n 2 momentissa säädettäisiin avopuolison oikeudesta leskeneläkkeeseen nykyistä 23 a §:n 2 momentin säännöstä vastaavasti. Avopuolisoilla ei ole lakiin perustuvaa keskinäistä elatusvelvollisuutta. Avopuolisoiden oletetaan näin lähtökohtaisesti elättävän itsensä. Avioliiton aikana puolisoitten välillä on kuitenkin voinut vallita taloudellinen yhteisyys ja avioliitossa eläneellä saattaa avopuolison kuollessa olla vastaavanlainen tarve toimeentulon turvaamiseen kuin aviopuolisolla. Toisin kuin avioliiton, avioliiton syntymiseen ei ole lainsäädännössä liitetty muotovaatimuksia, jonka vuoksi avioliiton olemassaolon toteaminen ja sen luonne saattaa käytännössä olla vaikeaa. Muun muassa näistä syistä avopuolison oikeus eläkkeeseen on perusteltua nykyiseen tapaan sitoa selkeään ulkoisesti todettavissa olevan edellytyksen täyttymiseen. Säännöksessä ehdotetaan, että avopuolisolla olisi oikeus leskeneläkkeeseen, jos hänellä ja vahingoittuneella on tai on ollut yhteinen lapsi. Lisäksi avopuolisolla olisi oikeus leskeneläkkeeseen, jos hänellä on vahin-

goittuneen kanssa julkisen notaarin oikeaksi todistama sopimus keskinäisestä elatuksesta. Yhteinen lapsi tai sopimus keskinäisestä elatuksesta muodostaisi oletuksen puolisoiden taloudellisesta yhteisyydestä. Kuten tälläkin hetkellä edellytettäisiin molemmissa tapauksissa lisäksi, että henkilö eli vahingoittuneen kanssa avioliittoa solmimatta jatkuvasti yhteisessä taloudessa avioliitonomaisissa olosuhteissa. Avioliitonomaisissa olosuhteissa elämisellä tarkoitettaisiin parisuhteessa elämistä. Pykälässä yhteisellä lapsella tarkoitettaisiin myös lasta, jonka kohdalla lapseksiotaminen on vahvistettu adoptiolain mukaisesti.

Nykyisen säännöksen sanamuodon mukaan on edellytetty viranomaisen vahvistamaa sopimusta, mutta käytännössä on ollut epäselvyyttä, mikä olisi toimivaltainen viranomaisen vahvistamaan sopimuksen. Sen vuoksi ehdotetaan riittäväksi edellytykseksi tältä osin sitä, että julkinen notaari on todistanut oikeaksi sopimuksen keskinäisestä elatuksesta. Julkisesta notaarista annetun lain (287/1960) nojalla julkisia notaareita ovat maistraatin päällikkö ja hänen määräämänsä maistraatin virkamies. Mainitun lain 4 §:ssä säädetään julkisen notaarin tehtävistä. Sen 2 momentin mukaan julkisen notaarin on suoritettava ne tehtävät, jotka ovat erikseen laissa tai asetuksessa julkisen notaarin velvollisuudeksi säädetty. Julkinen notaari todistaisi sopimuksen oikeellisuuden, mutta vakuutuslaitoksen tehtävänä olisi arvioida, onko sopimus sisällöllisesti säännöksessä tarkoitettu sopimus eli voidaanko sen perusteella tehdä päätelmä puolisoiden keskinäisestä elatusvelvollisuudesta.

Työtaturma- ja ammattitautilain 100 §:n 3 momentin säännös vastaisi asiasisällöllisesti voimassa olevan lain 23 a §:n 3 momentin säännöstä, jota sovelletaan nykyisin maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 9 §:n 1 momentin nojalla.

Pykälän 2 momentin 1 kohdan mukaan lapsen oikeus eläkkeeseen määräytyisi työtaturma- ja ammattitautilain 101 §:n mukaisesti. Mainitussa pykälässä säädettäisiin siitä, kuka on oikeutettu lapseneläkkeeseen ja kuinka kauan oikeus eläkkeeseen jatkuu. Pykälän 1 momentin mukaan oikeus eläkkeeseen on vahingoittuneen kuollessa alle 18-

vuotiaalla lapsella. Lisäksi 18 vuotta täyttäneellä lapsella, joka päätoimisesti opiskelee tai on ammatillisessa koulutuksessa taikka vahingoittuneen kuollessa oli sairaudesta, viasta tai vammasta aiheutuvan työkyvyttömyyden vuoksi kykenemätön itsensä elättämiseen, on oikeus eläkkeeseen niin kauan kuin mainittu olosuhde jatkuu, enintään kuitenkin siihen asti, kunnes hän täyttää 25 vuotta. Päätoiminen opiskelu kattaisi normaalin lukio-opiskelun ja ammattiin valmistavat jatko-opinnot kuten opiskelun ammatillisessa oppilaitoksessa, korkeakoulussa tai yliopistossa. Opiskelun ja ammatillisen koulutuksen tulee olla päätoimista siten, että se estää lasta saamasta elatustaan säännöllisellä työllä. Jos henkilö opiskelee iltaisin esimerkiksi iltalukiassa ja on päivät ansiotyössä, opiskelun päätoimisuus arvioitaisiin tapauskohtaisesti. Mikäli työssäkäynti on säännöllistä ja siitä saadut ansiot huomattavia, kysymys ei välttämättä ole päätoimisesta opiskelusta.

Työtaturma- ja ammattitautilain 101 §:n 2 momentissa oikeus eläkkeeseen ulotettaisiin myös sellaisiin vahingoittuneen avio- tai avopuolison lapsiin ja ottolapsiin, joiden elatuksesta vahingoittunut kuollessaan huolehti. Vahingoittuneen ja lapsen välillä on tullut olla kuolinhetkellä tosiasiallinen elatussuhde. Eläkeoikeuden arviointi tehtäisiin aina kokonaisharkinnan perusteella. Eläkeoikeutta puoltavana voitaisiin pitää sitä, jos vahingoittunut on huolehtinut lapsen elatuksesta kuten biologinen vanhempi. Lapsen oikeus eläkkeeseen ratkaistaisiin kuitenkin kokonaistilanteen perusteella huomioiden myös muun muassa puolisoiden tulot sekä lapsen toiselta biologiselta vanhemmaltaan saama elatus. Avopuolison lapsesta ollessa kyseessä avopuolison osalta on täytyttävä työtaturma- ja ammattitautilain 100 §:n 2 momentin edellytykset.

Työtaturma- ja ammattitautilain 101 §:n 3 momentissa säädettäisiin siitä, että lapsella on aina oikeus eläkkeeseen oman vanhemman jälkeen. Lapseneläkettä ei kuitenkaan voida maksaa kuin kahden edunjättäjän jälkeen samanaikaisesti. Jos kahden edunjättäjän jälkeen lapseneläkettä saavalle lapselle myönnetään myöhemmin lapseneläke oman vanhemman jälkeen, muun edunjättäjän jäl-

keen ensiksi myönnetty lapseneläke lakkaa siitä ajankohdasta, josta oman vanhemman jälkeen myönnettävä lapseneläke alkaa. Eli lapsen eläke tulee aina ensisijaisesti omien vanhempien jälkeen, vaikka muu edunjättäjä tosiasiallisesti olisi huolehtinut lapsen eläuksesta.

Pykälän 2 momentin 2 kohdan mukaan perhe-eläkkeeseen sovellettaisiin työtaturma- ja ammattitautilain 102 §:ää. Säännös vastaisi asiasisällöltään voimassa olevan tapaturmavakuutuslain 23 c §:n säännöstä oikeudesta perhe-eläkkeeseen niissä tapauksissa, joissa avioliitto tai avioliitto on alkanut vasta vahingoittuneen kuolemaan johtaneen työtaturman tai ammattitaudin ilmenemisen jälkeen. Mainittua säännöstä sovelletaan nykyisin maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 9 §:n 1 momentin nojalla.

Pykälän 2 momentin 3 kohdan mukaan perhe-eläkeoikeuden alkaminen ja päättymisen määräytyisi työtaturma- ja ammattitautilain 103 §:n mukaisesti. Säännös vastaisi asiasisällöltään voimassa olevan tapaturmavakuutuslain 23 d §:n säännöstä, jota sovelletaan nykyisen maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 9 §:n 1 momentin nojalla. Eläkettä maksettaisiin 1 momentin mukaan kuolin- tai katoamispäivän jälkeisestä päivästä tai myöhemminkin, jos 18 vuotta täyttäneelle lapselle syntyy oikeus lapseneläkkeeseen opiskelun aloittamisen vuoksi. Työtaturma- ja ammattitautilain 103 §:n 2 momentissa säädettäisiin leskeneläkkeen päättymisestä ja 3 momentissa lapsen eläkkeen päättymisestä.

Pykälän 4 momentissa perhe-eläkkeen maksamiseen tehtäisiin työtaturma- ja ammattitautilain 68 §:ää vastaava rajoitus. Rajoitus on tarpeen, koska perhe-eläkkeensaaja ei voi saada parempaa oikeutta mitä vahingoittuneella itsellään olisi ollut. Momentin mukaan, jos vahinkotapahtuma on sattunut työssä, jota vahingoittunut on tehnyt, kun vanhuuseläke on alkanut 63 vuoden jälkeen, oikeus perhe-eläkkeeseen päättyisi kuitenkin viimeistään, kun vahinkotapahtuman sattumisesta on kulunut kolme vuotta tai vahingoittunut olisi täyttänyt 68 vuotta.

Pykälän 2 momentin 4 kohdassa todettaisiin perhe-eläkkeen määrään sovellettavan työtaturma- ja ammattitautilain 104 §:ää.

Mainitun pykälän 1 momentissa säädettäisiin perhe-eläkkeen enimmäismäärästä, josta voimassa olevassa tapaturmavakuutuslaissa säädetään 16 §:n 1 momentin 3 kohdassa ja jota nykyisin sovelletaan maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 9 §:n 1 momentin nojalla. Perhe-eläkkeen enimmäismäärä olisi vuodessa 70 % vahingoittuneen vuosityöansiosta kuten tälläkin hetkellä.

Työtaturma- ja ammattitautilain 104 §:n 2 momentissa säädettäisiin voimassa olevan tapaturmavakuutuslain 24 §:n 1 momentin säännöstä vastaavasti leskeneläkkeen enimmäismäärästä. Mainittua säännöstä sovelletaan nykyisin maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 9 §:n 1 momentin nojalla. Leskeneläkkeen määrä riippuu siitä kuinka monta lapseneläkkeeseen oikeutettua perhe-eläkettä on jakamassa.

Työtaturma- ja ammattitautilain 104 §:n 3 momentissa säädettäisiin voimassa olevan tapaturmavakuutuslain 24 §:n 2 momentin säännöstä vastaavasti siitä, että leskeneläkkeeseen oikeutetun työ- tai eläketulo otetaan huomioon leskeneläkkeen suuruutta määrätessä siten kuin siitä erikseen laissa säädetään. Edellä mainittua säännöstä sovelletaan nykyisin maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 9 §:n 1 momentin nojalla. Työtaturma- ja ammattitautilain 104 §:n 4 momentissa säädettäisiin voimassa olevan tapaturmavakuutuslain 24 §:n 3 momentin säännöstä vastaavasti lapseneläkkeen yhteismäärästä. Lapseneläkkeen määrää ei vähennä leskeneläkkeeseen oikeutettujen lukumäärä.

Työtaturma- ja ammattitautilain 104 §:n 5—7 momentit vastaisivat asiasisällöltään voimassa olevan tapaturmavakuutuslain 24 §:n 4—6 momenttia, joita sovelletaan nykyisin maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 9 §:n 1 momentin nojalla.

Pykälän 5 kohdan mukaan tämän lain mukaiseen perhe-eläkkeeseen sovellettaisiin myös työtaturma- ja ammattitautilain 105 §:n säännöksiä perhe-eläkkeen maksamisen estävästä seikasta. Mainitun säännöksen mukaan perhe-eläkettä ei makseta henkilölle, joka on tahallisesti aiheuttanut vahingoittuneen kuoleman. Voimassaolevassa laista säännös on puuttunut. Vastaava säännös on jo työntekijän eläkelain 54 §:n 4 momentissa. Myös kansaneläkelain 50 §:ssä on säännös,

jonka mukaan perhe-eläkkeeseen ei ole oikeutta henkilöllä, joka on rikoksella tahallisesti aiheuttanut edunjättäjän kuoleman. Säännös koskisi vain perhe-eläkettä, hautausapu ja vainajan kuljetuskustannukset maksettaisiin työtapaturma- ja ammattitautilain 109 §:n mukaisesti. Työtapaturma- ja ammattitautilain 105 §:n 2 momentissa säädettäisiin siitä, että 1 momentin mukaisesti evätty perhe-eläke ei vaikuta muiden perhe-eläkkeeseen oikeutettujen eläkkeen määrään, eli muiden perhe-eläkkeiden määrä laskettaisiin kuin evätty perhe-eläke olisi myönnetty.

Pykälän 6 kohdan mukaan leskeneläkkeen lakkaamiseen ja kertasuoritukseen sovellettaisiin työtapaturma- ja ammattitautilain 106 §:ää. Pykälä vastaisi asiasisällöltään voimassa olevan lain 24 a §:n säännöstä, jota sovelletaan maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 9 §:n 1 momentin nojalla.

Pykälän 7 kohdassa todettaisiin, että leskeneläkkeen tulosovituksen sovellettaisiin työtapaturma- ja ammattitautilain 107 §:ää. Säännös vastaisi asiasisällöltään pääosin nykyistä tapaturmavakuutuslain 24 b §:ää, jota sovelletaan maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 9 §:n 1 momentin nojalla. Työtapaturma- ja ammattitautilain 107 §:n 3 momenttiin lisättäisiin kuitenkin säännös myös siitä, että leskeneläkkeeseen oikeutetun saama osa-aikaeläke otetaan huomioon tulosovituksessa täyden etuuden määräisenä. Osa-aikaeläkettä kohdeltaisiin tältä osin jatkossa kuten leskeneläkkeeseen oikeutetun saamaa osatyökyvyttömyyseläkettä.

Nykyistä säännöstä vastaten työtapaturma- ja ammattitautilain työtapaturma- ja ammattitautilain 107 §:n 4 momentissa säädettäisiin poikkeus pääsäännöstä, jonka mukaan työtuoloja ei oteta eläketulon tai sitä vastaavan etuuden lisäksi huomioon tulosovituksessa. Jotta myös lesken ansiotulot voidaan ottaa huomioon, eläketulon tulee olla momentissa erikseen mainittua eläketuloa. Eläketulo näissä tapauksissa huomioidaan sellaisenaan eikä sitä nosteta täyteen määrään. Momentista poistettaisiin viittaus maatalousyrittäjien sukupolvenvaihdoseläkkeestä annetun lain (1317/1990) mukaiseen eläkkeeseen, koska eläkettä saavia ei enää ole eikä uusia voi tulla. Viittaus luopumiseläkelain mukaiseen eläkkeeseen säilyisi, koska näitä etuudensaa-

via vielä on. Momenttiin lisättäisiin 3 momenttiin tehdyistä lisäyksistä johtuen maininnat luopumistuen perusmäärästä sekä osa-aikaeläkkeestä. Työtapaturma- ja ammattitautilain 107 §:n 5 momentti vastaisi nykyistä säännöstä.

Pykälän 7 kohdan mukaan lesken tulosovituksen ajankohtaan sovellettaisiin työtapaturma- ja ammattitautilain 108 §:ää. Pykälä vastaisi asiasisällöltään voimassa olevan tapaturmavakuutuslain 24 c §:n säännöstä, jota nykyisin sovelletaan maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 9 §:n 1 momentin nojalla.

73 §. Hautausapu ja vainajan kuljetuskustannukset. Hautausapuun ja hautausavun maksamiseen sovellettaisiin, mitä työtapaturma- ja ammattitautilain 99 ja 109 §:n 1 momentissa säädetään. Työtapaturma- ja ammattitautilain 99 §:n 1 momentissa säädettäisiin voimassa olevaa lakia vastaavasti hautausavun myöntämisestä, kun vahingoittuneen kuolema on aiheutunut työtapaturmasta tai ammattitaudista. Työtapaturma- ja ammattitautilain 109 §:n 1 momentissa säädettäisiin voimassa olevan tapaturmavakuutuslain 16 §:n 3 momentin tavoin hautausavun perusmäärästä. Perusmäärä tarkistettaisiin vuosittain työntekijän eläkelain 98 §:ssä tarkoitetulla työeläkeindeksillä. Pykälän 2 momentissa säädettäisiin voimassa olevan tapaturmavakuutuslain 25 §:n 1 momentin säännöstä vastaavasti hautausavun maksamisesta kuolinpesälle, jos hautauskustannukset on maksettu sen varoista. Mainittuja nykyisen tapaturmavakuutuslain säännöksiä hautausavusta on sovellettu maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 9 §:n 1 momentin nojalla. Jos kustannuksia ei ole maksettu kuolinpesän varoista, hautauksesta aiheutuneet kustannukset maksetaan säädetyin hautausavun määrään saakka niille, jotka ovat vastanneet hautajaiskustannuksista. Hautausavun määrä olisi hautauskustannusten aiheutumisvuoden mukainen.

Pykälän 2 momentin mukaan vainajan kuljetuskustannusten korvaamiseen sovellettaisiin, mitä työtapaturma- ja ammattitautilain 109 §:n 3 momentissa säädetään. Työtapaturma- ja ammattitautilain 109 §:n 3 momentissa säädetään korvattavaksi myös vainajan kuljettamisesta aiheutuneet välttämättömät ja

kohtuulliset kuljetuskustannukset. Myös ulkomailta Suomeen tai päinvastoin suuntautuva kuljetus voitaisiin korvata.

IV Osa **Etuuksien toimeenpano**

13 luku **Korvausasian vireilletulo ja asianosaiset**

74 §. *Vahinkotapahtumasta ilmoittaminen maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitokselle.* Pykälässä säädettäisiin vahingoittuneen vahinkotapahtuman ilmoittamista koskevasta velvollisuudesta. Vahingoittuneen olisi ilmoitettava tämän lain mukaisesta vahinkotapahtumasta maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitokselle viimeistään kolmantenakymmenentenä päivänä vahinkopäivästä 75 §:ssä tarkoitettulla ilmoituksella. Pykälän 1 momentti vastaisi sisällöltään ehdotettavaa työtaturma- ja ammattitautilain 195 §:ää, joka koskee työtaturma- ja ammattitautilain nojalla vakuutettavia yrittäjiä. Maatalousyrittäjän ja apurahansaajan työajan vakuutukseen perustuva korvaus on lakisääteinen korvaus, joka on ensisijainen muihin sosiaalivakuutusetuuksin nähden. Ensisijainen korvaus vaikuttaa muihin sosiaalivakuutusetuuksiin. Siten maatalousyrittäjä tai apurahansaaja ei voisi esimerkiksi itse päättää, hakeeko korvausta työtaturman aiheuttamasta työkyvyttömyydestä sairausvakuutuslain vai tämän lain perusteella. Myös julkisen terveydenhuollon oikeus täyskustannusmaksuun järjestämästään sairaanhoidosta edellyttää korvausasian ratkaisemista.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin seuraamuksesta, jos maatalousyrittäjä tai apurahansaaja laiminlyö 1 momentissa tarkoitetun ilmoituksen tekemisen. Korvaus voitaisiin evätä viivästymisajalta, mutta epäamisessä käytettäisiin kuitenkin kohtuusharkintaa. Jos maatalousyrittäjä tai apurahansaaja ei olisi voinut tehdä ilmoitusta esimerkiksi vamman tai sairauden luonteen tai tilan vuoksi, korvauksen epääminen ei olisi olosuhteet huomioon ottaen kohtuullista. Myös maatalousyrittäjän ja apurahansaajan työhön liittyvät erityiset olosuhteet vahinkotapahtuman sattumisajankohtana voidaan ottaa huomioon kohtuullisuusarvioinnissa.

Pykälän 3 momentti koskisi terveydenhuollon toimintayksikköä, jolle on asetettu erilaisia ilmoitusvelvollisuuksia, jotka on täyskustannusmaksun saamiseksi täytettävä. Jos terveydenhuollon toimintayksikkö ei olisi saanut tietoonsa, että vahingoittunut on vakuutettu maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksessa, sen olisi tehtävä työtaturma- ja ammattitautilain 41 §:ssä tarkoitettu ilmoitus korvausvastuussa olevan vakuutuslaitoksen selvittämiseksi Tapaturmavakuutuskeskuskelle.

Pykälän 4 momentissa todettaisiin, että 1 momentissa säädetty 30 päivän määräaika vahingosta ilmoittamiseen ei koskisi tämän lain 124 §:n mukaisia vapaa-ajan vakuutuksia. Tämän lain mukaisen vapaaehtoiset vapaa-ajan vakuutuksen korvaukset eivät ole ensisijaisia korvauksia eikä niiden perusteella makseta täyskustannusmaksua, joten niiden osalta ei ole tarpeen säätää ilmoitusvelvollisuutta koskevaa määräaikaa. Tämän lain mukaista korvausta saadakseen myös vapaa-ajan vakuutuksen vahinkotapahtumista vahingoittuneen olisi kuitenkin tehtävä 75 §:ssä tarkoitettu ilmoitus.

75 §. *Vahingoittuneen ilmoitus vahinkotapahtumasta.* Pykälän 1 momentissa todettaisiin, että maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitos vahvistaisi tämän lain mukaista vahinkotapahtumaa koskevan ilmoituksen kaavan kuten nykyisinkin. Pykälän 2 momentissa säädettäisiin ilmoituksen sisällytettävistä tiedoista, miltä osin säännös vastaisi asiasisällöltään pääosin voimassa olevan lain 8 §:n säännöksiä vahinkoilmoituksen sisällöstä ottaen kuitenkin myös huomioon uuden lain käsitteistö ja työtaturma- ja ammattitautilain 111 §:n mukaisen ilmoituksen kaavan sisältö.

76 §. *Korvausasian vireilletulo.* Pykälän 1 momentin mukaan korvausasia tulisi vireille maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksessa, kun se on saanut vahingoittuneen tekemän 75 §:ssä tarkoitettun ilmoituksen vahinkotapahtumasta.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin siitä, että korvausasia tulee vireille myös, kun julkisen terveydenhuollon toimintayksikkö toimittaa maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitokselle työtaturma ja ammattitautilain 41 §:ssä tarkoitettun ilmoituksen tai, kun

yksityisen terveydenhuollon toimintayksikkö toimittaa maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitokselle vahingoittuneen hoitokäyntiä koskevat potilasmerkinnät sisältävän ilmoituksen. Vireilletulon edellytyksenä on, että terveydenhuollon toimintayksikön toimittama ilmoitus sisältää tiedot vahingoittuneen nimestä, syntymäajasta tai henkilötunnuksesta, yhteystiedot sekä tiedot vahinkotapahtumasta. Yksityisen terveydenhuollon toimintayksikkö ei salassapittoa koskevien säännösten mukaan kuitenkaan voi toimittaa maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitokselle potilaan terveydentilatietoja ilman, että sillä on kyseisen henkilön lupa tietojen luovutukseen. Hoitolaitoksen tulee näin olla huolehtinut siitä, että sillä on oikeus luovuttaa tiedot.

Jos maatalousyrittäjä tai apurahansaaja tai terveydenhuollon toimintayksikkö tekisi ilmoituksen jollekin muulle taholle kuin maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitokselle kuten esimerkiksi työtaturma- ja ammattitautilain mukaiselle vakuutuslaitokselle tai Tapaturmavakuutuskeskukselle, kyseisen tahon tulisi hallintolain 21 §:n nojalla viipymättä siirtää asia toimivaltaisiksi katsomalleen vakuutuslaitokselle. Siirrosta olisi ilmoitettava ilmoituksen tehneelle. Korvausasia tulisi vireille vasta, kun ilmoitus on saapunut asiassa toimivaltaiselle vakuutuslaitokselle eli maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitokselle, joka olisi maatalousyrittäjän työtaturma- ja ammattitautilaissa säädettyjen edellytysten täytyessä korvausvastuussa kyseisestä vahingosta. Vireilletulon osalta noudatettaisiin näin hallintolain 20 §:n säännöstä, jonka mukaan hallintoasia tulee vireille, kun asian vireille panemiseksi tarkoitettu asiakirja on saapunut toimivaltaiseen viranomaiseen. Koska korvausasiaa ei hallintolaisista poiketen ole mahdollista saattaa vireille suullisesti, hallintolain 20 §:ään sisältyvää säännöstä tältä osin ei kuitenkaan sovellettaisi. Tapaturmavakuutuksessa toimivaltaisella viranomaisella tarkoitettaisiin sitä vakuutuslaitosta, joka olisi edellytysten täytyessä korvausvastuussa vahingosta.

77 §. Korvausasian vireilletulosta ilmoittaminen vahingoittuneelle. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen velvollisuudesta

viipymättä ilmoittaa vahingoittuneelle häntä koskevan korvausasian vireilletulosta, jos korvausasia on tullut vireille muulla tavoin kuin vahingoittuneen ilmoituksella. Säännös on uusi ja vastaa ehdotettavan työtaturma- ja ammattitautilain 115 §:ää. Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen olisi myös viipymättä pyydettävä vahingoittunutta toimittamaan 75 §:ssä tarkoitettu ilmoitus vahingosta maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitokselle. Erillistä ilmoitusta vireilletulosta ei kuitenkaan tarvitsisi tehdä silloin, jos ilmoituksen perusteella vahingoittuneelta on heti tarpeen pyytää oma selvitys korvausoikeuden käsittelyä varten ja vireilletulosta voidaan ilmoittaa tässä samassa yhteydessä. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin myös siitä, mitä tietoja vahingoittuneelle tehtävään ilmoitukseen olisi sisällytettävä. Vahingoittuneelle olisi annettava tiedot asian vireilletulon ajasta, ilmoituksen tekijästä ja ilmoitetusta vahinkotapahtumasta. Ilmoituksen sisällytettävä tieto vahinkotapahtumasta pitäisi sisältää tiedot ilmoitetun vahinkotapahtuman sattumistavasta, -olosuhteista, -ajasta ja -paikasta. Säännös täyttäisi osaltaan velvoitteita, joita lainsäädännössä on asetettu henkilötietojen asianmukaiselle käsittelylle. Säännös on tarpeen, koska vahingoittunutta koskeva korvausasia voi tulla vireille vahingoittuneen tietämättä esimerkiksi julkisen terveydenhuollon toimintayksikön toimittamalla työtaturma- ja ammattitautilain 41 §:ssä tarkoitettulla ilmoituksella.

Pykälän 2 momentissa velvoitettaisiin maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitos sisällyttämään 1 momentissa tarkoitettuun ilmoitukseen henkilötietolain 24 §:n 1 momentissa tarkoitettu selvitys vahingoittuneen henkilötietojen käsittelystä tämän lain mukaisen korvausasian yhteydessä.

78 §. Toimivaltakysymyksen ratkaiseminen. Jos maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitos ja työtaturma- ja ammattitautilaissa tarkoitettu vakuutuslaitos eivät pääsisi yksimielisyyteen toimivaltaisesta vakuutuslaitoksesta, noudatettaisiin työtaturma- ja ammattitautilain 114 §:ää. Mainitussa pykälässä säädettäisiin asian alistamisesta tapaturmasioiden muutoksenhakulautakunnan ratkaistavaksi. Ilmoituksen saaneen vakuutuslaitoksen olisi tällöin alistettava asia tapaturma-

asioiden muutoksenhakulautakunnan ratkaistavaksi. Vastaavaa menettelyä noudatetaan voimassa olevan tapaturmavakuutuslain 43 §:n 1 momentin nojalla, jota sovelletaan nykyisin maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 9 §:n 1 momentin nojalla. Tarvittaessa maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitos voisi vahingoittuneen toimeentulon turvaamiseksi antaa Kansaneläkelaitokselle viivästymistodistuksen, jonka perusteella Kansaneläkelaitos voi maksaa vahingoittuneelle sairauspäivärahaa. Ennen asian alistamista tapaturma-asiain muutoksenhakulautakunnalle asiassa olisi hankittava työtapaturma- ja ammattitautilain 226 §:ssä tarkoitettulta tapaturma-asiain korvauslautakunnalta lausunto työtapaturma- ja ammattitautilaissa tarkoitettun vakuutuslaitoksen toimesta.

79 §. *Korvausasian vireille saattamista koskeva määräaika.* Pykälässä säädettäisiin korvausasian vireille saattamista koskevasta määräajasta. Määräaikojen osalta noudatettaisiin työtapaturma- ja ammattitautilain 116 §:n säännöksiä korvausasian vireille saattamisesta ja korvausasian vireille saattamisesta määräajan jälkeen. Mainitun lainkohdan mukaan korvausasia olisi saatettava vireille viiden vuoden kuluessa vahinkopäivästä eli vahinkotapahtuman sattumispäivästä. Voimassa olevan tapaturmavakuutuslain 41 §:n mukaan korvausta on haettava tai tapaturmasta on ilmoitettava vakuutuslaitokselle yhden vuoden kuluessa tapaturman sattumispäivästä, mutta säännöstä ei ole korvaus- ja oikeuskäytännössä sovellettu. Ammattitautina korvattavien sairauksien osalta määräaika ehdotetaan laskettavan päivästä, jolloin lääkäri on ensimmäisen kerran arvioinut sairauden johtuvan työstä eli käytännössä asettanut ammattitautidiagnoosin. Tällöin määräaika ei kytkettäisi ammattitaudin ilmene-misaikaan eli päivään, jolloin vahingoittunut ensimmäisen kerran hakeutui lääkärin tutkitavaksi sittemmin ammattitaudiksi todetun sairauden johdosta. Sairauden toteaminen ammattitaudiksi voi joissakin tapauksissa kestää pitkään. Usein esimerkiksi ihottumien ja hengitystieoireilun kohdalla saatetaan tutkia jopa vuosia, mikä sairaus on kysymyksessä ja vielä sairauden laadun selvittyä, joutuuko sairaus jostakin työssä tapahtuneesta altistumisesta. Ammattitautina korvattavia

sairauksia koskien voimassa olevan ammattitautilain 3 §:n 2 momentin mukaan määräaika korvauksen hakemista varten lasketaan sairauden toteamisesta tai työkyvyttömyyden alkamisesta.

Työtapaturma- ja ammattitautilain 116 §:n 2 momentissa on säännökset mahdollisuudesta saattaa korvausasia vireille myös edellä mainitun pykälän 1 momentissa säädetyn viiden vuoden määräajan jälkeen, jos vireille tulon viivästyminen ei ole aiheutunut vahingoittuneesta johtuvasta syystä ja korvausoi-keuden tutkimatta jättäminen olisi olosuhteet huomioon ottaen kohtuutonta. Tietämättömyys lain asettamista velvoitteista on lähtökohtaisesti vahingoittuneesta johtuva syy. Sen sijaan vahingoittuneesta johtuva viivästyminen ei ole kysymyksessä esimerkiksi silloin, kun vahingoittuneella todetun vamman syy-yhteys vahinkoon on selvinnyt vasta viiden vuoden kuluttua vahingosta tai tilanteessa, jossa vahinkotapahtumasta ilmoittaminen on viivästynyt sen vuoksi, että vamma tai sairaus alkaa oirehtia vasta myöhemmin. Arvi-ointaessa tutkimatta jättämisen kohtuutto- muutta tulisi ottaa huomioon vamman aiheut- tamat seuraukset. Kysymys on usein tapaus- kohtaisesta harkinnasta ja näytön arvioinnis- ta.

Kun asiaa ei ole saatettu vireille säädetyssä määräajassa, asiasta olisi annettava päätös siten kuin päätöksen antamisesta jäljempänä säädettäisiin. Kuulemisesta noudatettaisiin mitä hallintolaissa säädetään.

80 §. *Asianosaiset.* Pykälä on uusi ja siinä säädettäisiin korvausasian asianosaisista, kun asiaa käsitellään maatalousyrittäjien tapatur- mavakuutuslaitoksessa vastaavasti kuin työ- tapaturma- ja ammattitautilain 117 §:ssä. Säännös on erityissäännös suhteessa hallinto- lain 11 §:n säännökseen asianosaisuudesta. Pykälässä ei säädettäisi muutoksenhaun asi- anosaisuudesta vaan siitä säädettäisiin ehdo- tetussa laissa erikseen muutoksenhakusään- nosten yhteydessä. Pykälän mukaan asian- osainen korvausasiassa sitä maatalousyrittä- jien tapaturmavakuutuslaitoksessa käsiteltä- essä olisi vahingoittunut tai hänen edunsa- jansa. Selvyyden vuoksi pykälässä säädettäi- siin, etteivät asianosaisia sen sijaan olisi työnantaja, vahingoittuneelle sairaanhoitoa antanut terveydenhuollon ammattihenkilö tai

hoitolaitos eikä hoidon järjestämistä vastuussa oleva kunta tai kuntayhtymä. Asianosainen ei myöskään olisi muu taho, jolle maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitos ehdotetun lain mukaan maksaa korvausta. Tällaisia tahoja ovat esimerkiksi Kansaneläkelaitos, eläkelaitos tai liikennevakuutuslaitos.

Voimassa olevassa laissa sana asianosainen esiintyy muutoksenhakua sekä tietojen saantia ja luovuttamista koskevissa säännöksissä, mutta laissa ei ole tarkemmin määritelty mitä asianosaisella tarkoitetaan. Hallintolain asianosaisuutta koskevan 11 §:n säännöksen mukaan asianosainen on se, jonka oikeutta, etua tai velvollisuutta asia koskee. Sama asianosaisen määritelmä on myös viranomaisen toiminnan julkisuudesta annetussa laissa sen 11 §:ssä. Hallintolain asianosaismääritelmä on tietoisesti säädetty laajaksi ottaen huomioon hallintoasioiden laajan kirjon. Lainkäyttöä sääntelevän hallintolainkäyttölain mukaan päätöksestä puolestaan saa valittaa se, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa. Laissa edellytetään välitöntä oikeudellista intressiä.

Vuonna 2005 työtapaturma- ja liikennevahinkopotilaiden hoidon korvaamisessa otettiin käyttöön niin sanottu täyskustannusvastuujärjestelmä. Tuolloin lainmuutoksen yhteydessä asiakasmaksulain 13 a §:n 3 momenttiin otettiin säännös, jonka mukaan työtapaturmapotilaalle sairaanhoitopalvelun antanut julkisen terveydenhuollon toimintayksikkö tai sairaanhoitopalvelun järjestämistä vastuussa oleva kunta tai kuntayhtymä ei ole asianosainen asiassa, joka koskee hoitopalvelun käyttäjän oikeutta korvaukseen vammasta tai sairaudesta tapaturmavakuutuslain perusteella.

Tapaturmavakuutusasioiden korvauskäsittelyyn hallintolain mukainen laaja asianosaismääritelmä soveltuu huonosti ja aiheuttaa tulkintaongelmia muun muassa hallintolain kuulemissäännöksen ja päätöksen perusteluvelvollisuuden osalta sen arvioimisessa, mitä tietoja, erityisesti vahingoittunutta koskevat terveydentilatiedot, työnantajalle annettava päätös voi sisältää ja kuinka laajalti työnantajaa olisi asiassa kuultava. Muutoksenhaun osalta asianosaisasemaa ei voida perustella laillisista syistä kaventaa, mutta maata-

lousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksessa tapahtuvassa korvauskäsittelyssä ei ole kysymys oikeudenkäynnistä eikä siihen liittyvästä tietojensaantioikeudesta.

81 §. Puhevallan käyttö. Pykälässä säädettäisiin puhevallan käytöstä. Säännös sisältäisi voimassa olevan tapaturmavakuutuslain 42 §:n niin sanotun väliaikaista puhevallan käyttöä koskevan säännöksen, jota nykyisin sovelletaan maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 9 §:n 1 momentin nojalla. Koska voimassa olevan 42 §:n mukainen säännös on edelleen tarpeen säilyttää eikä hallintolaissa ei ole vastaavaa säännöstä, asiasta säädettäisiin ehdotetussa laissa erikseen. Vastaava säännös on työtapaturma- ja ammattitautilain 118 §:ssä.

14 luku **Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitosta koskevat menettelysäännökset korvausasiassa**

82 §. Selvittämiselvöllisyys. Pykälässä säädettäisiin maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen selvittämiselvöllisyydestä, joka alkaisi sen jälkeen, kun korvausasia on tullut maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksessa vireille. Vastaava säännös on työtapaturma- ja ammattitautilain 119 §:ssä. Säännös on erityissäännös suhteessa hallintolain 31 §:n säännökseen. Korvausasia tulisi vireille, kun ilmoitus vahinkotapahtumasta on saapunut toimivaltaiseen vakuutuslaitokseen eli siihen vakuutuslaitokseen, joka olisi korvausvastuussa vahingosta. Jos maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitos olisi toimivaltainen vakuutuslaitos, korvausasian selvittämiselvöllisyys alkaisi siitä ajankohdasta, kun asia olisi tullut maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksessa vireille.

Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksella olisi pykälän 1 momentin nojalla edelleen velvollisuus huolehtia korvausasian riittävästä selvittämisestä. Sen olisi huolehdittava, että sillä on käytettävissä kohtuulliseksi katsottavat selvitykset korvausasian ratkaisemiseksi. Asian huolellinen selvittäminen edesauttaa päätöksen asianmukaista perustelemista. Jos tarvittavaa selvitystä ei saataisi vahingoittuneelta, mutta se olisi saata-

vissa muulla tavoin, maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen olisi ryhdyttävä toimenpiteisiin tämän selvityksen saamiseksi.

Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen olisi selvitettävä, onko sille ilmoitetussa vahinkotapahtumassa kysymys ehdotetun lain mukaan korvaukseen oikeuttavasta vahinkotapahtumasta ja mihin korvauksiin se oikeuttaa. Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen selvittämisvelvollisuus pitäisi sisällään paitsi vahinkotapahtuman sattumisolosuhteiden selvittämisen myös riittävän selvityksen hankkimisen siitä, onko vahinkotapahtuman ja todetun vamman tai sairauden välillä lääketieteellisesti arvioiden todennäköinen syy-yhteys. Tapaturmavammojen ja ammattitautien kohdalla kysymys on usein vaikeasti osoitettavista lääketieteellisistä syy-seuraussuhteista, joista on vaikeaa esittää parhaimmillakaan tutkimusmenetelmillä täytävä lääketieteellistä näyttöä. Lisäksi erityisesti lievien ja useimmiten nopeasti parantuvien tapaturmavammojen kohdalla, joista valtaosassa työtapaturmista on kysymys, hoito ei useimmiten edellytä tutkimuksia, joiden yhteydessä saataisiin syy-yhteyttä selventäviä löydöksiä. Ei ole myöskään tarkoituksenmukaista ja kohtuullista edellyttää vahingoittuneen alistamista lääketieteellisiin tutkimuksiin pelkästään syy-yhteydskysymyksen selvittämiseksi. Tämän vuoksi syy-yhteyttä tulee voida arvioida paitsi löydösten ja niiden puuttumisen, myös sen yleisen lääketieteellisen tutkimustiedon perusteella, joka vallitsee erilaisten vammamekanismien ja vamma-tyyppien välisistä syy-seuraussuhteista. Mikäli asiassa saatu selvitys on puutteellinen, maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitos on velvollinen huolehtimaan, että sille toimitetaan riittävä selvitys. Vakuutuslaitoksen tulee siten huolehtia muun muassa, että hoitavalta lääkäriltä ja hoitolaitoksilta saadaan vamman tai sairauden tutkimuksia ja hoitoa koskevat potilasasiakirjat. Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitos voi myös, siten kuin 90 §:ssä ehdotetaan, tarvittaessa ohjata vahingoittuneen menemään terveydentilansa ja työ- ja toimintakykynsä selvittämistä koskevaan tutkimukseen, joka on tarpeen korvauksioikeuden selvittämistä varten.

Momentissa säädettäisiin myös vakuutuslaitoksen velvollisuudesta huolehtia korvaus-

asian joutuisasta käsittelystä. Joutuisaan käsittelyyn kuuluu muun muassa se, että kaikki tarvittavat selvitykset hankitaan mahdollisuuksien mukaan samalla kertaa. Selvittely voi kuitenkin viivästyä hyväksyttävän esteen takia, kuten siksi, että vahinkotapahtuman sattumisolosuhteiden selvittämiseksi joudutaan suorittamaan poliisitutkimus. Tällöin sitä, oikeuttaako vahinkotapahtuma korvaukseen, ei voida ratkaista ennen poliisitutkimuksen valmistumista. Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen olisi näissäkään tilanteissa kuitenkin ryhdyttävä niihin selvittämistoimenpiteisiin, jotka ovat tilanteessa mahdollisia.

Momentissa säädettäisiin uutena asiana nykyiseen lakiin verrattuna määräajasta, milloin maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen viimeistään olisi aloitettava asian selvittäminen. Säännöksen mukaan selvittäminen olisi aloitettava viipymättä ja viimeistään seitsemän arkipäivän kuluessa korvausasian vireilletulosta. Tällä pyritään jouduttamaan päätöksen antamista korvausasiassa.

Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen selvittämisvelvollisuuteen sisältyy hallintolain mukainen asianosaisen kuulemisvelvoite. Asianosaisen kuuleminen on erityisen tärkeää silloin, kun maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitos on hylkäämässä korvausta joko kokonaan tai osittain. Näissä tilanteissa asianosaista olisi aina kuultava ennen päätöksen antamista. Asianosaiselle tulee antaa mahdollisuus lausua mielipiteensä asiasta sekä selityksensä sellaisista asian ratkaisuun vaikuttavista selvityksistä kuten esimerkiksi lääkärinlausunnoista tai potilasmerkinnöistä, joita asianosainen ei itse ole maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitokselle toimittanut. Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen asiantuntijalääkärin näkemys puolestaan sisältyy maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen sisäiseen asian valmisteluun eikä siitä ole tarpeen erikseen kuulla vahingoittunutta. Jos sen sijaan maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitos pyytää lääkärinlausunnon ulkopuoliselta asiantuntijalta, lausunnosta olisi kuultava asianosaista, jos lausunto saattaa vaikuttaa korvauksen hylkäämiseen kokonaan tai osittain.

Mikäli korvausasian selvittäminen vahingoittuneesta riippumattomasta syystä pitkit-

tyy, maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitos voisi antaa Kansaneläkelaitokselle viivästymistodistuksen, jonka perusteella Kansaneläkelaitos voi suorittaa vahingoittuneelle sairauspäivärahaa. Kun korvausasia on maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksessa ratkaistu, maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitos suorittaa Kansaneläkelaitokselle sairausvakuutuslain säännösten mukaan regressinä sen osuuden ansionmenetykskorvauksesta, joka vastaa Kansaneläkelaitoksen samalta ajalta maksamaa päivärahaa. Korvausasian käsittelyä saattavat viivästyttää esimerkiksi korvausoikeuden selvittämiseksi pyydettyjen lisäselvitysten hankkiminen. Lääketieteellistä lisäselvitystä tarvitaan usein vahinkotapahtuman ja aiheutuneen vamman tai sairauden välisen syy-yhteyden selvittämiseksi. Myös ansionmenetykskorvauksen maksamista varten voidaan tarvita lisäselvityksiä.

Pykälän 2 momentin mukaan vakuutuslaitoksen olisi ilmoitettava vahingoittuneelle korvauksen hakemista koskevasta 86 §:n mukaisesta vuoden määräajasta. Tämä olisi luontevaa tehdä ensimmäisen korvauspäätöksen yhteydessä.

83 §. *Muut korvausasian käsittelyä koskevat säännökset.* Korvausasian käsittelyssä noudatettaisiin, mitä työtaturma- ja ammattitautilain 120—122 §:ssä säädetään. Työtaturma- ja ammattitautilain 120 §:ssä on säännökset ammatillisen kuntoutuksen tarpeen selvittämisestä. Tavoitteena on kuntoutustarpeen mahdollisimman aikainen tunnistaminen sekä aktiivinen seuranta. Ammatillisesta kuntoutuksesta säädettäisiin tarkemmin 69 §:ssä.

Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksella olisi ehdotettavan säännöksen perusteella selvittävä tarve kuntoutuksen aloittamiseen viimeistään kolmen kuukauden kulluttua työkyvyttömyyden alkamisesta ja tämän jälkeen vähintään kolmen kuukauden välein. Korvausasiakirjoihin olisi tehtävä näitä koskevat merkinnät. Tavoitteena on, että työkyvyttömyyden uhka ja kuntoutustarve tunnistettaisiin mahdollisimman varhaisessa vaiheessa ja vahingoittuneelle löydettäisiin soveltuvat kuntoutuskeinot ja, että kuntoutustoimenpiteiden toteutumista seurattaisiin tehokkaasti. Tämä edesauttaisi vahingoittuneen

nopeampaa paluuta vamman tai sairauden kannalta soveltuvaan työhön. Voimassa olevan kuntoutuslain 11 §:n mukaan vakuutuslaitoksen tulee käynnistää kuntoutus selvittely heti, kun korvattavasta vammasta aiheutuu pitkäaikaisia rajoituksia työ- ja toimintakyvylle ja ansiomahdollisuuksille. Usein kuntoutus selvittely voidaan kuitenkin aloittaa jo siinä vaiheessa, kun toipuminen on vielä kesken. Säännöksellä pyritään siihen, että kuntoutus selvittelyn käynnistäminen arviotaisiin nykyistä aikaisemmassa vaiheessa ja säännöllisin väliajoin.

Ehdotettavan työtaturma- ja ammattitautilain 120 §:n 2 momentissa on säännökset vakuutuslaitoksen yleisestä velvollisuudesta huolehtia kuntoutustarpeen ja -mahdollisuuksien selvittämisen joutuisasta toteutumisesta. Tämä tarkoittaisi muun muassa sitä, että maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitos seuraisi aktiivisesti kuntoutus asian selvittelyn edistymistä Vakuutus kuntoutus VKK ry:ssä.

Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen velvollisuudesta selvittää kuntoutuksen tarve ja mahdollisuudet ennen pysyvän tapaturmaeläkkeen myöntämistä säädettäisiin 56 §:ssä.

Pykälän 2 kohdan mukaan korvausasian käsittelyssä noudatettaisiin, mitä työtaturma- ja ammattitautilain 121 §:ssä säädetään lääkäriasiantuntijan osallistumisesta korvausasian käsittelyyn. Voimassa olevassa laissa asiasta säädetään tapaturmavakuutuslain 41 d §:ssä, jota sovelletaan maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 9 §:n 1 momentin nojalla. Jos maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksessa käsiteltävä korvausasia koskisi lääketieteellisen seikan arviointia, laillistetun lääkärin on osallistuttava asian valmisteluun ja merkittävä kannanottonsa asiakirjoihin. Lisäksi mainitussa lainkohdassa säädetään, että vakuutuslaitoksen lääkäri voi merkitä kannanottonsa asiakirjoihin noudattamatta terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetussa laissa (559 /1994) säädetyt lääkitölaillisia todistuksia ja lausuntoja koskevia muotovaatimuksia. Työtaturma- ja ammattitautilain 121 §:ään lisättäisiin maininta siitä, että vakuutuslaitoksen asiantuntijalääkäriin tulisi kirjata perusteltu arvionsa asiakirjoihin. Muilta osin pykälä vastaisi

voimassa olevan tapaturmavakuutuslain 41 d §:ää. Perusteltua arviota koskevalla kirjausvaatimuksella pyritään parantamaan vakuutuslaitoksen päätöksen lääketieteellisiä perusteluita.

Vakuutuslaitoksen asiantuntijalääkäri voi merkitä arvionsa asiakirjoihin noudattamatta terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain 23 §:ssä säädettyjä lausuntojen muotovaatimuksia. Kun lausunto pyydetään maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen ulkopuoliselta lääkäriltä, lausunto tulisi sen sijaan laatia mainitun pykälän edellyttämiä muotovaatimuksia noudattaen. Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen asiantuntijalääkäri osallistuu asian käsittelyyn yhtenä asiantuntijana muiden joukossa. Asiantuntijalääkärin tehtävänä on osaltaan huolehtia siitä, että keskeiset ratkaisuun vaikuttaneet lääketieteelliset seikat sisällytetään ratkaisun perusteluihin oikein ja perusteellisesti. Muiden asian ratkaisuun osallistuvien kannalta olisi tärkeää, että asiantuntijalääkäri perustelisi tekemänsä johtopäätökset ja oman arvionsa ymmärrettävällä tavalla. Lääkärin kirjoittamat perustelut olisivat avuksi lopullisen päätöksen perustelujen laatimisessa.

Pykälän 3 kohdan mukaan korvausasian käsittelyssä noudatettaisiin, mitä työtapaturma- ja ammattitautilain 122 §:ssä säädetään asiakirjan saapumismerkinnästä. Mainitussa pykälässä säädetäisiin vakuutuslaitokseen saapuviin asiakirjoihin tehtävistä merkinnöistä voimassa olevan tapaturmavakuutuslain 41 e §:n 2 momenttia vastaavasti. Saapumismerkinnän kirjaaminen asiakirjoihin on tärkeä säädettyjen määräaikojen vuoksi.

84 §. Päätöksen antaminen. Tämän lain nojalla annettavaan päätökseen sovellettaisiin pykälän 1 kohdan mukaan työtapaturma- ja ammattitautilain 124 §:n säännöksiä korvausta koskevan päätöksen antamisesta. Mainitussa pykälässä säädetäisiin päätöksen antamisesta asianosaiselle ja päätöksen lääketieteellisestä perustelemisesta. Mainitun pykälän 1 momentin perusteella maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitos ratkaisisi oikeuden korvaukseen antamalla siitä asianosaiselle kirjallisen päätöksen. Päätös olisi annettava myös esimerkiksi silloin, kun korvaus maksetaan määräaikaisena tai sitä tarkistetaan taikka hylätään, jos korvausasiaa ei ole

saatettu vireille säädetyssä määräajassa. Korvausasian asianosaisia olisivat 80 §:n mukaisesti vahingoittunut tai hänen edunsaajansa. Päätös olisi annettava tiedoksi postitse kirjeellä lähettämällä se vastaanottajalle tämän ilmoittamaan osoitteeseen. Momentissa säädetäisiin myös päätöksen tiedoksiantotavasta nykyistä tapaturmavakuutuslain 41 e §:n säännöstä vastaavasti. Tiedoksianto toimitettaisiin hallintolain 59 §:ssä tarkoitettuna tavallisena eikä lain 60 §:ssä tarkoitettuna todisteellisena tiedoksiantona. Päätöksen sähköiseen tiedoksiantoon sovellettaisiin lakia sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa. Päätöksen perusteluihin noudatettaisiin hallintolain säännöksiä. Perusteluilla tehostetaan pyrkimystä oikeellisuuteen ja niillä edistetään luottamusta tasapuolisuuteen ja puolueettomuuteen. Oikeus saada perusteltu päätös kuuluu jokaisen perusoikeuksiin perustuslain 21 §:n 2 momentin nojalla. Perusteluvollisuudella onkin keskeinen merkitys asianosaisen oikeusturvan kannalta. Asianosaisen on saatava tietää, mitkä seikat ovat johtaneet häntä koskevan ratkaisun tekemiseen. Yleinen perusteluvollisuus koskee kaikkia ehdotetun lain nojalla annettuja päätöksiä. Päätöksen sisällölle asetettavista vaatimuksista säädetään hallintolain 44 §:ssä.

Työtapaturma- ja ammattitautilain 124 §:n 2 momentin toisen virkkeen mukaan epäävän korvauspäätöksen perusteluihin olisi erityisesti merkittävä ne lääketieteelliset seikat, joihin päätös keskeisiltä osin perustuu. Lisäksi perusteluista olisi ilmettävä näiden seikkojen perusteella tehty arviointi ja johtopäätökset. Säännöksellä pyritään siihen, että vakuutuslaitokset kirjaisivat nykyistä selkeämmin päätöksen perusteena olevat lääketieteelliset seikat ja niiden pohjalta tehdyn arvioinnin ja johtopäätökset.

Tapaturmavakuutusasioissa päätöksessä tulisi tuoda esille erityisesti ne lääketieteellistä syy-yhteyttä koskevat perustelut, joilla korvaus evätään kokonaan tai myönnetään vain osittain. Syy-yhteyden edellytys on tapaturmavakuutuksessa keskeinen. Syyperusteisuudesta johtuen tapaturmavakuutuksesta ei myönnetä korvausta työtapaturmavammasta tai sairaudesta taikka ammattitaudista riippumattoman syyn kuten muun sairauden johdosta. Lääketieteellisestä syy-yhteydestä ja

sen arvioinnista säädettäisiin 13 §:ssä. Säännöksen perusteella maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen päätöksestä olisi käytävä ilmi korvausoikeuden lääketieteelliseen arviointiin keskeisesti vaikuttaneet olosuhdetiedot, tutkimuslöydökset ja niiden perusteella tehdyt johtopäätökset.

Riittävien ja ymmärrettävien perusteluiden merkitys korostuu silloin, kun asiassa annetaan kielteinen korvauspäätös. Päätöksen perusteluihin tulisi kiinnittää erityistä huolellisuutta silloin, kun maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitos poikkeaa hoitavan lääkärin arviosta. Jos korvaus evätään niukoin perusteluin, vahingoittuneelle voi syntyä käsitys siitä, ettei kaikkea hänen ja hoitavan lääkärin toimittamaa terveydentilatietoa ole otettu riittävällä tavalla huomioon korvausasiaa ratkaistaessa.

Korvauskäsittelyyn yhtenä asiantuntijana osallistuvan maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen asiantuntijalääkärin potilasasiakirjojen merkintöjen perusteella tekemä lääketieteellinen arvio on osa korvausasian kokonaisharkintaa ja käy ilmi maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen perustellusta päätöksestä, josta vahingoittuneella on oikeus valittaa. Valitusta tutkiessaan muutoksenhakuelin tarkastaa, että maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitos on päätöstä antaessaan noudattanut laissa säädettyjä edellytyksiä. Tähän arviointiin sisältyvät myös maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksessa tehdyt lääketieteelliset arviot.

Pykälän 2 kohdan mukaan tämän lain nojalla annettavan päätöksen antamisesta työntantajalle noudatettaisiin, mitä työtapaturma- ja ammattitautilain 125 §:n 1 momentin ensimmäisessä virkkeessä sekä 3 momentissa säädetään. Pykälä on uusi. Siinä säädettäisiin erikseen päätöksen antamisesta työntantajalle, koska työntajaja ei ole vahingoittuneen korvausasiassa asianosainen. Tämän lain mukaisissa asioissa työntantajalle annettaisiin päätös vain niissä tilanteissa, kun maatalousyrittäjällä tai apurahansaajalla on maatalousyrittäjätyön ja apurahansaajan työn rinnalla työsuhteessa tehtyä työtä. Päätöksen antaminen työntantajalle on edellytyksenä sille, että työntajaja voisi hakea muutosta sellaisessa asiassa, jossa sillä on muutoksenhakuoikeus. Mainitun pykälän 1 momentin mukaisesti an-

sionmenetyskorvauksen maksamisesta tai epäamisestä olisi annettava työntantajalle päätös siltä ajalta, jolta työntajaja on maksanut vahingoittuneelle palkkaa. Näissä tapauksissa työntantajalla on välitön oikeudellinen intressi korvausasiassa ja päätöksen antaminen työntantajalle on edellytyksenä sille, että työntajaja voisi hakea muutosta sellaisessa asiassa, jossa hänellä on muutoksenhakuoikeus 136 §:n mukaisesti. Edellä mainitussa tilanteessa työntantajalla olisi hallintolainkäyttölain mukainen asianosaisasema ja siten oikeus hakea muutosta korvausasiassa. Työntajan muutoksenhakuoikeuden ratkaisee kuitenkin viime kädessä aina muutoksenhakuelin. Kun maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitos antaa päätöksen samasta asiasta myös vahingoittuneelle tai täyskustannusmaksun saajalle, on edellä selostetussa tilanteessa tärkeää antaa päätös samanaikaisesti työntantajalle, jotta myös mahdolliset muutoksenhaut käsiteltäisiin samanaikaisesti.

Työtapaturma- ja ammattitautilain 125 §:n 3 momentin mukaan päätös olisi annettava kirjallisesti ja siihen olisi aina liitettävä muutoksenhakuosoitus. Työntajaja ei 80 §:n mukaisesti olisi korvausasian asianosainen, jolloin tämän pykälän 1 kohdassa ehdotettua säännöstä asianosaiselle annettavan päätöksen perustelemisesta ei sovellettaisi työntajaan. Myös hallintolain perusteluvollisuusutta koskeva asianomainen säännös koskee asianosaista. Lähtökohtaisesti työntantajalla ei ole myöskään oikeutta vahingoittunutta koskeviin terveydentilatietoihin ja muihin salassa pidettäviin tietoihin. Työtapaturma- ja ammattitautilain 125 §:n 3 momentissa lueteltaisiin nimenomaisesti ne tiedot, jotka työntantajalle annettavassa päätöksessä salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä ilmoitetaan. Päätöksestä tulisi käydä ilmi vahingoittuneen nimi ja henkilötunnus, vahinkopäivä, asian ratkaisu, korvattava etuus ja korvauksen määrä. Päätökseen ei sisällytettäisi siten vahingoittunutta koskevia terveydentilatietoja. Mikäli työntajaja valittaa päätöksestä ja muutoksenhakuelin katsoo työntantajalla olevan valitusoikeuden, työntajaja saa oikeuden kaikkiin tietoihin muutoksenhaun asianosaisen tavoin.

Pykälän 3 kohdan mukaan päätös olisi annettava työtapaturma- ja ammattitautilain 127 §:n mukaisessa määräajassa. Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen olisi annettava asiassa päätös viivytyksettä ja viimeistään 30 päivän kuluessa siitä, kun se on saanut asian ratkaisemiseksi riittävät selvitykset ja asiakirjat. Päätöksen antamista koskeva määräaika lyhenisi huomattavasti nykyisen tapaturmavakuutuslain 41 b §:n mukaisesta kolmesta kuukaudesta, jota noudatetaan maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 9 §:n 1 momentin nojalla. Muutoksella on tarkoitus jouduttaa käsittelyä ja päätöksenantoa vakuutuslaitoksessa, mikä on myös vakuutuslaitoksen korvausmenettelyssä tavoitteena. Tämä lyhentäisi myös muutoksenhakutapauksissa asian kokonaiskäsittelyaikaa. Päätös leskeneläkkeen tulosoituksesta olisi kuitenkin nykyistä tapaturmavakuutuslain 41 b §:n 1 momenttia vastaavasti annettava vuoden kuluessa siitä, kun maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitokselta on haettu korvausta kuoleman tai katoamisen johdosta, koska tulosoitus tehdään kuolemaa seuraavan kolmannentoista kalenterikuukauden alusta.

Työtapaturma- ja ammattitautilain 127 §:ssä säädettäisiin myös määräajasta, jossa muutoksenhakuasteen myönteinen päätös on pantava täytäntöön. Muutoksenhakuilmen päätös tulisi panna täytäntöön viivytyksettä ja viimeistään 14 vuorokauden kuluessa siitä, kun päätös on tullut lainvoimaiseksi ja täytäntöönpanoa varten mahdollisesti tarvittavat selvitykset on saatu.

85 §. Päätöksen antaminen eräistä maksuista ja kustannuksista. Täyskustannusmaksusta annettaisiin päätös kunnalle noudattaen, mitä työtapaturma- ja ammattitautilain 126 §:n 1 momentissa säädetään. Pykälä on uusi. Kunnalle olisi annettava päätös työtapaturma- ja ammattitautilain 40 §:n mukaisesta täyskustannusmaksusta, jos kysymys on korvaukseen oikeuttavan hoidon perusteella maksettavan täyskustannusmaksun suuruudesta ja maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitos suorittaa maksun vaadittua pienempänä tai jos maksu on hylätty sillä perusteella, ettei julkisen terveydenhuollon toimintayksikkö ole täyttänyt sille työtapaturma- ja ammattitautilain 41 §:ssä säädettyä ilmoitta-

misvelvollisuutta. Päätös maksusta olisi annettava myös, jos kunta tai kuntayhtymä sitä erikseen pyytää maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitokselta. Päätös annettaisiin näin tilanteissa, joissa hoito on tämän lain nojalla korvattavaa ja kunnalla olisi jäljempänä 136 §:n 2 momentissa säädetysti muutoksenhakuoikeus. Kunnan ja kuntayhtymän oikeus työtapaturma- ja ammattitautilain 40 §:ssä säädettyyn täyskustannusmaksuun syntyy aina vahingoittuneen korvausoikeuden kautta. Jos vahingoittuneelle annettu hoito ei ole tämän lain nojalla korvattavaa, kunnalle ja kuntayhtymälle annettaisiin päätös vain pyynnöstä. Asiasta ilmoitettaisiin kunnalle tai kuntayhtymälle näin lähtökohtaisesti muulla tavoin, esimerkiksi kirjeitse. Mikäli maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitos katsoisi hoidon korvattavaksi vain joltain osin, täyskustannusmaksu voitaisiin korvausoikeutta vastaavalta osin maksaa kunnalle tai kuntayhtymälle, vaikka vahingoittuneelle asiassa annettu päätös ei vielä olisikaan lainvoimainen.

Pykälän 2 momentin mukaan maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen olisi annettava päätös 167 ja 168 §:n 2 momentissa tarkoitetun korvauksen taikka 168 §:n 3 momentissa tarkoitetun palkkion maksamisesta tietojen luovuttajalle, jos maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitos maksaisi korvauksen tai palkkion vaadittua pienempänä. Säännös vastaisi asiasisällöltään työtapaturma- ja ammattitautilain 126 §:n 2 momenttia.

Pykälän 3 momentissa todettaisiin, että päätös olisi annettava kirjallisesti ja siihen olisi liitettävä muutoksenhakuosoitus. Muutosta päätökseen haettaisiin siten kuin jäljempänä säädetään. Sen, onko päätöksen saaneella taholla muutoksenhakuoikeus, ratkaisee viime kädessä aina muutoksenhakuilmen. Säännös vastaisi työtapaturma- ja ammattitautilain 126 §:n 3 momenttia.

15 luku **Vahingoittunutta ja muuta korvauksenhakijaa koskevat menettelysäännökset korvausasiassa**

86 §. Eräiden kulukorvausten hakeminen. Ehdotettu pykälä on uusi ja siinä säädettäisiin eräiden kulukorvausten hakemisesta vastaa-

vasti kuin työtapaturma- ja ammattitautilain 128 §:ssä. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin korvauksen hakemisesta työtapaturma- ja ammattitautilain 37 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetuista lääkkeistä ja hoitotarvikkeista aiheutuneista kustannuksista, 41 §:ssä tarkoitettu ansionmenetyksestä, 42 §:ssä tarkoitettuista matka- ja majoituskuluista, 45 §:ssä tarkoitetuista kodinhoidon lisäkustannuksista, 46 §:ssä tarkoitetuista henkilökohtaisessa käytössä olleista esineistä sekä 71 §:n 6 kohdassa tarkoitetuista kuntoutuksen matka- ja majoituskustannuksista. Säännös toisi edellä mainitut kustannukset jatkossa hakemuksenvaraisiksi. Tapaturmavakuutuksessa korvauksia ei perinteisesti ole tarvinnut erikseen hakea, poikkeuksena avoliittoon perustuva leskeneläke, vaan maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen tehtävänä on ollut selvittää, mihin etuuksiin vahingoittunut on oikeutettu. Hakemusmenettelyyn siirtyminen pykälässä mainittujen etuuksien osalta selkiyttäisi nykyistä korvausmenettelyä, koska maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksella ei useinkaan ole tietoa aiheutuneista kustannuksista. Korvauksen maksamista myös nopeutettaisiin asettamalla määräaika korvausten hakemiselle.

Pykälän 2 momentin mukaan korvausta olisi haettava vuoden kuluessa kustannusten syntymisestä. Mikäli maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitos olisi evännyt oikeuden korvauksen vahingosta, määräaika laskettaisiin siitä, kun kyseisiä kustannuksia koskeva muutoksenhakuelimen päätös tuli lainvoimaiseksi. Jos vahinkoa ei olisi viireillä maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksessa kustannusten syntymisajankohtana, määräaika laskettaisiin aikaisintaan vahinkoasian viireilletulosta. Korvausasian viireille saattamista koskevasta viiden vuoden määräajasta säädettäisiin työtapaturma- ja ammattitautilain 116 §:ssä, jota sovellettaisiin ehdotettavan 79 §:n nojalla.

Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksella on hallintolain mukainen neuvontavelvollisuus koskien muun muassa korvausten hakemista. Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen olisi 82 §:n 2 momentin nojalla ilmoitettava vahingoittuneelle korvauksen hakemisesta ja hakemista koskevasta yhden vuoden määräajasta esimerkiksi kor-

vauspäätöksessään. Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksella on myös velvollisuus pyytää lisäselvitystä, milloin toimitetut selvitykset eivät ole riittäviä. Jos vahingoittunut hakee kuluista korvausta, mutta korvausasia ei ole vielä viireillä, maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen on neuvottava vahingoittunutta siinä, miten ja missä ajassa korvausasia saatetaan viireille.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin poikkeuksesta 1 momentissa säädettyyn hakuikaan. Painava syy voi olla esimerkiksi sairaus tai vaikea elämäntilanne, josta johtuva toimintakyvyttömyys estää vahingoittunutta hakemasta korvausta määräajassa. Korvausta olisi kuitenkin haettava viimeistään vuoden kuluessa syyn lakkaamisesta. Jos vahingoittuneelle on määrätty edunvalvoja, edunvalvojan on haettava korvausta 2 momentissa säädettyssä määräajassa. Jos vahingoittuneelle ei ole määrätty edunvalvojaa 2 momentissa säädetyn määräajan sisällä, edunvalvojan on haettava korvausta viimeistään vuoden kuluessa edunvalvontaa koskevasta määräyksestä.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin miten 1 momentissa tarkoitetuista kustannuksista haetaan korvausta. Korvausta haettaisiin toimittamalla maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitokselle selvitys aiheutuneista kustannuksista, kustannusten perusteista sekä siitä, mihin vahinkotapahtumaan kustannukset liittyvät. Lähtökohtaisesti riittäisi, että maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitokselle toimitetaan maksukuitti tai lasku, josta ilmenee, mistä kustannuksesta on kysymys, mihin vahinkotapahtumaan kustannus liittyy sekä hakijan yhteystiedot. Korvauksen hakeminen ei siten edellyttäisi määrämuotoisen hakemuslomakkeen käyttöä.

87 §. Leskeneläkkeen hakeminen. Pykälässä säädettäisiin, että työtapaturma- ja ammattitautilain 100 §:n 2 momentissa tarkoitettua henkilöä olisi erikseen haettava leskeneläkettä saadakseen korvausta. Menettely vastaa voimassa olevan tapaturmavakuutuslain 23 a §:n 2 momentin säännöstä, jota nykyisin sovelletaan maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 9 §:n 1 momentin nojalla. Maatalousyrittäjien tapaturma-vakuutuslaitoksella on hallintolain mukainen neuvontavelvollisuus, jos asiakirjojen perusteella näyttää siltä, että leskeneläkkeeseen mahdollisesti oikeu-

tettu henkilö ei ole hakenut eläkettä. Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksella on niin ikään velvollisuus pyytää täydentämään puutteelliseksi osoittautunutta asiakirjaa. Vastaava säännös on työtaturma- ja ammattitautilain 129 §:ssä.

88 §. Velvollisuus edistää korvausasian selvittämistä. Pykälä on uusi ja siinä säädetäisiin asianosaisen velvollisuudesta myötävaikuttaa korvausasian selvittämiseen. Vahingoittunut olisi velvollinen korvauksen saamiseksi antamaan maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitokselle vakuutuslaitokselle pyynnöstä tiedot, jotka ovat välttämättömiä korvausasian selvittämiseksi. Vastavasti vahingoittuneen edunsaaja olisi korvauksen saamiseksi velvollinen antamaan perhe-eläkeoikeuden ratkaisemista varten välttämättömät tiedot. Säännöksen tarkoituksena on edistää korvausasian käsittelyä. Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen olisi huolehdittava, että selvityspyynnöt ovat selkeitä ja asianosainen ymmärtää, mitä tietoja hänen on asian ratkaisemiseksi toimitettava. Vastaava säännös on työtaturma- ja ammattitautilain 130 §:ssä.

89 §. Velvollisuus edistää ammatillisen kuntoutuksen toteutumista. Pykälä on uusi ja siinä säädetäisiin vahingoittuneen velvollisuudesta myötävaikuttaa ammatillista kuntoutusta koskevan selvittelyn ja kuntoutustoimenpiteiden toteutumiseen. Tavoitteena on saada vahingoittunut osallistumaan aktiivisesti työkykynsä palauttamiseen ja nopeuttaa hänen työllistymistään. Vastaava säännös on työtaturma- ja ammattitautilain 131 §:ssä.

90 §. Velvollisuus mennä tutkimuksiin. Pykälässä säädetäisiin vahingoittuneen velvollisuudesta mennä tutkimuksiin. Voimassa olevassa laissa asiasta säädetään tapaturmavakuutuslain 41 §:n 5 momentissa ja 46 §:n 2 momentissa, joita sovelletaan nykyisin maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 9 §:n 1 momentin nojalla. Voimassa oleva säännös ehdotetaan yhdenmukaistettavaksi sairausvakuutuslain ja työeläkelakien vastaavien säännösten kanssa. Pykälän mukaan vahingoittunut olisi korvauksen saamiseksi velvollinen menemään viivytyksettä maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen osoittamaan vammansa tai sairautensa taikka työ-

ja toimintakykynsä selvittämistä varten tutkimukseen, joka on tarpeen korvausoikeuden selvittämistä varten. Tutkimusten tulee perustua lääketieteellisesti hyväksytyyn hyvään hoito- ja toimintakäytäntöön. Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitos korvaisi selvityksen kustannukset siten kuin 36—37 §:ssä sairaanhoito- ja tutkimuskulujen korvaamisesta säädetäisiin. Vastaava säännös on työtaturma- ja ammattitautilain 132 §:ssä.

91 §. Velvollisuus ottaa vastaan sairaanhoitoa. Pykälässä säädetäisiin vahingoittuneen velvollisuudesta ottaa vastaan sairaanhoitoa. Voimassa olevassa laissa asiasta säädetään tapaturmavakuutuslain 22 §:ssä, jota sovelletaan nykyisin maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 9 §:n 1 momentin nojalla. Pykälässä ei puututa potilaan itsemääräämisoikeuteen, vaan kyse on korvauksen määrään vaikuttavasta säännöksestä. Jos vahingoittunut haluaa saada korvausta tapaturmavakuutuksesta, olisi hänen otettava vastaan lääkärin määräämää tarpeellista sairaanhoitoa, jos hoito todennäköisesti parantaisi hänen työ- tai toimintakykyään. Jos vahingoittunut ei ota tällaista hoitoa vastaan ja siitä aiheutuu vamman tai sairauden paranemisen olennaista pitkittymistä tai tilan heikentymistä, korvausta ei 103 §:n mukaan maksettaisi tällaiselta ajalta. Sairaanhoidolla tarkoitettaisiin työtaturma- ja ammattitautilain 37 §:n mukaista lääketieteellisesti hyväksyttyä ja hyvään hoito- ja toimintakäytäntöön perustuvaa hoitoa. Joissakin vammoissa tai sairauksissa hoitosuosituksen mukainen ensisijainen hoitomuoto voi olla konservatiivinen hoito ja operatiiviseen hoitoon päädytään vasta sen jälkeen, kun asianmukainen konservatiivinen hoito ei johda tavoiteltuun hoitotulokseen. Vastaava säännös on työtaturma- ja ammattitautilain 133 §:ssä.

92 §. Velvollisuus ilmoittaa korvaukseen vaikuttavista muutoksista. Pykälässä säädetäisiin korvausasian asianosaisen velvollisuudesta ilmoittaa korvaukseen vaikuttavista olosuhdemuutoksista. Pykälän 1 momentin 1 kohtaan lisättäisiin, että myös päiväraha saavan olisi ilmoitettava korvaukseen vaikuttavista terveydentilansa, työkykynsä, työnteonsa tai työansionsa olennaisesta muutoksesta maatalousyrittäjien tapaturmavakuutus-

laitokselle. Muutoin momentti vastaisi sanamuodoltaan täsmennettynä nykyistä tapaturmavakuutuslain 45 §:n säännöstä, jota sovelletaan nykyisin maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 9 §:n 1 momentin nojalla.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin vahingoittuneelle ja perhe-eläkettä saavalle velvollisuus toimittaa maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitokselle sen pyynnöstä virkatodistus tai muu luotettava selvitys, josta ilmenee korvauksensaajan olleen elossa aikana, jolta korvausta maksetaan. Säännös olisi tarpeen erityisesti ulkomailla asuvien korvauksensaajien osalta. Ehdotettavaa pykälää vastaava säännös on työtapaturma ja ammattitautilain 134 §:ssä.

16 luku Korvauksen maksaminen

93 §. *Korvauksen erääntyminen ja maksutapa.* Pykälässä säädettäisiin korvauksen erääntymisestä ja maksutavasta työtapaturma- ja ammattitautilain 135 §:ää vastaavasti. Pykälässä säädettäisiin korvauksen maksamista koskevasta määräajasta, josta voimassa olevassa laissa säädetään tapaturmavakuutuslain 41 b §:n 3 momentissa, jota sovelletaan maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 9 §:n 1 momentin nojalla. Voimassa olevan lain mukaan maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen on maksettava päätökseensä perustuva korvaus 14 päivän kuluessa päätöksen antamisesta. Käytännössä korvaukset maksetaan pääsääntöisesti korvauspäätöksellä eli korvaussuoritus pannaan maksuun päätöksen antamiseen yhteydessä. Sen vuoksi erityiselle maksamista koskevalle määräajalle ei ole tarvetta. Pykälän 1 momentin mukaan korvaus olisi maksettava viivytyksettä, mikä vastaisi nykyistä käytäntöä. Korvaus olisi momentin mukaan maksettava korvauksensaajan ilmoittamalle tilille maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen kustannuksella. Voimassa olevassa laissa asiasta säädetään tapaturmavakuutuslain 47 §:n 3 momentissa, jota sovelletaan maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 9 §:n 1 momentin nojalla. Korvaus maksettaisiin maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitok-

sen kustannuksella korvauksensaajan ilmoittamalle tilille mihin tahansa maahan.

Säännös koskisi myös jäljempänä 104 §:ssä säädettyä viivästyskorotusta, koska viivästyskorotusta on pidettävä tämän lain mukaisena korvauksena. Viivästyskorotuksen maksaminen voi perustua maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen omaan päätökseen tai muutoksenhakuelimen päätökseen.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin sanamuodoltaan täsmennettynä voimassa olevan tapaturma-vakuutuslain 47 §:n 1 momenttia vastaavasti korvauksen erääntymisestä eli maksuajankohdasta. Momentin mukaan päiväraha tai sen suuruisena maksettava kuntoutusraha maksettaisiin ainakin kerran kuukaudessa jälkikäteen. Tapaturmaeläke tai sen suuruisena maksettava kuntoutusraha, jatkuvana maksettava haittaraha ja määräajaksi tai toistaiseksi myönnetty hoitotuki ja vaatelisä sekä perhe-eläke maksettaisiin kuukausittain etukäteen niin, että maksu olisi nostettavissa korvauksensaajan tilillä viimeistään maksukuukauden ensimmäisenä pankkipäivänä.

Pykälän 3 momentin säännös on uusi. Siinä säädettäisiin päätökseen tehtävistä merkinnöistä koskien korvauksen määrää ja myöhempien korvauserien erääntymistä maksettaviksi.

94 §. *Korvauksen myöntäminen määräaikaisena.* Pykälässä säädettäisiin määräaikaisen korvauksen myöntämisestä. Korvaus voitaisiin sen mukaan myöntää määräaikaisena, jos vamman tai sairauden tilan kehitystä tai työkyvyn heikentymisen kestoa ei voida riittäväällä varmuudella arvioida. Jatkokorvauksen saamista varten korvauksensaajan olisi esitettävä uusi selvitys korvauksen suuruuteen myöhemmin vaikuttavista seikoista. Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitos korvaisi selvityksen hankkimisesta aiheutuneet tarpeelliset kustannukset ehdotettavien 36 ja 37 §:n mukaisesti. Säännös vastaisi asiasisällöltään voimassa olevan tapaturmavakuutuslain 44 §:n säännöstä, jota nykyisin sovelletaan maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 9 §:n 1 momentin nojalla. Vastava säännös on työtapaturma ja ammattitautilain 136 §:ssä.

95 §. *Korvauksen tarkistaminen olosuhdemuutoksen takia.* Pykälässä säädettäisiin korvauksen tarkistamisesta olosuhdemuutoksen

johdosta vastaavasti kuin työtapaturma- ja ammattitautilain 137 §:ssä. Pykälän 1 momentin säännös vastaisi muutoin voimassa olevaa maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 9 §:n 1 momentin nojalla sovellettavaa tapaturmavakuutuslain 46 §:n 1 momentin säännöstä, mutta sanamuotoa on muutettu niin, että se kattaisi kaikki korvauslajit. Tarkistaminen tulisi kysymykseen lähinnä ansiomenetykskorvauksissa ja muissa korvauksissa, joita maksetaan jatkuvana tai pidemmältä ajalta.

Korvaus tarkistettaisiin vastaamaan muutuneita olosuhteita siitä ajankohdasta lukien, jolloin muutoksen on luotettavasti osoitettu tapahtuneen. Terveystilan ja työkyvyn kohdalla tällainen on lähtökohtaisesti ajankohta, jolloin tilan muutos on lääkäritutkimuksella todettu. Muutos voi kuitenkin perustua ansionmenetykskorvaustapauksissa esimerkiksi siihen, että henkilö on palannut työhönsä korvauksen maksun aikana tai hänen terveystilansa muutoksen voidaan arvioida toteutuneen selvästi jo lääkäri-ikäntiä aikaisempaan ajankohtana. Kun tieto korvauksedellytysten lakkaamisesta tulee takautuvasti, se johtaa usein takaisinperintätilanteisiin. Vakuutuslaitos voisi 100 §:n 2 momentin nojalla kuitenkin keskeyttää korvauksen maksun heti muutoksesta tiedon saatuaan. Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen olisi annettava tarkistamisesta päätös siten, kuin päätöksen antamisesta asianosaiselle 84 §:n 1 kohdassa säädetään.

Tarkistamista koskevissa tilanteissa on kysymys niin sanotusta jälkiseikasta. Korvaus tarkistetaan, jos korvaus on alun perin ollut oikea, mutta olosuhteissa on korvausta koskevan päätöksen antamisen jälkeen tapahtunut muutoksia. Päätöstä ei tällöin tarvitse poistaa, vaan korvaus tarkistetaan vastaamaan muuttuneita olosuhteita. Tilanteista tulee näin erottaa asiavirheen korjaamista ja lainvoimaisen päätöksen poistamista koskevat tilanteet, joista säädetäisiin muutoksenhakun yhteydessä.

Pykälän 2 momentissa todettaisiin, että haittarahan tarkistettaisiin noudattaen, mitä työtapaturma- ja ammattitautilain 87 §:n 4 momentissa säädetäisiin.

96 §. Korvauksen ennakon maksaminen ilman päätöstä. Pykälässä säädetäisiin korva-

uksen ennakon maksamisesta vastaavasti kuin työtapaturma- ja ammattitautilain 138 §:ssä. Nykyisessä laissa ei ole asiasta nimenomaista säännöstä. Riidattoman korvauksen maksaminen ennakkona, silloin kun päätöstä ei voida asiassa vielä antaa, perustuu tällä hetkellä korvauskäytäntöön ja korvauksesta ilmoitetaan asianosaisille, mutta muutoksenhakuosoitusta ei ole liitetty oheen. Kysymys ei ole muutoksenhakuun liittyvästä niin sanotusta väliaikaisesta päätöksestä, jolla maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitos valituksen johdosta oikaisee aikaisempaa päätöstään valittajan eduksi. Ennakkokorvaus on koettu tarpeelliseksi etenkin vuosityöansioon perustuvan päivärahan ja haittarahan maksamisessa. Sitä on käytetty myös silloin, kun valituskelpoinen päätös joudutaan antamaan vasta myöhemmin esimerkiksi sen vuoksi, että valitus on vireillä aikaisemmin maksettua korvausta koskevasta maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen päätöksestä, jossa asiassa annettava ratkaisu voi vaikuttaa myös myöhempään korvaukseen.

Koska ennakkokorvauksesta ei säädetä nykyisessä laissa, sellaisen perusteella maksettua etuutta ei eräässä muutoksenhakuasteessa olleessa tapauksessa pidetty takaisinperintäkelpoisena lakiin perustuvana etuutena. Edellä kerrotuista syistä asiasta säädetäisiin jatkossa laissa. Korvauksesta annettava ilmoitus ei olisi muutoksenhakukelpoinen, vaan muutoksenhaku olisi mahdollinen vasta maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen korvauksesta myöhemmin antamaan muutoksenhakuosoituksen sisältävään päätökseen. Pykälän 1 momentissa todettaisiin lisäksi, että ennakko olisi vähennettävä myöhemmin myönnettävästä korvauksesta.

97 §. Korvauksen maksaminen muulle kuin vahingoittuneelle. Pykälän 1—5 kohtien perusteella korvauksen maksamisessa olisi noudatettava, mitä työtapaturma- ja ammattitautilain 139 §:ssä ja 140—143 §:ssä säädetään korvauksen maksamisesta muulle kuin vahingoittuneelle. Ehdotetun 97 §:n 1 kohdassa viitattaisiin työtapaturma- ja ammattitautilain 139 §:n säännökseen. Työtapaturma- ja ammattitautilain 139 §:ssä on säännökset korvauksen maksamisesta työnantajalle ja sairauskassalle.

Mainitun lain 139 §:n 1 momentissa säädetäisiin korvauksen maksamisesta työnantajalle voimassa olevan tapaturmavakuutuslain 26 §:n 1 momenttia vastaavasti sanamuodoltaan täsmennettynä. Pykälän mukaan, jos vakuutuslaitos on myöntänyt vahingoittuneelle tässä laissa tarkoitettua ansionmenetykskorvausta ja työnantaja on maksanut hänelle samalta ajalta lain tai sopimuksen perusteella palkkaa, ansionmenetykskorvaus maksettaisiin tältä ajalta työnantajalle enintään samalta ajalta maksetun palkan määräisenä. Jos useampi työnantaja on maksanut vahingoittuneelle edellä tarkoitettua palkkaa, jaetaan työnantajalle maksettava korvaus työnantajien kesken heidän samalta ajanjaksoilta maksamiensa palkkojen suhteessa. Pykälän 2 momentissa säädetäisiin korvauksen maksamisesta työnantajalle voimassa olevan kuntoutuslain 8 §:n 4 momenttia vastaavasti silloin, kun työnantaja on maksanut vahingoittuneelle palkkaa oppisopimuskoulutuksen perusteella. Pykälän 3 momentissa säädetäisiin korvauksen maksamisesta sairauskassalle, kun se on maksanut vahingoittuneelle työnantajan sijasta sairausajan palkkaa vastaavaa etuutta. Tätä etuutta nimitetään yleensä täydennyspäivärahaksi ja se rinnastettaisiin tässä työnantajan maksamaan palkkaan. Vakuutuslaitos maksaisi ansionmenetykskorvauksen siten sairauskassalle enintään samalta ajalta maksetun etuuden määräisenä. Voimassa olevasta laista vastaava säännös puuttuu. Korvauksen maksaminen sairauskassalle on perustunut korvauskäytäntöön. Sairauksassa on vakuutuskassalain (1164/1992) alainen, sairausvakuutuslain 16 luvussa tarkoitettu työpaikkakassa, jolla on oikeus myöntää sairausvakuutuslaissa säädettyjä korvauksia ja etuuksia toimintapiiriinsä kuuluville jäsenille. Täydennyspäiväraha on aikanaan työmarkkinaosapuolten sopima järjestely sairausajan palkan maksamisesta kassan jäsenille täydennyspäivärahana. Kassa maksaa täydennyspäivärahaa säännöissä määrätyn ajan, joka yleensä vastaa työehtosopimuksessa määriteltyä sairausajan palkan maksuaikaa. Tämä säännös ei koskisi sairauskassan maksamaa sairausvakuutuslain mukaista päivärahaa, johon sovellettaisiin sairausvakuutuslain 1 luvun 3 §:n 2 momentin nojalla samoja säännöksiä kuin Kansaneläkelai-

toksen maksamaan sairauspäivärahaan. Korvauksen maksaminen sairauskassalle edellyttää, että sairauskassa on ilmoittanut vakuutuslaitokselle oikeudestaan korvaukseen ennen kuin vakuutuslaitos on ehtinyt maksaa korvausta vahingoittuneelle. Pykälän 4 momentissa säädetäisiin sairaanhoidon kustannusten korvaamisesta työnantajalle, jos työnantaja on laissa säädetyn velvollisuuden nojalla maksanut työntekijän sairaanhoitokustannuksia. Tällainen säännös on esimerkiksi merityösopimuslain 2 luvun 13 §:ssä.

Ehdotetun 97 §:n 2 kohdan mukaan takautuvan korvauksen maksamiseen eläkelaitokselle noudatettaisiin työtapaturma- ja ammattitautilain 140 §:ää. Voimassa olevasta laista vastaava säännös on puuttunut. Etuuksien yhteensovitus on perustunut työeläkelakeihin sisältyviin säännöksiin eläkelaitoksen takautuvasta oikeudesta ensisijaista etuutta koskevaan korvaukseen esimerkiksi työntekijän eläkelain 95 ja kunnallisen eläkelain 130 §:n säännöksiin. Ehdotetussa pykälässä eläkelaitoksella tarkoitettaisiin työntekijän eläkelain 3 §:ssä mainittujen työeläkelakien mukaisia työeläkkeitä myöntäviä eläkelaitoksia. Korvauksen maksaminen eläkelaitokselle edellyttää, että se on ilmoittanut maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitokselle oikeudestaan korvaukseen ennen kuin maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitos on ehtinyt maksaa korvausta vahingoittuneelle tai edunsaajalle.

Ehdotetun 97 §:n 3 kohdan mukaan takautuvan korvauksen maksamiseen työttömyysetuuden ajalta työttömyyskassalle ja Kansaneläkelaitokselle noudatettaisiin, mitä työtapaturma- ja ammattitautilain 141 §:ssä säädetään. Mainitussa pykälässä säädetäisiin takautuvan korvauksen maksamisesta työttömyyskassalle ja Kansaneläkelaitokselle voimassa olevan tapaturmavakuutuslain 61 a §:n 1 momentin säännöstä vastaavasti sanamuodoltaan täsmennettynä. Mainittua säännöstä sovelletaan nykyisin maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 9 §:n 1 momentin nojalla. Korvauksen maksaminen työttömyyskassalle tai Kansaneläkelaitokselle edellyttää, että se on ilmoittanut maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitokselle oikeudestaan korvaukseen ennen kuin maatalousyrittäjien

tapaturmavakuutuslaitos on ehtinyt maksaa korvausta vahingoittuneelle.

Ehdotetun 97 §:n 4 kohdan mukaan muun takautuvan korvauksen maksamiseen Kansaneläkelaitokselle noudatettaisiin, mitä työtaturma- ja ammattitautilain 142 §:ssä säädetään. Takautuvan korvauksen maksamisesta Kansaneläkelaitokselle muun kuin työttömyysetuuden ajalta säädetään voimassa olevan tapaturmavakuutuslain 61 a §:n 2 momentissa, jota sovelletaan nykyisin maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 9 §:n 1 momentin nojalla. Pykälän 1 momentti koskisi rahaetuksia kuten nykyinenkin 61 a §:n 2 momentti, mutta olisi soveltamisalaltaan nykyistä säännöstä laajempi. Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen olisi maksettava takautuva työtaturma- ja ammattitautilain mukainen ansionmenetykskorvaus, jolla uudessa laissa tarkoitettaisiin päivärahaa, tapaturmaeläkettä, kuntoutusrahaa tai perhe-eläkettä, Kansaneläkelaitokselle sen vaatimuksesta siltä osin kuin ansionmenetykskorvaus tai perhe-eläke vastaa Kansaneläkelaitoksen samalta ajalta maksamaa etuutta. Säännöksessä takautuvan korvauksen maksaminen ulotettaisiin nimenomaisesti koskemaan muitakin etuuksia kuin vain takuueläkettä ja kansaneläkettä. Säännöksessä ei myöskään enää erikseen mainitaisi Kansaneläkelaitoksen takautumisoikeuden koskevan vain muutoksenhaku-, oikaisu- ja tarkistamistilanteita vaan lähtökohtaisesti säännös tulisi sovellettavaksi paitsi edellä mainituissa tilanteissa myös kaikissa muissa Kansaneläkelaitoksen liikamaksutilanteissa, jos tapaturmavakuutus säännöksessä luetelluissa etuudenmaksutilanteissa on korvaajana ensisijainen eikä kyseistä Kansaneläkelaitosta sitovassa kyseistä etuutta koskevassa lainsäädännössä ole säädetty estettä Kansaneläkelaitokselle periä liikamaksua maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitokselta.

Ehdotetun 97 §:n 5 kohdassa säädettäisiin korvauksen maksamisesta kunnalle siten kuin työtaturma- ja ammattitautilain 143 §:ssä säädetään. Työtaturma- ja ammattitautilain 143 §:n 1 momentin säännös vastaisi voimassa olevan tapaturmavakuutuslain 61 a §:n 3 momentin säännöstä sanamuodoiltaan täsmennettynä. Työtaturma- ja ammattitautilain 142 §:n 2 momenttiin on siirretty voi-

massa olevan kuntoutuslain 10 §:n 1 momentin säännös. Työtaturma- ja ammattitautilain 142 §:n 3 momenttiin on siirretty voimassa olevan tapaturmavakuutuslain 26 §:n momentin säännös sanamuodoltaan täsmennettynä. Korvauksen maksaminen kunnalle 1 ja 3 momentin mukaisissa tapauksissa edellyttää, että kunta on ilmoittanut maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitokselle oikeudesta korvaukseen ennen kuin vakuutuslaitos on ehtinyt maksaa korvausta vahingoittuneelle.

98 §. *Korvausten maksamisen etusijajärjestys.* Pykälä on uusi ja siinä säädettäisiin korvausten maksamisen etusijajärjestyksestä vastaavalla tavalla kuin työtaturma- ja ammattitautilain 145 §:ssä. Lähtökohtaisesti korvaus maksetaan sille, jolle se on myönnetty, jollei laissa toisin säädetä. Korvauksen maksamisen etusijajärjestyksellä tarkoitetaan sitä, missä järjestyksessä maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen olisi maksettava takautuva korvaus silloin, kun takautuvaan korvaukseen on lain mukaan oikeus useammalla taholla. Korvaus maksettaisiin etusijajärjestyksen mukaisesti ensin maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitokselle 112 §:n mukaisesti maksamattomina vakuutusmaksuina. Etusijajärjestysluettelon 2—9 mainitut kohdat vastaavat työtaturma- ja ammattitautilain 145 §:n 1—8 kohtia.

99 §. *Ansionmenetykskorvauksen maksun keskeyttäminen vankeusrangaistuksen ajalta.* Pykälän mukaan ansionmenetykskorvauksen maksamiseen ja maksamisen keskeyttämiseen vankeusrangaistuksen ajalta sovellettaisiin, mitä työtaturma- ja ammattitautilain 144 §:ssä säädetään. Pykälän 1 momentin mukaan ansionmenetykskorvauksen maksaminen vankeusrangaistusta suorittavalle keskeytettäisiin, kun rangaistuksen suorittaminen on kestänyt yli kuukauden. Nykyisin korvauksensaajalle ei ilman erityistä syytä makseta päivärahaa, tapaturmaeläkettä, niihin liittyviä lisä- eikä perhe-eläkettä siltä ajalta, jonka vapausrangaistuksen suorittaminen, vapausrangaistuksen vähennyksenä huomioon otettu tutkintavankeudessa olo kestää kolmea kuukautta kauemmin. Työtaturma- ja ammattitautilain 144 §:n säännöksillä on tarkoitus selkeyttää korvauksen maksamisen keskeyt-

tämisen perusteita. Ansionmenetyskorvauksen maksamisen keskeyttäminen on perusteltua, koska ansionmenetys vankeusaikana ei pääsääntöisesti aiheudu tämän lain nojalla korvattavasta vahinkotapahtumasta. Vankeusrangaistuksella tarkoitettaisiin tuomioistuimen määräämää vankeusrangaistusta rikoksesta, johon henkilön on todettu syyllistyneen. Valvottu koevapaus, pidätys, tutkintavankeus, tai yhdyskuntapalvelu ei ole tällainen vankeusrangaistus.

Vankeuslain (767/2005) 8 luvun 6 ja 7 §:n mukaisesti vangille voidaan antaa lupa tehdä työtä vankilan ulkopuolella tai tehdä omaan lukuunsa vankilassa sellaista hyväksyttävää työtä, joka soveltuu vankilassa tehtäväksi. Niissä tilanteissa, joissa vangilla olisi mahdollisuus tällä tavoin työskennellä, mutta hänelle sattunut työtapaturma estää tai vähentää hänen mahdollisuuksiaan tähän työhön, ansiomenetys-korvauksen maksamista voitaisiin jatkaa. Korvauksen maksamisen jatkaminen edellyttäisi hakemusta. Käytännössä tällainen tilanne olisi todennäköisesti useimmiten sellainen, jossa korvauksensaaja on jo vankeuden alkaessa osaeläkkeellä ja osa-aikaisesti työssä. Täysin työkyvyttömän ja täyttä tapaturmaeläkettä saavan ei voitane olettaa voivan työskennellä myöskään vankilassa ollessa. Tapaturmaeläkkeen keskeyttämisellä on myös vaikutusta työeläkkeen maksamiseen. Kun tapaturmaeläke katkaistaisiin vankilasaoloajalta yhden kuukauden jälkeen, niin työntekijän eläkelain 92 ja 94 §:n nojalla työeläkkeensaajalle maksettaisiin työeläke vähentämättä siitä tapaturmaeläkettä, jos keskeytys jatkuisi yli neljä kuukautta.

Työtapaturma- ja ammattitautilain 144 §:n 2 momentin mukaan keskeytettyä ansionmenetyskorvausta alettaisiin maksaa uudelleen, kun rangaistuksen suorittaminen on päättynyt, käytännössä siis silloin, kun korvauksensaaja pääsee koevapauteen tai ehdonlaiseen. Korvauksen maksamisen jatkamista olisi haettava ja maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen tulisi tiedottaa tästä siinä yhteydessä, kun se antaa päätöksen korvauksen maksamisen keskeyttämisestä.

Työtapaturma- ja ammattitautilain 144 §:n 2 momentin mukaan ansiomenetyskorvausta voitaisiin keskeytyksestä huolimatta maksaa hakemuksesta vahingoittuneen aviopuolisol-

le, työtapaturma- ja ammattitautilain 100 §:n 2 momentin mukaisesti perhe-eläkkeeseen oikeutetulle avopuolisolle tai alaikäiselle lapselle heidän elatuksensa turvaamiseksi. Edellytyksenä on, että korvauksensaaja on ennen vankilaan joutumistaan elättänyt heitä.

17 luku **Velvoitteiden laiminlyönnin vaikutus korvausasian käsittelyyn**

100 §. *Korvausasian käsittelyn ja maksamisen keskeyttäminen sekä asian ratkaiseminen.* Pykälän 1 momentin mukaan, jos vahingoittunut tai hänen edunsaajansa laiminlyö 88 §:ssä säädetyn tietojen antamisvelvollisuuden tai vahingoittunut laiminlyö 90 §:ssä säädetyn velvollisuutensa mennä tutkimuksiin korvausasian selvittämiseksi taikka 91 §:ssä säädetyn velvollisuutensa ottaa vastaan sairaanhoitoa, maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksella olisi oikeus keskeyttää korvausasian käsittely siihen saakka, kunnes vahingoittunut tai edunsaaja täyttää velvoitteensa. Kun vahingoittuneelta esimerkiksi pyydetään tietoja, tietojen toimittamiselle tulisi asettaa kohtuullinen määräaika. Vahingoittuneelle tulisi myös ilmoittaa, että asian käsittely keskeytetään siihen saakka, kunnes tiedot toimitetaan ja oikeus korvaukseen ratkaistaan päätöksellä käytettävissä olevien tietojen perusteella, jos hän ei toimita pyydettyjä tietoja. Jos näin on toimittu, vahingoittuneen kuuleminen erikseen ennen päätöksen antoa on tarpeetonta. Sama periaate koskisi myös 90 ja 91 §:n laiminlyöntitilanteita. Näissä tilanteissa saattaa olla, että maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitos ei erikseen ole yhteydessä vahingoittuneeseen, jolloin kuuleminen ennen asian ratkaisua on tarpeen. Tällöin kerrottaisiin, miksi käsittely on keskeytetty, ja keskeytyksen jatkumisesta siihen saakka, kunnes velvoite täytetään. Vahingoittuneelle varattaisiin mahdollisuus vielä täyttää velvollisuus kohtuullisessa määräajassa. Vahingoittuneelle olisi kerrottava, että jos hän ei täytä velvollisuutta määräajassa, oikeus korvaukseen ratkaistaisiin käytettävissä olevien selvitysten perusteella päätöksellä.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin korvauksen maksun väliaikaisesta keskeyttämisestä.

tä tilanteessa, jossa korvausta saava laiminlyö 92 §:ssä säädetyn ilmoitusvelvollisuutensa tai muutoin on ilmeistä, että edellytykset myönnetyn korvauksen maksun jatkamiselle eivät enää täyty. Korvauksen maksaminen voidaan keskeyttää paitsi 95 §:ssä myös esimerkiksi 90 ja 91 §:ssä säädetyn velvoitteen laiminlyönnin johdosta, jos on ilmeistä, että edellytykset myönnetyn korvauksen maksamisen jatkamiselle eivät enää täyty. Säännöksen tarkoituksena on välttyä tarpeettomilta korvausten takaisinperinnöiltä. Maksamisen keskeyttämisestä olisi välittömästi ilmoitettava vahingoittuneelle tai hänen edunsaajalleen. Ennen asian ratkaisemista vahingoittuneelle on varattava tilaisuus tulla kuulluksi määräajassa. Vahingoittuneelle on tässä yhteydessä ilmoitettava keskeytyksen syy sekä kerrottava, että oikeus korvaukseen ratkaistaan käytettävissä olevien selvitysten perusteella päätöksellä, jos vahingoittunut ei määräajassa vastaa kuulemista koskevaan tiedusteluun.

Pykälän 3 momentin mukaan, jos korvausasian käsittely tai korvauksen maksaminen on edellä 1 tai 2 momentin tilanteissa keskeytetty, maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitos ratkaisisi oikeuden korvaukseen käytettävissä olevien selvitysten perusteella. Päätös olisi annettava viivytyksettä eikä 84 §:n 1 kohdan mukainen 30 päivän aika tulisi näin sovellettavaksi. Jos vahingoittunut valittaa päätöksestä, maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksella on aina mahdollisuus itseoikaisuun. Vahingoittunut voi myös milloin tahansa saattaa asian uudelleen käsittelyyn toimittamalla uuden selvityksen maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitokselle. Tällöin maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitos ratkaisisi asian antamalla siitä uuden päätöksen. Muodollista tutkimatta jättämispäätöstä ei voitaisi antaa 1 ja 2 momentin tarkoittamissa tilanteissa, vaan maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen olisi näissä tapauksissa aina tehtävä asiaratkaisu. Ehdotettua pykälää vastaava säännös on työtapaturma- ja ammattitautilain 148 §:ssä.

101 §. Ammatillisen kuntoutuksen keskeytyminen. Pykälässä säädettäisiin ammatillisen kuntoutuksen keskeytymisen vaikutuksesta kuntoutusrahan maksamiseen. Asiasta säädetään vastaavansisältöisesti voimassa olevan

kuntoutuslain 9 §:ssä, jota sovelletaan nykyisin maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 9 §:n 1 momentin nojalla. Jos kuntoutus keskeytyisi, kuntoutustarpeen ja mahdollisuuksien selvittäminen keskeytyisi taikka kuntoutuksen alkaminen viivästyisi vahingoittuneesta riippuvasta syystä, joka ei ole korvattavan vamman tai sairauden seurasta, keskeytymisen tai viivästyminen ajalta ei pykälän mukaan maksettaisi kuntoutusrahaa. Säännöksen tarkoituksena on edistää vahingoittuneen kuntoutumista ja paluuta työelämään. Kuntoutusraha on 59 §:n 2 momentin mukaisesti täysimääräisen päivärahan tai tapaturmaeläkkeen suuruinen työkyvyn heikentymisestä riippumatta. Säännös tarkoittaisi, että vahingoittuneelle ei maksettaisi keskeytymisen tai viivästyminen ajalta täysimääräistä kuntoutusrahaa, vaan ansionmenetykskorvausta maksettaisiin tältä ajalta työkyvyn heikentymisen perusteella siten kuin tässä laissa siitä erikseen säädetään. Kysymyksessä olisi 95 §:n 1 momentissa tarkoitettu korvauksen tarkistaminen olosuhdemuutoksen johdosta. Tieto kuntoutuksen keskeytymisestä voi tulla maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitokselle esimerkiksi kuntoutuslaitoksesta. Ehdotetun lain 92 §:n nojalla kuntoutuskorvausta saavan vahingoittuneen on myös itse ilmoitettava kuntoutuksen keskeytymisestä tai olennaisesta viivästyisestä. Päätös annettaisiin siten kuin päätöksen antamisesta 84 §:n 1 kohdassa olevan viittaus säännöksen mukaan työtapaturma- ja ammattitautilain 124 §:ssä säädettäisiin. Ehdotettava pykälää vastaava säännös on työtapaturma ja ammattitautilain 149 §:ssä.

102 §. Takautuvan korvauksen maksaminen keskeyttämisen jälkeen. Pykälässä säädettäisiin siitä miten pitkältä ajalta korvausta voitaisiin takautuvasti maksaa, jos 100 §:n 3 momentin nojalla keskeytettyä korvausasian käsittelyä jatkettaisiin tai keskeytettyä korvausta ryhdyttäisiin uudelleen maksamaan. Säännöksen mukaan korvausta ei ilman erityistä syytä voitaisi maksaa vuotta pidemmältä ajalta takautuvasti. Erityisellä syyllä tarkoitettaisiin esimerkiksi tosiasiallista estettä velvollisuuden täyttämiseen kuten sitä, että vahingoittunut ei vakavan sairauden vuoksi pystynyt täyttämään hänelle säädettyä velvollisuutta. Voimassa olevassa laissa asi-

asta säädetään tapaturmavakuutuslain 50 §:n 2 momentissa, jota nykyisin sovelletaan maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 9 §:n 1 momentin nojalla. Ehdotettavaa pykälää vastaava säännös on työtapaturma ja ammattitautilain 150 §:ssä.

103 §. Sairaanhoidon koskevan velvoitteen laiminlyönnin vaikutus korvaukseen. Jos vamma tai sairaus olennaisesti pitkittyy tai se on olennaisesti pahentunut vahingoittuneen 91 §:ssä tarkoitetun velvollisuuden laiminlyönnin johdosta, korvausta ei makseta siltä osin kuin se aiheutuu mainitusta syystä. Lain 91 §:ssä säädettäisiin vahingoittuneen velvollisuudesta ottaa vastaan lääkärin määräämää korvattavan vamman tai sairauden vuoksi tarpeellista lääketieteellisesti hyväksyttyä ja hyvään hoito- ja toimintakäytäntöön perustuvaa sairaanhoidon, joka todennäköisesti parantaisi hänen työ- ja toimintakykyään. Konservatiivinen hoito on joissakin vammoissa tai sairauksissa hoitosuositusten mukaista hoitoa varsinkin hoidon alkuvaiheessa. Säännös tulisi sovellettavaksi esimerkiksi tilanteissa, jossa vahingoittuneen kieltäytyminen hoidosta merkittäisi työkyvyttömyysajan pitkittymistä kuukausilla. Ehdotettavaa pykälää vastaava säännös on työtapaturma ja ammattitautilain 151 §:ssä.

104 §. Viivästyskorotus. Pykälässä säädettäisiin viivästyskorotuksen maksamisesta. Nykyinen termi korvauksen korotus on muutettu viivästyskorotukseksi. Voimassa olevassa laissa asiasta säädetään tapaturmavakuutuslain 60 a §:ssä, jota sovelletaan maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 9 §:n 1 momentin nojalla. Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen velvollisuus viivästyskorotuksen maksamiseen edellyttäisi, että päätöksen antaminen tai korvauksen maksaminen määräajassa on laiminlyöty. Viivästyskorotusta tulisi näin maksaa myös viivästyneelle viivästyskorotukselle, koska korotuksessa on kysymys tämän lain mukaisesta korvauksesta. Velvollisuus viivästyskorotuksen maksamiseen ei kuitenkaan koskisi vakuutus- ja eläkelaitosten yhteensovittamiseen eikä takautumisoikeuteen perustuvia suorituksia.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin tarkemmin korotuksen laskemisesta ja 3 momentissa takautuvasta maksamisesta sekä

niin sanotun ylivoimaisen esteen tilanteesta. Pykälän 4 momentissa säädettäisiin euromääräisestä rajasta, jonka alittavaa korotusta ei maksettaisi. Määrä tarkistettaisiin vuosittain työntekijän eläkelain 96 §:ssä tarkoitetulla palkkakertoimella. Säännökset vastaisivat voimassa olevaa lakia. Pykälää vastaava säännös on työtapaturma ja ammattitautilain 152 §:ssä.

V Osa **Vakuuttaminen ja vakuutusmaksu**

18 luku **Vakuuttaminen ja vakuutusmaksun määräytyminen**

105 §. Vakuutusmaksuvelvollisuus. Pykälän 1 momentissa todettaisiin nykyistä maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 17 §:n 1 momenttia vastaavasti, että tämän lain mukaisen turvan kustantamiseksi maatalousyrittäjän ja apurahansaajan, jolla on tämän lain mukainen vakuutus, olisi maksettava sanotun vakuutuksen ajalta vakuutusmaksu. Lain 5 §:ssä olisivat säännökset siitä, että maatalousyrittäjälle tai apurahansaajalle, jolle vahvistetaan maatalousyrittäjän eläkelain 10 §:n tai 10 a §:n mukainen vakuutus, vahvistettaisiin samalle ajalle ja samasta maatalousyrittäjätöistä tai apurahansaajan työstä myös tämän lain mukainen vakuutus.

Pykälän 2 momentissa todettaisiin vakuutetun vastaavan henkilökohtaisesti tässä laissa tarkoitetusta vakuutusmaksusta. Tämän lain mukaiseen vakuutusmaksuun sovellettaisiin myös, mitä maatalousyrittäjän eläkelain 26 §:n 2 ja 3 momentissa säädetään vakuutusmaksuista vastaavista tahoista. Mainitun säännöksen mukaan maatalousyrittäjän eläkelain 3 §:n 1 momentin 1—3 tai 6 kohdassa tarkoitettu maatalousyrittäjä vastaisi samassa yrityksessä vakuutetun avio- tai avopuolisonsa ja perheenjäsenensä tämän lain mukaisista pakollisen vakuutuksen vakuutusmaksusta

kuin omasta velastaan. Edellä tarkoitettua vastuuta ei kuitenkaan ole sellaisella maatalousyrittäjän eläkelain 3 §:n 1 momentin 1—3 kohdassa tarkoitettulla maatalousyrittäjällä, joka ei harjoita maatalousyrittäjätoimintaa omistus- tai vuokraoikeuden perusteella hallitsemassaan yrityksessä. Jos tämän lain mukaista maatalousyrittäjätoimintaa harjoitettaisiin yhtymänä, avoimena yhtiönä, kommandiitti-yhtiönä, osakeyhtiönä tai osuuskuntana, myös se vastaisi tähän toimintaan perustuvista osakkaitensa tämän lain mukaisista pakollisen vakuutuksen vakuutusmaksuistaan niin kuin omasta velastaan. Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitokseen sovellettaisiin, mitä maatalousyrittäjän eläkelain 26 §:n 4 momentissa säädetään velvollisuudesta antaa edellä tarkoitettuun vastuuseen vaikuttavat tiedot. Pykälän 2 momentti vastaa asiiasällöltään nykyisessä maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 18 §:n 1 momentissa olevaa viittausta maatalousyrittäjän eläkelain 26 §:ään.

106 §. *Maatalousyrittäjän ja apurahansaajan työajan vakuutuksen vakuutusmaksu.* Pykälässä säädettäisiin maatalousyrittäjän ja apurahansaajan työajan vakuutusmaksun määräytymisestä. Nykyisin maatalousyrittäjän työajan vakuutusmaksu on määräytynyt siten, että vakuutusmaksu on muodostunut kaikille samansuuruisesta pohjaosasta ja maatalousyrittäjän eläkelain mukaisen työtulon perusteella määräytyvästä ansio-osasta. Pohjaosalla katetaan vakuutettujen osuus työajan tapaturmavakuutuksen hoitokuluista ja ansio-osalla katetaan vakuutettujen osuus työajan tapaturmavakuutuksen riskimienosta. Pohja- ja ansio-osan suuruus on määrätty perusteissa vuositasolla. Kokonaisuutena vakuutusmaksu mitoitetaan vakuutettujen kustannusosuuden mukaiseksi. Vakuutusmaksutaso määritellään aina tilivuotta edeltävänä syksynä ja lopullinen vakuutettujen kustannusosuus saadaan selville vasta tilivuoden jälkeen, joten vakuutusmaksu on aina arvio tulevasta kustannusosuudesta. Täten vakuutusmaksutulon ja vakuutettujen kustannusosuuden välille syntyy erotus, joka nykyisten sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamien perusteiden mukaan kerätään työajan tapaturmavakuutuksen korvausvastuuseen sisältyvään tasoitusvastuuseen. Tasoitusvastuulle

on perusteissa säädetty maksimi- ja minimirajat, joiden ylittyessä vakuutusmaksua tulee alentaa tai vastaavasti korottaa. Nykyisessä maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 17 §:n 2 momentissa on todettu, että apurahansaajan vakuutusmaksu on 0,5 kertaa maatalousyrittäjän täysimääräisen vakuutusmaksun suuruinen. Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 21 §:n 2 momentissa on todettu, että vapaaehtoisen työajan vakuutuksen vakuutusmaksu on maatalousyrittäjälle maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 17 §:n 2—5 momentissa tarkoitettulla tavalla määräytyvä maksu 1,2-kertaisena.

Täysimääräisestä vakuutusmaksusta on myönnetty maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 17 §:n 3 momentin perusteella maatalousyrittäjälle 10 % alennus jokaiselta vuodelta, jona ei ole korvattu työvahinkoja, kuitenkin enintään viideltä vuodelta. Näin lasketusta vakuutusmaksusta maatalousyrittäjä on saanut lisäksi työterveyshuoltoon kuulumisen perusteella 20 %:n suuruinen vakuutusmaksualennuksen maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 17 §:n 4—6 momentissa säädettyin edellytyksin.

Vakuutusmaksualennusjärjestelmästä, joka perustuu siihen, ettei maatalousyrittäjälle ole sattunut korvattuja työvahinkoja, ehdotetaan luovuttavaksi. Vakuutusmaksualennusjärjestelmästä luovuttaisiin, koska täyskustannusvastaavuusperiaatteen tehokas toteuttaminen edellyttää, että kaikki vahinkotapahtumat ilmoitetaan ja että vahingoittunut myötävaikuttaa vahinkotapahtumien selvittämiseen. Uusien vireille tulosäännösten sekä vahinkotapahtuman ilmoittamisvelvollisuutta koskevien säännösten myötä maatalousyrittäjä ei voisi enää itse harkita, hakeeko hän korvausta vahinkotapahtumasta. Vakuutusmaksualennusjärjestelmä voi johtaa siihen, ettei vahinkotapahtumasta haluta ilmoittaa, mikä ei puolestaan sovi yhteen täyskustannusvastaavuusperiaatteen ja tapaturmavakuutusjärjestelmän ensisijaisuutta koskevan periaatteen kanssa. Nykyisin noin 74 %:lla maatalousyrittäjistä on 50 %:n alennus täysimääräisestä vakuutusmaksusta. Täysimääräistä vakuutusmaksua maksavat esimerkiksi nuoret aloittavat maatalousyrittäjät, jotka eivät ole vielä ehtineet kartuttaa vakuutusmaksualennusta.

Vakuutusmaksualennusjärjestelmän poistuessa maatalousyrittäjien täysimääräisen vakuutusmaksun määräytymiseen vaikuttavat seikat muuttuvat nykyisestä, koska vakuuteilta kerättävää vakuutusmaksuosuutta kerättäessä ei ole tarpeen enää ottaa huomioon täysimääräisestä vakuutusmaksusta myönnettäviä alennuksia vakuutusmaksualennusjärjestelmän perusteella. Pykälän 1 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että sosiaali- ja terveysministeriö vahvistaisi hakemuksesta maatalousyrittäjän ja apurahansaajan työajan vakuutusmaksujen laskuperusteet. Maksun suuruus tulisi kuten nykyisinkin määrätä siten, että se vastaa maatalousyrittäjien ja apurahansaajien 148 §:n 3 momentissa säädettyä vakuutusmaksuosuutta.

Maksun määrittämiseen liittyvät yksityiskohtaisemmat seikat määrättäisiin kaikilta osin sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamissa perusteissa. Nykyisin apurahansaajan vakuutusmaksu on ollut 0,5-kertainen maatalousyrittäjän täysimääräiseen vakuutusmaksuun nähden johtuen siitä, että apurahansaajan työssä tapaturmariskin on arvioitu olevan alempi kuin maatalousyrittäjätöössä. Vakuutusmaksun perusteita apurahansaajille määrättäessä on tarkoitus kuten nykyisinkin ottaa apurahansaajien osalta huomioon apurahansaajan työhön liittyvä alhaisempi tapaturmariski maatalousyrittäjätööhön verrattuna. Tätä eri asiakasryhmien välistä vahinkoriskien suhdetta on seurattava säännöllisesti, jonka vuoksi kertoimen tarkka määrä on tarkoituksenmukaista määrittää sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamissa perusteissa.

Aiemmin laissa säädetty kerroin, joka kiinnitti vapaaehtoisesti työajan tapaturmavakuutuksen ottaneen maatalousyrittäjän vakuutusmaksun 1,2 kertaiseksi pakollisesti vakuutettuun maatalousyrittäjään verrattuna, esitetään myös jatkossa säädettäväksi perusteissa. Maatalousyrittäjät ovat vuodesta 1997 lähtien itse kustantaneet vapaaehtoisien työtapaturmavakuutuksen lisäturvaosuuden valtion osallistumatta enää näihin kustannuksiin. Vakuutuksen vapaaehtoisesti ottaneen maatalousyrittäjän vakuutusmaksu on ollut tästä syystä kaksinkertainen vastaavaan pakollisen vakuutuksen vakuutusmaksuun verrattuna vuosina 1997—2003. Vuoden 2004 alusta kerroin pudotettiin kahdesta 1,2:een, koska

tilastoaineisto osoitti vapaaehtoisesti vakuutettujen vahinkoriskin olleen olennaisesti alhaisempi kuin pakollisesti vakuutetuilla. Tätäkin vahinkoriskien suhdetta on myös jatkossa tarkasteltava säännöllisesti, jonka vuoksi kertoimen tarkka määrä on tarkoituksenmukaista määrittää sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamissa perusteissa.

Pykälän 2 momentissa todettaisiin, että maatalousyrittäjän eläkelain mukaisesti vakuutetun työajan vakuutuksen vakuutusmaksua alennettaisiin sosiaali- ja terveysministeriön 1 momentissa tarkoitetuissa perusteissa vahvistetulla määrällä, jos maatalousyrittäjä olisi vakuutusmaksun kohdentumisvuotta edeltävän lokakuun 1 päivänä kuulunut työterveyshuoltolaissa tarkoitetun työterveyshuollon piiriin. Alennus on nykyisen maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 17 §:n 4 momentin mukaan laskettu vakuutusmaksualennusjärjestelmän perusteella alennetusta vakuutusmaksusta. Vakuutusmaksualennusjärjestelmän poistuessa edellä tarkoitus alennus myönnettäisiin jatkossa täysimääräisestä vakuutusmaksusta. Vakuutusmaksun perusteissa määrättäisiin tarkemmin, millä määrällä vakuutusmaksua alennettaisiin maatalousyrittäjän 2 momentissa säädettävällä perusteella. Tarkoitus on, että alennus säilyisi kannustavuudeltaan samantasoisena kuin nykyisessä laissa.

107 §. Maatalousyrittäjän pakkovakuuttaminen ja työajan vakuutusmaksun korotus. Pykälä vastaa sisällöltään nykyistä maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 18 §:n 1 momenttia, jossa viitataan maatalousyrittäjän eläkelain 12 §:n 3 ja 4 momenttiin sekä 24 §:ään. Pykälän 2 momentissa todettaisiin, että 1 momentissa tarkoitettuun vakuutusmaksun korotukseen sovellettaisiin, mitä tässä luvussa säädetään vakuutusmaksusta.

108 §. Apurahansaajan pakkovakuuttaminen. Pykälä vastaa sisällöltään nykyistä maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 18 §:n 1 momenttia, jossa viitataan maatalousyrittäjän eläkelain 12 a §:n 3 momenttiin.

109 §. Vapaa-ajan vakuutuksen vakuutusmaksu. Sosiaali- ja terveysministeriö vahvistaisi kuten nykyisinkin vapaaehtoisien vakuutusmaksun laskuperusteet. Pykälä vastaa nykyisen maatalousyrittäjien tapaturmavakuu-

tuslain 21 §:n 5 momentissa olevaa säännöstä vakuutusmaksun vahvistamisesta.

19 luku **Vakuutusmaksun perintä, vanhentuminen ja maksamattomien vakuutusmaksujen vähentäminen etuuksista**

110 §. Vakuutusmaksun periminen. Pykälän 1 momentin ensimmäisessä virkkeessä todettaisiin nykyistä maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 18 §:n 1 momentin viimeistä virkettä vastaavasti, että tämän lain mukaiseen pakolliseen vakuutukseen perustuva vakuutusmaksu perittäisiin maatalousyrittäjän eläkelain mukaisen vakuutusmaksun yhteydessä. Momentin toisessa virkkeessä täsmennettäisiin nykyistä käytäntöä vastaavasti, että tällöin noudatettaisiin, mitä maatalousyrittäjän eläkelain 22 §:n 2 momentin nojalla annetussa säännöksessä säädetään vakuutusmaksun eräpäivistä. Maatalousyrittäjän eläkelain 22 §:n 2 momentin mukaan työeläkevakuutusmaksun eräpäivistä säädetään valtioneuvoston asetuksella. Eräpäivistä säädetään valtioneuvoston asetuksessa maatalousyrittäjän eläkelain täytäntöönpanosta (1407/2006) ja sen 2 §:ssä.

Pykälän 2 momentissa todettaisiin nimenomaisesti, että maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitos voisi vakuutusehdoilla määrittää vapaaehtoisten vakuutusten eräpäivät toisin kuin 1 momentissa säädetään.

Nykyisinkin vapaaehtoisten vakuutusten vakuutusehdoilla on poikettu 1 momentissa tarkoitetuista eräpäivistä.

Pykälän 3 momentissa olisivat vakuutusmaksun perinnän osalta vastaavat viittaukset maatalousyrittäjän eläkelain 25 ja 27—29 §:ään kuin nykyisessä maatalousyrittäjän tapaturmavakuutuslain 18 §:n 1 momentissa.

111 §. Aiheettomasti maksetun vakuutusmaksun palautuksen vanhentuminen. Pykälä vastaisi sisällöltään nykyistä maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 18 §:n 1 momenttia, jossa viitataan maatalousyrittäjän eläkelain 30 §:ään.

112 §. Maksamatta jääneiden vakuutusmaksujen vähentäminen korvauksesta. Pykälän 1 momentissa todettaisiin nykyistä maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 18 §:n 2 momentissa olevaa säännöstä ja nykyistä

soveltamiskäytäntöä vastaavasti, että korvauksesta voitaisiin vähentää tämän lain mukaiset pakolliset vakuutusmaksut korotuksineen ja viivästyskorkoineen sekä myös maatalousyrittäjän eläkelain mukaiset työeläkevakuutusmaksut korotuksineen ja viivästyskorkoineen sekä myös maatalousyrittäjän eläkelain mukaiset ryhmähenkivakuutusmaksut viivästyskorkoineen.

Pykälän 2 momentissa todettaisiin, ettei korvauserästä saisi korvauksensaajan suostumuksetta vähentää enempää kuin kolmanneksen siitä korvauserän osasta, joka jää jäljelle sen jälkeen kuin korvauserästä on pidätetty ennakko tai lähdevero. Vähennys kohdistettaisiin aina kulloinkin vanhimpaan perimiskelpoiseen ja vielä maksamatta olevaan vakuutusmaksuun. Säännös vastaa pääosin asiasisällöltään nykyisessä maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 18 §:n 2 momentissa olevaa viittausta maatalousyrittäjän eläkelain 97 §:ään.

Pykälän 3 momentissa todettaisiin tietyt etuudet, joista maksamattomia vakuutusmaksuja ei saisi vähentää. Kyseessä olisivat 175 §:ssä tarkoitetut etuudet, joita ei saa ulosmitata. Lisäksi säännöksessä todettaisiin nimenomaisesti, ettei korvauksista voitaisi vähentää sellaisia vakuutusmaksuja, joita vahingoittuneelta peritään 105 §:n 2 momentissa tarkoitettuna toissijaisen vakuutusmaksuvastuun perusteella.

113 §. Maksamatta jääneiden vakuutusmaksujen vähentäminen työeläkkeestä. Pykälässä todettaisiin, että maatalousyrittäjän eläkelain 97 §:ssä tarkoitetun eläkkeensaajan eläkkeestä voitaisiin vähentää pakollisen vakuutuksen vakuutusmaksut korotuksineen ja viivästyskorkoineen noudattaen, mitä mainitussa pykälässä säädetään. Vähennysoikeus ei koskisi sellaisia vakuutusmaksuja, joita vahingoittuneelta peritään toissijaisen vakuutusmaksuvastuun perusteella.

VI Osa **Vapaaehtoiset vakuutukset**

20 luku **Yleiset säännökset**

114 §. Vapaaehtoiset työajan ja vapaaajan vakuutukset. Pykälän 1 momentissa todettaisiin, että tämän lain mukaisia vakuutuksia olisivat työajan vapaaehtoinen työtapa-

turma- ja ammattitautivakuutus sekä vapaa-ajan vapaaehtoinen tapaturmavakuutus. Nykyisin vapaaehtoisesta työajan vakuutuksesta säädetään maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 21 §:n 1 momentissa ja vapaaehtoisesta vapaa-ajan vakuutuksesta 21 §:n 5momentissa.

Pykälän 2 momentissa todettaisiin, että vapaaehtoiseen vakuutukseen sovellettaisiin tämän lain pakollista vakuutusta koskevia säännöksiä, jollei tässä laissa toisin säädettäisi.

Pykälän 3 momentissa todettaisiin, ettei maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitos voisi laajentaa vapaaehtoisesta vakuutuksesta turvaa vakuutusehdoilla. Turvaa olisi vakuutusehdoilla mahdollista rajata koskemaan vain harrasteliikunnassa sattuvia tapaturmia, rajata harrastelajeja vakuutuksen ulkopuolelle tai tehdä rajoituksia vakuutettavaan henkilökuntaan. Urheilulla ei tarkoitettaisi sellaista ammattimaista urheilua, joka vakuutetaan urheilijan tapaturma- ja eläketurvasta annetussa laissa (276/2009). Pykälän 3 momentti vastaa sisällöltään työtaturma- ja ammattitautilain 187 §:n 3 momenttia.

115 §. Vakuutuksen myöntäminen ja alkaminen. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin vakuutuksen myöntämispakosta. Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen olisi myönnettävä siltä haettu tämän lain 114 §:n mukainen vapaaehtoinen työajan ja vapaa-ajan vakuutus, jos tämän lain mukaiset vakuuttamisen edellytykset täyttyisivät. Pykälä vastaisi työtaturma- ja ammattitautilain 157 §:n 1 momentissa olevaa säännöstä, jonka mukaan vakuutusyhtiön on myönnettävä siltä haettu tämän lain mukainen vakuutus. Pykälän 1 momentin toisessa virkkeessä olisi myös poikkeussäännös vakuutuksen myöntämispakosta. Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitos voisi olla myöntämättä pykälässä tarkoitettua vapaaehtoista vakuutusta maatalousyrittäjälle tai apurahansaajalle, jolta maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksella olisi erääntyneitä riidattomia saatavia. Vastaava säännös on työtaturma- ja ammattitautilain 191 §:n 2 momentissa.

Pykälän 2 momentissa todettaisiin nykyistä maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 21 §:n säännöstä vastaavasti, ettei vakuutus voisi alkaa takautuvasti. Vakuutus alkaisi ai-

kaisintaan sitä seuraavasta päivästä, jona maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitos olisi vastaanottanut hakemuksen.

Pykälän 3 momentissa todettaisiin, että vakuutusehdoissa voitaisiin määrätä seikoista, jotka merkitään vakuutetun ja maatalousyrittäjän tekemään vakuutussopimukseen sekä työajan ja vapaa-ajan vakuutuksen vakuutuskaudesta, vakuutuksen voimassaolon jatkumisesta vakuutuskausittain sekä ehtojen voimaantuloajankohdasta. Edellä mainituista asioissa määrätään myös nykyisin työajan ja vapaa-ajan vakuutusten vakuutusehdoissa.

21 luku Työajan vakuutus

116 §. Maatalousyrittäjän vapaaehtoinen työajan vakuutus. Pykälän 1 ja 2 momentissa olisivat säännökset siitä, kenelle vapaaehtoinen työajan vakuutus myönnetään. Säännökset vastaavat asiasisällöltään nykyistä maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 21 §:n 1 momenttia ja noudatettua soveltamiskäytäntöä. Vakuutus voitaisiin myöntää tämän lain 2 §:ssä tarkoitettulle maatalousyrittäjälle, jota ei kyseisen maatalousyrittäjätöön osalta vakuuteta 5 §:n mukaisella pakollisella vakuutuksella, mutta joka täyttää tämän lain mukaiset vakuuttamisen edellytykset. Pykälän 2 momentin 1 kohdan mukaan oikeus saada vapaaehtoinen työajan vakuutus olisi 2 §:ssä tarkoitettulla maatalousyrittäjällä, jonka vuosityöansio olisi alle maatalousyrittäjän eläkelain 7 §:n 4 kohdassa tarkoitettua rajamäärän eli vuosityöansio olisi alle 3 729,15 euroa vuodessa (vuoden 2014 taso), mutta kuitenkin vähintään puolet edellä mainitusta rajamäärästä eli vähintään 1 864,58 euroa vuodessa vuoden 2014 tasossa. Tätä pienempää vuosityöansiota ei ole nykyisessä soveltamiskäytännössä pidetty ansiotarkoituksessa tehtynä työnä. Maatalousyrittäjän eläkelain 7 §:n 4 kohdan mukaista rajamäärä tarkistetaan vuosittain työntekijän eläkelain 96 §:ssä tarkoitettulla palkkakertoimella ja koska pykälän 2 momentin 1 kohdassa säädetty rajamäärä olisi vähintään puolet edellä tarkoitettua rajamäärästä, myös se nousisi vuosittain palkkakertoimen mukaisesti.

Vakuutus voitaisiin myöntää tämän lain 2 §:ssä tarkoitettulle maatalousyrittäjälle, jonka viljelmä on pienempi kuin maatalousyrit-

täjän eläkelain 3 §:ssä edellytetty 5 hehtaarin viljelmä ja jonka vuosityöansio olisi vähintään pykälän 2 momentin 1 kohdassa mainitun suuruinen. Lisäksi maatalousyrittäjä voitaisiin vakuuttaa tämän lain mukaisen vahinkotapahtuman varalta, joka sattuu aikana, jolle maatalousyrittäjä ei ole velvollinen ottamaan maatalousyrittäjän eläkelain 10 §:n mukaista vakuutusta edellyttäen, että hänen vuosityöansionsa olisi tämän pykälän mukaan vakuutettavasta maatalousyrittäjätyöstä vähintään 2 momentin 1 kohdassa mainitun vuosityöansion suuruinen. Tällaisia 2 momentin 3 kohdassa tarkoitettuja maatalousyrittäjiä ovat alle 18-vuotiaat, jotka useimmiten vakuutetaan perheenjäseninä tehdystä työstä, työkyvyttömyyseläkkeellä olevat, jotka eivät ole maatalousyrittäjän eläkelain mukaan pakollisesti vakuuttamisvelvollisia, vanhuuseläkkeellä olevat, jotka eivät ole vakuuttamisvelvollisia sekä luopumistukea saavat maatalousyrittäjät, jotka luopumisen jälkeen työskentelevät usein vähäisessä määrin metsätöissä. Lisäksi 2 momentin 3 kohdassa olevia vakuutettavia ovat henkilöt, jotka ovat aikanaan saaneet maatalousyrittäjän eläkelain mukaisesta vakuuttamisvelvollisuudesta vapautuksen ja jotka saavat kyseisen vapautuksen säilyttää maatalousyrittäjän eläkelain voimaantulon (1281/2006) 6 §:n mukaan. Edellä mainitut maatalousyrittäjät voisivat saada vapaaehtoisen työajan vakuutuksen kuten nykyisinkin, jos vuosityöansio täyttäisi pykälän 2 momentin 1 kohdassa säädetyn edellytyksen.

117 §. *Vapaaehtoisen työajan vakuutuksen vuosityöansio.* Pykälässä olisivat säännökset vapaaehtoisen työajan vakuutuksen vuosityöansion määräytymisestä. Vuosityöansiota käytettäisiin ansionmenetykskorvausten, perhe-eläkkeen ja vakuutusmaksun perusteena. Vuosityöansio vahvistettaisiin vakuutettavan maatalousyrittäjätyön osalta maatalousyrittäjän työpanosta vastaavan vuotuisen tuloisuuden suuruiseksi noudattaen maatalousyrittäjän eläkelain 14—21 §:ssä säädettyjä periaatteita. Kuten nykyisinkin, vapaaehtoisen työajan vakuutuksessa otetaan vuosityöansiona huomioon vain vapaaehtoisella työajan vakuutuksella vakuutetusta maatalousyrittäjätyöstä vahvistettu vuosityöansio vahinkotapahtumahetkellä. Jos maatalousyrittäjällä olisi se-

kä 5 §:n mukaan vakuutettua maatalousyrittäjätyötä, että 116 §:n mukaisella vakuutuksella vakuutettua maatalousyrittäjätyötä, vuosityöansio määräytyisi sen perusteella, kummassa työssä vahinkotapahtuma sattuu.

Pykälän 2 momentissa todettaisiin, että vapaaehtoisen työajan vakuutuksen vuosityöansioon ei sovellettaisi vuosityöansiota koskevia tämän lain 61 ja 63—66 §:ää. Täten huomioon ei otettaisi muun muassa muusta toiminnasta saatuja työansioita, eikä myöskään sovellettaisi säännöksiä päätoimisesti ammattiin opiskelevan ja koululaisen vuosityöansiota. Myöskään vähimmäisvuosityöansiosäännöstä ei sovellettaisi. Momentin toisessa virkkeessä todettaisiin vuosityöansion tarkistaminen kalenterivuositain työntekijän eläkelain 96 §:n 1 momentissa tarkoitetulla palkkakertoimella.

Vuosityöansioon sovellettaisiin lain 62 §:ää, jossa säädetään vuosityöansion määrittämisestä ammattitaudin ilmetessä vasta vanhuus- tai työkyvyttömyyseläkkeelle jäämisen jälkeen työstä, jossa altistus oli tapahtunut ennen eläkkeelle jäämistä. Tällöin vuosityöansiota määritettäessä vahinkotapahtuman sattumisajankohtana pidetään eläkkeelle jäämisen ajankohtaa tai ajankohtaa, jona tämän lain mukainen vakuutus oli viimeksi voimassa. Jos maatalousyrittäjä oli ennen vanhuus- tai työkyvyttömyyseläkkeelle jäämistä vakuutettu 116 §:n mukaisella vapaaehtoisella työajan vakuutuksella maatalousyrittäjätyöstä, jossa altistuminen oli tapahtunut, vuosityöansiota määritettäessä vahinkotapahtuman sattumisajankohtana pidettäisiin eläkkeelle jäämisen ajankohtaa ja mainittuna ajankohtana voimassa ollut vapaaehtoisen työajan vakuutuksen vuosityöansio tarkistettaisiin ammattitaudin ilmenemisvuoden indeksitasoon 2 momentissa tarkoitettulla palkkakertoimella. Huomioon ei tällöin otettaisi muita ansioita kuin 116 §:n mukaisella vakuutuksella vakuutettu toiminta. Säännöstä sovellettaisiin vain niissä tilanteissa, joissa altistuminen olisi tapahtunut ennen eläkkeelle jäämistä tehdyssä työssä. Mikäli vakuutus ei olisi ollut voimassa eläkkeelle jäämisen ajankohtana, mutta altistus olisi ennen eläkkeelle jäämistä tapahtunut aikana, jonka 116 §:n mukainen vakuutus olisi ollut voimassa, vuosityöansiota määritettäessä vahin-

kotapahtuman sattumisajankohtana pidettäisiin sitä ajankohtaa, jona 116 §:n mukainen vakuutus oli viimeksi voimassa ja kyseisenä ajankohtana voimassa olleen 116 §:n mukaisen vakuutuksen vuosityöansio tarkistettaisiin ilmenemisvuoden tasoon.

Mikäli maatalousyrittäjä olisi työskennellyt altistuksen aiheuttaneessa maatalousyrittäjätyössä siten, että altistumista olisi tapahtunut ennen ja jälkeen eläkkeelle jäämisen, eikä altistumisen voitaisi osoittaa tapahtuneen ennen eläkkeelle jäämistä tehdyssä työssä, vuosityöansio määräytyisi ilmenemisajankohdan perusteella 1 momentin mukaisesti.

Jos vanhuus- tai työkyvyttömyyseläkkeellä olevalla 116 §:n mukaisella vapaaehtoisella vakuutuksella vakuutetulla maatalousyrittäjällä ilmeni ammattitauti, jonka aiheuttanut altistus oli tapahtunut ennen eläkkeelle jäämistä hänen ollessaan vakuutettu 5 §:n mukaisella vakuutuksella, vuosityöansio määräytyisi pakollista vakuutusta koskevien säännösten mukaisesti. Tällöin vuosityöansiota määrättäessä vahinkotapahtuman sattumisajankohtana pidettäisiin eläkkeelle jäämisen ajankohtaa ja huomioon otettaisiin kaikki sinä hetkenä vakuutetulla olleet työansiot. Vuosityöansiossa huomioon otettavat ansiot tarkistettaisiin ammattitaudin ilmenemisvuoden indeksitasoon työntekijän eläkelain 96 §:ssä tarkoitetulla palkkakertoimella. Täten tilanteessa, jossa pystytään osoittamaan, että altistuminen on tapahtunut vain ennen eläkkeelle jäämistä tehdyssä maatalousyrittäjätyössä, jota koski pakollinen vakuutus altistumisen aikana, turva määräytyisi 62 §:n mukaan määräytyvän vuosityöansion perusteella, vaikka ilmenemisajankohtana maatalousyrittäjä olisi vakuutettu 116 §:n mukaisella vakuutuksella. Jos maatalousyrittäjätyö olisi vanhuus- tai työkyvyttömyyseläkkeelle jäämisen jälkeen jatkunut siten, että maatalousyrittäjä olisi eläkkeellä oloaikana tekemässään maatalousyrittäjätyössä altistunut samalle altisteelle kuin ennen eläkkeelle jäämistä, turva määräytyisi vapaaehtoista työajan vakuutusta koskevien säännösten mukaisesti ja vuosityöansio olisi 117 §:n 1 momentin mukainen eli ilmenemisajankohdan mukainen vuosityöansio.

Mikäli altistuminen olisi ennen eläkkeelle jäämistä tapahtunut työssä, jota koski pakol-

linen 5 §:n mukainen vakuutus ja vakuutus olisi päättynyt ennen eläkkeelle jäämistä, vuosityöansiota määrättäessä vahingon sattumisajankohtana pidettäisiin ajankohtaa, jona 5 §:n mukainen vakuutus oli viimeksi voimassa ja otettaisiin huomioon kaikki edellä mainittuna aikana vuosityöansiossa huomioon otettavat työansiot pakollista vakuutusta koskevien vuosityöansiosäännösten mukaisesti. Mainitut työansiot tarkistettaisiin palkkakertoimella ilmenemisvuoden tasoon.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin vuosityöansion tarkistamisesta. Jos maatalousyrittäjän työpanokseen liittyvät olosuhteet muuttuisivat, vuosityöansio tarkistettaisiin maatalousyrittäjän eläkelain 14—21 §:ssä säädettyjä periaatteita noudattaen olosuhdemuutosta vastaavasti. Työpanokseen vaikuttavia muutoksia voisivat olla esimerkiksi tuotantosuunnan muutokset, viljelmän pinta-alassa tapahtuvat muutokset, maatalousyrittäjän terveydentilassa tapahtuneet muutokset sekä muut sellaiset muutokset, jotka voidaan ottaa huomioon maatalousyrittäjän eläkelain mukaan maatalousyrittäjän eläkelain mukaista tuloa tarkistettaessa. Maatalousyrittäjällä olisi ilmoitusvelvollisuus maatalousyrittäjän tapaturmavakuutuslaitokselle vuosityöansioon vaikuttavista olosuhdemuutoksista. Vuosityöansiota ei tarkistettaisi takautuvasti.

Säännös vastaisi asiasisällöltään nykyistä maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 21 §:n 4 momenttia ja nykyisiä vakuutusehtoja vuosityöansion määrittämisestä ja tarkistamisesta.

118 §. Päiväraha. Pykälän 1 momentissa todettaisiin, miten 116 §:n mukaisen vakuutuksen päiväraha määräytyisi. Päiväraha olisi 50 §:stä poiketen 1/360 117 §:ssä tarkoitettua vuosityöansiosta. Päivärahaan ei sovellettaisi 50 §:ssä olevia säännöksiä, vaan päiväraha määräytyisi vain ja ainoastaan 117 §:n mukaisen vuosityöansion perusteella. Lain 48 §:n 4 momentin mukaan, jos ammattitauti ilmenee aikana, jolloin vahingoittunut on vanhuus- ja työkyvyttömyyseläkkeellä ja altistus on tapahtunut ennen eläkkeelle jäämistä, oikeus päivärahaan arvioidaan sen työn perusteella, jota hän viimeksi teki ennen siirtymistään eläkkeelle. Jos maatalousyrittäjä oli ennen eläkkeelle jäämistä vakuutettu 116 §:n mukaisella vapaaehtoisella työajan

vakuutuksella maatalousyrittäjätyöstä, jossa altistuminen oli tapahtunut, päiväraha määräytyisi 48 §:n 4 momentissa tarkoitettussa tilanteessa siten, että se olisi 1/360 117 §:n mukaisesta vuosityöansioista ennen eläkkeelle jäämisen ajankohtaa tai sinä ajankohtana jona vakuutus oli viimeksi voimassa. Jos altistuminen olisi tapahtunut vain pakollisesti vakuutetussa työssä ennen eläkkeelle jäämistä, turva määräytyisi 5 §:n mukaisen vakuutuksen perusteella 48 §:n 4 momenttia soveltaen. Vuosityöansio määräytyisi tällöin kaikkien työansioiden osalta 62 §:n mukaisesti eli olisi 1/360 kaikista 5 §:n mukaisen vakuutuksen vuosityöansiossa huomioon otettavista työansioista ennen eläkkeelle jäämisen ajankohtaa tai sinä ajankohtana, jona vakuutus oli viimeksi voimassa.

Pykälän 2 momentissa todettaisiin, että lain 49 §:ää sovellettaessa työkyvyn heikentymä arvioitaisiin vain vamman tai sairauden maatalousyrittäjätyölle aiheuttamien rajoitusten perusteella ja päiväraha olisi työkyvyn heikentymistä vastaava suhteellinen osa päivärahan 1 momentin mukaisesta täydestä määrästä.

Pykälän 3 momentissa todettaisiin, ettei päivärahaan sovellettaisi, mitä 51 §:ssä säädetään päivärahan vähimmäismäärästä eikä mitä 60 §:ssä säädetään päätoimisen opiskelun estymisestä.

119 §. Tapaturmaeläke. Maatalousyrittäjän oikeus tapaturmaeläkkeeseen 116 §:n mukaisen vakuutuksen perusteella määräytyisi lähtökohtaisesti tapaturmaeläkettä koskevien säännösten perusteella. Siltä osin kuin 54 §:n 2—3 momentissa säädetään työkyvyn heikentymän arvioinnista, otettaisiin huomioon maatalousyrittäjän 117 §:ssä tarkoitettu vuosityöansio. Vastaavasti kuin 54 §:n 4 momentissa on todettu maatalousyrittäjän eläkelain mukaisen työtulon osalta, toistaiseksi myönnettävä tapaturmaeläke edellyttäisi, että maatalousyrittäjän 117 §:n mukaista vuosityöansiota olisi pienennetty, jos työkyvyn arvioitaisiin heikentyneen maatalousyrittäjätyössä. Tapaturmaeläkevaiheessa — toisin kuin päiverahakaudella — edellytettäisiin siis vuosityöansiossa muutosta, jotta pysyvää ansionmenetystä voitaisiin korvata. Työkyvyn heikentymistä ei kuitenkaan arvioitaisi pelkästään vuosityöansion perusteella. Muutoin

maatalousyrittäjän työkyvyn heikentymistä arvioitaisiin 63 §:n 2 ja 3 momentissa säädettyjen seikkojen perusteella. Huomioon otettavia seikkoja maatalousyrittäjällä olisivat tilanteesta riippuen esimerkiksi yrityksen toiminnan jatkuminen, maatalousyrittäjän työtehtävien luonne ennen vahinkotapahtumaa, vahingon aiheuttamat rajoitukset työtehtävien osalta, maatalousyrittäjän työtehtävien tosiasiallinen muuttuminen vahinkotapahtuman jälkeen ja maatalousyrittäjän mahdollisuudet muuttaa työtehtäviään.

Tilapäistä työkyvyttömyyttä ei siis eläkevaiheessa arvioisi samalla tavoin kuin pitkäaikaista työkyvyn heikentymää eikä tapaturmaeläkkeen saamiseksi edellytettäisi vuosityöansion muutosta. Esimerkiksi leikkauksen jälkeinen työkyvyttömyys tai muu vielä tilapäiseksi arvioitava työkyvyn heikkeneminen korvattaisiin täydellä tapaturmaeläkkeellä kuten nykyisinkin.

Pykälän 2 momentissa todettaisiin, että tapaturmaeläke määräytyy 117 §:n mukaisen vuosityöansion perusteella. Myöskään 60 §:n säännöstä päätoimisen opiskelun estymisestä ei sovellettaisi yrittäjän tapaturmaeläkkeeseen.

120 §. Kuntoutusraha. Pykälässä todettaisiin, että 116 §:n mukaiseen vakuutukseen perustuva kuntoutusraha olisi työkyvyn heikentymisestä riippumatta 118 §:n mukaisen täysimääräisen päivärahan tai 119 §:n mukaisen eläkkeen suuruinen. Kuntoutusrahasta on säädetty lain 59 §:ssä. Mainitun lainkohdan 59 §:n 2 momentissa on säännökset kuntoutusrahan määrittämisestä tilanteessa, jossa kuntoutus ei estä vahingoittunutta tekemästä hänelle sopivaa ansiotyötä. Mainitun säännöksen mukaan kuntoutusraha määrätään tällöin 48 ja 49 §:n tai 54 ja 55 §:n mukaan. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi, että sovellettaessa mainittuja säännöksiä kuntoutusrahan osalta noudatettaisiin, mitä 118 §:n 2 momentissa säädetään 48 ja 49 §:n soveltamisesta sekä mitä 119 §:n 2 momentissa säädetään 54 ja 55 §:n soveltamisesta.

121 §. Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen oikeus irtisanoa maatalousyrittäjän vapaaehtoinen työajan vakuutus. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen oikeudesta irtisanoa maatalousyrittäjän vapaa-

ehtoinen työajan vakuutus kahdella perustella: 1) vakuutuksenottaja on jättänyt kyseistä vakuutusta koskevan vakuutusmaksunsa maksamatta tai 2) vakuutuksenottaja on antanut tahallisesti väärää tai puutteellista tietoa korvausasiassa tai vakuutusmaksun määräämistä varten ja menettelyllään pyrkinyt hankkimaan itselleen tai toiselle oikeudetonta taloudellista hyötyä. Vastaavaa irtisanomisoikeutta ei ole voimassa olevassa laissa, mutta etenkin vakuutuksen vapaaehtoisen luonteen huomioon ottaen maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen irtisanomisoikeus on perusteltu mainituissa tilanteissa, joissa vakuutuksenottaja ei täytä velvoitteitaan.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin irtisanomismenettelystä ja siitä, että vakuutuksen päättymisen voisi edellä ensin mainitussa tapauksessa estää maksamalla vakuutusmaksun irtisanomisaikana. Vakuutuksen päättämistä olisi annettava päätös, josta olisi normaali valitusoikeus. Vastaava säännös on yrittäjiä koskevassa työtapaturma- ja ammattitautilain 192 §:ssä.

122 §. Maatalousyrittäjän vapaaehtoisen työajan vakuutuksen päättyminen. Pykälän 1 momentissa todettaisiin vapaaehtoisen työajan vakuutuksen päättyvän vapaaehtoisella työajan vakuutuksella vakuutetun maatalousyrittäjätyön päättyessä. Vakuutus voisi päättyä takautuvasti. Säännös vastaisi nykyisiä vakuutusehtoja ja noudatettua soveltamiskäytäntöä.

Pykälän 2 momentissa todettaisiin vakuutuksen päättyvän myös, jos maatalousyrittäjä tulisi vakuutetun maatalousyrittäjätyön osalta tämän lain mukaisen 5 §:ssä tarkoitetun pakollisen vakuutuksen piiriin. Vakuutus päätettäisiin tällöin tämän lain 5 §:n mukaisen vakuutuksen alkamista edeltävään päivään.

Pykälän 3 momentissa olisivat säännökset vakuutuksen päättämisestä tilanteessa, jossa vakuutettu ei vastaa maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen pyyntöön esittää selvitys työskentelyn jatkumisesta ja vakuutetun työ- ja toimintakyvystä hänen täytettyään 75 vuotta. Maatalousyrittäjätoimintaa jatketaan usein perheenjäsenen roolissa vanhuuseläkkeelle jäämisen jälkeenkin. Työ- ja toimintakyky voi vaihdella huomattavasti 75 vuotta täyttäneillä, jonka vuoksi olisi tarkoituksenmukaista että vakuuttamisen edellytysten jat-

kuminen tutkittaisiin tässä iässä. Säännöksissä edellytettäisiin, että 75 vuotta täyttäneen olisi pyydettyä toimitettava maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitokselle työskentelyään ja työ- ja toimintakykyään koskeva selvitys sen selvittämiseksi, että vakuuttamisen edellytykset edelleen täyttyvät. Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitos lähettäisi selvityspyynnön, johon saadun vastauksen perusteella asiaa arvioitaisiin. Selvitys ei edellyttäisi lääkärinlausunnon hankkimista. Selvityksen tarkoituksena on se, että jos vakuutetun työ- ja toimintakyvyssä olisi tapahtunut merkittäviä muutoksia, ne saataisiin ajoissa tietoon. Tarkoituksena on pyrkiä siihen, ettei iäkkäiden vakuutettujen kohdalla tapahtuisi takautuvia vakuutusten päättämisiä vahinkotapahtuman yhteydessä, vaan että 75 vuotta täyttäneiden osalta selvittäisiin työskentelyn jatkuminen sekä työ- ja toimintakyky ja tämän jälkeen arvioitaisiin vakuutuksen jatkamisen edellytykset. Selvityspyynnöksi tehtäisiin ensimmäisen kerran vakuutetun täytettyä 75 vuotta ja selvitystä voitaisiin pyytää tämän jälkeen säännöllisin väliajoin. Selvityksen perusteella olisi mahdollista pitää vakuutus ennallaan, tarkistaa vuosityöansiota tai päättää vakuutus, jos maatalousyrittäjätyö on päättynyt tai työpanos jäänyt niin vähäiseksi, ettei vakuutuksen jatkamiselle ole enää edellytyksiä. Jos maatalousyrittäjä ei vastaisi selvityspyyntöön, eikä maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitos näin ollen olisi saanut selvitystä siitä, että työskentely jatkuu, maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitos voisi päättää vakuutuksen siihen päivään, jona selvitys on tullut toimittaa maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksella. Selvityspyynnössä olisi selkeästi tuotava esiin, että selvityspyyntöön vastaamatta jättäminen voisi johtaa vakuutuksen päättämiseen.

Pykälän 4 momentissa todettaisiin vakuutetulla olevan ilmoitusvelvollisuus vakuutuksen päättymisen aiheuttavasta olosuhdemuutoksesta. Säännös on nykyisin vapaaehtoisen työajan vakuutuksen vakuutusehdoissa.

Pykälän 5 momentissa todettaisiin, että vakuutuksen päättymisestä olisi annettava päätös. Vakuutuksen päättyttyä takautuvasti maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen olisi palautettava vakuutuksen-ottajalle aiheettomasti suoritettut vakuutusmaksut. Ai-

heittomasti maksetun vakuutusmaksun palautus vanhentuisi 111 §:n mukaan viiden vuoden kuluttua vakuutusmaksun maksupäivästä, jollei vanhentumisesta olisi sitä ennen katkaistu.

123 §. *Maatalousyrittäjän oikeus irtisanoa vapaaehtoinen työajan vakuutus.* Pykälässä säädettäisiin maatalousyrittäjän oikeudesta irtisanoa vapaaehtoinen työajan vakuutus. Maatalousyrittäjä voisi irtisanoa vakuutuksen päättymään haluamastaan ajankohdasta, kuitenkin aikaisintaan siitä, kun irtisanomismotus on saapunut maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitokselle. Vastaava säännös on työtapaturma- ja ammattitautilain 194 §:ssä.

22 luku Vapaa-ajan vakuutus

124 §. *Vapaaehtoinen maatalousyrittäjän ja apurahansaajan vapaa-ajan vakuutus.* Kuten nykyisinkin, tämän lain mukaisesti pakollisesti vakuutetulla maatalousyrittäjällä ja apurahansaajalla olisi oikeus liittää työajan vakuutukseensa tämän lain mukainen vapaa-ajan tapaturmavakuutus. Sama oikeus olisi maatalousyrittäjällä, joka on ottanut 116 §:n mukaisen vapaaehtoisen työajan vakuutuksen. Vakuutuksen perusteella korvattaisiin vahinkotapahtumana tapaturma, joka ei olisi sattunut 18—28 §:ssä tarkoitetuissa olosuhteissa eikä myöskään työtapaturma- ja ammattitautilain 21—25 §:ssä tai yrittäjiä koskien työtapaturma- ja ammattitautilain 196 §:ssä tarkoitetuissa olosuhteissa. Mainitut lainkohdat viittaisivat tämän lain ja työtapaturma- ja ammattitautilain työtapaturmana korvattavien vahinkotapahtumien olosuhteisiin. Turva koskisi vapaa-aikaa.

Pykälän 2 momentissa todettaisiin, että jos olisi kysymyksessä maatalousyrittäjätoimintaa harjoittava apurahansaaja, vapaa-ajan vakuutus myönnettäisiin maatalousyrittäjän vapaa-ajan vakuutuksena. Maatalousyrittäjien vapaa-ajan vakuutukset myönnetään toistaiseksi, kun taas apurahansaajilla vakuutus on määräaikainen. Apurahansaajan vapaa-ajan vakuutus muuttuisi maatalousyrittäjän vapaa-ajan vakuutukseksi, jos hän apurahansaajana ollessaan aloittaa tämän lain mukaan vakuutettavan maatalousyrittäjätyön. Vastaavasti, jos maatalousyrittäjätyö päättyisi, vakuutus

muuttuisi apurahansaajan vakuutukseksi, edellyttäen että maatalousyrittäjätyön päättyessä apurahansaajalla olisi maatalousyrittäjän eläkelain 10 a §:n mukainen vakuutus voimassa. Säännös vastaa sisällöltään nykyisiä vakuutusehtoja.

125 §. *Apurahansaajan vakuutuksen voimassaolo.* Pykälässä säädettäisiin nykyisiä vakuutusehtoja vastaavasti apurahansaajan vakuutuksen voimassaolosta. Apurahansaajille vahvistettavat maatalousyrittäjän eläkelain 10 a §:n mukaiset vakuutukset ovat määräaikaisia. Vapaa-ajan vakuutuksen voimassaolo seuraisi edellä tarkoitettujen vakuutuksen voimassaoloaikaa ja olisi voimassa enintään saman ajan, jolle apurahansaajalle on 5 §:n 2 momentin mukaisesti joko vahvistettu vakuutus tai hänen vakuutustaan on keskeytyksen jälkeen jatkettu. Vapaa-ajan vakuutuksen voimassaolo jatkuu määräajan päättymisestä huolimatta niin pitkään kuin apurahansaajalla on yhdenjaksoisesti voimassa tämän lain 5 §:n 2 momentin mukainen vahvistettu vakuutus tai keskeytyksen jälkeen jatkettu vakuutus. Vapaa-ajan vakuutuksen jatkuminen edellyttäisi kuitenkin, että määräajan päättyessä apurahansaajalla olisi joko vireillä vakuutushakemus, jonka perusteella hänellä alkaa tai jatkuu 5 §:n 2 momentissa tarkoitettu vakuutus määräajan päättymistä seuraavasta päivästä tai että hänelle on jo vahvistettu tällainen vakuutus. Edellä mainituissa tilanteissa apurahansaajan ei tarvitsisi erikseen hakea vapaa-ajan vakuutusta uuden apurahan myöntämisaikalle. Apurahansaajan vakuutuksen määräaikaisuudesta huolimatta vakuutus voitaisiin irtisanoa siten kuin 127 §:ssä ja 129 §:ssä säädetään.

126 §. *Vapaa-ajan vakuutuksen vuosityöansio.* Vapaa-ajan vakuutuksen vuosityöansio olisi pykälän 1 momentin mukaan vapaa-ajan vakuutuksen ansionmenetykskorvauksen, perhe-eläkkeen ja vakuutusmaksun perusteena. Vuosityöansio tarkistetaan kalenterivuositain työntekijän eläkelain 96 §:n 1 momentissa tarkoitettulla palkkakertoimella.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin pakollisen työajan vakuutuksen rinnalle liitetyn vapaa-ajan vakuutuksen vuosityöansiosta. Säännöksen mukaan vuosityöansio olisi kulloinkin voimassa olevan työajan vakuutuksen

vuosityöansio 61 §:n mukaisesti määräytyen. Tämän lain 61 §:n mukaisessa vuosityöansiossa otetaan huomioon sekä pakollisen vakuutuksen että vapaaehtoisen vakuutuksen perusteella määräytyvä vuosityöansio. Huomioon ei otettaisi muusta ansiotyöstä kuin maatalousyrittäjätystä tai apurahansaajan työstä saatua ansiota eikä vapaa-ajan vakuutuksen vuosityöansioon sovellettaisi, mitä 62—65 §:ssä säädetään vuosityöansion määrittämisestä. Vähimmäisvuosityöansiosäännöstä sovellettaessa vertailu vähimmäisvuosityöansiosäännöksessä mainittuun rahamäärään tehtäisiin pakollisen vakuutuksen ja vapaaehtoisen vakuutuksen perusteella määräytyvän vuosityöansion yhteismäärän perusteella.

Pykälän 3 momentin mukaan vapaaehtoiseen työajan vakuutukseen liitetyn vapaa-ajan vakuutuksen vuosityöansio määräytyisi kuten 117 §:ssä säädetyn työajan vakuutuksen vuosityöansio. Vuosityöansioon ei kuitenkaan sovellettaisi 62 §:ää. Säännös koskisi tilannetta, jossa maatalousyrittäjällä olisi pelkästään 116 §:n mukainen vapaaehtoinen työajan vakuutus. Jos hänellä olisi sekä vapaaehtoinen työajan vakuutus että pakollinen vakuutus, vuosityöansio määräytyisi 2 momentin mukaan.

Pykälän 1—3 momentit vastaavat asiasisältöltään nykyisissä vakuutusehdoissa olevia vapaa-ajan vakuutuksen vuosityöansion määrittämisestä koskevia säännöksiä.

Pykälän 4 momentissa todettaisiin, että 41 §:n mukaista ansionmenetyskorvausta määrättäessä ei pakollisen työajan vakuutuksen liitetyn vapaa-ajan vakuutuksen vuosityöansioon sovellettaisi vähimmäisvuosityöansiosäännöstä. Lain 41 §:n mukaisessa ansionmenetyskorvauksessa ei ole tarkoitus soveltaa lain 62—66 §:ää, vaan korvauksen on tarkoitus määräytyä maatalousyrittäjätystä tai apurahansaajan työstä vahvistetun työtulon tai vapaaehtoisen työajan vakuutuksen vuosityöansion perusteella ja myös vapaa-ajan vakuutuksen perusteella määräytyvän ansionmenetyskorvauksen osalta vastaavasti siten, ettei vähimmäisvuosityöansiosäännöstä sovellettaisi.

127§. *Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen oikeus irtisanoa maatalousyrittäjän vapaaehtoinen vapaa-ajan vakuu-*

tus. Säännös vastaa nykyisin vakuutusehdoissa olevaa säännöstä maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen oikeudesta irtisanoa vapaaehtoinen vapaa-ajan vakuutus. Nykyisissä vakuutusehdoissa irtisanomisperusteena on vakuutusmaksun maksamatta jättämien

128 §. *Vapaa-ajan vakuutuksen päättyminen.* Vapaa-ajan vakuutus olisi liitännäinen päävakuutukseen eli pakolliseen tai vapaaehtoiseen työajan vakuutukseen nähden. Näin ollen se päättyisi samalla, kun päävakuutus päättyisi eli maatalousyrittäjätysten ja apurahansaajan työn päättyessä tai vapaaehtoisen työajan vakuutuksen osalta silloin, kun maatalousyrittäjän työajan vakuutus on päättynyt irtisanomisen johdosta. Vapaa-ajan vakuutus päättyisi irtisanomisesta riippumatta silloin, kun maatalousyrittäjällä tai apurahansaajalla ei olisi enää voimassa tämän lain mukainen 5 §:n mukainen pakollinen vakuutus tai 116 §:ssä tarkoitettu työajan vakuutus. Vakuutus voisi päättyä takautuvasti. Pykälän 2 momentissa todettaisiin vielä nimenomaisesti, että apurahansaajan vapaa-ajan vakuutus päättyisi ilman irtisanomista, jollei se jatkuisi 125 §:n 2 momentin mukaisesti. Vakuutuksen voimassaolo lakkaisi irtisanomisesta riippumatta yhdenjaksoisen vakuutusjakson päättyessä. Pykälän 3 momentin mukaan maatalousyrittäjän ja apurahansaajan olisi viipymättä ilmoitettava vakuutuksen päättymisen aiheuttavasta olosuhteen muutoksesta. Pykälän 1—3 momentti vastaavat nykyisiä vakuutusehtoja.

129 §. *Maatalousyrittäjän ja apurahansaajan oikeus irtisanoa vapaaehtoinen vapaa-ajan vakuutus.* Pykälän mukaan maatalousyrittäjä tai apurahansaaja voisi kirjallisesti irtisanoa vapaa-ajan vakuutuksen päättymään aikaisintaan siitä ajankohdasta, kun irtisanomisilmoitus on saapunut maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitokselle. Vastaava säännös on työtaturma- ja ammattitautilain 200 §:n 3 momentin kolmannessa virkkeessä.

130 §. *Korvattavuuden rajoitukset.* Pykälän 1 momentin mukaan vapaaehtoisesta vapaa-ajan vakuutuksesta ei voitaisi korvata tämän lain mukaista ammattitautia, ammattitautina korvattavaa muun vamman tai sairauden olennaista pahenemista eikä työliikekipeytymistä, koska nämä ovat luonteeltaan vain

työhön liittyviä vahinkotapahtumia. Momen-
tin mukaan myöskään toisen henkilön tahal-
laan aiheuttamaa vahinkoa, esimerkiksi pa-
hoinpitelyn aiheuttamaa vahinkoa, ei voitaisi
korvata vapaa-ajan vakuutuksesta. Säännös
vastaisi nykytilaa, koska mainittujen tilantei-
den korvattavuus on nykyisin rajattu pois jo-
ko korvauskäytännössä tai vakuutusehdoissa.
Vastaava säännös on työtapaturma- ja am-
mattitautilain 201 §:n 1 momentissa.

Pykälän 2 momentissa rajattaisiin vapaa-
ajan vakuutuksen korvattavuuden ulkopuo-
lelle potilasvahinko-lain mukainen potilasva-
hinko sekä liikennevakuutuslaissa tai muussa
Euroopan talousalueeseen kuuluvan valtion
vastaavassa laissa tarkoitettu liikennevahin-
ko. Vastaavasti korvausta ei maksettaisi rai-
deliikennevakuutuslaissa (113/1999) tai muussa
Euroopan talousalueeseen kuuluvan valtion
vastaavassa laissa tarkoitettua raideliiken-
nevahingosta eikä lento- tai merionnetto-
muudessa aiheutuneesta vahingosta. Liiken-
nevahinkoja koskevan rajoituksen alueellinen
rajoittaminen ETA-valtioihin perustuu siihen
käytännölliseen näkökohtaan, että näistä
maista vahingoittunut saa korvauksen pakol-
lisesta liikennevakuutuksesta. Liikenneva-
hinko korvataan pääsääntöisesti vahingon ta-
pahtumamaan säännösten mukaan. Suoma-
lainen autoilija voi ETA-maissa valita, käyt-
tääkö syyllisenä ollessaan oman ajoneuvon
liikennevakuutusta, joka kattaa myös ajoneu-
von kuljettajan ja omistajan mahdolliset hen-
kilövahingot. Myöskään raideliikenteen osal-
ta korvauksen saaminen ETA-maissa ei tuot-
tane vaikeuksia.

Korvattavuuden ulkopuolelle rajattaisiin
myös vahinkotapahtuma, jonka johdosta olisi
oikeus työtapaturma- ja ammattitautilain mu-
kaiseen korvaukseen edellä mainitun lain tai
muun lain nojalla. Viimeksi mainittu tilanne
olisi kyseessä, jos vakuutetulla olisi vapaa-
aikana sattuneen vahingon johdosta oikeus
korvaukseen esimerkiksi pelastuslain
(379/2011) nojalla. Muita vastaavia lakeja
ovat muun muassa meripelastuslaki
(1145/2011), sotilastapaturmalaki
(1211/1990), valmiuslaki (1080/1991) ja po-
liisilaki (493/1995). Nämä vahingot eivät
luonteensa puolesta aina muutoinkaan kuu-
luisi vapaa-ajan vahingon käsitteen alle, mut-
ta tulkintaongelmien välttämiseksi on perus-

telua ottaa lakiin nimenomainen säännös asi-
asta.

Pykälän 3 momentissa todettaisiin, että sen
estämättä, mitä 2 momentin 2 kohdassa sää-
dettäisiin, vahingoittuneella olisi kuitenkin
oikeus korvaukseen tämän lain mukaisen va-
paa-ajan vakuutuksen perusteella, jos 2 mo-
mentin 2 kohdassa tarkoitettua korvausta
maksettaisiin työtapaturma- ja ammattitauti-
lain mukaisen vapaa-ajan vakuutuksen perus-
teella. Kyseessä olevan työtapaturma- ja
ammattitautilain mukaisesta vapaa-ajan va-
kuutuksesta ei myönnetä ansionmenetyskor-
vausta maatalousyrittäjän työtapaturma- ja
ammattitautilain mukaan vakuutetun työn pe-
rusteella. Säännöksen tarkoituksena on turva-
ta tämä se sekä se, ettei tiettyjä korvauksia
maksettaisi kahteen kertaan, jos maatalous-
yrittäjä tai apurahansaaja on jo saanut korva-
uksen niistä työtapaturma- ja ammattitauti-
lain mukaisesta vakuutuksesta. Tällaisia kor-
vauksia olisivat sairaanhoidon korvaukset ja
tutkimuskulut, 9 luvussa tarkoitettut muut
kustannusten korvaukset eli 42, 45 ja 46 §:n
mukaiset kustannusten korvaukset, muut
kuntoutuskorvaukset kuin ansionmenetys-
korvaukset, hoitotuki, vaatelisä, haittaraha,
hautausapu ja vainajan kuljetuskustannukset.

131 §. Päiväraha. Pykälän 1 momentissa
todettaisiin maatalousyrittäjän ja apurahan-
saajan 124 §:n mukaiseen vakuutukseen pe-
rustuvan päivärahan olevan 50 §:stä poiketen
1/360 126 §:n mukaisesta vuosityöansiosta.
Jos vahingoittunut olisi osittain kykenemätön
tekemään työtään, päiväraha olisi 49 §:stä
poiketen työkyvyn heikentymistä vastaava
suhteellinen osa 126 §:ssä tarkoitettua vuo-
sityöansiosta. Työkyvyn heikentymän suh-
teellinen osuus arvioitaisiin vamman tai sai-
rauden maatalousyrittäjätyölle tai apurahan-
saajan työlle asettamien rajoitusten mukaan.
Päivärahan määräytymiseen ei sovellettaisi
päätoimisen opiskelun estymistä koskevaa
lain 60 §:ää. Vapaaehtoiseen työajan vakuu-
tukseen liitetyn vapaa-ajan vakuutuksen pe-
rusteella myönnettyyn päivärahaan ei myös-
kään sovellettaisi, mitä 51 §:ssä säädetään
vähimmäisvuosityöansiosta.

132 §. Tapaturmaeläke. Pykälässä todettai-
siin, että arvioitaessa oikeutta vapaa-ajan va-
kuutuksesta myönnettävään tapaturmaeläke-
keeseen otettaisiin 54 §:n 2 ja 3 momentissa

mainittujen seikkojen lisäksi huomioon maatalousyrittäjän 126 §:ssä tarkoitettu vuosityöansio, joka on voimassa vahinkotapahtuman jälkeen. Jos työkyvyn arvioitaisiin heikentyneen maatalousyrittäjätyössä, hänellä ei olisi oikeutta toistaiseksi myönnettävään tapaturmaeläkkeeseen, jos mainitussa vuosityöansiossa huomioon otettavaa maatalousyrittäjän eläkelain mukaista työtuloa tai 117 §:n mukaista vuosityöansiota ei olisi pienennetty vahinkotapahtuman jälkeen.

Pykälän 2 momentissa todettaisiin, että tapaturmaeläkkeen määrää laskettaessa vuosityöansiona käytettäisiin 57 §:n 1 momentista poiketen vapaa-ajan vakuutuksen 126 §:n mukaista vuosityöansiota. Lisäksi todettaisiin, ettei tapaturmaeläkkeeseen sovelleta, mitä 60 §:ssä säädetään päätoimisen opiskelun estymisestä. Työtaturma- ja ammattitautilaissa on vastaava säännös yrittäjiä koskien lain 198 §:n 2 momentissa.

133 §. Kuntoutusraha. Pykälässä todettaisiin, että 124 §:n mukaiseen vakuutukseen perustuva kuntoutusraha olisi työkyvyn heikentymisestä riippumatta 131 §:n mukaisen päivärahan tai 132 §:n mukaisen täysimääräisen eläkkeen suuruinen. Kuntoutusrahasta on säädetty lain 59 §:ssä. Mainitun lainkohdan 59 §:n 2 momentissa on säännökset kuntoutusrahan määrittämisestä tilanteessa, jossa kuntoutus ei estä vahingoittunutta tekemästä hänelle sopivaa ansiotyötä. Mainitun säännöksen mukaan kuntoutusraha määrätään tällöin 48 ja 49 § tai 54 ja 55 §:n mukaan. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi, että sovellettaessa mainittuja säännöksiä 124 §:n mukaiseen vakuutukseen perustuvaan kuntoutusrahaan, jos kuntoutus ei estäisi vahingoittunutta tekemästä ansiotyötä, noudatettaisiin, mitä 131 §:n 2 momentissa säädetään 48 ja 49 §:n soveltamisesta sekä mitä 132 §:n 2 momentissa säädetään 54 ja 55 §:n soveltamisesta.

134 §. Korvattava sairaanhoito. Pykälässä rajattaisiin täyskustannusvastuun soveltaminen pois vapaa-ajan vakuutuksista, muutoin sovellettaisiin sairaanhoidon korvaamista koskevia säännöksiä. Pykälä vastaa sisällöltään nykyisen maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 21 a §:ää.

VII Osa **Muutoksenhaku, oikaisu- nettelyt ja takaisinperintä**

23 luku **Muutoksenhaku**

135 §. Muutoksenhakuelimet. Pykälässä todettaisiin muutoksenhaun osalta noudatettavan tämän lain mukaisissa asioissa, mitä työtaturma ja ammattitautilain 237 §:ssä säädetään muutoksenhakuelimistä. Mainittu pykälä vastaisi voimassa olevan tapaturmavakuutuslain 53 §:n säännöstä, jota nykyisin sovelletaan maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 9 §:n 1 momentin nojalla.

136 §. Muutoksenhakuoikeus. Pykälän 1 momentti vastaisi sisällöltään voimassa olevan tapaturmavakuutuslain 53 a §:n 1 momenttia, jota nykyisin sovelletaan maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 9 §:n 1 momentin nojalla. Siinä säädetään asianosaisen oikeudesta hakea muutosta. Koska pykälässä ei säädetä asianosaisuudesta, se määräytyy hallintolainkäyttölain 6 §:n 1 momentin mukaisesti. Hallintolainkäyttölain asianomaisen säännöksen mukaan päätöksestä saa valittaa se, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa. Tapaturmavakuutuksessa vahingoittuneella ja muulla edunsaajalla on näin aina valitusoikeus omasta korvauksestaan. Oikeuskäytännössä on vakiintuneesti katsottu työnantajalla olevan valitusoikeus siltä osin, kun se on maksanut sairausajan palkkaa tai korvannut sairaanhoitokuluja. Viime kädessä muutoksenhakuelin ratkaisee, kuka on asianosainen.

Pykälän 2 momentti on uusi. Säännös koskisi kunnan ja kuntayhtymän asianosaisasemaa muutoksenhaussa. Sairanhoidon täyskustannusvastuuta koskevissa säännöksissä lähdetään siitä, että lakisäateisen tapaturmavakuutusjärjestelmän tarkoituksena on korvata maatalousyrittäjälle tai apurahansaajalle työtaturmasta ja ammattitaudista aiheutunut vahinko. Toisaalta maatalousyrittäjä tai apurahansaaja on oikeutettu saamaan tapaturmavamman hoidon julkisesta terveydenhuollosta samoin perustein kuin muutkin kansalaiset eli joko maksutta tai maksamalla kaikilta potilailta vastaavasta hoidosta perittävän asiakasmaksun. Valtiontaloudellisista syistä vuoden 2005 alusta tuli voimaan lain-

muutos, jolla velvoitettiin vakuutusjärjestelmä maksamaan kunnille se osuus työtapa- turma- ja ammattitautipotilaan hoitokustan- nuksista, jota potilaalta peritty asiakasmaksu ei kata eli niin sanottu täyskustannusmaksu. Tätä maksua ei pidetä nykyisessä laissa var- sinaisena korvauksena, koska kysymys on muusta kuin vahingoittuneelle aiheutuneen menetyksen korvaamisesta.

Järjestelmä perustuu siihen, että vakuutus- järjestelmälle syntyy ensin velvollisuus tapa- turman tai ammattitaudin korvaamiseen ja, että asianomaisen hoidon tarve on syy- yhteydessä edellä mainittuun vahinkoon. Tämä oikeussuhde on vahingoittuneen ja va- kuutusjärjestelmän välinen oikeussuhde. Vuonna 2005 toteutetun lainmuutoksen yh- teydessä oli tarkoitus, ettei kunta olisi osalli- nen tässä vakuutetun ja vakuutusjärjestelmän välisessä oikeussuhteessa. Siksi asiakasmak- sulain 13 a §:ään otettiin säännös, jonka mu- kaan työtapaturmapotilaan hoidon järjestänyt kunta ei ole asianosainen asiassa, joka kos- kee hoitopalvelun käyttäjän oikeutta korva-ukseen vammasta tai sairaudesta.

Nyt ehdotetulla säännöksellä on tarkoitus selkeyttää nykyinen tilanne, joka on johtanut siihen, että kunnat ovat vieneet täyskustan- nusmaksua koskevia erimielisyyksiä hallinto- oikeuksiin hallintoriita-asioina ratkaistaviksi. Tässä yhteydessä on myös lähdetty ratkaise- maan kunnan vaatimuksesta kysymystä siitä, onko vakuutuslaitoksella velvollisuus tapa- turmakorvauksen maksamiseen ilman, että vahingoittunut olisi mukana tässä prosessis- sa. Tapaturmavakuutuslain tai maatalousyrit- täjien tapaturmavakuutuslain mukaista kor- vausvelvollisuutta, joka on mainituissa laeis- sa säädetty tapahtuvaksi erityistuomiois- tuimissa, ei voida kuitenkaan ratkaista myös yleisessä hallintotuomioistuimessa.

Momentin mukaan kunta tai kuntayhtymä ei olisi asianosainen asiassa, jossa on kysy- mys siitä, onko tapaturma työtapaturma ja johtuuko hoito työtapaturmasta. Sen sijaan kunnalla tai kuntayhtymällä olisi oikeus ha- kea muutosta maatalousyrittäjien tapaturma- vakuutuslaitoksen päätökseen, joka koskee tämän lain mukaan korvattuun hoitoon perus- tuvaa täyskustannusmaksua. Kunnalla olisi näin oikeus hakea muutosta, jos maatalous- yrittäjien tapaturmavakuutuslaitos ei ole

maksanut maksua vaaditun suuruisena tai täyskustannusmaksu on evätty sillä perusteel- la, ettei kunta ole täyttänyt maksun määrää ja hoidon aloittamista koskevaa ilmoitusvelvol- lisuuttaan.

Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslai- toksen velvollisuudesta antaa päätös kunnalle tai kuntayhtymälle säädetään erikseen 85 §:ssä. Sen mukaan täyskustannusmaksusta annettaisiin kunnalle ja kuntayhtymälle pää- tös, jos kysymys on korvaukseen oikeuttavan hoidon perusteella maksettavan täyskustan- nusmaksun suuruudesta ja maatalousyrittäji- en tapaturmavakuutuslaitos maksaa maksun kunnan tai kuntayhtymän vaatimusta pie- nempänä taikka maksu on evätty sillä perus- teella, että kunta ei ole täyttänyt sille säädet- tyä ilmoittamisvelvollisuutta. Muutosta täys- kustannusmaksua koskevaan maatalousyrittäji- en tapaturmavakuutuslaitoksen päätökseen haettaisiin tässä laissa tarkoitetuilta muutok- senhakuelimiltä.

Pykälän 3 momentissa säädetään edellytyk- sistä valitettaessa korkeimpaan oikeuteen. Voimassa olevassa laissa asiasta säädetään vastaavalla tavalla tapaturmavakuutuslain 53 a §:n 2 momentissa, jota sovelletaan ny- kyisin maatalousyrittäjien tapaturmavakuu- tuslain 9 §:n 1 momentin nojalla. Valitusoi- keus korkeimpaan oikeuteen on rajoitettu. Valittaa voisi jatkossakin vain sellaisesta va- kuutus oikeuden päätöksestä, jossa on ratkai- stu oikeus korvaukseen eli oikeuttaako vam- ma, sairaus tai kuolema tämän lain mukai- seen korvaukseen. Korkein oikeus ei edel- leenkään ratkaisisi sitä, minkä tyyppisiin tai minkä suuruisiin korvauksiin vakuutettu on oikeutettu eikä ota kantaa korvauksen kes- toon. Valittaa voisi myös edelleen päätökses- tä, jolla on ratkaistu kenen korvaus on mak- settava. Valitus edellyttää aina valitusluvan saantia. Pykälä vastaa sisällöltään työtapa- turma- ja ammattitautilain 238 §:ää.

137 §. Päätöksen täytäntöönpano. Pykälä vastaisi voimassa olevan lain tapaturmava- kuutuslain 53 b §:n säännöstä, jota nykyisin sovelletaan maatalousyrittäjien tapaturmava- kuutuslain 9 §:n 1 momentin nojalla. Vastaa- va säännös on työtapaturma- ja ammattitauti- lain 239 §:ssä.

138 §. Perustevalitus. Pykälä vastaisi voi- massa olevan tapaturmavakuutuslain 53 c §:n

säännöstä, jota nykyisin sovelletaan maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 9 §:n 1 momentin nojalla. Vastaava säännös on työtapaturma- ja ammattitautilain 240 §:ssä.

139 §. Muutoksenhakuaika ja valituksen toimittaminen. Pykälä vastaisi voimassa olevan tapaturmavakuutuslain 53 d §:n säännöstä, jota nykyisin sovelletaan maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 9 §:n 1 momentin nojalla. Vastaava säännös on työtapaturma- ja ammattitautilain 241 §:ssä.

140 §. Itseoikaisu ja valituksen siirto muutoksenhakuelimelle. Jos maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitos hyväksyisi kaikilta osin sille toimitetussa valituksessa esitetyt vaatimuksen, sen olisi annettava asiassa uusi muutoksenhakukelpoinen päätös. Valituksen siirtoon muutoksenhakuelimelle noudatettaisiin, mitä työtapaturma- ja ammattitautilain 242 §:n 2 ja 3 momentissa säädetään. Mainittu pykälä vastaisi voimassa olevan tapaturmavakuutuslain 53 e §:n säännöstä, jota nykyisin sovelletaan maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 9 §:n 1 momentin nojalla.

141 §. Muutoksenhakuajan jälkeen tullut valitus. Pykälä vastaisi voimassa olevan tapaturmavakuutuslain 53 f §:n säännöstä, jota nykyisin sovelletaan maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 9 §:n 1 momentin nojalla. Vastaava säännös on työtapaturma- ja ammattitautilain 243 §:ssä.

maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 9 §:n 1 momentin nojalla.

144 §. Lainvoimaisen päätöksen poistaminen. Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen tämän lain nojalla antaman päätöksen poistamiseen noudatettaisiin työtapaturma- ja ammattitautilain 246 §:n säännöksiä lainvoimaisen päätöksen poistamisesta. Pykälä vastaisi voimassa olevan tapaturmavakuutuslain 54 a §:n säännöstä. Siinä säädetään päätöksen poistamisesta tilanteissa, joissa lainvoimainen päätös perustuu virheelliseen tai puutteelliseen selvitykseen taikka on ilmeisesti lain vastainen. Ehdotettavassa laissa korvauksien perusteista on pyritty säätämään nykyistä tarkemmin, jolloin päätöksen ilmeinen lainvastaisuus olisi jatkossa paremmin todettavissa. Tapaturmavakuutuslain 54 a §:ää sovelletaan nykyisin maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 9 §:n 1 momentin nojalla.

145 §. Takaisinperintä. Pykälässä säädettäisiin aiheettomasti maksetun korvauksen takaisinperinnästä. Tällöin noudatettaisiin, mitä työtapaturma- ja ammattitautilain 247 §:ssä säädetään. Mainittu pykälä vastaisi voimassa olevan tapaturmavakuutuslain 54 b §:n säännöstä, jota nykyisin sovelletaan maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 9 §:n 1 momentin nojalla.

24 luku Oikaisumenettely, päätöksen poistaminen ja takaisinperintä

142 §. Asia- ja kirjoitusvirheen korjaaminen. Asia- ja kirjoitusvirhe korjattaisiin noudattaen, mitä työtapaturma- ja ammattitautilain 244 §:ssä säädetään asia- ja kirjoitusvirheen korjaamisesta. Mainittu pykälä vastaisi voimassa olevan tapaturmavakuutuslain 53 g §:n säännöstä, jota nykyisin sovelletaan maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 9 §:n 1 momentin nojalla.

143 §. Lainvoimaisen päätöksen oikaisu. Lainvoimaisen päätöksen oikaisussa noudatettaisiin, mitä työtapaturma- ja ammattitautilain 245 §:ssä säädetään. Pykälä vastaisi voimassa olevan tapaturmavakuutuslain 54 §:n säännöstä, jota nykyisin sovelletaan

VIII Osa Toimeenpanojärjestelmä

25 luku Toimeenpano- ja rahoitussäännökset

146 §. Kokonaiskustannukset. Pykälä vastaisi asiasisällöltään nykyistä maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 13 §:ää. Kokonaiskustannuksiin luettaisiin korvauskulut, työturvallisuuskulut ja kohtuulliset hoitokulut. Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön vahvistamien perusteiden mukaan korvauskuluihin luetaan tilivuoden aikana maksetut korvaukset, eläkkeet ja lisät indeksikorotusosineen sekä pääomittavista etuuksista muodostuvan pääomavastuun vuosimuutos. Korvauskulut sisältävät siten sekä vuotuisen korva-

usmenon että tuleville vuosille tehtävän varauksen vuotuisen muutoksen. Tätä varausta seurataan erillisessä pääomavastuussa, joka on osa korvausvastuuta.

Pykälän 2 momentissa todettaisiin nykyistä 13 §:n 2 momenttia vastaavasti, ettei kokonaiskustannuksissa otettaisi huomioon tämän lain mukaisten vapaa-ajan vakuutusten mukaista turvaa. Kokonaiskustannuksiin luettaisiin kuitenkin 124 §:n mukaisen vakuutuksen perusteella maksettaviin etuuksiin työntekijän eläkelain 98—100 §:n mukaisesti tulevat korotukset siltä osin kuin vastaavien sijoitusten tuotto ei niihin riittäisi.

Pykälän 3 momentissa todettaisiin nykyistä 13 §:n 2 momenttia vastaavasti, että kohtuullisiin hoitokuluihin luettaisiin maatalousyrittäjien 115 §:ssä säädettyt maatalousyrittäjien työterveyshuoltoon liittyvien ja tämän lain 154 §:ssä säädettyjen tehtävien hoitamisesta aiheutuvat kustannukset.

Pykälän 4 momentissa todettaisiin nykyistä 13 §:n 4 momenttia vastaavasti, että sosiaali- ja terveysministeriö vahvistaisi hakemuksesta ne perusteet, joiden mukaan 1 momentissa tarkoitetut kokonaiskustannukset laskettaisiin.

147 §. Työturvallisuuskulut. Pykälä vastaisi sisällöltään nykyisen maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 14 §:n säännöksiä työturvallisuuskuluista.

148 §. Kokonaiskustannusten rahoitus. Pykälä vastaisi sisällöltään nykyistä maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 15 §:n 1—3 momenttia. Pykälän 1 momentin mukaan kokonaiskustannukset rahoitettaisiin kuten nykyisinkin perusturvaosuudella, maatalousyrittäjien ja apurahansaajien vakuutusmaksuosuudella ja sijoitusten tuotolla. Sijoitusten tuotto laskettaisiin sosiaali- ja terveysministeriön maatalousyrittäjän eläkelain 135 §:n 3 momentin nojalla vahvistamien perusteiden mukaisesti. Kokonaiskustannuksista vähennettäisiin ennen rahoitusosuuksien määräämistä perustekorkokannan ylittävä sijoitusten nettotuotto. Mikäli sijoitusten tuotto ei saavuttaisi perustekorkokannan mukaista tasoa, alitteen määrä lisättäisiin kokonaiskustannuksiin.

Perusturvaosuudella katetaan sellaista sosiaalivakuutuksen etuutta, johon maatalousyrittäjällä ja apurahasaajalla olisi oikeus ilman

tapaturmavakuutusjärjestelmääkin, mutta joka etuusjärjestelmien ensisijaisuusjärjestyksen vuoksi maksetaan sen kautta. Muut maatalousyrittäjien tapaturmavakuutusjärjestelmän kustannukset ovat lisäturvaa. Pykälän 2 momentissa todettaisiin nykyisen lain 15 §:n 2 momenttia vastaavasti, että perusturvaosuuteen katsottaisiin kuuluvan kokonaiskustannuksista sairausvakuutuslain mukaisia päiväraha-kuluja 13,4 prosenttia ja sairaanhoitokuluja 6,6 prosenttia, kansaneläkelain mukaisia eläkekuluja tai niitä vastaavia kuluja 6,7 prosenttia, kansaneläkelain mukaisia perhe-eläkekuluja 0,9 prosenttia sekä maatalousyrittäjän eläkelain mukaisia eläkekuluja 9,4 prosenttia. Rahoitusosuuksien määräytymiseen vaikuttaviin etuuksiin tehtävät muutokset muuttavat maatalousyrittäjien tapaturmavakuutusjärjestelmän perus- ja lisäturvan suhdetta, jonka vuoksi osuuksien perusteiden tarkistuslaskenta olisi tehtävä määräjain. Tarkistuslaskenta on tehty edellisen kerran vuonna 2009 ja nykyiset maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 15 §:n 2 momentissa säädetty prosenttimäärät ovat olleet voimassa 1 päivänä tammikuuta 2010 lukien. Seuraava tarkistuslaskenta olisi tarkoituksenmukaista tehdä, kun on vähintään kahden vuoden ajalta tiedot uuden lainsäädännön mukaisesta kokonaiskustannusten toteutumasta.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin nykyistä maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 15 §:n 3 momenttia vastaavasti lisäturvan rahoittajien valtion ja vakuutettujen osuudesta.

Nykyisessä maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 15 §:n 4 momentissa on säännös korvausvastuun rahastotäydennyksestä. Säännöstä ei ole tarpeen ottaa uuteen lakiin, koska vuoden 2004 perusteudistuksen jälkeen työtapaturma- ja ammattitautiturvan järjestämisestä aiheutuva korvausvastuu on mitoitettu muiden vahinkoyhtiöiden mallin mukaisesti riittävälle ja turvaavalle tasolle.

149 §. Korvausvastuu. Pykälässä säädettäisiin korvausvastuusta, joka vastaa jo sattuneiden vahinkotapahtumien johdosta suoritettavia vielä maksamatta olevia korvaus- ja muita määriä. Lisäksi korvausvastuuseen sisältyy erillinen tasoitusvastuu, joka sisältää vakuutettujen kustannusosuuden ja heidän maksaman vakuutusmaksutulon kumulatiivi-

sen yli- tai alijäämän. Tasoitusvastuun avulla seurataan myös vakuutusmaksun oikeaa tasoa. Korvausvastuu rahoitetaan kokonaiskustannuksen ja erityisesti siihen kuuluvien korvauskulujen kautta, joten vastuun kuten kokonaiskustannuksenkin rahoitus tapahtuisi 148 §:ssä todettujen rahoitusosuuksien suhteessa. Pykälän 3 momentissa todettaisiin, että se mitä 2 momentissa säädettäisiin korvausvastuun rahoittamisesta, ei koskisi 124 §:n mukaista turvaa. Sosiaali- ja terveysministeriö vahvistaisi maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen hakemuksesta korvausvastuun kirjaamista koskevat perusteet 5 §:n mukaisen pakollisen työajan vakuutuksen ja 116 §:n vapaaehtoisen työajan vakuutuksen ja 124 §:n vapaaehtoisen vakuutuksen osalta.

150 §. Perusturva- ja valtionosuuden maksaminen. Pykälän 1 momentti vastaisi sisältöltään nykyistä maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 16 §:n 1 momenttia ja 2 momentti ennakoiden maksamisesta nykyisen lain 16 §:n 2 momenttia. Sosiaali- ja terveysministeriön antamalla asetuksella säädettäisiin tarkemmin ennakon suorittamisesta ja osuuksien lopullisten määrien vahvistamisesta sekä ajankohdasta, jona maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen on toimitettava sosiaali- ja terveysministeriölle selvitys osuuksien lopullisen määrän vahvistamista varten. Nykyisin edellä mainituista asioista on säädetty maatalousyrittäjien tapaturmavakuutusasetuksen (375/1982) 7—9 §:ssä.

151 §. Osallistuminen Tapaturmavakuutuskeskuksen toimintaan ja kustannuksiin. Pykälän 1 momentissa todettaisiin maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen kuuluvan Tapaturmavakuutuskeskukseen ja osallistuvan tapaturmavakuutuskeskuksen toimintaan siten kuin työtapaturma- ja ammattitautilain 212 §:ssä säädetään. Mainitun lainkohdan mukaan Tapaturmavakuutuskeskukseen kuuluvat työtapaturma- ja ammattitautilain mukaista vakuuttamistoimintaa harjoittavien vakuutusyhtiöiden lisäksi Valtionkonttori ja maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitos. Valtionkonttori ja maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitos osallistuvat Tapaturmavakuutuskeskuksen toimintaan vain siltä osin kuin se liittyy niiden työtapaturma- ja ammattitautilaista johtuvien tehtävien toimeenpanoon.

Pykälän 2 momentin mukaan maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitos osallistuisi Tapaturmavakuutuskeskuksen toimintakustannusten rahoitukseen siten kuin työtapaturma- ja ammattitautilain 213 §:ssä säädetään. Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitos olisi mainitun lainkohdan mukaan velvollinen suorittamaan vuosittain Tapaturmavakuutuskeskukselle peruskustannusosuutena 12 000 euroa. Eri vakuutuslaitosten suorittamien peruskustannusosuuksien jälkeen katamatta jääneet toimintakustannukset katettaisiin ensin Valtiokonttorilta ja maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitokselta perittävällä kustannusosuudella, joka määräytyisi sen mukaan, kuinka suuren osuuden kustannuksista arvioitaisiin kohdistuvan näille laitoksille ja jäljelle jäävä osuus perittäisiin jäsenvakuutusyhtiöiltä niiden vakuutusmaksutulon mukaisessa suhteessa. Jäsenvakuutusyhtiöiden, Valtiokonttorin ja maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen kustannusosuuksien laskemisesta ja täytäntöönpanosta annettaisiin tarkemmat määräykset Tapaturmavakuutuskeskuksen sosiaali- ja terveysministeriön esityksestä vahvistamisesta kustannustenjakoperusteissa.

152 §. Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen tilastotoiminta. Pykälä vastaisi nykyistä maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 22 §:n 3 momentin ensimmäistä virkettä. Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen tehtävänä olisi kuten nykyisinkin pitää tilastoa tässä laissa tarkoitettuista vahinkotapahtumista ja niiden perusteella maksetuista korvauksista.

153 §. Sijoitustoiminta. Pykälä vastaisi nykyistä maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 22 §:ää, jossa on viitattu maatalousyrittäjän eläkelain 124 §:ään. Mainitussa lainkohdassa on säännökset Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen hallituksen laatimasta sijoitussuunnitelmasta ja sen sisällöstä sekä määräyksiä varojen käytöstä. Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain mukaista sijoitustoimintaa koskisivat samat säännöt kuin maatalousyrittäjän eläkelain mukaista sijoitustoimintaa, sillä Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen sijoitusomaisuutta hoidetaan kokonaisuutena.

154 §. Vakuutusmaksualennuksen toimeenpano. Pykälän 1 momentissa todettaisiin

maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen voivan käyttää maatalousyrittäjän eläkelain 144 §:ssä tarkoitettuja työterveyshuollon tilakäyntirekisterissä olevia tietoja vakuutusmaksuallennusjärjestelmän toimeenpanossa. Pykälän 2—4 momentit, jotka koskevat työterveyshuollon työpaikkakäynnin toteuttamista maatalouden asiantuntijan suorittamana työpaikkakäyntinä vastaavat nykyisen maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 17 §:n 5—7 momenttia.

155 §. Virkavastuu. Pykälässä säädettäisiin virkavastuusta tämän lain toimeenpanossa. Perustuslain 118 §:ssä säädetään vastuusta virkatoimista. Virkavastuu sisältää sekä vahingonkorvausoikeudellisen että rikosoikeudellisen vastuun. Kun julkinen hallintotehtävä annetaan hoidettavaksi muulle kuin viranomaiselle, tulee perustuslakivaliokunnan kannanottojen mukaan säädöspäätösten huolehtia siitä, että tehtävää hoitavaan sovelletaan tässä tehtävässä samoja säännöksiä kuin viranomaisvastuulla vastaavaa tehtävää hoitavaan (PeVL 5/2010 vp, PeVL 3/2009 vp, PeVL 1/2008 vp). Sen vuoksi pykälässä säädettäisiin, että maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen tehtävät hoitavan Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen palveluksessa olevaan henkilöön ja hallituksen jäsenen sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä. Rikosoikeudellisesta virkavastuusta säädetään rikoslain 40 luvussa, jonka 12 §:n 1 momentin mukaan virkamiestä koskevia säännöksiä sovelletaan myös julkista valtaa käyttävään henkilöön. Lisäksi pykälään otettaisiin informatiivinen viittaus vahingonkorvauslakiin (412/1974). Vahingonkorvauslain 3 luvun 2 §:n säännöstä julkisen vallan käyttäjän tuottamuksesta sovelletaan paitsi julkisyhteisöihin myös muihin yhteisöihin, kun ne lain, asetuksen tai lakiin sisältyvän valtuutuksen perusteella hoitavat julkista tehtävää ja tässä tehtävässä käyttävät julkista valtaa. Pykälän mukaan julkisyhteisö on velvollinen korvaamaan julkista valtaa käytettäessä virheen tai laiminlyönnin johdosta aiheutuneen vahingon. Vastuu on kuitenkin vain, milloin toimen tai tehtävän suorittamiselle sen laatu ja tarkoitus huomioon ottaen kohtuudella asetettavia vaatimuksia ei ole noudatettu. Julkisen hallintotehtävän hoitamiseen liittyvä työntekijän va-

hingonkorvausvastuu määräytyy vahingonkorvauslain 4 luvun säännösten mukaisesti.

26 luku **Tietojen antaminen, saaminen ja salassapito**

156 §. Julkisuuslain soveltaminen. Pykälä vastaisi asiasisällöltään voimassa olevan tapaturmavakuutuslain 64 h §:n 1 ja 2 momenttien säännöstä, jota sovelletaan nykyisin maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 9 §:n 1 momentin nojalla.

157 §. Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen ja muutoksenhakuelimen oikeus saada tietoja. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen ja ehdotetun lain mukaista vakuutus- tai korvausasiain käsittelevän muutoksenhakuelimen oikeudesta saada tietoja. Voimassa olevassa laissa asiasta säädetään tapaturmavakuutuslain 64 a §:n 1 momentissa, jota nykyisin sovelletaan maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 9 §:n 1 momentin nojalla. Momenttiin lisättäisiin uusi 4 kohta, jonka nojalla maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksella olisi oikeus saada tarvitsemansa tiedot yrittäjän eläkelain mukaisesta vakuutuksesta ja etenkin sen mukaisesta tulosta eläkelaitokselta ja Eläketurvakeskuksetta. Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitos tarvitsisi nämä tiedot niissä tilanteissa, joissa maatalousyrittäjällä on maatalousyrittäjätönnön rinnalla myös yrittäjän eläkelain mukaan vakuutettavaa yritystoimintaa.

Pykälän 2 momentin säännös vastaisi voimassa olevan tapaturmavakuutuslain 64 a §:n momentin säännöstä, jota nykyisin sovelletaan maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 9 §:n 1 momentin nojalla.

Pykälän 3 momentin säännös on uusi ja siinä säädettäisiin 1 momentissa tarkoitettujen tietojen hakemisesta teknisen käyttöyhteyden avulla. Säännös mahdollistaisi esimerkiksi vahingoittuneen työansiotietojen hakemisen Eläketurvakeskuksen ansiorekisteristä vuosityöansion määrittämistä varten.

Ehdotettu pykälä vastaa asiasisällöltään ehdotettavan työtapaturma- ja ammattitautilain 252 §:ää muutoin, mutta pykälän 1 momentin 1 kohdassa mainittaisiin erikseen Tapaturmavakuutuskeskus.

158 §. *Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen oikeus antaa tietoja.* Pykälässä säädettäisiin maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen oikeudesta antaa lain toimeenpanoon liittyviä tietoja. Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitos voisi pykälän nojalla luovuttaa tietoja pykälässä säädetysti paitsi pyynnöstä myös oma-aloitteellisesti asiayhteydestä riippuen. Voimassa olevassa laissa asiasta säädetään tapaturmavakuutuslain 64 c §:ssä, jota nykyisin sovelletaan maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 9 §:n 1 momentin nojalla. Pykälän 1—7 kohdat vastaavat asiasisällöltään työtaturma- ja ammattitautilain 255 §:n 1 momentin 1—7 kohdissa olevia säännöksiä vakuutuslaitoksen oikeudesta antaa tietoja. Momentin 7 kohdan nojalla maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitos voisi antaa vahingoittunutta koskevia välttämättömiä tietoja terveydenhuollon toimintayksikölle ja itsenäiselle ammatinharjoittajalle maksutoumuksen antamiseksi kuten tälläkin hetkellä. Saman kohdan perusteella vahingoittunutta koskevia välttämättömiä tietoja voitaisiin antaa myös 90 §:n tarkoittamassa tilanteessa, jossa maatalousyrittäjien tapaturmavakuutus osoittaa vahingoittuneen vammansa tai sairautensa taikka työ- ja toimintakykynsä selvittämistä koskevaan tutkimukseen. Kohtaan lisättäisiin, että vahingoittunutta koskevia välttämättömiä tietoja voitaisiin luovuttaa myös silloin, kun maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitos pyytää asiantuntijalausuntoa korvausasian ratkaisemiseksi.

Pykälän 8 ja 9 kohdissa olisivat nykyiset maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 22 §:n 3 momentissa olevat säännökset maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen oikeudesta antaa Tilastokeskukselle ja Työterveyslaitokselle tietoja. Ehdotetut 8 ja 9 kohdat vastaavat työtaturma- ja ammattitautilain 262 §:n 1 ja 2 kohdassa säädettyjä tietoja, jotka Tapaturmavakuutuskeskuksella on oikeus luovuttaa Tilastokeskukselle ja työterveyslaitokselle. Pykälän 10 kohdassa säädettäisiin maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen oikeudesta antaa Eläketurvakeskukselle tiedot maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen myöntämistä työeläkkeeseen vaikuttavista korvauksista.

159 §. *Luovutettujen tietojen oikeellisuus ja salassapito.* Pykälä vastaisi asiasisällöltään voimassa olevan tapaturmavakuutuslain 64 e §:n säännöstä, jota sovelletaan nykyisin maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 9 §:n 1 momentin nojalla. Vastaava säännös on ehdotettavan työtaturma- ja ammattitautilain 263 §:ssä.

160 §. *Tekninen käyttöyhteys.* Pykälä vastaisi asiasisällöltään voimassa olevan tapaturmavakuutuslain 64 i §:n säännöstä, jota sovelletaan nykyisin maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 9 §:n 1 momentin nojalla. Vastaava säännös on ehdotettavan työtaturma- ja ammattitautilain 264 §:ssä.

161 §. *Maatalousyrittäjän ja apurahansaajan taloudellista asemaa koskevat tiedot.* Pykälä on uusi. Siinä todettaisiin, että myös sellaiset tämän lain toimeenpanoon perustuvat asiakirjat ja tiedot, jotka koskevat maatalousyrittäjän tai apurahansaajan taloudellista asemaa ovat salassa pidettäviä sen lisäksi, mitä julkisuuslaissa säädetään. Vastaava säännös on työtaturma- ja ammattitautilain 249 §:ssä sekä maatalousyrittäjän eläkelain 139 §:ssä.

162 §. *Vahingoittuneen tai hänen edunsaajansa oikeus saada korvausasiaa koskevia tietoja.* Pykälässä säädettäisiin korvausasian asianosaisen oikeudesta saada tietoja. Voimassa olevassa tapaturmavakuutuslaissa asianosaisen oikeudesta tiedon saantiin säädetään lain 64 f §:ssä. Vastaava säännös on ehdotettavan työtaturma- ja ammattitautilain 250 §:ssä.

163 §. *Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen oikeus saada tietoja apurahan myöntäjältä.* Pykälässä säädettäisiin maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen oikeudesta saada tietoja maatalousyrittäjän eläkelain 8 a §:ssä tarkoitetun apurahan myöntäjältä käsiteltävänä olevan asian ratkaisemiseksi myönnetystä apurahasta sekä sen perusteena olevasta hakemuksesta. Vastaava säännös on maatalousyrittäjän eläkelain 141 b §:ssä.

164 §. *Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen oikeus saada tietoja työterveyshuollon palvelujen tuottajilta.* Pykälä vastaa sisällöltään nykyistä maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 22 §:n 4 momenttia.

165 §. *Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen oikeus käyttää muissa asioissa annettuja tietoja.* Pykälässä todettaisiin maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksella olevan oikeus yksittäistapauksessa käyttää tämän lain mukaista vakuutus- ja korvausasiaa käsitellessään Maatalousyrittäjien eläkelaitokselle säädettyjen tehtävien hoitamista varten saatuja tietoja. Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen tehtävät hoitaa lain 6 §:n mukaan Maatalousyrittäjien eläkelaitos. Maatalousyrittäjän eläkelain 145 §:ssä on säädetty vastaava oikeus Maatalousyrittäjien eläkelaitokselle käyttää sille säädettyjen muiden tehtävien hoidon yhteydessä saatuja tietoja pykälässä säädettyin edellytyksin. Täten maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain mukaisen asian käsittelyn yhteydessä saatuja tietoja on pykälässä säädettyin edellytyksin voitu käyttää maatalousyrittäjän eläkelain mukaisen asian yhteydessä. Esimerkkinä säännöksen tarkoittamasta tietojen hyväksikäytöstä voidaan mainita maatalousyrittäjän eläkelain mukaista eläkettä varten toimitettujen tilan toimintaa koskevien asiakirjojen hyödyntäminen tämän lain mukaisen korvausasian yhteydessä. Edellytyksenä tietojen hyväksikäytölle on, että tiedot ilmeisesti vaikuttavat tämän lain mukaisen asian ratkaisuun ja ne on lain mukaan otettava huomioon päätöksenteossa sekä lisäksi että maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksella olisi oikeus saada tiedot muutoinkin erikseen. Säännöksen tarkoituksena on ehkäistä päällekkäistä hallinnollista työtä, ja nopeuttaa asioiden käsittelyä. Pykälän 2 momentissa todettaisiin, että henkilölle, jonka tiedoista on kysymys on ilmoitettava etukäteen tietojen mahdollisesta käytöstä. Säännös vastaisi asiasisällöltään nykyisen maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 19 §:n tulkintaa ja soveltamiskäytäntöä. Säännöksen sanamuotoa tarkistettaisiin kuitenkin siten, että siitä ilmenisi olevan kysymys Maatalousyrittäjien eläkelaitokselle säädettyjen tehtävien hoitamisen yhteydessä saattujen tietojen käyttämisestä.

166 §. *Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen oikeus käyttää tilakäyntirekisterin tietoja.* Pykälä vastaa sisällöltään nykyistä maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 22 §:n 1 momentissa olevaa viittausta

maatalousyrittäjän eläkelain 144 §:n 2 momenttiin.

27 luku Erinäisiä säännöksiä

167 §. *Tietojen maksuttomuus.* Pykälässä säädettäisiin tietojen maksuttomuutta koskeva pääsäännöstä sekä lisäkustannusten korvaamisesta, jos tiedot tarvitaan tiettyssä muodossa ja tästä aiheutuu tietojen luovuttajalle lisäkustannuksia. Terveystilatieoista maksettavista korvauksista säädettäisiin jäljempänä 168 §:ssä erikseen. Tietojen maksuttomuudesta säädetään voimassa olevan tapaturmalain 64 b §:n 2 momentissa, jota on sovellettu maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 9 §:n 1 momentin nojalla. Vastaava säännös on ehdotettavan työtapaturma- ja ammattitautilain 265 §:ssä.

168 §. *Terveystilatieoista maksettavat korvaukset.* Pykälässä säädettäisiin terveystilatieoista maksettavista korvauksista voimassa olevan tapaturmavakuutuslain 64 b §:n 2 ja 3 momentin säännöksiä vastavasti. Mainittuja tapaturmavakuutuslain säännöksiä on sovellettu nykyisin maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 9 §:n 1 momentin nojalla. Vastaava säännös on ehdotettavan työtapaturma- ja ammattitautilain 266 §:ssä.

169 §. *Rahamäärien ja korvausten tarkistaminen työeläkeindeksillä ja palkkakertomella.* Pykälä vastaisi asiasisällöltään pääosin voimassa olevan tapaturmavakuutuslain 60 §:n säännöstä laissa säädettyjen rahamäärien sekä korvausten indeksikorotuksista, jota sovelletaan maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 9 §:n 1 momentin nojalla. Ehdotettavan työtapaturma- ja ammattitautilain 86 §:ssä säädetyn haittarahan perusmäärän korottaminen tehtäisiin kuitenkin työeläkeindeksillä nykyisen palkkakertoimen sijaan. Vastaava rahamäärien ja korvausten tarkistamista työeläkeindeksillä ja palkkakertomella koskeva säännös on ehdotettavan työtapaturma- ja ammattitautilain 268 §:ssä.

170 §. *Rahamäärien pyöristäminen.* Pykälä vastaisi pääosin asiasisällöltään voimassa olevan tapaturmavakuutuslain 60 §:n 1 momentin säännöstä laissa säädettyjen rahamäärien pyöristämisestä, jota sovelletaan nykyisin maatalousyrittäjien tapaturmavakuutus-

lain 9 §:n 1 momentin nojalla. Asiasisällöltään vastaava rahamäärien pyöristämistä koskeva säännös on ehdotettavan työtapaturma- ja ammattitautilain 269 §:ssä.

171 §. *Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen takautumisoikeus korvauksista ja täyskustannusmaksusta.* Pykälän mukaan maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen takautumisoikeuteen sovelletaan, mitä työtapaturma- ja ammattitautilain 270 §:n 1 ja 3 momentissa säädetään. Takautumisoikeuden lähtökohtana on periaate, että maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksella on oikeus saada maksamansa korvaus takaisin siltä, joka on korvausvastuussa vahingoittuneelle vahingonkorvauslain tai muun lain nojalla. Sama periaate sisältyy voimassa olevan tapaturmavakuutuslain 61 §:n 2 momenttiin, jota sovelletaan maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 9 §:n 1 momentin nojalla. Takautumiskorvaus voisi olla enintään sen suuruinen, mitä korvausvastuussa oleva olisi velvollinen korvaamaan vahingoittuneelle. Tavallisimmat tilanteet, jossa takautumisoikeutta käytetään, ovat työmatkalla sattuneet liikenne- ja liukastumisvahingot. Viimeksi mainituissa takautumisvaatimus esitetään vastuussa olevalle kiinteistön omistajalle. Takautumisvaatimuksia voi tulla esitettäväksi myös muun muassa raideliikenne-, potilas-, lääke-, pahoinpitelyvahingoissa sekä työturvallisuusrikkomustai-rikosvahingoissa.

Työtapaturma- ja ammattitautilain 270 §:n 3 momentin nojalla luonnollista henkilöä kohtaan takautumisoikeus olisi vain, jos vahinko on aiheutettu tahallisesti tai törkeällä tuottamuksella.

Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitokseen sovellettaisiin ehdotettavan työtapaturma- ja ammattitautilain 271 §:n säännöksiä vakuutuslaitoksen oikeudesta saada takaisin maksamansa täyskustannusmaksu liikennevakuutuslaitokselta. Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitos saisi maksamansa täyskustannusmaksun takaisin liikennevakuutusyhtiöltä siihen määrään, jonka korvausvastuussa oleva liikennevakuutusyhtiö olisi velvollinen hoitolaitokselle liikennevakuutuslain nojalla maksamaan. Säännös on tarpeen, koska muutoin maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitos saisi liikennevakuu-

tusyhtiöltä takaisin vain asiakasmaksua vastaavan määrän, koska asiakasmaksu on se, minkä vahingonkärsinyt itse on liikennevakuutuksesta oikeutettu saamaan. Liikennevakuutuksen täyskustannusmaksu vastaa tämän lain mukaista täyskustannusmaksua, mutta liikennevakuutuslain nojalla maksuun voidaan tehdä myötävaikutusvähennys, jolloin takaisin saataisiin vähennetty maksu.

172 §. *Todistajien kuulustelu.* Pykälä on uusi ja siinä säädettäisiin maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen oikeudesta kuulustelluttaa todistajia hallinto-oikeudessa vastaavasti kuten ehdotettavassa työtapaturma- ja ammattitautilain 273 §:ssä.

173 §. *Esteellisyys.* Pykälässä säädettäisiin, että hallintolain säännösten estämättä, Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen toimihenkilö ja hallituksen jäsen voivat käsitellä tämän lain täytäntöönpanoon kuuluvaa asiaa, joka koskee maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksessa tämän lain mukaisen turvan järjestänyttä maatalousyrittäjää tai apurahansaa-jaa. Vastaava säännös on maatalousyrittäjän eläkelain 152 §:ssä.

174 §. *Asiakirjojen säilyttäminen.* Pykälä vastaisi asiasisällöltään työtapaturma- ja ammattitautilakiin ehdotetun 275 §:n 1 momentin 1—3 ja 5 kohtaa sekä 2 momenttia asiakirjojen säilyttämisestä.

175 §. *Siirto- ja ulosmittauskielto.* Pykälässä todettaisiin, että vahingoittuneelle tai hänen edunsaajalleen tämän lain nojalla myönnettyä henkilökohtaista korvausta ei saa siirtää toiselle. Pykälän toisessa virkkeessä lueteltaisiin ne korvaukset, joita ei saa ulosmitata. Ulosmitattavia korvauksia olisivat tämän lain mukaiset ansionmenetykskorvaukset. Mainittu pykälä vastaa asiasisällöltään työtapaturma- ja ammattitautilain 276 §:ää.

28 luku **Voimaantulo**

176 §. *Voimaantulo.* Pykälässä säädettäisiin lain voimaantulosta. Lain olisi tarkoitus tulla voimaan 1 päivänä tammikuuta 2016.

177 §. *Kumottava laki.* Pykälässä säädettäisiin kumottavaksi voimassa oleva maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaki.

178 §. *Viittaukset aikaisempaan lakiin.* Pykälässä säädettäisiin muualla lainsäädännössä olevista viittauksista kumottavaksi ehdotet-

tuihin lakeihin. Jos muualla laissa viitattaisiin kumottuun lakiin, sen sijasta sovellettaisiin tätä lakia.

179 §. Rahamäärien perusvuosi. Pykälässä säädettäisiin, että lain indeksillä korotettavien rahamäärien perusvuosi olisi 2014.

180 §. Siirtymäsäännökset. Pykälän 1 momentissa todettaisiin, että ennen lain voimaantuloa sattuneisiin vahinkoihin sovellettaisiin tämän lain voimaantullessa voimassa olleita säännöksiä. Lakisääteiseen tapaturmavakuutukseen noudatetaan sen vahinkovakuutusluonteesta johtuvaa periaatetta, että vahinkotapahtumiin sovelletaan pääsääntöisesti vahinkotapahtuman sattumisajankohdan mukaista lainsäädäntöä. Tämä pääsääntö koskee ensisijaisesti korvaussäännöksiä, mutta myös kaikkia vahinkotapahtumia koskevia muita säännöksiä, jollei laissa toisin säädetä.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin poikkeuksista 1 momentissa säädettyyn pääsääntöön.

Momentin 1 kohdan mukaan maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain mukaista tapaturmaeläkettä ja jatkuvasti maksettavaa haittarahaa ei voitaisi enää vaihtaa lain tultua voimaan pääoma-arvoa vastaavaksi pääomaksi. Haittarahan vaihtamisesta pääomaksi säädetään tapaturmavakuutuslain 18 e §:n 5 momentissa ja tapaturmaeläkkeen pääomittamisesta 19 §:ssä. Mainittuja säännöksiä sovelletaan nykyisin maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 9 §:n 1 momentin nojalla. Tapauksia on ollut varsin vähän, eikä tässä laissa enää ole vastaavia säännöksiä. Mainittujen säännösten soveltamista ennen lain voimaantuloa sattuneiden vahinkotapahtumien osalta ei ole pidettävä tarkoituksenmukaisena. Vastaava säännös on työtaturma- ja ammattitautilain 286§:n 2 momentin 1 kohdassa.

Pykälän 2 momentin 2 kohdassa ehdotetaan säädettäväksi, että ennen tämän lain voimaantuloa ilmenneeseen ammattitautiin, jota koskeva korvausasia on tullut vireille lain tultua voimaan sovellettaisiin 29 §:n 3 momentin 3 kohtaa. Mainitussa lainkohdassa on viittaus työtaturma- ja ammattitautilain 32 §:ään, jossa säädetään ammattitaudin korvausvelvollisuudesta tilanteessa, jossa vahingoittunut ei ole enää työssä, josta ammattitauti on voinut aiheutua. Mainittu

säännös määrittää ainoastaan sen, minkä työn perusteella korvausvelvollisuus määräytyy. Vahinkotapahtuman sattumisaika eli ammattitaudin ilmenemisaika määrää sovellettavan lainsäädännön eli jos työtaturma- ja ammattitautilain 32 §:n mukaan korvausvelvollisuus määräytyisi maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain mukaan vakuutetun työn perusteella ja ammattitauti olisi ilmennyt ennen tämän lain voimaantuloa, oikeus korvaukseen määräytyisi maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain säännösten mukaisesti.

Ehdotettava säännös poikkeaa voimassa olevasta laista ja se on tarkoituksenmukaista ulottaa koskemaan myös ennen lain voimaantuloa ilmenneitä ammattitautitapauksia, joista tehdään ilmoitus vasta tämän lain tultua voimaan.

Pykälän 2 momentin 3 kohdan mukaan lain IV ja VII osaa sovellettaisiin myös ennen tämän lain voimaantuloa sattuneisiin vahinkotapahtumiin. Lain IV osassa säädetään etuuksien toimeenpanosta ja VII osassa muutoksenhausta, oikaisumenettelyistä ja takaisinperinnästä. Näiden menettelyllisten säännösten on tarkoituksenmukaista koskea myös ennen lain voimaantuloa sattuneiden vahinkotapahtumien käsittelyä. Vastaavasti pykälän 2 momentin 4 kohdan perusteella julkisessa terveydenhuollossa annetun sairaanhoidon korvaamista ja täyskustannusmaksujärjestelmää koskevat työtaturma- ja ammattitautilain 39—42 § koskisivat myös 1 tammikuuta 2005 alkaen sattuneiden vahinkotapahtumien käsittelyä.

Pykälän 3 momentissa todettaisiin, että jos ammattitauti on ilmennyt tämän lain voimaan tultua, 12 §:n 2 momentissa olevia säännöksiä vahinkotapahtuman korvaamisesta ja vakuutuksesta ei sovellettaisi maatalousyrittäjään, joka ennen vuotta 1994 voimassa olleen maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain säännösten mukaan kuului maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaissa säädetyn työvahinkoturvan piiriin, vaikka hänellä ei ollut maatalousyrittäjien eläkelain mukaista vakuutusta. Tällaisia henkilöitä olivat 14—17 -vuotiaat maatalousyrittäjät ja perheyriksen jäsenet, toimintansa vasta aloittaneet 18 vuotta täyttäneet maatalousyrittäjät, joiden toiminta ei ollut vielä jatkunut neljä kuukautta sekä ne 18 vuotta täyttäneet perheyriksen

jäsenet, joille ei maksettu rahapalkkaa. Tähän ryhmään kuuluivat lisäksi ne maatalousyrittäjät, yrittäjien avopuolisot ja perheyrittäjien jäsenet, jotka saivat maatalousyrittäjien eläkelain mukaista osatyökyvyttömyyseläkettä tai työttömyyseläkettä tai maatalousyrittäjien sukupolvenvaihdoseläkkeestä annetun lain (1330/1992) mukaista sukupolvenvaihdoseläkettä tai maatalousyrittäjien luopumiskorvauksesta annetun lain (1330/1992) mukaista luopumiskorvausta ja joiden maatalousyrittäjien eläkelain mukainen vakuutus oli päättynyt eläkkeelle siirtymiseen. Vuoden 1994 alusta maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslakia muutettiin lailla (977/1993) siten, että työvahinkoturva säädettiin kosemaan vain maatalousyrittäjien eläkelain mukaan vakuuttamisvelvollisia maatalousyrittäjiä ja työvahinkoturvan ilman vahvistettua vakuutusta saaneet maatalousyrittäjät jäivät korvaussuojan ulkopuolelle 1 päivästä tammikuuta 1994 lukien. Lakiin otettiin kuitenkin tuolloin säännökset siitä, että työvahinkoturva koskisi lisäksi sellaista maatalousyrittäjää, jota maatalousyrittäjien eläkelain mukainen vakuuttamisvelvollisuus ei vielä koskenut sen vuoksi, ettei toiminta ollut hänen 18 vuotta täytettyään ehtinyt jatkua neljä kuukautta sekä maatalousyrittäjää, joka on tullut maatalousyrittäjien eläkelain mukaiseen työkyvyttömyyseläkkeeseen oikeutetuksi ja työvahinko on sattunut ennen kuin 30 päivää on kulunut siitä, kun hän sai tiedon eläkelaitoksen tai muutoksenhakuelimen eläkkeen myöntämistä koskevasta päätöksestä.

Tähän edellä selostettuun työvahinkoturvan piiriin kuuluneita henkilöitä ei ole rekisteröity aikanaan maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksessa, koska heitä ei ole vakuutettu maatalousyrittäjien eläkelain mukaisesti. Vuoden 1994 alusta voimaan tulleen lain valmisteluasiakirjojen mukaan edellä mainittuja työvahinkoturvan piiriin kuuluneita henkilöitä on arvioitu olevan 30 000. Säännös on tarpeen ottaa lakiin, jotta olisi mahdollista ammattitaudin korvaamiselle säädettyjen edellytysten täytyessä korvata työvahinkoturvan piiriin ilman vahvistettua vakuutusta ennen vuotta 1994 voimassa olleen lainsäädännön mukaan kuuluneelle maatalousyrittäjälle tämän lain voimaantulon jälkeen ilmennyt ammattitauti, jossa altistuminen on tapah-

tunut työssä, johon on liittynyt ennen vuotta 1994 voimassa olleen maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain mukainen työvahinkoturva. Tällaisia ammattitauteja, jotka ilmensivät vasta lain voimaantulon jälkeen, voisivat olla esimerkiksi meluvamma tai asbestoosi.

Pykälän 4 momentissa todettaisiin, että maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain mukaiset pakolliset työajan vakuutukset muuttuisivat tämän lain voimaantullessa tämän lain 5 §:n mukaisiksi vakuutuksiksi. Vastaava säännös oli aikanaan maatalousyrittäjän eläkelain voimaanpanosta annetun lain 4 §:ssä. Tämän lain mukainen pakollinen vakuutus vahvistetaan samalla kuin maatalousyrittäjän eläkelain mukainen 10 tai 10 a §:n mukainen vakuutus, eikä tämän lain voimaantulolla ole vaikutusta voimassa oleviin maatalousyrittäjän eläkelain mukaisiin vakuutuksiin.

Pykälän 4 momentissa todettaisiin lisäksi, että maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 21 §:n 1 momentin mukainen vapaaehtoinen työajan vakuutus muuttuisi ilman eri hakemusta tämän lain 116 §:n mukaiseksi vakuutukseksi ja 21 §:n 5 momentin mukainen vapaa-ajan vakuutus tämän lain 124 §:n mukaiseksi vakuutukseksi tämän lain voimaantullessa. Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen olisi ennen lain voimaantuloa ilmoitettava kirjallisesti nykyisille vapaaehtoisen vakuutuksen ottaneille vuoden 2016 alussa voimaantulevista työajan ja vapaa-ajan vakuutuksen ehtoihin ja vakuutusmaksuihin tulevista muutoksista sekä ilmoitettava vakuutuksenottajille siitä, että vakuutus muuttuisi tämän lain mukaiseksi vakuutukseksi lain voimaantullessa ilman erillistä hakemusta. Vakuutuksen voimassaolon jatkuminen lainvoimaantulon jälkeen edellyttäisi kuitenkin, että vakuuttamisen edellytykset täytyvät. Jos myöhemmin ilmenisi, etteivät vakuuttamisen ehdot täytyisi, vakuutus päätettäisiin maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain säännösten mukaisesti siihen ajankohtaan, johon se maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain säännösten mukaisesti kuuluu päättää.

Pykälän 5 momentissa todettaisiin, että tämän lain 146 §:n 1 momentissa tarkoitettuihin kokonaiskustannuksiin ja 149 §:ssä tar-

koitettuun korvausvastuuseen luettaisiin myös maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 13 §:ssä tarkoitetut kokonaiskustannukset sekä mainitun lain 20 §:ssä tarkoitettu korvausvastuu, kun korvattavan vahinkotapahtuman vahinkopäivä on ennen tämän lain voimaantuloa.

Pykälän 6 momentissa säädettäisiin korvausvastuun täydennysmaksua koskevasta siirtymäsäännöksestä. Perusturvan rahoittajat ovat osallistuneet maatalousyrittäjien tapaturmavakuutusjärjestelmän rahastointiin vasta vuodesta 2004 lähtien. Tästä johtuen perusturvan rahoituksesta vastaavat Kansaneläkelaitos ja Maatalousyrittäjien eläkelaitos maksavat nykyisen maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 15 a §:n nojalla erillistä korvausvastuun täydennysmaksua erillisen 15 vuoden ajan kestävän maksuohjelman mukaan vuosina 2004—2018 ennen vuotta 2004 kattamatta jääneiden vastuiden täydentämiseksi. Koska maksuohjelma on päätymässä jo vuonna 2018, asiasta säädettäisiin siirtymäsäännöksessä koskien vielä jäljellä olevaa kolmea vuotta 2016—2018. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi, että sen lisäksi, mitä säädetään kokonaiskustannusten rahoittamisesta 148 §:ssä, Kansaneläkelaitoksen ja Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen olisi tämän lain voimaantulosta lukien eli vuosina 2016—2018 suoritettava tämän lain mukaisen kokonaiskustannusten rahoittamiseksi ennen vuotta 2004 perusturvaosuuden osalta syntyneen vastuuvajauksen kattamiseksi korvausvastuun täydennysmaksua. Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella annettaisiin tarkemmat säännökset maksun perintään liittyvästä menettelystä. Sosiaali- ja terveysministeriö vahvistaisi maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen hakemuksesta korvausvastuun täydennysmaksun laskemista koskevat perusteet siten, että täydennysmaksu jakaantuu Kansaneläkelaitoksen ja Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen vastattaviin osuuksiin 148 §:n 2 momentissa säädettyjen rahoitusosuuksien suhteessa.

Korvausvastuun täydennysmaksusta on nykyisin säädetty tarkemmin sosiaali- ja terveysministeriön asetuksessa maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 15 a §:ssä tarkoitetun korvausvastuun täydennysmaksun perinnästä (1158/2003). Asetuksessa on todettu,

että maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 15 a §:ssä tarkoitetun Kansaneläkelaitoksen ja Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen maksaman korvausvastuun täydennysmaksun vahvistamiseen, tarkistamiseen ja suorittamiseen sovelletaan, mitä maatalousyrittäjien tapaturmavakuutusasetuksen 7 §:ssä, 8 §:n 1—4 momentissa ja 9 §:ssä säädetään. Koska edellä mainittu asetus kumoutuu maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain kumoamisen johdosta, asiasta olisi annettava uusi asiasisällöltään aikaisempaa asetusta vastaava asetus.

1.2 Laki työntekijän eläkelain muuttamisesta

2 §. Keskeiset määritelmät. Pykälän 1 momentin 4 kohdan viittaukset tapaturmavakuutuslakiin ja sen perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annettuun lakiin muutettaisiin viittauksiksi työtapaturma- ja ammattitautilakiin sekä maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilakiin. Samalla säännöksen kieliasua täsmennettäisiin.

16 §. Oikeus osa-aikaeläkkeeseen. Pykälän 3 momentin ja 4 momentin 2 kohdassa olevat viittaukset tapaturmavakuutuslakiin muutettaisiin viittauksiksi työtapaturma- ja ammattitautilakiin sekä maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilakiin.

19 §. Osa-aikaeläkkeen saajan ilmoitusvelvollisuus. Pykälän 1 momentin 6 kohdan viittaus tapaturmavakuutuslakiin muutettaisiin viittaukseksi työtapaturma- ja ammattitautilakiin sekä maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilakiin. Samalla säännöksen kieliasua täsmennettäisiin.

43 §. Työkyvyttömyyseläkkeen maksaminen takautuvalla ajalla. Pykälän 2 momentissa oleva viittaus tapaturmavakuutuslakiin muutettaisiin viittaukseksi työtapaturma- ja ammattitautilakiin sekä maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilakiin. Samalla säännöksen kieliasua täsmennettäisiin.

92 §. Eläkkeestä vähennettävät etuudet. Ehdotetun työtapaturma- ja ammattitautilain 68 §:n sekä maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain 58 §:n mukaan, kun vahinkotapahtuma sattuu työssä, jota tehdään vanhuuseläkkeellä ollessa, tapaturmaeläkettä maksettaisiin enintään kaksi vuotta tai enin-

tään siihen saakka, kun vahingoittunut täyttää 68 vuotta. Vahingoittuneella olisi ennen tapaturmaeläkettä oikeus saada vuoden ajalta päivärahaa. Ansionmenetystä korvattaisiin työtapaturma- ja ammattitautilain tai maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain mainittujen lainkohtien nojalla enintään kolmen vuoden ajan. Voimassa olevan lain nojalla tällaisessa tilanteessa henkilön työeläkkeestä vähennetään tapaturmavakuutuslain tai maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain mukaan maksettu päiväraha ja eläke. Pykälän 1 momentin 1 kohtaa ehdotetaan muutettavaksi siten, että mainitun henkilön työeläkkeestä ei enää vähennettäisi hänelle maksettua työtapaturma- ja ammattitautilain 68 §:n mukaista tapaturmaeläkettä, eikä kyseessä olevaa eläkettä edeltävää päivärahaa. Näin säänneltynä vahingoittuneen saama korvaus vastaisi kyseisen työn aiheuttamaa ansionmenetystä ja hän saisi kolmen vuoden ajan vahinkotapahtuman sattumisesta tai enintään 68-vuotiaaksi rinnakkain työtapaturma- ja ammattitautilain mukaista ansionmenetykskorvausta sekä työeläkelakien mukaista vanhuuseläkettä. Pykälän 1 momentin 1 kohdassa todettaisiin lisäksi, ettei työeläkkeestä vähennettäisi ansionmenetykskorvausta, jos siihen olisi tehty mainitun työtapaturma- ja ammattitautilain 202 §:n 2 momentin mukainen vähennys työeläkkeen johdosta. Kysymyksessä olisi tällöin vapaaehtoisesta vapaa-ajan vakuutuksesta maksettavasta ansionmenetykskorvauksesta. Säännös vastaisi nykyistä soveltamiskäytäntöä, jonka mukaan tilanteessa, jossa työeläkelakien mukainen eläke olisi vähennetty tapaturmavakuutuslain 57 §:n mukaisesta vapaa-ajan vakuutuksen perusteella myönnetystä ansionmenetykskorvauksesta, ei sitä vähennettäisi työeläkkeestä.

Pykälän 1 momentin 2 kohtaa ehdotetaan muutettavaksi siten, että säännöksessä todettaisiin 1 momentin 1 kohtaa vastaavasti, ettei maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain 58 §:n mukaista tapaturmaeläkettä ja sitä edeltävää päivärahaa vähennettäisi työeläkkeestä. Vapaaehtoisten vapaa-ajan vakuutusten perusteella myönnettyjen ansionmenetykskorvausten osalta soveltamiskäytännön olisi tarkoitus jatkaa nykyisellään eli maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain mukaisten vapaa-ajan vakuutusten

perusteella myönnetty ansionmenetykskorvaukset vähennettäisiin työeläkkeestä, kun niitä ei vähennetä maatalousyrittäjien työtapaturma- ja ammattitautilain mukaisesta vapaa-ajan vakuutuksen perusteella maksettavasta etuudesta. Pykälän 1 momentin 3 kohdassa ollut säännös kuntoutusajan ansionmenetykskorvauskorvauksesta jätettäisiin pois tarpeettomana, koska 1 ja 2 kohdan sanamuodot kattaisivat myös kuntoutusajan ansionmenetykskorvauksena maksettavan kuntoutusrahan. Pykälän 1 momentin 3 kohtaan siirtyisi nykyisen 1 momentin 2 kohta asiasisällöltään muuttumattomana.

Pykälää koskevaan voimaantulosäännökseen tulisi säännös siitä, että nykyisen tapaturmavakuutuslain ja maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain mukaisiin etuuksiin noudatettaisiin 92 §:n 1 momenttia sellaisina kuin se oli ennen ehdotettavaa lainmuutosta. Täten, jos kysymyksessä olisi vahinkotapahtuma, joka on sattunut ennen vuotta 2016 vanhuuseläkkeellä olevalle henkilölle, häntä eivät koskisi työtapaturma- ja ammattitautilain 68 §:n tai maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain 58 §:n mukaiset säännökset määräajaksi maksettavasta eläkkeestä, vaan tapaturmaeläke myönnettäisiin tapaturmavakuutuslain ja maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain säännösten mukaan toistaiseksi. Tällöin on tarkoitus ensisijaisen etuuden vähentämisen osalta menetellä kuten nykyisinkin. Myös vapaaehtoisten vapaa-ajan vakuutusten perusteella myönnettyjen ansionmenetykskorvausten vähentäminen työeläkkeestä on tarkoitus tapahtua nykyisen soveltamiskäytännön mukaisesti, kun on kysymyksessä tapaturmavakuutuslain tai maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain mukaisesta vapaa-ajan vakuutuksesta myönnetty ansionmenetykskorvaus, jossa vahinkotapahtuma on sattunut ennen vuotta 2016. Ennen vuotta 2016 voimassa olleissa vapaa-ajan vakuutuksissa on ollut erilaisia ehtoja kyseessä olevasta vakuutuksesta myönnettävän päivärahan ja eläkkeen yhteensovittamisen osalta. Soveltamiskäytännössä periaatteena on ollut, että jos työeläkettä ei ole vähennetty vapaaehtoisen vapaa-ajan vakuutuksen ansionmenetykskorvauksesta, kyseessä oleva ansionmenetykskorvaus on vähennetty työeläkkeestä. Jos työeläke on vähennetty vapaa-ajan

vakuutuksen perusteella myönnetystä ansiomenetykskorvauksesta, kyseessä olevaa ansiomenetykskorvausta ei ole vähennetty työeläkkeestä.

94 §. *Ensisijaisen etuuden tai eläkkeen muutoksen vaikutus eläkkeen määrään.* Pykälän 1 momentissa olevat viittaukset tapaturmavakuutuslakiin muutettaisiin viittauksiksi työtapaturma- ja ammattitautilakiin ja maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilakiin.

1.3 Laki yrittäjän eläkelain muuttamisesta

2 §. *Keskeiset määritelmät.* Pykälän 1 momentin 9 kohdan viittaukset tapaturmavakuutuslakiin ja sen perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annettuun lakiin muutettaisiin viittaukseksi työtapaturma- ja ammattitautilakiin ja maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilakiin. Samalla säännöksen kieliasua täsmennettäisiin.

13 §. *Oikeus osa-aikaeläkkeeseen.* Pykälän 3 momentin ja 4 momentin 4 kohdan viittaus tapaturmavakuutuslakiin muutettaisiin viittaukseksi työtapaturma- ja ammattitautilakiin ja maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilakiin.

16 §. *Osa-aikaeläkkeen saajan ilmoitusvelvollisuus.* Pykälän 1 momentin 4 kohdan viittaus tapaturmavakuutuslakiin muutettaisiin viittaukseksi työtapaturma- ja ammattitautilakiin ja maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilakiin.

40 §. *Työkyvyttömyyseläkkeen maksaminen takautuvalta ajalta.* Pykälän 2 momentin viittaus tapaturmavakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annettuun lakiin muutettaisiin viittaukseksi työtapaturma- ja ammattitautilakiin ja maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilakiin. Samalla säännöksen kieliasua täsmennettäisiin.

85 §. *Eläkkeestä vähennettävät etuudet.* Pykälän 1 momentin 1—3 kohdat vastaisivat työntekijän eläkelain 92 §:n 1 momentin 1—3 kohtaa ja siihen tehtäisiin samat muutokset kuin mainittuun lainkohtaan.

87 §. *Ensisijaisen etuuden tai eläkkeen muutoksen vaikutus eläkkeen määrään.* Pykälän 1 momentin viittaus tapaturmavakuutuslakiin muutettaisiin viittaukseksi työtapa-

turma- ja ammattitautilakiin ja maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilakiin. Samalla säännöksen kieliasua täsmennettäisiin.

1.4 Laki maatalousyrittäjän eläkelain muuttamisesta

36 §. *Oikeus osa-aikaeläkkeeseen.* Pykälän 3 momentin ja 4 momentin 4 kohdan viittaus tapaturmavakuutuslakiin muutettaisiin viittaukseksi työtapaturma- ja ammattitautilakiin ja maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilakiin.

39 §. *Osa-aikaeläkkeensaajan ilmoitusvelvollisuus.* Pykälän 3 momentin ja 4 momentin 4 kohdan viittaus tapaturmavakuutuslakiin muutettaisiin viittaukseksi työtapaturma- ja ammattitautilakiin ja maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilakiin.

43 §. *Työkyvyttömyyseläkkeen maksaminen takautuvalta ajalta.* Pykälän 2 momentin viittaus tapaturmavakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annettuun lakiin muutettaisiin viittaukseksi työtapaturma- ja ammattitautilakiin ja maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilakiin. Samalla säännöksen kieliasua täsmennettäisiin.

97 §. *Maksamatta jääneiden vakuutusmaksujen vähentäminen eläkkeestä.* Lainkohdassa oleva viittaus maatalousyrittäjän tapaturmavakuutuslakiin muutettaisiin viittaukseksi maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilakiin ja säännökseen lisättäisiin maininta siitä, että myös maksamatta jäänyt maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain mukaisen vakuutusmaksun korotus voitaisiin vähentää pykälässä tarkoitettusta eläkkeestä.

114 §. *Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen tehtävät.* Pykälän 1 momentin 2 ja 10 kohdassa oleva viittaus maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslakiin muutettaisiin viittaukseksi maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilakiin.

115 §. *Maatalousyrittäjien työterveyshuoltoon liittyvät tehtävät.* Pykälän 2 momentissa oleva viittaus maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 13 §:ään muutettaisiin viittaukseksi maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain 146 §:n 3 momenttiin.

1.5 Laki merimieseläkelain muuttamisesta

2 §. Keskeiset määritelmät. Pykälän 1 momentin 6 kohdan viittaukset tapaturmavakuutuslakiin ja sen perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annettuun lakiin muutettaisiin viittaukseksi työtapaturma- ja ammattitautilakiin ja maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilakiin. Samalla säännöksen kieliasua täsmennettäisiin.

16 §. Oikeus osa-aikaeläkkeeseen. Pykälän 3 momentin ja 4 momentin 2 kohdan viittaus tapaturmavakuutuslakiin muutettaisiin viittaukseksi työtapaturma- ja ammattitautilakiin ja maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilakiin. Samalla säännöksen kieliasua täsmennettäisiin.

19 §. Osa-aikaeläkkeen saajan ilmoitusvelvollisuus. Pykälän 6 kohdan viittaus tapaturmavakuutuslakiin muutettaisiin viittaukseksi työtapaturma- ja ammattitautilakiin ja maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilakiin. Samalla säännöksen kieliasua täsmennettäisiin.

43 §. Työkyvyttömyyseläkkeen maksaminen takautuvalla ajalla. Pykälän 2 momentin viittaus tapaturmavakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annettuun lakiin muutettaisiin viittaukseksi työtapaturma- ja ammattitautilakiin ja maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilakiin. Samalla säännöksen kieliasua täsmennettäisiin.

97 §. Eläkkeestä vähennettävät etuudet. Pykälän 1 momentin 1—3 kohdat vastaisivat työntekijän eläkelain 92 §:n 1 momentin 1—3 kohtaa ja siihen tehtäisiin samat muutokset kuin mainittuun lainkohtaan.

99 §. Ensisijaisen etuuden tai eläkkeen muutoksen vaikutus eläkkeen määrään. Pykälän 1 momentin viittaus tapaturmavakuutuslakiin muutettaisiin viittaukseksi työtapaturma- ja ammattitautilakiin ja maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilakiin. Samalla säännöksen kieliasua täsmennettäisiin.

1.6 Laki kunnallisen eläkelain muuttamisesta

14 §. Osa-aikaeläke. Pykälän 1 momentin 5 kohdan viittaus tapaturmavakuutuslakiin

muutettaisiin viittaukseksi työtapaturma- ja ammattitautilakiin. Samalla säännöksen kieliasua täsmennettäisiin.

76 §. Eläkkeestä vähennettävät ensisijaiset etuudet. Pykälän 1 momentin 1—3 kohtaa muutettaisiin siten, että se vastaisi sanamuodoltaan työntekijän eläkelain 92 §:n 1 momentin 1—3 kohtaa.

114 §. Takautuvasti myönnetty työkyvyttömyyseläke. Pykälän 2 momentin viittaus tapaturmavakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annettuun lakiin muutettaisiin viittaukseksi työtapaturma- ja ammattitautilakiin ja maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilakiin. Samalla säännöksen kieliasua täsmennettäisiin.

130 §. Takautuva oikeus korvaukseen vakuutuslaitokselta. Pykälän viittaukset tapaturmavakuutuslakiin muutettaisiin viittaukseksi työtapaturma- ja ammattitautilakiin ja maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilakiin. Samalla pykälän 1 momentin kieliasua täsmennettäisiin.

145 §. Eläkkeenhakijan ja -saajan ilmoitusvelvollisuus. Pykälän 4 momentin 4 kohdan viittaus tapaturmavakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annettuun lakiin muutettaisiin viittaukseksi työtapaturma- ja ammattitautilakiin ja maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilakiin. Samalla säännöksen kieliasua täsmennettäisiin.

1.7 Laki valtion eläkelain muuttamisesta

14 §. Oikeus osa-aikaeläkkeeseen. Pykälän 1 momentin 4 kohdan viittaus tapaturmavakuutuslakiin muutettaisiin viittaukseksi työtapaturma- ja ammattitautilakiin ja maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilakiin. Samalla säännöksen kieliasua täsmennettäisiin.

18 §. Osa-aikaeläkkeen saajan ilmoitusvelvollisuus. Pykälän 6 kohdan viittaus tapaturmavakuutuslakiin muutettaisiin viittaukseksi työtapaturma- ja ammattitautilakiin ja maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilakiin. Samalla säännöksen kieliasua täsmennettäisiin.

24 §. Oikeus työeläkekuntoutukseen. Pykälän 1 momentin 3 kohdan viittaus tapaturmavakuutuslakiin muutettaisiin viittaukseksi työtapaturma- ja ammattitautilakiin ja maata-

lousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilakiin.

41 §. *Työkyvyttömyyseläkkeen takautuva maksaminen.* Pykälän 2 momentin viittaus tapaturmavakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annettuun lakiin muutettaisiin viittaukseksi työtapaturma- ja ammattitautilakiin ja maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilakiin. Samalla säännöksen kieliasua täsmennettäisiin.

73 §. *Eläkkeestä vähennettävät ensisijaiset etuudet.* Pykälän 1 momentin 1—3 kohtaa muutettaisiin niin, että se vastaisi sanamuodoltaan työntekijän eläkelain 92 §:n 1 momentin 1—3 kohtaa.

128 §. *Takautuva oikeus korvaukseen vakuutuslaitokselta.* Pykälän viittaukset tapaturmavakuutuslakiin muutettaisiin viittaukseksi työtapaturma- ja ammattitautilakiin ja maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilakiin. Samalla pykälän 1 momentin kieliasua täsmennettäisiin.

1.8 Laki sairausvakuutuslain muuttamisesta

2 luku Sairaanhoidokorvauksia koskevat yhteiset säännökset

5 §. *Sairaanhoidokorvauksen suhde muun lain mukaiseen korvaukseen.* Pykälässä olevat viittaukset tapaturmavakuutuslakiin muutettaisiin viittauksiksi työtapaturma- ja ammattitautilakiin sekä maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilakiin. Pykälän viimeisessä virkkeessä mainittaisiin myös maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitos tahona, jolta Kansaneläkelaitoksella olisi oikeus saada sairausvakuutuksesta maksettua korvausta vastaava määrä samasta vahingosta tai saman sairauden perusteella maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen myöntämästä korvauksesta.

8 luku Sairauspäiväraha ja osasairauspäiväraha

6 §. *Sairauspäivärahan estävät etuudet.* Pykälän 1 momentin 3 kohdassa oleva viittaus tapaturmavakuutuslakiin ja maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslakiin ehdotetaan muutettavaksi viittaukseksi työtapaturma- ja

ammattitautilakiin ja maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilakiin.

9 §. *Sairauspäiväraha enimmäisajan jälkeen.* Pykälän 2 momentissa olevat viittaukset tapaturmavakuutuslain mukaisiin ansionmenetykskorvauksiin ehdotetaan muutettavaksi viittauksiksi työtapaturma- ja ammattitautilain ja maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain mukaisiin ansionmenetykskorvauksiin.

11 luku Päivärahaetuuksien määrä

10 §. *Eläkkeen vaikutus vanhempainpäivärahan määrään.* Lainkohdassa oleva viittaus tapaturmavakuutuslakiin ehdotetaan muutettavan viittaukseksi työtapaturma- ja ammattitautilakiin sekä maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilakiin.

12 luku Päivärahaetuuden suhde muihin etuuksiin

2 §. *Sairauspäivärahan suhde muihin työkyvyttömyyden perusteella maksettaviin lakisääteisiin etuuksiin.* Pykälän 1 momentin 2 kohdassa oleva säännös siitä, että työtapaturman ja ammattitaudin perusteella myönnettävä tapaturmavakuutuslain mukainen päiväraha, tapaturmaeläke ja elinkorko olisi vähennettävä etuus, ehdotetaan muutettavaksi siten, että vähennettävänä etuutena pidettäisiin työtapaturma- ja ammattitautilain mukaista ansionmenetykskorvausta. Pykälän 1 momentin 3 kohdassa todettaisiin puolestaan, että vähennettävä etuus olisi työtapaturman ja ammattitaudin perusteella myönnettävä maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain mukainen ansionmenetykskorvaus.

18 luku Sairausvakuutusrahasto ja vakuutusmaksut

Yleiset säännökset

1 §. *Soveltamisala.* Pykälän 1 momentin 3 kohdassa oleva viittaus maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslakiin muutettaisiin viittaukseksi maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilakiin.

8 §. *Sairaanhoidovakuutuksen kulut.* Pykälän 1 momentin 4 kohdassa oleva viittaus maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 15 §:ään muutettaisiin viittaukseksi maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain 148 §:n 2 momenttiin.

11 §. *Työtulovakuutuksen kulut.* Pykälän 1 momentin 4 kohdassa oleva viittaus maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 15 §:ään muutettaisiin viittaukseksi maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain 148 §:n 2 momenttiin.

1.9 Laki kansaneläkelain muuttamisesta

22 §. *Kansaneläkkeeseen vaikuttavat eläketulot.* Pykälän 1 momentin 3 kohtaa muutettaisiin siten, että siinä mainittaisiin kansaneläkkeen määrään vaikuttavana tulona työtapaturma- ja ammattitautilain ja maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain mukainen tapaturmaeläke ja perhe-eläke. Pykälän 1 momentin 5 kohdassa olevat viittaukset tapaturmavakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain mukaiseen tapaturmaeläkkeeseen muutettaisiin viittauksiksi työtapaturma- ja ammattitautilain ja maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain mukaiseen kuntoutusrahaan.

33 §. *Jatkoeläkkeen täydennysmäärään vaikuttavat vuositulot.* Pykälän 1 momentin 2 kohtaa ehdotetaan muutettavaksi siten, että jatkoeläkkeen täydennysmäärää laskettaessa otettaisiin huomioon työtapaturma- ja ammattitautilain tai maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain mukainen kuntoutusraha. Nykyisin huomioon otetaan tapaturmavakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain mukaiset etuudet.

34 §. *Jatkoeläkkeen täydennysmäärään vaikuttava työtulo ja siihen rinnastettava tulo.* Pykälän 2 momentin 4 kohdassa oleva säännös siitä, että työtuloon rinnastetaan tapaturmavakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain mukainen päiväraha, ehdotetaan muutettavaksi siten, että työtuloon rinnastettaisiin työtapaturma- ja ammattitautilain tai maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain mukainen kuntoutusraha.

paturma- ja ammattitautilain mukainen kuntoutusraha.

35 §. *Jatkoeläkkeen täydennysmäärässä etuoikeutetut tulot.* Pykälän 1 momentin 15 kohdassa oleva säännös tapaturmavakuutuslain mukaisesta haittarahasta tai muusta haitan perusteella maksettavasta korvauksesta ehdotetaan muutettavaksi työtapaturma- ja ammattitautilain tai maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain mukaiseksi haittarahaksi tai muuksi haitan perusteella maksettavaksi korvaukseksi.

97 §. *Kansaneläkerahastossa maksettavat etuudet ja kulut.* Pykälän 2 momentissa oleva viittaus maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 15 §:n 2 momenttiin muutettaisiin viittaukseksi maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain 148 §:n 2 momenttiin.

1.10 Laki sairausvakuutuslain mukaisen omavastuuajan korvaamisesta maatalousyrittäjälle annetun lain muuttamisesta

4 §. Pykälässä olevat säännökset tapaturmavakuutuslain ja maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain mukaisesta korvauksesta estävänä etuutena muutettaisiin säännöksiksi siitä, että maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain ja työtapaturma- ja ammattitautilain mukainen korvaus saman työkyvyttömyyden johdosta olisi estävä etuus.

6 §. Pykälään lisättäisiin uusi 2 momentti, johon otettaisiin säännös siitä, että korvaus olisi mahdollista myöntää, vaikka sitä ei olisi haettu määräajassa, jos epäminen myöhästymisen vuoksi olisi kohtuutonta. Säännös vastaa asiasisällöltään sairausvakuutuslain 15 luvun 7 §:ssä olevaa säännöstä määräajan noudattamatta jättämisestä haettaessa sairausvakuutuslain mukaista päivärahaa. Nykyisin hakemuksen myöhästymisen osalta on viitattu tapaturmavakuutuslain säännöksiin. Tarkoituksenmukaista olisi, että hakemuksen

myöhästymistä koskevat säännökset vastaisivat sairausvakuutuslain säännöksiä eli olisivat hakijan kanssa samansisältöiset siitä riippumatta onko kysymys lyhyestä omavastuu-aikaan rajoittuvasta tai pidemmästä, omavastuuajan ylittävistä työkyvyttömyydestä. Tämä johdosta ehdotetaan hakemuksen myöhästymisen osalta lakiin otettavaksi asiasisällöltään vastaava säännös kuin sairausvakuutuslaissa.

Pykälän lisättäisiin uusi 3 momentti, jonka mukaan puhevallan käyttöön tämän lain mukaisissa asioissa sovellettaisiin, mitä maatalousyrittäjän työtaturma- ja ammattitautilain 81 §:ssä säädetään. Säännös vastaisi asiasisällöltään nykyisen lain 9 §:ssä olevaa viittausta tapaturmavakuutuslain säännöksiin puhevallan käytöstä.

7 §. Pykälän 1 momenttiin otettaisiin säännökset päätöksen antamisesta ja tiedoksiantamisesta. Oikeudesta tämän lain mukaiseen korvaukseen olisi annettava kirjallinen päätös ja se olisi annettava tiedoksi postitse kirjeellä lähettämällä se vastaanottajalle tämän ilmoittamaan osoitteeseen. Ehdotetut säännökset vastaisivat maatalousyrittäjän työtaturma- ja ammattitautilaissa olevia säännöksiä kirjallisen päätöksen antamisesta ja tiedoksiantamisesta. Nykyisen lain 9 §:ssä on todettu päätöksen tiedoksiantamisen osalta noudatettavan, mitä tapaturmavakuutuslaissa säädetään. Päätöksen antamisesta ja koneellisesta allekirjoittamisesta on säädetty tarkemmin sairausvakuutuslain mukaisen omavastuuajan korvaamisesta maatalousyrittäjille annetun asetuksen (899/1991)3 §:n 4 momentissa. Mainitussa säännöksessä on todettu maatalousyrittäjien eläkelaitoksen päätöksen antamisesta ja päivärahamaksamisesta olevan soveltuvin osin voimassa, mitä tapaturmavakuutuslain ja ammattitautilain täytäntöönpanosta annetun asetuksen (850/1948) 11 ja 16 §:ssä on säädetty. Mainitun asetuksen säännökset on kumottu asetuksilla 723/2002 ja 1330/1999, jotka puolestaan kumoutuvat työtaturma- ja ammattitautilain tullessa voimaan. Pykälän 1 momenttiin siirrettäisiin myös nykyisin mainitun asetuksen 3 §:n 4 momentissa oleva säännös päätöksen antamisesta automaattisessa tietojen käsittelyssä ja säännös koneellisesta allekirjoittamisesta. Mainitun asetuksen 3 §:n 4 momentti eh-

dotetaan kumottavaksi lain voimaantulosäännöksellä.

Päätöksen antamiseen ja täytäntöönpanon määräaikaan sovellettaisiin, mitä maatalousyrittäjän työtaturma- ja ammattitautilain 84 §:ssä säädetään. Korvauspäätös olisi annettava viivytyksettä ja viimeistään 30 päivän kuluessa siitä, kun Maatalousyrittäjien eläkelaitos olisi saanut asian ratkaisemiseksi riittävät selvitykset. Muutoksenhakuelimen päätös olisi pantava täytäntöön viivytyksettä ja viimeistään 14 päivän kuluessa siitä, kun päätös on tullut lainvoimaiseksi ja Maatalousyrittäjien eläkelaitos olisi saanut täytäntöönpanoa varten riittävät selvitykset. Myös nykyisen lain 9 §:ssä on viittaus nykyisen tapaturmavakuutuslain säännöksiin koskien korvauksen viivästymistä.

Pykälän 3 momentissa todettaisiin korvauksen maksamiseen sovellettavan, mitä maatalousyrittäjän työtaturma- ja ammattitautilain 93 §:ssä säädetään. Mainitun säännöksen mukaan päätöksen perustuva korvaus on maksettava viivytyksettä ja korvaus maksetaan Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen kustannuksella korvauksensaajan tilille. Asiasta on nykyisin säännökset sairausvakuutuslain mukaisen omavastuuajan korvaamisesta maatalousyrittäjille annetun asetuksen 3 §:n 4 momentissa, jossa on viitattu maksamisen osalta tapaturmavakuutuslain ja ammattitautilain täytäntöönpanosta annettuun asetukseen (850/1948) 11 ja 16 §:ään, jotka on kumottu. Pykälän 3 momentissa todettaisiin nykyisen lain 9 §:ssä olevaa viittaussäännöstä vastaavasti, että tämän lain nojalla maksettava korvausta ei saa siirtää toiselle.

8 §. Pykälään siirrettäisiin nykyisen lain 7 §:ssä olevat muutoksenhakusäännökset asiasisällöltään nykyistä vastaavina. Pykälän 1 momentissa todettaisiin muutoksenhakuoikeus maatalousyrittäjien eläkelaitoksen päätöksestä tapaturma-asioiden muutoksenhakulautakuntaan tai tapaturma-asioiden muutoksenhakulautakunnan antamasta päätöksestä vakuutusosoikeuteen. Tapaturma-asioiden muutoksenhakulautakunnasta annetun lain (1316/2010) mukaan tapaturma-asioiden muutoksenhakulautakunta toimii ensimmäisenä muutoksenhakuasteena tapaturmavakuutuslain mukaisissa asioissa ja muissa asioissa siten kuin erikseen säädetään. Vastaa-

vasti vakuutus oikeus toimii vakuutus oikeus lain (132/2003) mukaan sosiaaliturva asioiden erityistuoimioistuimesta sen mukaan kuin erikseen säädetään. Pykälän 1 momentin kolmannessa virkkeessä todettaisiin nykyisen 7 §:n 2 momenttia vastaavasti ne tilanteet, joissa muutoksenhaku oikeutta ei olisi.

Pykälän 2 momentissa todettaisiin muutoksenhakua aika sekä aika, josta lukien valittajan katsotaan saaneen päätöksestä tiedon sekä se, että valitus kirjelmä olisi toimitettava Maatalousyrittäjien eläkelaitokselle.

Nykyisen lain 9 §:ssä olevaa säännöstä siitä, että käsiteltävässä tapaturmalautakunnassa tämän lain mukaista asiaa noudatettaisiin, mitä tapaturmalautakunnasta annetussa asetuksessa (839/1981) ja maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 10 §:n 1 momentissa säädetään, ei olisi enää tarpeen ottaa lakiin. Tapaturma-asioiden muutoksenhakulautakunnasta annetun lain 9 §:n 1 momentissa on säännökset siitä, että sairausvakuutuslain mukaisen omavastuuajan korvaamisesta maatalousyrittäjille annetun lain mukaisissa asioissa läsnä on oltava maatalousyrittäjäjärjestöjen ehdotuksen perusteella nimetty jäsen.

9 §. Pykälän 1 momentti sisältäisi säännökset itseoikaisusta valituksen johdosta ja valituksen siirtämisen osalta. Näiltä osin viitattaisiin maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain 140 §:ään. Muutoksenhakujan jälkeen tulleen valituksen tutkimiseen, päätöksen poistamiseen sekä asia- ja kirjoitusvirheen korjaamiseen sovellettaisiin, mitä maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain 142—144 §:ssä säädetään. Asiasisällöltään maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain 143 §:n säännös lain voimaisen päätöksen oikaisusta asiassa, jossa on kysymys evätyin korvauksen myöntämisestä tai myönnetyn edun lisäämisestä sekä 144 §:n säännös lainvoimaisen päätöksen poistamisesta vastaisivat nykyisessä lain 8 §:ssä olevaa viittausta tapaturmavakuutuslain 53 e §:ään ja 53 d §:ään. Edellä mainittujen lisäksi ehdotetaan, että tämän lain mukaisiin asioihin sovellettaisiin myös maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain 142 §:n säännöksiä päätöksessä olevan asia- ja kirjoitusvirheen korjaamisesta.

Päätöksen täytäntöönpanoon muutoksenhausta huolimatta sovellettaisiin maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain 137 §:ää. Säännös vastaisi asiasisällöltään nykyisen lain 9 §:ssä olevia viittauksia tapaturmavakuutuslakiin.

Pykälän 3 momenttiin otettaisiin lisäksi säännökset aiheettomasti maksetun tai määrätään liian suurena maksetun etuuden takaisinperinnästä siten kuin maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain 145 §:ssä säädetään. Säännöksen mukaan, jos joku olisi saanut tämän lain mukaista korvausta aiheetta tai enemmän kuin tässä laissa säädetään, Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen olisi perittävä takaisin aiheettomasti maksettava korvaus. Aiheettomasti maksettava korvaus voitaisiin jättää kokonaan tai osittain perimättä takaisin, jos se katsotaan kohtuulliseksi ja korvauksen maksamisen ei ole katsottava johtuneen korvauksensaajan tai hänen edustajansa vilpillisestä menettelystä taikka jos takaisin perittävä määrä on vähäinen.

9 a §. Pykälä sisältäisi Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen oikeutta tietojen saamiseen ja luovuttamiseen koskevat säännökset nykyistä tarkkarajaisemmin säädettyinä. Nykyisen lain 9 §:n mukaan tiedonsaantioikeudesta ja tiedonantovelvollisuudesta sekä salassapitovelvollisuudesta ja sen rikkomisesta on soveltuvin osin voimassa, mitä tapaturmavakuutuslaissa säädetään. Nykyisessä tapaturmavakuutuslaissa edellä mainituista asioista on säädetty 64 a—64 f §:ssä sekä 64 h ja 64 i §:ssä. Pykälän 1 momentissa todettaisiin julkisuuslain soveltuminen Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen toimintaan vastaavalla tavalla kuin maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain 156 §:ssä on säädetty.

Pykälän 2 momentissa todettaisiin Maatalousyrittäjien eläkelaitoksella ja muutoksenhakuelimellä olevan oikeus saada tietoja tämän lain toimeenpanoa varten siten kuin maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain 157 §:n 1 momentin 1—3 kohdassa sekä 2 ja 3 momentissa. Ehdotettu säännös vastaisi mainitun pykälän 1 momentin 1—3 kohdan osalta sisällöltään nykyisessä tapaturmavakuutuslain 64 a §:n 1 momentin 1—3 kohdissa olevia säännöksiä. Maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain 157 §:n 3 momentin mukaan tässä pykälässä tarkoi-

tettuja tietoja saisi hakea teknisen käyttöyhteyden avulla ilman sen suostumusta, jonka etujen suojaamiseksi salassapitovelvollisuus on säädetty. Momentin toisessa virkkeessä todettaisiin, että Maatalousyrittäjien eläkelaitoksella olisi oikeus antaa tämän lain toimeenpanoon perustuvia tietoja siten kuin maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain 158 §:n 1 ja 2 kohdassa säädetään. Mainitut säännökset vastaavat asiasisällöltään nykyisen tapaturmavakuutuslain 64 c §:n 1 momentin 1 ja 2 kohtaa.

Pykälän 3 momentissa todettaisiin muut maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain tietojen antamista ja saamista koskevat säännökset, joita sovellettaisiin tämän lain toimeenpanossa. Momentin 1 kohdan mukaan tietojen antamiseen ja saamiseen sovellettaisiin maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain 160 §:n säännöksiä teknisestä käyttöyhteydestä, 161 §:n säännöksiä maatalousyrittäjän ja apurahansaajan taloudellista asemaa koskevista tiedoista, 162 §:ää oikeudesta saada korvausasiaansa koskevia tietoja sekä 167 §:n säännöksiä tietojen maksuttomuudesta.

10 §. Pykälän 1 ja 3 momentissa olevat viittaukset maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain säännöksiin muutettaisiin viittauksiksi maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain vastaaviin säännöksiin. Nykyisen lain 10 §:n 4 momentissa oleva maininta siitä, että tämän lain mukaiset asiat otettaisiin huomioon määrättäessä Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen osuutta tapaturmasioiden muutoksenhakulautakunnan toiminnasta, kumottaisiin, koska tapaturmasioiden muutoksenhakulautakunnasta annetun lain 17 §:ssä on säännökset muutoksenhakulautakunnan toiminnan rahoituksesta. Mainitun säännöksen mukaan muutoksenhakulautakunnan toiminta rahoitetaan lakisääteistä tapaturmavakuutustoimintaa harjoittavilta vakuutuslaitoksilta perittävillä oikeushallintomaksuilla. Maksujen yhteismäärä vastaa niitä kokonaiskustannuksia, jotka aiheutuvat muutoksenhakulautakunnalle säädettyjen muutoksenhakua koskevien tehtävien hoitamisesta. Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen osuus määräytyy laskennallisen maksutulon perusteella. Oikeushallintomaksun määrän vahvistaa Finanssivalvonta.

1.11 Laki työttömyysturvalain muuttamisesta

4 luku Soviteltu ja vähennetty työttömyysetuus

7 §. *Sosiaalietuuksien vaikutus työttömyysetuuteen.* Pykälän 1 momentin 3 ja 11 kohdassa oleva viittaus tapaturmavakuutuslakiin muutettaisiin viittaukseksi työtapaturma- ja ammattitautilakiin ja maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilakiin.

6 luku Työttömyyspäivärahan määrä ja kesto

11 §. *Työssäoloajan laskeminen.* Pykälän 3 momentin 3 kohdassa oleva viittaus oleva viittaus tapaturmavakuutuslakiin muutettaisiin viittaukseksi työtapaturma- ja ammattitautilakiin ja maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilakiin.

11 luku Toimeenpanoa koskevat säännökset

14 §. *Työttömyysetuuden periminen eräissä tapauksissa.* Pykälän 1 momentissa oleva viittaus tapaturmavakuutuslakiin muutettaisiin viittaukseksi työtapaturma- ja ammattitautilakiin ja maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilakiin. Säännös koskee tilannetta, jossa henkilö on saanut työttömyysetuutta samalta ajalta, jolta hänelle myönnetään takautuvasti jokin muu momentissa mainittu etuus. Momentista poistettaisiin edellä tarkoitetuista etuuksista sukupolvenvaihdoseläke, luopumiskorvaus ja luopumiseläke, koska mainittuja etuuksia ei enää myönnetä uusina etuuksina. Sukupolvenvaihdoseläkettä eikä luopumiskorvauksia ei myöskään enää ole edes maksussa.

1.12 Laki eläkkeensaajan asumistuesta annetun lain 8 ja 14 §:n muuttamisesta

8 §. *Oikeus asumistukeen.* Pykälän 2 momentin 7 kohdassa oleva säännös kuntoutuslain mukaisesta tapaturmaeläkkeestä muutettaisiin säännökseksi työtapaturma- ja ammattitautilain ja maatalousyrittäjän työtapatur-

ma- ja ammattitautilain mukaisesta kuntoutusrahasta, jota pidettäisiin asumistukeen oikeuttavana etuutena vuoden kuluttua vahinkotapahtumasta.

14 §. Etuoikeutetut tulot. Pykälän 1 momentin 11 kohdassa oleva viittaus tapaturmavakuutuslakiin ja kuntoutuslakiin muutettaisiin viittaukseksi työtapaturma- ja ammattitautilakiin ja maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilakiin. Pykälän 2 momenttia tarkistettaisiin siten, että tulona otettaisiin huomioon työtapaturma- ja ammattitautilain sekä maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilaisissa tarkoitettu kuntoutusraha. Nykyisen säännöksen mukaan tulona otetaan huomioon kuntoutuslain mukainen päiväraha, tapaturmaeläke ja elinkorko.

1.13 Laki aikuiskoulutustuesta annetun lain 7 §:n ja 11 §:n muuttamisesta

7 §. Työssäoloajan laskenta. Pykälän 3 momentin 3 kohdassa oleva viittaus tapaturmavakuutuslakiin muutettaisiin viittaukseksi työtapaturma- ja ammattitautilakiin ja maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilakiin.

11 §. Aikuiskoulutustuen saamisen rajoitukset. Pykälän 5 kohdassa oleva säännös kuntoutuslain mukaisesta täydestä ansionmenetyskorvauksesta estävänä etuutena muutettaisiin säännökseksi siitä, että täysi kuntoutusraha työtapaturma- ja ammattitautilain sekä maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain nojalla olisi aikuiskoulutustuen estävä etuus.

1.14 Laki opintotukilain 6 §:n muuttamisesta

6 §. Opintotuen saamisen rajoitukset. Pykälässä oleva säännös kuntoutuslain mukaisesta täydestä ansionmenetyskorvauksesta estävänä etuutena muutettaisiin säännökseksi siitä, että työtapaturma- ja ammattitautilain ja maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain mukainen täysi ansionmenetyskorvaus kuntoutusta koskevien säännösten nojalla olisi opintotuen myöntämisen estävä etuus.

1.15 Laki Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahetuuksista annetun lain 13 §:n muuttamisesta

13 §. Järjestämistä ja korvaamista koskeva rajoitus. Pykälän 1 momentin 1 kohdassa oleva viittaus tapaturmavakuutuslakiin muutettaisiin viittaukseksi maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilakiin ja 1 momentin 2 kohdassa oleva viittaus maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslakiin muutettaisiin viittaukseksi maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilakiin.

1.16 Laki vammaisuuksista annetun lain 9 ja 12 §:n muuttamisesta

9 §. Eläkettä saavan hoitotuki. Pykälän 1 momentin 4 kohdassa oleva viittaus tapaturmavakuutuslakiin muutettaisiin viittaukseksi työtapaturma- ja ammattitautilakiin ja maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilakiin. Momentin 4 a kohdassa oleva maininta siitä, että oikeus hoitotukeen 16 vuotta täyttäneellä olisi henkilöllä, joka saa kuntoutuslain mukaista jatkuvaa tapaturmaeläkettä, muutettaisiin siten, että vastaavana etuutena pidettäisiin työtapaturma- ja ammattitautilain ja maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain mukaista jatkuvaa kuntoutusrahaa, kuitenkin vasta vuoden kuluttua vahinkotapahtuman sattumisesta.

12 §. Vammaistuessa tai hoitotuessa huomioon otettavat etuudet. Pykälän 1 momentin 1 kohdassa oleva viittaus lakisääteiseen tapaturmavakuutukseen muutettaisiin viittaukseksi työtapaturma- ja ammattitautilakiin sekä maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilakiin.

1.17 Laki takuueläkkeestä annetun lain 9 §:n muuttamisesta

9 §. Eläketulojen vaikutus takuueläkkeeseen. Pykälän 1 momentin 7 ja 9 kohdissa olevat maininnat tapaturmavakuutukseen tai kuntoutuslakiin perustuvista etuuksista muutettaisiin siten, että säännöksessä mainittaisiin työtapaturma- ja ammattitautilain ja maatalousyrittäjän työtapaturma ja ammattitautilain mukaiset tapaturmaeläkkeet ja per-

he-eläkkeet sekä mainittujen lakien mukainen kuntoutusraha, joka otettaisiin kuitenkin huomioon vasta vuoden kuluttua vahinkotahtumasta.

1.18 Laki työterveyslaitoksen toiminnasta ja rahoituksesta annetun lain 2 a §:n muuttamisesta

2 a §. Pykälässä olevat viittaukset tapaturmavakuutuslain 64 d §:ään ja maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 23 §:n 3 momenttiin tarkistettaisiin viittauksiksi työtaturma- ja ammattitautilain 262 §:ään ja maatalousyrittäjän työtaturma- ja ammattitautilain 158 §:n 10 kohtaan ja säännöksessä todettaisiin, että Työterveyslaitoksella olisi oikeus saada tietoja työperäisten sairauksien rekisteriä varten siten kuin tietojen antamisesta mainittujen lakien säännöksissä säädetään.

2 Tarkemmat säännökset ja määräykset

Lain 150 §:ssä säädettäisiin järjestelmän rahoitukseen liittyen Kansaneläkelaitoksen, Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen ja valtion osuuksien maksamisesta maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitokselle.

Sen 2 momentin mukaan valtion, Kansaneläkelaitoksen ja Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen tulisi sen mukaan kuin sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella tarkemmin säädettäisiin, suorittaa kunakin vuonna kuukausittain ennakkona määrä, joka vastaisi niiden osuutena suoritettavaksi arvioitua määrää. Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella säädettäisiin tarkemmin myös osuuksien lopullisten määrien vahvistamisesta ja ajankohdasta, jona maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen olisi toimitettava sosiaali- ja terveysministeriölle selvitys osuuksien lopullisen määrän vahvistamista varten.

Lain 180 §:n siirtymäsäännöksissä sen 6 momentissa säädettäisiin Kansaneläkelaitoksen ja Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen velvollisuudesta suorittaa kumotun maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 15 a §:n mukaisesti vuosina 2016—2018 tämän lain mukaisten kokonaiskustannusten rahoittami-

seksi ennen vuotta 2004 perusturvaosuuden osalta syntyneen vastuuvajauksen kattamiseksi korvausvastuun täydennysmaksua. Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella annettaisiin tarkemmat säännökset maksun perintään liittyvästä menettelystä.

Asetukset on tarkoitus saattaa voimaan samaan aikaan kuin tähän esitykseen sisältyvät lait.

3 Voimaantulo

Lait ehdotetaan tuleviksi voimaan 1 päivänä tammikuuta 2016. Ennen ehdotettujen lakien voimaantuloa sattuneisiin vahinkotapah-tumiin ehdotetaan sovellettavan ehdotettujen lakien voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä. Tästä pääsäännöstä on maatalo-uyrittäjän työtaturma- ja ammattitautilain voimaantulosäännöksissä ehdotettu säädettäväksi eräitä poikkeuksia, joiden perustelut on esitelty edellä pykäläkohtaisissa perusteluissa.

Mitä muussa etuuslainsäädännössä ehdote-taan säädettäväksi työtaturma- ja ammatti-tautilain ja maatalousyrittäjän työtaturma- ja ammattitautilain mukaisesta etuudesta, so-vellettaisiin kumottavaan tapaturmavakuutus-lain tai maatalousyrittäjien tapaturmavakuu-tuslain mukaiseen vastaavaan etuuteen. Vas-taavalla etuudella tarkoitettaisiin myös ennen vuotta 1982 sattuneiden tapaturmien ja am-mattitautien johdosta myönnettäviä etuuksia kuten esimerkiksi elinkorkoa ja huoltoeläket-tä, jotka vastaavat tapaturmaeläkettä ja per-he-eläkettä. Tarkoituksena on, ettei tapatur-mavakuutuslain ja maatalousyrittäjien tapa-turmavakuutuslain mukaisia etuuksia koske-va nykyinen soveltamiskäytäntö muissa etuuslaeissa muuttuisi. Sen vuoksi työnteki-jän eläkelain 92 §:n, yrittäjän eläkelain 87 §:n, merimieseläkelain 97 §:n, kunnallisen eläkelain 76 §:n ja valtion eläkelain 73 §:n säännöksiä eläkkeestä vähennettävästä ensi-sijaisesta etuudesta sovellettaisiin tapaturma-vakuutuslain ja maatalousyrittäjien tapatur-mavakuutuslain mukaisiin etuuksiin edelleen sellaisina kuin ne ovat ehdotettavien lakien voimaantullessa.

4 Suhde perustuslakiin ja säättämisjärjestys

Esityksessä on kysymys maatalousyrittäjien ja apurahansaajien työtapaturma- ja ammattitautilainsäädännön rakenteen ja sisällön uudistamisesta. Lain toimeenpano on julkisen hallintotehtävän hoitamista, joka perustuslain 124 §:n nojalla voidaan lailla antaa muun kuin viranomaisen hoidettavaksi. Lain toimeenpanoon sisältyy myös julkisen vallan käyttöä sisältäviä tehtäviä. Perustuslain 2 §:n 3 momentin mukaan julkisen vallan käytön tulee perustua lakiin ja kaikessa julkisessa toiminnassa on noudatettava tarkoin lakia. Lain toimeenpanossa noudatetaan ehdotetun lain ohella hallinnon yleislakeja niiden sisältämien soveltamisalaa, viranomaisen määritelmää ja yksityisen kielellistä palveluvelvollisuutta koskevien säännösten nojalla. Hyvän hallinnon vaatimusten täyttämiseksi viittausta hallinnon yleislakeihin ei enää nykyisin ole perustuslain 124 §:n takia välttämätöntä sisällyttää lakiin. Perustuslain 118 §:ssä säädetään vastuusta virkatoimista. Virkavastuu sisältää sekä vahingonkorvausoikeudellisen että rikosoikeudellisen vastuun. Kun julkinen hallintotehtävä lailla annetaan hoidettavaksi muulle kuin viranomaiselle, tulee perustuslakivaliokunnan vakiintuneen tulkinnan mukaan säädösperusteisesti huolehtia siitä, että tehtävää hoitavaan sovelletaan tässä tehtävässä samoja säännöksiä kuin viranomaisvastuulla vastaavaa tehtävää hoitavaan (PeVL 5/2010 vp, PeVL 3/2009 vp, PeVL 1/2008 vp). Ehdotettu laki sisältäisi perustuslakivaliokunnan tulkintakäytännössään edellyttämät säännökset virkavastuusta.

Esityksessä on myös otettu huomioon perustuslain 80 §:ään sisältyvä säännös, jonka mukaan lailla on säädettävä yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista sekä asioista, jotka perustuslain mukaan muuten kuuluvat lain alaan. Ehdotettaviin säännöksiin on sisällytetty useita vakuutusurvan sisällön kannalta keskeisiä soveltamisalaratkaisuja ja periaatteita, jotka tällä hetkellä ovat oikeus- ja korvauskäytännön varassa. Etuuksien toimeenpanoa koskeviin säännöksiin on sisällytetty myös useita määräaikoja, joilla pyritään jouduttamaan asian käsittelyä ja päätöksen antoa. Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen olisi aloitettava korvausasian selvittäminen viipymättä ja viimeistään seitsemän arkipäivän kuluessa vireilletulosta. Päätöksen antamista koskevaa määräaika on lyhennetty. Päätös olisi jatkossa annettava 30 päivän kuluessa siitä, kun maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitos on saanut asian ratkaisemiseksi riittävät selvitykset ja asiakirjat. Muutoksenhakuelimen päätös olisi pantava täytäntöön viivytyksettä ja viimeistään 14 päivän kuluessa siitä, kun päätös on tullut lainvoimaiseksi ja maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitos on saanut päätöksen antamiseksi riittävät selvitykset. Laissa säädetyt täsmälliset määräajat turvaavat osaltaan perustuslain 21 §:ssä ja hallintolain 23 §:ssä taattuina oikeuksia viivytyksettömään käsitteilyyn.

Esitys on sopusoinnussa perustuslain kanssa, minkä vuoksi ehdotetut lait voidaan käsitellä tavallisen lain säätämisyksityksessä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Maatalousyrittäjän työtaturma- ja ammattitautilaki

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

I OSA

3 §

Yleiset säännökset*Apurahansaaja ja apurahansaajan työ*

1 luku

Apurahansaajalla tarkoitetaan maatalousyrittäjän eläkelain 10 a §:n mukaan vakuuttamisvelvollista apurahansaajaa.

Lain keskeinen sisältö ja soveltamisala

Apurahansaajan työnä pidetään hänen mainitun lain 8 a §:ssä tarkoitettua tieteellisen tutkimuksen tekemistä tai taiteellisen toiminnan harjoittamista.

1 §

Lain tarkoitus

Tässä laissa säädetään maatalousyrittäjän ja apurahansaajan oikeudesta korvaukseen työtaturman ja ammattitaudin johdosta.

4 §

Muut määritelmät ja viittaussäännökset

2 §

Tässä laissa tarkoitetaan:

Maatalousyrittäjä ja maatalousyrittäjätyö

1) *vahingolla* 11 §:ssä tarkoitetun vahinkotapahtuman seurausta;

Maatalousyrittäjällä tarkoitetaan maatalousyrittäjän eläkelain (1280/2006) 3 §:ssä tarkoitettua maatilatalouden harjoittajaa, kalastajaa, poronmestajaa, mainitun lain 3 ja 4 §:ssä tarkoitettua maatalousyrittäjän perheenjäsentä sekä mainitun lain 3 §:n 5 ja 6 kohdassa tarkoitettua henkilöä.

2) *pakollisella vakuutuksella* 5 §:n 1 ja 2 momentin mukaan vahvistettua tai jatkettua tämän lain mukaista vakuutusta;

3) *vahingoittuneella* henkilöä, jolle on sattunut 11 §:ssä tarkoitettu vahinkotapahtuma;

Maatalousyrittäjätyönä pidetään maatalousyrittäjän tekemää maatalousyrittäjän eläkelain 3 §:ssä tarkoitettua työtä. Maatalousyrittäjätyöksi ei katsota mainitun lain 7 §:n 5 kohdassa tarkoitettua eri yrityksenä pidettävää toimintaa.

4) *EU:n sosiaaliturva-asetuksilla* sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisesta annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EY) N:o 883/2004 ja sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisesta annetun asetuksen (EY) N:o 883/2004 täytäntöönpanomenettelystä annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EY) N:o 987/2009;

Maatalousyrittäjän eläkelain 3 §:stä poiketen, edellä 1 ja 2 momentissa ei edellytetä, että maatilataloutta harjoitetaan vähintään viisi hehtaaria maatalousmaata käsittävällä viljelmällä.

5) *kolmannella valtiolla* valtiota, johon ei sovelleta EU:n sosiaaliturva-asetuksia eikä Suomea sitovaa sosiaaliturvasopimusta, jossa on työtaturmia ja ammattitauteja koskevia määräyksiä;

6) *vanhuuseläkkeellä* työntekijän eläkelain (395/2006) 3 §:ssä mainittujen lakien mukaista vanhuuseläkettä, työntekijän eläkelain voimaanpanolain (396/2006) 1 §:n 2 momentissa tarkoitettua aikaisemman lainsäädännön mukaista vanhuuseläkettä, kansaneläkelain (568/2007) mukaista vanhuuseläkettä sekä niitä vastaavaa ulkomailta maksettavaa eläkettä;

7) *työkyvyttömyyseläkkeellä* työntekijän eläkelain 3 §:ssä tarkoitettujen lakien mukaista toistaiseksi myönnettyä täyttä työkyvyttömyyseläkettä, kansaneläkelaiissa tarkoitettua toistaiseksi myönnettyä työkyvyttömyyseläkettä, työntekijän eläkelain voimaanpanolain 1 §:n 2 momentissa tarkoitettuun aikaisempaan lainsäädäntöön perustuvaa täyttä työkyvyttömyyseläkettä, kansaneläkelain voimaanpanosta annetun lain (569/2007) 1 §:n 3 momentissa tarkoitettuun aikaisempaan lainsäädäntöön perustuvaa työkyvyttömyyseläkettä ja niitä vastaavaa ulkomailta maksettavaa eläkettä sekä työntekijän eläkelain voimaanpanolain 24 §:n 2 momentissa tarkoitettua luopumistukea, joka otetaan huomioon työntekijän eläkelain 92 §:n 2 momentissa tarkoitettuna eläkkeenä.

Mitä tässä laissa säädetään työkyvyttömyyseläkkeestä, sovelletaan myös lakisääteiseen toistaiseksi myönnettyyn tapaturmaeläkkeeseen ja liikennevakuutuslain (279/1959) mukaiseen ansionmenetykskorvaukseen sekä niitä vastaaviin ulkomailta maksettaviin eläkkeisiin.

Mitä tässä laissa säädetään Euroopan unionin jäsenvaltiosta, sovelletaan vastaavasti Euroopan talousalueeseen kuuluvaan valtioon ja Sveitsiin.

Mitä työtaturma- ja ammattitautilaissa (/) säädetään työntekijästä tai vahingoittuneesta, sovelletaan tässä laissa edellä mainittuun lakiin viitatuilta osin maatalousyrittäjään ja apurahansaajaan.

Mitä työtaturma- ja ammattitautilaissa säädetään vakuutuslaitoksesta, sovelletaan tässä laissa edellä mainittuun lakiin viitatuilta osin maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitokseen, ellei tässä laissa toisin säädetä.

Mitä maatalousyrittäjän eläkelaiissa säädetään työeläkevakuutusmaksusta, sovelletaan tässä laissa edellä mainittuun lakiin viitatuilta

osin tämän lain mukaiseen vakuutusmaksuun, ellei tässä laissa toisin säädetä.

5 §

Vakuuttamisvelvollisuus

Maatalousyrittäjälle, jolle vahvistetaan maatalousyrittäjän eläkelain 10 §:n mukainen vakuutus, vahvistetaan samalla samalle ajalle ja samasta maatalousyrittäjätyöstä myös tämän lain mukainen vakuutus.

Apurahansaajalle, jolle vahvistetaan maatalousyrittäjän eläkelain 10 a §:n mukainen vakuutus, vahvistetaan samalla samalle ajalle ja samasta apurahansaajan työstä myös tämän lain mukainen vakuutus. Vastaavasti tämän lain mukaista vakuutusta jatketaan sellaisella apurahansaajalla, jonka maatalousyrittäjän eläkelain mukaista vakuutusta jatketaan keskeytyksen jälkeen mainitun lain 10 b §:n 2 momentin mukaisesti.

Jos 1 tai 2 momentissa tarkoitettu työeläkevakuutus päättyy tai sen voimassaolo keskeytetään, myös tämän lain mukainen vakuutus päättyy tai keskeytyy.

6 §

Vapaaehtoisesti järjestettävä työtaturma- ja ammattitautiturva

Tämän lain mukainen työtaturma- ja ammattitautiturva voidaan ulottaa vapaaehtoisella vakuutuksella koskemaan myös muuta kuin sellaista maatalousyrittäjätyötä, jonka perusteella maatalousyrittäjä on velvollinen ottamaan maatalousyrittäjän eläkelain 10 §:ssä tarkoitettua vakuutuksen siten kuin lain VI osassa säädetään.

7 §

Vapaa-ajan tapaturmaturva

Tämän luvun 5 ja 6 §:ssä tarkoitettuun vakuutukseen voidaan liittää vapaaehtoisella vakuutuksella turva vapaa-ajalla sattuvan tapaturman varalta siten kuin lain VI osassa säädetään.

8 §

Korvausten ensisijaisuus ja suhde muihin etuuksiin

Vahingoittuneen oikeus korvaukseen tai etuuteen muun lain perusteella ei vähennä hänelle tämän lain mukaan kuuluvaa korvausta, jollei tässä laissa toisin säädetä.

Tämän lain mukaisiin vakuutuksiin perustuvat korvaukset otetaan huomioon muussa laissa säädettyä korvausta määrättäessä samalla tavoin kuin työtapaturma- ja ammattitautilain mukaiset korvaukset, ellei tässä laissa tai muussa laissa toisin säädetä.

9 §

Alueellinen soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan sellaiseen maatalousyrittäjään ja apurahansaajaan, johon sovelletaan maatalousyrittäjän eläkelain alueellista soveltamisalaa koskevien säännösten nojalla Suomen lainsäädäntöä.

10 §

Toimeenpano

Lain toimeenpanoon kuuluvista tehtävistä huolehtii maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitos, jonka tehtävät hoitaa maatalousyrittäjän eläkelaiassa tarkoitettu Maatalousyrittäjien eläkelaitos.

II OSA

Korvattavat vahinkotapahtumat

2 luku

Yleiset säännökset

11 §

Korvattavat vahinkotapahtumat

Tämän lain mukaisena *vahinkotapahtumana* korvataan työtapaturma ja ammattitauti siten kuin jäljempänä säädetään.

Vahinkopäivällä tarkoitetaan työtapaturman sattumispäivää ja työtapaturma- ja ammattitautilain 31 §:n mukaista ammattitaudin ilmenemispäivää.

12 §

Korvausvelvollisuus ja vakuutus

Vahinkotapahtuman korvaaminen edellyttää, että vahinkotapahtuma on sattunut:

1) maatalousyrittäjän eläkelain 3 §:n 1—4 tai 6 kohdassa tarkoitettulle maatalousyrittäjälle sellaisena aikana, jolle hän on velvollinen ottamaan mainitun lain 10 §:n mukaisen vakuutuksen tai maatalousyrittäjän eläkelain 8 a §:ssä tarkoitettulle apurahansaajalle sellaisena aikana, jolle hän on velvollinen ottamaan mainitun lain 10 a §:n mukaisen vakuutuksen;

2) maatalousyrittäjän eläkelain 3 §:n 5 kohdassa tarkoitettulle maatalousyrittäjälle sellaisena aikana, jolle hän on velvollinen ottamaan ja jolle hänellä on voimassa mainitun lain 10 §:n mukainen vakuutus tai vireillä hakemus sen saamiseksi;

3) edellä 1 ja 2 kohdassa tarkoitettulle henkilölle sellaisena aikana, jona maatalousyrittäjätyö tai apurahansaajan työ ei ole hänen täytettyään 18 vuotta vielä ehtinyt jatkua yhdenjaksoisesti vähintään neljää kuukautta; tai

4) edellä 1 tai 2 kohdassa tarkoitettulle henkilölle, joka tulee maatalousyrittäjän eläkelain mukaiseen työkyvyttömyyseläkkeeseen oikeuttavasti työkyvyttömäksi ja joka ei työkyvyttömyytensä johdosta enää ole vakuutusvelvollinen, jos vahinkotapahtuma on sattunut ennen kuin 30 päivää on kulunut siitä, kun hän sai tiedon eläkelaitoksen tai muutoksenhakuelimen eläkkeen myöntämistä koskevasta päätöksestä. Jollei muuta näytetä, hänen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon seitsemäntenä päivänä sen jälkeen, jona päätös on postitettu hänen ilmoittamaan osoitteeseen.

Jollei maatalousyrittäjä tai apurahansaaja ole ammattitaudin ilmenemisaikana enää työssä, josta ammattitauti on voinut aiheutua ja työtapaturma- ja ammattitautilain 32 §:n nojalla korvausvelvollisuus määräytyy maatalousyrittäjätyön tai apurahansaajan työn perusteella, vahinkotapahtuman korvaamisen

edellytyksenä on 1 momentista poiketen, että maatalousyrittäjä tai apurahansaaja on täyttänyt 1 momentissa tarkoitetut edellytykset ollessaan korvausvelvollisuuden määräävässä työssä.

13 §

Lääketieteellisen syy-yhteyden arviointi

Vahinkotapahtuman korvaamisen edellytyksenä on todennäköinen lääketieteellinen syy-yhteys vahinkotapahtuman ja vamman tai sairauden välillä, jollei jäljempänä toisin säädetä. Syy-yhteyden arvioinnissa otetaan huomioon erityisesti lääketieteelliset löydökset ja havainnot, vahingon sattumistapa sekä aikaisemmat vammat ja sairaudet.

3 luku

Tapaturmaa koskevat säännökset

14 §

Tapaturma

Tapaturmalla tarkoitetaan ulkoisesta tekijästä johtuvaa äkillistä ja odottamatonta tapahtumaa, joka aiheuttaa maatalousyrittäjälle tai apurahansaajalle vamman tai sairauden.

15 §

Muut tapaturman aiheuttamana pidettävät vammat ja sairaudet

Mitä tapaturmasta säädetään, sovelletaan myös työtapaturma- ja ammattitautilain 18 §:ssä lueteltuihin muihin tapaturman aiheuttamina pidettäviin vammoihin ja sairauksiin.

16 §

Tapaturman aiheuttama vamman tai sairauden olennainen paheneminen

Tapaturman seurauksena korvataan myös muun kuin tässä laissa tarkoitetun vamman tai sairauden olennainen paheneminen noudattaen, mitä työtapaturma- ja ammattitauti-

lain 19 §:ssä säädetään tapaturman aiheuttaman vamman tai sairauden olennaisen pahenemisen korvaamisesta.

4 luku

Maatalousyrittäjän työtapaturmaa koskevat säännökset

17 §

Maatalousyrittäjän työtapaturma

Maatalousyrittäjän työtapaturmalla tarkoitetaan tapaturmaa, joka on sattunut maatalousyrittäjälle maatalousyrittäjätöissä, maatalousyrittäjän työntekopaikan alueella tai maatalousyrittäjän työntekopaikan alueen ulkopuolella siten kuin 18—22 §:ssä säädetään.

18 §

Maatalousyrittäjätöissä sattunut tapaturma

Maatalousyrittäjätöissä sattuneena pidetään tapaturmaa, joka on sattunut maatalousyrittäjälle työnteon yhteydessä.

Työntekoon rinnastetaan myös työtehtävästä johtuva matkustaminen. Matkustamiseen katsotaan kuuluvan myös 20 §:n 1 kohdassa tarkoitettu vähäinen poikkeaminen matkareitiltä.

19 §

Tapaturma maatalousyrittäjän työntekopaikan alueella

Maatalousyrittäjälle työntekopaikan alueella muutoin kuin työnteon yhteydessä sattunut tapaturmaa pidetään työtapaturmana, jos se on sattunut työntekopaikalla oloon tavanomaisesti liittyvässä toiminnassa.

Edellä 1 momentissa tarkoitettuun työntekopaikan alueeseen kuuluu alue, jossa maatalousyrittäjä harjoittaa maatalousyrittäjätöitintänsä ja suorittaa työtehtäviään. Työntekopaikan alueeseen eivät kuulu maatalousyrittäjän asunto tai muut pääasiallisesti yksityiskäytössä oleva alueet.

20 §

Tapaturma maatalousyrittäjän työntekopaikan alueen ulkopuolella

Maatalousyrittäjän työtapaturmana pidetään tapaturmaa, joka on sattunut maatalousyrittäjälle työntekopaikan alueen ulkopuolella seuraaviin olosuhteisiin tavanomaisesti liittyvässä toiminnassa:

1) tavanomainen maatalousyrittäjätyöstä johtuva asunnon ja työpaikan välinen matka, johon katsotaan kuuluvan myös vähäinen poikkeaminen matkareitiltä lasten päivähoidon, ruokakaupassa käynnin tai muun niihin rinnastettavan syyn vuoksi;

2) työhön liittyvä tavanomainen ruokailu- tai virkistystauko työntekopaikan alueen läheisyydessä.

21 §

Maatalousyrittäjän tapaturma erityisissä olosuhteissa

Maatalousyrittäjän työtapaturmana pidetään myös tapaturmaa, joka ei ole korvattava 18 tai 19 §:n nojalla ja joka on sattunut maatalousyrittäjälle:

1) maatalousyrittäjätyöhön liittyvään koulutustilaisuuteen kuuluvassa toiminnassa;

2) maatalousyrittäjätyöhön tai 1 kohdassa tarkoitettuun koulutustilaisuuteen liittyvään virkistystilaisuuteen kuuluvassa toiminnassa;

3) hyvän työterveyshuoltokäytännön mukaisessa työkykyä ylläpitävässä toiminnassa, joka on yhdessä työterveyshuollon kanssa järjestetty maatalousyrittäjälle työterveyshuoltolain (1383/2001) mukaisesti;

4) terveydenhuollon vastaanotolla käyntiin kuuluvassa toiminnassa, kun käynnin syynä on ollut tässä laissa tarkoitettu vahinko tai sen epäily;

5) terveydenhuollon vastaanotolla käyntiin kuuluvassa toiminnassa, kun käynnin syynä on äkillinen sairastuminen kesken työpäivän, työterveyshuoltolain 12 §:n mukainen työterveyshuolto tai maatalousyrittäjätyöstä johtuva velvoite;

6) matkalla asunnolta tai työntekopaikalta 1—5 kohdassa tarkoitettuun tilaisuuteen tai

toimintaan ja takaisin sen mukaisesti kuin 20 §:n 1 kohdassa säädetään; tai

7) maatalousyrittäjän ollessa majoittuneena työnsä vuoksi poikkeuksellista tapaturman vaaraa aiheuttavissa olosuhteissa, jos tapaturma on johtunut näihin olosuhteisiin liittyvästä syystä.

Työtapaturmana ei kuitenkaan pidetä potilasvahinkolaisissa (585/1986) tarkoitettua potilasvahinkoa, joka on sattunut 1 momentin 5 kohdassa tarkoitettun tutkimuksen tai hoidon yhteydessä.

22 §

Maatalousyrittäjän tapaturma muualla kuin työtehtävän edellyttämässä työntekopaikassa tehdyssä työssä

Mitä 19 ja 20 §:ssä säädetään työntekopaikan alueella, asunnon ja työpaikan välisellä matkalla sekä ruokailu- ja virkistystauolla sattuneen tapaturman korvaamisesta, ei sovelleta, kun maatalousyrittäjä tekee työtään muualla kuin työtehtävän edellyttämässä työntekopaikassa.

5 luku

Apurahansaajan työtapaturmaa koskevat säännökset

23 §

Apurahansaajan työtapaturma

Apurahansaajan työtapaturmalla tarkoitetaan tapaturmaa, joka sattuu apurahansaajalle apurahansaajan työssä, työntekopaikan alueella tai työntekopaikan alueen ulkopuolella siten kuin 24—28 §:ssä säädetään.

24 §

Apurahansaajan työssä sattunut tapaturma

Apurahansaajan työssä sattuneena pidetään tapaturmaa, joka on sattunut apurahansaajalle työnteon yhteydessä.

Työntekoon rinnastetaan myös työtehtävästä johtuva matkustaminen. Matkustamiseen katsotaan kuuluvan myös 26 §:n 1 kohdassa

tarkoitettu vähäinen poikkeaminen matkareitiltä.

25 §

Tapaturma apurahansaajan työtekopaikan alueella

Apurahansaajalle työtekopaikan alueella muutoin kuin työnteon yhteydessä sattunutta tapaturmaa pidetään työtapaturmana, jos se on sattunut työtekopaikalla oloon tavanomaisesti liittyvässä toiminnassa.

Edellä 1 momentissa tarkoitettuun työtekopaikan alueeseen kuuluu alue, jossa apurahansaaja työskentelee apurahansaajan työsäään ja suorittaa työtehtäviään. Työtekopaikan alueeseen eivät kuulu apurahansaajan asunto tai muut pääasiallisesti yksityiskäytössä oleva alueet.

26 §

Tapaturma apurahansaajan työtekopaikan alueen ulkopuolella

Apurahansaajan työtapaturmana pidetään tapaturmaa, joka on sattunut apurahansaajalle työtekopaikan alueen ulkopuolella seuraaviin olosuhteisiin tavanomaisesti liittyvässä toiminnassa:

1) tavanomainen apurahansaajan työstä johtuva asunnon ja työpaikan välinen matka, johon katsotaan kuuluvan myös vähäinen poikkeaminen matkareitiltä lasten päivähoidon, ruokakaupassa käynnin tai muun niihin rinnastettavan syyn vuoksi;

2) työhön liittyvä tavanomainen ruokailu- tai virkistystauko työtekopaikan alueen läheisyydessä.

27 §

Apurahansaajan tapaturma erityisissä olosuhteissa

Apurahansaajan työtapaturmana pidetään myös tapaturmaa, joka ei ole korvattava 24 tai 25 §:n nojalla ja joka on sattunut apurahansaajalle:

1) apurahansaajan työhön liittyvään koulutustilaisuuteen kuuluvassa toiminnassa;

2) apurahansaajan työhön tai 1 kohdassa tarkoitettuun koulutustilaisuuteen liittyvään virkistystilaisuuteen kuuluvassa toiminnassa;

3) terveydenhuollon vastaanotolla käyntiin kuuluvassa toiminnassa, kun käynnin syynä on ollut tässä laissa tarkoitettu vahinko tai sen epäily;

4) terveydenhuollon vastaanotolla käyntiin kuuluvassa toiminnassa, kun käynnin syynä on äkillinen sairastuminen kesken työpäivän tai apurahansaajan työstä johtuva velvoite;

5) matkalla asunnolta tai työtekopaikalta 1—4 kohdassa tarkoitettuun tilaisuuteen tai toimintaan ja takaisin sen mukaisesti kuin 26 §:n 1 kohdassa säädetään; tai

6) apurahansaajan ollessa majoittuneena työnsä vuoksi poikkeuksellista tapaturman vaaraa aiheuttavissa olosuhteissa, jos tapaturma on johtunut näihin olosuhteisiin liittyvästä syystä.

Työtapaturmana ei kuitenkaan pidetä potilasvahinkolaissa tarkoitettua potilasvahinkoa, joka sattuu 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettun tutkimuksen tai hoidon yhteydessä.

28 §

Apurahansaajan tapaturma asunnossa ja muualla kuin työtehtävän edellyttämässä työtekopaikassa tehdyssä työssä

Mitä 25 ja 26 §:ssä säädetään työtekopaikan alueella, asunnon ja työpaikan välisellä matkalla sekä ruokailu- ja virkistystauolla sattuneen tapaturman korvaamisesta, ei sovelleta, kun apurahansaaja tekee työtään asunnossaan tai muualla kuin työtehtävän edellyttämässä työtekopaikassa.

6 luku

Ammattitauteja koskevat säännökset

29 §

Ammattitauti

Ammattitautilla tarkoitetaan sairautta, joka on todennäköisesti pääasiallisesti aiheutunut:

1) maatalousyrittäjälle altistumisesta fyysikaaliselle, kemialliselle tai biologiselle tekijälle 18 §:ssä tarkoitettussa työssä, 19 §:ssä

tarkoitettulla työntekopaikan alueella tai 21 § 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettussa koulutuksessa. Jos on kysymyksessä maatalousyrittäjän asunnossaan tekemä työ tai 22 §:ssä tarkoitettu työ, edellytyksenä on, että altistus johtuu maatalousyrittäjän työtehtävistä;

2) apurahansaajalle altistumisesta fysikaaliselle, kemialliselle tai biologiselle tekijälle 24 §:ssä tarkoitettussa työssä, 25 §:ssä tarkoitettulla työntekopaikan alueella tai 27 § 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettussa koulutuksessa. Jos on kysymyksessä 28 §:ssä tarkoitettu työ, edellytyksenä on, että altistus johtuu apurahansaajan työtehtävistä.

Sairauden toteaminen ammattitautiksi edellyttää sellaista lääketieteellistä tutkimusta, jossa on käytettävissä riittävä tieto maatalousyrittäjän tai apurahansaajan työolosuhteista sekä työssä olevasta altistuksesta.

Tämän lain mukaisiin ammattitauteihin sovelletaan myös, mitä työtapaturma- ja ammattitautilain:

1) 27 §:ssä säädetään ammattitautiluettelosta ja ammattitautiluettelossa mainittujen sairauksien korvaamisesta ammattitautina;

2) 31 §:ssä säädetään ammattitaudin ilmenemisajasta;

3) 32 §:ssä säädetään ammattitaudin korvausvelvollisuuden määräytymisestä.

30 §

Ammattitautina korvattava yläraajan jännetulehdus ja olkaluun sivunastan tulehdus

Sen estämättä, mitä 29 §:n 1 momentissa säädetään, sormien, ranteen ja kyynärvarren jännetulehdus sekä olkaluun sivunastan tulehdus korvataan noudattaen, mitä työtapaturma- ja ammattitautilain 28 §:ssä säädetään ammattitautina korvattavasta yläraajan jännetulehduksesta ja olkaluun sivunastan tulehduksesta.

31 §

Ammattitautina korvattava rannekanavaoireyhtymä

Sen estämättä, mitä 29 §:n 1 momentissa säädetään, rannekanavaoireyhtymä korvataan noudattaen, mitä työtapaturma- ja ammatti-

tautilain 29 §:ssä säädetään ammattitautina korvattavasta rannekanavaoireyhtymästä.

32 §

Työstä aiheutunut muun vamman tai sairauden olennainen paheneminen

Ammattitautina korvataan myös muun kuin tässä laissa tarkoitettun vamman tai sairauden olennainen paheneminen, joka on todennäköisesti pääasiallisesti aiheutunut maatalousyrittäjän tai apurahansaajan altistumisesta fysikaaliselle, kemialliselle tai biologiselle tekijälle siten kuin 29—31 §:ssä säädetään. Edellytyksenä on, että altistustekijä on sama, josta edellä tarkoitettu muu vamma tai sairaus johtuu. Korvausta maksetaan olennaisen pahenemisen ajalta.

7 luku

Työliikekipeytyminen, pahoinpitely ja toisen henkilön muu tahallinen teko sekä henkinen järkytysreaktio

33 §

Työliikekipeytyminen

Mitä työtapaturmasta säädetään, sovelletaan myös lihaksen tai janteen äkilliseen kipeytymiseen, joka on tapahtunut ilman tapaturmaa maatalousyrittäjän tai apurahansaajan suorittaessa yksittäistä kuormittavaa työliikettä 18 tai 24 §:ssä tarkoitettussa työssä (*työliikekipeytyminen*). Korvausta maksetaan, kunnes kipeytyminen on parantunut, enintään kuitenkin kuuden viikon ajalta kipeytymisestä lukien. Korvausta ei makseta, jos kipeytyminen johtuu aikaisemmasta vammasta tai sairaudesta tai sellaisesta kudosvauriosta, joka voi syntyä vain tapaturman aiheuttamana.

34 §

Pahoinpitelyn ja toisen henkilön muun tahallisen teon aiheuttama vahinko

Pahoinpitelyn ja toisen henkilön muun tahallisen teon aiheuttama vahinko maatalous-

yrittäjälle tai apurahansaajalle korvataan sen estämättä, mitä 18—28 §:ssä ja 3 momentissa säädetään, jos teon syynä on vahingoittuneen työtehtävä.

Pahoinpitelyn ja toisen henkilön muun tahallisen teon aiheuttamaa vahinkoa ei korvata tämän lain nojalla, jos teon pääasiallisena syynä on vahingoittuneen perhesuhteisiin tai muuhun yksityiselämään liittyvä seikka.

Pahoinpitelyn ja toisen henkilön muun tahallisen teon aiheuttamaa vahinkoa ei korvata tämän lain nojalla, jos se on kohdannut vahingoittunutta maatalousyrittäjää 20 §:n 2 kohdassa tai 21 §:n 2—7 kohdassa taikka apurahansaajaa 26 §:n 2 kohdassa tai 27 §:n 1 momentin 2—6 kohdassa tarkoitetussa toiminnassa.

35 §

Henkinen järkytysreaktio työtapaturman seurauksena

Vahingoittuneelle korvataan työtapaturman seurauksena henkinen järkytysreaktio tässä pykälässä ja työtapaturma- ja ammattitautilain 35 §:n 1 ja 2 momentissa säädetyin edellytyksin.

Henkisen järkytysreaktion korvaaminen edellyttää myös, että vahingoittunut on ollut välittömästi osallisena työtapaturma- ja ammattitautilain 35 §:n 1 momentissa tarkoitettussa tapahtumassa ja tapahtuma on kiinteässä ja asiallisessa yhteydessä 18—28 §:ssä tarkoitettuihin olosuhteisiin.

Henkistä järkytysreaktiota ei kuitenkaan korvata, jos se on kohdannut maatalousyrittäjää 20 §:n 2 kohdassa tai 21 §:n 1 momentin 2—6 kohdassa taikka apurahansaajaa 26 §:n 2 kohdassa tai 27 §:n 1 momentin 2—5 kohdassa tarkoitetussa toiminnassa, ellei kyseessä ole 34 §:n 1 momentissa tarkoitettu toisen henkilön tahallaan aiheuttama vahinko, jonka syynä on vahingoittuneen työtehtävä.

III OSA

Etuudet

8 luku

Sairaanhoidon korvaukset

36 §

Sairaanhoidon kustannusten korvaaminen ja korvattava sairaanhoito

Sairaanhoito korvataan noudattaen, mitä työtapaturma- ja ammattitautilain 36 ja 37 §:ssä säädetään sairaanhoidon kustannusten korvaamisesta ja korvattavasta sairaanhoidosta.

Oikeudesta saada sairaanhoitoa ja sairaanhoidon järjestämisvastuusta säädetään muussa laissa.

37 §

Korvattavat tutkimuskulut

Kustannukset, jotka ovat aiheutuneet vahingon selvittämiseksi tarpeellisesta lääkärisäkäynnistä sekä lääkärin tekemästä ja määräämästä tutkimuksesta korvataan, vaikka kyseessä ei ole tämän lain mukaan korvattava vahinko. Lisäksi korvataan tarpeelliset kulut, jotka ovat aiheutuneet maatalousyrittäjän tai apurahansaajan sairauden työperäisyyden selvittämiseen tarvittavien työolosuhdetietojen hankkimisesta. Lääkärisäkäyntiin sekä lääkärin tekemään ja määräämään tutkimukseen sovelletaan, mitä työtapaturma- ja ammattitautilain 36 ja 37 §:ssä säädetään.

38 §

Julkisessa terveydenhuollossa annetun sairaanhoidon korvaaminen

Julkisessa terveydenhuollossa annetun sairaanhoidon korvaamisessa noudatetaan, mitä työtapaturma- ja ammattitautilain:

1) 39 §:ssä säädetään korvauksesta vahingoittuneelle sairaanhoidosta aiheutuneista kustannuksista;

2) 40 ja 41 §:ssä säädetään kunnan tai kuntayhtymän oikeudesta täyskustannusmaksuun ja julkisen terveydenhuollon toimintayksikön ilmoitusvelvollisuudesta; ja

3) 42 §:ssä säädetään vakuutuslaitoksen oikeudesta ohjata vahingoittunut hoitopaikkaan.

39 §

Yksityisessä terveydenhuollossa annetun sairanhoidon korvaaminen

Yksityisessä terveydenhuollossa annetun sairanhoidon korvaamisessa noudatetaan, mitä työtapaturma- ja ammattitautilain:

1) 43 §:ssä säädetään korvauksesta yksityisessä terveydenhuollossa annetun sairanhoidon kustannuksista;

2) 44 §:ssä ilman maksusitoumusta annetun sairanhoidon kustannusten korvaamisesta; ja

3) 45 §:ssä säädetään maksusitoumusta edellyttävän sairanhoidon kustannusten korvaamisesta.

40 §

Ulkomailla annetun sairanhoidon korvaaminen

Toisessa Euroopan unionin jäsenvaltiossa annetun sairanhoidon kustannusten korvaamiseen sovelletaan, mitä työtapaturma- ja ammattitautilain 36 §:ssä ja EU:n sosiaaliturva-asetuksissa säädetään.

Vahingoittuneelle korvataan kustannukset kolmannessa valtiossa annetusta sairaanhoidosta noudattaen, mitä työtapaturma- ja ammattitautilain 47 §:ssä säädetään.

41 §

Ansionmenetyksen korvaaminen tutkimusajalta

Maatalousyrittäjälle ja apurahansaajalle maksetaan 37 §:ssä tarkoitetun tutkimuksen ja sen aiheuttaman työkyvyttömyyden ajalta ansionmenetykskorvausta 2 momentin mukaisesti, kuitenkin enintään seitsemältä päivältä.

Ansionmenetykskorvauksena maksetaan kultakin päivältä määrä, joka on 1/360 maatalousyrittäjätyöstä ja apurahansaajan työstä 61 §:n mukaisesti määräytyvästä vuosityöansiosta tai tämän lain mukaisen vapaaehtoisen vakuutuksen 117 §:n tai 126 §:n mukaisesta vuosityöansiosta vahinkopäivänä, jos tutkimuksen ja sen aiheuttaman työkyvyttömyyden ajallinen kesto edestakaisine matkoineen on yli kymmenen tuntia. Jos tutkimuksen ja sen aiheuttaman työkyvyttömyyden ajallinen kesto edestakaisine matkoineen ei ylitä kymmentä tuntia, mutta on kuitenkin yli kuusi tuntia, ansionmenetykskorvauksena maksetaan määrä, joka on 1/720 maatalousyrittäjätyöstä ja apurahansaajan työstä 61 §:n mukaisesti määräytyvästä vuosityöansiosta tai tämän lain mukaisen vapaaehtoisen vakuutuksen 117 §:n tai 126 §:n mukaisesta vuosityöansiosta vahinkopäivänä. Ansionmenetykskorvausta ei makseta, jos tutkimuksen ja sen aiheuttaman työkyvyttömyyden ajallinen kesto edestakaisine matkoineen ei ylitä kuutta tuntia.

Tässä pykälässä tarkoitettuun ansionmenetykskorvaukseen ei sovelleta, mitä 62—66 §:ssä säädetään vuosityöansiosta. Tätä pykälää sovellettaessa 11 §:stä poiketen vahinkopäivänä pidetään päivää, jona 1 momentissa tarkoitettu tutkimus on alkanut.

Jos vahinko sittemmin osoittautuu korvattavaksi ja vahingoittuneelle maksetaan 1 momentin mukaiselta ajalta 10 luvun mukaista ansionmenetykskorvausta, vähennetään ansionmenetykskorvauksesta 1 momentin mukainen korvaus.

9 luku

Muut kustannusten korvaukset

42 §

Matka- ja majoituskulujen korvaaminen

Vahingoittuneelle korvataan matka- ja majoituskulut noudattaen, mitä työtapaturma- ja ammattitautilain 50 §:ssä säädetään matka- ja majoituskulujen korvaamisesta.

43 §

Hoitotuki

Vahingoittuneelle maksetaan hoitotukea noudattaen, mitä työtapaturma- ja ammattitautilain 51 §:ssä säädetään hoitotuesta.

44 §

Vaatelisä

Vahingoittuneelle maksetaan vaatelisää noudattaen, mitä työtapaturma- ja ammattitautilain 52 §:ssä säädetään vaatelisästä.

45 §

Kodinhoidon lisäkustannusten korvaaminen

Vahingoittuneelle korvataan kodinhoidon lisäkustannukset noudattaen, mitä työtapaturma- ja ammattitautilain 53 §:ssä säädetään kotihoidon lisäkustannusten korvaamisesta.

46 §

Eräiden henkilökohtaisessa käytössä olleiden esineiden korvaaminen

Vahingoittuneelle korvataan eräät henkilökohtaisessa käytössä olleet esineet noudattaen, mitä työtapaturma- ja ammattitautilain 54 §:ssä säädetään.

10 luku

Ansionmenetyskorvaukset ja pysyvän haitan korvaaminen*Yleiset säännökset*

47 §

Ansionmenetyskorvaukset

Tämän lain mukaiset ansionmenetyskorvaukset ovat päiväraha, tapaturmaeläke ja kuntoutusraha.

Päiväraha

48 §

Oikeus päivärahaan

Vahingoittuneella on oikeus päivärahaan yhden vuoden ajan vahinkopäivästä lukien, jos hän on vahingon johdosta kykenemätön tekemään työtään kokonaan tai osittain.

Päivärahaan ei kuitenkaan ole oikeutta, jos vahingoittuneen kyky tehdä työtään on heikentynyt vähemmän kuin 10 prosenttia.

Päivärahaa maksetaan jokaiselta kalenteripäivältä vahinkopäivää lukuun ottamatta. Päivärahaa ei kuitenkaan makseta, jos vahingoittunut ei ole ollut joko kokonaan tai osittain kykenemätön tekemään työtään vähintään kolmena peräkkäisenä päivänä vahinkopäivää lukuun ottamatta.

Jos ammattitauti ilmenee aikana, jolloin vahingoittunut on vanhuus- tai työkyvyttömyyseläkkeellä, ja altistus on tapahtunut ennen eläkkeelle jäämistä, oikeus päivärahaan arvioidaan sen työn perusteella, jota hän viimeksi teki ennen siirtymistään eläkkeelle. Tällöin päivärahan määrä perustuu 50 §:n 1 momentista poiketen kaikkien työansioiden osalta 62 §:n perusteella määräytyvään vuosityöansioon.

49 §

Päiväraha osittaisen työkyvyttömyyden perusteella

Jos vahingoittunut on osittain kykenemätön tekemään työtään, päiväraha on, jollei työtapaturma- ja ammattitautilain 58 §:stä muuta johdu, työkyvyn heikentymistä vastaava suhteellinen osa päivärahan 50—51 §:n mukaisesta täydestä määrästä. Työkyvyn heikentymän suhteellinen osuus pyöristetään lähimpään viiteen prosenttiin.

Työkyvyn heikentymä arvioidaan vamman tai sairauden maatalousyrittäjän tai apurahan-saajan työskentelylle aiheuttamien rajoitusten perusteella. Työkyvyn heikentymä maatalousyrittäjätyön tai apurahansaajan työn rinnalla työsuhteessa tehdyn työn osalta määritetään selvittämällä vahingoittuneen työstään

saamien ansiotulojen vähenemisen syyte yhteys vahinkotapahtumaan.

50 §

Päivärahan määräytyminen

Päiväraha perustuu vuosityöansioon. Päiväraha on 1/360 vahingoittuneen 61—66 §:n mukaisesta vuosityöansiosta. Kuitenkin, jos vahingoittunut oli vahinkopäivänä työsuhteessa tai, jos hän teki työsuhteen rinnalla myös työtaturma- ja ammattitautilain mukaan vakuutettua yrittäjätyötä, päiväraha määräytyy näiden ansioiden osalta enintään 28 päivän ajalta vahinkopäivästä lukien sitä lukuun ottamatta noudattaen, mitä työtaturma- ja ammattitautilain 58 §:ssä sekä 81 §:ssä säädetään.

Jos maatalousyrittäjä ja hänen omaisensa osoittavat, että viimeisen vuoden aikana ennen vahinkotapahtuman sattumista maatalousyrittäjän eläkelain 16 tai 17 §:ssä tarkoitetuissa viljelmän työtuloon vaikuttavissa teki-joissa on tapahtunut muutos, joka korottaisi maatalousyrittäjän työtuloa sanotun lain säännösten mukaisesti, ja maatalousyrittäjä, mikäli hänet edelleen on vakuutettava, on tehnyt hakemuksensa työtulonsa tarkistamiseksi, otetaan edellä mainittu muutos huomioon vuosityöansiota määrättäessä. Muutoksen perustuessa mainitun lain 16 §:n 4 momentissa tarkoitettuun viljelmän tuottavuuteen voidaan aikaisemminkin tapahtunut muutos ottaa huomioon, mikäli se olosuhteisiin nähden on kohtuullista. Tässä momentissa tarkoitettua korotettua vuosityöansiota käytetään päivärahaa määrättäessä kuitenkin vain siltä osin kuin päiväraha myönnetään neljän kuukauden jälkeiselle ajalle vahinkotapahtuman sattumisesta.

Edellä 2 momentissa tarkoitettua korotusta varten on esitettävä selvitys maatalousyrittäjätoiminnan laadussa, laajuudessa tai muodossa taikka maatalousyrittäjän työpanoksessa tapahtuneista muutoksista. Selvityksinä voidaan myös esittää työansioita koskevat tiedot maatalousyrittäjän kirjanpidosta tai verotusta varten pidettävistä muistiinpanoista.

51 §

Päivärahan vähimmäismäärä

Jos 50 §:n mukaan määräytyvä täysimääräinen päiväraha on pienempi kuin se olisi 66 §:n mukaisen vähimmäisvuosityöansion perusteella laskettuna, päiväraha maksetaan vähimmäisvuosityöansion perusteella laskettuna. Päivärahaa ei kuitenkaan koroteta, jos vahingoittunut vahinkotapahtuman sattuessa sai vanhuus- tai työkyvyttömyyseläkettä, lukuun ottamatta 48 §:n 4 momentissa tarkoitettuja tapauksia.

52 §

Päivärahan vähentäminen vahingoittuneen myötävaikutuksen perusteella

Päivärahaa vähennetään vahingoittuneen myötävaikutuksen perusteella noudattaen, mitä työtaturma- ja ammattitautilain 61 §:ssä säädetään.

53 §

Päivärahasta tehtävä palkansaajamaksujen vähennys

Siltä osin, kuin päiväraha perustuu työsuhteen ansioihin, päivärahaan sovelletaan, mitä työtaturma- ja ammattitautilain 62 §:ssä säädetään palkansaajamaksujen vähentämisestä päivärahasta.

Tapaturmaeläke

54 §

Oikeus tapaturmaeläkkeeseen

Vahingoittuneella on oikeus tapaturmaeläkkeeseen vahinkopäivän vuosipäivästä alkaen, jos työkyvyn voidaan arvioida vahingon johdosta heikentyneen vähintään 10 prosenttia.

Työkyvyn heikentymistä arvioitaessa otetaan huomioon vahingoittuneen jäljellä oleva kyky hankkia itselleen ansiotuloja sellaisella saatavissa olevalla työllä, jota vahingoittuneen voidaan kohtuudella edellyttää tekevän.

Tällöin otetaan huomioon vahingoittuneen koulutus, aikaisempi toiminta, ikä, asuinpaikka ja muut näihin rinnastettavat seikat.

Työkyvyn heikentymää määritettäessä selvitetään työansioden vähentymisen syyteys vahinkotapahtumaan. Verrattaessa vahinkotapahtuman jälkeen saatuja työansioita vahingoittuneen vuosityöansioon, vuosityöansio tarkistetaan vertailuajankohdan tasoon työntekijän eläkelain 96 §:n mukaisella palkkakertoimella.

Sen lisäksi, mitä 2 ja 3 momentissa säädetään, maatalousyrittäjän työkyvyn heikentymistä arvioitaessa otetaan huomioon hänen maatalousyrittäjän eläkelain mukainen tulo- lonsa, joka on voimassa vahinkotapahtuman jälkeen. Jos maatalousyrittäjän työkyvyn arvioidaan heikentyneen maatalousyrittäjätyösä, maatalousyrittäjällä ei ole oikeutta toistaiseksi myönnettävään tapaturmaeläkkeeseen, mikäli mainittua tuloa ei ole pienennetty vahinkotapahtuman jälkeen.

55 §

Tapaturmaeläke osittaisen työkyvyttömyyden perusteella

Jos vahingoittuneen työkyky on osittain heikentynyt, tapaturmaeläke on työkyvyn heikentymistä vastaava suhteellinen osa 57 §:n mukaisesta eläkkeen määrästä. Työkyvyn heikentymän suhteellinen osuus pyöristetään lähimpään viiteen prosenttiin.

56 §

Tapaturmaeläkkeen myöntäminen määräajaksi tai toistaiseksi

Tapaturmaeläke myönnetään joko määräajaksi siten kuin 94 §:ssä säädetään tai toistaiseksi. Tapaturmaeläkettä ei voida myöntää toistaiseksi ennen kuin kuntoutuksen tarve ja mahdollisuudet on selvitetty.

57 §

Tapaturmaeläkkeen määrä ja kertakorotus

Tapaturmaeläkkeen enimmäismäärä on vuodessa 85 prosenttia 61—66 §:n mukaisesta

vuosityöansiosta siihen asti, kunnes vahingoittunut on täyttänyt 65 vuotta, minkä jälkeen se on 70 prosenttia vuosityöansiosta, kuitenkin siten, että eläkkeeseen tehdään kertakorotus noudattaen, mitä työtaturma- ja ammattitautilain 67 §:ssä säädetään.

Tapaturmaeläke tarkistetaan kalenterivuosittain työntekijän eläkelain 98 §:ssä tarkoitetulla työeläkeindeksillä.

58 §

Oikeus tapaturmaeläkkeeseen vanhuuseläkkeellä sattuneen vahinkotapahtuman perusteella

Jos vanhuuseläke on alkanut vahingoittuneen täytettyä 63 vuotta ja vahinkotapahtuma on sattunut työssä, jota vahingoittunut teki eläkkeellä ollessaan, oikeus tapaturmaeläkkeeseen päättyy, kun vahinkopäivästä on kulunut kolme vuotta tai kun vahingoittunut on sitä aikaisemmin täyttänyt 68 vuotta.

Kuntoutusraha

59 §

Kuntoutusraha

Vahingoittuneella on oikeus kuntoutusrahaan 69 §:n 1 momentin mukaisen ammatillisen kuntoutuksen ajalta. Samalta ajalta ei ole oikeutta päivärahaan eikä tapaturmaeläkkeeseen.

Kuntoutusraha on yhden vuoden ajan vahinkopäivästä lukien täysimääräisen päivärahan suuruinen työkyvyn heikentymisestä riippumatta. Sen jälkeen kuntoutusraha on täysimääräisen tapaturmaeläkkeen suuruinen työkyvyn heikentymisestä riippumatta. Jos kuntoutus ei kuitenkaan estä vahingoittunutta tekemästä hänelle sopivaa ansiotyötä, kuntoutusraha määräytyy 48 ja 49 § tai 54 ja 55 §:n mukaan.

Kuntoutusraha maksetaan 2 momentin suuruisena myös työtaturma- ja ammattitautilain 89 §:n 3 momentin 4 kohdan mukaisen

koulutuksen opetusohjelmaan kuuluvan loman ajalta.

Opiskelijan ansionmenetyskorvaus opiskelun estyessä

60 §

Päätoimisen opiskelun estyminen

Jos vahinkotapahtuma sattuu päätoimisesti opiskelevalle, työtaturma- ja ammattitautilain 58 §:ssä säädetyn ajan kuluttua päivärahaa tai tapaturmaeläkettä maksetaan täyden työkyvyttömyyden mukaan, jos vahinko estää pääasiallisesti opiskelun. Päivärahaa tai tapaturmaeläkettä maksetaan puolet täyden työkyvyttömyyden mukaisesta ansionmenetyskorvauksesta, jos vahinko merkittävästi rajoittaa opiskelua.

Jos 1 momentin nojalla maksetaan päivärahaa tai tapaturmaeläkettä, opiskelun aikaisen työn ansioiden menetystä ei erikseen korvata.

Vuosityöansion määrittäminen

61 §

Maatalousyrittäjän ja apurahansaajan vuosityöansio

Maatalousyrittäjän vuosityöansiona pidetään hänelle maatalousyrittäjätyöstä maatalousyrittäjän eläkelain mukaan vahvistettua vuotuista työtuloa tai vuotuisten työtulojen yhteismäärää vahinkotapahtuman sattuessa. Apurahansaajan vuosityöansiona pidetään hänelle apurahansaajan työstä maatalousyrittäjän eläkelain mukaan vahvistettua vuotuista työtuloa tai vuotuisten työtulojen yhteismäärää vahinkotapahtuman sattuessa.

Maatalousyrittäjän ja apurahansaajan, joka on velvollinen ottamaan maatalousyrittäjän eläkelain mukaisen vakuutuksen vahinkotapahtuman sattumishetkelle, mutta jolla ei ole vakuutusta voimassa vahinkotapahtuman sattuessa tai jolla on vahinkotapahtuman sattu-

essa vireillä maatalousyrittäjän eläkelain mukainen työtulon tarkistamisasia, vuosityöansiona pidetään hänelle vahinkotapahtuman sattumishetkelle maatalousyrittäjän eläkelain mukaan vahvistettavaa vuotuista työtuloa tai työtulojen yhteismäärää.

Edellä 12 §:n 1 momentin 3 tai 4 kohdassa tarkoitetun maatalousyrittäjän tai apurahansaajan vuosityöansio määrätään maatalousyrittäjän eläkelain mukaisesti työtulon vahvistamiselle tai tarkistamiselle säädettyjä perusteita noudattaen.

Maatalousyrittäjän vuosityöansioon sovelletaan myös, mitä 50 §:n 2 ja 3 momentissa säädetään viljelmän työtuloon vaikuttavissa tekijöissä tapahtuneen muutoksen huomioon ottamisesta maatalousyrittäjän vuosityöansiossa.

Jos maatalousyrittäjällä tai apurahansaajalla oli vahinkotapahtuman sattuessa myös 116 §:n mukainen vakuutus, vuosityöansiossa otetaan huomioon myös mainitun vakuutuksen vuosityöansio vahinkotapahtuman sattuessa.

Maatalousyrittäjätoimintaa harjoittavan apurahansaajan vuosityöansiona pidetään maatalousyrittäjätyöstä tämän pykälän mukaan määräytyvän vuosityöansion ja apurahansaajan työstä tämän pykälän mukaan määräytyvän vuosityöansion yhteismäärää.

62 §

Vuosityöansio ammattitaudin ilmetessä eläkeaikana

Jos vanhuus- tai työkyvyttömyyseläkkeellä olevalla ilmenee ammattitauti, jonka aiheuttanut altistus on tapahtunut ennen eläkkeelle jäämistä tämän lain mukaan vakuutetussa työssä, vuosityöansiota määritettäessä vahinkotapahtuman sattumisajankohtana pidetään eläkkeelle jäämisen ajankohtaa tai ajankoh-
taa, jona tämän lain mukainen vakuutus oli viimeksi voimassa. Vuosityöansiossa huomioon otettavat ansiot tarkistetaan ammattitaudin ilmenemisvuoden indeksitasoon työntekijän eläkelain 96 §:ssä tarkoitettulla palkkaker-
toimella.

63 §

Muusta toiminnasta saatujen ansioiden huomioon ottaminen vuosityöansiossa

Jos vahingoittunut vahinkotapahtuman sattuessa oli myös yhdessä tai useammassa työsuhteessa, vuosityöansiossa otetaan huomioon myös hänen työsuhteesta saamansa ansiot noudattaen, mitä työtapaturma- ja ammattitautilain 71—73 §:ssä ja 78 ja 81 §:ssä sekä 80 §:n nojalla annetussa säännöksessä säädetään.

Jos vahingoittuneella oli vahinkotapahtuman sattuessa työtapaturma- ja ammattitautilain 82 §:ssä tarkoitettuja työansioita, otetaan myös ne huomioon vuosityöansiossa noudattaen, mitä mainitussa lainkohdassa säädetään.

Jos vahingoittunut vahinkotapahtuman sattuessa teki myös työtapaturma- ja ammattitautilain 188—190 §:n mukaan vapaaehtoisesti vakuutettua yrittäjän työtä, vuosityöansioon lasketaan mukaan myös mainitun vakuutuksen vuosityöansio.

64 §

Päätöimisesti ammattiin opiskelevan vuosityöansio

Työtapaturma- ja ammattitautilain 76 §:n 1 momentissa tarkoitettua päätöimisesti ammattiin opiskelevan vahingoittuneen vuosityöansiossa otetaan 61 §:n mukaisen vuosityöansion lisäksi huomioon työtapaturma- ja ammattitautilain mainitun lainkohdan mukaan määrätty vuosityöansio.

Edellä 1 momentissa tarkoitettua vuosityöansiota käytetään vuosityöansiona myös, kun vahinkotapahtuma sattuu vuoden kuluessa mainitussa momentissa tarkoitettua opiskelun päättymisestä ja vahingoittuneen työansio vahinkotapahtuman sattuessa jää mainitussa momentissa tarkoitettua vuosityöansiota alemmaksi.

65 §

Koululaisen vuosityöansio

Perusopetuslain (628/1998) ja lukiolain (629/1998) mukaisessa opetuksessa olevan

vahingoittuneen vuosityöansio määräytyy noudattaen, mitä työtapaturma- ja ammattitautilain 77 §:ssä säädetään.

Jos 1 momentissa tarkoitettua vahingoittuneen 61 ja 63 §:n mukaisesti määräytyvä vuosityöansio on kuitenkin suurempi kuin 1 momentin mukaisesti määräytyvä vuosityöansio, vuosityöansio määräytyy 61 ja 63 §:n mukaisesti.

66 §

Vähimmäisvuosityöansio

Jos tämän luvun säännösten perusteella määrätty vuosityöansio jää pienemmäksi kuin 13 680 euroa, se korotetaan 13 680 euroksi. Vuosityöansiota ei kuitenkaan koroteta, jos vahingoittunut vahinkotapahtuman sattuessa sai vanhuus- tai työkyvyttömyyseläkettä lukuun ottamatta vanhuus- tai työkyvyttömyyseläkkeellä olevaa, johon sovelletaan 62 §:ää.

Pysyvän haitan korvaaminen

67 §

Haittaraha

Haittarahaa maksetaan vahingoittuneelle vahinkotapahtuman aiheuttamasta vammasta ja sairaudesta johtuvasta pysyvästä yleisestä haitasta.

Pysyvän yleisen haitan korvaamiseen sovelletaan, mitä työtapaturma- ja ammattitautilain:

- 1) 83 §:ssä säädetään haittarahasta;
- 2) 84 §:ssä säädetään haittaluokan määrittämisestä;
- 3) 85 §:ssä säädetään haittaluokituksesta;
- 4) 86 §:ssä säädetään haittarahan määrästä;
- ja
- 5) 87 §:ssä säädetään haittarahan maksamisesta.

11 luku

Kuntoutuskorvaukset

68 §

Kuntoutuksen yleiset edellytykset

Kuntoutuksesta aiheutuvia kustannuksia korvataan vahingoittuneelle noudattaen, mitä työtapaturma- ja ammattitautilain 88 §:ssä säädetään kuntoutuksen yleisistä edellytyksistä.

69 §

Ammatillinen kuntoutus

Tämän lain mukaiseen ammatilliseen kuntoutukseen sovelletaan, mitä työtapaturma ja ammattitautilain:

- 1) 89 §:ssä säädetään ammatillisesta kuntoutuksesta; ja
- 2) 90 §:ssä säädetään ammatillisesta kuntoutuksesta ulkomailla.

Vahingoittuneelle maksetaan kuntoutusrahaa ammatillisen kuntoutuksen jälkeen noudattaen, mitä työtapaturma- ja ammattitautilain 92 §:ssä säädetään.

70 §

Ammatillisessa kuntoutuksessa olevan työtapaturma- ja ammattitautiturva

Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain, joka korvaa 69 §:n 1 momentin mukaisen ammatillisen kuntoutuksen kustannuksia, on vakuutettava vahingoittunut työtapaturma- ja ammattitautilain 3 §:n 1 momentin mukaisella vakuutuksella kuntoutukseen sisältyvässä työ- ja koulutuskokeilussa, työhön valmennuksessa ja työharjoittelussa sattuvan vahinkotapahtuman varalta.

Edellä 1 momentissa tarkoitettussa vahinkotapahtumassa vuosityöansio määritetään noudattaen, mitä työtapaturma- ja ammattitautilain 91 §:n 2 ja 3 momentissa säädetään.

71 §

Muut kuntoutuskorvaukset

Muihin kuntoutuskorvauksiin sovelletaan, mitä työtapaturma- ja ammattitautilain:

- 1) 93 §:ssä säädetään palveluasumisesta;
- 2) 94 §:ssä säädetään päivittäisissä toiminnoissa tarvittavista apuvälineistä;
- 3) 95 §:ssä säädetään asunnonmuutostöistä;
- 4) 96 §:ssä tulkkauspalveluista vahinkotapahtuman aiheuttaman näkö-, kuulo- tai puhevamman johdosta;
- 5) 97 §:ssä korvauksesta omaisen sopeutumisvalmennuksessa mukanaolosta; ja
- 6) 98 §:ssä kuntoutuksen matka- ja majointuskustannusten korvaamisesta.

12 luku

Vahingoittuneen kuoleman johdosta maksettavat korvaukset

72 §

Perhe-eläke

Kun vahingoittunut on kuollut tässä laissa tarkoitetun vahinkotapahtuman seurauksena, maksetaan hänen jälkeensä perhe-eläkettä noudattaen, mitä työtapaturma- ja ammattitautilain 99 §:ssä säädetään perhe-eläkkeestä.

Tämän lain mukaiseen perhe-eläkkeeseen sovelletaan myös, mitä työtapaturma- ja ammattitautilain:

- 1) 100 ja 101 §:ssä säädetään lesken ja lapsen oikeudesta eläkkeeseen;
- 2) 102 §:ssä säädetään oikeudesta perhe-eläkkeeseen vahinkotapahtuman jälkeen alkaneen avioliiton tai avioliiton perusteella;
- 3) 103 §:ssä säädetään perhe-eläkeoikeuden alkamisesta ja päättymisestä;
- 4) 104 §:ssä säädetään perhe-eläkkeen määrästä;
- 5) 105 §:ssä säädetään perhe-eläkkeen maksamisen estävästä seikasta;
- 6) 106 §:ssä säädetään leskeneläkkeen lakkaamisesta ja kertasuorituksesta; ja
- 7) 107 ja 108 §:ssä säädetään leskeneläkkeen tulosovituksesta ja sen ajankohdasta.

73 §

Hautausapu ja vainajan kuljetuskustannukset

Hautausapuun ja sen maksamiseen sovelletaan, mitä työtapaturma- ja ammattitautilain 99 §:ssä sekä 109 §:n 1 ja 2 momentissa säädetään.

Vainajan kuljetuskustannusten korvaamiseen sovelletaan, mitä työtapaturma- ja ammattitautilain 109 §:n 3 momentissa säädetään.

IV OSA

Etuuksien toimeenpano

13 luku

Korvausasian vireilletulo ja asianosaiset

74 §

Vahinkotapahtumasta ilmoittaminen maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitokselle

Vahingoittuneen on ilmoitettava maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitokselle tämän lain mukaisesta vahinkotapahtumasta 75 §:ssä tarkoitetulla ilmoituksella viimeistään kolmantenakymmenentenä päivänä vahinkopäivästä.

Jos vahingoittunut on laiminlyönyt 1 momentissa tarkoitetun ilmoituksen tekemisen, korvaus voidaan evätä viivästymisajalta, jos epäminen on olosuhteet huomioon ottaen kohtuullista.

Jos terveydenhuollon toimintayksikkö ei ole saanut tietoonsa 1 momentissa tarkoitettua vakuutuslaitosta, työtapaturma- ja ammattitautilain 41 §:ssä tarkoitettu ilmoitus tehdään korvausvastuussa olevan vakuutuslaitoksen selvittämiseksi Tapaturmavakuutuskeskukselle.

Tämän lain 124 §:n mukaiseen vapaa-ajan vakuutukseen perustuvan vahinkotapahtuman ilmoittamiseen ei kuitenkaan sovelleta, mitä 1 momentissa säädetään ilmoitusvelvollisuutta koskevasta määräajasta.

75 §

Vahingoittuneen ilmoitus vahinkotapahtumasta

Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitos vahvistaa vahingoittuneen tämän lain mukaista vahinkotapahtumaa koskevan ilmoituksen kaavan.

Ilmoitukseen on merkittävä:

1) vahinkotapahtumassa vahingoittuneen nimi, henkilötunnus ja muut korvauskäsittelyä varten välttämättömät yksilöinti- ja yhteystiedot;

2) tiedot vahinkotapahtuman sattumisajasta- ja paikasta, sattumisolosuhteista sekä syistä ja seurauksista;

3) tieto vahingoittuneen muusta yrittäjätoiminnasta ja työsuhteista; ja

4) muut tiedot, jotka ovat välttämättömiä korvausasian käsittelyä, 152 §:ssä tarkoitettua tilastotoimintaa sekä muutoin tämän lain toimeenpanoa varten.

76 §

Korvausasian vireilletulo

Korvausasia tulee vireille, kun maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitos on saanut vahingoittuneen tekemän 75 §:ssä tarkoitetun ilmoituksen vahinkotapahtumasta.

Korvausasia tulee vireille myös, kun julkisen terveydenhuollon toimintayksikkö toimittaa maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitokselle työtapaturma- ja ammattitautilain 41 §:ssä tarkoitetun ilmoituksen tai, kun yksityisen terveydenhuollon toimintayksikkö toimittaa maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitokselle vahingon vuoksi hoitoa saaneen vahingoittuneen hoitokäyntiä koskevat potilasmerkinnät sisältävän ilmoituksen. Vireilletulon edellytyksenä on, että terveydenhuollon toimintayksikön ilmoituksesta käyvät ilmi vahingoittuneen nimi, syntymäaika tai henkilötunnus, yhteystiedot sekä tiedot vahinkotapahtumasta.

77 §

Korvausasian vireilletulosta ilmoittaminen vahingoittuneelle

Jos korvausasia on tullut vireille muulla tavoin kuin vahingoittuneen ilmoituksella, maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen on viipymättä ilmoitettava vahingoittuneelle häntä koskevan korvausasian vireilletulosta ja pyydettävä vahingoittunutta viipymättä toimittamaan 75 §:ssä tarkoitettu ilmoitus vahinkotapahtumasta maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitokselle. Vahingoittuneelle on annettava tiedot asian vireilletulon ajasta, ilmoituksen tekijästä ja ilmoitetusta vahinkotapahtumasta.

Ilmoitukseen on sisällytettävä henkilötietolain (523/1999) 24 §:n 1 momentissa tarkoitettu selvitys vahingoittuneen henkilötietojen käsittelystä tämän lain mukaisen korvausasian yhteydessä.

78 §

Toimivaltakysymyksen ratkaiseminen

Jos maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitos ja työtapaturma- ja ammattitautilaisa tarkoitettu vakuutuslaitos eivät pääse yksimielisyyteen siitä, mikä vakuutuslaitos on toimivaltainen, noudatetaan, mitä työtapaturma- ja ammattitautilain 114 §:ssä säädetään.

79 §

Korvausasian vireille saattamista koskeva määräaika

Korvausasian vireille saattamista koskevaan määräaikaan ja korvausasian vireille saattamiseen määräajan jälkeen sovelletaan, mitä työtapaturma- ja ammattitautilain 116 §:ssä säädetään.

80 §

Asianosaiset

Käsiteltäessä korvausasiaa maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksessa asianosai-

sia ovat vahingoittunut ja kuolemantapauksessa hänen edunsaajansa. Asianosaisia eivät ole vahingoittuneen työnantaja, vahingoittuneelle sairaanhoitoa antanut terveydenhuollon ammattihenkilö tai hoitolaitos, hoidon järjestämisvastuussa oleva kunta tai kuntayhtymä eikä se, jolle maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitos maksaa tämän lain perusteella vahingoittuneen sijasta tai muutoin korvauksen tai muun suorituksen.

81 §

Puhevallan käyttö

Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen hyväksymä vahingoittuneen tai edunsaajan lähiomainen tai vahingoittuneesta huolehtinut henkilö voi käyttää vahingoittuneen puhevaltaa maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen käsitellessä korvausasiaa, jos vahingoittunut tai hänen edunsaajansa ei kykene itse hoitamaan korvausasiaansa iän, vamman, sairauden tai muun niihin rinnastettavan syyn takia siihen saakka, kunnes vahingoittuneelle on määrätty edunvalvoja tai edunvalvontavaltuutettu.

14 luku

Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitosta koskevat menettelysäännökset korvausasiassa

82 §

Selvittämisvelvollisuus

Korvausasian tultua vireille maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen on huolehdittava tarvittavan selvityksen hankkimisesta ja asian joutuisasta käsittelystä. Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen on selvitettävä, onko kysymyksessä tämän lain mukaan korvaukseen oikeuttava vahinkotapahtuma ja mihin korvauksiin se oikeuttaa. Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen on aloitettava korvausasian selvittäminen viipymättä ja viimeistään seitsemän arkipäivän kuluessa vireilletulosta.

Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen on ilmoitettava vahingoittuneelle kor-

vauksen hakemista koskevasta 86 §:n mukaisesta vuoden määräajasta.

83 §

Muut korvausasian käsittelyä koskevat säännökset

Korvausasian käsittelyssä on noudatettava, mitä:

- 1) työtapaturma- ja ammattitautilain 120 §:ssä säädetään ammatillisen kuntoutuksen tarpeen selvittämisestä;
- 2) työtapaturma- ja ammattitautilain 121 §:ssä säädetään lääkäriasiantuntijan osallistumisesta korvausasian käsittelyyn; ja
- 3) työtapaturma- ja ammattitautilain 122 §:ssä säädetään asiakirjan saapumismerkinnästä.

84 §

Päätöksen antaminen

Tämän lain nojalla annettavaan päätökseen sovelletaan, mitä:

- 1) työtapaturma- ja ammattitautilain 124 §:ssä säädetään korvausta koskevan päätöksen antamisesta ja perustelemisesta;
- 2) työtapaturma- ja ammattitautilain 125 §:n 1 momentin ensimmäisessä virkkeessä ja 3 momentissa säädetään päätöksen antamisesta työnantajalle; ja
- 3) työtapaturma- ja ammattitautilain 127 §:ssä säädetään päätöksen antamisen ja täytäntöönpanon määräajasta.

85 §

Päätöksen antaminen eräistä maksuista ja kustannuksista

Tämän lain 38 §:n 2 kohdassa tarkoitettua täyskustannusmaksusta annetaan päätös kunnalle tai kuntayhtymälle noudattaen, mitä työtapaturma- ja ammattitautilain 126 §:n 1 momentissa säädetään.

Jos maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitos maksaa 167 §:ssä tai 168 §:n 2 momentissa tarkoitettua korvauksen taikka 168 §:n 3 momentissa tarkoitettua palkkion vaadittua

pienempänä, sen on annettava tästä päätös tietojen luovuttajalle.

Päätös on annettava kirjallisesti ja siihen on liitettävä muutoksenhakuosoitus.

15 luku

Vahingoittunutta ja muuta korvauksen hakijaa koskevat menettelysäännökset korvausasiassa

86 §

Eräiden kulukorvausten hakeminen

Sen estämättä, mitä 82 §:ssä säädetään maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen velvollisuudesta korvausasian selvittämiseen, korvausta on haettava:

- 1) työtapaturma- ja ammattitautilain 37 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetuista lääkkeistä ja hoitotarvikkeista aiheutuneista kustannuksista;
- 2) 41 §:ssä tarkoitettua ansionmenetyksestä;
- 3) 42 §:ssä tarkoitetuista matka- ja majoituskuluista;
- 4) 45 §:ssä tarkoitetuista kodinhoidon lisäkustannuksista;
- 5) 46 §:ssä tarkoitetuista henkilökohtaisessa käytössä olleista esineistä; ja
- 5) 71 §:n 6 kohdassa tarkoitetuista kuntoutuksen matka- ja majoituskustannuksista.

Edellä 1 momentissa tarkoitettua korvausta on haettava vuoden kuluessa kustannusten syntymisestä. Jos maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitos on evännyt oikeuden korvaukseen vahingosta, määräaika lasketaan siitä, kun muutoksenhakuilimen päätös, jonka perusteella hoidon kustannukset tulevat korvattaviksi, tuli lainvoimaiseksi. Jos korvausasia ei ole vireillä maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksessa kustannusten syntymisajankohtana, määräaika lasketaan kuitenkin aikaisintaan korvausasian vireilletulosta.

Jos korvausta ei ole voitu painavan syyn vuoksi hakea määräajan kuluessa, sitä on haettava viimeistään vuoden kuluessa esteen lakkaamisesta.

Korvausta 1 momentissa tarkoitetuista kustannuksista haetaan toimittamalla maatalous-

yrittäjien tapaturmavakuutuslaitokselle selvitys aiheutuneista kustannuksista, kustannusten perusteista sekä siitä, mihin vahinkotahtumaan kustannukset liittyvät.

87 §

Leskeneläkkeen hakeminen

Työtapaturma- ja ammattitautilain 100 §:n 2 momentissa tarkoitetun henkilön on erikseen haettava leskeneläkettä toimittamalla maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitokselle selvitys eläkeoikeutensa perusteista.

88 §

Velvollisuus edistää korvausasian selvittämistä

Vahingoittunut on velvollinen myötävai-kuttamaan korvausasian selvittämiseen. Vahingoittunut on velvollinen korvauksen saamiseen antamaan maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitokselle pyynnöstä tiedot, jotka ovat välttämättömiä tämän lain mukaisen korvausasian selvittämiseksi. Vahingoittuneen edunsaaja on vastaavasti velvollinen antamaan perhe-eläkeoikeuden ratkaisemista varten välttämättömät tiedot.

89 §

Velvollisuus edistää ammatillisen kuntoutuksen toteutumista

Vahingoittunut on velvollinen myötävai-kuttamaan 69 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettua ammatillista kuntoutusta koskevan selvittelyn ja kuntoutustoimenpiteiden toteutumiseen.

90 §

Velvollisuus mennä tutkimuksiin

Vahingoittunut on velvollinen korvauksen saamiseen menemään viivytyksettä maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen osoittamaan vammansa tai sairautensa taikka työ- ja toimintakykynsä selvittämistä varten lääketieteellisesti hyväksytyyn ja hyvään

hoito- ja toimintakäytäntöön perustuvaan tutkimukseen, joka on tarpeen korvausoikeuden selvittämistä varten.

91 §

Velvollisuus ottaa vastaan sairaanhoitoa

Vahingoittunut on velvollinen korvauksen saamiseksi ottamaan vastaan lääkärin määräämää korvattavan vamman tai sairauden vuoksi tarpeellista lääketieteellisesti hyväksyttyä ja hyvään hoito- ja toimintakäytäntöön perustuvaa sairaanhoitoa, joka todennäköisesti parantaa hänen työ- tai toimintakykyään.

92 §

Velvollisuus ilmoittaa korvaukseen vaikuttavista muutoksista

Korvauksensaaja on velvollinen viipymättä oma-aloitteisesti ilmoittamaan maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitokselle korvaukseen vaikuttavista muutoksista seuraavasti:

- 1) päivärahaa tai tapaturmaeläkettä saava terveydentilansa, työkykynsä, työntekonsa tai työansionsa olennaisesta muutoksesta;
- 2) haittarahea tai hoitotukea saava avun tarpeen tai haitan muutoksesta;
- 3) kuntoutuskorvausta saava kuntoutuksen keskeytymisestä tai olennaisesta viivästy-misestä;
- 4) leskeneläkettä saava uuden avioliiton tai työtapaturma- ja ammattitautilain 100 §:n 2 momentissa tarkoitetun olosuhteen alkamisesta;
- 5) lapseneläkettä 17 ikävuoden jälkeen saava opiskelun tai koulutuksen päättymisestä ennen 25 ikävuoden täyttämistä.

Vahingoittuneen ja perhe-eläkettä saavan on maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen pyynnöstä toimitettava maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitokselle väestörekisteriviranomaisen antama todistus tai muu luotettava selvitys, josta ilmenee korvauksensaajan olleen elossa aikana, jolta korvausta maksetaan.

16 luku

Korvauksen maksaminen

93 §

Korvauksen erääntyminen ja maksutapa

Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen on maksettava päätökseensä perustuva korvaus viivytyksettä. Korvaus maksetaan maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen kustannuksella korvauksensaajan ilmoitettavalle tilille.

Päiväraha tai sen suuruisena maksettava kuntoutusraha maksetaan ainakin kerran kuukaudessa jälkikäteen. Tapaturmaeläke tai sen suuruisena maksettava kuntoutusraha, jatkuvana maksettava haittaraha ja tämän lain mukainen määräajaksi tai toistaiseksi myönnetty hoitotuki ja vaatelisä sekä perhe-eläke maksetaan kuukausittain etukäteen siten, että korvaus on nostettavissa maksukuukauden ensimmäisenä pankkipäivänä.

Päätökseen on merkittävä myönnetyn korvauksen määrä ja korvauserien eräpäivä, kun päätöksellä myönnetty korvaus joltain osin erääntyy maksettavaksi vasta myöhemmin.

94 §

Korvauksen myöntäminen määräaikaisena

Jos vamman tai sairauden tilan kehitystä tai työkyvyn heikentymisen kestoa ei voida riittäväällä varmuudella arvioida, korvaus myönnetään määräajaksi ja korvauksensaaja veloitetaan jatkokorvauksen saamista varten esittämään uusi selvitys korvauksen suuruuteen vaikuttavista seikoista.

95 §

Korvauksen tarkistaminen olosuhdemuutoksen takia

Jos korvaukseen vaikuttavissa olosuhteissa tapahtuu olennainen muutos, korvaus tarkistetaan vastaamaan muuttuneita olosuhteita siitä ajankohdasta lukien, jolloin muutoksen on luotettavasti osoitettu tapahtuneen.

Haittaraha tarkistetaan noudattaen, mitä työtapaturma- ja ammattitautilain 87 §:n 4 momentissa säädetään.

96 §

Korvauksen ennakon maksaminen ilman päätöstä

Jos maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitos katsoo oikeuden korvaukseen riidattomaksi, mutta 84 §:n 1 kohdassa tarkoitettua päätöstä korvauksen myöntämisestä ei voida vielä antaa, maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitos voi maksaa korvauksen ennakkoa ilmoittamalla korvauksensaajalle kirjallisesti maksettavan korvauksen määrästä. Ennakko on vähennettävä myöhemmin myönnettävästä korvauksesta.

97 §

Korvauksen maksaminen muulle kuin vahingoittuneelle

Korvauksen maksamisessa on noudatettava, mitä:

- 1) työtapaturma- ja ammattitautilain 139 §:ssä säädetään korvauksen maksamisesta työnantajalle ja sairauskassalle;
- 2) työtapaturma- ja ammattitautilain 140 §:ssä säädetään takautuvan korvauksen maksamisesta eläkelaitokselle;
- 3) työtapaturma- ja ammattitautilain 141 §:ssä säädetään takautuvan korvauksen maksamisesta työttömyysetuuden ajalta työttömyyskassalle ja Kansaneläkelaitokselle;
- 4) työtapaturma- ja ammattitautilain 142 §:ssä säädetään muun takautuvan korvauksen maksamisesta Kansaneläkelaitokselle; ja
- 5) työtapaturma- ja ammattitautilain 143 §:ssä säädetään korvauksen maksamisesta kunnalle.

98 §

Korvausten maksamisen etusijajärjestys

Jos korvaus on tämän tai muun lain nojalla maksettava muulle kuin sille, jolle se on tämän lain perusteella myönnetty ja kahdella

tai useammalla viranomaisella, kunnalla, laitoksella, toimielimellä tai muulla taholla on siihen oikeus, korvaus maksetaan seuraavassa järjestyksessä:

1) maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitokselle 112 §:n mukaisesti maksamattomina vakuutusmaksuina;

2) maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitokselle sen aiheuttomasti maksaman korvauksen 145 §:ssä tarkoitettuna takaisinperintänä;

3) Kansaneläkelaitokselle sairausvakuutuslain (1224/2004) 12 luvun 2 §:n ja Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain (566/2005) 22 §:n nojalla;

4) työnantajalle ja sairauskassalle työtapa- turma- ja ammattitautilain 139 §:n ja valtiolle palkkaturvalain (866/1998) 16 §:n nojalla;

5) työttömyyskassalle työtapa- turma- ja ammattitautilain 141 §:n ja Kansaneläkelaitokselle työtapa- turma- ja ammattitautilain 141 tai 142 §:n nojalla;

6) eläkelaitokselle työtapa- turma- ja ammat- titautilain 140 §:n nojalla;

7) kunnalle työtapa- turma- ja ammattitauti- lain 143 §:n nojalla;

8) Kansaneläkelaitokselle opintotukilain (65/1994) 28 §:n nojalla; sekä

9) ulosottoviranomaiselle ulosottokaaren (705/2007) 4 luvun 2 §:n nojalla.

99 §

Ansionmenetykskorvauksen maksun keskeyttäminen vankeusrangaistuksen ajalta

Ansionmenetykskorvauksen maksamiseen ja maksamisen keskeyttämiseen vankeusrangaistuksen ajalta sovelletaan, mitä työtapa- turma- ja ammattitautilain 144 §:ssä sääde- tään.

17 luku

Velvoitteiden laiminlyönnin vaikutus kor- vausasian käsittelyyn

100 §

Korvausasian käsittelyn ja maksamisen keskeyttäminen sekä asian ratkaiseminen

Jos vahingoittunut tai hänen edunsaajansa laiminlyö 88 §:ssä säädetyn tietojen antamis- velvollisuuden tai vahingoittunut laiminlyö 90 §:n mukaisen velvollisuutensa mennä tut- kimuksiin korvausoikeuden selvittämiseksi taikka 91 §:ssä säädetyn velvollisuutensa ot- taa vastaan sairaanhoitoa, maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksella on oikeus kes- keyttää korvausasian käsittely siihen saakka, kunnes vahingoittunut tai edunsaaja täyttää velvoitteensa.

Jos korvausta saava laiminlyö 92 §:ssä sää- detyn ilmoitusvelvollisuutensa tai muutoin on ilmeistä, että edellytykset myönnetyn kor- vauksen maksamisen jatkamiselle eivät enää täyty, maatalousyrittäjien tapaturmavakuu- tuslaitos voi väliaikaisesti keskeyttää korva- uksen maksamisen. Maksamisen keskeyttä- misestä on välittömästi ilmoitettava vahin- goittuneelle tai hänen edunsaajalleen.

Jos korvausasian käsittely on 1 momentin nojalla tai korvauksen maksaminen 2 mo- mentin nojalla keskeytetty, maatalousyrittäji- en tapaturmavakuutuslaitoksen on ratkaistava oikeus korvaukseen käytettävissä olevien selvitysten perusteella. Päätös on annettava viivytyksettä.

101 §

Ammatillisen kuntoutuksen keskeytyminen

Jos tämän lain mukainen ammatillinen kuntoutus tai kuntoutustarpeen ja -mah- dollisuuksien selvittäminen keskeytyy taikka kuntoutuksen alkaminen viivästyy vahingoit- tuneesta riippuvasta syystä, joka ei ole kor- vattavan vamman tai sairauden seurausta, keskeytymisen tai viivästymisen ajalta ei makseta kuntoutusrahaa.

102 §

Takautuvan korvauksen maksaminen keskeyttämisen jälkeen

Jos 100 §:n 3 momentin nojalla annetun päätöksen jälkeen korvausasian käsittely aloitetaan uudelleen, korvausta ei ilman erityistä syytä makseta vuotta pitemmältä ajalta takautuvasti.

103 §

Sairaanhoitoa koskevan velvoitteen laiminlyönnin vaikutus korvaukseen

Jos vamma tai sairaus on olennaisesti pitkittynyt tai se on olennaisesti pahentunut vahingoittuneen 91 §:ssä tarkoitetun velvollisuuden laiminlyönnin johdosta, korvausta ei makseta siltä osin kuin se aiheutuu mainitusta syystä.

104 §

Viivästyskorotus

Jos maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitos on laiminlyönyt päätöksen antamisen työtapaturma- ja ammattitautilain 127 §:ssä säädettyssä ajassa tai korvauksen maksamisen 93 §:ssä säädetyllä tavalla, maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen on maksettava korvaus viivästysajalta korotettuna. Viivästyskorotus on korkolain (633/1982) 4 §:n 1 momentissa tarkoitetun korkokannan mukainen. Velvollisuus maksaa viivästyskorotusta ei kuitenkaan koske lakisääteistä vakuutustoimintaa harjoittavien vakuutus- ja eläkelaitosten välisiä yhteensovituksia eikä takautumisoikeuteen perustuvia suorituksia.

Viivästyskorotus lasketaan viivästysajan jokaiselta päivältä. Saman päätöksen perusteella myöhemmin maksettavalle korvauserälle viivästyskorotus kuitenkin lasketaan korvauserän eräpäivästä. Kun maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen antamaan päätökseen on haettu muutosta, voi muutoksenhakuelin määrätä, että viivästyskorotus lasketaan myöhemmästä ajankohdasta, jos maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitos osoittaa muutoksenhaun aikana tapahtuneen

oleellisen muutoksen korvauksensaajan olosuhteissa.

Jos maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitos ei ole voinut maksaa korvausta oikeassa ajassa korvauksensaajasta johtuvasta syystä, maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitos ei ole velvollinen maksamaan viivästyskorotusta pidemmältä ajalta kuin siitä päivästä, jona maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitos on saanut tiedon esteen lakkaamisesta. Jos korvauksen maksaminen viivästyy lain säännöksen johdosta, yleisen liikenteen tai maksuliikenteen keskeytymisen tai muun niihin rinnastettavan ylivoimaisen esteen vuoksi, maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitos ei ole velvollinen maksamaan viivästyskorotusta tällaisen esteen aiheuttamalta viivästysajalta.

Viivästyskorotusta, jonka määrä on pienempi kuin 7,28 euroa, ei makseta.

V OSA

Vakuuttaminen ja vakuutusmaksut

18 luku

Vakuuttaminen ja vakuutusmaksun määräytyminen

105 §

Vakuutusmaksuvelvollisuus

Tämän lain mukaisen turvan kustantamiseksi maatalousyrittäjän ja apurahansaajan, jolla on tämän lain mukainen vakuutus, on maksettava sanotun vakuutuksen ajalta vakuutusmaksu.

Vakuutettu vastaa henkilökohtaisesti tässä laissa tarkoitetusta vakuutusmaksusta. Maatalousyrittäjän pakolliseen vakuutukseen perustuvaan vakuutusmaksuun sovelletaan myös, mitä maatalousyrittäjän eläkelain 26 §:n 2 ja 3 momentissa säädetään vakuutusmaksusta vastaavista muista tahoista. Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen sovelletaan, mitä maatalousyrittäjän eläkelain 26 §:n 4 momentissa säädetään velvollisuudesta antaa edellä tarkoitettuun vastuuseen vaikuttavat tiedot.

106 §

Maatalousyrittäjän ja apurahansaajan työajan vakuutuksen vakuutusmaksu

Sosiaali- ja terveysministeriö vahvistaa maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen hakemuksesta maatalousyrittäjän ja apurahansaajan työajan vakuutusmaksujen laskuperusteet. Maksun suuruus on määrättäväsiten, että se vastaa 148 §:n 3 momentissa tarkoitettua maatalousyrittäjien ja apurahansaajien vakuutusmaksuosuutta.

Maatalousyrittäjän eläkelain mukaisesti vakuutetun maatalousyrittäjän työajan vakuutuksen vakuutusmaksua alennetaan sosiaali- ja terveysministeriön 1 momentissa tarkoitetuissa perusteissa vahvistamalla määrällä, jos maatalousyrittäjä on vakuutusmaksun kohdistumisvuotta edeltävän lokakuun 1 päivänä kuulunut työterveyshuoltolaissa tarkoitettun työterveyshuollon piiriin. Alennuksen saaminen edellyttää lisäksi, että mainitun lain 12 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettua työpaikkakäynnistä on edellä mainittuun ajankohtaan mennessä kulunut enintään neljä vuotta. Viimeksi mainitusta edellytyksestä voidaan poiketa, jos työterveyshuoltoon liittymisestä on kulunut enintään neljä vuotta edellyttäen kuitenkin, että työpaikkakäynnin suorittamisesta on sovittu, ja myöhemminkin, jos osoitetaan, että työpaikkakäyntiä ei ole maatalousyrittäjästä riippumattomasta syystä voitu suorittaa sanotussa ajassa. Ellei vakuutuksen päättymisestä muuta johdu, alennus myönnetään täysin kalenterivuosiin sen vuoden loppuun asti, jonka kuluessa edellytykset alennuksen saamiselle päättyvät.

107 §

Maatalousyrittäjän pakkovakuuttaminen ja työajan vakuutuksen vakuutusmaksun korotus

Mitä maatalousyrittäjän eläkelain 12 §:n 3 ja 4 momentissa säädetään maatalousyrittäjän pakkovakuuttamisesta ja vakuutusmaksun perimisestä korotettuna laiminlyönnin ajalta, sovelletaan myös tämän lain mukaiseen pakolliseen vakuutukseen ja vakuutusmaksuun. Vakuutusmaksun korotukseen so-

velletaan, mitä maatalousyrittäjän eläkelain 24 §:ssä säädetään.

Edellä 1 momentissa tarkoitettuun vakuutusmaksun korotukseen sovelletaan, mitä tässä luvussa säädetään vakuutusmaksusta.

108 §

Apurahansaajan pakkovakuuttaminen

Mitä maatalousyrittäjän eläkelain 12 a §:n 3 momentissa säädetään apurahansaajan pakkovakuuttamisesta ja vakuutusmaksun perimisestä, sovelletaan myös tämän lain mukaiseen vakuutukseen ja vakuutusmaksuun.

109 §

Vapaa-ajan vakuutuksen vakuutusmaksu

Sosiaali- ja terveysministeriö vahvistaa maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen hakemuksesta vapaa-ajan vakuutuksen vakuutusmaksun laskuperusteet.

19 luku

Vakuutusmaksun perintä, vanhentuminen ja maksamattomien vakuutusmaksujen vähentäminen etuuksista

110 §

Vakuutusmaksun periminen

Tämän lain mukaiseen pakolliseen vakuutukseen perustuva vakuutusmaksu peritään maatalousyrittäjän eläkelain mukaisen vakuutusmaksun yhteydessä. Tällöin noudatetaan, mitä maatalousyrittäjän eläkelain 22 §:n 2 momentin nojalla annetussa säännöksessä säädetään vakuutusmaksun eräpäivistä.

Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitos voi vakuutusehdoilla määrätä tämän lain mukaisten vapaaehtoisten vakuutusten vakuutusmaksujen eräpäivät toisin kuin 1 momentissa säädetään.

Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitettun vakuutusmaksun perimiseen sovelletaan, mitä maatalousyrittäjän eläkelain:

1) 25 §:ssä säädetään vakuutusmaksun viivästyskorosta;

2) 27 §:ssä säädetään vakuutusmaksun perinnän keskeyttämisestä;

3) 28 §:ssä säädetään vakuutusmaksun ulosottokelpoisuudesta; ja

4) 29 §:ssä säädetään vakuutusmaksun vanhentumisesta.

111 §

Aiheettomasti maksetun vakuutusmaksun palautuksen vanhentuminen

Aiheettomasti maksetun vakuutusmaksun palautuksen vanhentumiseen sovelletaan, mitä maatalousyrittäjän eläkelain 30 §:ssä säädetään.

112 §

Maksamatta jääneiden vakuutusmaksujen vähentäminen korvauksesta

Tämän lain mukaiseen pakolliseen vakuutukseen perustuvasta korvauksesta saadaan vähentää:

1) korvauksensaajan maksamatta jääneet tämän lain mukaiset pakolliset vakuutusmaksut korotuksineen ja viivästyskorkoineen;

2) korvauksensaajan maksamatta jääneet maatalousyrittäjän eläkelain 10 ja 10 a §:n mukaisten vakuutusten vakuutusmaksut korotuksineen ja viivästyskorkoineen; ja

3) korvauksensaajan maksamatta jääneet maatalousyrittäjän eläkelain mukaiset ryhmähenkivakuutusmaksut viivästyskorkoineen.

Kulloinkin maksettavasta korvauserästä ei saa korvauksensaajan suostumuksetta kuitenkaan vähentää enempää kuin kolmanneksen siitä korvauserän osasta, joka jää jäljelle sen jälkeen, kun korvauserästä on ennakkoperintälain (1118/1996) nojalla pidätetty ennako tai rajoitetusti verovelvollisen tulon verottamisesta annetun lain (627/1978) nojalla lähdevero. Vakuutusmaksujen perinnästä johtuvan vähennyksen katsotaan kulloinkin koskevan vanhinta perimiskelpoista ja vielä maksamatta olevaa vakuutusmaksua.

Mitä 1 ja 2 momentissa säädetään maksamatta jääneiden vakuutusmaksujen vähentämisestä korvauksesta, ei kuitenkaan koske hoitotukea, vaatelisää, haittarahaa, hautausapua taikka tämän lain mukaan maksettavaa

kustannusten korvausta. Korvauksesta ei myöskään voida vähentää sellaisia tämän lain tai maatalousyrittäjän eläkelain mukaisia maksamattomia vakuutusmaksuja korotuksineen ja viivästyskorkoineen, joita peritään korvauksensaajalta maatalousyrittäjän eläkelain 26 §:n 2 momentissa tarkoitetun vakuutusmaksuvastuun perusteella.

113 §

Maksamatta jääneiden vakuutusmaksujen vähentäminen työeläkkeestä

Maatalousyrittäjän eläkelain 97 §:ssä tarkoitetun eläkkeensaajan maksamatta jääneet tämän lain mukaiset pakollisen vakuutuksen vakuutusmaksut korotuksineen ja viivästyskorkoineen voidaan vähentää hänen maatalousyrittäjän eläkelain 97 §:ssä tarkoitetusta eläkkeestään, noudattaen, mitä mainitussa pykälässä säädetään. Mitä edellä säädetään, ei kuitenkaan koske tämän lain mukaisia vakuutusmaksuja, joita peritään eläkkeensaajalta maatalousyrittäjän eläkelain 26 §:n 2 momentissa tarkoitetun vakuutusmaksuvastuun perusteella.

VI OSA

Vapaaehtoiset vakuutukset

20 luku

Yleiset säännökset

114 §

Vapaaehtoiset työajan ja vapaa-ajan vakuutukset

Tämän lain mukaisia vapaaehtoisia vakuutuksia ovat työajan vapaaehtoinen työtapa-turma- ja ammattitautivakuutus sekä vapaa-ajan vapaaehtoinen tapaturmavakuutus.

Vapaaehtoiseen vakuutukseen sovelletaan pakollista vakuutusta koskevia säännöksiä, jollei tässä laissa toisin säädetä.

Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitos ei voi vakuutusehdoilla laajentaa vapaaehtoisien vakuutuksen turvaa. Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitos voi vakuutus-

ehdoissa rajata vapaaehtoisen vapaa-ajan vakuutuksen koskemaan vain harrasteliikunnassa sattuvia tapaturmia, rajata harrasturheilulajeja vakuutuksen ulkopuolelle tai tehdä rajoituksia vakuutettavaan henkilökoukoon.

115 §

Vakuutuksen myöntäminen ja alkaminen

Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen on myönnettävä siltä haettu 114 §:n mukainen vapaaehtoinen työajan ja vapaa-ajan vakuutus, jos tämän lain mukaiset vakuuttamisen edellytykset täyttyvät. Edellä säädetystä poiketen maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitos voi kuitenkin olla myöntämättä edellä tarkoitettua vakuutusta maatalousyrittäjälle tai apurahansaajalle, jolta maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksella on erääntyneitä riidattomia saatavia.

Vakuutus ei voi alkaa takautuvasti. Vakuutus alkaa aikaisintaan sitä seuraavasta päivästä, jona maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitos on vastaanottanut vakuutusta koskevan hakemuksen.

Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitos voi vakuutusehdoilla määrätä vakuutetun ja maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen tekemään vakuutus sopimukseen merkittävistä seikoista, vapaaehtoisen työajan ja vapaa-ajan vakuutuksen vakuutuskaudesta ja vakuutuksen voimassaolon jatkumisesta vakuutuskausittain sekä vakuutusehtojen muutosten voimaantulon ajankohdasta.

21 luku

Työajan vakuutus

116 §

Maatalousyrittäjän vapaaehtoinen työajan vakuutus

Tämän pykälän 2 momentissa tarkoitettulla maatalousyrittäjällä on oikeus saada itsensä vakuutetuksi 2 §:ssä tarkoitettua maatalousyrittäjätyössä sattuvien vahinkotapahtumien varalta vapaaehtoisella työajan vakuutuksella, jos häntä ei kyseisen maatalousyrittäjä-

työn osalta vakuuteta 5 §:n mukaisella pakollisella työajan vakuutuksella ja hän muutoin täyttää tässä laissa säädetty vakuuttamisen edellytykset.

Oikeus saada vapaaehtoinen työajan vakuutus on 2 §:ssä tarkoitettulla maatalousyrittäjällä:

1) jonka vuosityöansio tämän pykälän mukaan vakuutettavasta maatalousyrittäjätyöstä on maatalousyrittäjän eläkelain 7 §:n 4 kohdassa tarkoitettua määrää pienempi, mutta kuitenkin vähintään puolet edellä tarkoitettua määrästä;

2) jonka viljelmä on maatalousyrittäjän eläkelain 3 §:n 1 kohdassa edellytettyä kokoa pienempi ja jonka vuosityöansio on vähintään 1 kohdassa säädetyn suuruinen;

3) tämän lain mukaisen vahinkotapahtuman varalta, joka sattuu aikana, jolle maatalousyrittäjä ei ole velvollinen ottamaan maatalousyrittäjän eläkelain 10 §:ssä tarkoitettua vakuutusta ja hänen vuosityöansionsa on vähintään 1 kohdassa säädetyn suuruinen.

117 §

Vapaaehtoisen työajan vakuutuksen vuosityöansio

Maatalousyrittäjän vuosityöansio, jota käytetään 116 §:n 1 momentissa tarkoitettua vakuutuksessa ansionmenetyskorvausten, perhe-eläkkeen ja vakuutusmaksun perusteena, vahvistetaan vakuutettavan maatalousyrittäjätyön osalta maatalousyrittäjän työpanosta vastaavan vuotuisen tuloisuuden suuruiseksi noudattaen maatalousyrittäjän eläkelain 14—21 §:ssä säädettyjä periaatteita. Vapaaehtoiseen työajan vakuutukseen perustuvassa vuosityöansiossa otetaan huomioon vain vapaaehtoisella työajan vakuutuksella vakuutetusta maatalousyrittäjätyöstä vahvistettu vuosityöansio vahinkotapahtuman sattumishetkellä.

Vapaaehtoisen työajan vakuutuksen vuosityöansioon ei sovelleta, mitä 61 ja 63—66 §:ssä säädetään. Vuosityöansio tarkistetaan kalenterivuositain työntekijän eläkelain 96 §:n 1 momentissa tarkoitettua palkkakeruimella.

Jos maatalousyrittäjän työpanokseen liittyvät olosuhteet muuttuvat, vuosityöansio tar-

kistetaan maatalousyrittäjän eläkelain 14—21 §:ssä säädettyjä periaatteita noudattaen muuttuneita olosuhteita vastaavaksi. Vuosityöansiota ei tarkisteta takautuvasti. Maatalousyrittäjä on velvollinen ilmoittamaan maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitokselle työpanokseensa ja vakuutettuun maatalousyrittäjätyöhön liittyvien olosuhteiden muuttumisesta vuosityöansion tarkistamista varten.

118 §

Päiväraha

Maatalousyrittäjän 116 §:n mukaiseen vakuutukseen perustuva päiväraha on 50 §:stä poiketen 1/360 117 §:ssä tarkoitettua vuosityöansiosta.

Sovellettaessa 49 §:ää työkyvyn heikentymä arvioidaan vamman tai sairauden 49 §:n 2 momentista poiketen maatalousyrittäjätyölle aiheuttamien rajoitusten perusteella ja päiväraha on työkyvyn heikentymistä vastaava suhteellinen osa päivärahan 1 momentin mukaisesta täydestä määrästä.

Edellä 1 momentissa tarkoitettuun päivärahaan ei sovelleta, mitä 51 ja 60 §:ssä säädetään.

119 §

Tapaturmaeläke

Arvioitaessa maatalousyrittäjän 116 §:n mukaiseen vakuutukseen perustuvaa oikeutta tapaturmaeläkkeeseen 54 §:n mukaan, otetaan 54 §:n 2 ja 3 momentissa mainittujen seikkojen lisäksi 54 §:n 3 momentista poiketen huomioon maatalousyrittäjän 117 §:ssä tarkoitettu vuosityöansio, joka on voimassa vahinkotapahtuman jälkeen. Jos maatalousyrittäjän työkyvyn arvioidaan heikentyneen maatalousyrittäjätyössä, maatalousyrittäjällä ei ole oikeutta toistaiseksi myönnettävään tapaturmaeläkkeeseen, mikäli mainittua vuosityöansiota ei ole pienennetty vahinkotapahtuman jälkeen.

Kun lasketaan maatalousyrittäjän 116 §:n mukaiseen vakuutukseen perustuvan tapaturmaeläkkeen määrää 55 ja 57 §:noilla vuosityöansiona käytetään 57 §:n 1 momen-

tista poiketen 117 §:n mukaista vuosityöansiota. Maatalousyrittäjän 116 §:n mukaiseen vakuutukseen perustuvaan tapaturmaeläkkeeseen ei sovelleta, mitä 60 §:ssä säädetään.

120 §

Kuntoutusraha

Maatalousyrittäjän 116 §:n mukaiseen vakuutukseen perustuva kuntoutusraha on yhden vuoden ajan vahinkopäivästä lukien 118 §:n mukaisesti määräytyvän täysimääräisen päivärahan suuruinen työkyvyn heikentymisestä riippumatta. Sen jälkeen kuntoutusraha on 119 §:n mukaisesti määräytyvän täysimääräisen tapaturmaeläkkeen suuruinen työkyvyn heikentymisestä riippumatta. Jos tämän lain 116 §:n mukaiseen vakuutukseen perustuva kuntoutus ei estä vahingoittunutta tekemästä hänelle sopivaa ansiotyötä, kuntoutusrahaa määrättäessä 59 §:n 2 momentin mukaisesti 48 ja 49 §:ää sovellettaessa vuosityöansioon noudatetaan, mitä 118 §:n 2 momentissa säädetään sekä 54 ja 55 §:ää sovellettaessa, mitä 119 §:n 2 momentissa säädetään.

121 §

Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen oikeus irtisanoa maatalousyrittäjän vapaaehtoinen työajan vakuutus

Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksella on oikeus irtisanoa maatalousyrittäjän vapaaehtoinen työajan vakuutus, jos vakuutuksenottaja on laiminlyönyt erääntyneen vakuutusmaksun maksamisen, tai jos vakuutuksenottaja on tahallisesti antanut korvausasian käsittelyä tai vakuutusmaksun määräämistä varten vääriä tai puutteellisia tietoja hankkiakseen itselleen tai toiselle oikeudonta taloudellista hyötyä.

Irtisanominen on tehtävä kirjallisesti. Vakuutus päättyy 30 vuorokauden kuluttua irtisanomisen lähettämisestä. Kun irtisanomisen syy on 1 momentissa tarkoitettu vakuutusmaksun maksamisen laiminlyönti, vakuutus ei kuitenkaan pääty, jos vakuutuksenottaja on maksanut erääntyneen vakuutusmaksun ennen irtisanomisajan päättymistä. Maatalous-

yrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen on annettava vakuutuksen päättymisestä päätös vakuutuksenottajalle.

122 §

Maatalousyrittäjän vapaaehtoisen työajan vakuutuksen päätyminen

Maatalousyrittäjän vapaaehtoinen työajan vakuutus päättyy vapaaehtoisella työajan vakuutuksella vakuutetun maatalousyrittäjätöön päättyessä. Vakuutus voi päättyä takautuvasti.

Vapaaehtoinen työajan vakuutus päättyy myös, jos maatalousyrittäjä on vapaaehtoisella työajan vakuutuksella vakuutetun maatalousyrittäjätöön osalta velvollinen ottamaan maatalousyrittäjän eläkelain 10 §:n mukaisen vakuutuksen. Vakuutus päätetään tällöin tämän lain 5 §:n mukaisen vakuutuksen alkamista edeltävään päivään.

Vapaaehtoisella työajan vakuutuksella vakuutetun maatalousyrittäjän, joka on täyttänyt 75 vuotta, on pyydettyessä toimitettava maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitokselle hänen työskentelyään sekä työ- ja toimintakykyään koskeva selvitys sen selvittämiseksi, että vakuuttamisen edellytykset edelleen ovat voimassa. Selvitys on toimitettava maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitokselle kuukauden kuluessa selvityspyynnön lähettämisestä. Jos maatalousyrittäjä ei toimita pyydettyä selvitystä työskentelystään sekä työ- ja toimintakyvystään, maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitos voi päättää maatalousyrittäjän vapaaehtoisen työajan vakuutuksen siihen päivään, jona selvitys on tullut toimittaa maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitokselle.

Maatalousyrittäjän on viipymättä ilmoitettava maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitokselle vakuutuksen päättymisen aiheuttavasta olosuhteen muutoksesta.

Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen on annettava vakuutuksen päättymisestä päätös vakuutuksenottajalle.

123 §

Maatalousyrittäjän oikeus irtisanoa vapaaehtoinen työajan vakuutus

Maatalousyrittäjä voi kirjallisesti irtisanoa työajan vakuutuksen päättymään aikaisintaan siitä ajankohdasta, kun irtisanomisilmoitus on saapunut maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitokselle.

22 luku

Vapaa-ajan vakuutus

124 §

Vapaaehtoinen maatalousyrittäjän ja apurahansaajan vapaa-ajan vakuutus

Tämän lain mukaisesti pakollisesti vakuutetulla maatalousyrittäjällä tai apurahansaajalla sekä vapaaehtoisen työajan vakuutuksen ottaneella maatalousyrittäjällä on oikeus liittää vakuutukseensa vapaa-ajan tapaturmavakuutus. Vakuutuksen perusteella korvataan vahinkotapahtumana tapaturma, joka ei ole sattunut 18—28 §:ssä tarkoitetuissa olosuhteissa eikä työtapaturma- tai ammattitautilain 21—25 §:ssä tai 196 §:ssä tarkoitetuissa olosuhteissa.

Jos vakuutuksenottajalla on oikeus vapaa-ajan vakuutukseen sekä maatalousyrittäjänä että apurahansaajana, vakuutus myönnetään maatalousyrittäjän vapaa-ajan vakuutuksena.

Jos apurahansaaja alkaa apurahansaajan työn rinnalle liitetyn vapaa-ajan vakuutuksen voimassa ollessa toimia 2 §:ssä tarkoitettuna maatalousyrittäjänä siten, että hänellä olisi oikeus liittää tekemänsä maatalousyrittäjätöön rinnalle tämän lain mukainen vapaa-ajan vakuutus, apurahansaajan vakuutus muuttuu maatalousyrittäjän vakuutukseksi. Jos tässä momentissa tarkoitettuna maatalousyrittäjän maatalousyrittäjätöön päättyy, vakuutus muuttuu apurahansaajan vakuutukseksi.

125 §

Apurahansaajan vakuutuksen voimassaolo

Apurahansaajan vapaa-ajan vakuutus on aina määräaikainen ja voimassa enintään saman ajan, jolle apurahansaajalle on 5 §:n 2 momentin mukaisesti joko vahvistettu vakuutus tai hänen vakuutustaan on keskeytyksen jälkeen jatkettu.

Vapaa-ajan vakuutuksen voimassaolo kuitenkin jatkuu määräajan päättymisestä huolimatta niin pitkään, kuin apurahansaajalla on yhdenjaksoisesti voimassa 5 §:n 2 momentin mukaisesti vahvistettu vakuutus tai keskeytyksen jälkeen jatkettu vakuutus. Vapaa-ajan vakuutuksen voimassaolon jatkuminen edellyttää kuitenkin, että määräajan päättyessä apurahansaajalla on joko vireillä vakuutushakemus, jonka perusteella hänellä alkaa tai jatkuu 5 §:n 2 momentissa tarkoitettu vakuutus viimeistään määräajan päättymispäivää seuraavasta päivästä, tai hänelle on jo vahvistettu tällainen vakuutus.

Apurahansaajan vapaa-ajan vakuutuksen määräaikaaisuudesta huolimatta vakuutus voidaan irtisanoa siten kuin 127 ja 129 §:ssä säädetään.

126 §

Vapaa-ajan vakuutuksen vuosityöansio

Vapaa-ajan vakuutuksen vuosityöansio on vapaa-ajan vakuutuksen ansionmenetyskorvauksen, perhe-eläkkeen ja vakuutusmaksun perusteena. Vuosityöansio tarkistetaan kalenterivuositain työntekijän eläkelain 96 §:n 1 momentissa tarkoitettulla palkkakertoimella.

Pakolliseen työajan vakuutukseen liitetyn vapaa-ajan vakuutuksen vuosityöansio on maatalousyrittäjällä ja apurahansaajalla aina kulloinkin voimassa olevien tämän lain mukaisten työajan vakuutusten vuosityöansioiden yhteismäärä 61 §:n mukaisesti määräytyen. Muusta ansiotyöstä kuin maatalousyrittäjätöystä tai apurahansaajan työstä saatua ansiota ei oteta huomioon vapaa-ajan vakuutuksen vuosityöansiota laskettaessa eikä vapaa-ajan vakuutuksen vuosityöansioon sovelleta, mitä 62—65 §:ssä säädetään. Tämän

lain 51 ja 66 §:ää sovelletaan vasta edellä tarkoitettuun yhteenlaskettuun vuosityöansioon.

Vapaaehtoiseen työajan vakuutukseen liitetyn vapaa-ajan vakuutuksen vuosityöansio määräytyy kuten 117 §:ssä tarkoitettu vuosityöansio. Vuosityöansioon ei kuitenkaan sovelleta 62 §:ää.

Tämän lain 41 §:n mukaista ansionmenetyskorvausta määrättäessä ei pakollisen työajan vakuutukseen liitetyn vapaa-ajan vakuutuksen vuosityöansioon 2 momentista poiketen sovelleta, mitä 66 §:ssä säädetään.

127 §

Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen oikeus irtisanoa maatalousyrittäjän vapaaehtoinen vapaa-ajan vakuutus

Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksella on oikeus irtisanoa vakuutus vakuutusehdoissa määrätyillä perusteilla.

128 §

Vapaa-ajan vakuutuksen päättyminen

Vapaa-ajan vakuutus päättyy maatalousyrittäjätöön ja apurahansaajan työn päättyessä. Vakuutus voi päättyä takautuvasti. Vapaa-ajan vakuutus päättyy irtisanomisesta riippumatta silloin, kun maatalousyrittäjällä tai apurahansaajalla ei ole enää voimassa tämän lain 5 §:n mukainen pakollinen työajan vakuutus tai 116 §:ssä tarkoitettu työajan vakuutus.

Apurahansaajan vapaa-ajan vakuutus päättyy ilman irtisanomista, jollei vakuutus jatku 125 §:n 2 momentin mukaisesti. Viimeksi mainitussa tapauksessa vakuutuksen voimassaolo lakkaa irtisanomisesta riippumatta yhdenjaksoisen vakuutusjakson päättyessä.

Maatalousyrittäjän ja apurahansaajan on viipymättä ilmoitettava maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitokselle vakuutuksen päättymisen aiheuttavasta olosuhteen muutoksesta.

129 §

Maatalousyrittäjän ja apurahansaajan oikeus irtisanoa vapaaehtoinen vapaa-ajan vakuutus

Maatalousyrittäjä tai apurahansaaja voi kirjallisesti irtisanoa vapaa-ajan vakuutuksen päättymään aikaisintaan siitä ajankohdasta, kun irtisanomisilmoitus on saapunut maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitokselle.

130 §

Korvattavuuden rajoitukset

Vapaa-ajan vakuutuksen perusteella ei korvata 29—31 §:ssä tarkoitettua ammattitautia, 32 §:ssä tarkoitettua ammattitautina korvattavaa vamman tai sairauden olennaista pahenemista, 33 §:ssä tarkoitettua työliikekipeytymistä eikä toisen henkilön tahallaan aiheuttamaa vahinkoa.

Vapaa-ajan vakuutuksen perusteella ei korvata myöskään:

- 1) potilasvahinkolaissa tarkoitettua vahinkoa;
- 2) vahinkotapahtumaa, jonka johdosta vahingoittuneella on oikeus työtapaturma- ja ammattitautilain tai muun lain nojalla työtapaturma- ja ammattitautilain mukaiseen korvaukseen;
- 3) liikennevakuutuslaissa tai muussa Euroopan talousalueeseen kuuluvan valtion vastaavassa laissa tarkoitettua liikennevahinkoa; eikä
- 4) raideliikennevastuulaissa (113/1999) tai muussa Euroopan talousalueeseen kuuluvan valtion vastaavassa laissa tarkoitettua raide-liikennevahinkoa.

Sen estämättä, mitä 2 momentin 2 kohdassa säädetään, vahingoittuneella on kuitenkin oikeus korvaukseen tämän lain mukaisen vapaa-ajan vakuutuksen perusteella, jos 2 momentin 2 kohdassa tarkoitettua korvausta maksetaan työtapaturma- ja ammattitautilain mukaisen vapaa-ajan vakuutuksen perusteella. Tällöin tämän lain mukaisen vapaa-ajan vakuutuksen perusteella ei kuitenkaan makseta seuraavia korvauksia, jotka on edellä mainitun vapaa-ajan vakuutuksen perusteella jo korvattu vahingoittuneelle:

1) sairaanhoidon ja tutkimuskulujen korvaukset;

2) 42, 45 ja 46 §:ssä tarkoitettujen kustannusten korvaukset;

3) muut kuntoutuskorvaukset kuin ansionmenetyskorvaukset;

4) hoitotuki;

5) vaatelisä;

6) haittaraha; ja

7) hautausapu ja vainajan kuljetuskustannukset.

131 §

Päiväraha

Maatalousyrittäjän ja apurahansaajan 124 §:n mukaiseen vakuutukseen perustuva päiväraha on 50 §:stä poiketen 1/360 126 §:ssä tarkoitettua vuosityöansioista.

Jos vahingoittunut on osittain kykenemätön tekemään työtään, päiväraha on 49 §:stä poiketen, työkyvyn heikentymistä vastaava suhteellinen osa 126 §:ssä tarkoitettua vuosityöansioista. Sovellettaessa 49 §:ää työkyvyn heikentymä arvioidaan vamman tai sairauden 49 §:n 2 momentista poiketen maatalousyrittäjätöölle tai apurahansaajan työlle aiheuttamien rajoitusten perusteella ja päiväraha on työkyvyn heikentymistä vastaava suhteellinen osa päivärahan 1 momentin mukaisesta täydestä määrästä.

Päivärahaan ei sovelleta, mitä 60 §:ssä säädetään.

Vapaaehtoiseen työajan vakuutukseen liitetyn vapaa-ajan vakuutuksen perusteella myönnettyyn päivärahaan ei sovelleta, mitä 51 §:ssä säädetään.

132 §

Tapaturmaeläke

Arvioitaessa maatalousyrittäjän 124 §:n mukaiseen vakuutukseen perustuvaa oikeutta tapaturmaeläkkeeseen 54 §:n mukaan, otetaan 54 §:n 2 ja 3 momentissa mainittujen seikkojen lisäksi huomioon maatalousyrittäjän 126 §:ssä tarkoitettu vuosityöansio, joka on voimassa vahinkotapahtuman jälkeen. Jos maatalousyrittäjän työkyvyn arvioidaan heikentyneen maatalousyrittäjätöyssä, maatalo-

usyrittäjällä ei ole oikeutta toistaiseksi myönnettävään tapaturmaeläkkeeseen, mikäli vuosityöansiossa huomioon otettavaa maatalousyrittäjän eläkelain mukaista työtuloa tai 117 §:n mukaista vuosityöansiota ei ole pienennetty vahinko-tapahtuman jälkeen.

Kun maatalousyrittäjän ja apurahansaajan 124 §:n mukaiseen vakuutukseen perustuvan tapaturmaeläkkeen määrää lasketaan 55 ja 57 §:n nojalla vuosityöansiona käytetään 57 §:n 1 momentista poiketen 126 §:n mukaista vuosityöansiota. Tapaturmaeläkkeeseen ei sovelleta, mitä 60 §:ssä säädetään.

133 §

Kuntoutusraha

Maatalousyrittäjän ja apurahansaajan 124 §:n mukaiseen vakuutukseen perustuva kuntoutusraha on yhden vuoden ajan vahinkopäivästä lukien 131 §:n mukaisesti määräytyvän täysimääräisen päivärahan suuruisen työkyvyn heikentymisestä riippumatta. Sen jälkeen kuntoutusraha on 132 §:n mukaisesti määräytyvän täysimääräisen tapaturmaeläkkeen suuruisen työkyvyn heikentymisestä riippumatta. Jos tämän lain 124 §:n mukaiseen vakuutukseen perustuva kuntoutus ei esitä vahingoittunutta tekemästä hänelle sopivaa ansiotyötä, 48 ja 49 §:ää sovellettaessa vuosityöansioon noudatetaan, mitä 131 §:n 2 momentissa säädetään sekä 54 ja 55 §:ää sovellettaessa, mitä 132 §:n 2 momentissa säädetään.

134 §

Korvattava sairaanhoito

Vapaa-ajan vakuutuksen perusteella korvattavasta sairaanhoidosta aiheutuneiden kustannusten korvauksiin ei sovelleta, mitä 38 §:n 2 ja 3 kohdassa säädetään.

VII OSA

Muutoksenhaku, oikaisumenettelyt ja takaisinperintä

23 luku

Muutoksenhaku

135 §

Muutoksenhakuelimet

Muutoksenhakuun tämän lain mukaisissa asioissa noudatetaan, mitä työtapaturma- ja ammattitautilain 237 §:ssä säädetään muutoksenhakuelimistä.

136 §

Muutoksenhakuoikeus

Asianosainen, joka ei tyydy maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen päätökseen, saa hakea siihen muutosta tapaturma-asioiden muutoksenhakulautakunnalta kirjallisella valituksella. Asianosainen, joka ei tyydy tapaturma-asioiden muutoksenhakulautakunnan päätökseen, saa hakea siihen muutosta vakuutusosoikeudelta kirjallisella valituksella.

Kunta tai kuntayhtymä ei ole asianosainen asiassa, joka koskee maatalousyrittäjän tai apurahansaajan oikeutta tämän lain mukaiseen korvaukseen, sillä perusteella, että se on järjestänyt hoitoa maatalousyrittäjälle tai apurahansaajalle. Kunta tai kuntayhtymä saa hakea muutosta täyskustannusmaksua koskevaan päätökseen. Muutoin asianosaisuudesta on voimassa, mitä hallintolainkäyttölain (586/1996) 6 §:n 1 momentissa säädetään.

Vakuutusosoikeuden päätökseen, jos siinä on ratkaistu kysymys siitä, oikeuttaako vamma, sairaus tai kuolema tämän lain mukaiseen korvaukseen tai siitä, kenen on korvaus maksettava, saa hakea muutosta korkeimmalta oikeudelta valittamalla, jos korkein oikeus myöntää valitusluvan.

137 §

Päätöksen täytäntöönpano

Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen päätöstä on muutoksenhausta huolimatta noudatettava, kunnes asia on lainvoimaisella päätöksellä ratkaistu. Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen ja tapaturma-asioiden muutoksenhakulautakunnan lainvoimainen päätös pannaan täytäntöön niin kuin riita-asiassa annettu lainvoimainen tuomio.

138 §

Perustevalitus

Asianosainen, joka katsoo, että tämän lain perusteella määrätyn maksun maksuunpano on ollut lain tai sopimuksen vastainen, saa tehdä siitä kirjallisen perustevalituksen tapaturma-asioiden muutoksenhakulautakunnalle kahden vuoden kuluessa sitä seuraavan vuoden alusta, jona saaminen on määrätty tai maksuunpantu. Perustevalitukseen ulosmittauksen johdosta sovelletaan lisäksi, mitä verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetussa laissa (706/2007) säädetään.

Asianosainen, joka ei tyydy tapaturma-asioiden muutoksenhakulautakunnan 1 momentissa tarkoitettussa asiassa antamaan päätökseen, saa hakea siihen muutosta vakuutusosoikeudelta kirjallisella valituksella.

Vakuutusosoikeuden perustevalitukseen antamaan päätökseen saa hakea muutosta korkeimmalta oikeudelta valittamalla, jos korkein oikeus myöntää valitusluvan.

139 §

Muutoksenhakuaja ja valituksen toimittaminen

Muutoksenhakuaja on 30 päivää siitä päivästä lukien, jona asianosainen on saanut tiedon maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen tai tapaturma-asioiden muutoksenhakulautakunnan päätöksestä. Jollei muuta

näytetä, valittajan katsotaan saaneen päätöksestä tiedon seitsemäntenä päivänä sen jälkeen, jona päätös on postitettu valittajan ilmoittamaan osoitteeseen.

Valituskirjelmä on toimitettava muutoksenhakuajassa maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitokselle. Perustevalitusta koskevassa asiassa valituskirjelmä toimitetaan muutoksenhakuelimelle.

Haettaessa muutosta vakuutusosoikeuden päätökseen on soveltuvin osin noudatettava, mitä oikeudenkäymiskaaren 30 luvussa säädetään muutoksenhausta hovioikeuden ratkaisuun. Määräaika valitusluvan pyytämiseen ja valituksen tekemiseen on 60 päivää siitä päivästä, jona valittaja on saanut tiedon vakuutusosoikeuden päätöksestä.

140 §

Itseoikaisu ja valituksen siirto muutoksenhakuelimelle

Jos maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitos hyväksyy kaikilta osin sille toimitetussa valituksessa esitetyt vaatimukset, sen on annettava asiassa uusi päätös. Uuteen päätökseen saa hakea muutosta siten kuin 136 ja 139 §:ssä säädetään. Valituksen siirtoon muutoksenhakuelimelle sovelletaan, mitä työtapaturma- ja ammattitautilain 242 §:n 2 ja 3 momentissa säädetään.

141 §

Muutoksenhakuajan jälkeen tullut valitus

Jos tapaturma-asioiden muutoksenhakulautakunnalle, vakuutusosoikeudelle tai korkeimmalle oikeudelle määräajassa annettava valitus tai muu kirjelmä on saapunut perille tämän ajan päättymisen jälkeen, se voidaan tästä huolimatta ottaa tutkittavaksi, jos myöhästymiseen on ollut painava syy.

24 luku

Oikaisumenettely, päätöksen poistaminen ja takaisinperintä

142 §

Asia- ja kirjoitusvirheen korjaaminen

Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen päätöksen korjaamiseen asia- ja kirjoitusvirheen johdosta noudatetaan, mitä työtapaturma- ja ammattitautilain 244 §:ssä säädetään.

143 §

Lainvoimaisen päätöksen oikaisu

Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen lainvoimaisen päätöksen oikaisussa noudatetaan, mitä työtapaturma- ja ammattitautilain 245 §:ssä säädetään.

144 §

Lainvoimaisen päätöksen poistaminen

Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen tämän lain nojalla antaman lainvoimaisen päätöksen poistamiseen noudatetaan, mitä työtapaturma- ja ammattitautilain 246 §:ssä säädetään lainvoimaisen päätöksen poistamisesta.

145 §

Takaisinperintä

Jos joku on saanut tämän lain mukaista korvausta aiheetta tai enemmän kuin tässä laissa säädetään, maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen on perittävä aiheetomasti maksettu korvaus takaisin noudattaen, mitä työtapaturma- ja ammattitautilain 247 §:ssä säädetään.

VIII OSA

Toimeenpanojärjestelmä

25 luku

Toimeenpano- ja rahoitussäännökset

146 §

Kokonaiskustannukset

Kokonaiskustannuksiksi luetaan:

- 1) korvauskulut;
- 2) työturvallisuuskulut; ja
- 3) kohtuulliset hoitokulut.

Kokonaiskustannuksissa ei oteta huomioon 124 §:n mukaista turvaa. Edellä 1 momentissa tarkoitettuihin kokonaiskustannuksiin luetaan kuitenkin 124 §:n mukaisen vakuutuksen perusteella maksettaviin etuuksiin työntekijän eläkelain 98—100 §:n mukaisesti tulevat korotukset siltä osin kuin vastaavien sijoitusten tuotto ei niihin riitä.

Edellä 1 momentissa tarkoitettuihin kohtuullisiin hoitokuluihin luetaan myös maatalousyrittäjän eläkelain 115 §:ssä ja tämän lain 154 §:ssä säädettyjen tehtävien hoitamisesta aiheutuvat kustannukset.

Sosiaali- ja terveysministeriö vahvistaa maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen hakemuksesta ne perusteet, joiden mukaan 1 momentissa tarkoitettujen kokonaiskustannukset lasketaan.

147 §

Työturvallisuuskulut

Tämän lain 146 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettujen työturvallisuuskulujen ovat 1,75 prosenttia kokonaiskustannuksista. Tätä määrää maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitos käyttää maatalousyrittäjien ja apurahansaajien etuja palvelevan työsuojelun edistämiseen. Mainittuja varoja voidaan käyttää myös maatalousyrittäjien ja apurahansaajien etuja palvelevaa työsuojelua ja työolosuhteiden kehittämistä koskevaan tutkimukseen, koulutukseen ja tiedottamiseen.

148 §

Kokonaiskustannusten rahoitus

Kokonaiskustannukset rahoitetaan perusturvaosuudella, maatalousyrittäjien ja apurahansaajien vakuutusmaksuosuudella, valtion osuudella ja sijoitusten tuotolla. Sijoitusten tuotto lasketaan sosiaali- ja terveysministeriön maatalousyrittäjän eläkelain 135 §:n 3 momentin nojalla vahvistamien perusteiden mukaisesti. Kokonaiskustannuksista vähennetään ennen rahoitusosuuksien määräämistä perustekorkokannan ylittävä sijoitusten nettotuotto. Vastaavasti, jos sijoitusten tuotto ei saavuta perustekorkokannan mukaista tasoa, alite lisätään kokonaiskustannuksiin.

Perusturvaosuuteen katsotaan kuuluvan kokonaiskustannuksista sairausvakuutuslain mukaisia päivärahakuluja 13,4 prosenttia ja sairaanhoitokuluja 6,6 prosenttia, kansaneläkelain mukaisia eläkekuluja tai niitä vastaavia kuluja 6,7 prosenttia, kansaneläkelain mukaisia perhe-eläkekuluja 0,9 prosenttia sekä maatalousyrittäjän eläkelain mukaisia eläkekuluja 9,4 prosenttia.

Maatalousyrittäjien ja apurahansaajien vakuutusmaksuosuus on 33,5 prosenttia ja valtion osuus on 29,5 prosenttia kokonaiskustannuksista.

149 §

Korvausvastuu

Korvausvastuu vastaa sattuneiden vakuustapahtumien johdosta suoritettavia, maksamatta olevia korvaus- ja muita määriä sekä tasoitusmäärää.

Tämän lain mukaisen työtapaturma- ja ammattitautiturvan järjestämisestä aiheutuva vastuu rahoitetaan perusturvaosuudesta, valtion osuudesta sekä maatalousyrittäjien ja apurahansaajien vakuutusmaksuosuudesta 148 §:n 2 ja 3 momentissa todettujen rahoitusosuuksien suhteessa. Näiden menojen kattamiseen tarvittavat varat maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen on kirjattava sosiaali- ja terveysministeriön maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen hakemuksesta vahvistamien perusteiden mukaisesti korvausvastuuna.

Mitä edellä 2 momentissa säädetään korvausvastuun rahoittamisesta, ei koske 124 §:n mukaisen turvan järjestämisestä aiheutuvaa vastuuta. Sosiaali- ja terveysministeriö vahvistaa maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen hakemuksesta 124 §:n mukaisen turvan järjestämisestä aiheutuvan korvausvastuun kirjaamista koskevat perusteet.

150 §

Perusturva- ja valtionosuuden maksaminen

Kansaneläkelaitos maksaa vuosittain maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitokselle 148 §:n 2 momentissa mainittujen sairausvakuutuslain ja kansaneläkelain mukaisten kulojen yhteismäärän ja Maatalousyrittäjien eläkelaitos vastaavasti maatalousyrittäjän eläkelain mukaiset kulut. Valtio maksaa vuosittain 148 §:n 3 momentissa mainitun valtion osuuden.

Valtion, Kansaneläkelaitoksen ja Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen tulee sen mukaan kuin sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella tarkemmin säädetään, suorittaa kunakin vuonna kuukausittain ennakkona määrä, joka vastaa niiden 1 momentin mukaisena osuutena suoritettavaksi arvioitua määrää. Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella säädetään tarkemmin 1 momentissa tarkoitettujen osuuksien lopullisten määrien vahvistamisesta ja ajankohdasta, jona maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen on toimitettava sosiaali- ja terveysministeriölle selvitys osuuksien lopullisen määrän vahvistamista varten.

151 §

Osallistuminen Tapaturmavakuutuskeskuksen toimintaan ja kustannuksiin

Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitos kuuluu työtapaturma- ja ammattitautilain 209 §:ssä tarkoitettuun Tapaturmavakuutuskeskukseen ja osallistuu Tapaturmavakuutuskeskuksen toimintaan siten kuin mainitun lain 212 §:ssä säädetään. Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitos osallistuu Tapaturmavakuutuskeskuksen toimintakustannusten

rahoitukseen siten kuin mainitun lain 213 §:ssä säädetään.

152 §

Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen tilastotoiminta

Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen tehtävänä on pitää tilastoa tässä laissa tarkoitetuista vahinkotapahtumista ja niiden perusteella maksetuista korvauksista.

153 §

Sijoitustoiminta

Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen sijoitustoimintaan sovelletaan, mitä maatalousyrittäjän eläkelain 124 §:ssä säädetään.

154 §

Vakuutusmaksualennuksen toimeenpano

Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitos voi maatalousyrittäjän työajan vakuutuksen vakuutusmaksualennuksen 106 §:n 2 momentissa säädettyjen edellytysten selvittämiseksi käyttää maatalousyrittäjien työterveyshuollon tilakäyntirekisteriin rekisteröityjä maatalousyrittäjän eläkelain 144 §:ssä tarkoitettuja tietoja.

Jos 106 §:n 2 momentissa tarkoitettua työpaikkakäyntiä ei ole toteutettu neljän vuoden kuluttua edellisestä työpaikkakäynnistä, maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen tulee olla asian selvittämiseksi yhteydessä kyseisen työpaikkakäynnin toteuttamisesta vastaavaan työterveyshuoltolain 7 §:ssä tarkoitettuun työterveyshuollon palvelujen tuottajaan. Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitos voi huolehtia työpaikkakäynnin toteuttamisesta maatalouden asiantuntijan suorittamana työpaikkakäyntinä, jos kyseinen työterveyshuollon palvelujen tuottaja antaa asiassa toimeksiannon. Tässä momentissa tarkoitettuun työpaikkakäyntiin sovelletaan myös, mitä 106 §:n 2 momentissa säädetään vakuutusmaksualennuksesta.

Työpaikkakäynnin toteuttamisesta huolehtivan 2 momentissa tarkoitettun maatalouden asiantuntijan tulee olla työterveyshuoltolain 3 §:n 1 momentin 5 kohdassa tarkoitettu asiantuntija. Työpaikkakäynnistä laadittu työolosuhdeselvitys on toimitettava sille mainitun lain 7 §:ssä tarkoitettulle työterveyshuollon palvelujen tuottajalle, jonka kanssa maatalousyrittäjä on tehnyt työterveyshuoltosopimuksen. Työpaikkakäyntiin sovelletaan myös, mitä maatalousyrittäjän eläkelain 144 §:ssä säädetään tietojen luovuttamisesta Maatalousyrittäjien eläkelaitokselle maatalousyrittäjien työterveyshuollon tilakäyntirekisteriin.

Edellä 2 momentissa tarkoitettua työpaikkakäynnistä aiheutuvien kustannusten korvaamiseen sovelletaan, mitä sairausvakuutuslaissa ja maatalousyrittäjien työterveyshuollon eräiden kustannusten korvaamisesta valtion varoista annetussa laissa (859/1984) säädetään.

155 §

Virkavastuu

Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen tehtävät hoitavan Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen palveluksessa olevaan henkilöön ja hallituksen jäsenen sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä hänen suorittaessaan tässä laissa tarkoitettuja tehtäviä. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa (412/1974).

IX OSA

Erinäiset säännökset

26 luku

Tietojen antaminen, saaminen ja salassapito

156 §

Julkisuuslain soveltaminen

Viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia (621/1999), jäljempänä *jul-*

kisuuslaki, sovelletaan maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitokseen siltä osin kuin se käyttää julkisuuslain 4 §:n 2 momentissa tarkoitettua julkista valtaa, jollei tässä tai muussa laissa toisin säädetä.

Myös silloin, kun kysymys ei ole julkisen vallan käytöstä, maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitokseen on sovellettava julkisuuslain asiakirjasalaisuutta koskevaa 22 §:ää, vaitiolovelvollisuutta ja hyväksikäyttökieltoa koskevaa 23 §:ää, salassa pidettäviä viranomaisen asiakirjoja koskevaa 24 §:ää, salassapidosta poikkeamista ja sen lakkaamista koskevaa 7 lukua sekä rangaussäännökset sisältävää 35 §:ää tämän lain toimeenpanoon liittyvissä asioissa.

157 §

Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen ja muutoksenhakuelimen oikeus saada tietoja

Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksella ja tämän lain mukaista vakuutus- tai korvausasiaa käsittelevällä muutoksenhakuelimellä on oikeus salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä saada:

1) lakisääteistä vakuutusta toimeenpanevalta vakuutus- ja eläkelaitokselta, Tapaturmavakuutuskeskukselta, viranomaiselta ja muulta taholta, johon julkisuuslakia sovelletaan, tiedot työntekijän työsuhteista, yrittäjätyöstä ja ansioista, hänelle maksetuista etuuksista sekä muista seikoista, jotka ovat välttämättömiä käsiteltävänä olevan vakuutus- tai korvausasian ratkaisemista varten tai, jotka muuten ovat välttämättömiä tässä laissa, EU:n sosiaaliturva-asetuksissa tai sosiaaliturvasopimuksessa säädettyjen tehtävien toimeenpanossa;

2) työnantajalta tiedot vahinkotapahtumasta, sen sattumisolosuhteista, syistä ja seurauksista, työntekijän työstä, työnantajan hänelle maksamista vastikkeista ja niiden perusteista sekä muut tiedot, jotka ovat välttämättömiä käsiteltävänä olevan vakuutus- tai korvausasian ratkaisemista varten tai, jotka muuten ovat välttämättömiä tässä laissa, EU:n sosiaaliturva-asetuksissa tai sosiaali-

turvasopimuksessa säädettyjen tehtävien toimeenpanossa;

3) lääkäriltä ja muulta terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetussa laissa (599/1994) tarkoitettulta ammattihenkilöltä, potilaan asemasta ja oikeuksista annetun lain (785/1992) 2 §:n 4 kohdassa tarkoitettulta terveydenhuollon toimintayksiköltä, vahingoittuneen kuntoutusta toimeenpanevalta taholta ja muulta terveydenhuollon toimintayksiköltä sekä sosiaalipalveluiden tuottajalta tai hoitolaitokselta pyynnöstä tämän laatima lausunto ja muut 1 kohdassa tarkoitettujen tehtävien toimeenpanemiseksi välttämättömät tiedot potilasasiakirjoista, terveydentilasta, työkyvystä, hoidosta ja kuntoutuksesta;

4) eläkelaitokselta ja Eläketurvakeskukselta vakuutus- tai korvausasian käsittelyä varten välttämättömät tiedot yrittäjän eläkelain (1272/2006) mukaisesta vakuutuksesta ja mainitun lain 112 §:n mukaisesta yrittäjän työtulosta.

Pyydettyäessä työnantajalta korvausasian käsittelyä varten tarvittavia tietoja, työnantajalle saa ilman vahingoittuneen suostumusta ilmoittaa vain ne vahingoittunutta koskevat salassa pidettävät tiedot, jotka ovat välttämättömiä työnantajalta pyydettyjen tietojen yksilöimiseksi.

Tässä pykälässä tarkoitettuja tietoja saa hakea teknisen käyttöyhteyden avulla ilman sen suostumusta, jonka etujen suojaamiseksi salassapitovelvollisuus on säädetty.

158 §

Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen oikeus antaa tietoja

Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksella on oikeus sen lisäksi, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta säädetään, salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä antaa tämän lain toimeenpanoon perustuvia tietoja seuraavasti:

1) asianomaiselle viranomaiselle ja toimielimelle ne tiedot, jotka ovat välttämättömiä Suomea sitovan sosiaaliturvasopimuksen taikka sosiaaliturvaa koskevan kansainvälisen säädöksen mukaisten tehtävien toimeenpanossa;

2) ministeriölle, Verohallinnolle ja lakisääteistä sosiaalivakuutusjärjestelmää hoitavalle laitokselle tai yhteisölle, jonka hoidettavaksi kuuluvaan sosiaaliturvaetuuteen tämän lain mukainen korvaus vaikuttaa, tämän lain mukaista korvausta saaneen henkilön henkilötunnus ja muut yksilöintitiedot, tiedot maksetuista korvauksista, tiedot työnantajasta ja muut näihin rinnastettavat tiedot, jotka ovat välttämättömiä sosiaaliturvaan kohdistuvien rikosten ja väärinkäytösten selvittämiseksi suoritettavaa henkilötietojen yhdistämistä ja muuta kertaluonteista valvontatointia varten, sekä poliisi- ja syyttäjäviranomaiselle edellä mainitut tiedot, jotka ovat välttämättömiä rikosten selvittämistä ja syytteen esittämistä varten;

3) työtapaturma- ja ammattitautilain, liikennevakuutuslain tai potilasvahinkolain mukaista vakuutusta toimeenpanevelle vakuutuslaitokselle, Liikennevakuutuskeskukselle ja Potilasvakuutuskeskukselle niihin kohdistuvan rikollisuuden ehkäisemiseksi tiedot maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitokseen tämän lain toimeenpanon yhteydessä kohdistuneista rikoksista, maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitokselle ilmoitetuista vahingoista ja maksetuista korvauksista sekä korvauksenhakijoiden ja -saajien henkilötunnus ja muut yksilöintitiedot; edellytyksenä on lisäksi, että tietosuojalautakunta on antanut tietojen käsittelyyn henkilötietolain 43 §:ssä tarkoitetun luvan;

4) toiselle lakisääteistä vakuutustoimintaa harjoittavalle vakuutuslaitokselle, Liikennevakuutuskeskukselle ja Potilasvakuutuskeskukselle välttämättömät tiedot sen selvittämiseksi, mikä on näiden vastuu samasta vahingosta;

5) toiselle vakuutuslaitokselle ja vahingonaiheuttajalle tiedot, jotka ovat välttämättömiä vakuutuslaitoksen takautumisoikeuden toteuttamiseksi;

6) luottotietotoimintaa harjoittavalle rekisterinpitäjälle vakuutuksenottajaan ja vakuuttamisvelvolliseen tämän lain perusteella kohdistuvasta ulosottokelpoisesta saatavastaan;

7) tämän lain 157 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettulle terveydenhuollon toimintayksikölle ja itsenäiselle ammatinharjoittajalle vahingoittunutta koskevat tiedot, jotka ovat välttämättömiä maksusitoumuksen an-

tamiseksi tai maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen pyytäessä asiantuntijalausuntoa korvausasian ratkaisemiseksi;

8) Tilastokeskukselle tämän lain mukaista korvausta saaneen henkilötunnus, vahinkotahtuman sattumisaikaa ja -paikkaa, sattumisolosuhteita, syitä ja seurauksia sekä siitä aiheutuneen työkyvyttömyyden kestoja koskevat tiedot samoin kuin muut 75 §:ssä tarkoitettuun ilmoitukseen perustuvat tiedot, jotka ovat välttämättömiä Tilastokeskuksen toimialaan kuuluvien, yhteiskuntaoloja ja niiden kehitystä kuvaavien tilastojen laadintaa varten;

9) Työterveyslaitokselle työterveyslaitoksen toiminnasta ja rahoituksesta annetun lain (159/1978) 2 a §:n 2 momentissa tarkoitettujen tiedot työperäisten sairauksien rekisteröintiä varten;

10) Eläketurvakeskukselle tiedot maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen myöntämistä, työeläkkeeseen vaikuttavista korvauksista.

159 §

Luovutettujen tietojen oikeellisuus ja salassapito

Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitos on vastuussa siitä, että sen 158 §:n nojalla luovuttamien tietojen sisältö vastaa niitä tietoja, jotka se sai tietojen antajalta.

160 §

Tekninen käyttöyhteys

Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksella on sen lisäksi, mitä julkisuuslain 29 §:n 3 momentissa säädetään, oikeus avata tekninen käyttöyhteys:

1) lakisääteistä vakuutusta toimeenpanevalle yhteisölle tai laitokselle henkilörekisterinssä sellaisiin tietoihin, jotka sillä on tämän tai muun lain perusteella oikeus saada tehtävienensä toimeenpanoa varten;

2) 158 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettuille viranomaisille ja toimielimille kohdassa tarkoitettujen tietojen antamista varten.

Tämän pykälän perusteella avatun teknisen käyttöyhteyden avulla saa hakea myös salas-

sa pidettäviä tietoja ilman sen suostumusta, jonka etujen suojaamiseksi salassapitovelvollisuus on säädetty.

Ennen teknisen käyttöyhteyden avaamista tietojen pyytäjän on esitettävä käyttöyhteyden avaajalle selvitys siitä, että tietojen suojauksesta huolehditaan asianmukaisesti.

161 §

Maatalousyrittäjän ja apurahansaajan taloudellista asemaa koskevat tiedot

Sen lisäksi, mitä julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 20 kohdassa säädetään elinkeinonharjoittajaa koskevien tietojen salassa pitämisestä, salassa pidettäviä ovat myös sellaiset tämän lain toimeenpanoon perustuvat asiakirjat ja tiedot, jotka koskevat maatalousyrittäjän tai apurahansaajan taloudellista asemaa.

162 §

Vahingoittuneen tai hänen edunsaajansa oikeus saada korvausasiaa koskevia tietoja

Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen on annettava vahingoittuneelle tai hänen edunsaajalleen pyynnöstä hänen korvausasiaansa koskevat tiedot. Oikeudesta tarkastaa henkilörekisteristä itseään koskevat tiedot säädetään henkilötietolaissa.

163 §

Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen oikeus saada tietoja apurahan myöntäjältä

Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksella on myös oikeus salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä saada maksutta maatalousyrittäjän eläkelain 8 a §:ssä tarkoitetun apurahan myöntäjältä käsiteltävänä olevan asian ratkaisemiseksi välttämättömät tiedot myönnetystä apurahasta sekä sen perusteena olevasta hakemuksesta.

164 §

Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen oikeus saada tietoja työterveyshuollon palvelujen tuottajilta

Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksella on oikeus saada maksutta työterveyshuoltolain 7 §:ssä tarkoitetuilta työterveyshuollon palvelujen tuottajilta 106 §:n 2 momentissa tarkoitetun vakuutusmaksualennuksen toimeenpanoa varten välttämättömät tiedot työterveyshuoltoon kuuluvista maatalousyrittäjistä.

165 §

Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen oikeus käyttää muissa asioissa annettuja tietoja

Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksella on oikeus yksittäistapauksessa käyttää tämän lain mukaista vakuutus- tai korvausasiaa käsitellessään Maatalousyrittäjien eläkelaitokselle säädettyjen tehtävien hoitamista varten saatuja tietoja, jos on ilmeistä, että ne vaikuttavat asian ratkaisuun ja tiedot on lain mukaan otettava huomioon päätöksenteossa ja maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksella olisi oikeus saada tiedot muutoinkin erikseen.

Henkilölle, jonka tiedoista on kysymys, on ilmoitettava etukäteen tietojen mahdollisesta käytöstä.

166 §

Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen oikeus käyttää tilakäyntirekisterin tietoja

Maatalousyrittäjän eläkelain 144 §:n 2 momentin mukaisesti saatuja tietoja voidaan maatalousyrittäjän suostumuksella käyttää selvitetäessä maatalousyrittäjän tämän lain mukaista ammatillista kuntoutusta koskevaa asiaa.

27 luku

Erinäisiä säännöksiä

167 §

Tietojen maksuttomuus

Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksella ja tämän lain mukaisella muutoksenhakuelimellä on oikeus saada maksutta tiedot, jotka sillä on tämän lain mukaan oikeus saada. Jos tiedot tarvitaan tiettyssä muodossa ja siitä aiheutuu tietojen luovuttajalle olennaisia lisäkustannuksia, kustannukset on kuitenkin korvattava. Terveystilietiedoista maksettavista korvauksista säädetään 168 §:ssä.

168 §

Terveystilietiedoista maksettavat korvaukset

Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksella ja tämän lain mukaisella muutoksenhakuelimellä on oikeus saada maksutta vahingoittuneen terveystilietä koskevat tiedot, jotka sillä on tämän lain mukaan oikeus saada.

Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksella on oikeus saada terveystilietä koskevat tiedot siinä muodossa kuin se on ne luovutuspyynnössään yksilöinyt. Tällöin tietojen luovuttajalla on oikeus saada 157 §:n 1 momentin 3 kohdan perusteella luovuttamistaan tiedoista tietojen pyytäjältä kohtuullinen korvaus tietojen luovuttamisesta aiheutuneesta työstä ja kustannuksesta.

Terveystilietien ammattihenkilöistä annetussa laissa tarkoitettulla ammattihenkilöllä on oikeus saada kohtuullinen palkkio 157 §:n 1 momentin 3 kohdassa säädetyn tietojen antovelvollisuuden perusteella antamastaan lausunnosta. Lausunto on annettava Tapaturmavakuutuskeskuksen hyväksymän kaavan mukaista lomaketta käyttäen. Jos lausunnon on antanut kunnan tai kuntayhtymän järjestämän terveystilietien palveluksessa oleva henkilö, palkkio maksetaan kunnalle tai kuntayhtymälle.

169 §

Rahamäärien ja korvausten tarkistaminen työeläkeindeksillä ja palkkakertoimella

Tämän lain 66 §:ssä ja 104 §:n 4 momentissa säädettyt rahamäärät tarkistetaan kalenterivuositain työntekijän eläkelain 96 §:ssä tarkoitettulla palkkakertoimella. Työtaturma- ja ammattitautilain 44 §:n 1 momentin 2 kohdassa, 51, 52, 86, 93 sekä 109 §:n 1 momentissa tarkoitettujen rahamäärien tarkistetaan noudattaen, mitä työtaturma- ja ammattitautilain 268 §:n 1 momentissa säädetään.

Tapaturmaeläke ja vahinkopäivän vuosi-päivästä alkaen kuntoutusraha, jatkuvana maksettava haittaraaha ja perhe-eläke tarkistetaan kalenterivuositain työntekijän eläkelain 98 §:ssä tarkoitettulla työeläkeindeksillä. Kertakaikkisena maksettavaan korvaukseen tehdään indeksitarkistus korvauksen maksamisajankohdan mukaan.

170 §

Rahamäärien pyöristäminen

Edellä 169 §:n mukaisesti tarkistetut työtaturma- ja ammattitautilain 51, 52 ja 93 §:ssä sekä tämän lain 104 §:n 4 momentissa säädettyt rahamäärät pyöristetään lähimmäksi sentiksi. Työtaturma- ja ammattitautilain 44 §:n 1 momentin 2 kohdassa, 86 §:ssä, 109 §:n 1 momentissa ja tämän lain 66 §:ssä säädettyt 169 §:n mukaisesti tarkistetut rahamäärät pyöristetään lähimmäksi täydeksi kymmeneksi euroksi.

171 §

Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen takautumisoikeus korvauksista ja täyskustannusmaksusta

Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen takautumisoikeuteen sovelletaan, mitä työtaturma- ja ammattitautilain 270 §:n 1 ja 3 momentissa säädetään.

Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen oikeuteen saada takaisin maksamansa täyskustannusmaksu liikennevakuutuslaitok-

selta sovelletaan, mitä työtapaturma- ja ammattitautilain 271 §:ssä säädetään.

172 §

Todistajien kuulustelu

Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen oikeuteen kuulusteluttaa todistajia hallinto-oikeudessa sovelletaan, mitä työtapaturma- ja ammattitautilain 273 §:ssä säädetään.

173 §

Esteellisyys

Sen estämättä, mitä hallintolain (434/2003) 28 §:n 1 momentin 4 ja 5 kohdassa säädetään, Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen toimihenkilö ja hallituksen jäsen voivat käsitellä tämän lain täytäntöönpanoon kuuluvaa asiaa, joka koskee maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksessa tämän lain mukaisen turvan järjestänyttä maatalousyrittäjää tai apurahansaajaa.

174 §

Asiakirjojen säilyttäminen

Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen on säilytettävä tämän lain mukaisen vakuutusturvan järjestämiseen ja korvausasiaan liittyvät asiakirjat siten kuin arkistolaisissa (831/1994) säädetään. Jos arkistolaitos ei ole määrännyt asiakirjoja säilytettäväksi pysyvästi, maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen on säilytettävä asiakirjat ja tiedot seuraavasti:

1) vakuutushakemus, vakuutuksen irtisanomisilmoitus ja muut niihin rinnastettavat vakuutuksen alkamista, voimassaoloa ja päättymistä koskevat asiakirjat ja tiedot, ilmoitus vahinkotapahtumasta, vahingoittuneen terveydentilaa, avuntarvetta, työ- ja toimintakykyä, kuntouttamista ja kuolemaa koskevat terveydenhuollon ammattihenkilön ja muun tahon antamat lausunnot, todistukset, kannanotot ja tutkimustulokset, vahingoittuneen ja hänen edunsaajansa tulotiedot, korvausta koskevat maatalousyrittäjien tapa-

turmovakuutuslaitoksen antamat päätökset sekä muut edellä mainittuihin rinnastettavat vahinkotapahtuman sattumisolosuhteita, korvattavuutta, korvausta ja sen lakkaamista koskevat asiakirjat ja tiedot vähintään 100 vuoden ajan;

2) tämän lain mukaista muutoksenhakuasiaa koskevat asiakirjat vähintään 50 vuoden ajan, jollei niitä ole 1 kohdan mukaan säilytettävä sitä pidemmän ajan;

3) asiakirjat ja tiedot, jotka koskevat vakuutuksenottajan yritystoiminnan omistussuhteita, 116 §:n mukaisen vakuutuksen voimassaoloa vaikuttavia vakuutuksenottajan tuloja ja muita vakuutusmaksun määräytymisen perusteita, vakuutusmaksun perintää, korvauksen maksamiskieltoa sekä vakuutuslaitoksen takautumisoikeutta vähintään 10 vuoden ajan;

4) muut tämän lain toimeenpanoa koskevat asiakirjat vähintään kuuden vuoden ajan.

Tämän lain mukaista korvausta koskevan asiakirjan ja tiedon säilytysaika alkaa siitä, kun korvausasia on tullut maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksessa vireille. Tämän lain mukaiseen vakuuttamiseen liittyvän asiakirjan ja tiedon säilytysaika alkaa siitä, kun asiakirja tai tieto saapui maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitokselle.

175 §

Siirto- ja ulosmittauskielto

Vahingoittuneelle tai hänen edunsaajalleen tämän lain nojalla myönnettyä henkilökohontaista korvausta ei saa siirtää toiselle.

Hoitotukea, vaatelisää, haittarahaa, hautausapua tai tämän lain mukaan maksettavaa kustannusten korvausta ei saa ulosmitata.

28 luku

Voimaantulo

176 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä
kuuta 20 .

177 §

Kumottava laki

Tällä lailla kumotaan maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaki (1026/1981).

178 §

Viittaukset aikaisempaan lakiin

Jos muualla lainsäädännössä viitataan tällä lailla kumottuun lakiin, sen asemesta sovelletaan tätä lakia.

179 §

Rahamäärien perusvuosi

Tämän lain 66 §:ssä ja 104 §:n 4 momentissa säädettyt rahamäärät vastaavat vuoden 2014 indeksitasoa.

180 §

Siirtymäsäännökset

Ennen tämän lain voimaantuloa sattuneisiin vahinkotapahtumiin sovelletaan tämän lain voimaantullessa voimassa olleita säännöksiä.

Edellä 1 momentista poiketen:

1) maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain mukaista tapaturmaeläkettä ja haittara-haa ei voida enää tämän lain tultua voimaan vaihtaa niiden pääoma-arvoa vastaavaksi pääomaksi;

2) ennen tämän lain voimaantuloa ilmeneeseen ammattitautiin, jota koskeva korvausasia on tullut vireille lain tultua voimaan, sovelletaan 29 §:n 3 momentin 3 kohtaa;

3) IV ja VII osan säännöksiä sovelletaan myös ennen tämän lain voimaantuloa sattuneisiin vahinkotapahtumiin;

4) 38 §:ää sovelletaan myös 1 päivänä tammikuuta 2005 alkaen sattuneisiin vahinkotapahtumiin.

Mitä 12 §:n 2 momentissa säädetään vahinkotapahtuman korvaamisesta ja vakuutuksesta, ei sovelleta maatalousyrittäjään, jota

koski maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain mukainen työvahinkoturva ennen maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain muuttamisesta annetun lain (977/1993) voimaantuloa voimassa olleiden säännösten mukaisesti, jos 29 §:ssä tarkoitettu altistuminen on tapahtunut aikana, jolloin maatalousyrittäjää koski sanotun lain mukainen työvahinkoturva ja ammattitauti on ilmennyt vasta tämän lain voimaantulon jälkeen.

Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain mukaiset pakolliset työajan vakuutukset muuttuvat tämän lain voimaantullessa 5 §:n mukaisiksi vakuutuksiksi. Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 21 §:n 1 momentin mukainen vapaaehtoinen työajan vakuutus muuttuu 116 §:n mukaiseksi vakuutukseksi ja 21 §:n 5 momentin mukainen vapaa-ajan vakuutus 124 §:n mukaiseksi vakuutukseksi tämän lain voimaan tullessa.

Tämän lain 146 §:n 1 momentissa tarkoitettuihin kokonaiskustannuksiin ja 149 §:ssä tarkoitettuun korvausvastuuseen luetaan myös maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 13 §:ssä tarkoitettut kokonaiskustannukset sekä mainitun lain 20 §:ssä tarkoitettu korvausvastuu, kun korvattavan vahinkotapahtuman vahinkopäivä on ennen tämän lain voimaantuloa.

Sen lisäksi, mitä 148 §:ssä säädetään kokonaiskustannusten rahoituksesta, Kansaneläkelaitokseen ja Maatalousyrittäjien eläkelaitokseen on kumotun maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 15 a §:n mukaisesti vuosina 2016—2018 suoritettava tämän lain mukaisten kokonaiskustannusten rahoittamiseksi ennen vuotta 2004 perusturvaosuuden osalta syntyneen vastuuvajauksen kattamiseksi korvausvastuun täydennysmaksua. Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella annetaan tarkemmat säännökset maksun perintään liittyvästä menettelystä. Sosiaali- ja terveysministeriö vahvistaa maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen hakemuksesta korvausvastuun täydennysmaksun laskemista koskevat perusteet siten, että täydennysmaksu jakaantuu Kansaneläkelaitoksen ja Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen vastattaviin osuuksiin 148 §:n 2 momentissa säädettyjen rahoitusosuuksien suhteessa.

2.

Laki**työntekijän eläkelain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan työntekijän eläkelain (395/2006) 2 §:n 1 momentin 4 kohta, 16 §:n 3 momentti ja 4 momentin 2 kohta, 19 §:n 1 momentin 6 kohta, 43 §:n 2 momentti, 92 §:n 1 momentin 1—3 kohta sekä 94 §:n 1 momentti,
 sellaisina kuin niistä ovat 2 §:n 1 momentin 4 kohta laissa 1203/2009, 92 §:n 1 momentin 1—3 kohta laissa 1427/2011 sekä 94 §:n 1 momentti laissa 909/2010, seuraavasti:

2 §

Keskeiset määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

4) *palkattomalla ajalla* aikaa, jolta työntekijälle on maksettu sairausvakuutuslain (1224/2004) mukaista äitiys-, erityisäitiys-, isyys- tai vanhempainrahaa taikka sairauspäivärahaa, osasairauspäivärahaa tai erityishoitorahaa, vuorotteluvapaalain (1305/2002) mukaista vuorottelukorvausta, työttömyysturvalain (1290/2002) mukaista ansioon suhteutettua päivärahaa, aikuiskoulutustuesta annetun lain (1276/2000) mukaista aikuis- koulutustukea, työeläkelakien tai Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain (566/2005) mukaista kuntoutusrahaa, liikennevakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain (626/1991) mukaista ansionmenetyskorvausta, työtapaturma- ja ammattitautilain (/), maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain (/) tai sotilastapaturmalain (1211/1990) mukaista päivärahaa tai kuntoutusrahaa taikka liikennevakuutuslain (279/1959) mukaista päivärahaa;

16 §

Oikeus osa-aikaeläkkeeseen

Jos työntekijä on 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettun 18 kuukauden aikana saanut sai-

rausvakuutuslain mukaista päivärahaa, sairausajan palkkaa, liikennevakuutuslain nojalla myönnettyä ansionmenetyskorvausta tai työtapaturma- ja ammattitautilain tai maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain mukaista päivärahaa, tätä 18 kuukauden aikaa pidennetään vastaavasti, kuitenkin enintään kuusi kuukautta.

Osa-aikaeläkkeen edellyttämä osa-aikatyöskentely täyttyy, jos:

2) työntekijä ei ole yhtäjaksoisesti työstä poissa kuutta viikkoa pidempää aikaa; tähän poissaoloaikaan ei lueta vuosilomaa eikä aikaa, jolta työntekijälle on maksettu sairausvakuutuslain mukaista päivärahaa, sairausajan palkkaa, liikennevakuutuslain nojalla myönnettyä ansionmenetyskorvausta tai työtapaturma- ja ammattitautilain tai maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain mukaista päivärahaa siltä osin kuin työntekijä on saanut mainittuja päivärahoja yhteensä enintään 12 kuukauden ajalta.

19 §

Osa-aikaeläkkeen saajan ilmoitusvelvollisuus

Osa-aikaeläkkeen saaja on velvollinen ilmoittamaan eläkelaitokselle:

6) yli kuuden viikon mittaisesta työstä poissaolosta, jos poissaolo ei johdu vuosilomasta tai sellaisesta sairaudesta, jonka perusteella osa-aikaeläkkeen saaja saa sairausvakuutuslain mukaista päivärahaa, sairausajan

palkkaa, työtapaturma- ja ammattitautilain tai maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain mukaista päivärahaa tai liikennevakuutuslain nojalla myönnettyä ansionmenetyskorvausta; ja

43 §

Työkyvyttömyyseläkkeen maksaminen takautuvalla ajalla

Jos työkyvyttömyyseläke myönnetään takautuvasti, sitä ei makseta ajalta, jolta työntekijä on saanut työeläkelakien, Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain, työtapaturma- ja ammattitautilain tai maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain mukaista kuntoutusrahaa taikka ansionmenetyskorvausta liikennevakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain perusteella.

92 §

Eläkkeestä vähennettävät etuudet

Tämän lain mukaisesta eläkkeestä vähennetään työntekijän saama ensisijainen etuus ja perhe-eläkkeestä ensisijaista etuutta vastaava perhe-eläke tai korvaus. Ensisijaisia etuuksia ovat:

1) työtapaturma- ja ammattitautilakiin perustuva ansionmenetyskorvaus lukuun ottamatta mainitun lain 68 §:n mukaista tapaturmaeläkettä ja sitä edeltävää päivärahaa sekä ansionmenetyskorvausta, josta on vähennetty mainitun lain 202 §:n 2 momentissa tarkoitettu työeläke;

2) maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilakiin perustuva ansionmenetyskorvaus lukuun ottamatta mainitun lain 58 §:n mukaista tapaturmaeläkettä ja sitä edeltävää päivärahaa;

3) liikennevakuutuslain nojalla myönnetty omaan vammaan perustuva ansionmenetyskorvaus tai eläke;

94 §

Ensisijaisen etuuden tai eläkkeen muutoksen vaikutus eläkkeen määrään

Ensisijaisen etuuden vähentämistä eläkkeestä tarkistetaan, jos eläkkeensaajalle myönnetään uusi ensisijainen etuus tai jos ensisijaisen etuuden tai tämän lain mukaisen eläkkeen määrä muuttuu muusta syystä kuin indeksitarkistuksen tai kertakorotuksen vuoksi. Eläkkeen määrä tarkistetaan myös, jos tämän lain mukaisesta eläkkeestä on vähennetty ensisijainen etuus ja eläkkeensaajalle myönnetään muu työeläke. Osatyökyvyttömyyseläkkeestä ei kuitenkaan vähennetä työtapaturma- ja ammattitautilain, maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain tai sotilastapaturmalain mukaista päivärahaa taikka liikennevakuutuslain mukaista ansionmenetyskorvausta, jos se on myönnetty osatyökyvyttömyyseläkkeen aikana sattuneen vahinkotapahtuman tai liikennevahingon perusteella.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta 20 _____.

Mitä tässä laissa säädetään työtapaturma- ja ammattitautilain tai maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain mukaisesta etuudesta, sovelletaan tapaturmavakuutuslain (608/1948) tai maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain (1026/1981) mukaiseen vastaavaan etuuteen. Tapaturmavakuutuslain ja maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain mukaiseen etuuteen sovelletaan kuitenkin työntekijän eläkelain 92 §:n 1 momenttia sellaisena kuin se oli voimassa tämän lain voimaan tullessa.

3.

Laki**yrittäjän eläkelain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan yrittäjän eläkelain (1272/2006) 2 §:n 1 momentin 9 kohta, 13 §:n 3 momentti ja 4 momentin 4 kohta, 16 §:n 1 momentin 4 kohta, 40 §:n 2 momentti, 85 §:n 1 momentin 1—3 kohta ja 87 §:n 1 momentti, sellaisina kuin niistä ovat 2 §:n 1 momentin 9 kohta laissa 1206/2009, 85 §:n 1 momentin 1—3 kohta laissa 1431/2011 ja 87 §:n 1 momentti laissa 913/2010, seuraavasti:

2 §

Keskeiset määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

9) *palkattomalla ajalla* aikaa, jolta yrittäjälle on maksettu sairausvakuutuslaissa (1224/2004) tarkoitettua äitiys-, erityisäitiys-, isyys- tai vanhempainrahaa taikka sairauspäivärahaa, osasairauspäivärahaa tai erityis- hoitorahaa, vuorotteluvapaalaissa (1305/2002) tarkoitettua vuorottelukorvausta, työttömyysturvalaissa (1290/2002) tarkoitettua ansioon suhteutettua päivärahaa tai kouluspäivärahaa, aikuiskoulutustuesta annetussa laissa (1276/2000) tarkoitettua aikuis- koulutustukea, työeläkelaeissa tai Kansan- eläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntou- tusrahaetuksista annetussa laissa (566/2005) tarkoitettua kuntoutusrahaa, liikennevakuu- tuslain perusteella korvattavasta kuntoutuk- sesta annetussa laissa (626/1991) tarkoitettua ansionmenetykskorvausta, liikennevakuutus- laissa (279/1959) tarkoitettua päivärahaa, so- tilastapaturmalakiin (1211/1990) perustuvaa päivärahaa tai kuntoutusrahaa taikka työtapa- turma- ja ammattitautilaissa (/) tai maa- talousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitauti-

laissa (/) tarkoitettua päivärahaa tai kun- toutusrahaa;

13 §

Oikeus osa-aikaeläkkeeseen

Jos yrittäjä on 1 momentin 1 kohdassa tar- koitetun 18 kuukauden aikana saanut sairaus- vakuutuslaissa tarkoitettua sairauspäivära- haa, osasairauspäivärahaa, liikennevakuutus- laissa tarkoitettua ansionmenetykskorvausta tai työtapaturma- ja ammattitautilaissa tai maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammatti- tautilaissa tarkoitettua päivärahaa, tätä 18 kuukauden aikaa pidennetään vastaavasti, kuitenkin enintään kuusi kuukautta.

Osa-aikaeläkkeen edellyttämä osa-aikatyö täyttyy, jos:

4) hän ei ole yhtäjaksoisesti työstä poissa kuutta viikkoa pidempää aikaa; tähän poissa- oloaikaan ei lueta aikaa, jolta yrittäjälle on maksettu sairausvakuutuslaissa tarkoitettua päivärahaa, liikennevakuutuslaissa tarkoitet- tua ansionmenetykskorvausta tai työtapatur-

ma- ja ammattitautilaissa tai maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilaissa tarkoitettua päivärahaa siltä osin kuin yrittäjä on saanut mainittuja päivärahoja yhteensä enintään 12 kuukauden ajalta.

16 §

Osa-aikaeläkkeen saajan ilmoitusvelvollisuus

Osa-aikaeläkkeen saaja on velvollinen ilmoittamaan eläkelaitokselle:

4) yli kuuden viikon mittaisesta työn keskeytyksestä, ei kuitenkaan, jos keskeytys johtuu sellaisesta sairaudesta, jonka perusteella osa-aikaeläkkeen saaja saa sairausvakuutuslaissa tarkoitettua sairauspäivärahaa, liikennevakuutuslaissa tarkoitettua ansionmenetykskorvausta tai työtapaturma- ja ammattitautilaissa tai maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilaissa tarkoitettua päivärahaa enintään 12 kuukauden ajalta; ja

40 §

Työkyvyttömyyseläkkeen maksaminen takautuvalla ajalta

Jos työkyvyttömyyseläke myönnetään takautuvasti, sitä ei makseta ajalta, jolta yrittäjä on saanut työeläkelaeissa, Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuuksista annetussa laissa, työtapaturma- ja ammattitautilaissa tai maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilaissa tarkoitettua kuntoutusrahaa taikka ansionmenetykskorvausta liikennevakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain perusteella.

85 §

Eläkkeestä vähennettävät etuudet

Tämän lain mukaisesta eläkkeestä vähennetään työntekijän saama ensisijainen etuus

ja perhe-eläkkeestä ensisijaista etuutta vastaava perhe-eläke tai korvaus. Ensisijaisia etuuksia ovat:

1) työtapaturma- ja ammattitautilakiin perustuva ansionmenetykskorvaus lukuun ottamatta mainitun lain 68 §:n mukaista tapaturmaeläkettä ja sitä edeltävää päivärahaa sekä ansionmenetykskorvausta, josta on vähennetty mainitun lain 202 §:n 2 momentissa tarkoitettu työeläke;

2) maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilakiin perustuva ansionmenetykskorvaus lukuun ottamatta mainitun lain 58 §:n mukaista tapaturmaeläkettä ja sitä edeltävää päivärahaa;

3) liikennevakuutuslain nojalla myönnetty omaan vammaan perustuva ansionmenetykskorvaus tai eläke;

87 §

Ensisijaisen etuuden tai eläkkeen muutoksen vaikutus eläkkeen määrään

Ensisijaisen etuuden vähentämistä eläkkeestä tarkistetaan, jos eläkkeensaajalle myönnetään uusi ensisijainen etuus tai jos ensisijaisen etuuden tai tämän lain mukaisen eläkkeen määrä muuttuu muusta syystä kuin indeksitarkistuksen tai kertakorotuksen vuoksi. Eläkkeen määrä tarkistetaan myös, jos tämän lain mukaisesta eläkkeestä on vähennetty ensisijainen etuus ja eläkkeensaajalle myönnetään muu työeläke. Osatyökyvyttömyyseläkkeestä ei kuitenkaan vähennetä työtapaturma- ja ammattitautilaissa, maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilaissa tai sotilastapaturmalaisissa tarkoitettua päivärahaa taikka liikennevakuutuslaissa tarkoitettua ansionmenetykskorvausta, jos se on myönnetty osatyökyvyttömyyseläkkeen aikana sattuneen vahinkotapahtuman tai liikennevahingon perusteella.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Mitä tässä laissa säädetään työtapaturma- ja ammattitautilain tai maatalousyrittäjän työta-

tapaturma- ja ammattitautilain mukaisesta etuudesta, sovelletaan tapaturmavakuutuslain (608/1948) tai maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain (1026/1981) mukaiseen vastaavaan etuuteen.

Tapaturmavakuutuslain ja maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain mukaiseen etuuteen sovelletaan kuitenkin yrittäjän eläkelain 85 §:n 1 momenttia sellaisena kuin se oli voimassa tämän lain voimaan tullessa.

4.

Laki**maatalousyrittäjän eläkelain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan maatalousyrittäjän eläkelain (1280/2006) 36 §:n 3 momentti ja 4 momentin 4 kohta, 39 §:n 1 momentin 4 kohta, 53 §:n 2 momentti, 97 §:n 1 momentti, 114 §:n 1 momentin 2 ja 10 kohta sekä 115 §:n 2 momentti, sellaisena kuin niistä on 114 §:n 1 momentin 10 kohta laissa 1004/2009, seuraavasti:

36 §

Oikeus osa-aikaeläkkeeseen

—————
 Jos maatalousyrittäjä on 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetun 18 kuukauden aikana saanut sairausvakuutuslaissa (1224/2004) tarkoitettua sairauspäivärahaa, osasairauspäivärahaa, liikennevakuutuslaissa (279/1959) tarkoitettua ansionmenetykskorvausta tai työtapaturma- ja ammattitautilaissa (/) tai maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilaissa (/) tarkoitettua päivärahaa, tätä 18 kuukauden aikaa pidennetään vastaavasti, kuitenkin enintään kuusi kuukautta.

Osa-aikaeläkkeen edellyttämä osa-aikatyö täyttyy, jos:

4) hän ei ole yhtäjaksoisesti työstä poissa kuutta viikkoa pidempää aikaa; tähän poissaoloaikaan ei lueta aikaa, jolta maatalousyrittäjälle on maksettu sairausvakuutuslaissa tarkoitettua päivärahaa, liikennevakuutuslaissa tarkoitettua ansionmenetykskorvausta tai työtapaturma- ja ammattitautilaissa tai maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilaissa tarkoitettua päivärahaa siltä osin kuin maatalousyrittäjä on saanut mainittuja päivärahoja yhteensä enintään 12 kuukauden ajalta.

39 §

Osa-aikaeläkkeen saajan ilmoitusvelvollisuus

Osa-aikaeläkkeen saaja on velvollinen ilmoittamaan eläkelaitokselle:

4) yli kuuden viikon mittaisesta työn keskeytyksestä, ei kuitenkaan, jos keskeytys johtuu sellaisesta sairaudesta, jonka perusteella osa-aikaeläkkeen saaja saa sairausvakuutuslaissa tarkoitettua sairauspäivärahaa, liikennevakuutuslaissa tarkoitettua ansionmenetykskorvausta tai työtapaturma- ja ammattitautilaissa tai maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilaissa tarkoitettua päivärahaa enintään 12 kuukauden ajalta; ja

53 §

Työkyvyttömyyseläkkeen maksaminen takautuvalla ajalla

—————
 Jos työkyvyttömyyseläke myönnetään takautuvasti, sitä ei makseta ajalta, jolta maatalousyrittäjä on saanut työeläkelaeissa, Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetussa laissa, työtapaturma- ja ammattitautilaissa tai maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitauti-

laissa tarkoitettua kuntoutusrahaa taikka an-
 sionmenetykskorvausta liikennevakuutuslain
 perusteella korvattavasta kuntoutuksesta an-
 netun lain perusteella.

97 §

*Maksamatta jääneiden vakuutusmaksujen
 vähentäminen eläkkeistä*

Eläkkeensaajan maksamatta jääneet tämän
 lain mukaiset työeläkevakuutusmaksut,
 12 §:n 4 momentissa ja 24 §:ssä tarkoitettu
 korotettu työeläkevakuutusmaksu ja maata-
 lousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitauti-
 laissa tarkoitettu pakollisen vakuutuksen va-
 kuutusmaksu ja sen korotus voidaan viiväs-
 tuskorkeineen vähentää hänen tässä laissa
 tarkoitettua maatalousyrittäjätoiminnasta
 karttuneesta eläkkeestä sekä tämän lain mu-
 kaisesta tulevan ajan eläkkeestä.

114 §

Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen tehtävät

Maatalousyrittäjien eläkelaitos huolehtii:

2) maatalousyrittäjien tapaturma-
 vakuutuslaitoksen tehtävistä siten kuin maata-
 lousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitauti-
 laissa säädetään;

10) työterveyshuoltolaissa (1383/2001)
 tarkoitettuun maatalousyrittäjien työterveys-

huoltoon liittyvistä tehtävistä siten kuin tässä
 laissa sekä maatalousyrittäjän työtapaturma-
 ja ammattitautilaissa säädetään.

115 §

*Maatalousyrittäjien työterveyshuoltoon liit-
 tyvät tehtävät*

Maatalousyrittäjien eläkelaitokselle 1 mo-
 mentissa säädettyjen tehtävien hoitamisesta
 aiheutuvien kustannusten rahoittamisesta
 säädetään maatalousyrittäjän työtapaturma-
 ja ammattitautilain 146 §:n 3 momentissa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
 20 .

Mitä tässä laissa säädetään työtapaturma- ja
 ammattitautilain tai maatalousyrittäjän työtä-
 purma- ja ammattitautilain mukaisesta
 etuudesta, sovelletaan myös tapaturmavakuu-
 tuslain (608/1948) tai maatalousyrittäjien ta-
 paturmavakuutuslain (1026/1981) mukaiseen
 vastaavaan etuuteen. Tapaturmavakuutuslain
 ja maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain
 mukaiseen etuuteen sovelletaan kuitenkin
 työntekijän eläkelain 92 §:n 1 momenttia sel-
 laisena kuin se oli voimassa työntekijän elä-
 kelain muuttamisesta annetun lain (/)
 voimaan tullessa.

Mitä 97 §:n 1 momentissa säädetään maata-
 lousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitauti-
 laissa tarkoitettua vakuutusmaksusta sovel-
 letaan myös maatalousyrittäjien tapaturma-
 vakuutuslain mukaiseen vakuutusmaksuun ja
 sen korotukseen.

5.

Laki**merimieseläkelain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan merimieseläkelain (1290/2006) 2 §:n 1 momentin 6 kohta, 16 §:n 3 momentti ja 4 momentin 2 kohta, 19 §:n 6 kohta, 43 §:n 2 momentti, 97 §:n 1 momentin 1—3 kohta ja 99 §:n 1 momentti

sellaisina kuin niistä ovat 2 §:n 1 momentin 6 kohta laissa 1205/2009, 97 §:n 1 momentin 1—3 kohta laissa 1429/2011 ja 99 §:n 1 momentti laissa 911/2010, seuraavasti:

2 §

Keskeiset määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

6) *palkattomalla ajalla* aikaa, jolta työntekijälle on maksettu sairausvakuutuslain (1224/2004) mukaista äitiys-, erityisäitiys-, isyys- tai vanhempainrahaa, sairauspäivärahaa, osasairauspäivärahaa tai erityishoitora-
 ha, vuorotteluvapaalain (1305/2002) mukaista vuorottelukorvausta, työttömyysturvalain (1290/2002) mukaista ansioon suhteutettua päivärahaa tai koulutuspäivärahaa, aikuiskoulutustuesta annetun lain (1276/2000) mukaista aikuiskoulutustukea, työeläkelaeissa tai Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetussa laissa (566/2005) tarkoitettua kuntoutusrahaa, liikennevakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain (626/1991) mukaista ansionmenetyskorvausta, työtapaturma- ja ammattitautilain (/), maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain (/) tai sotilastapaturmalain (1211/1990) mukaista päivärahaa tai kuntoutusrahaa taikka liikennevakuutuslain (279/1959) mukaista päivärahaa;

16 §

Oikeus osa-aikaeläkkeeseen

Jos työntekijä on 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettuna 18 kuukauden aikana saanut sairausvakuutuslain mukaista päivärahaa, sairausajan palkkaa, liikennevakuutuslain nojalla myönnettyä ansionmenetyskorvausta tai työtapaturma- ja ammattitautilaisissa tai maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilaisissa tarkoitettua päivärahaa, tätä 18 kuukauden aikaa pidennetään vastaavasti, kuitenkin enintään kuusi kuukautta.

Osa-aikaeläkkeen edellyttämä osa-aikatyöskentely täyttyy, jos:

2) työntekijä ei ole yhtäjaksoisesti työstä poissa kuutta viikkoa pidempää aikaa; tähän poissaoloaikaan ei lueta vuosilomaa, vastike-
 lomaa, osa-aikaisen työsuhteen vuorottelujärjestelmään sisältyvää palkatonta vapaata eikä aikaa, jolta työntekijälle on maksettu sairausvakuutuslain mukaista päivärahaa, sairausajan palkkaa, liikennevakuutuslain nojalla myönnettyä ansionmenetyskorvausta tai työtapaturma- ja ammattitautilain tai maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain mukaista päivärahaa siltä osin kuin työnteki-

jä on saanut mainittuja päivärahoja yhteensä enintään 12 kuukauden ajalta.

19 §

Osa-aikaeläkkeen saajan ilmoitusvelvollisuus

Osa-aikaeläkkeen saaja on velvollinen ilmoittamaan eläkekassalle:

6) yli kuuden viikon mittaisesta työstä poissaolosta, jos poissaolo ei johdu vuosilomasta, vastikelomasta tai osa-aikaisen työsuhteen vuorottelujärjestelmään sisältyvästä palkattomasta vapaasta taikka sellaisesta sairaudesta, jonka perusteella osa-aikaeläkkeen saaja saa sairausvakuutuslain mukaista sairauspäivärahaa, sairausajan palkkaa, työtapa- turma- ja ammattitautilain tai maatalousyrittäjän työtapa- turma- ja ammattitautilain mukaista päivärahaa tai liikennevakuutuslain nojalla myönnettyä ansionmenetyskorvausta enintään 12 kuukauden ajalta; ja

43 §

*Työkyvyttömyyseläkkeen maksaminen takau-
tuvalta ajalta*

Jos työkyvyttömyyseläke myönnetään takautuvasti, sitä ei makseta ajalta, jolta työn- tekijä on saanut työeläkelakien, Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutus- rahaetuksista annetun lain tai työtapa- turma- ja ammattitautilain tai maatalousyrittäjän työ- tapaturma- ja ammattitautilain mukaista kun- tautusrahaa taikka ansionmenetyskorvausta liikennevakuutuslain perusteella korvattavas- ta kuntoutuksesta annetun lain perusteella.

97 §

Eläkkeestä vähennettävät etuudet

Tämän lain mukaisesta eläkkeestä vähen- netään työntekijän saama ensisijainen etuus

ja perhe-eläkkeestä ensisijaista etuutta vas- taava perhe-eläke tai korvaus. Ensisijaisia etuuksia ovat:

1) työtapa- turma- ja ammattitautilakiin pe- rustuva ansionmenetyskorvaus lukuun otta- matta mainitun lain 68 §:n mukaista tapatur- maeläkettä ja sitä edeltävää päivärahaa sekä ansionmenetyskorvausta, josta on vähennetty mainitun lain 202 §:n 2 momentissa tarkoitet- tu työeläke;

2) maatalousyrittäjän työtapa- turma- ja ammattitautilakiin perustuva ansionmenetys- korvaus lukuun ottamatta mainitun lain 58 §:n mukaista tapaturmaeläkettä ja sitä edeltävää päivärahaa;

3) liikennevakuutuslain nojalla myönnetty omaan vammaan perustuva ansionmenetys- korvaus tai eläke.

99 §

*Ensisijaisen etuuden tai eläkkeen muutoksen
vaikutus eläkkeen määrään*

Ensisijaisen etuuden vähentämistä eläk- keestä tarkistetaan, jos eläkkeensaajalle myönnetään uusi ensisijainen etuus tai jos ensisijaisen etuuden tai tämän lain mukaisen eläkkeen määrä muuttuu muusta syystä kuin indeksitarkistuksen tai kertakorotuksen vuoksi. Eläkkeen määrä tarkistetaan myös, jos tämän lain mukaisesta eläkkeestä on vä- hennetty ensisijainen etuus ja eläkkeensaajal- le myönnetään muu työeläke. Osatyökyvyt- tömyyseläkkeestä ei kuitenkaan vähennetä työtapa- turma- ja ammattitautilain, maatalo- usyrittäjän työtapa- turma- ja ammattitautilain tai sotilastapaturmalain mukaista päivärahaa taikka liikennevakuutuslain mukaista ansi- onmenetyskorvausta, jos se on myönnetty osatyökyvyttömyyseläkkeen aikana sattuneen vahinkotapahtuman tai liikennevahingon pe- rusteella.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 20 _____.

Mitä tässä laissa säädetään työtapa- turma- ja ammattitautilain tai maatalousyrittäjän työta-

tapaturma- ja ammattitautilain mukaisesta etuudesta, sovelletaan tapaturmavakuutuslain (608/1948) tai maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain (1026/1981) mukaiseen vastaavaan etuuteen.

Tapaturmavakuutuslain ja maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain mukaiseen etuuteen sovelletaan kuitenkin merimieseläkelain 97 §:n 1 momenttia sellaisena kuin se oli voimassa tämän lain voimaan tullessa.

6.

Laki**kunnallisen eläkelain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kunnallisen eläkelain (549 /2003) 14 §:n 1 momentin 5 kohta, 76 §:n 1 momentin 1—3 kohta, 114 §:n 2 momentti, 130 § ja 145 §:n 4 momentin 4 kohta,
 sellaisina kuin niistä ovat 14 §:n 1 momentin 5 kohta ja 145 §:n 4 momentin 4 kohta laissa 1293/2006, 76 §:n 1 momentin 1—3 kohta laissa 713/2004 ja 114 §:n 2 momentti laissa 461/2008, seuraavasti:

14 §

Osa-aikaeläke

Oikeus saada osa-aikaeläkettä on 61—67-vuotiaalla työntekijällä edellyttäen, että:

5) hän ei ole yhdenjaksoisesti poissa työstä kuutta viikkoa pitempää aikaa; tähän kuuden viikon jaksoon ei lueta vuosilomaa tai muuta siihen verrattavaa aikaa eikä aikaa, jolta hän saa sairausvakuutuslain (1224/2004) mukaista päivärahaa, sairausajan palkkaa, liikennevakuutuslain (279/1959) nojalla myönnettyä ansionmenetykskorvausta tai työtapaturma- ja ammattitautilain (/) tai maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain (/) mukaista päivärahaa siltä osin kuin työntekijä on saanut mainittuja etuuksia yhteensä enintään 12 kuukauden ajalta.

76 §

Eläkkeestä vähennettävät ensisijaiset etuudet

Tämän lain mukaisesta eläkkeestä vähennetään seuraavat ensisijaiset etuudet:

1) työtapaturma- ja ammattitautilakiin perustuva ansionmenetykskorvaus lukuun otta-

matta mainitun lain 68 §:n mukaista tapaturmaeläkettä ja sitä edeltävää päivärahaa sekä ansionmenetykskorvausta, josta on vähennetty mainitun lain 202 §:n 2 momentissa tarkoitettu työeläke;

2) maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilakiin perustuva ansionmenetykskorvaus lukuun ottamatta mainitun lain 58 §:n mukaista tapaturmaeläkettä ja sitä edeltävää päivärahaa;

3) liikennevakuutuslain nojalla myönnetty omaan vammaan perustuva ansionmenetykskorvaus tai eläke;

114 §

Takautuvasti myönnetty työkyvyttömyyseläke

Jos työkyvyttömyyseläke myönnetään takautuvasti, sitä ei makseta ajalta, jolta eläkkeensaaja on saanut työeläkelakien, Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain, työtapaturma- ja ammattitautilain tai maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain mukaista kuntoutusrahaa taikka ansionmenetykskorvausta liikennevakuutuslain perusteella korvattavas-

ta kuntoutuksesta annetun lain (626/1991) perusteella.

130 §

Takautuva oikeus korvaukseen vakuutuslaitokselta

Jos työntekijällä on oikeus saada työtapa-
turma- ja ammattitautilakiin tai maatalous-
yrittäjän työtaturma- ja ammattitautilakiin
perustuvaa ansionmenetykskorvausta, sotilas-
vammalakiin perustuvaa elinkorkoa, liiken-
nevakuutuslain nojalla omaan vammaan pe-
rustuvaa jatkuvaa korvausta tai liikenneva-
kuutuslain perusteella korvattavasta kuntou-
tuksesta annetun lain nojalla ansionmenetyks-
korvausta, voidaan tämän lain mukainen elä-
ke sen estämättä, mitä 76 §:ssä säädetään,
suorittaa täysimääräisenä, kunnes mainitun
etuuden määrä on lopullisesti ratkaistu.
Työntekijän oikeus mainittuun etuuteen siir-
tyy kunnalliselle eläkelaitokselle siltä osin
kuin kunnallinen eläkelaitos on maksanut
samalta ajalta eläkettä.

Mitä 1 momentissa säädetään, sovelletaan
vastaavasti työntekijän jälkeen hänen edun-
saajilleen maksettavaan työtaturma- ja
ammattitautilain tai maatalousyrittäjän työt-
aturma- ja ammattitautilain mukaiseen per-
he-eläkkeeseen tai sotilasyvammalain mukai-
seen huoltoeläkkeeseen tai liikennevakuutus-
lain nojalla maksettavaan jatkuvaan korvauk-
seen, jos eläkelaitos on maksanut myöntä-
mänsä perhe-eläkkeen täysimääräisenä.

145 §

*Eläkkeenhakijan ja -saajan ilmoitusvelvolli-
suus*

Osa-aikaeläkkeen saaja on velvollinen il-
moittamaan eläkelaitokselle:

4) yli kuuden viikon yhdenjaksoisesta työ-
tä poissaolosta, jos poissaolo ei johdu vuosi-
lomasta tai sellaisesta sairaudesta, jonka pe-
rusteella osa-aikaeläkkeen saaja saa sairaus-
vakuutuslain mukaista päivärahaa, sairaus-
ajan palkkaa, työtaturma- ja ammattitauti-
lain tai maatalousyrittäjän työtaturma- ja
ammattitautilain mukaista päivärahaa tai lii-
kennevakuutuslain nojalla myönnettyä ansi-
onmenetykskorvausta;

Tämä laki tulee voimaan päivänä
tammikuuta 20 .

Mitä tässä laissa säädetään työtaturma- ja
ammattitautilain tai maatalousyrittäjän työt-
aturma- ja ammattitautilain mukaisesta
etuudesta, sovelletaan tapaturmavakuutuslain
(608/1948) tai maatalousyrittäjien tapatur-
mavakuutuslain (1026/1981) mukaiseen vas-
taavaan etuuteen.

Tapaturmavakuutuslain ja maatalousyrittä-
jien tapaturmavakuutuslain mukaiseen etuu-
teen sovelletaan kuitenkin kunnallisen eläke-
lain 76 §:n 1 momenttia sellaisena kuin se oli
voimassa tämän lain voimaan tullessa.

7.

Laki**valtion eläkelain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan valtion eläkelain (1295/2006) 14 §:n 1 momentin 4 kohta, 18 §:n 6 kohta, 24 §:n 1 momentin 3 kohta, 41 §:n 2 momentti, 73 §:n 1 momentin 1—3 kohta sekä 128 §, sellaisina kuin niistä ovat 18 §:n 6 kohta ja 128 § laissa 468/2010, seuraavasti:

14 §

Oikeus osa-aikaeläkkeeseen

Osa-aikatyöhön siirtyneellä 61—67-vuotiaalla työntekijällä on oikeus osa-aikaeläkkeeseen, jos:

4) hän ei ole yhdenjaksoisesti poissa työstä kuutta viikkoa pitempää aikaa, mihin ei lueta vuosilomaa tai muuta siihen verrattavaa aikaa eikä aikaa, jolta maksetaan sairausvakuutuslain (1224/2004) mukaista päivärahaa, liikennevakuutuslain (279/1959) nojalla myönnettyä ansionmenetyskorvausta tai työtapaturma- ja ammattitautilain (/) tai maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain (/) mukaista päivärahaa siltä osin kuin työntekijä on saanut mainittuja päivärahoja ja sairausajan palkkaa yhteensä enintään 12 kuukauden ajalta.

18 §

Osa-aikaeläkkeen saajan ilmoitusvelvollisuus

Osa-aikaeläkkeen saaja on velvollinen ilmoittamaan kunnalliselle eläkelaitokselle:

6) yli kuuden viikon mittaisesta työstä poissaolosta, jos poissaolo ei johdu vuosilomasta tai sellaisesta sairaudesta, jonka perusteella osa-aikaeläkkeen saaja saa sairausvakuutuslain mukaista päivärahaa, sairausajan palkkaa tai työtapaturma- ja ammattitautilain tai maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain mukaista päivärahaa tai liikenne-

nevakuutuslain nojalla myönnettyä ansionmenetyskorvausta;

24 §

Oikeus työeläkekuntoutukseen

Alle 63-vuotiaalla työntekijällä on oikeus saada työkyvyttömyyden estämiseksi tai työ- ja ansiokyvyn parantamiseksi tarkoituksenmukaista ammatillista kuntoutusta, jos:

3) työntekijällä ei ole oikeutta kuntoutukseen työtapaturma- ja ammattitautilain, maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain tai liikennevakuutuslain kuntoutusta koskevien säännösten perusteella.

41 §

Työkyvyttömyyseläkkeen takautuva maksaminen

Jos työkyvyttömyyseläke myönnetään takautuvasti, sitä ei makseta ajalta, jolta työntekijä on saanut työeläkelakien, Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain, työtapaturma- ja ammattitautilain tai maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain mukaista kuntoutusrahaa taikka ansionmenetyskorvausta liikennevakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain (626/1991) perusteella.

73 §

Eläkkeestä vähennettävät ensisijaiset etuudet

Tämän lain mukaisesta eläkkeestä vähennetään seuraavat ensisijaiset etuudet:

1) työtapaturma- ja ammattitautilakiin perustuva ansionmenetykskorvaus lukuun ottamatta mainitun lain 68 §:n mukaista tapaturmaeläkettä ja sitä edeltävää päivärahaa sekä ansionmenetykskorvausta, josta on vähennetty mainitun lain 202 §:n 2 momentissa tarkoitettu työeläke;

2) maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilakiin perustuva ansionmenetykskorvaus lukuun ottamatta mainitun lain 58 §:n mukaista tapaturmaeläkettä ja sitä edeltävää päivärahaa;

3) liikennevakuutuslain nojalla myönnetty omaan vammaan perustuva ansionmenetykskorvaus tai eläke;

128 §

Takautuva oikeus korvaukseen vakuutuslaitokselta

Jos työntekijällä on oikeus saada työtapaturma- ja ammattitautilakiin tai maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilakiin perustuvaa ansionmenetykskorvausta, sotilasvammalakiin perustuvaa elinkorkoa, liikennevakuutuslain nojalla omaan vammaan perustuvaa jatkuvaa korvausta tai liikenneva-

kuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain nojalla ansionmenetykskorvausta, voidaan tämän lain mukainen eläke sen estämättä, mitä 73 §:ssä säädetään, suorittaa täysimääräisenä, kunnes mainitun etuuden määrä on lopullisesti ratkaistu. Työntekijän oikeus mainittuun etuuteen siirtyy kunnalliselle eläkelaitokselle siltä osin kuin kunnallinen eläkelaitos on maksanut samalta ajalta eläkettä.

Mitä 1 momentissa säädetään, sovelletaan vastaavasti työntekijän jälkeen hänen edunsaajilleen maksettavaan työtapaturma- ja ammattitautilain tai maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain mukaiseen perhe-eläkkeeseen tai sotilasvammalain mukaiseen huoltoeläkkeeseen tai liikennevakuutuslain nojalla maksettavaan jatkuvaan korvaukseen, jos eläkelaitos on maksanut myöntämänsä perhe-eläkkeen täysimääräisenä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Mitä tässä laissa säädetään työtapaturma- ja ammattitautilain tai maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain mukaisesta etuudesta, sovelletaan tapaturmavakuutuslain (608/1948) tai maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain (1026/1981) mukaiseen vastaavaan etuuteen. Tapaturmavakuutuslain ja maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain mukaiseen etuuteen sovelletaan kuitenkin valtion eläkelain 73 §:n 1 momenttia sellaisena kuin se oli voimassa tämän lain voimaan tullessa.

8.

Laki**sairausvakuutuslain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan sairausvakuutuslain (1224/2004) 2 luvun 5 §:n 1 momentti, 8 luvun 6 §:n 1 momentin 3 kohta ja 9 §:n 2 momentti, 11 luvun 10 §, 12 luvun 2 §:n 1 momentin 2 kohta ja 18 luvun 1 §:n 3 kohta, 8 §:n 1 momentin 4 kohta ja 11 §:n 1 momentin 2 kohta,

sellaisina kuin niistä ovat 8 luvun 6 §:n 1 momentin 3 kohta, 9 §:n 2 momentti, 11 luvun 10 § ja 12 luvun 2 §:n 1 momentin 2 kohta laissa 678/2014, 18 luvun 1 §:n 3 kohta laissa 1203/2013, 8 §:n 1 momentin 4 kohta ja 11 §:n 1 momentin 2 kohta laissa 1113/2005, seuraavasti:

2 luku

Sairaanhoitokorvauksia koskevat yhteiset säännökset

5 §

Sairaanhoitokorvauksen suhde muun lain mukaiseen korvaukseen

Jos vakuutetulle on maksettu korvausta sairaanhoidosta aiheutuneista kustannuksista liikennevakuutusta koskevien lakien tai työtaturma- ja ammattitautilain (/) tai maatalousyrittäjän työtaturma- ja ammattitautilain (/) perusteella, korvaus vähennetään hänelle maksettavasta tämän lain mukaisesta sairaanhoitokorvauksesta. Jos vakuutettu hakee korvausta liikennevakuutusta koskevien lakien, työtaturma- ja ammattitautilain tai maatalousyrittäjän työtaturma- ja ammattitautilain nojalla sairaanhoitokustannuksista, joista on jo suoritettu tämän lain mukainen korvaus, Kansaneläkelaitoksella on oikeus saada sairausvakuutuksesta maksettua korvausta vastaava määrä tapaturma- tai liikennevakuutusyhtiön, Valtiokonttorin, Liikennevakuutuskeskuksen, tai maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen samasta vahingosta tai saman sairauden perusteella myöntämästä korvauksesta.

8 luku

Sairauspäiväraha ja osasairauspäiväraha

6 §

Sairauspäivärahan estävät etuudet

Sairauspäivärahaan ei ole oikeutta vakuutulla, joka saa:

3) työtaturma- ja ammattitautilain, maatalousyrittäjän työtaturma- ja ammattitautilain, liikennevakuutuslain (279/1959), sotilasvammalain (404/1948) tai sotilastapaturmalain (1211/1990) kuntoutusta koskevien säännösten perusteella ansionmenetykskorvauksesta;

9 §

Sairauspäiväraha enimmäisajan jälkeen

Edellä 1 momentissa tarkoitettuun työkykyisyysaikaan rinnastetaan aika, jolta vakuutettu on saanut Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain, työtaturma- ja ammattitautilain, maatalousyrittäjän työtaturma- ja ammattitautilain tai työeläkelakien mukaista kuntou-

tusrahaa, osakuntoutusrahaa tai kuntoutusavustuksena maksettavaa kuntoutusrahaa taikka ansionmenetykskorvausta liikennevakuutuslain tai sotilasvammalain kuntoutusta koskevien säännösten nojalla tai jona vakuutettu on ollut oikeutettu työttömyysturvalain mukaiseen etuuteen työttömyysturvalain 3 luvun 3 §:n 3 momentin nojalla. Sitä vastoin aikaa, jolta vakuutettu on saanut kansaneläkelain 12 §:n 1 momentissa tarkoitettua työkyvyttömyyseläkettä tai työeläkelakien mukaista täyttä työkyvyttömyyseläkettä ei rinnasteta 1 momentissa tarkoitettuun työkykyisaikaan.

11 luku

Päivärahaetuuksien määrä

10 §

Eläkkeen vaikutus vanhempainpäivärahan määrään

Vanhempainpäiväraha maksetaan vähimmäismäärän suuruisena, jos vakuutettu saa vanhuuseläkettä tai varhennettua vanhuuseläkettä, työttömyyseläkettä tai täyttä työkyvyttömyyseläkettä kansaneläkelain 12 §:n 1 momentin, työeläkelakien, liikennevakuutuslain, työtapaturma- ja ammattitautilain, maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain, sotilastapaturmalain, opiskeluun liittyvissä työhön rinnastettavissa olosuhteissa syntyneen vamman tai sairauden korvaamisesta annetun lain (/) tai urheilijan tapaturma- ja eläketurvasta annetun lain (276/2009) perusteella.

12 luku

Päivärahaetuuden suhde muihin etuuksiin

2 §

Sairauspäivärahan suhde muihin työkyvyttömyyden perusteella maksettaviin lakisääteisiin etuuksiin

Tämän lain nojalla maksettavasta sairauspäivärahasta vähennetään seuraavat samalta

ajalta ja saman työkyvyttömyyden vuoksi muun lain nojalla maksettavat etuudet:

2) työtapaturman ja ammattitaudin perusteella myönnettävä työtapaturma- ja ammattitautilain mukainen ansionmenetykskorvaus;

3) työtapaturman ja ammattitaudin perusteella myönnettävä maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain mukainen ansiomenetykskorvaus;

18 luku

Sairausvakuutusrahasto ja vakuutusmaksut

Yleiset säännökset

1 §

Soveltamisala

Tämän lain perusteella rahoitetaan:

3) maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilaissa säädetyt perusturvaosuuteen kuuluvat tämän lain mukaiset kulut;

8 §

Sairaanhoidovakuutuksen kulut

Sairausvakuutusrahastosta maksettavia sairaanhoidovakuutuksen kuluja ovat:

4) maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain 148 §:n 2 momentin mukaan perusturvaosuuteen katsottavat sairaanhoidokulut; sekä

11 §

Työtulovakuutuksen kulut

Sairausvakuutusrahastosta maksettavia työtulovakuutuksen kuluja ovat:

2) maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain 148 §:n 2 momentin mu-

kaan perusturvaosuuteen katsottavat päivärahat;

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 20 .

Mitä tässä laissa säädetään työtapaturma- ja ammattitautilain tai maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain mukaisesta etuudesta, sovelletaan tapaturmavakuutuslain

(608/1948) tai maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain (1026/1981) mukaiseen vastaavaan etuuteen. Jos työkyvyttömyys on alkanut ennen 1 päivänä tammikuuta 2015, tapaturmavakuutuslain ja maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain mukaiseen etuuteen sovelletaan kuitenkin 12 luvun 2 §:n 1 momenttia sellaisena kuin se oli voimassa ennen 1 päivää tammikuuta 2015.

9.

Laki**kansaneläkelain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kansaneläkelain (568/2007) 22 §:n 1 momentin 3 ja 5 kohta, 33 §:n 1 momentin 2 kohta, 34 §:n 2 momentin 4 kohta, 35 §:n 15 kohta ja 97 §:n 2 momentti, sellaisena kuin niistä on 97 §:n 2 momentti laissa 934/2009, seuraavasti:

22 §

Kansaneläkkeeseen vaikuttavat eläketulot

Kansaneläkkeen määrää laskettaessa otetaan huomioon henkilön jatkuvasti tai vuosittain toistuvasti saama:

3) työtapaturma- ja ammattitautilain (/), maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain (/) sekä sotilastapaturmalain (1211/1990) mukainen tapaturmaeläke ja perhe-eläke;

5) liikennevakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain (626/1991) mukainen työkyvyttömyyseläke ja ansionmenetykskorvaus; viimeksi mainittu kuitenkin vasta vuoden kuluttua vahingon sattumisesta sekä työtapaturma- ja ammattitautilain ja maatalousyrittäjän työtapaturma-

ja ammattitautilain mukainen kuntoutusraha, kuitenkin vasta vuoden kuluttua vahinkotahtuman sattumisesta; sekä

33 §

Jatkoeläkkeen täydennysmäärään vaikuttavat vuositulot

Täydennysmäärää laskettaessa otetaan vuosituloina huomioon lesken jatkuvasti tai vuosittain toistuvasti saamat:

2) työeläkkeenä maksettava kuntoutustuki ja työtapaturma- ja ammattitautilain tai maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain mukainen kuntoutusraha sekä liikennevakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain mukaiset etuudet;

34 §

Jatkoeläkkeen täydennysmäärään vaikuttava työtulo ja siihen rinnastettava tulo

Työtuloon rinnastetaan:

4) työkyvyttömyyden perusteella maksettava sairausvakuutuslain mukainen sairauspäiväraha tai tähän rinnastettava vuodelta tai sitä lyhyemmältä ajalta maksettava muu ansionmenetyksen korvaus kuin työtapaturma- ja ammattitautilain tai maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain mukainen kuntoutusraha tai liikennevakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain mukainen ansionmenetyksen korvaus;

35 §

Jatkoeläkkeen täydennysmäärässä etuoikeudet tulot

Täydennysmäärää laskettaessa vuositulona ei oteta huomioon lesken saamaa:

15) työtapaturma- ja ammattitautilain tai maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain mukaista haittarahaa tai muita haitan perusteella maksettavia korvauksia;

97 §

Kansaneläkerahastosta maksettavat etuudet ja kulut

Kansaneläkerahastosta maksetaan myös maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain 148 §:n 2 momentin mukaan perusturvaosuuteen katsottavat kansaneläke- ja perhe-eläkekulut.

Tämä laki tulee voimaan päivänä
kuuta 20 .

Mitä tässä laissa säädetään työtapaturma- ja ammattitautilain tai maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain mukaisesta etuudesta sovelletaan tapaturmavakuutuslain (608/1948) tai maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain (1026/1981) mukaiseen vastaavaan etuuteen.

10.

Laki**sairausvakuutuslain mukaisen omavastuuajan korvaamisesta maatalousyrittäjälle annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan sairausvakuutuslain mukaisen omavastuuajan korvaamisesta maatalousyrittäjälle annetun lain (118/1991) 10 §:n 4 momentti,

muutetaan 4 §, 7—9 § sekä 10 §:n 1 ja 3 momentti, sellaisena kuin niistä ovat 7 § osaksi laissa 1313/2006 ja 8 § laissa 1313/2006, ja

lisätään 6 §:ään uusi 2 ja 3 momentti ja lakiin uusi 9 a §, seuraavasti:

4 §

Maatalousyrittäjällä ei ole oikeutta tämän lain mukaiseen päivärahaan, jos hänellä on saman työkyvyttömyyden johdosta oikeus saada maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain (/), työtapaturma- ja ammattitautilain (/), liikennevakuutuslain (279/1959), sotilasvammalain (404/1948), sotilastapaturmalain (1211/1990) tai jonkun muun lain nojalla sellaista korvausta, jonka suuruutta määrättäessä otetaan huomioon maatalousyrittäjätoiminnasta saadut ansiot.

6 §

Korvaus voidaan myöntää, vaikka sitä ei olisi haettu määräajassa, jos epäminen myöhästymisen vuoksi olisi kohtuutonta.

Puhevallan käyttöön Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen käsitellessä tämän lain mukaista asiaa sovelletaan, mitä maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain 81 §:ssä säädetään.

7 §

Maatalousyrittäjien eläkelaitos ratkaisee oikeuden tämän lain mukaiseen korvaukseen antamalla siitä asianosaiselle kirjallisen päätöksen. Mainittu päätös voidaan antaa automaattisessa tietojen käsittelyssä aikaansaatuina asiakirjana ja allekirjoitus voidaan merkitä päätökseen koneellisesti. Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen on annettava päätöksensä tiedoksi postitse kirjeellä lähettämällä se vas-

taanottajalle tämän ilmoittamaan osoitteeseen.

Päätöksen antamiseen ja täytäntöönpanoon sovelletaan, mitä maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain 84 §:n 3 kohdan nojalla noudatetaan 30 päivän määräajasta päätöksen antamiselle ja 14 päivän määräajasta täytäntöönpanolle. Korvauksen maksamiseen sovelletaan, mitä maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain 93 §:n 1 momentissa säädetään. Jos päätöstä ei ole annettu tai täytäntöönpanoa aloitettu edellä säädetyssä määräajassa, noudatetaan, mitä maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain 104 §:ssä säädetään korvauksen maksamisesta viivästysajalta korotettuna.

Tämän lain nojalla maksettavaa korvausta ei saa siirtää toiselle.

8 §

Asianosainen, joka ei tyydy Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen antamaan päätökseen saa hakea siihen muutosta tapaturma-asioiden muutoksenhakulautakunnasta annetussa laissa (1316/2010) tarkoitetulta tapaturma-asioiden muutoksenhakulautakunnalta kirjallisella valituksella. Asianosainen, joka ei tyydy tapaturma-asioiden muutoksenhakulautakunnan päätökseen saa hakea siihen muutosta vakuutuslaissa (132/2003) tarkoitetulta vakuutuslaista kirjallisella valituksella. Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen antamaan päätökseen, joka koskee päivärahan suorittamista tämän lain 3 §:n 2 momentissa tarkoitetussa tapauksessa, ei kuitenkaan saa hakea muutosta siltä osin kuin pää-

tös perustuu hakijan oikeuteen saada sairausvakuutuslain mukaista päivärahaa tai sanotun lain 8 luvun 7 §:n 1 momentin mukaisen omavastuuajan pituuteen.

Muutoksenhakuaja on 30 päivää siitä päivästä lukien, jona asianosainen on saanut tiedon Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen tai tapaturma-asioiden muutoksenhakulautakunnan päätöksestä. Jollei muuta näytetä, valittajan katsotaan saaneen päätöksestä tiedon seitsemäntenä päivänä sen jälkeen, jona päätös on postitettu valittajan ilmoittamaan osoitteeseen. Valituskirjelmä on toimitettava muutoksenhakuajassa Maatalousyrittäjien eläkelaitokselle.

9 §

Itseoikaisuun valituksen johdosta ja valituksen siirtoon muutoksenhakuelimelle sovelletaan, mitä maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain 140 §:ssä säädetään. Muutoksenhakuajan jälkeen tulleen valituksen tutkimiseen sovelletaan, mitä maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain 141 §:ssä säädetään. Lainvoimaisen päätöksen oikaisuun, päätöksen poistamiseen sekä asia- ja kirjoitusvirheen korjaamiseen sovelletaan, mitä maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain 142—144 §:ssä säädetään.

Päätöksen täytäntöönpanoon muutoksenhausta huolimatta sovelletaan, mitä maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain 137 §:ssä säädetään.

Jos joku on saanut tämän lain mukaista päivärahaa aiheetta tai enemmän kuin tässä laissa säädetään, Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen on perittävä aiheettomasti maksettu päiväraha takaisin noudattaen, mitä maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain 145 §:ssä säädetään.

9 a §

Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen toimintaan tämän lain toimeenpanoon liittyvissä asioissa sovelletaan viranomaisten toiminnan

julkisuudesta annettua lakia (621/1999) siten kuin maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain 156 §:ssä säädetään julkisuuslain soveltamisesta.

Maatalousyrittäjien eläkelaitoksella ja muutoksenhakuelimellä on oikeus saada tietoja tämän lain toimeenpanoa varten siten kuin maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain 157 §:n 1—3 kohdassa sekä 2 ja 3 momentissa säädetään. Maatalousyrittäjien eläkelaitoksella on oikeus antaa tämän lain toimeenpanoon perustuvia tietoja noudattaen, mitä maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain 158 §:n 1 ja 2 kohdassa säädetään.

Tietojen antamiseen ja saamiseen noudetaan lisäksi, mitä maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain:

- 1) 160 §:ssä säädetään teknisestä käyttöyhteydestä;
- 2) 161 §:ssä maatalousyrittäjän ja apurahansaajan taloudellista asemaa koskevista tiedoista;
- 3) 162 §:ssä oikeudesta saada korvausasia koskevia tietoja;
- 4) 167 §:ssä säädetään tietojen maksuttomuudesta.

10 §

Tästä laista aiheutuneet kustannukset maksetaan valtion varoista. Tämän lain mukaisesti toiminnasta Maatalousyrittäjien eläkelaitokselle aiheutuneet hoitokulut yhdistetään sen maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain mukaisen toiminnan hoitokuluihin. Tämän lain mukaisia hoitokuluja ei kuitenkaan lueta mukaan maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain 146 §:ssä tarkoitettuihin kokonaiskustannuksiin.

Valtion tulee suorittaa kunakin vuonna kuukausittain ennakkona määrä, joka vastaa 1 momentin mukaisesti valtion suoritettavaksi arvioitua määrää. Ennakot määrätään ja maksetaan yhdessä maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain 150 §:ssä tarkoitettujen ennakkojen kanssa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuu-
ta 20 .

Tätä lakia sovelletaan korvaukseen, jossa
työkyvyttömyys on alkanut lain voimaantul-
lessa tai sen jälkeen.

Mitä tämän lain 4 §:ssä säädetään maatalo-
usyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain
tai työtapaturma- ja ammattitautilain mukai-

sesta korvauksesta sovelletaan myös vastaa-
vaan maatalousyrittäjien tapaturmavakuutus-
lain (1026/1981) tai tapaturmavakuutuslain
(608/1948) nojalla myönnettyyn korvauk-
seen.

Tällä lailla kumotaan sairausvakuutuslain
mukaisen omavastuuajan korvaamisesta
maatalousyrittäjälle annetun asetuksen
(899/1991) 3 §:n 4 momentti.

11.

Laki**työttömyysturvalain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan työttömyysturvalain (1290/2002) 4 luvun 7 §:n 1 momentin 3 ja 11 kohta, 6 luvun 11 §:n 3 momentin 3 kohta ja 11 luvun 14 §:n 1 momentti,
 sellaisina kuin ne ovat 4 luvun 7 §:n 1 momentin 3 ja 11 kohta laissa 1188/2009, 6 luvun 11 §:n 3 momentin 3 kohta laissa 1252/2006 ja 11 luvun 14 §:n 1 momentti laissa 707/2010, seuraavasti:

4 luku

Soviteltu ja vähennetty työttömyysetuus

7 §

Sosiaalietuuksien vaikutus työttömyysetuuteen

Jos henkilö saa muuta kuin 3 luvun 4 §:ssä tarkoitettua lakisääteistä etuutta tai saa työkyvyttömyyseläkettä toisen valtion lainsäädännön mukaan taikka kansaneläkettä kansaneläkelain 12 §:n 4 momentin perusteella, hänen täysimääräisestä työttömyysetuudestaan vähennetään sosiaalietuus. Tällöin ei kuitenkaan seuraavia eläkkeitä ja sosiaalietuuksia oteta huomioon (*etuoikeutetut tulot*):

3) työtapaturma- ja ammattitautilain (/) ja maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain (/) mukainen haittaraha;

11) työtapaturma- ja ammattitautilain, maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitauti-

lain sekä sotilasvammalain mukaiset kustannusten korvaukset.

6 luku

Työttömyyspäivärahan määrä ja kesto

11 §

Työssäoloajan laskeminen

Edellä 3 a §:ssä tarkoitettua työssäoloaikaa laskettaessa työhön rinnastettavana aikana otetaan lisäksi huomioon sellainen täysi kalenterikuukausi:

3) jona henkilö on ollut työkyvytön saaden työntekijän eläkelain 3 §:ssä mainittujen lakien perusteella eläkettä, kuntoutustukea tai työtapaturma- ja ammattitautilain tai maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain mukaista tapaturmaeläkettä.

11 luku

Toimeenpanoa koskevat säännökset

14 §

Työttömyysetuuden periminen eräissä tapauksissa

Jos henkilö on saanut työttömyysetuutta samalta ajalta, jolta hänelle myönnetään takautuvasti kansaneläkettä, kansaneläkelain mukaista lapsikorotusta, takueläkettä tai eläkettä työ- tai virkasuhteen taikka yrittäjätoiminnan perusteella, luopumistukea taikka sairausvakuutuslain mukaista päivärahaa, kuntoutusrahain mukaista kuntoutusrahaa, työtapaturma- ja ammattitautilain tai maata-

lousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain mukaista päivärahaa tai tapaturmaeläkettä, työttömyyskassa tai Kansaneläkelaitos saa periä tältä ajalta perusteettomasti maksetun työttömyysetuuden määrän takautuvasti suoritettavasta eläkkeestä, luopumistuesta, päivärahasta tai tapaturmaeläkkeestä.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta 20 _____.

Mitä tässä laissa säädetään työtapaturma- ja ammattitautilain tai maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain mukaisesta etuudesta sovelletaan tapaturmavakuutuslain (608/1948) tai maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain (1026/1981) mukaiseen vastaavaan etuuteen.

12.

Laki**eläkkeensaajan asumistuesta annetun lain 8 ja 14 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan eläkkeensaajan asumistuesta annetun lain (571/2007) 8 §:n 2 momentin 7 kohta sekä 14 §:n 1 momentin 11 kohta ja 2 momentti, seuraavasti:

8 §

Oikeus asumistukeen

 Oikeus asumistukeen on myös henkilöllä, joka on täyttänyt 16 vuotta ja saa:

 7) työtapaturma- ja ammattitautilain (/) tai maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain (/) mukaista jatkuvaa kuntoutusrahaa; kuitenkin vasta vuoden kulluttua vahinkotapahtumasta sekä liikennevakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain (626/1991) mukaista jatkuvaa työkyvyttömyyseläkettä tai ansionmenetykskorvausta; viimeksi mainittu kuitenkin vasta vuoden kuluttua vahingon sattumisesta;

14 §

Etuoikeutetut tulot

 Asumistukea laskettaessa vuositulona ei oteta huomioon hakijan ja hänen avio- tai avopuolionsa:

11) työtapaturma- ja ammattitautilain, maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain tai sotilastapaturmalain mukaista haittaraaha tai muita haitan perusteella maksettavia korvauksia;

 Poiketen siitä, mitä 1 momentin 6 kohdassa säädetään, kansaneläkelain 14 §:n mukainen ja työntekijän eläkelain 3 §:ssä mainittujen lakien mukainen työkyvyttömyyseläkkeenä maksettava kuntoutustuki, työtapaturma- ja ammattitautilain tai maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain mukainen kuntoutusraha sekä liikennevakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain mukainen ansionmenetyksen korvaus ja työkyvyttömyyseläke otetaan kuitenkin tulona huomioon.

 Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta 20 _____.

Mitä tässä laissa säädetään työtapaturma- ja ammattitautilain tai maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain mukaisesta etuudesta, sovelletaan tapaturmavakuutuslain (608/1948) tai maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain (1026/1981) mukaiseen vastaavaan etuuteen.

13.

Laki**aikuiskoulutustuesta annetun lain 7 ja 11 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan aikuiskoulutustuesta annetun lain (1276/2000) 7 §:n 3 momentin 3 kohta sekä 11 §:n 5 kohta, sellaisina kuin ne ovat laissa 127/2010, seuraavasti:

7 §

Työssäoloajan laskenta

 Työssäoloaikaa laskettaessa työhön rinnastettavana aikana otetaan lisäksi huomioon sellainen täysi kalenterikuukausi:

3) jona henkilö on ollut työkyvytön saaden työntekijän eläkelain 3 §:ssä mainittujen lakien perusteella eläkettä, kuntoutustukea tai työtapaturma- ja ammattitautilain (/) tai maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain (/) mukaista tapaturmaeläkettä.

11 §

Aikuiskoulutustuen saamisen rajoitukset

Aikuiskoulutustukea ei myönnetä sille, joka:

5) saa samaan koulutukseen Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain (566/2005) tai työeläkelakien mukaista kuntoutusrahaa taikka saa täyttä kuntoutusrahaa työtapaturma- ja ammattitautilain tai maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain nojalla tai saa täyttä ansionmenetykskorvausta liikennevakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain (626/1991) nojalla taikka sotilasvammalain (404/1948) tai sotilastapaturmalain (1211/1990) kuntoutusta koskevien säännösten perusteella;

 Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta 20 _____.

Mitä tässä laissa säädetään työtapaturma- ja ammattitautilain tai maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain mukaisesta etuudesta sovelletaan tapaturmavakuutuslain (608/1948) tai maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain (1026/1981) mukaiseen vastaavaan etuuteen.

14.

Laki**opintotukilain 6 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan opintotukilain (65/1994) 6 §:n 1 momentin 12 kohta, sellaisena kuin se on laissa 792/2007, seuraavasti:

6 §

Opintotuen saamisen rajoitukset

Opintotukea ei myönnetä sille, joka:

12) saa täyttä ansionmenetykskorvausta liikennevakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain (626/1991) nojalla taikka työtapaturma- ja ammattitautilain (/), maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain (/), sotilasvammalain (404/1948) tai sotilastapaturmalain

(1211/1990) kuntoutusta koskevien säännösten perusteella;

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta 20 .

Mitä tässä laissa säädetään työtapaturma- ja ammattitautilain tai maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain mukaisesta etuudesta sovelletaan tapaturmavakuutuslain (608/1948) tai maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain (1026/1981) mukaiseen vastaavaan etuuteen.

15.

Laki**Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain 13 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain (566/2005) 13 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohta, sellaisena kuin se on laissa 679/2014, seuraavasti:

13 §

Järjestämistä ja korvaamista koskeva rajoitus

Vakuutetulla ei ole oikeutta tämän luvun mukaan järjestettyyn kuntoutukseen tai korvaukseen siitä, jos hänellä on oikeus tarvitsemaansa kuntoutukseen tai korvaukseen kuntoutuksen aiheuttamista kustannuksista jonkin seuraavan lain nojalla:

1) työtapaturma- ja ammattitautilaki (/);

2) maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilaki (/);

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta 20 .

Mitä tässä laissa säädetään työtapaturma- ja ammattitautilain tai maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain mukaisesta etuudesta sovelletaan tapaturmavakuutuslain (608/1948) tai maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain (1026/1981) mukaiseen vastaavaan etuuteen.

16.

Laki**vammaisetuuksista annetun lain 9 ja 12 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan vammaisetuuksista annetun lain (570/2007) 9 §:n 1 momentin 4 ja 4 a kohta sekä 12 §:n 1 momentin 1 kohta, sellaisina kuin niistä ovat 9 §:n 1 momentin 4 kohta laissa 1228/2009 sekä 4 a kohta laissa 697/2012, seuraavasti:

9 §

Eläkettä saavan hoitotuki

Oikeus hoitotukeen on 16 vuotta täyttä-
 neellä henkilöllä, joka saa:

4) täyden työkyvyttömyyden perusteella maksettavaa työtapaturma- ja ammattitautilain (/), maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain (/), sotilastapaturmalain (1211/1990), sotilasvammalain (404/1948) taikka liikennevakuutusta koskevan lainsäädännön mukaista jatkuvaa tapaturmaeläkettä, elinkorkoa, työkyvyttömyyseläkettä tai sellaista ansionmenetyksen korvausta, jota maksetaan, kun liikennevahingon sattumisesta on kulunut vuosi;

4 a) työtapaturma- ja ammattitautilain tai maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain mukaista jatkuvaa kuntoutusrahaa, kuitenkin vasta vuoden kuluttua vahinkotahtuman sattumisesta taikka liikennevakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain (626/1991) mukaista jatkuvaa työkyvyttömyyseläkettä tai ansiomenetykskorvausta, viimeksi mainittua kuitenkin vasta vuoden kuluttua vahingon sattumisesta;

12 §

Vammaistuessa tai hoitotuessa huomioon otettavat etuudet

Vammaistuen ja hoitotuen määrässä otetaan huomioon saman sairauden, vian tai vamman perusteella henkilölle maksettava:

1) jatkuva työtapaturma- ja ammattitautilakiin, maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilakiin, sotilastapaturmalakiin, liikennevakuutusta koskevaan lainsäädäntöön tai sotilasvammalakiin perustuva haittalisä, avuttomuuslisä tai hoitotuki;

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
 kuuta 20 .

Mitä tässä laissa säädetään työtapaturma- ja ammattitautilain tai maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain mukaisesta etuudesta sovelletaan tapaturmavakuutuslain (608/1948) tai maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain (1026/1981) mukaiseen vastaavaan etuuteen.

17.

Laki**takuueläkkeestä annetun lain 9 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan takuueläkkeestä annetun lain (703/2010) 9 §:n 1 momentin 7 ja 9 kohta, seuraavasti:

9 §

Eläketulojen vaikutus takuueläkkeeseen

Täysimääräisestä tai 8 §:n 2 tai 3 momentin mukaan lasketusta takuueläkkeen määrästä vähennetään seuraavien hakijan jatkuvasti tai vuosittain toistuvasti saamien eläketulojen (*vuositulo*) määrä:

7) työtapaturma- ja ammattitautilakiin (/), maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilakiin (/) tai sotilastapaturmalakiin (1211/1990) perustuva tapaturmaeläke ja perhe-eläke;

9) työtapaturma- ja ammattitautilain tai maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain mukainen kuntoutusraha, kuitenkin

vasta vuoden kuluttua vahinkotapahtumasta sekä liikennevakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain (626/1991) mukainen työkyvyttömyyseläke ja ansionmenetykskorvaus, viimeksi mainittu kuitenkin vasta vuoden kuluttua vahingon sattumisesta;

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta 20 _____.

Mitä tässä laissa säädetään työtapaturma- ja ammattitautilain tai maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain mukaisesta etuudesta sovelletaan tapaturmavakuutuslain (608/1948) tai maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain (1026/1981) mukaiseen vastaavaan etuuteen.

18.

Laki**työterveyslaitoksen toiminnasta ja rahoituksesta annetun lain 2 a §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan työterveyslaitoksen toiminnasta ja rahoituksesta annetun lain (159/1978) 2 a §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa 52/2006, seuraavasti:

2 a §

Työterveyslaitos ylläpitää työperäisten sairauksien rekisteriä ammattitautien ja muiden työstä johtuvien sairauksien tutkimusta, selvittelyä ja ehkäisyä sekä diagnosoinnin ja hoidon kehittämistä varten. Rekisteriin voidaan tallettaa sairastuneen henkilön nimi, henkilötunnus, ammatti, tiedot työnantajasta ja työpaikasta, altistumisen laadusta ja kestosta, sairauden toteamisesta ja laadusta sekä sen aiheuttamasta haitasta ja sairauslomasta, vakuutuslaitoksen päätös ammattitaudiksi hyväksymisestä ja korvauksesta sekä ammat-

titudin aiheuttamasta kuolemasta. Työterveyslaitoksen oikeudesta saada tietoja työperäisten sairauksien rekisteriä varten säädetään työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta annetun lain (44/2006) 46 a §:n 3 momentissa, työtapaturma- ja ammattitautilain (/) 262 §:ssä ja maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain (/) 158 §:n 10 kohdassa.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 20 .

Helsingissä 27 päivänä marraskuuta 2014

Pääministerin sijainen, valtiovarainministeri

ANTTI RINNE

Sosiaali- ja terveysministeri *Laura Rätty*

*Liite
Rinnakkaistekstit*

2.

Laki

työntekijän eläkelain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan työntekijän eläkelain (395/2006) 2 §:n 1 momentin 4 kohta, 16 §:n 3 momentti ja 4 momentin 2 kohta, 19 §:n 1 momentin 6 kohta, 43 §:n 2 momentti, 92 §:n 1 momentin 1—3 kohta sekä 94 §:n 1 momentti,

sellaisina kuin niistä ovat 2 §:n 1 momentin 4 kohta laissa 1203/2009, 92 §:n 1 momentin 1—3 kohta laissa 1427/2011 sekä 94 §:n 1 momentti laissa 909/2010, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

2 §

2 §

Keskeiset määritelmät

Keskeiset määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

Tässä laissa tarkoitetaan:

4) *palkattomalla ajalla* aikaa, jolta työntekijälle on maksettu sairausvakuutuslain (1224/2004) mukaista äitiys-, erityisäitiys-, isyys- tai vanhempainrahaa taikka sairauspäivärahaa, osasairauspäivärahaa tai erityishoitorahaa, vuorotteluvapaalain (1305/2002) mukaista vuorottelukorvausta, työttömyysturvain (1290/2002) mukaista ansioon suhteutettua päivärahaa, aikuiskoulutustuesta annetun lain (1276/2000) mukaista aikuiskoulutustukea, työeläkelakien tai Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain (566/2005) mukaista kuntoutusrahaa, tapaturmavakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain (625/1991) tai liikennevakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain (626/1991) mukaista ansionmenetykskorvausta tai tapaturmavakuutuslain (608/1948), liikennevakuutuslain (279/1959) tai sotilastapaturmalain (1211/1990) mukaista päivärahaa;

4) *palkattomalla ajalla* aikaa, jolta työntekijälle on maksettu sairausvakuutuslain (1224/2004) mukaista äitiys-, erityisäitiys-, isyys- tai vanhempainrahaa taikka sairauspäivärahaa, osasairauspäivärahaa tai erityishoitorahaa, vuorotteluvapaalain (1305/2002) mukaista vuorottelukorvausta, työttömyysturvain (1290/2002) mukaista ansioon suhteutettua päivärahaa, aikuiskoulutustuesta annetun lain (1276/2000) mukaista aikuiskoulutustukea, työeläkelakien tai Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain (566/2005) mukaista kuntoutusrahaa, liikennevakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain (626/1991) mukaista ansionmenetykskorvausta, *työtapaturma- ja ammattitautilain* (/), *maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain* (/) tai sotilastapaturmalain (1211/1990) mukaista päivärahaa tai *kuntoutusrahaa* taikka liikennevakuutuslain (279/1959) mukaista päivärahaa;

16 §

Oikeus osa-aikaeläkkeeseen

Jos työntekijä on 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetun 18 kuukauden aikana saanut sairausvakuutuslain mukaista päivärahaa, sairausajan palkkaa, liikennevakuutuslain nojalla myönnettyä ansionmenetykskorvausta tai tapaturmavakuutuslain säännöksiin perustuvaa päivärahaa, tätä 18 kuukauden aikaa pidennetään vastaavasti, kuitenkin enintään kuusi kuukautta.

Osa-aikaeläkkeen edellyttämä osa-aikatyöskentely täyttyy, jos:

2) työntekijä ei ole yhtäjaksoisesti työstä poissa kuutta viikkoa pidempää aikaa; tähän poissaoloaikaan ei lueta vuosilomaa eikä aikaa, jolta työntekijälle on maksettu sairausvakuutuslain mukaista päivärahaa, sairausajan palkkaa, liikennevakuutuslain nojalla myönnettyä ansionmenetykskorvausta tai tapaturmavakuutuslain säännöksiin perustuvaa päivärahaa siltä osin kuin työntekijä on saanut mainittuja päivärahoja yhteensä enintään 12 kuukauden ajalta.

19 §

Osa-aikaeläkkeen saajan ilmoitusvelvollisuus

Osa-aikaeläkkeen saaja on velvollinen ilmoittamaan eläkelaitokselle:

6) yli kuuden viikon mittaisesta työstä poissaolosta, jos poissaolo ei johdu vuosilomasta tai sellaisesta sairaudesta, jonka perusteella osa-aikaeläkkeen saaja saa sairausvakuutuslain mukaista päivärahaa, sairausajan palkkaa, tapaturmavakuutuslain säännöksiin perustuvaa päivärahaa tai liikennevakuutuslain nojalla myönnettyä ansionmenetykskorvausta; ja

16 §

Oikeus osa-aikaeläkkeeseen

Jos työntekijä on 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetun 18 kuukauden aikana saanut sairausvakuutuslain mukaista päivärahaa, sairausajan palkkaa, liikennevakuutuslain nojalla myönnettyä ansionmenetykskorvausta tai *työtapaturma- ja ammattitaitilain tai maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitaitilain mukaista* päivärahaa, tätä 18 kuukauden aikaa pidennetään vastaavasti, kuitenkin enintään kuusi kuukautta.

Osa-aikaeläkkeen edellyttämä osa-aikatyöskentely täyttyy, jos:

2) työntekijä ei ole yhtäjaksoisesti työstä poissa kuutta viikkoa pidempää aikaa; tähän poissaoloaikaan ei lueta vuosilomaa eikä aikaa, jolta työntekijälle on maksettu sairausvakuutuslain mukaista päivärahaa, sairausajan palkkaa, liikennevakuutuslain nojalla myönnettyä ansionmenetykskorvausta tai *työtapaturma- ja ammattitaitilain tai maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitaitilain mukaista* päivärahaa siltä osin kuin työntekijä on saanut mainittuja päivärahoja yhteensä enintään 12 kuukauden ajalta.

19 §

Osa-aikaeläkkeen saajan ilmoitusvelvollisuus

Osa-aikaeläkkeen saaja on velvollinen ilmoittamaan eläkelaitokselle:

6) yli kuuden viikon mittaisesta työstä poissaolosta, jos poissaolo ei johdu vuosilomasta tai sellaisesta sairaudesta, jonka perusteella osa-aikaeläkkeen saaja saa sairausvakuutuslain mukaista päivärahaa, sairausajan palkkaa, *työtapaturma- ja ammattitaitilain tai maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitaitilain mukaista* päivärahaa tai liikennevakuutuslain nojalla myönnettyä ansionmenetykskorvausta; ja

43 §

Työkyvyttömyyseläkkeen maksaminen takautuvalla ajalta

Jos työkyvyttömyyseläke myönnetään takautuvasti, sitä ei makseta ajalta, jolta työntekijä on saanut työeläkelakien tai Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain mukaista kuntoutusrahaa tai ansionmenetykskorvausta tapaturmavakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain tai liikennevakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain perusteella.

43 §

Työkyvyttömyyseläkkeen maksaminen takautuvalla ajalta

Jos työkyvyttömyyseläke myönnetään takautuvasti, sitä ei makseta ajalta, jolta työntekijä on saanut työeläkelakien, Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain, *työtapaturma- ja ammattitautilain tai maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain* mukaista kuntoutusrahaa taikka ansionmenetykskorvausta liikennevakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain perusteella.

92 §

Eläkkeestä vähennettävät etuudet

Tämän lain mukaisesta eläkkeestä vähennetään työntekijän saama ensisijainen etuus ja perhe-eläkkeestä ensisijaista etuutta vastaava perhe-eläke tai korvaus. Ensisijaisia etuuksia ovat:

1) tapaturmavakuutuslakiin perustuva päiväraha tai tapaturmaeläke;

2) liikennevakuutuslain nojalla myönnetty omaan vammaan perustuva ansionmenetykskorvaus tai eläke;

3) tapaturmavakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain nojalla myönnetty ansionmenetykskorvaus;

92 §

Eläkkeestä vähennettävät etuudet

Tämän lain mukaisesta eläkkeestä vähennetään työntekijän saama ensisijainen etuus ja perhe-eläkkeestä ensisijaista etuutta vastaava perhe-eläke tai korvaus. Ensisijaisia etuuksia ovat:

1) *työtapaturma- ja ammattitautilakiin perustuva ansionmenetykskorvaus lukuun ottamatta mainitun lain 68 §:n mukaista tapaturmaeläkettä ja sitä edeltävää päivärahaa sekä ansionmenetykskorvausta, josta on vähennetty mainitun lain 202 §:n 2 momentissa tarkoitettu työeläke;*

2) *maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilakiin perustuva ansionmenetykskorvaus lukuun ottamatta mainitun lain 58 §:n mukaista tapaturmaeläkettä ja sitä edeltävää päivärahaa;*

3) liikennevakuutuslain nojalla myönnetty omaan vammaan perustuva ansionmenetykskorvaus tai eläke;

94 §

Ensisijaisen etuuden tai eläkkeen muutoksen vaikutus eläkkeen määrään

Ensisijaisen etuuden vähentämistä eläkkeestä tarkistetaan, jos eläkkeensaajalle myönnetään uusi ensisijainen etuus tai jos ensisijaisen etuuden tai tämän lain mukaisen eläkkeen määrä muuttuu muusta syystä kuin indeksitarkistuksen tai kertakorotuksen vuoksi. Eläkkeen määrä tarkistetaan myös, jos tämän lain mukaisesta eläkkeestä on vähennetty ensisijainen etuus ja eläkkeensaajalle myönnetään muu työeläke. Osatyökyvyttömyyseläkkeestä ei kuitenkaan vähennetä tapaturmavakuutuslain, liikennevakuutuslain tai sotilastapaturmalain mukaista päivärahaa tai ansiomenetykskorvausta, jos se on myönnetty osatyökyvyttömyyseläkkeen aikana sattuneen tapaturman tai liikennevahingon perusteella.

94 §

Ensisijaisen etuuden tai eläkkeen muutoksen vaikutus eläkkeen määrään

Ensisijaisen etuuden vähentämistä eläkkeestä tarkistetaan, jos eläkkeensaajalle myönnetään uusi ensisijainen etuus tai jos ensisijaisen etuuden tai tämän lain mukaisen eläkkeen määrä muuttuu muusta syystä kuin indeksitarkistuksen tai kertakorotuksen vuoksi. Eläkkeen määrä tarkistetaan myös, jos tämän lain mukaisesta eläkkeestä on vähennetty ensisijainen etuus ja eläkkeensaajalle myönnetään muu työeläke. Osatyökyvyttömyyseläkkeestä ei kuitenkaan vähennetä *työtapaturma- ja ammattitautilain, maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain* tai sotilastapaturmalain mukaista päivärahaa *taikka liikennevakuutuslain* mukaista ansiomenetykskorvausta, jos se on myönnetty osatyökyvyttömyyseläkkeen aikana sattuneen *vahinkotapahtuman* tai liikennevahingon perusteella.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Mitä tässä laissa säädetään työtapaturma- ja ammattitautilain tai maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain mukaisesta etuudesta, sovelletaan tapaturmavakuutuslain (608/1948) tai maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain (1026/1981) mukaiseen vastaavaan etuuteen. Tapaturmavakuutuslain ja maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain mukaiseen etuuteen sovelletaan kuitenkin työntekijän eläkelain 92 §:n 1 momenttia sellaisena kuin se oli voimassa tämän lain voimaan tullessa.

3.

Laki**yrittäjän eläkelain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan yrittäjän eläkelain (1272/2006) 2 §:n 1 momentin 9 kohta, 13 §:n 3 momentti ja 4 momentin 4 kohta, 16 §:n 1 momentin 4 kohta, 40 §:n 2 momentti, 85 §:n 1 momentin 1—3 kohta ja 87 §:n 1 momentti, sellaisina kuin niistä ovat 2 §:n 1 momentin 9 kohta laissa 1206/2009, 85 §:n 1 momentin 1—3 kohta laissa 1431/2011 ja 87 §:n 1 momentti laissa 913/2010, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

2 §

2 §

*Keskeiset määritelmät**Keskeiset määritelmät*

Tässä laissa tarkoitetaan:

Tässä laissa tarkoitetaan:

9) *palkattomalla ajalla* aikaa, jolta yrittäjälle on maksettu sairausvakuutuslaissa (1224/2004) tarkoitettua äitiys-, erityisäitiys-, isyys- tai vanhempainrahaa taikka sairauspäivärahaa, osasairauspäivärahaa tai erityishoitorahaa, vuorotteluvapaalaissa (1305/2002) tarkoitettua vuorottelukorvausta, työttömyysturvalaissa (1290/2002) tarkoitettua ansioon suhteutettua päivärahaa tai koulutuspäivärahaa, aikuiskoulutustuesta annetussa laissa (1276/2000) tarkoitettua aikuiskoulutustukea, työeläkelaeissa tai Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetussa laissa (566/2005) tarkoitettua kuntoutusrahaa, tapaturmavakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetussa laissa (625/1991) tai liikennevakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetussa laissa (626/1991) tarkoitettua ansionmenetykskorvausta tai tapaturmavakuutuslaissa (608/1948), liikennevakuutuslaissa (279/1959) tai sotilastapaturmalaisissa (1211/1990) tarkoitettua päivärahaa;

9) *palkattomalla ajalla* aikaa, jolta yrittäjälle on maksettu sairausvakuutuslaissa (1224/2004) tarkoitettua äitiys-, erityisäitiys-, isyys- tai vanhempainrahaa taikka sairauspäivärahaa, osasairauspäivärahaa tai erityishoitorahaa, vuorotteluvapaalaissa (1305/2002) tarkoitettua vuorottelukorvausta, työttömyysturvalaissa (1290/2002) tarkoitettua ansioon suhteutettua päivärahaa tai koulutuspäivärahaa, aikuiskoulutustuesta annetussa laissa (1276/2000) tarkoitettua aikuiskoulutustukea, työeläkelaeissa tai Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetussa laissa (566/2005) tarkoitettua kuntoutusrahaa, liikennevakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetussa laissa (626/1991) tarkoitettua ansionmenetykskorvausta, liikennevakuutuslaissa (279/1959) tarkoitettua päivärahaa, *sotilastapaturmalakiin (1211/1990) perustuvaa päivärahaa tai kuntoutusrahaa taikka työtapaturma- ja ammattitautilaisissa (/) tai maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilaisissa (/) tarkoitettua päivärahaa tai kuntoutusrahaa;*

13 §

Oikeus osa-aikaeläkkeeseen

Jos yrittäjä on 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetun 18 kuukauden aikana saanut sairausvakuutuslaissa tarkoitettua sairauspäivärahaa, osasairauspäivärahaa, liikennevakuutuslaissa tarkoitettua ansionmenetykskorvausta tai tapaturmavakuutuslaissa tarkoitettua päivärahaa, tätä 18 kuukauden aikaa pidennetään vastaavasti, kuitenkin enintään kuusi kuukautta.

Osa-aikaeläkkeen edellyttämä osa-aikatyö täyttyy, jos:

4) hän ei ole yhtäjaksoisesti työstä poissa kuutta viikkoa pidempää aikaa; tähän poissaoloaikaan ei lueta aikaa, jolta yrittäjälle on maksettu sairausvakuutuslaissa tarkoitettua päivärahaa, liikennevakuutuslaissa tarkoitettua ansionmenetykskorvausta tai tapaturmavakuutuslaissa tarkoitettua päivärahaa siltä osin kuin yrittäjä on saanut mainittuja päivärahoja yhteensä enintään 12 kuukauden ajalta.

16 §

Osa-aikaeläkkeen saajan ilmoitusvelvollisuus

Osa-aikaeläkkeen saaja on velvollinen ilmoittamaan eläkelaitokselle:

4) yli kuuden viikon mittaisesta työn keskeytyksestä, ei kuitenkaan, jos keskeytys johtuu sellaisesta sairaudesta, jonka perusteella osa-aikaeläkkeen saaja saa sairausvakuutuslaissa tarkoitettua sairauspäivärahaa, liikennevakuutuslaissa tarkoitettua ansionmenetykskorvausta tai tapaturmavakuutuslaissa tarkoitettua päivärahaa enintään 12 kuukauden ajalta; ja

13 §

Oikeus osa-aikaeläkkeeseen

Jos yrittäjä on 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetun 18 kuukauden aikana saanut sairausvakuutuslaissa tarkoitettua sairauspäivärahaa, osasairauspäivärahaa, liikennevakuutuslaissa tarkoitettua ansionmenetykskorvausta tai *työtapaturma- ja ammattitautilaissa tai maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilaissa* tarkoitettua päivärahaa, tätä 18 kuukauden aikaa pidennetään vastaavasti, kuitenkin enintään kuusi kuukautta.

Osa-aikaeläkkeen edellyttämä osa-aikatyö täyttyy, jos:

4) hän ei ole yhtäjaksoisesti työstä poissa kuutta viikkoa pidempää aikaa; tähän poissaoloaikaan ei lueta aikaa, jolta yrittäjälle on maksettu sairausvakuutuslaissa tarkoitettua päivärahaa, liikennevakuutuslaissa tarkoitettua ansionmenetykskorvausta tai *työtapaturma- ja ammattitautilaissa tai maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilaissa* tarkoitettua päivärahaa siltä osin kuin yrittäjä on saanut mainittuja päivärahoja yhteensä enintään 12 kuukauden ajalta.

16 §

Osa-aikaeläkkeen saajan ilmoitusvelvollisuus

Osa-aikaeläkkeen saaja on velvollinen ilmoittamaan eläkelaitokselle:

4) yli kuuden viikon mittaisesta työn keskeytyksestä, ei kuitenkaan, jos keskeytys johtuu sellaisesta sairaudesta, jonka perusteella osa-aikaeläkkeen saaja saa sairausvakuutuslaissa tarkoitettua sairauspäivärahaa, liikennevakuutuslaissa tarkoitettua ansionmenetykskorvausta tai *työtapaturma- ja ammattitautilaissa tai maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilaissa* tarkoitettua päivärahaa enintään 12 kuukauden ajalta; ja

40 §

Työkyvyttömyyseläkkeen maksaminen takautuvalla ajalta

Jos työkyvyttömyyseläke myönnetään takautuvasti, sitä ei makseta ajalta, jolta yrittäjä on saanut työeläkelaeissa tai Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetussa laissa tarkoitettua kuntoutusrahaa tai ansionmenetykskorvausta tapaturmavakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain tai liikennevakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain perusteella.

40 §

Työkyvyttömyyseläkkeen maksaminen takautuvalla ajalta

Jos työkyvyttömyyseläke myönnetään takautuvasti, sitä ei makseta ajalta, jolta yrittäjä on saanut työeläkelaeissa, Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetussa laissa, *työtapaturma- ja ammattitautilaisissa tai maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilaisissa tarkoitettua kuntoutusrahaa* taikka ansionmenetykskorvausta liikennevakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain perusteella.

85 §

Eläkkeestä vähennettävät etuudet

Tämän lain mukaisesta eläkkeestä vähennetään yrittäjän saama ensisijainen etuus ja perhe-eläkkeestä ensisijaista etuutta vastaava perhe-eläke tai korvaus. Ensisijaisia etuuksia ovat:

1) tapaturmavakuutuslakiin perustuva päiväraha tai tapaturmaeläke;

2) liikennevakuutuslain nojalla myönnetty omaan vammaan perustuva ansionmenetykskorvaus tai eläke;

3) tapaturmavakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain nojalla myönnetty ansionmenetykskorvaus;

85 §

Eläkkeestä vähennettävät etuudet

Tämän lain mukaisesta eläkkeestä vähennetään työntekijän saama ensisijainen etuus ja perhe-eläkkeestä ensisijaista etuutta vastaava perhe-eläke tai korvaus. Ensisijaisia etuuksia ovat:

1) *työtapaturma- ja ammattitautilakiin perustuva ansionmenetykskorvaus lukuun ottamatta mainitun lain 68 §:n mukaista tapaturmaeläkettä ja sitä edeltävää päivärahaa sekä ansionmenetykskorvausta, josta on vähennetty mainitun lain 202 §:n 2 momentissa tarkoitettu työeläke;*

2) *maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilakiin perustuva ansionmenetykskorvaus lukuun ottamatta mainitun lain 58 §:n mukaista tapaturmaeläkettä ja sitä edeltävää päivärahaa;*

3) liikennevakuutuslain nojalla myönnetty omaan vammaan perustuva ansionmenetykskorvaus tai eläke;

87 §

Ensisijaisen etuuden tai eläkkeen muutoksen vaikutus eläkkeen määrään

Ensisijaisen etuuden vähentämistä eläkkeestä tarkistetaan, jos eläkkeensaajalle myönnetään uusi ensisijainen etuus tai jos ensisijaisen etuuden tai tämän lain mukaisen eläkkeen määrä muuttuu muusta syystä kuin indeksitarkistuksen tai kertakorotuksen vuoksi. Eläkkeen määrä tarkistetaan myös, jos tämän lain mukaisesta eläkkeestä on vähennetty ensisijainen etuus ja eläkkeensaajalle myönnetään muu työeläke. Osatyökyvyttömyyseläkkeestä ei kuitenkaan vähennetä tapaturmavakuutuslaissa, liikennevakuutuslaissa tai sotilastapaturmalaisissa tarkoitettua päivärahaa tai ansionmenetykskorvausta, jos se on myönnetty osatyökyvyttömyyseläkkeen aikana sattuneen tapaturman tai liikennevahingon perusteella.

87 §

Ensisijaisen etuuden tai eläkkeen muutoksen vaikutus eläkkeen määrään

Ensisijaisen etuuden vähentämistä eläkkeestä tarkistetaan, jos eläkkeensaajalle myönnetään uusi ensisijainen etuus tai jos ensisijaisen etuuden tai tämän lain mukaisen eläkkeen määrä muuttuu muusta syystä kuin indeksitarkistuksen tai kertakorotuksen vuoksi. Eläkkeen määrä tarkistetaan myös, jos tämän lain mukaisesta eläkkeestä on vähennetty ensisijainen etuus ja eläkkeensaajalle myönnetään muu työeläke. Osatyökyvyttömyyseläkkeestä ei kuitenkaan vähennetä *työtapaturma- ja ammattitautilaisissa, maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilaisissa* tai sotilastapaturmalaisissa tarkoitettua päivärahaa taikka liikennevakuutuslaissa tarkoitettua ansionmenetykskorvausta, jos se on myönnetty osatyökyvyttömyyseläkkeen aikana sattuneen *vahinkotapahtuman* tai liikennevahingon perusteella.

Tämä laki tulee voimaan päivänä tammikuuta 20 .

Mitä tässä laissa säädetään työtapaturma- ja ammattitautilain tai maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain mukaisesta etuudesta, sovelletaan tapaturmavakuutuslain (608/1948) tai maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain (1026/1981) mukaiseen vastaavaan etuuteen.

Tapaturmavakuutuslain ja maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain mukaiseen etuuteen sovelletaan kuitenkin yrittäjän eläkelain 85 §:n 1 momenttia sellaisena kuin se oli voimassa tämän lain voimaan tullessa.

4.

Laki**maatalousyrittäjän eläkelain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan maatalousyrittäjän eläkelain (1280/2006) 36 §:n 3 momentti ja 4 momentin 4 kohta, 39 §:n 1 momentin 4 kohta, 53 §:n 2 momentti, 97 §:n 1 momentti, 114 §:n 1 momentin 2 ja 10 kohta sekä 115 §:n 2 momentti, sellaisena kuin niistä on 114 §:n 1 momentin 10 kohta laissa 1004/2009, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

36 §

36 §

*Oikeus osa-aikaeläkkeeseen**Oikeus osa-aikaeläkkeeseen*

Jos maatalousyrittäjä on 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetun 18 kuukauden aikana saanut sairausvakuutuslaissa (1224/2004) tarkoitettua sairauspäivärahaa tai osasairauspäivärahaa, liikennevakuutuslaissa (279/1959) tarkoitettua ansionmenetykskorvausta tai tapaturmavakuutuslaissa (608/1948) tarkoitettua päivärahaa, tätä 18 kuukauden aikaa pidennetään vastaavasti, kuitenkin enintään kuusi kuukautta.

Osa-aikaeläkkeen edellyttämä osa-aikatyö täyttyy, jos:

4) hän ei ole yhtäjaksoisesti työstä poissa kuutta viikkoa pidempää aikaa; tähän poissaoloaikaan ei lueta aikaa, jolta maatalousyrittäjälle on maksettu sairausvakuutuslaissa tarkoitettua päivärahaa, liikennevakuutuslaissa tarkoitettua ansionmenetykskorvausta tai tapaturmavakuutuslaissa tarkoitettua päivärahaa siltä osin kuin maatalousyrittäjä on saanut mainittuja päivärahoja yhteensä enintään 12 kuukauden ajalta.

Jos maatalousyrittäjä on 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetun 18 kuukauden aikana saanut sairausvakuutuslaissa (1224/2004) tarkoitettua sairauspäivärahaa, osasairauspäivärahaa, liikennevakuutuslaissa (279/1959) tarkoitettua ansionmenetykskorvausta tai *työtaturma- ja ammattitautilaissa (/) tai maatalousyrittäjän työtaturma- ja ammattitautilaissa (/)* tarkoitettua päivärahaa, tätä 18 kuukauden aikaa pidennetään vastaavasti, kuitenkin enintään kuusi kuukautta.

Osa-aikaeläkkeen edellyttämä osa-aikatyö täyttyy, jos:

4) hän ei ole yhtäjaksoisesti työstä poissa kuutta viikkoa pidempää aikaa; tähän poissaoloaikaan ei lueta aikaa, jolta maatalousyrittäjälle on maksettu sairausvakuutuslaissa tarkoitettua päivärahaa, liikennevakuutuslaissa tarkoitettua ansionmenetykskorvausta tai *työtaturma- ja ammattitautilaissa tai maatalousyrittäjän työtaturma- ja ammattitautilaissa* tarkoitettua päivärahaa siltä osin kuin maatalousyrittäjä on saanut mainittuja päivärahoja yhteensä enintään 12 kuukauden ajalta.

39 §

Osa-aikaeläkkeen saajan ilmoitusvelvollisuus

Osa-aikaeläkkeen saaja on velvollinen ilmoittamaan eläkelaitokselle:

4) yli kuuden viikon mittaisesta työn keskeytyksestä, ei kuitenkaan, jos keskeytys johtuu sellaisesta sairaudesta, jonka perusteella osa-aikaeläkkeen saaja saa sairausvakuutuslaissa tarkoitettua sairauspäivärahaa, liikennevakuutuslaissa tarkoitettua ansionmenetykskorvausta tai tapaturmavakuutuslaissa tarkoitettua päivärahaa enintään 12 kuukauden ajalta; ja

53 §

Työkyvyttömyyseläkkeen maksaminen takautuvalla ajalta

Jos työkyvyttömyyseläke myönnetään takautuvasti, sitä ei makseta ajalta, jolta maatalousyrittäjä on saanut työeläkelaeissa tai Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetussa laissa tarkoitettua kuntoutusrahaa tai ansionmenetykskorvausta tapaturmavakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain tai liikennevakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain perusteella.

97 §

Maksamatta jääneiden vakuutusmaksujen vähentäminen eläkkeestä

Eläkkeensaajan maksamatta jääneet tämän lain mukaiset työeläkevakuutusmaksut, 12 §:n 4 momentissa ja 24 §:ssä tarkoitettu korotettu työeläkevakuutusmaksu sekä maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaissa (1026/1981) tarkoitettu vakuutusmaksu voidaan viivästyskorkoineen vähentää hänen täs-

39 §

Osa-aikaeläkkeen saajan ilmoitusvelvollisuus

Osa-aikaeläkkeen saaja on velvollinen ilmoittamaan eläkelaitokselle:

4) yli kuuden viikon mittaisesta työn keskeytyksestä, ei kuitenkaan, jos keskeytys johtuu sellaisesta sairaudesta, jonka perusteella osa-aikaeläkkeen saaja saa sairausvakuutuslaissa tarkoitettua sairauspäivärahaa, liikennevakuutuslaissa tarkoitettua ansionmenetykskorvausta tai *työtapaturma- ja ammattitautilaissa tai maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilaissa* tarkoitettua päivärahaa enintään 12 kuukauden ajalta; ja

53 §

Työkyvyttömyyseläkkeen maksaminen takautuvalla ajalta

Jos työkyvyttömyyseläke myönnetään takautuvasti, sitä ei makseta ajalta, jolta maatalousyrittäjä on saanut työeläkelaeissa, Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetussa laissa, *työtapaturma- ja ammattitautilaissa tai maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilaissa* tarkoitettua kuntoutusrahaa taikka ansionmenetykskorvausta liikennevakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain perusteella.

97 §

Maksamatta jääneiden vakuutusmaksujen vähentäminen eläkkeistä

Eläkkeensaajan maksamatta jääneet tämän lain mukaiset työeläkevakuutusmaksut, 12 §:n 4 momentissa ja 24 §:ssä tarkoitettu korotettu työeläkevakuutusmaksu *ja maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilaissa tarkoitettu pakollisen vakuutuksen vakuutusmaksu ja sen korotus* voidaan viiväs-

sä laissa tarkoitettusta maatalousyrittäjätoiminnasta karttuneesta eläkkeestä sekä tämän lain mukaisesta tulevan ajan eläkkeestä.

tyskorkoineen vähentää hänen tässä laissa tarkoitettusta maatalousyrittäjätoiminnasta karttuneesta eläkkeestä sekä tämän lain mukaisesta tulevan ajan eläkkeestä.

114 §

Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen tehtävät

Maatalousyrittäjien eläkelaitos huolehtii:

2) maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen tehtävistä siten kuin maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaissa säädetään;

10) työterveyshuoltolaissa (1383/2001) tarkoitettuun maatalousyrittäjien työterveyshuoltoon liittyvistä tehtävistä siten kuin tässä laissa sekä maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaissa säädetään.

114 §

Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen tehtävät

Maatalousyrittäjien eläkelaitos huolehtii:

2) maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen tehtävistä siten kuin *maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilaissa* säädetään;

10) työterveyshuoltolaissa (1383/2001) tarkoitettuun maatalousyrittäjien työterveyshuoltoon liittyvistä tehtävistä siten kuin tässä laissa sekä *maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilaissa* säädetään.

115 §

Maatalousyrittäjien työterveyshuoltoon liittyvät tehtävät

Maatalousyrittäjien eläkelaitokselle 1 momentissa säädettyjen tehtävien hoitamisesta aiheutuvien kustannusten rahoittamisesta säädetään maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 13 §:ssä.

115 §

Maatalousyrittäjien työterveyshuoltoon liittyvät tehtävät

Maatalousyrittäjien eläkelaitokselle 1 momentissa säädettyjen tehtävien hoitamisesta aiheutuvien kustannusten rahoittamisesta säädetään *maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain 146 §:n 3 momentissa*.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuu-
ta 20 .

Mitä tässä laissa säädetään työtapaturma- ja ammattitautilain tai maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain mukaisesta etuudesta, sovelletaan myös tapaturmavakuutuslain (608/1948) tai maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain (1026/1981) mukaiseen vastaavaan etuuteen. Tapaturmavakuutuslain ja maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain mukaiseen etuuteen sovelletaan

kuitenkin työntekijän eläkelain 92 §:n 1 momenttia sellaisena kuin se oli voimassa työntekijän eläkelain muuttamisesta annetun lain (/) voimaan tullessa.

Mitä 97 §:n 1 momentissa säädetään maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilaissa tarkoitetusta vakuutusmaksusta sovelletaan myös maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain mukaiseen vakuutusmaksuun ja sen korotukseen.

5.

Laki**merimieseläkelain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan merimieseläkelain (1290/2006) 2 §:n 1 momentin 6 kohta, 16 §:n 3 momentti ja 4 momentin 2 kohta, 19 §:n 6 kohta, 43 §:n 2 momentti, 97 §:n 1 momentin 1—3 kohta ja 99 §:n 1 momentti

sellaisina kuin niistä ovat 2 §:n 1 momentin 6 kohta laissa 1205/2009, 97 §:n 1 momentin 1—3 kohta laissa 1429/2011 ja 99 §:n 1 momentti laissa 911/2010, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

2 §

2 §

Keskeiset määritelmät

Keskeiset määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

Tässä laissa tarkoitetaan:

6) *palkattomalla ajalla* aikaa, jolta työntekijälle on maksettu sairausvakuutuslain (1224/2004) mukaista äitiys-, erityisäitiys-, isyys- tai vanhempainrahaa, sairauspäivärahaa, osasairauspäivärahaa tai erityishoitorahaa, vuorotteluvapaalain (1305/2002) mukaista vuorottelukorvausta, työttömyysturvain (1290/2002) mukaista ansioon suhteutettua päivärahaa tai koulutuspäivärahaa, aikuiskoulutustuesta annetun lain (1276/2000) mukaista aikuiskoulutustukea, työeläkelaeissa tai Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetussa laissa (566/2005) tarkoitettua kuntoutusrahaa, tapaturmavakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain (625/1991) tai liikennevakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain (626/1991) mukaista ansionmenetykskorvausta tai tapaturmavakuutuslain (608/1948), liikennevakuutuslain (279/1959) tai sotilastapaturmalain (1211/1990) mukaista päivärahaa;

6) *palkattomalla ajalla* aikaa, jolta työntekijälle on maksettu sairausvakuutuslain (1224/2004) mukaista äitiys-, erityisäitiys-, isyys- tai vanhempainrahaa, sairauspäivärahaa, osasairauspäivärahaa tai erityishoitorahaa, vuorotteluvapaalain (1305/2002) mukaista vuorottelukorvausta, työttömyysturvain (1290/2002) mukaista ansioon suhteutettua päivärahaa tai koulutuspäivärahaa, aikuiskoulutustuesta annetun lain (1276/2000) mukaista aikuiskoulutustukea, työeläkelaeissa tai Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetussa laissa (566/2005) tarkoitettua kuntoutusrahaa, liikennevakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain (626/1991) mukaista ansionmenetykskorvausta, *työtapaturma- ja ammattitautilain* (/), *maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain* (/) tai sotilastapaturmalain (1211/1990) mukaista päivärahaa tai *kuntoutusrahaa* taikka liikennevakuutuslain (279/1959) mukaista päivärahaa;

16 §

Oikeus osa-aikaeläkkeeseen

Jos työntekijä on 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetun 18 kuukauden aikana saanut sairausvakuutuslain mukaista sairauspäivärahaa, osasairauspäivärahaa, sairausajan palkkaa, liikennevakuutuslain nojalla myönnettyä ansionmenetykskorvausta tai tapaturmavakuutuslain säännöksiin perustuvaa päivärahaa, tätä 18 kuukauden aikaa pidennetään vastaavasti, kuitenkin enintään kuusi kuukautta.

Osa-aikaeläkkeen edellyttämä osa-aikatyöskentely täyttyy, jos:

2) työntekijä ei ole yhtäjaksoisesti työstä poissa kuutta viikkoa pidempää aikaa; tähän poissaoloaikaan ei lueta vuosilomaa, vastikelomaa, osa-aikaisen työsuhteen vuorottelujärjestelmään sisältyvää palkatonta vapaata eikä aikaa, jolta työntekijälle on maksettu sairausvakuutuslain mukaista päivärahaa, sairausajan palkkaa, liikennevakuutuslain nojalla myönnettyä ansionmenetykskorvausta tai tapaturmavakuutuslain säännöksiin perustuvaa päivärahaa siltä osin kuin työntekijä on saanut mainittuja päivärahoja yhteensä enintään 12 kuukauden ajalta.

19 §

Osa-aikaeläkkeen saajan ilmoitusvelvollisuus

Osa-aikaeläkkeen saaja on velvollinen ilmoittamaan eläkekassalle:

6) yli kuuden viikon mittaisesta työstä poissaolosta, jos poissaolo ei johdu vuosilomasta, vastikelomasta tai osa-aikaisen työsuhteen vuorottelujärjestelmään sisältyvästä palkattomasta vapaasta taikka sellaisesta sairaudesta, jonka perusteella osa-aikaeläkkeen saaja saa sairausvakuutuslain mukaista sairauspäivärahaa, sairausajan palkkaa, tapaturmavakuutuslain säännöksiin perustuvaa päivärahaa tai liikennevakuutuslain nojalla myönnettyä

16 §

Oikeus osa-aikaeläkkeeseen

Jos työntekijä on 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetun 18 kuukauden aikana saanut sairausvakuutuslain mukaista *päivärahaa*, sairausajan palkkaa, liikennevakuutuslain nojalla myönnettyä ansionmenetykskorvausta tai *työtapaturma- ja ammattitaitutilaissa tai maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitaitutilaissa tarkoitettua päivärahaa*, tätä 18 kuukauden aikaa pidennetään vastaavasti, kuitenkin enintään kuusi kuukautta.

Osa-aikaeläkkeen edellyttämä osa-aikatyöskentely täyttyy, jos:

2) työntekijä ei ole yhtäjaksoisesti työstä poissa kuutta viikkoa pidempää aikaa; tähän poissaoloaikaan ei lueta vuosilomaa, vastikelomaa, osa-aikaisen työsuhteen vuorottelujärjestelmään sisältyvää palkatonta vapaata eikä aikaa, jolta työntekijälle on maksettu sairausvakuutuslain mukaista päivärahaa, sairausajan palkkaa, liikennevakuutuslain nojalla myönnettyä ansionmenetykskorvausta tai *työtapaturma- ja ammattitaitutilain tai maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitaitutilain mukaista päivärahaa* siltä osin kuin työntekijä on saanut mainittuja päivärahoja yhteensä enintään 12 kuukauden ajalta.

19 §

Osa-aikaeläkkeen saajan ilmoitusvelvollisuus

Osa-aikaeläkkeen saaja on velvollinen ilmoittamaan eläkekassalle:

6) yli kuuden viikon mittaisesta työstä poissaolosta, jos poissaolo ei johdu vuosilomasta, vastikelomasta tai osa-aikaisen työsuhteen vuorottelujärjestelmään sisältyvästä palkattomasta vapaasta taikka sellaisesta sairaudesta, jonka perusteella osa-aikaeläkkeen saaja saa sairausvakuutuslain mukaista sairauspäivärahaa, sairausajan palkkaa, *työtapaturma- ja ammattitaitutilain tai maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitaitutilain mu-*

ansionmenetykskorvausta enintään 12 kuukauden ajalta; ja

kaista päivärahaa tai liikennevakuutuslain nojalla myönnettyä ansionmenetykskorvausta enintään 12 kuukauden ajalta; ja

43 §

Työkyvyttömyyseläkkeen maksaminen takautavalta ajalta

Jos työkyvyttömyyseläke myönnetään takautuvasti, sitä ei makseta ajalta, jolta työntekijä on saanut työeläkelakien tai Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain mukaista kuntoutusrahaa tai ansionmenetykskorvausta tapaturmavakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain tai liikennevakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain perusteella.

43 §

Työkyvyttömyyseläkkeen maksaminen takautavalta ajalta

Jos työkyvyttömyyseläke myönnetään takautuvasti, sitä ei makseta ajalta, jolta työntekijä on saanut työeläkelakien, Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain tai *työtapaturma- ja ammattitautilain tai maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain mukaista kuntoutusrahaa* taikka ansionmenetykskorvausta liikennevakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain perusteella.

97 §

Eläkkeestä vähennettävät etuudet

Tämän lain mukaisesta eläkkeestä vähennetään työntekijän saama ensisijainen etuus ja perhe-eläkkeestä ensisijaista etuutta vastaava perhe-eläke tai korvaus. Ensisijaisia etuuksia ovat:

1) tapaturmavakuutuslakiin perustuva päiväraha tai tapaturmaeläke;

2) liikennevakuutuslain nojalla myönnetty omaan vammaan perustuva ansionmenetykskorvaus tai eläke;

3) tapaturmavakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain nojalla myönnetty ansionmenetykskorvaus;

97 §

Eläkkeestä vähennettävät etuudet

Tämän lain mukaisesta eläkkeestä vähennetään työntekijän saama ensisijainen etuus ja perhe-eläkkeestä ensisijaista etuutta vastaava perhe-eläke tai korvaus. Ensisijaisia etuuksia ovat:

1) *työtapaturma- ja ammattitautilakiin perustuva ansionmenetykskorvaus lukuun ottamatta mainitun lain 68 §:n mukaista tapaturmaeläkettä ja sitä edeltävää päivärahaa sekä ansionmenetykskorvausta, josta on vähennetty mainitun lain 202 §:n 2 momentissa tarkoitettu työeläke;*

2) *maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilakiin perustuva ansionmenetykskorvaus lukuun ottamatta mainitun lain 58 §:n mukaista tapaturmaeläkettä ja sitä edeltävää päivärahaa;*

3) liikennevakuutuslain nojalla myönnetty omaan vammaan perustuva ansionmenetykskorvaus tai eläke.

99 §

Ensisijaisen etuuden tai eläkkeen muutoksen vaikutus eläkkeen määrään

Ensisijaisen etuuden vähentämistä eläkkeestä tarkistetaan, jos eläkkeensaajalle myönnetään uusi ensisijainen etuus tai jos ensisijaisen etuuden tai tämän lain mukaisen eläkkeen määrä muuttuu muusta syystä kuin indeksitarkistuksen tai kertakorotuksen vuoksi. Eläkkeen määrä tarkistetaan myös, jos tämän lain mukaisesta eläkkeestä on vähennetty ensisijainen etuus ja eläkkeensaajalle myönnetään muu työeläke. Osatyökyvyttömyyseläkkeestä ei kuitenkaan vähennetä tapaturmavakuutuslain, liikennevakuutuslain tai soti-lastapaturmalain mukaista päivärahaa tai ansiomenetykskorvausta, jos se on myönnetty osatyökyvyttömyyseläkkeen aikana sattuneen tapaturman tai liikennevahingon perusteella.

99 §

Ensisijaisen etuuden tai eläkkeen muutoksen vaikutus eläkkeen määrään

Ensisijaisen etuuden vähentämistä eläkkeestä tarkistetaan, jos eläkkeensaajalle myönnetään uusi ensisijainen etuus tai jos ensisijaisen etuuden tai tämän lain mukaisen eläkkeen määrä muuttuu muusta syystä kuin indeksitarkistuksen tai kertakorotuksen vuoksi. Eläkkeen määrä tarkistetaan myös, jos tämän lain mukaisesta eläkkeestä on vähennetty ensisijainen etuus ja eläkkeensaajalle myönnetään muu työeläke. Osatyökyvyttömyyseläkkeestä ei kuitenkaan vähennetä *työtapaturma- ja ammattitautilain, maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain tai sotilastapaturmalain* mukaista päivärahaa taikka liikennevakuutuslain mukaista ansiomenetykskorvausta, jos se on myönnetty osatyökyvyttömyyseläkkeen aikana sattuneen *vahinkotapahtuman* tai liikennevahingon perusteella.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 20 _____.

Mitä tässä laissa säädetään *työtapaturma- ja ammattitautilain tai maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain mukaisesta etuudesta, sovelletaan tapaturmavakuutuslain (608/1948) tai maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain (1026/1981) mukaiseen vastaavaan etuuteen.*

Tapaturmavakuutuslain ja maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain mukaiseen etuuteen sovelletaan kuitenkin merimieseläkelain 97 §:n 1 momenttia sellaisena kuin se oli voimassa tämän lain voimaan tullessa.

6.

Laki**kunnallisen eläkelain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kunnallisen eläkelain (549 /2003) 14 §:n 1 momentin 5 kohta, 76 §:n 1 momentin 1—3 kohta, 114 §:n 2 momentti, 130 § ja 145 §:n 4 momentin 4 kohta,
 sellaisina kuin niistä ovat 14 §:n 1 momentin 5 kohta ja 145 §:n 4 momentin 4 kohta laissa 1293/2006, 76 §:n 1 momentin 1—3 kohta laissa 713/2004 ja 114 §:n 2 momentti laissa 461/2008, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

14 §

14 §

*Osa-aikaeläke**Osa-aikaeläke*

Oikeus saada osa-aikaeläkettä on 61—67-vuotiaalla työntekijällä edellyttäen, että:

Oikeus saada osa-aikaeläkettä on 61—67-vuotiaalla työntekijällä edellyttäen, että:

5) hän ei ole yhdenjaksoisesti poissa työstä kuutta viikkoa pitempää aikaa; tähän kuuden viikon jaksoon ei lueta vuosilomaa tai muuta siihen verrattavaa aikaa eikä aikaa, jolta hän saa sairausvakuutuslain (1224/2004) mukaista päivärahaa, sairausajan palkkaa, liikennevakuutuslain (279/1959) nojalla myönnettyä ansionmenetykskorvausta tai tapaturmavakuutuslain (608/1948) säännöksiin perustuvaa päivärahaa siltä osin kuin työntekijä on saanut mainittuja etuuksia yhteensä enintään 12 kuukauden ajalta.

5) hän ei ole yhdenjaksoisesti poissa työstä kuutta viikkoa pitempää aikaa; tähän kuuden viikon jaksoon ei lueta vuosilomaa tai muuta siihen verrattavaa aikaa eikä aikaa, jolta hän saa sairausvakuutuslain (1224/2004) mukaista päivärahaa, sairausajan palkkaa, liikennevakuutuslain (279/1959) nojalla myönnettyä ansionmenetykskorvausta tai *työtaturma- ja ammattitautilain (/) tai maatalousyrittäjän työtaturma- ja ammattitautilain (/)* mukaista päivärahaa siltä osin kuin työntekijä on saanut mainittuja etuuksia yhteensä enintään 12 kuukauden ajalta.

76 §

Eläkkeestä vähennettävät ensisijaiset etuudet

Tämän lain mukaisesta eläkkeestä vähennetään seuraavat ensisijaiset etuudet:

1) tapaturmavakuutuslain (608/1948) säännöksiin perustuva päiväraha tai tapaturmaeläke;

2) liikennevakuutuslain (279/1959) nojalla myönnetty omaan vammaan perustuva jatkuva korvaus;

3) tapaturmavakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain (625/1991) nojalla myönnetty ansionmenetykskorvaus;

114 §

Takautuvasti myönnetty työkyvyttömyyseläke

Jos työkyvyttömyyseläke myönnetään takautuvasti, sitä ei makseta ajalta, jolta eläkkeensaaja on saanut työeläkelain tai Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain mukaista kuntoutusrahaa taikka ansionmenetykskorvausta tapaturmavakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain (625/1991) tai liikennevakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain (626/1991) perusteella.

130 §

Takautuva oikeus korvaukseen vakuutuslaitokselta

Jos eläkkeensaajalla on oikeus saada tapaturmavakuutuslain säännöksiin perustuvaa

76 §

Eläkkeestä vähennettävät ensisijaiset etuudet

Tämän lain mukaisesta eläkkeestä vähennetään seuraavat ensisijaiset etuudet:

1) *työtapaturma- ja ammattitautilakiin perustuva ansionmenetykskorvaus lukuun ottamatta mainitun lain 68 §:n mukaista tapaturmaeläkettä ja sitä edeltävää päivärahaa sekä ansionmenetykskorvausta, josta on vähennetty mainitun lain 202 §:n 2 momentissa tarkoitettu työeläke;*

2) *maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilakiin perustuva ansionmenetykskorvaus lukuun ottamatta mainitun lain 58 §:n mukaista tapaturmaeläkettä ja sitä edeltävää päivärahaa;*

3) liikennevakuutuslain nojalla myönnetty omaan vammaan perustuva ansionmenetykskorvaus tai eläke;

114 §

Takautuvasti myönnetty työkyvyttömyyseläke

Jos työkyvyttömyyseläke myönnetään takautuvasti, sitä ei makseta ajalta, jolta eläkkeensaaja on saanut työeläkelakien, Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain, *työtapaturma- ja ammattitautilain tai maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain mukaista kuntoutusrahaa* taikka ansionmenetykskorvausta liikennevakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain (626/1991) perusteella.

130 §

Takautuva oikeus korvaukseen vakuutuslaitokselta

Jos *työntekijällä on oikeus saada työtapaturma- ja ammattitautilakiin tai maatalous-*

päivärahaa tai tapaturmaeläkettä, sotilasvammalain säännöksiin perustuvaa elinkorkoa tai liikennevakuutuslain nojalla omaan vammaan perustuvaa jatkuvaa korvausta taikka tapaturmavakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain (625/1991) tai liikennevakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain (626/1991) nojalla ansionmenetykskorvausta ja jos kunnallinen eläkelaitos maksaa myöntämänsä eläkkeen täysimääräisenä ennen kuin päivärahan, tapaturmaeläkkeen, elinkoron, korvauksen tai ansionmenetykskorvauksen määrä on lopullisesti ratkaistu, eläkkeensaajan oikeus mainittuihin etuuksiin siirtyy eläkelaitokselle sen maksamasta eläkkeestä päivärahan, tapaturmaeläkkeen, elinkoron, korvauksen tai ansionmenetykskorvauksen johdosta vähennettävää määrää vastaavalta osalta.

Mitä 1 momentissa säädetään, sovelletaan vastaavasti työntekijän jälkeen hänen edunsaajilleen maksettavaan tapaturmavakuutuslain mukaiseen perhe-eläkkeeseen tai sotilasvammalain mukaiseen huoltoeläkkeeseen tai liikennevakuutuslain nojalla maksettavaan jatkuvaan korvaukseen, jos eläkelaitos on maksanut myöntämänsä perhe-eläkkeen täysimääräisenä.

145 §

Eläkkeenhakijan ja -saajan ilmoitusvelvollisuus

Osa-aikaeläkkeen saaja on velvollinen ilmoittamaan eläkelaitokselle:

4) yli kuuden viikon yhdenjaksoisesta työstä poissaolosta, jos poissaolo ei johdu vuosilomasta tai sellaisesta sairaudesta, jonka perusteella osa-aikaeläkkeen saaja saa sairausvakuutuslain mukaista päivärahaa, sairausajan palkkaa, tapaturmavakuutuslain säännöksiin perustuvaa päivärahaa tai liikennevakuutuslain nojalla myönnettyä ansionmenetykskorvausta;

yrittäjän työtaturma- ja ammattitautilakiin perustuvaa ansionmenetykskorvausta, sotilasvammalakiin perustuvaa elinkorkoa, liikennevakuutuslain nojalla omaan vammaan perustuvaa jatkuvaa korvausta tai liikennevakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain nojalla ansionmenetykskorvausta, voidaan tämän lain mukainen eläke sen estämättä, mitä 76 §:ssä säädetään, suorittaa täysimääräisenä, kunnes mainitun etuuden määrä on lopullisesti ratkaistu. Työntekijän oikeus mainittuun etuuteen siirtyy kunnalliselle eläkelaitokselle siltä osin kuin kunnallinen eläkelaitos on maksanut samalta ajalta eläkettä.

Mitä 1 momentissa säädetään, sovelletaan vastaavasti työntekijän jälkeen hänen edunsaajilleen maksettavaan *työtaturma- ja ammattitautilain tai maatalousyrittäjän työtaturma- ja ammattitautilain mukaiseen perhe-eläkkeeseen tai sotilasvammalain mukaiseen huoltoeläkkeeseen tai liikennevakuutuslain nojalla maksettavaan jatkuvaan korvaukseen, jos eläkelaitos on maksanut myöntämänsä perhe-eläkkeen täysimääräisenä.*

145 §

Eläkkeenhakijan ja -saajan ilmoitusvelvollisuus

Osa-aikaeläkkeen saaja on velvollinen ilmoittamaan eläkelaitokselle:

4) yli kuuden viikon yhdenjaksoisesta työstä poissaolosta, jos poissaolo ei johdu vuosilomasta tai sellaisesta sairaudesta, jonka perusteella osa-aikaeläkkeen saaja saa sairausvakuutuslain mukaista päivärahaa, sairausajan palkkaa, *työtaturma- ja ammattitautilain tai maatalousyrittäjän työtaturma- ja ammattitautilain mukaista päivärahaa* tai liikennevakuutuslain nojalla myönnettyä ansionmenetykskorvausta;

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä tammikuuta 20 .

Mitä tässä laissa säädetään työtapaturma- ja ammattitautilain tai maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain mukaisesta etuudesta, sovelletaan tapaturmavakuutuslain (608/1948) tai maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain (1026/1981) mukaiseen vastaavaan etuuteen.

Tapaturmavakuutuslain ja maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain mukaiseen etuuteen sovelletaan kuitenkin kunnallisen eläkelain 76 §:n 1 momenttia sellaisena kuin se oli voimassa tämän lain voimaan tullessa.

7.

Laki**valtion eläkelain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan valtion eläkelain (1295/2006) 14 §:n 1 momentin 4 kohta, 18 §:n 6 kohta, 24 §:n 1 momentin 3 kohta, 41 §:n 2 momentti, 73 §:n 1 momentin 1—3 kohta sekä 128 §, sellaisina kuin niistä ovat 18 §:n 6 kohta ja 128 § laissa 468/2010, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

14 §

14 §

*Oikeus osa-aikaeläkkeeseen**Oikeus osa-aikaeläkkeeseen*

Osa-aikatyöhön siirtyneellä 61—67-vuotiaalla työntekijällä on oikeus osa-aikaeläkkeeseen, jos:

Osa-aikatyöhön siirtyneellä 61—67-vuotiaalla työntekijällä on oikeus osa-aikaeläkkeeseen, jos:

4) hän ei ole yhdenjaksoisesti poissa työstä kuutta viikkoa pitempää aikaa, mihin ei lueta vuosilomaa tai muuta siihen verrattavaa aikaa eikä aikaa, jolta maksetaan sairausvakuutuslain (1224/2004) mukaista päivärahaa, liikennevakuutuslain (279/1959) nojalla myönnettyä ansionmenetykskorvausta tai tapaturmavakuutuslain (608/1948) säännöksiin perustuvaa päivärahaa siltä osin kuin työntekijä on saanut mainittuja päivärahoja ja sairausajan palkkaa yhteensä enintään 12 kuukauden ajalta.

4) hän ei ole yhdenjaksoisesti poissa työstä kuutta viikkoa pitempää aikaa, mihin ei lueta vuosilomaa tai muuta siihen verrattavaa aikaa eikä aikaa, jolta maksetaan sairausvakuutuslain (1224/2004) mukaista päivärahaa, liikennevakuutuslain (279/1959) nojalla myönnettyä ansionmenetykskorvausta tai *työtapaturma- ja ammattitautilain (/) tai maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain (/) mukaista* päivärahaa siltä osin kuin työntekijä on saanut mainittuja päivärahoja ja sairausajan palkkaa yhteensä enintään 12 kuukauden ajalta.

18 §

18 §

*Osa-aikaeläkkeen saajan ilmoitusvelvollisuus**Osa-aikaeläkkeen saajan ilmoitusvelvollisuus*

Osa-aikaeläkkeen saaja on velvollinen ilmoittamaan kunnalliselle eläkelaitokselle:

Osa-aikaeläkkeen saaja on velvollinen ilmoittamaan kunnalliselle eläkelaitokselle:

6) yli kuuden viikon mittaisesta työstä poisolosta, jos poissaolo ei johdu vuosilomasta tai sellaisesta sairaudesta, jonka perusteella osa-aikaeläkkeen saaja saa sairausvakuutuslain mukaista päivärahaa, sairausajan palkkaa, tapaturmavakuutuslain säännöksiin pe-

6) yli kuuden viikon mittaisesta työstä poisolosta, jos poissaolo ei johdu vuosilomasta tai sellaisesta sairaudesta, jonka perusteella osa-aikaeläkkeen saaja saa sairausvakuutuslain mukaista päivärahaa, sairausajan palkkaa tai *työtapaturma- ja ammattitautilain*

rustuvaa päivärahaa tai liikennevakuutuslain nojalla myönnettyä ansionmenetykskorvausta;

tai maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain mukaista päivärahaa tai liikennevakuutuslain nojalla myönnettyä ansionmenetykskorvausta;

24 §

Oikeus työeläkekuntoutukseen

Alle 63-vuotiaalla työntekijällä on oikeus saada työkyvyttömyyden estämiseksi tai työ- ja ansiokyvyn parantamiseksi tarkoituksenmukaista ammatillista kuntoutusta, jos:

3) työntekijällä ei ole oikeutta kuntoutukseen tapaturmavakuutuslain tai liikennevakuutuslain kuntoutusta koskevien säännösten perusteella.

24 §

Oikeus työeläkekuntoutukseen

Alle 63-vuotiaalla työntekijällä on oikeus saada työkyvyttömyyden estämiseksi tai työ- ja ansiokyvyn parantamiseksi tarkoituksenmukaista ammatillista kuntoutusta, jos:

3) työntekijällä ei ole oikeutta kuntoutukseen *työtapaturma- ja ammattitautilain, maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain* tai liikennevakuutuslain kuntoutusta koskevien säännösten perusteella.

41 §

Työkyvyttömyyseläkkeen takautuva maksaminen

Jos työkyvyttömyyseläke myönnetään takautuvasti, sitä ei makseta ajalta, jolta työntekijä on saanut työeläkelakien tai Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain mukaista kuntoutusrahaa tai ansionmenetykskorvausta tapaturmavakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain (625/1991) tai liikennevakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain (626/1991) perusteella.

41 §

Työkyvyttömyyseläkkeen takautuva maksaminen

Jos työkyvyttömyyseläke myönnetään takautuvasti, sitä ei makseta ajalta, jolta työntekijä on saanut työeläkelakien, Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain, *työtapaturma- ja ammattitautilain tai maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain* mukaista *kuntoutusrahaa taikka* ansionmenetykskorvausta liikennevakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain (626/1991) perusteella.

73 §

Eläkkeestä vähennettävät ensisijaiset etuudet

Tämän lain mukaisesta eläkkeestä vähennetään seuraavat ensisijaiset etuudet:

1) tapaturmavakuutuslakiin perustuva päiväraha tai tapaturmaeläke;

73 §

Eläkkeestä vähennettävät ensisijaiset etuudet

Tämän lain mukaisesta eläkkeestä vähennetään seuraavat ensisijaiset etuudet:

1) *työtapaturma- ja ammattitautilakiin perustuva ansionmenetykskorvaus lukuun otta-*

2) liikennevakuutuslain nojalla myönnetty omaan vammaan perustuva ansionmenetykskorvaus tai eläke;

3) tapaturmavakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain nojalla myönnetty ansionmenetykskorvaus;

matta mainitun lain 68 §:n mukaista tapaturmaeläkettä ja sitä edeltävää päivärahaa sekä ansionmenetykskorvausta, josta on vähennetty mainitun lain 202 §:n 2 momentissa tarkoitettu työeläke;

2) maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilakiin perustuva ansionmenetykskorvaus lukuun ottamatta mainitun lain 58 §:n mukaista tapaturmaeläkettä ja sitä edeltävää päivärahaa;

3) liikennevakuutuslain nojalla myönnetty omaan vammaan perustuva ansionmenetykskorvaus tai eläke;

128 §

Takautuva oikeus korvaukseen vakuutuslaitokselta

Jos työntekijällä on oikeus saada tapaturmavakuutuslain säännöksiin perustuvaa päivärahaa tai tapaturmaeläkettä, sotilasvammalakiin perustuvaa elinkorkoa tai liikennevakuutuslain nojalla omaan vammaan perustuvaa jatkuvaa korvausta taikka tapaturmavakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain tai liikennevakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain nojalla ansionmenetykskorvausta, voidaan tämän lain mukainen eläke sen estämättä, mitä 73 §:ssä säädetään, suorittaa täysimääräisenä, kunnes päivärahan, tapaturmaeläkkeen, elinkoron, korvauksen tai ansionmenetykskorvauksen määrä on lopullisesti ratkaistu. Työntekijän oikeus mainittuun päivärahaan, tapaturmaeläkkeeseen, elinkorkoon, korvaukseen tai ansionmenetykskorvaukseen siirtyy kunnalliselle eläkelaitokselle siltä osin kuin kunnallinen eläkelaitos on maksanut samalta ajalta eläkettä.

Mitä 1 momentissa säädetään, sovelletaan vastaavasti työntekijän jälkeen hänen edunsaajilleen maksettavaan tapaturmavakuutuslain mukaiseen perhe-eläkkeeseen tai sotilasvammalain mukaiseen huoltoeläkkeeseen tai liikennevakuutuslain nojalla maksettavaan jatkuvaan korvaukseen, jos kunnallinen eläkelaitos on maksanut myöntämänsä perhe-eläkkeen täysimääräisenä.

128 §

Takautuva oikeus korvaukseen vakuutuslaitokselta

Jos työntekijällä on oikeus saada työtapaturma- ja ammattitautilakiin tai maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilakiin perustuvaa ansionmenetykskorvausta, sotilasvammalakiin perustuvaa elinkorkoa, liikennevakuutuslain nojalla omaan vammaan perustuvaa jatkuvaa korvausta tai liikennevakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain nojalla ansionmenetykskorvausta, voidaan tämän lain mukainen eläke sen estämättä, mitä 73 §:ssä säädetään, suorittaa täysimääräisenä, kunnes mainitun etuuden määrä on lopullisesti ratkaistu. Työntekijän oikeus mainittuun etuuteen siirtyy kunnalliselle eläkelaitokselle siltä osin kuin kunnallinen eläkelaitos on maksanut samalta ajalta eläkettä.

Mitä 1 momentissa säädetään, sovelletaan vastaavasti työntekijän jälkeen hänen edunsaajilleen maksettavaan työtapaturma- ja ammattitautilain tai maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain mukaiseen perhe-eläkkeeseen tai sotilasvammalain mukaiseen huoltoeläkkeeseen tai liikennevakuutuslain nojalla maksettavaan jatkuvaan korvaukseen, jos eläkelaitos on maksanut myöntämänsä perhe-eläkkeen täysimääräisenä.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 20 .

Mitä tässä laissa säädetään työtapaturma- ja ammattitautilain tai maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain mukaisesta etuudesta, sovelletaan tapaturmavakuutuslain (608/1948) tai maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain (1026/1981) mukaiseen vastaavaan etuuteen. Tapaturmavakuutuslain ja maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain mukaiseen etuuteen sovelletaan kuitenkin valtion eläkelain 73 §:n 1 momenttia sellaisena kuin se oli voimassa tämän lain voimaan tullessa.

8.

Laki**sairausvakuutuslain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan sairausvakuutuslain (1224/2004) 2 luvun 5 §:n 1 momentti, 8 luvun 6 §:n 1 momentin 3 kohta ja 9 §:n 2 momentti, 11 luvun 10 §, 12 luvun 2 §:n 1 momentin 2 kohta ja 18 luvun 1 §:n 3 kohta, 8 §:n 1 momentin 4 kohta ja 11 §:n 1 momentin 2 kohta, sellaisina kuin niistä ovat 8 luvun 6 §:n 1 momentin 3 kohta, 9 §:n 2 momentti, 11 luvun 10 § ja 12 luvun 2 §:n 1 momentin 2 kohta laissa 678/2014, 18 luvun 1 §:n 3 kohta laissa 1203/2013, 8 §:n 1 momentin 4 kohta ja 11 §:n 1 momentin 2 kohta laissa 1113/2005, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

2 luku

2 luku

Sairaanhoitokorvauksia koskevat yhteiset säännökset**Sairaanhoitokorvauksia koskevat yhteiset säännökset**

5 §

5 §

*Sairaanhoitokorvauksen suhde muun lain mukaiseen korvaukseen**Sairaanhoitokorvauksen suhde muun lain mukaiseen korvaukseen*

Jos vakuutetulle on maksettu korvausta sairaanhoidosta aiheutuneista kustannuksista tapaturmavakuutusta tai liikennevakuutusta koskevien lakien perusteella, korvaus vähennetään hänelle maksettavasta tämän lain mukaisesta sairaanhoitokorvauksesta. Jos vakuutettu hakee korvausta tapaturmavakuutusta tai liikennevakuutusta koskevien lakien nojalla sairaanhoitokustannuksista, joista on jo suoritettu tämän lain mukainen korvaus, Kansaneläkelaitoksella on oikeus saada sairausvakuutuksesta maksettua korvausta vastaava määrä tapaturma- tai liikennevakuutusyhtiön, Valtiokonttorin tai Liikennevakuutuskeskuksen samasta vahingosta tai saman sairauden perusteella myöntämästä korvauksesta.

Jos vakuutetulle on maksettu korvausta sairaanhoidosta aiheutuneista kustannuksista liikennevakuutusta koskevien lakien tai *työtapaturma- ja ammattitautilain (/) tai maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain (/)* perusteella, korvaus vähennetään hänelle maksettavasta tämän lain mukaisesta sairaanhoitokorvauksesta. Jos vakuutettu hakee korvausta liikennevakuutusta koskevien lakien, *työtapaturma- ja ammattitautilain tai maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain* nojalla sairaanhoitokustannuksista, joista on jo suoritettu tämän lain mukainen korvaus, Kansaneläkelaitoksella on oikeus saada sairausvakuutuksesta maksettua korvausta vastaava määrä tapaturma- tai liikennevakuutusyhtiön, Valtiokonttorin, Liikennevakuutuskeskuksen, tai maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen samasta vahingosta tai saman sairauden perusteella myöntämästä korvauksesta.

8 luku

Sairauspäiväraha ja osasairauspäiväraha

6 §

Sairauspäivärahan estävät etuudet

Sairauspäivärahaan ei ole oikeutta vakuutetulla, joka saa:

3) tapaturmavakuutuslain (608/1948), maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain (1026/1981), liikennevakuutuslain (279/1959), sotilasvammalain (404/1948) tai sotilastapaturmalain (1211/1990) kuntoutusta koskevien säännösten perusteella ansionmenetykskorvausta;

9 §

Sairauspäiväraha enimmäisajan jälkeen

Edellä 1 momentissa tarkoitettuun työkykyisyysaikaan rinnastetaan aika, jolta vakuutettu on saanut Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain tai työeläkelakien mukaista kuntoutusrahaa, osakuntoutusrahaa tai kuntoutusavustuksena maksettavaa kuntoutusrahaa taikka ansionmenetykskorvausta tapaturmavakuutuslain, maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain, liikennevakuutuslain tai sotilasvammalain kuntoutusta koskevien säännösten nojalla tai jona vakuutettu on ollut oikeutettu työttömyysturvalain mukaiseen etuuteen työttömyysturvalain 3 luvun 3 §:n 3 momentin nojalla. Sitä vastoin aikaa, jolta vakuutettu on saanut kansaneläkelain 12 §:n 1 momentissa tarkoitettua työkyvyttömyyseläkettä tai työeläkelakien mukaista täyttä työkyvyttömyyseläkettä, ei rinnasteta 1 momentissa tarkoitettuun työkykyisyysaikaan.

8 luku

Sairauspäiväraha ja osasairauspäiväraha

6 §

Sairauspäivärahan estävät etuudet

Sairauspäivärahaan ei ole oikeutta vakuutetulla, joka saa:

3) *työtapaturma- ja ammattitautilain, maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain*, liikennevakuutuslain (279/1959), sotilasvammalain (404/1948) tai sotilastapaturmalain (1211/1990) kuntoutusta koskevien säännösten perusteella ansionmenetykskorvausta;

9 §

Sairauspäiväraha enimmäisajan jälkeen

Edellä 1 momentissa tarkoitettuun työkykyisyysaikaan rinnastetaan aika, jolta vakuutettu on saanut Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain, *työtapaturma- ja ammattitautilain, maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain* tai työeläkelakien mukaista kuntoutusrahaa, osakuntoutusrahaa tai kuntoutusavustuksena maksettavaa kuntoutusrahaa taikka ansionmenetykskorvausta liikennevakuutuslain tai sotilasvammalain kuntoutusta koskevien säännösten nojalla tai jona vakuutettu on ollut oikeutettu työttömyysturvalain mukaiseen etuuteen työttömyysturvalain 3 luvun 3 §:n 3 momentin nojalla. Sitä vastoin aikaa, jolta vakuutettu on saanut kansaneläkelain 12 §:n 1 momentissa tarkoitettua työkyvyttömyyseläkettä tai työeläkelakien mukaista täyttä työkyvyttömyyseläkettä ei rinnasteta 1 momentissa tarkoitettuun työkykyisyysaikaan.

11 luku

Päivärahaetuuksien määrä

10 §

Eläkkeen vaikutus vanhempainpäivärahan määrään

Vanhempainpäiväraha maksetaan vähimmäismäärän suuruisena, jos vakuutettu saa vanhuuseläkettä tai varhennettua vanhuuseläkettä, työttömyyseläkettä tai täyttä työkyvyttömyyseläkettä kansaneläkelain 12 §:n 1 momentin, työeläkelakien, liikennevakuutuslain, tapaturmavakuutuslain, maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain, sotilastapaturmalain, opiskeluun liittyvissä työhön rinnastettavissa olosuhteissa syntyneen vamman tai sairauden korvaamisesta annetun lain (1318/2002) tai urheilijan tapaturma- ja eläketurvasta annetun lain (276/2009) perusteella.

11 luku

Päivärahaetuuksien määrä

10 §

Eläkkeen vaikutus vanhempainpäivärahan määrään

Vanhempainpäiväraha maksetaan vähimmäismäärän suuruisena, jos vakuutettu saa vanhuuseläkettä tai varhennettua vanhuuseläkettä, työttömyyseläkettä tai täyttä työkyvyttömyyseläkettä kansaneläkelain 12 §:n 1 momentin, *työeläkelakien, liikennevakuutuslain, työtapaturma- ja ammattitautilain, maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain, sotilastapaturmalain, opiskeluun liittyvissä työhön rinnastettavissa olosuhteissa syntyneen vamman tai sairauden korvaamisesta annetun lain (/)* tai urheilijan tapaturma- ja eläketurvasta annetun lain (276/2009) perusteella.

12 luku

Päivärahaetuuden suhde muihin etuuksiin

2 §

Sairauspäivärahan suhde muihin työkyvyttömyyden perusteella maksettaviin lakisääteisiin etuuksiin

Tämän lain nojalla maksettavasta sairauspäivärahasta vähennetään seuraavat samalta ajalta ja saman työkyvyttömyyden vuoksi muun lain nojalla maksettavat etuudet:

2) työtapaturman ja ammattitaudin perusteella myönnettävä tapaturmavakuutuslain mukainen päiväraha, tapaturmaeläke ja elinkorko;

3) työtapaturman ja ammattitaudin perusteella myönnettävä maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain mukainen päiväraha ja tapaturmaeläke;

12 luku

Päivärahaetuuden suhde muihin etuuksiin

2 §

Sairauspäivärahan suhde muihin työkyvyttömyyden perusteella maksettaviin lakisääteisiin etuuksiin

Tämän lain nojalla maksettavasta sairauspäivärahasta vähennetään seuraavat samalta ajalta ja saman työkyvyttömyyden vuoksi muun lain nojalla maksettavat etuudet:

2) työtapaturman ja ammattitaudin perusteella myönnettävä *työtapaturma- ja ammattitautilain mukainen ansionmenetykskorvaus*;

3) työtapaturman ja ammattitaudin perusteella myönnettävä *maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain mukainen ansionmenetykskorvaus*;

18 luku

Sairausvakuutusrahasto ja vakuutusmaksut

Yleiset säännökset

1 §

Soveltamisala

Tämän lain perusteella rahoitetaan:

3) maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaissa (1026/1981) säädetyt perusturvaosuuteen kuuluvat tämän lain mukaiset kulut;

8 §

Sairaanhoitovakuutuksen kulut

Sairausvakuutusrahastosta maksettavia sairaanhoitovakuutuksen kuluja ovat:

4) maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 15 §:n mukaan perusturvaosuuteen katsottavat sairaanhoitokulut; sekä

11 §

Työtulovakuutuksen kulut

Sairausvakuutusrahastosta maksettavia työtulovakuutuksen kuluja ovat:

2) maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 15 §:n mukaan perusturvaosuuteen katsottavat päivärahat;

18 luku

Sairausvakuutusrahasto ja vakuutusmaksut

Yleiset säännökset

1 §

Soveltamisala

Tämän lain perusteella rahoitetaan:

3) *maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilaisissa* säädetyt perusturvaosuuteen kuuluvat tämän lain mukaiset kulut;

8 §

Sairaanhoitovakuutuksen kulut

Sairausvakuutusrahastosta maksettavia sairaanhoitovakuutuksen kuluja ovat:

4) *maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain 148 §:n 2 momentin* mukaan perusturvaosuuteen katsottavat sairaanhoitokulut; sekä

11 §

Työtulovakuutuksen kulut

Sairausvakuutusrahastosta maksettavia työtulovakuutuksen kuluja ovat:

2) *maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain 148 §:n 2 momentin* mukaan perusturvaosuuteen katsottavat päivärahat;

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 20 .

Mitä tässä laissa säädetään työtapaturma- ja ammattitautilain tai maatalousyrittäjän

työtapaturma- ja ammattitautilain mukaisesta etuudesta, sovelletaan tapaturmavakuutuslain (608/1948) tai maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain (1026/1981) mukaiseen vastaavaan etuuteen. Jos työkyvyttömyys on alkanut ennen 1 päivänä tammikuuta 2015, tapaturmavakuutuslain ja maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain mukaiseen etuuteen sovelletaan kuitenkin 12 luvun 2 §:n 1 momenttia sellaisena kuin se oli voimassa ennen 1 päivää tammikuuta 2015.

9.

Laki**kansaneläkelain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan kansaneläkelain (568/2007) 22 §:n 1 momentin 3 ja 5 kohta, 33 §:n 1 momentin 2 kohta, 34 §:n 2 momentin 4 kohta, 35 §:n 15 kohta ja 97 §:n 2 momentti, sellaisena kuin niistä on 97 §:n 2 momentti laissa 934/2009, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

22 §

22 §

Kansaneläkkeeseen vaikuttavat eläketulot

Kansaneläkkeeseen vaikuttavat eläketulot

Kansaneläkkeen määrää laskettaessa otetaan huomioon henkilön jatkuvasti tai vuosittain toistuvasti saama:

Kansaneläkkeen määrää laskettaessa otetaan huomioon henkilön jatkuvasti tai vuosittain toistuvasti saama:

3) lakisääteisen tapaturmavakuutuksen sekä sotilastapaturmalain (1211/1990) mukainen tapaturmaeläke, perhe-eläke, elinkorko ja huoltoeläke;

3) *työtapaturma- ja ammattitautilain (/), maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain (/) sekä sotilastapaturmalain (1211/1990) mukainen tapaturmaeläke ja perhe-eläke;*

5) tapaturmavakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain (625/1991) mukainen tapaturmaeläke ja elinkorko sekä liikennevakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain (626/1991) mukainen työkyvyttömyyseläke ja ansionmenetykskorvaus; viimeksi mainittu kuitenkin vasta vuoden kuluttua vahingon sattumisesta; sekä

5) liikennevakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain (626/1991) mukainen työkyvyttömyyseläke ja ansionmenetykskorvaus; viimeksi mainittu kuitenkin vasta vuoden kuluttua vahingon sattumisesta sekä *työtapaturma- ja ammattitautilain ja maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain mukainen kuntoutusraha, kuitenkin vasta vuoden kuluttua vahinkotahtuman sattumisesta; sekä*

33 §

33 §

Jatkoeläkkeen täydennysmäärään vaikuttavat vuositulot

Jatkoeläkkeen täydennysmäärään vaikuttavat vuositulot

Täydennysmäärää laskettaessa otetaan vuosituloina huomioon lesken jatkuvasti tai vuosittain toistuvasti saamat:

Täydennysmäärää laskettaessa otetaan vuosituloina huomioon lesken jatkuvasti tai vuosittain toistuvasti saamat:

2) työeläkkeenä maksettava kuntoutustuki

2) työeläkkeenä maksettava kuntoutustuki

ja tapaturmavakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain sekä liikennevakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain mukaiset etuudet;

ja *työtapaturma- ja ammattitautilain tai maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain mukainen kuntoutusraha* sekä liikennevakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain mukaiset etuudet;

34 §

Jatkoeläkkeen täydennysmäärään vaikuttava työtulo ja siihen rinnastettava tulo

Työtuloon rinnastetaan:

4) työkyvyttömyyden perusteella maksettava sairausvakuutuslain mukainen sairauspäiväraha tai tähän rinnastettava vuodelta tai sitä lyhyemmältä ajalta maksettava muu ansionmenetyksen korvaus kuin tapaturmavakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain mukainen päiväraha tai liikennevakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain mukainen ansionmenetyksen korvaus;

34 §

Jatkoeläkkeen täydennysmäärään vaikuttava työtulo ja siihen rinnastettava tulo

Työtuloon rinnastetaan:

4) työkyvyttömyyden perusteella maksettava sairausvakuutuslain mukainen sairauspäiväraha tai tähän rinnastettava vuodelta tai sitä lyhyemmältä ajalta maksettava muu ansionmenetyksen korvaus kuin *työtapaturma- ja ammattitautilain tai maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain mukainen kuntoutusraha* tai liikennevakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain mukainen ansionmenetyksen korvaus;

35 §

Jatkoeläkkeen täydennysmäärässä etuoikeudet tulot

Täydennysmäärää laskettaessa vuositulona ei oteta huomioon lesken saamaa:

15) tapaturmavakuutuslain haittarahea tai muita haitan perusteella maksettavia korvauksia;

35 §

Jatkoeläkkeen täydennysmäärässä etuoikeudet tulot

Täydennysmäärää laskettaessa vuositulona ei oteta huomioon lesken saamaa:

15) *työtapaturma- ja ammattitautilain tai maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain mukaista* haittarahea tai muita haitan perusteella maksettavia korvauksia;

97 §

*Kansaneläkerahastosta maksettavat etuudet
ja kulut*

Kansaneläkerahastosta maksetaan myös maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain (1026/1981) 15 §:n 2 momentin mukaan perusturvaosuuteen katsottavat kansaneläke- ja perhe-eläkekulut.

97 §

*Kansaneläkerahastosta maksettavat etuudet
ja kulut*

Kansaneläkerahastosta maksetaan myös maatalousyrittäjän työtaturma- ja ammattitautilain 148 §:n 2 momentin mukaan perusturvaosuuteen katsottavat kansaneläke- ja perhe-eläkekulut.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 20 _____.

Mitä tässä laissa säädetään työtaturma- ja ammattitautilain tai maatalousyrittäjän työtaturma- ja ammattitautilain mukaisesta etuudesta sovelletaan tapaturmavakuutuslain (608/1948) tai maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain (1026/1981) mukaiseen vastaavaan etuuteen.

10.

Laki

sairausvakuutuslain mukaisen omavastuujan korvaamisesta maatalousyrittäjälle annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan sairausvakuutuslain mukaisen omavastuujan korvaamisesta maatalousyrittäjälle annetun lain (118/1991) 10 §:n 4 momentti,
muutetaan 4 §, 7—9 § sekä 10 §:n 1 ja 3 momentti, sellaisena kuin niistä ovat 7 § osaksi laissa 1313/2006 ja 8 § laissa 1313/2006, ja
lisätään 6 §:ään uusi 2 ja 3 momentti ja lakiin uusi 9 a §, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

4 §

Maatalousyrittäjällä ei ole oikeutta tämän lain mukaiseen päivärahaan, jos hänellä on saman työkyvyttömyyden johdosta oikeus saada maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain (1026/81), tapaturmavakuutuslain (608/48), liikennevakuutuslain (279/59), sotilasvammalain (404/48), sotilastapaturmalain (1211/90) tai jonkin muun lain nojalla sellaista korvausta, jonka suuruutta määrättäessä otetaan huomioon maatalousyrittäjätoiminnasta saadut ansiot.

4 §

Maatalousyrittäjällä ei ole oikeutta tämän lain mukaiseen päivärahaan, jos hänellä on saman työkyvyttömyyden johdosta oikeus saada *maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain (/), työtapaturma- ja ammattitautilain (/), liikennevakuutuslain (279/1959), sotilasvammalain (404/1948), sotilastapaturmalain (1211/1990)* tai jonkun muun lain nojalla sellaista korvausta, jonka suuruutta määrättäessä otetaan huomioon maatalousyrittäjätoiminnasta saadut ansiot.

6 §

Korvaus voidaan myöntää, vaikka sitä ei olisi haettu määräajassa, jos epäminen myöhästymisen vuoksi olisi kohtuutonta.

Puhevallan käyttöön Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen käsitellessä tämän lain mukaista asiaa sovelletaan, mitä maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain 81 §:ssä säädetään.

7 §

Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen antamaan päätökseen saa hakea muutosta tapaturmavakuutuslain 53 §:ssä tarkoitettulta tapaturma-asioiden muutoksenhakulautakunnalta kirjallisella valituksella viimeistään kolmantenakymmenentenä päivänä sen päivän jäl-

7 §

Maatalousyrittäjien eläkelaitos ratkaisee oikeuden tämän lain mukaiseen korvaukseen antamalla siitä asianosaiselle kirjallisen päätöksen. Mainittu päätös voidaan antaa automaattisessa tietojen käsittelyssä aikaan-saatuna asiakirjana ja allekirjoitus voidaan

keen, jona valittaja on saanut tiedon päätöksestä.

Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen antamaan päätökseen, joka koskee päivärahan suorittamista tämän lain 3 §:n 2 momentissa tarkoitettussa tapauksessa, ei kuitenkaan saa hakea muutosta siltä osin kuin päätös perustuu hakijan oikeuteen saada sairausvakuutuslain mukaista päivärahaa tai sanotun lain 19 §:n 1 momentin mukaisen omavastuuajan pituuteen.

Tapaturma-asioiden muutoksenhakulautakunnan päätökseen saa hakea muutosta vakuutusoikeudelta kirjallisella valituksella 1 momentissa säädettyssä valitusajassa.

Edellä 1 ja 3 momentissa tarkoitettu valituskirjelmä on toimitettava maatalousyrittäjien eläkelaitokselle. Valitusasian käsittelyyn maatalousyrittäjien eläkelaitoksessa sekä valitusasian toimittamiseen muutoksenhakuelimen käsiteltäväksi sovelletaan, mitä tapaturmavakuutuslain 53 c §:ssä säädetään.

8 §

Päätöksen oikaisuun uuden selvityksen perusteella asiassa, jossa on kysymys evätyin korvauksen myöntämisestä tai myönnetyn edun lisäämisestä sovelletaan, mitä tapaturmavakuutuslain 53 e §:ssä säädetään.

Jos tämän lain perusteella annettu lainvoimainen päätös perustuu virheelliseen tai puutteelliseen selvitykseen taikka on ilmeisesti lain vastainen, päätöksen poistamiseen sovelletaan, mitä tapaturmavakuutuslain 53 d §:ssä säädetään.

merkity päätökseen koneellisesti. Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen on annettava päätöksensä tiedoksi postitse kirjeellä lähettämällä se vastaanottajalle tämän ilmoittamaan osoitteeseen.

Päätöksen antamiseen ja täytäntöönpanoon sovelletaan, mitä maatalousyrittäjän työtaturma- ja ammattitautilain 84 §:n 3 kohdan nojalla noudatetaan 30 päivän määräajasta päätöksen antamiselle ja 14 päivän määräajasta täytäntöönpanolle. Korvauksen maksamiseen sovelletaan, mitä maatalousyrittäjän työtaturma- ja ammattitautilain 93 §:n 1 momentissa säädetään. Jos päätöstä ei ole annettu tai täytäntöönpanoa aloitettu edellä säädettyssä määräajassa, noudatetaan, mitä maatalousyrittäjän työtaturma- ja ammattitautilain 104 §:ssä säädetään korvauksen maksamisesta viivästysajalta korotettuna.

Tämän lain nojalla maksettavaa korvausta ei saa siirtää toiselle.

8 §

Asianosainen, joka ei tyydy Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen antamaan päätökseen saa hakea siihen muutosta tapaturma-asioiden muutoksenhakulautakunnasta annettussa laissa (1316/2010) tarkoitettulta tapaturma-asioiden muutoksenhakulautakunnalta kirjallisella valituksella. Asianosainen, joka ei tyydy tapaturma-asioiden muutoksenhakulautakunnan päätökseen saa hakea siihen muutosta vakuutusoikeuslaissa (132/2003) tarkoitettulta vakuutusoikeudelta kirjallisella valituksella. Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen antamaan päätökseen, joka koskee päivärahan suorittamista tämän lain 3 §:n 2 momentissa tarkoitettussa tapauksessa, ei kuitenkaan saa hakea muutosta siltä osin kuin päätös perustuu hakijan oikeuteen saada sairausvakuutuslain mukaista päivärahaa tai sanotun lain 8 luvun 7 §:n 1 momentin mukaisen omavastuuajan pituuteen.

Muutoksenhakuaika on 30 päivää siitä päivästä lukien, jona asianosainen on saanut tiedon Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen tai tapaturma-asioiden muutoksenhakulautakunnan päätöksestä. Jollei muuta näydetä, valittajan katsotaan saaneen päätöksestä tiedon seitsemäntenä päivänä sen jälkeen, jona

päätös on postitettu valittajan ilmoittamaan osoitteeseen. Valituskirjelmä on toimitettava muutoksenhakuajassa Maatalousyrittäjien eläkelaitokselle.

9 §

Jollei tästä laista muuta johdu, puhevallan käytöstä, päätöksen tiedoksiantamisesta, hakemuksen tai valituksen myöhästymisestä, päätöksen noudattamisesta muutoksenhausta huolimatta, tapaturmalautakunnan päätöksen täytäntöönpanokelpoisuudesta, korvauksen viivästymisestä, etuuden siirtämisestä ja ulosmittauksesta, tiedonsaantioikeudesta ja tiedonantovelvollisuudesta sekä salassapitovelvollisuudesta ja sen rikkomisesta on soveltuvin osin voimassa, mitä tapaturmavakuutuslaissa säädetään. Käsiteltäessä tapaturmalautakunnassa tämän lain mukaista asiaa noudatetaan lisäksi soveltuvin osin, mitä tapaturmalautakunnasta annetussa asetuksessa (839/81) asian käsittelystä ja maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 10 §:n 1 momentissa maatalousyrittäjäjäsenistä säädetään.

9 §

Itseoikaisuun valituksen johdosta ja valituksen siirtoon muutoksenhakuelimelle sovelletaan, mitä maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain 140 §:ssä säädetään. Muutoksenhakuajan jälkeen tulleen valituksen tutkimiseen sovelletaan, mitä maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain 141 §:ssä säädetään. Lainvoimaisen päätöksen oikaisuun, päätöksen poistamiseen sekä asia- ja kirjoitusvirheen korjaamiseen sovelletaan, mitä maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain 142—144 §:ssä säädetään.

Päätöksen täytäntöönpanoon muutoksenhausta huolimatta sovelletaan, mitä maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain 137 §:ssä säädetään.

Jos joku on saanut tämän lain mukaista päivärahaa aiheetta tai enemmän kuin tässä laissa säädetään, Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen on perittävä aiheettomasti maksettu päiväraha takaisin noudattaen, mitä maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain 145 §:ssä säädetään.

9 a §

Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen toimintaan tämän lain toimeenpanoon liittyvissä asioissa sovelletaan viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia (621/1999) siten kuin maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain 156 §:ssä säädetään julkisuuslain soveltamisesta.

Maatalousyrittäjien eläkelaitoksella ja muutoksenhakuelimellä on oikeus saada tietoja tämän lain toimeenpanoa varten siten kuin maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain 157 §:n 1—3 kohdassa sekä 2 ja 3 momentissa säädetään. Maatalousyrittäjien eläkelaitoksella on oikeus antaa tämän lain toimeenpanoon perustuvia tietoja noudattaen, mitä maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain 158 §:n 1 ja 2 kohdassa säädetään.

Tietojen antamiseen ja saamiseen noudatetaan lisäksi, mitä maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain:

1) 160 §:ssä säädetään teknisestä käyttöyhteydestä;

2) 161 §:ssä maatalousyrittäjän ja apurahansaajan taloudellista asemaa koskevista tiedoista;

3) 162 §:ssä oikeudesta saada korvausasia koskevia tietoja;

4) 167 §:ssä säädetään tietojen maksuttomuudesta.

10 §

Tästä laista aiheutuneet kustannukset maksetaan valtion varoista. Tämän lain mukaisesta toiminnasta maatalousyrittäjien eläkelaitokselle aiheutuneet hoitokulut yhdistetään sen maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain mukaisen toiminnan hoitokuluihin. Tämän lain mukaisia hoitokuluja ei kuitenkaan lueta mukaan maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 13 §:ssä tarkoitettuihin kokonaiskustannuksiin.

Valtion tulee suorittaa kunakin vuonna kuukausittain ennakkona määrä, joka vastaa 1 momentin mukaisesti valtion suoritettavaksi arvioitua määrää. Ennakot määrätään ja maksetaan yhdessä maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 16 §:ssä tarkoitettujen valtion ennakoiden kanssa.

Tapaturmalautakunnan tämän lain nojalla käsittelemät asiat otetaan huomioon määrätäessä maatalousyrittäjien eläkelaitoksen osuutta tapaturmalautakunnan toiminnasta aiheutuneista kustannuksista tapaturmavakuutuslain 53 §:n 5 momentin nojalla.

10 §

Tästä laista aiheutuneet kustannukset maksetaan valtion varoista. Tämän lain mukaisesta toiminnasta Maatalousyrittäjien eläkelaitokselle aiheutuneet hoitokulut yhdistetään sen maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain mukaisen toiminnan hoitokuluihin. Tämän lain mukaisia hoitokuluja ei kuitenkaan lueta mukaan maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain 146 §:ssä tarkoitettuihin kokonaiskustannuksiin.

Valtion tulee suorittaa kunakin vuonna kuukausittain ennakkona määrä, joka vastaa 1 momentin mukaisesti valtion suoritettavaksi arvioitua määrää. Ennakot määrätään ja maksetaan yhdessä maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain 150 §:ssä tarkoitettujen ennakkojen kanssa.

(kumotaan)

*Tämä laki tulee voimaan päivänä kuu-
ta 20 .*

Tätä lakia sovelletaan korvaukseen, jossa työkyvyttömyys on alkanut lain voimaantullessa tai sen jälkeen.

Mitä tämän lain 4 §:ssä säädetään maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain tai työtapaturma- ja ammattitautilain mukaisesta korvauksesta sovelletaan myös vastaavaan maatalousyrittäjien tapaturma-

vakuutuslain (1026/1981) tai tapaturmavakuutuslain (608/1948) nojalla myönnettyyn korvaukseen.

Tällä lailla kumotaan sairausvakuutuslain mukaisen omavastuun korvaamisesta maatalousyrittäjälle annetun asetuksen (899/1991) 3 §:n 4 momentti.

11.

Laki**työttömyysturvalain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan työttömyysturvalain (1290/2002) 4 luvun 7 §:n 1 momentin 3 ja 11 kohta, 6 luvun 11 §:n 3 momentin 3 kohta ja 11 luvun 14 §:n 1 momentti,
 sellaisina kuin ne ovat 4 luvun 7 §:n 1 momentin 3 ja 11 kohta laissa 1188/2009, 6 luvun 11 §:n 3 momentin 3 kohta laissa 1252/2006 ja 11 luvun 14 §:n 1 momentti laissa 707/2010, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

4 luku

4 luku

Sovitelu ja vähennetty työttömyysetuus

Sovitelu ja vähennetty työttömyysetuus

7 §

7 §

Sosiaalietuuksien vaikutus työttömyysetuuteen

Sosiaalietuuksien vaikutus työttömyysetuuteen

Jos henkilö saa muuta kuin 3 luvun 4 §:ssä tarkoitettua lakisääteistä etuutta tai saa työkyvyttömyyseläkettä toisen valtion lainsäädännön mukaan taikka kansaneläkettä kansaneläkelain 12 §:n 4 momentin perusteella, hänen täysimääräisestä työttömyysetuudestaan vähennetään sosiaalietuus. Tällöin ei kuitenkaan seuraavia eläkkeitä ja sosiaalietuuksia oteta huomioon (*etuoikeutetut tulot*):

Jos henkilö saa muuta kuin 3 luvun 4 §:ssä tarkoitettua lakisääteistä etuutta tai saa työkyvyttömyyseläkettä toisen valtion lainsäädännön mukaan taikka kansaneläkettä kansaneläkelain 12 §:n 4 momentin perusteella, hänen täysimääräisestä työttömyysetuudestaan vähennetään sosiaalietuus. Tällöin ei kuitenkaan seuraavia eläkkeitä ja sosiaalietuuksia oteta huomioon (*etuoikeutetut tulot*):

3) tapaturmavakuutuslain (608/1948) mukainen haittaraha;

3) *työtapaturma- ja ammattitautilain (/) ja maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain (/) mukainen haittaraha;*

11) tapaturmavakuutuslain ja sotilasvammalain mukaiset erityisten kustannusten korvaukset.

11) *työtapaturma- ja ammattitautilain, maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain sekä sotilasvammalain mukaiset kustannusten korvaukset.*

6 luku

Työttömyyspäivärahan määrä ja kesto

11 §

Työssäoloajan laskeminen

Edellä 3 a §:ssä tarkoitettua työssäoloaikaa laskettaessa työhön rinnastettavana aikana otetaan lisäksi huomioon sellainen täysi kalenterikuukausi:

3) jona henkilö on ollut työkyvytön saaden työntekijän eläkelain 3 §:ssä mainittujen lakien perusteella eläkettä, kuntoutustukea tai tapaturmavakuutuslain mukaista tapaturmaeläkettä.

6 luku

Työttömyyspäivärahan määrä ja kesto

11 §

Työssäoloajan laskeminen

Edellä 3 a §:ssä tarkoitettua työssäoloaikaa laskettaessa työhön rinnastettavana aikana otetaan lisäksi huomioon sellainen täysi kalenterikuukausi:

3) jona henkilö on ollut työkyvytön saaden työntekijän eläkelain 3 §:ssä mainittujen lakien perusteella eläkettä, kuntoutustukea tai *työtapaturma- ja ammattitautilain tai maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain* mukaista tapaturmaeläkettä.

11 luku

Toimeenpanoa koskevat säännökset

14 §

Työttömyysetuuden periminen eräissä tapauksissa

Jos henkilö on saanut työttömyysetuutta samalta ajalta, jolta hänelle myönnetään takautuvasti kansaneläkettä, kansaneläkelain mukaista lapsikorotusta, takueläkettä tai eläkettä työ- tai virkasuhteen taikka yrittäjätoiminnan perusteella, sukupolvenvaihdos- tai luopumiseläkettä, luopumiskorvausta, luopumistukea taikka sairausvakuutuslain mukaista päivärahaa, kuntoutusrahalain mukaista kuntoutusrahaa, tapaturmavakuutuslain mukaista päivärahaa tai tapaturmaeläkettä, työttömyyskassa tai Kansaneläkelaitos saa periä tältä ajalta perusteettomasti maksetun työttömyysetuuden määrän takautuvasti suoritettavasta eläkkeestä, luopumiskorvauksesta, luopumistuesta, päivärahasta tai tapaturmaeläkkeestä.

11 luku

Toimeenpanoa koskevat säännökset

14 §

Työttömyysetuuden periminen eräissä tapauksissa

Jos henkilö on saanut työttömyysetuutta samalta ajalta, jolta hänelle myönnetään takautuvasti kansaneläkettä, kansaneläkelain mukaista lapsikorotusta, takueläkettä tai eläkettä työ- tai virkasuhteen taikka yrittäjätoiminnan perusteella, luopumistukea taikka sairausvakuutuslain mukaista päivärahaa, kuntoutusrahalain mukaista kuntoutusrahaa, *työtapaturma- ja ammattitautilain tai maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain* mukaista päivärahaa tai tapaturmaeläkettä, työttömyyskassa tai Kansaneläkelaitos saa periä tältä ajalta perusteettomasti maksetun työttömyysetuuden määrän takautuvasti suoritettavasta eläkkeestä, luopumistuesta, päivärahasta tai tapaturmaeläkkeestä.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 20 .

Mitä tässä laissa säädetään työtapaturma-
ja ammattitautilain tai maatalousyrittäjän
työtapaturma- ja ammattitautilain mukaisesta
etuudesta sovelletaan tapaturmavakuutus-
lain (608/1948) tai maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain (1026/1981) mukaiseen
vastaavaan etuuteen.

12.

Laki

eläkkeensaajan asumistuesta annetun lain 8 ja 14 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan eläkkeensaajan asumistuesta annetun lain (571/2007) 8 §:n 2 momentin 7 kohta sekä 14 §:n 1 momentin 11 kohta ja 2 momentti, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

8 §

8 §

Oikeus asumistukeen

Oikeus asumistukeen

Oikeus asumistukeen on myös henkilöllä, joka on täyttänyt 16 vuotta ja saa:

Oikeus asumistukeen on myös henkilöllä, joka on täyttänyt 16 vuotta ja saa:

7) tapaturmavakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain (625/1991) mukaista jatkuvaa tapaturmaeläkettä tai elinkorkoa sekä liikennevakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain (626/1991) mukaista jatkuvaa työkyvyttömyyseläkettä tai ansionmenetykskorvausta; viimeksi mainittu kuitenkin vasta vuoden kuluttua vahingon sattumisesta;

7) *työtapaturma- ja ammattitautilain (/) tai maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain (/)* mukaista jatkuvaa kuntoutusrahaa; kuitenkin vasta vuoden kuluttua vahinkotapahtumasta sekä liikennevakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain (626/1991) mukaista jatkuvaa työkyvyttömyyseläkettä tai ansionmenetykskorvausta; viimeksi mainittu kuitenkin vasta vuoden kuluttua vahingon sattumisesta;

14 §

14 §

Etuoikeutetut tulot

Etuoikeutetut tulot

Asumistukea laskettaessa vuositulona ei oteta huomioon hakijan ja hänen avio- tai avopuolisonsa:

Asumistukea laskettaessa vuositulona ei oteta huomioon hakijan ja hänen avio- tai avopuolisonsa:

11) tapaturmavakuutuslain (408/1948) tai sotilastapaturmalain mukaista haittarahaa tai muita haitan perusteella maksettavia korvauksia;

11) *työtapaturma- ja ammattitautilain, maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain tai sotilastapaturmalain* mukaista haittarahaa tai muita haitan perusteella maksettavia korvauksia;

Poiketen siitä, mitä 1 momentin 6 kohdassa säädetään, kansaneläkelain 14 §:n mukainen

Poiketen siitä, mitä 1 momentin 6 kohdassa säädetään, kansaneläkelain 14 §:n mukainen

ja työntekijän eläkelain 3 §:ssä mainittujen lakien mukainen työkyvyttömyyseläkkeenä maksettava kuntoutustuki, tapaturmavakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain mukainen päiväraha, tapaturmaeläke ja elinkorko sekä liikennevakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain mukainen ansionmenetyksen korvaus ja työkyvyttömyyseläke otetaan kuitenkin tulona huomioon.

ja työntekijän eläkelain 3 §:ssä mainittujen lakien mukainen työkyvyttömyyseläkkeenä maksettava kuntoutustuki, *työtaturma- ja ammattitautilain tai maatalousyrittäjän työtaturma- ja ammattitautilain mukainen kuntoutusraha* sekä liikennevakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain mukainen ansionmenetyksen korvaus ja työkyvyttömyyseläke otetaan kuitenkin tulona huomioon.

*Tämä laki tulee voimaan päivänä
kuuta 20 .*

Mitä tässä laissa säädetään työtaturma- ja ammattitautilain tai maatalousyrittäjän työtaturma- ja ammattitautilain mukaisesta etuudesta, sovelletaan tapaturmavakuutuslain (608/1948) tai maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain (1026/1981) mukaiseen vastaavaan etuuteen.

13.

Laki**aikuiskoulutustuesta annetun lain 7 ja 11 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan aikuiskoulutustuesta annetun lain (1276/2000) 7 §:n 3 momentin 3 kohta sekä 11 §:n 5 kohta, sellaisina kuin ne ovat laissa 127/2010, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

7 §

7 §

Työssäoloajan laskenta

Työssäoloajan laskenta

 Työssäoloaikaa laskettaessa työhön rinnastettavana aikana otetaan lisäksi huomioon sellainen täysi kalenterikuukausi:

 Työssäoloaikaa laskettaessa työhön rinnastettavana aikana otetaan lisäksi huomioon sellainen täysi kalenterikuukausi:

 3) jona henkilö on ollut työkyvytön saaden työntekijän eläkelain 3 §:ssä mainittujen lakien perusteella eläkettä, kuntoutustukea tai tapaturmavakuutuslain (608/1948) mukaista tapaturmaeläkettä.

 3) jona henkilö on ollut työkyvytön saaden työntekijän eläkelain 3 §:ssä mainittujen lakien perusteella eläkettä, kuntoutustukea tai *työtapaturma- ja ammattitautilain (/) tai maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain (/)* mukaista tapaturmaeläkettä.

 11 §

 11 §

Aikuiskoulutustuen saamisen rajoitukset

Aikuiskoulutustuen saamisen rajoitukset

 Aikuiskoulutustukea ei myönnetä sille, joka:

 Aikuiskoulutustukea ei myönnetä sille, joka:

 5) saa samaan koulutukseen Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain (566/2005) tai työeläkelakien mukaista kuntoutusrahaa taikka saa täyttä ansionmenetykskorvausta tapaturmavakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain (625/1991) tai

 5) saa samaan koulutukseen Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain (566/2005) tai työeläkelakien mukaista kuntoutusrahaa taikka saa täyttä *kuntoutusrahaa työtapaturma- ja ammattitautilain tai maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain nojalla* tai

liikennevakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain (626/1991) nojalla taikka sotilasvammalain (404/1948) tai sotilastapaturmalain (1211/1990) kuntoutusta koskevien säännösten perusteella;

saa täyttää ansionmenetykskorvausta liikennevakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain (626/1991) nojalla taikka sotilasvammalain (404/1948) tai sotilastapaturmalain (1211/1990) kuntoutusta koskevien säännösten perusteella;

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 20 .

Mitä tässä laissa säädetään työtapaturma- ja ammattitautilain tai maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain mukaisesta etuudesta sovelletaan tapaturmavakuutuslain (608/1948) tai maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain (1026/1981) mukaiseen vastaavaan etuuteen.

14.

Laki**opintotukilain 6 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan opintotukilain (65/1994) 6 §:n 1 momentin 12 kohta, sellaisena kuin se on laissa 792/2007, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

6 §

6 §

Opintotuen saamisen rajoitukset

Opintotuen saamisen rajoitukset

Opintotukea ei myönnetä sille, joka:

Opintotukea ei myönnetä sille, joka:

12) saa täyttää ansionmenetykskorvausta tapaturmavakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain (625/1991) tai liikennevakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain (626/1991) nojalla taikka kuntoutusta koskevien sotilasvammalain (404/1948) tai sotilastapaturmalain (1211/1990) säännösten perusteella;

12) saa täyttää ansionmenetykskorvausta liikennevakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain (626/1991) nojalla taikka *työtapaturma- ja ammattitautilain (/), maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain (/),* sotilasvammalain (404/1948) tai sotilastapaturmalain (1211/1990) kuntoutusta koskevien säännösten perusteella;

*Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 20 .*

Mitä tässä laissa säädetään työtapaturma- ja ammattitautilain tai maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain mukaisesta etuudesta sovelletaan tapaturmavakuutuslain (608/1948) tai maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain (1026/1981) mukaiseen vastaavaan etuuteen.

15.

Laki**Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain 13 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain (566/2005) 13 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohta, sellaisena kuin se on laissa 679/2014, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

13 §

13 §

Järjestämistä ja korvaamista koskeva rajoitus

Järjestämistä ja korvaamista koskeva rajoitus

Vakuutetulla ei ole oikeutta tämän luvun mukaan järjestettyyn kuntoutukseen tai korvaukseen siitä, jos hänellä on oikeus tarvitsemaan kuntoutukseen tai korvaukseen kuntoutuksen aiheuttamista kustannuksista jonkin seuraavan lain nojalla:

- 1) laki tapaturmavakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta (625/1991);
- 2) maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaki (1026/1981);

Vakuutetulla ei ole oikeutta tämän luvun mukaan järjestettyyn kuntoutukseen tai korvaukseen siitä, jos hänellä on oikeus tarvitsemaan kuntoutukseen tai korvaukseen kuntoutuksen aiheuttamista kustannuksista jonkin seuraavan lain nojalla:

- 1) *työtapaturma- ja ammattitautilaki* (/);
- 2) *maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilaki* (/);

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 20 _____.

Mitä tässä laissa säädetään työtapaturma- ja ammattitautilain tai maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain mukaisesta etuudesta sovelletaan tapaturmavakuutuslain (608/1948) tai maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain (1026/1981) mukaiseen vastaavaan etuuteen.

16.

Laki**vammaisetuuksista annetun lain 9 ja 12 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan vammaisetuuksista annetun lain (570/2007) 9 §:n 1 momentin 4 ja 4 a kohta sekä 12 §:n 1 momentin 1 kohta, sellaisina kuin niistä ovat 9 §:n 1 momentin 4 kohta laissa 1228/2009 sekä 4 a kohta laissa 697/2012, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

9 §

9 §

Eläkettä saavan hoitotuki

Eläkettä saavan hoitotuki

Oikeus hoitotukeen on 16 vuotta täyttäneellä henkilöllä, joka saa:

Oikeus hoitotukeen on 16 vuotta täyttäneellä henkilöllä, joka saa:

4) täyden työkyvyttömyyden perusteella maksettavaa lakisääteisen tapaturmavakuutuksen, sotilastapaturmalain (1211/1990), sotilasvammalain (404/1948) taikka liikennevakuutusta koskevan lainsäädännön mukaista jatkuvaa tapaturmaeläkettä, elinkorkoa, työkyvyttömyyseläkettä tai sellaista ansionmenetyksen korvausta, jota maksetaan, kun liikennevahingon sattumisesta on kulunut vuosi;

4) täyden työkyvyttömyyden perusteella maksettavaa *työtapaturma- ja ammattitautilain* (/), *maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain* (/), sotilastapaturmalain (1211/1990), sotilasvammalain (404/1948) taikka liikennevakuutusta koskevan lainsäädännön mukaista jatkuvaa tapaturmaeläkettä, elinkorkoa, työkyvyttömyyseläkettä tai sellaista ansionmenetyksen korvausta, jota maksetaan, kun liikennevahingon sattumisesta on kulunut vuosi;

4 a) tapaturmavakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain (625/1991) mukaista jatkuvaa tapaturmaeläkettä tai elinkorkoa taikka liikennevakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain (626/1991) mukaista jatkuvaa työkyvyttömyyseläkettä tai ansiomenetykskorvausta, viimeksi mainittua kuitenkin vasta vuoden kuluttua vahingon sattumisesta;

4 a) *työtapaturma- ja ammattitautilain tai maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain* mukaista jatkuvaa kuntoutusrahaa, kuitenkin vasta vuoden kuluttua vahinkotahtuman sattumisesta taikka liikennevakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain (626/1991) mukaista jatkuvaa työkyvyttömyyseläkettä tai ansiomenetykskorvausta, viimeksi mainittua kuitenkin vasta vuoden kuluttua vahingon sattumisesta;

12 §

Vammaistuessa tai hoitotuessa huomioon otettavat etuudet

Vammaistuen ja hoitotuen määrässä otetaan huomioon saman sairauden, vian tai vamman perusteella henkilölle maksettava:

1) jatkuva lakisääteiseen tapaturmavakuutukseen, sotilastapaturmalakiin, liikennevakuutusta koskevaan lainsäädäntöön tai sotilasvammalakiin perustuva haittalisä, avuttomuuslisä tai hoitotuki;

12 §

Vammaistuessa tai hoitotuessa huomioon otettavat etuudet

Vammaistuen ja hoitotuen määrässä otetaan huomioon saman sairauden, vian tai vamman perusteella henkilölle maksettava:

1) jatkuva työtapaturma- ja ammattitautilakiin, maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilakiin, sotilastapaturmalakiin, liikennevakuutusta koskevaan lainsäädäntöön tai sotilasvammalakiin perustuva haittalisä, avuttomuuslisä tai hoitotuki;

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 20 .

Mitä tässä laissa säädetään työtapaturma- ja ammattitautilain tai maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain mukaisesta etuudesta sovelletaan tapaturmavakuutuslain (608/1948) tai maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain (1026/1981) mukaiseen vastaavaan etuuteen.

17.

Laki**takuueläkkeestä annetun lain 9 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan takuueläkkeestä annetun lain (703/2010) 9 §:n 1 momentin 7 ja 9 kohta, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

9 §

9 §

Eläketulojen vaikutus takuueläkkeeseen

Eläketulojen vaikutus takuueläkkeeseen

Täysimääräisestä tai 8 §:n 2 tai 3 momentin mukaan lasketusta takuueläkkeen määrästä vähennetään seuraavien hakijan jatkuvasti tai vuosittain toistuvasti saamien eläketulojen (*vuositulo*) määrä:

Täysimääräisestä tai 8 §:n 2 tai 3 momentin mukaan lasketusta takuueläkkeen määrästä vähennetään seuraavien hakijan jatkuvasti tai vuosittain toistuvasti saamien eläketulojen (*vuositulo*) määrä:

7) tapaturmavakuutukseen tai sotilastapaturmaan perustuva tapaturmaeläke, perhe-eläke, elinkorko ja huoltoeläke;

7) *työtapaturma- ja ammattitautilakiin (/), maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilakiin (/) tai sotilastapaturmalakiin (1211/1990) perustuva tapaturmaeläke ja perhe-eläke;*

9) tapaturmavakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain (625/1991) mukainen tapaturmaeläke ja elinkorko sekä liikennevakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain (626/1991) mukainen työkyvyttömyyseläke ja ansionmenetykskorvaus, viimeksi mainittu kuitenkin vasta vuoden kuluttua vahingon sattumisesta;

9) *työtapaturma- ja ammattitautilain tai maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain mukainen kuntoutusraha, kuitenkin vasta vuoden kuluttua vahinkotapahtumasta sekä liikennevakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain (626/1991) mukainen työkyvyttömyyseläke ja ansionmenetykskorvaus, viimeksi mainittu kuitenkin vasta vuoden kuluttua vahingon sattumisesta;*

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 20 .

Mitä tässä laissa säädetään työtapaturma- ja ammattitautilain tai maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain mukaisesti etuudesta sovelletaan tapaturmavakuutuslain (608/1948) tai maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain (1026/1981) mukaiseen vastaavaan etuuteen.

18.

Laki**työterveyslaitoksen toiminnasta ja rahoituksesta annetun lain 2 a §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan työterveyslaitoksen toiminnasta ja rahoituksesta annetun lain (159/1978) 2 a §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa 52/2006, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

2 a §

2 a §

Työterveyslaitos ylläpitää työperäisten sairauksien rekisteriä ammattitautien ja muiden työstä johtuvien sairauksien tutkimusta, selvittelyä ja ehkäisyä sekä diagnosoinnin ja hoidon kehittämistä varten. Rekisteriin voidaan tallettaa sairastuneen henkilön nimi, henkilötunnus, ammatti, tiedot työnantajasta ja työpaikasta, altistumisen laadusta ja kestosta, sairauden toteamisesta ja laadusta sekä sen aiheuttamasta haitasta ja sairauslomasta, vakuutuslaitoksen päätös ammattitaudiksi hyväksymisestä ja korvauksesta sekä ammattitautiin aiheuttamasta kuolemasta. Työterveyslaitoksen oikeudesta saada tietoja työperäisten sairauksien rekisteriä varten säädetään työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta annetun lain (44/2006) 46 §:ssä, tapaturmavakuutuslain (608/1948) 64 d §:ssä ja maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain (1026/1981) 23 §:n 3 momentissa.

Työterveyslaitos ylläpitää työperäisten sairauksien rekisteriä ammattitautien ja muiden työstä johtuvien sairauksien tutkimusta, selvittelyä ja ehkäisyä sekä diagnosoinnin ja hoidon kehittämistä varten. Rekisteriin voidaan tallettaa sairastuneen henkilön nimi, henkilötunnus, ammatti, tiedot työnantajasta ja työpaikasta, altistumisen laadusta ja kestosta, sairauden toteamisesta ja laadusta sekä sen aiheuttamasta haitasta ja sairauslomasta, vakuutuslaitoksen päätös ammattitaudiksi hyväksymisestä ja korvauksesta sekä ammattitautiin aiheuttamasta kuolemasta. Työterveyslaitoksen oikeudesta saada tietoja työperäisten sairauksien rekisteriä varten säädetään työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta annetun lain (44/2006) 46 a §:n 3 momentissa, työtapaturma- ja ammattitautilain (/) 262 §:ssä ja maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain (/) 158 §:n 10 kohdassa.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 20 .